APOSTOLAT

1924

Arcibiskupská knihovna
Olomouc
Přír. č. 29679
Sign.

APOŠTOLÁT

sv. Cyrila a Metoda pod ochranou bl. Panny Marie

Ročník XV. Leden 1924. Číslo 1.

Metropolita moravský dr. Leopold Prečan.

Metropolita moravský njdp. dr. Leopold Prečan

Sv. Otec Pius XI. jmenoval nástupcem arcibiskupa dr. Ant. C. Stojana kapitolního vikáře preláta dr. Leopolda Prečana. Papežský nuncius msgre Marmaggi poslal 7. listopadu 1923 sdělení o tom kapitule i kapitulnímu vikáři. Nový arcibiskup narodil se ve Velkém Týnci u Olomouce 8. března 1866, jako syn rolníka a mlynáře. Studoval v Olomouci, kde byl v roce 1889 vysvěcen na kněze. Kaplanoval na německé štaci v Bartošovicích, pak v Kelči. V roku 1894 byl jmenován adjunktem bohoslovecké fakulty v Olomouci, na níž pak mnoho let (20) jako docent přednášel velmi zajímavě církevní právo. Rokem 1897 přešel do konsistoře, kde zastával téměř všecky úřady, až spolužákem svým kardinálem Skrbenským jmenován byl ředitelem a kancléřem konsistoře. Arcibiskup dr. Stojan jmenoval ho svým generálním vikářem, přes to, že nebyl kanovníkem. Osvědčil se v řízení diecése za krátké vlády arcibiskupa dr. Stojana, proto ho také kapitula zvolila jednohlasně za kapitulního vikáře.

Přináší arcidiecési znalost kněží, z nichž velkou řadu poznal na fakultě, jiné v různých úřadech konsistoře, osvědčenou schopnost říditi diecési, hlubokou znalost církevního práva, neúnavnou pracovitost a skromnost, vlastnosti to, jež jsou ozdobou každého biskupa. Náboženské poměry po přelomu náboženských bouří jsou dosti spletité a obtížné, poměry hospodářské na statcích arcibiskupských, když nejsou katastrofální, tak jsou hodně obtížné, že zaberou všecky síly ducha i těla nového metropolity. My tedy přejeme novému arcibiskupovi z plna srdce hojnost milostí Boží a požehnání Božího, aby v těchto neklidných dobách vedl stádo sobě svěřené po cestách víry cyrilometodějské ku spáse věčné i blahu časnému. Sv. Metoděj ať doprovází na všech cestách i při všech pracích svého nástupce, aby Morava cyrilometodějská, jako dosud i nadále razila cestu náboženskému obrodu v celém státě. Katolický lid přeje novému arcibiskupovi mnoho let požehnaného života a slibuje mu svoji úctu a věrnost jako nástupci sv. Metoděje a řady slavných a velikých biskupů a arcibiskupů olomuckých.

Ruské pravoslavné duchovenstvo a katolictví

Gleb Verchovský

I.

Srozmanitostí až přílišnou mluví a píše se o pohromách ruských, avšak na zjevy provázející rozvrat ruské církve pravoslavné hledíme takořka s nadšením, jako by takový úpadek církve ruské otevíral rozhled k nevím jakým vítězstvím a poskytoval naději veškeren národ ruský co nejdříve obrátiti na katolictví.

Tato špatně tajená radost bolestně dotýká se Rusů, kteří strádají ve vyhnanství daleko od své vlasti; soudí z toho, že katolíci vidí ve zkáze pravoslaví zaslouženou odplatu a že ani nemohou utajiti svého uspokojení nad smutným osudem národní církve ruské.

A proto znova se probouzí starodávná rozmrzelost a žaloby na katolictví: skvrna nepřátelské předpojatosti proti východu a zvláště proti Rusku; tvrzení, že katolictví a národní rozkvět společnosti a státu ruského jsou neslučitelny; podezření, že vždy jedině úmysly a cíle politické vedly veškeré jednání církve římské.

Vystěhovalci ruští na své křižové cestě, které není rovné v dějinách utrápení, otráveni, hluboce uraženi, buď se straní cizí společnosti, tisknouce se úzce okolo četných církevních středisk pravoslavných z vlasti též vyobcovaných, anebo přijímajíce nějakou bídnou almužnu od katolického kléru, se zoufalou lhostejností říkají: „Když Ruska více není: katolictví nebo cokoliv jiného, vše jedno!"

Avšak smíme my, katolíci, nepravím jásati jakýmkoliv způsobem, ale třeba jenom zůstati lhostejnými, patříce na hluboký úpadek náboženský na Rusi? Můžeme snovati plány do budoucnosti, očekávajíce úplný úpadek tisícileté vzdělanosti křesťanské, abychom pak mohli na této náboženské poušti rozhoditi símě katolictví? Je-li naším úkolem zachraňovati duše nesmrtelné, pak není s ním slučitelno rozvrácení pravoslaví, jež chovajíc v sobě odkaz církve všeobecné, mohlo po staletí svátostnou milostí odchovati sta milionů pokřtěných lidí.

Nemůže ovšem církevní západ přímo pomoci Rusku, nemůže náboženské duše ruské vyrvati ďábelským drápům tyranů, kteří kazí mládež, kteří si posměch tropí z každé věci svaté a kteří v pravoslavné církvi pronásledují křesťanství samotné. Jestli nám opravdu o to jde, abychom svou pravdou zachránili duše nesmrtelné, pak jest nám dobře uvážiti, že čím více ruská církev vzdaluje se od prvků křesťanských, které ji s námi sjednocují, tím nesnadnější a neproveditelnější bude návrat lidu ruského ke katolicismu. A jestli západ není s to, aby poskytl bezprostřední pomoci ruskému lidu a zastavil úpadek jeho náboženského života, tím méně smí hlavní pozornost obraceti na bahno, které se valí z revolučního jícnu, nýbrž na to, co dosud cenného, náboženského, křesťanského žije a účinkuje v ruském lidu. Nikoliv známky rozkladu, nýbrž známky života a zápasu mají nám sloužiti za směrnice naší činnosti katolické. Hlavní chybou západních křesťanů, kteří nezřídka přiznávají, že je pro ně Rus a ruský život záhadou, je, že přes tuto přiznanou neznalost pronášejí předpojatý úsudek o Rusku vůbec a o jeho náboženském a církevním životě zvláště.

Dosud veliká část lidu hrozí se zřízení tak zvané církve živé, nebo jiných podobných útvarů, hrozí se výkonů nepravého metropolity Antonína, manželství biskupů, dovolení druhého manželství kněží, úkonů liturgických kněží církve živoucí, kteří konají obřady jazykem lidu; mluví s hrůzou a odporem o kyjevském metro-

politovi Basiliu Lipkovském, o ukrajinském svěcení,*) o sněmu moskevském r. 1923 a o sesazení patriarchy Tichona. Mluví se o nich jako o událostech nezákonných a pohoršení budících. Či snad bylo zákonitým zvolení patriarchy Nikona na podzimním sněmě r. 1917?

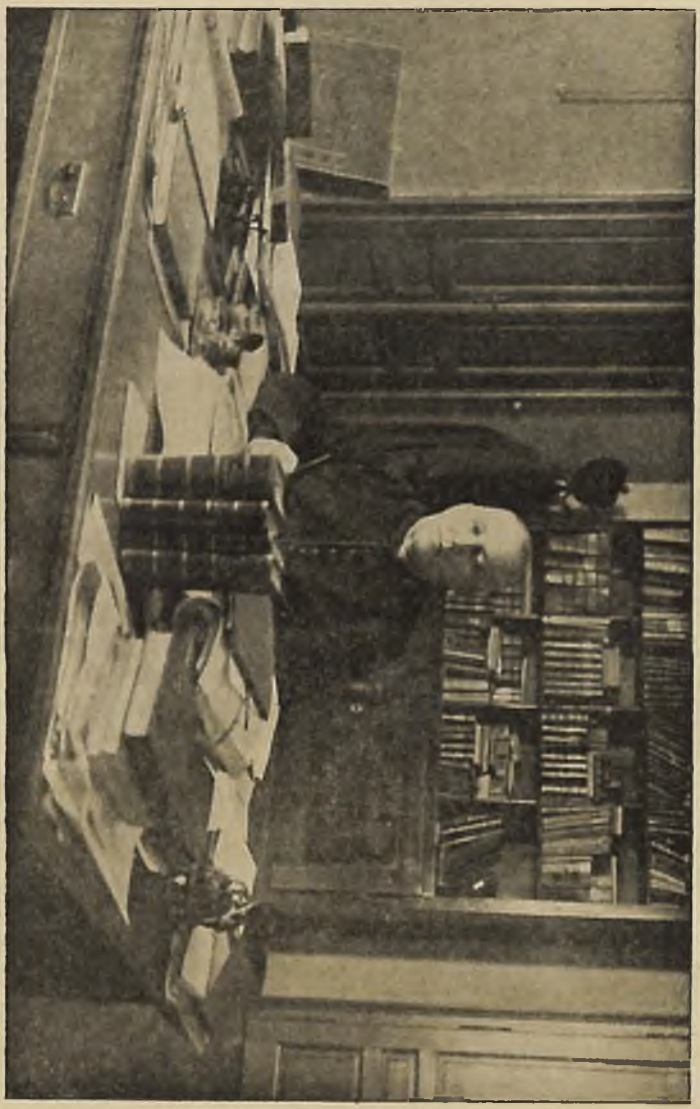

Arcibiskup dr. L. Prečan ve své pracovně.

Anebo bylo zákonitým ustanovení patriarchátu ruského na konci století 16.?

*) Arciknčz B. Lipkovský nebyl posvěcen biskupem, nýbrž na tak zvaném sněmě všeukrajinském skládáním rukou lidu a duchovenstvu, a sám posvětil 20 biskupů, kteří posvětili na 1000 kněží!

S našeho katolického hlediska není nic zákonitým, co se děje v některé krajině brojící proti církvi a chceme-li pronášeti svůj úsudek o těch událostech s hlediska mravního, musíme se postaviti na stanovisko pravoslavných a jenom tehdy obviňovati je ze skutečného hříchu, jestli porušili zákon přirozený, nebo přestoupili články víry, kterou sami vyznávají.

Ovšem, co nyní se děje na Rusi, poskytuje nám hojnou příležitost k podobným obžalobám, ale jestli zase důkladněji na události popatříme, shledáme mnoho jistého a cenného pro nás, vycházíme-li ovšem z toho předpokladu, že nám jde především o to, získati nesmrtelné duše.

II.

Pohroma, která zničila politický i náboženský život národa ruského, je tak hroznou, že i duch bezbožecký by v ní hledal zasáhnutí prozřetelnosti, a mluvil by o „soudu dějin". Nám však soud dějin značí něco zcela jiného : my podobné pohromy pokládáme za „navštívení boží", za „trest boží". Víme, že Prozřetelnost boží trestá a někdy potlačuje celé národy, aniž by zamýšlela jejich úplné zničení — mnozí z nich pohromu přežili. V pohromě ruské musíme viděti nejen trest za národní hřích ruský, snad již dostatečně splacený, nýbrž ještě cosi jiného, co může národu ruskému otevříti vchod do pravé církve.

Je snadné a všeobecné vyjadřovati se s opovržením o tom, že církev, než by přijala dobrodiní katolické jednoty, raději se sklonila před revolučním závanem, měrou v dějinách nebývalou, že někteří lidé nemohli odolati násilí, hladu, útrapám všeho druhu a dali se pohnouti k ústupkům. Nevíme, zdali učinili ústupky jako církevní soubor, či jako jednotlivci pro sebe, do jejich nitra nám nelze nahlédnouti; jedno jest jisté, že církev pravoslavná na Rusi ještě je daleko od toho, aby zanechala svého postavení.

Hrdiny nejsou zajisté ti, o nichž nadělá se mnoho hluku ve veřejnosti, že pomáhali bolševikům pronásledovati církev, ani ti, kteří dobrovolně neb z donucení je následovali; avšak víme my, kolik je těch, kteří dosud zdráhají se přijati bolševické reformy církve?

Na naštěstí nemůžeme učiniti soupis všech biskupů, kněží, mnichů, vynikajících laiků pravoslavné církve, kteří v žalářích sovětské republiky čekají na zastřelení, nebo na smrt vyhladověním, nebo tyfem; nevíme, kolik je těch věřících, kteří nechtějí navštěvovati služeb božích, konaných kněžími reformovanými. Avšak jedno je jisté: 20 biskupů a 2500 kněží, jež politická policie postřílela, a nesčíslný počet mužů a žen, které bolševické strojní pušky zkosily na náboženských procesích, jsou opravdovými hrdiny. Že nemohl býti hrdinným veškerý národ ruský, pochopí jenom ten, kdo nehledí jenom na vládu bolševickou oknem spacího vagonu jako cizinec, jako host vítaný nebo aspoň trpěný vládou Leninovou, nýbrž kdo žil životem ruským od počátku revoluce a zakoušel po 4 roky všecky její krutosti.

Jestliže pozorujeme život ruský, jak je ve skutečnosti, a zároveň si připomeneme nadpřirozené úvahy katolického učení o církvi, podivíme se snad, že události na Rusi neskončily se ještě hůře. Ruská církev a pravoslaví nejsou totéž, a my katolíci měli bychom to dobře uvážiti: Vidíme, že všecky církve odštěpené od Říma nejprve pomalu ztratily církevní učitelský úřad, později ho výslovně zamítly; vidíme, že víra národa je udržována obřady, liturgickými texty a životy svatých. Víra lidu mezi rozkolnými je čistější, nežli úřední učení těch církví, poněvadž ony nekážou nikomu a jestli kážou, nemohou nikoho vázati.

Ruský lid jde do církve, protože je místem liturgické modlitby; v kněžích a biskupích vidí udělovatele svatých svátostí; ale jeho duše se otvírá lidem božím, poustevníkům a poutníkům, od nich se učí víře, u nich nalézá mravní posily a příklad zbožnosti. Jestli venkovan pozoruje, že se nic nezměnilo v zevním lesku obřadů církevních, pranic nedbá toho, co se odehrává mezi duchovními, které jsou články víry jimi přijaté, nebo jimi rozbírané, s kým souhlasí, nebo s kým se prou.

Když bolševici zmocnili se vlády a nařídili rekvisici mešního vína a zabránili jeho prodej i k liturgickým obřadům, mnozí ruští duchovní proti vlastnímu přesvědčení a proti výslovným kanonickým předpisům konali služby boží s ovocnou šťávou, vymlouvajíce se: „Co máme dělati? Víme dobře, že taková mše svatá není mší svatou. Ale je tu lid. Ten žádá, aby byla sloužena mše svatá a nemůžeme všem a každému zvláště vykládati, jak se věci mají.“ A věřící přicházeli k sv. přijímání, věříce pevně, že přijímají svátost oltářní a že se nic nezměnilo. (Pokračování.)

Obchod na Maršálkovské

Z vlaku, který ráno 31. července 1883 přijel od Granice, vystoupil na nádraží varšavsko-vídeňském elegantně oděný pán, středních let, pěkně urostlý, silně opáleného, ale pravidelného a hezkého snědého obličeje. Pokynul nosičovi, odevzdal mu veliký cestovní vak a sám s nevelkou černou taškou v ruce kráčel za ním a spokojeným pohledem žentlmena, jenž se ničemu nediví, patřil stříbrnými brejlemi na hemžící se okolo něho hlučné a rušné lidské mraveniště.

Hotel saský, evropský... hotel Viktoria! — vykřikovali zřízenci povozů příslušných hotelů, stojíce řadou u východu, aby obrátili na sebe pozornost cestujících.

Cestující změřil je všechny očima, jako by ze zevnějšku sluhy chtěl vyzkoumati povahu pána; kynul povozníkovi z hotelu Viktoria.

— Prosím, vezměte má zavazadla — pravil, ukazuje na vak.

Za chvíli odjížděli a než se nadáli, stanuli před hotelem. Cizinec poručil si jedno z lepších čísel a odevzdal svůj pas ku ohlášení.

— Franz Bröer... — četl zdlouhavě zřízenec hotelu německy — učitel cizích jazyků ze Slezska. — Šváb, Kulturträger — mumlal pohrdlivě do vousu, odcházeje.

Sestřičky v pohřebním průvodě arcibiskupa dra Stojana.

Po jeho odchodu upravil pan Bröer svojí toaletu, zašel do restaurace na snídani, kde zastal hlouček pánů, mezi nimi jednoho důstojníka se dvěma dámami ne mladými, ne starými a potom se zamyslil, uvažuje o plánu svého dalšího postupu.

Nejprve musil se přiznati ku svému zahanbení, že on, který

sjezdil skoro půl světa a byl až v Bengalu, v Indii, on, kterému bylo jednati s nejrůznějšími druhy lidí a nikdy rozvahy nepozbyl, vždy stejně pevný — tentokráte hned při překročení hranic pocítil se jaksi nesvým. Již od Granice se mu ustavičně zdálo, že každé oko, jež na něho upřeněji pohlíží, na prvý pohled uhaduje v něm tajného misionáře jesuitu, kterého kněz Jindřich Jackowski, provinciál řádový v Haliči, posílá do tmy ruského despotismu, zabité neprodyšně deskami, jako průkopníka nové ofensivy v přervané výpravě, jak se sám před ním před dvěma dny vyslovil.

Zmocňovala se ho mimovolná obava, nepevnost a blíže nepopsatelný úlek.

A když ho lapnou!... Povede se mu hůře než Jackowskému.

Zde, co druhý člověk, to špehoun...

Na štěstí, vedle bujné obrazotvornosti, malující mu strašáky, měl jako protiváhu dar rozvahy a zkušenosti, jichž mu druzí záviděli a ty mu pravily, že nepokoj by ho nejspíše prozradil. Vyzval tedy na pomoc své junáctví, které ho vyznamenávalo ve vysokém stupni.

Jak mě lapnou, tak zkusíme, kdo je silnější, povzbuzoval se.

Také jeho záležitost nadchnula ho odvahou a potřebným klidem. Již za Častohovou, vedle které ujížděje, poroučel se do mocné ochrany Matky Boží, cítil, že se má již celkem v hrsti, a když stanul na rušných ulicích varšavských, měl se již v hrstích obou. Byl úplně klidným a opanovaným. V takovém stavu též rozvažoval, co dále počíti. Správněji řečeno, dostal se do silných proudů. Provinciál Jackowski, vypravuje ho do Varšavy, nedal mu žádných adres známých šlechtických neb vznešených rodin z obavy, aby je nezapletl do nepříjemného postavení při tak nebezpečné věci a neuvedl je do podezření u úřadů. Poručil mu toliko, aby měl oči i uši vždy otevřené a sám na místě hledal prostředky a způsoby své práce, jež by se mu zdály býti nejvhodnějšími.

Lehko se to řekne, ale vykonati... jiná řeč...

Poněvadž bylo třeba úkol vykonati, neboť na to přišel do Varšavy, musel se nejprve rozhodnouti, kde bydliti, má-li zůstati v hotelu delší dobu a později opět přesídliti do druhého, nebo bude-li lépe hned najíti si byt soukromý. Poněvadž stálý host v hotelu vzbuzuje pozornost, rozhodl se, hledati si jiný byt. A jakmile bude míti opěrný bod, myslil si, rozhlédne se po lidech, kteří by mu pomohli v jeho úkolech a ulehčili mu práci. A tu vzpomněl si na jednu malou výpomoc. Na odjezdu z Krakova, když mluvil s knězem Mycielskim T. J., a stěžoval si, že nebude míti na koho se obrátiti, poněvadž mu kněz Jackowski nedal ani listů, ani adres na nikoho, kněz Mycielski dal mu adresu na svého švagra p. Gorského ve Varšavě.

— V nejhorším případě budu se moci tam obrátiti — rozhodoval se polohlasitě — a možná, že mi i nějaké hodiny opatří, nebo tak seděti ve Varšavě bez práce — — —

A vzpomínaje na zaměstnání, přešel na druhý úkol. Ale tu se

namanulo tolik a tak rozmanitých zaměstnání, že nemohl z toho lesa myšlenek prodrati se na světlé místo určitého rozhodnutí a — unaven cestou a klopotami, usnul.

Když se probudil a podíval se na hodinky, viděl, že ukazují druhou po poledni.

Dobře si pospal. Vzpomněl si ihned, že má hledati byt, a dal se ihned do práce: snědl oběd v restauraci a putoval do města asi půl hodiny vzdáleného.

Šel vlastně bez určitého plánu, drže se cesty, kterou šel z dráhy do hotelu. Z ulice Jasné přešel na Maršálkovskou, kde uviděl v průjezdě knihkupectví. Tam si chtěl koupiti plán města, aby se mohl obeznámiti s okolím. Knihkupectví našel snadno, vešel a požádal brožuru. A zatím, co pomocník hledal knížku, přelétl tituly vystavených děl. Mezi jinými bylo tam též několik pomůcek k naučení jazyku anglickému, francouzskému, německému, které se mu mohly zhoditi v jeho učitelském povolání. Vzal si jich několik zároveň s plánem města.

I šel dále opačným směrem k nádraží, nespouštěje s očí ani bytových ohlášek, ani odboček, přetínajících co chvíle Maršálkovskou ulici. Došel konečně ke stromořadí jerusalemskému a nádraží, nenašed dosud příhodného bytu, a zastavil se na chvíli, přemýšleje, má-li jíti dále, či se vrátiti. Vtom slyší za sebou dosti hlasité přivítání.

— Aj, otče, co tu děláte?

Popatřil bystře na mluvícího. Stál před ním Podhorski, jeho odchovanec z Tarnopolu. Poznal kněze Bröera i v přestrojení.

— Ticho, odvětil s důrazem, ticho, probůh, málem jsi mně lest pokazil. Neviděl's, jak nás jeden z mimojdoucích pánů pozoroval? Jenom že asi myslil, že jsem opravdu tvým otcem. Zapamatuj si dobře, že se jmenuji Herr Franz Bröer, Sprachlehrer, a jsem německým poddaným. Je-li ti líbo, jmenuj mně třeba „Herr Franz."

Dohodnuvše se k vůli bezpečnosti o nezbytném titulování v běžné rozmluvě, rozhovořili se o záležitostech a úkolech, které každého z nich právě zaměstnávali.

— Ubytoval jsem se v hotelu „Viktoria" — hovořil p. Bröer — a mám neštěstí. Nemohu nalézti příhodného bytu. Kde jest jaký pokoj pro svobodného pána, je při rodině; a já nechci, aby mi někdo z blízka hleděl na prsty. Rád bych měl pokoj samostatný.

— Ihned! Právě nedaleko od toho domu, kde já bydlím, nemýlím-li se, je takový byt k pronajatí. To by se nám velmi dobře hodilo, neboť bychom bývali blízko sebe s o . . . panem Herr Franz.

Šli se přesvědčiti, je-li ten byt volný a ukázalo se, že má Podhorský pravdu. Pokoj nebyl ještě pronajat. Kněz Bröer zaplatil předem na měsíc a najal pokoj pro sebe. Ve společnosti Podhorského vrátil se do hotelu, vzal své věci, zaplatil, kolik hospodáři příslušelo, a obdržev pas, který nebyl ještě odevzdán policii, odstěhoval se před večerem do svého bytu.

— Můj milý! obrátil se Bröer v drožce k Podhorskému, prokaž

mi ještě tuto službu, zaskoč do pořádného obchodu a kup mi několik lahví pravého vína a balík oplatků. Snad víš, kde lze je dostati?

— Proto nemusí pána hlava boleti, odpověděl Podhorski, vyslovuje slovo pán s důrazem, aby mu přivykl. Všecko bude, čeho je třeba.

— Neboť zítra rád bych měl mši sv. ve svém pokoji — řekl tiše kněz Bröer.

— A já bych vám rád posluhoval . . . dodal rovněž tichým hlasem Podhorski.

— Ach, ne! To by vzbudilo pozornost. Právě jsem tě chtěl prositi, abys mě co nejméně navštěvoval. Bylo by to nápadným, lidé byli by zvědavi, odkud taková důvěrnost, sám by ses mohl někdy neopatrně zmíniti, a pak . . . ani Bůh by nepomohl! Sami bychom pokazili celou věc, a to snad navždy. Opatrnost, opatrnost, a ještě jednou opatrnost! A tak řekneš, že jsi potkal pocestného, jenž nezná města a hleděl's mu ulehčiti, jak se ulehčuje pocestným, a potom zase . . . na shledanou, pane.

Drožkař stanul před domem.

— Zatím prosím ještě pána o tu poslední službu, o níž jsem se zmínil, neboť já jsem úplně neznám ve městě, pravil hlasitě kněz Bröer Podhorskému, stiskaje mu ruku a platě povozníkovi.

(Pokračování.)

Po stopách apoštola mučedníka unie

Hrst válečných vzpomínek

Ku třístému výročí mučednické smrti sv. Josafata Kuncevíče, arcibiskupa polockého, podává msgr. dr. Rudolf Zháněl.

Úvodem.

Rychlým tempem projeli jsme na podzim roku 1915 tehdejší „ruské" Polsko, zvané nyní kongresovkou. Naše etapy byly: Piotrków, Konsk, Radom, Luków, Pružany. Viděli jsme hodný kousek světa, poznali různé kraje, výstavná města, polské zvyky, ale také mnoho nouze, hladu, strastí, trampot, svízelů, námah, běd válečných.

Dne 12. října 1915 pravil mi druh plukovník V.: „Zítra jedu do Žirovice; je-li libo, pojeď se mnou!" — V Žirovici a v okolí bylo několik vojenských nemocnic; proto rád poslechnul jsem výzvy této.

Tři hodiny v autě.

Středa, dne 13. října 1915, byl den velmi nádherný. Po 6. hodině ráno vzešlo slunce velmi jasně nad bažinami pripjetskými, o půl 7.

hodině sedali jsme do osobního automobilu, který měl nás z Pružan dovézti až do Žirovice, vzdálené asi 100 km. Ranní vzduch byl velmi svěží; zahalili jsme se do svých kožichův a dali se klidnou myslí na cestu.

Jedeme velmi pečlivě upravenou hlavní silnicí; je široká, pěkně

Kněží v pohřebním průvodě arcibiskupa dra Stojana.

válcovaná, místy i dlážděná. Kraj je velmi spoře obydlen, kolem silnice prostírají se jenom lesy, louky, bažiny, také dosti obdělaných polí.

U osady Chorewo počínají rozsáhlé močály — „Bolota" — provázející řeku Jasioldu na jejím toku ke Prípjetu. Osada Chorewo

skládá se ze samých bídných, dřevěných, roztrhaných chalup. Kostel je zděný, má vysckou věž u vchodu, nad presbytářem věžičku sanctusovou; na první pohled poznati kostel uniatský, který však terorem ruským stal se pravoslavným.

Hned za osadou počíná „boloto". Před ním viděli jsme nepatrnou vyvýšeninu, na které ležely trosky vozův. Byly to snad zbytky po uprchlících, kteří utíkali s ustupujícími vojsky ruskými, ale zde byli stiženi nějakou nehodou. Vykládalo se, kterak z nedopatření bylo střileno do ubohých těch lidí; ve své nouzi a úzkosti utekli se mnozí do bažin; ale tyto jsou velice hluboké; ubožáci zapadli tam až po krk; když pak se znažili z bažin vyprostiti, padali tam ještě hlouběji a hlouběji, až zelená hladina se nad nimi zavřela... Ubohé oběti nelitostné války!...

Přejíždíme řeku Jasioldu. Je dosti veliká, ale teče líně, jako všechny ostatní sarmatské řeky. V Polsku, na Litvě a na Rusi, podobají se všechny řeky v létě a v době, kdy je málo dešťův, kalužím vody, které jsou mezi sebou spojeny. Mnohdy nelze ani poznati, kterým směrem voda teče.

Přes Jasioldu a okolní bažiny vede několik dlouhých mostův; je viděti, že v době tání sněhu bývá tu asi hodně vody. Silnice jde bažinami na vysokém náspu.

Dále vede nás cesta širokým, dlouhým, lesním pásem. Jsou to poslední výběžky světoznámého lesa Běloveského, který před válkou hostil v sobě poslední pozůstatky starobylé zvěřeny evropské, totiž divokého zubra.

Minuvše lesní zónu, přijíždíme k obydlím pohrabáčským. Na bývalých ruských, nyní polských silnicích, jsou totiž postaveny domky pro cestaře, kteří silnice opatrují podobně, jako hlídači na dráze. Většinou bývají vždy dva domky pohrabáčské spojeny v domek jeden. Bydlí v něm dvě rodiny cestařské, mají tam kuchyňku se světničkou, zahrádku, studni, pak několik dřevěných stavení hospodářských. Poněvadž kraje ty, které jsou vlastně již na Litvě, mají jen málo vesnic, je zcela správno, že na velikých silnicích občas jsou příbytky pohrabáčův, aby nejen silnice opatrovali, nýbrž případně i přispěli cestujícím v době potřeby.

Asi v 9 hodin dopoledne projíždíme město Rožany. Vidíme tu dva chrámy; jeden jest asi dle podoby katolický, druhý ruský.

Než auto naše se tu jen kmitne, ujíždíme dále silnicí, velmi pěkně upravenou. Mijíme opět lesy, pak osadu Mieżewicze, kde všímáme si pěkného kostelika Narození Marie Panny.

O půl 11. hod. jsme ve Slonimě, městě to krajském, známém i v dějinách; čítá přes 10.000 obyvatel. Je tu katolický kostel pro zdejší Poláky, několik ruských „cirkví", ba bývala tu snad kdysi i mešita pro okolní Tatary. Městem protéká řeka Ščára, tekoucí do Němenu; u řeky té bylo roku 1915 vybojováno mnoho potýček mezi Rusy na jedné, Němci a Rakušany na druhé straně.

Od Slonimu dali jsme se podél řeky Ščáry k jiho-východu. Cesta byla velice zanesena pískem, proto jelo se to velice nepohodlně.

Řeka Ščára tvoří tu široké, zelené údolí, lemované nepatrnými vyvýšeninami; sem tam je trochu lesa.

Konečně spatřili jsme nedaleko veliký kostel a několik větších budov; po déle, než tříhodinné jízdě, vystupovali jsme v Žirovici z auta.

Žirovice.

Málo osad v severních sarmatských rovinách učiní na cestovatele tak příjemný dojem, jako Žirovice. Z daleka vidíme jen několik věží, když pak přijdeme blíže, spatříme mohutný chrám, a kolem něho několik prostranných budov. To je proslulá kdysi poutní mariánská svatyně žirovická, o níž ve století XVII. veliké zásluhy si získal sv. Josafat Kuncevič, tehdy hegumen nedalekého kláštera bytenského.

Sv. Josafat Kuncevič.

Josafat Kuncevič narodil se asi roku 1580 ve Vladimíru Volyňském, hlav. to městě dřívějšího království, nyní kraje volyňského. Otec jeho byl potomkem starobylé šlechty litevské; jsa chud, zabýval se obchodem. Této živnosti měl se věnovati i tento jeho syn, jemuž dali na křtu jméno Jan. Hoch měl již od mala zálibu ve věcech duchovních. Když pak rodiče poslali ho do hlavního města litevského, do Vilna, aby tam přiučil se kupectví, navštěvoval Jan ve volné chvíli tamější kostely, zvláště rád dlel v kostele OO. jesuitův. Tam také uzrál v něm úmysl, vstoupiti do kláštera. Se svolením rodičů byl proto od slovutného řecko-katolického arcibiskupa Adama Hypáce Počeje přijat do řádu sv. Basila a vykázán mu pobyt v klášteře Nejsvětější Trojice ve Vilně. Tehdy také zaměněno jeho křestní jméno Jan za řeholní Josafat. Poměry v lauře té byly přežalostné, budova byla na spadnutí. Pomocí Josefa Rutského, který poznav v Praze pravou víru, přestoupil tam z kalvínství do církve katolické, pak navštíviv Řím, přijal roucho řehole basiliánské, podařilo se Josafatovi nejenom klášter trojický znova vybudovati, nýbrž také oživiti klášterní rodinu, životu duchovnímu zcela oddanou. (Dokončení.)

O unionismu

Prelát Z. Ledóchowski

Přednáška na mezinárodním katolickém sjezdu v Kostnici.

Mezi naší (východní) a západní církví dějiny otevřely hlubokou propast. Rukou lidskou stalo se, nikoliv pravicí Boží. Rozdvojení církví, ačkoli dopuštěním Božím se stalo, přece s vůlí Boží nikterak nesouhlasí. Neb stálá vůle Boží jest, „aby byl jeden ovčinec a jeden pastýř". A proto jest nám dovoleno, ano i povinností naší, jedenkaždý kámen úrazu odstraniti a zhoubný

onen jícen — rozkol to v ovčínci Kristově — sprovoditi se světa." — Tak napsal Soloněv, veliký filosof, jenž celou budoucnost Ruska činil závislou na spojení s Římem.

Nemám pochybnosti, že tato význačná slova si osvojíme. Vždyť za tím účelem jsme se sešli, abychom se spolu poradili o prostředcích a o způsobu, jak propast tuto překlenouti.

Abychom tomuto problému správně porozuměli a šťastně jej rozluštili, jest třeba historickou a psychologickou stránku jeho osvětliti.

I. Nejprve s historického stanoviska — dle genetické metody — pohleďme zpět na minulost.

Historie, dějiny nás učí, že rozkol církevní nevznikl tak z rozporu v učení (ob doctrinales controversias), jako spíše a hlavně z politických příčin a důvodů.

Když císař Konstantin Veliký přeložil své sídlo z Říma do Cařihradu, klesla přirozeně sláva a nádhera Říma světského, za to nebývalým leskem odíval se Cařihrad. Pak přišlo po císaři Theodosiovi rozdělení ohromné říše římské, čímž dva různé kulturní světy proti sobě povstaly. Zdali tušili oba křesťanští císařové a tehdejší křesťanský svět, jak zhoubné následky pro jednotu církevní bude míti toto politické odvrácení se řeckého kulturního světa od latinského, východu od západu? Úžasně rychle a do všech důsledků vytvářil se nyní obraz i církevního rozkolu. Všeobecný koncil v Cařihradě přiznal již roku 381 biskupu cařihradskému první čestné místo po biskupu římském. Pak osvojil si biskup cařihradský, slunící se v moci a přepychu dvora, titul patriarchy s pozdějším přívlastkem „oekumenický" a biskupové z východu obraceli zraky k Cařihradu, když patriarcháty Jerusalem, Antiochia a Alexandria staly se kořistí mohamedánů. Ano, císař Justinián (Cod. Justin. I., II., 24) nazývá církev cařihradskou „hlavou všech jiných církví". Se žárlivostí proti „starému Římu" spojila se brzy nenávist proti primátu římskému. Vždy zřejměji jeví se touha po úplném osamocení se, až konečně Photius — pod záminkou „heresie" západní církve — roku 869 otevřeně proti Římu se postavil a tím rozkolu — „schismatu" — cestu otevřel. Neblahé dílo dokonáno patriarchou Michaelem Cerulariem roku 1054.

Především celý řecký svět, s Cařihradem (Byzancí) politicky i kulturně v těsném spojení, byl tím do víru osudného rozkolu stržen.

Srbové, kteří do 12. století klonili se více k Římu, přimkli se již více k Cařihradu, až po nešťastné bitvě na Kosově poli — pod jařmem tureckým — směr cařihradsko-rozkolnický dostoupil vrcholu. Lid slova Řím, papež ani vyříknouti nesměl.

Bulharsko — pro blízkost — neodolatelně podlehlo Cařihradu jak v politickém, tak i v náboženském směru. Podobně Rumunsko.

Rusko v 10. století knížetem Vladimírem pokřesťaněno z Cařihradu tím, že přijímalo metropolity své z Cařihradu a uznalo cařihradskou církevní svrchovanost, bylo též — pozvolna — zavlečeno do rozkolu. Od 12. století metropolitou Nikeforem a Alexandrem Newským bylo Římu již úplně odcizeno. Ani unie

Kanovníci v pohřebním průvodě arcibiskupa dra Štojana.

florenská v 15. století, ani blahodárné působení papežského legáta Possevina T. J. v 16. století, ani unie břestská na sklonku téhož století neměly úplného nebo trvalého úspěchu. Pod vlivem vzmáhajícího se knížectví moskevského a později carství ruského, dědice to cařihradské moci a lesku, jakož i východní

(byzantské) kultury a cesaropapismu (byzantinismu), nejenom jižní Rusko — uniatské — nýbrž i celý Balkán semkly se v nenávisti a předsudcích proti západní církvi.

Když Petr Veliký „ze státních zájmů" ustanovil tak zvaný svatý synod s prokurátorem státním v čele a nabyl neobmezené moci v církevních záležitostech a když tím stala se církev ruská „jen nástrojem carské moci" (Miljuk.), pak vlivem carismu, rostoucím na Balkáně, veškerá naděje na sjednocení církví řecké s římskou jako by naprosto zmizela. — —

A dnes? Carismem padla zevnější opora celé východní církve. Po ukrutnostech bolševických a pod útiskem sovětské vlády zastrašený klerus — dávno již v úpadku — ano i nejvyšší pastýři, tvořící tak zvanou „Živou církev", opustili stádo své a zjevnou zradou na nejsvětějších statcích lidu zpronevěřili se úplně apoštolskému svému úkolu. Kdy jindy více než dnes je oprávněna naděje, že lid a inteligence ruská se obrátí na pravou živou církev — katolickou. To by pak znamenalo obrat na celém východě. — Toť historická kostra rozluky východu od západu až do naší doby. Toť pohled zpět — dle genetické metody. Tím dán však i směr do budoucnosti.

II. jak s psychologického stanoviska můžeme a máme řešiti problém a co možná urychliti církevní spojení východu se západem. Po staletí vedly se spory slovem i písmem (per controversiam). Tímto více méně neplodným bojem rány se jenom jitřily a propast rozšiřovala. Musíme v budoucnu spíše subjektivní, psychologické stránku uvažovati, že totiž ze souhrnu různých příčin a důvodů stala se rozluka: z různosti režimu, národnosti, sociálních a kulturních poměrů, povah, výchovy, zvyků a kultu povstal na východě jiný myšlenkový pochod, jiná mentalita řekli bychom dnes, a že musíme již jiným způsobem, plodnějším — psychologickou metodou — duše a srdce svých bratří získati. Když tedy již kontroverse jsou nutny, budiž v nich prozřetelnost a láska vodítkem. Žádáme-li od jiných, aby naše idee a náš myšlenkový způsob šetřili a respektovali, váže nás tentýž zákon i vůči nim. Ruské přísloví praví: „do cizího kláštera nevstupuj se svým vlastním řádem", a „velké opatrnosti třeba, abychom bratřím našim nevložili jho, které by nebylo přizpůsobeno jejich šíji". (Regnon, Études sur la Sainte Trinité III., 131). K bezohlednému šíření pravdy nestačí, že pravdou je. To stačí pravdě matematické a pod. pravdám, vlastním svým světlem veškerý odpor lomícím. Ale náboženské pravdy jsou jemnějšího zrna a při tom základem a oporou života mravního. Rozbořte pravoslavnému jeho víru, zničte základy jeho kulturního života, a jste pak jisti, že jej převedete pak na svou stranu?

I když v církevních záležitostech soudce (Judex ecclesiasti-

cus in foro externo) s rozkolníky musí zacházeti jako s (formálně) bloudícími, přec theolog předpokládaje, že v dobrém úmyslu (bona fide) jednají, tak vůči nim má postupovati, jak před Bohem (in foro interno) jsou a považovati je má jako údy těla pravé církve. (Urban S. J. Acta I. Convent. Velehrad.) Máme se tedy „snažiti, by jednotnost veškeré církve — v zásadě existující — stala se viditelnou zevnějším spojením dvou církevních sborů, jež dějiny rozdvojily, aniž by ve vztahu svém ke Kristu vskutku od sebe odděleny byly. To však při dobré vůli lze docíliti". (Soloviev Cobranie Coineniiň IV., 100).

Budiž tedy — opakuji — prozřetelnost a láska naším vodítkem ve všech věcech nás snad dělících. Musíme se — s jistou pietou — vžíti do jejich národních, sociálních, kulturních starobylých zvyků, do houževnatosti, s jakou lpí na svém liturgickém jazyku, na ceremoniích, ritu a kultu, musíme se vžíti i do jejího partikularismu a do jisté míry i do jejich předsudků, a to tím více, že i my pěstujeme někdy příliš partikularism a předsudky proti jazyku, proti ritu, proti obrazům východním atd. Dokonce zavržení hodno k vůli ritu a pod. je kárat nebo dokonce se jim posmívat. „Chraň nás Bože, každé chyby" — tak zní modlitba Benedikta XV. — „která by je mohla od nás oddalovati. Duch svornosti a lásky, který jest znakem tvé přítomnosti, Pane, mezi věřícími, nechť uspíší den, kdy se sjednotí naše prosby s jejich prosbami, aby všelikých národa všelikých jazyk slavil Pána našeho, Ježíše Krista, Syna tvého."

Zbývá nyní otázka, jak se máme zachovati vůči východní církvi především ruské, bychom problém sjednocení všech bratří v Kristu, údů to mystic. Těla Kristova, co nejúčinněji a nejšťastněji rozřešili. První úlohou bude, bychom západ o věcech církevních východu správně a nepředpojatě informovali.

Za druhé bude muset býti postaráno, aby i východ oproti všem předsudkům a nesprávnostem, nabytým na protestantských vysokých školách, správně byl o katolické církvi poučen.

Konečně mají býti rozšířeny co možno nejvíce populární spisy historického, kulturního, nábožensko-liturgického rázu atd. pod zorným úhlem vzájemné úcty a lásky a inteligence východní povzbuzována ku spoluřešení velikých otázek kulturních a sociálních lidstva vůbec, ve světle společné křesťanské víry a duchu Kristově.

A tu Slované katoličtí, dědicí západní kultury, jako ostatní katoličtí národové západní, žijící k tomu ve středu Evropy, jsou jakoby povoláni k tomu, podati svým křesťanským bratřím východním, dědicům to kultury cařihradské a ruské, bratrskou ruku ku spojení. Tvořili by takto most od západu

k východu a překlenuli by propast nás dělící. Padla byčínská zeď mezi latinským a řeckým církevně-kulturním světem.

K těmto našim snahám však třeba podpory a pomoci vaší. In concreto: usnadněte nám uskutečnění myšlenky cyrilometodějské, velehradské, pro kterou již od desítiletí při unionistických sjezdech velehradských a vůbec slovem i písmem pracujeme. Podporujte náš Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje, doporučeného roku 1889 od římské kongregace De Propaganda Fide, a dnes již mimo Čechoslovenska v Polsku, Jugoslavii a Bulharsku rozšířeného, životního to díla našeho vpravdě apoštolského metropolity na stolci metodějském dra Antonína Cyrila Stojana, nyní těžce nemocného, jehož zastoupením na tomto kongresu jsem byl pověřen a jehož pozdrav a vřelé přání zdaru mám tlumočiti.

Hlídka unionistická

Přípravy k unionistickému kongresu na Velehradě roku 1924. Na den sv. Josafata, mučedníka unie mezi Východem a Západem, konala se ve velké zasedací síni arcibiskupské konsistoře v Olomouci, unionistická konference za předsednictví nově jmenovaného arcibiskupa dra Leop. Prečana. Obeslána byla vynikajícím způsobem. Z Čech přítomni byli: kanovník dr. Hanuš, profesor dr. Vajs, dr. Hronek, P. Lepka T. J., profesor Pechuška a řecko-katoličtí zástupci G. Verchovsky a E. Oldekop z Prahy, se Slovenska dr. E. Nécsey z Nitry, superior Těšitelů P. Jos. Litomyšský z Vídně, msgre Silbert Jerzabek ze Strassbourgu (pochází z Moravy), řecko-katolický redemptorista P. Trčka ze Stropkova ve východním Slovensku, superior Ostrčilík, P. Pokorný a P. Nesrovnal T. J. z Velehradu, dr. Žůrek z Brna, prelát Ledóchowski, kanovník Stavěl, kanovník Světlík, kancléř msgre Vyvlečka, dr. Durych, dr. Vašica, dr. Hrachovský, šéfredaktor Zamykal, dr. Matocha, dr. Cinek, P. Blaha a P. Zela z Olomouce, P. Harna z Chvalkovic, děkan Hříva z Napajedel, profesor Horák z Litovle, P. Vaculík z Drysic, P. Kolář ze Zábřeha, P. Střiž ze Staré Bělé, msgre Kozák zKroměříže a P. Hala z Ivanovic. Místopředseda Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje, kanovník Stavěl zahájil jednání, vzpomenuv zesnulého předsedy Apoštolátu, arcibiskupa dra Ant. Cyr. Stojana a vítal nového metropolitu dra Leop. Prečana. Odpovídaje na proslov kanovníka Stavěla, prohlásil nově jmenovaný metropolita: „Buďte ujištěni, že jako jsem dosud vždycky pilně sledoval postup v otázce unionistické, tak v budoucnosti chci jí věnovat nejen své osobní síly, nýbrž i vliv svého úřadu. Dr. Stojan bude moji hvězdou, také všecky stezky moje povedou na Velehrad. Není potřeba měnit program stojanovský, ale dostáti mu, realisovat ho. Vím, že je to namáhavá práce, ale když vidím toto shromáždění, nemám starosti, naopak, podávám ruce radostně ke spojení a k uskutečnění velkého cíle." Projev tento přijat byl se všeobecnou pochvalou. Pak provedena byla obsáhlá debata o reorganisaci a prohloubení organisace Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje, aby instituce tato mohla splnit očekávání a naděje, které celý katolický svět chová v unionistickou činnost v československé republice. Návrhy biskupa dra Njaradiho z Prešova a P. Všetečky přednesl msgre Kozák. Debaty účastnili se kanovník Světlík, děkan Hříva, dr. Hro-

nek, šéfredaktor Zamykal, dr. Durych, dr. Nécsey, Verchovsky a kanovník dr. Hanuš. Přijat byl jednomyslně návrh, který jménem biskupa dra Kmetka z Nitry přednesl sekretář dr. Nécsey, aby r. 1924 uspořádán byl na Velehradě unionistický kongres za účasti Říma a všeho episkopátu československého. Lhůta kongresu stanovena na dny 31. července až 3. srpna 1924. Nato zvolena přípravná komise, do níž vysláni: biskup dr. Kmetko, prof. Vajs, kan. dr. Hanuš, dr. Durych, dr. Hronek, Verchovsky, dr. Vašica, dr. Žurek, P. Lepka, P. Trčka, msgre Kozák, P. Šindelář, dr. Grivec a P. Zela. Zároveň zvolena komise pro doplnění stanov Apoštolátu, do které vysláni: kan. dr. Hanuš, kan. Světlík, dr. Nécsey, dr. Žurek a dr. Hrachovský. Případné návrhy interesentů budtež zaslány kan. Světlíkovi. Na návrh P. Nesrovnala usneseno uspořádat u příležitosti unionistického sjezdu unionistickou výstavku. Debatovalo se dále o Aktech akademie velehradské. Pověřeni prof. Vajs a dr. Vašica, aby o redakci vyjednávali s theologickou fakultou v Olomouci a v Praze. Rovněž list „Apoštolát sv. C. a M." bude zdokonalen. Unionistické idei věnuje se také „Rozmach". Na postavení ikonostasu v kostele piaristickém v Praze, kdež konají se řecko-katolické bohoslužby, věnovalo se 12.000 Kč. Resoluce dr. Hronka o náboženských poměrech v Polsku bude odevzdána apoštolské nunciatuře. O náboženské situaci na Podkarpatské Rusi podal zprávu P. Trčka. Je tam nutně potřeba misií. Belgičtí redemptoristé římsko-katolického ritu rozvinují úspěšnou činnost na Ukrajině. O poměrech slovanské menšiny ve Vídni referoval P. Litomyšský a podal zprávu o unionistickém hnutí ve Vídni, kdež konají se velké oslavy sv. Josafata, jehož tělo z kostela sv. Barbory bylo přeneseno do katedrály sv. Štěpána a zde slavnostně vystaveno. Sv. Gabriel pilně se připravuje ke slovanským misiím a v tomto směru bylo upraveno také Frintaneum. Je nejvyšší čas, aby čeští katolíci zahájili v unionistické otázce nejintensivnější činnost. Na podnět P. Zamykala jednalo se potom o vystěhovalectví a dr. Žurek podal zprávu o Češích na Volyni, v Rumunsku, Poruří, Francii a Belgii. Když ještě dr. Hronek pojednal o ruských emigrantech v Praze a potřebě uniatské fary v Praze, byla krásná a plodná konference unionistická, která trvala celé odpoledne do 18. hod. na večer, skončena doslovem J. M. arcib. dra L. Prečana. Neobyčejný zájem na této konferenci ukázal, že také u nás bude možno v otázce unionistické postupovat rychlejším tempem a na širší frontě, než tomu bylo dosud.

Unionismus a jubileum sv. Josafata. Řím a Vídeň závodí v oslavách sv. Josafata. Ve Vídni bylo uspořádáno slavné triduum a taktéž v Římě. Jak ve Vídni, tak v Římě stojí v čele oslav OO. jesuité. V Římě v hlavním chrámě jesuitském četl dne 18. listopadu slavnou mši sv. řecko-katolický biskup Chomyšyn a bylo jí přítomno 10 kardinálů, mezi nimi i kardinál Kakowski a oba polští vyslanci v Římě. V poledne uchystána byla recepce u jesuitů, na niž pronesl kardinál Kakowski řeč, v níž zdůrazňoval zásluhy unionismu a jeho rozkvět všude tam, kde byla moc polské říše. Vzpomněl i mučednictví posledních uniatů v Podlesí, o jichž utrpení slyšel vypravovat od očitých svědků nynější papež Pius XI. Večer pak uspořádána byla recepce u vyslance Skrzynského, jíž se súčastnil i státní sekretář kardinál Gasparri se svými spolupracovníky, kardinál Tacci a kardinál Kakowski, ředitel orientálního papežského ústavu, ředitel východní kongregace, biskupové Chomyšyn, Przedicki, Tymienecki, rektorové kolejí polské a ruské, jakož i provinciálové řádu jesuitského v Polsku a Italii. Dočkáme se jistě, že i na Velehradě bude sv. Josafat oslavován. Spor mezi Ukrajinci a Poláky byl u hrobů apoštolských překonán a spor s Velkorusy uniaty musí překonat všeslovanský Velehrad.

Jan Josafat Kuncewicz narodil se 1580 ve Włodzimierzu Wolyńskim z rodiny měšťanské. Byl vyučen kupcem, teprve o 24 letech v roce 1604 vstoupil do kláštera u sv. Trojice ve Vilně. Do jeho doby spadá unie brest-litevská 1596, v jejíž čele stál kníže volyňský Konstant. Ostrogski, a biskup lvovský a přemyšlský. Již rok před tím 1595 odjeli 2 biskupové do Říma a sjednotili se: byl to biskup z rodného města Josafatova Pociej a lucký biskup Terlecki. Jméno Josafat dostal v klášteře, kde byl dlouho jediným mnichem. Teprve 1607 přišli i jiní do kláštera, mezi nimi mladý šlechtic Welamin Rutski, který měl

vzdělání ze škol zahraničních, a do církve se vrátil z kalvinismu. Jejich klášter, zreformovaný řeholí basiliánskou, stal se centrem snah unionistických. Rutski stal se metropolitou po smrti Pocieja a ustanovil přítele svého Josafata biskupem v Polocku 1617. Jako biskup svolával synody, reformoval kněžstvo, neúnavně kázal, takže se mu říkalo (duszochwat) po polsku. V roce 1620 schismatický patriarcha ruský v Kyjevě Teofan sesadil biskupy přející unii a dosadil všude schismatiky. Na místo Josafatovo byl jmenován Melecjusz Smotrycki. Nastaly pak boje náboženské, v nichž byl Josafat 12. listopadu ve Witebsku usmrcen. Jeho smrt posílila unii, vrazi jeho se káli. Smotrycki se stal biskupem uniatským, Sapieha, který proti němu vystupoval, žádal první za jeho beatifikaci. Unie pak trvala až do rozdělení Polsky. Rusko ji zakázalo a dokonce i tělo sv. Josafata z kostela bialského odnesli a do země ukryli. Ostatky jeho byly nalezeny až 1915 za války světové a z Bialy Radziwiekovské v Podlesí odvezeny do Vídně za velkého účastenství lidu a pruského vojska. Letos po 300 letech bylo ve Vídni jubileum s velkou oslavou slaveno. Sv. Josafat jest mučedníkem unie, kéž dopomůže svojí přímluvou k dosažení unie. Tělo jeho odpočívá v kostele sv. Barbory ve Vídni.

Slovanská encyklika sv. Otce. Ke 300. výročí zavraždění sv. Josafata, arcibiskupa polockého, slovanského mučedníka církve, vydal papež encykliku, v níž želí bolestné roztržky, která oddělila část východu od západu, roztržky, kterou papežovi předchůdcové mohli zadržeti jen částečně. Uvádějíc na pamět život sv. Josafata, který umřel ve službách snahy, aby odštěpence uvedl do lůna církve Kristovy, encyklika připomíná lásku papežovu ke Slovanům východním, o nichž vyslovuje přání, aby sdíleli dobrodiní, která poskytuje církev katolická. Vyzývá proto všechny národy citihodného Orientu, aby věrně spolupracovaly s římskou církví. Encyklika vybízí k modlitbám, aby dosaženo bylo jednoty a uvádí body, kterými se slovanští odštěpenci odlišují od kacířů.

Obsah encykliky „Ecclesiam Dei". „Osservatore Romano" otiskl 13. listopadu tuto encykliku, datovanou 12. listopadu, kdy se slavila 300letá památka smrti sv. Josafata, mučedníka unie. Papež si blahopřeje k příležitosti, kterou mu poskytuje památka slavného mučedníka, aby projevil svou otcovskou lásku a pastýřskou péči vůči východním Slovanům, a oslavil velikého apoštola a mučedníka jednoty církve. Nato líčí papež velikými tahy život sv. Josafata. Zmiňuje se pak o bídě a neštěstí tolika milionů východních Slovanů. Zve všecky dissidenty do oekumenické jednoty a vyzývá věřící, by k tomuto dílu spolupůsobili. Všecky národnosti, všecka plemena, všecky řeči mají, tak praví, domovské právo v církvi Kristově. Pak označuje encyklika tři body, které rozkolné Slovany dělí od heretiků, ale přibližují církvi římské: 1. Kult eucharistie a účast na svatých tajemstvích, která jsou zárukou jednoty a pokoje. 2. Zvláštní úcta pro Pannu, Matku Boží. 3. Vzývání přímluv svatých. Encyklika končí modlitbou za rozšíření a jednotu církve, modlitbu, kterou již Pius IX. vysílal k sv. Josafatu v kanonisační bule o tomto mučedníku a apoštolu východních Slovanů. — Celý překlad encykliky vyjde v brožurce, kterou bude expedovati sekretariát Apoštolátu v Olomouci, Wurmova 13.

Sklon Anglie k papežskému Římu se projevuje v posledních letech stále častěji. V úsudku Anglie o Římu a papeži nastal úplný obrat. Nedávno vyšel v „Times", největším to listu londýnském a v obhájci státní církve článek, jenž klidně a bez vášně mluvil o možnosti spojení anglické státní církve s Apoštolskou stolicí v Římě. Ještě před 50 lety byl by takový zjev nemožný. „Times" rozepisuje se o tom, že Kristem na Petra a jeho nástupce přenesený primát je de jure divino, a jaké jsou důsledky toho. O biskupské hodnosti svatého Petra a o správnosti přenášení na nástupce ani slovem nepochybuje. List chválí snahy po spojení anglické církve s Římem. Jde tak daleko, že věří v uskutečnění spojení. — Článek je důkazem, že v Anglii se o důležitých otázkách i v širších kruzích vážně přemýšlí.

Stavba katolické katedrály v Bělehradě. Výbor pro stavbu katolické katedrály v Bělehradě předložil ministerstvu veřejných prací plány. Ministerstvo je schválilo. Stavba katedrály bude státi 100 milionů dinarů. Zda vláda celý náklad ponese, není jisto. Katolici se velmi dobře ne-

mají v království srbském, kde pravoslavní Srbové chtějí celou říši ovládati na úkor kulturnějších Slovinců a Chorvatů-katoliků.

Unionistický kongres na Velehradě v roce 1924 bude podnikem velice důležitým. Bude vědecky pečlivě připraven a bude obeslán více Ruskem, než posud bývalo. Mezi ruskými uprchlíky jest mnoho takových, kteří se zajímají více o unionismus, než v dobách minulých. Sv. Stolice jest na Rusku dobře známa svojí podpůrnou akcí, snahy unionistů velehradských našly již pochopení u většího počtu inteligence ruské. Světová válka a její následky s neblahým osudem ruského národa pod bolševiky, přinesou na jiné straně lepší poznání západu, a především Říma, což bude míti ve snahách unionistických dobrý výsledek.

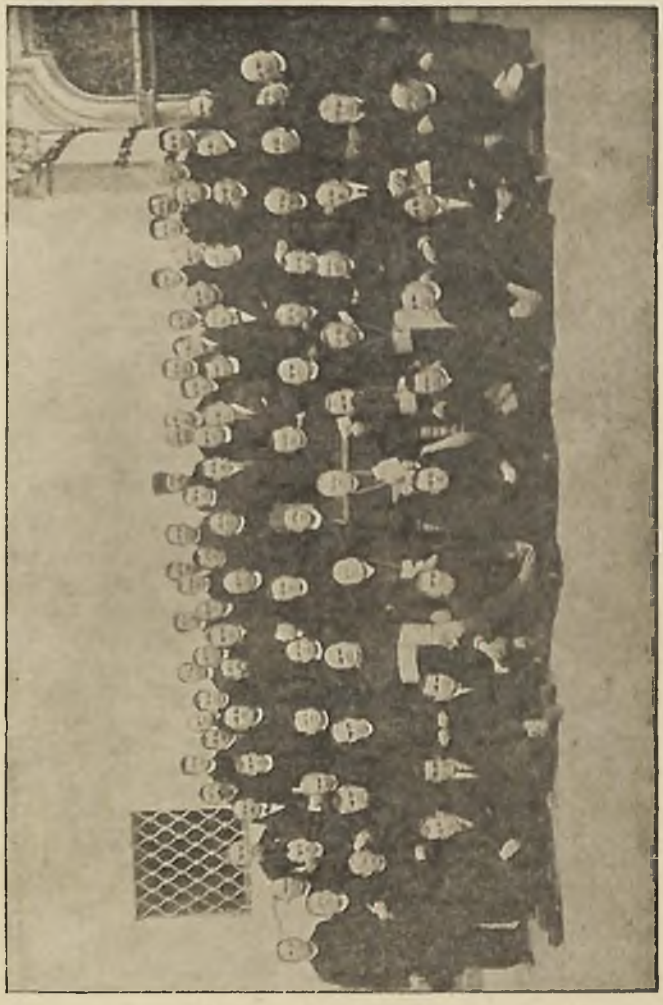

Poslední sjezd unionistický na Velehradě 1922.

Unionismus jest světovým hnutím a je otázkou celé katolické církve, proto Velehrad stává se nesmírně důležitým bodem, a jeho unionistické sjezdy mají všesvětový význam. Proto připravujme se na Velehrad!

Arcibiskup olomucký příznivcem

uniosnismu. Za života velkého unionisty arcibiskupa dra Stojana, mnozí považovali snahy unionistické za ideální, teoretické snahy snílků, jejichž realisování je v daleké budoucnosti. Dnes však snahy unionistické nabyly určitějšího a většího významu, proto s touhou se očekávalo, jaké stanovisko zaujme k těmto snahám nový metropolita dr. Prečan. On však prohlásil, že v tom směru mu bude arcibiskup dr. Stojan vzorem a že všechnu sílu a snahu bude věnovati této velké myšlence. Apoštolát doporučí, aby v každé farnosti byl zřízen, encykliku o sv. Josafatu rozšíří mezi kněžstvo, aby pochopení rostlo všude pro unionismus. Velehrad bude mu místem tak drahým, jako jeho předchůdci, vždyť arcibiskupovi olomuckému přísluší historicky prvenství v tomto směru.

Laici v unionismu. Doposud byli to theologové ze všech národů Evropy, kteří se starali o unionismus. Na Rusi však vystupovali i laikové, ba ještě dříve a ochotněji, než theologové. Známý Solovjev,filosof, razil první cestu v tomto směru. Dnes také u nás počínají se touto myšlenkou zabývati laikové. Na prvním místě jest uznaný básník a spisovatel dr. Durych, který píše ve svém „Rozmachu" a mluví častěji o velkém významu unionismu. Tento nový živel jest jenom vítati, protože na tak širokém poli možno cesty budovati na všechny strany. Tím se také myšlenka unionismu dostane do hlav a srdcí naší české inteligence, která může mnoho vykonati i v tomto směru.

Otázka sjednocení církví, pronikavší dávno již — od okamžiku, kdy postrach z porušení světového míru a mravního úpadku stal se všem jasným — ze sdružených kabinetů bohoslovců-učenců do širokých kruhů veřejnosti, přivláčí k sobě poslední doby živý zájem i se strany theosofů. Význačnou v tom smyslu je ta okolnost, že jedna ze značnějších světových theosofických společností — pařížská — rozhodla se v nynější sezoně pořádati každé pondělí řadu večerních přednášek a rokování o tomto tématě, při čemž přiměřeně ke stanovisku theosofů vůči positivním náboženstvím se pojednává o všeobecných záhlavích „problému křesťanského sjednocení". Oficielní organisátor zpráv „Řád hvězdy na Východě", jedno z theosofických odvětví organisačních, navrací se k dřevnímu věření, že spasení světa může přijíti pouze od Východu. Serie zpráv skládá se ze zpráv zástupců oddělení náboženství.

Biskup dr. K. Kmeťko chce unionismus uvésti pod egidu sv. Stolice. Jednal s nunciem msgrem Marmaggim i s ministrem Benešem stran unionistických sjezdů, k nimž by byli pozváni biskupové naší republiky, Polska a Jugoslavie, pak pracovníci a spolky, v tomto směru pracující, a konečně Rusové pravoslavní. Tím by se dostalo těmto sjezdům autoritativního poslání od sv. Stolice. Nejsme však pro návrh, aby každý rok se konal v jiném městě a zemi unionistický sjezd. Velehrad má již historické právo na to, aby zde konalo se ono veliké dílo unie.

Hlídka apoštolátní

Náš program v Apoštolátě. Apoštolát sv. Cyrila a Metoda má nejen veliký význam ve světě slovanském, nýbrž pro celou katolickou církev. Je to snaha nesmírné důležitosti, získati Východ jednotě u víře. Nejedná se o to, západní latinskou kulturu náboženskou přenésti na Východ, nýbrž východní náboženskou kulturu ve spojení uvésti se Západem, a tak jednotu nastoliti v celém světě. Těmto snahám se věnuje Apoštolát zahraniční, my však chceme apoštolátní práci uplatňovati i v naší arcidiecési. Program této snahy jest následující: 1. chceme náboženský obroditi celou arcidiecési. Toho dosáhneme tím, že do sekretariátu Apoštolátu v Olomouci přibereme aspoň dva učené kněze, dobré kazatele, kteří by se věnovali v adventě a v postě triduím, systematicky prováděným, dle děkanství, až by prošli celou arcidiecési. V ostatní část roku by mohli konati misie, konferenční řeči, schůze a přednášky náboženské. Zajistiti existenci třem sekretářům-misionářům v Apoštolátě bude možno jen tak, když se časopisy „Apoštolát sv. Cyrila a Metoda" a „Rodina a škola" s kalendáři, které vydává Matice cyrilo-metodějská, rozšíří ve statisících

exemplářích v naší arcidiecési. Jak opatřiti si statisíce přesných adres našich lidí, to již dr. Hrachovský zařídil, a duchovenstvo, kde on o tom mluvil, s radostí slibilo pomoc. Tito tři kněží budou pak redaktory těchto tří literárních podniků, aby i tiskem byli ve spojení s těmi, jimž kázali, a mohli je dále vésti a varovati před moderními bludy. Nejprve se musí opatřiti ony adresy, pak se musí v Olomouci opatřiti vhodné místnosti pro takto rozšířený sekretariát, aby tam měli tři kněží a řada kancelářských a pomocných sil dostatek místa, i knihovna, která posud nemohla býti upotřebena pro nedostatek místnosti. Misiemi a tiskem musí se stále rozmnožovati počet členstva Apoštolátu. — 2. K o l e m A p o š t o l á t u b y s e s o u s t ř e d i l y v š e c h n y n á b o ž e n s k é s p o l k y a r c i d i e c é s e za tím účelem, aby jejich činnost byla zvýšena. Centrála Apoštolátu v Olomouci by stanovila programy činnosti různých spolků, sestavovala by postupy slavností náboženských a pobožností, posílala by řečníky a kazatele a vydávala by rukověť pro vedoucí těchto spolků, aby činnost byla rozmanitá a trvalá. Každý náboženský spolek by přistoupil k centrále Apoštolátu a odváděl by za každého člena nějaký poplatek ročně. Takovou organisací jest v Americe „Národní svaz českých katolíků". Něco podobného musíme vybudovati i při Apoštolátě i my. V soustředění jest síla! Budou-li tři hlavy přemýšleti stále jen o tom, jak udržeti a rozmnožiti činnost náboženských spolků u nás, pak jistě vykonají systematické práce více, než když na různých místech pracuje se i intensivně od jednotlivců. Takový jest program budoucí naší práce v Apoštolátě. Jistě jsou to velké cíle, které nebudou provedeny za rok, ale provedeny musejí býti, má-li dědictví otců, víra cyrilometodějská, zazářiti v naší vlasti leskem slavné minulosti. Morava se stále určitěji a ve větším počtu staví pod prapor Kristův, my pak chceme ze všech, kteří se hlásí k víře cyrilo-metodějské, učiniti praktické, hluboce založené a živě věřící katoliky. Známost o Apoštolátě musí vniknouti i do těch nejzapadlejších míst naší vlasti.

Statistika Apoštolátu. Má-li Apoštolát růsti, musí býti všude rozšířen. Doposud je ve 304 farnostech naší arcidiecése, a má 22.000 členů. Budeme přinášeti statistiku dle arcikněžství, aby se vědělo, kde Apoštolát je a kde není. V tomto čísle jest přehled z arcikněžství kroměřížského. Až budou odbory Apoštolátu v celé arcidiecési, pak bude možno věnovati se vnitřní výstavbě odborů. V odborech Apoštolátu má začíti obrodná náboženská činnost, jejíž vedení vyžaduje nadšení a vytrvalosti. Ony mají soustřediti v sobě vedení náboženského života všech stávajících náboženských spolků, proto je nutno podporovati Apoštolát, aby si mohl vybudovati centrálu v Olomouci, která by vyhovovala všem požadavkům.

Činnost v odborech. Není nejtěžším úkolem založiti odbor Apoštolátu, daleko obtížnějším jest odbor založený udržeti a rozšiřovati. Nestačí jen členy zapsati a od nich vybrati příspěvky členské, nebo provésti sbírku v neděli apoštolátní, nýbrž je třeba do členů vnášeti pochopení pro velké cíle Apoštolátu a budíti v nich obětavost. Proto bude nutno v každém odboru aspoň jednou za rok pořádati přednášku o cílech Apoštolátu, pak několikráte za rok v kázání vyložiti potřebu misií, zařizovati tridua a někdy odpoledne po sv. požehnání vykonati pro členstvo zvláštní pobožnost. Těmito prostředky se odbory udrží a rozšíří. Pak je nutno o těchto výkonech **psáti** do Apoštolátu, aby druhé odbory viděly, jak se kde pracuje, a podle toho se zařídily.

Svátek Sv. tří králů se velmi dobře hodí pro zvláštní pobožnost členů Apoštolátu. Spasitel zjevil se pohanům v Betlemě. Dnes by se měl zjeviti každé české duši; proto by se měli členové vybídnouti, aby přišli na sv. požehnání, kde by mohla býti krátká promluva o ceně svaté víry pro dnešního člověka, a slavnost by se mohla zakončiti modlitbou k sv. apoštolům moravským, sv. Cyrilu a Metoději. Při tom by se mohli po slavnosti přijímati noví členové, vybírati od starých členské příspěvky a učiniti i sbírku na Apoštolát a agitovati pro rozšíření časopisu Apoštolátu. Časopis náš je misijním listem, jemuž nejvíce na srdci leží náboženské probuzení u nás. Vybízíme odbory Apoštolátu, aby tohoto svátku využily a podaly nám o tom zprávu, kde se tak stalo, a jak se slavnost vydařila.

Členství v Apoštolátě. Apoštolát sv. Cyrila a Metoda pod ochranou blaho-

slavené Panny Marie jest náboženský a misijní spolek na rozšiřování katolické víry mezi Slovany. Členové jsou: 1. Zakládající, kteří jednou pro vždy složili 1000 Kč. 2. Řádní, kteří platí měsíčně aspoň 50 haléřů nebo ročně 6 Kč. 3. Přispívající, kteří platí měsíčně aspoň 25 haléřů nebo ročně 3 Kč. 4. Dobrodinci, s roč. příspěvkem aspoň 1 Kč. — Za člena Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje možno se přihlásiti buď u místního farního úřadu nebo v sekretariátu Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje v Olomouci, Wurmova ul., čís. 16, nebo v klášteře na Velehradě. Povinnosti členů: Každý člen: 1. Modlí se denně „Otče náš a Zdrávas Maria" s přídavkem: „Svatá Panno Maria, svatý Cyrile a Metode, orodujte za nás!" 2. Platí členský příspěvek. 3. Seznamuje známé s účelem Apoštolátu a získává je pro něho. 4. Dle možnosti odebírá a rozšiřuje časopis spolku „Apoštolát sv. Cyrila a Metoda", vycházející měsíčně v Olomouci. 5. Každý člen-kněz obětuje ročně mši svatou na úmysl Apoštolátu a za jeho živé i mrtvé údy. Členové Apoštolátu: 1. Mají podíl na všech přímluvách a zásluhách spolku a na všech duchovních výhodách a milostech, jichž spolek získává. 2. Mají podíl na všech mších svatých, které kněží, spoluúdové, ročně slouží za živé i zemřelé členy Apoštolátu, a mimo to na mších svatých, které každoročně slouženy jsou na posvátném Velehradě, a to ve výroční den úmrtí sv. Cyrila 14. února, ve výroční den úmrtí sv. Metoděje 6. dubna, na svátek sv. Cyrila a Metoda 5. července, na svátek Neposkvrněného početí Panny Marie 8. prosince, a o pouti Apoštolátu. 3. Plnomocné odpustky mohou získati: a) v den zápisu; b) na svátek sv. Cyrila a Metoda (5. července), nebo kterýkoliv den jejich oktávy; c) na slavnost Neposkvrněného početí Panny Marie; d) v hodinu smrti, vzývajíce kajícně aspoň nejsvětější jméno Ježíš. — Odpustků 100 dní jednou za den, když se pomodlí nábožně svou členskou modlitbu („Otče náš a Zdrávas" s hořejším přídavkem). — Členové kněží mají mimo to jiné ještě duchovní výsady. Modleme se: Všemohoucí, věčný Bože, jenž jsi národy slovanské sv. vyznavači a biskupy svými Cyrilem a Metodem k poznání svého jména a k jednotě křesťanské přivésti ráčil, sjednoť, prosíme, naše odloučené bratry se svatou církví katolickou, aby jako na nebesích i na zemi byl jeden ovčinec a jeden nastýř. Za to Tě prosíme pro zásluhy Ježíše Krista, na přímluvu blahoslavené Marie Panny, sv. Cyrila a Metoda a všech svatých svých. Amen. Každý věřící katolík měl by býti členem Apoštolátu, povinnosti nejsou velké, příspěvky si může sám určiti, do které třídy členů chce vstoupiti, proto čekáme, že v roce 1924 počet členů značně vzroste.

Vzorná činnost odboru Apoštolátu v Přerově. Mladý kněz P. Rafael Rozsypal vyvolil si členky Mariánské družiny za pracovnice v Apoštolátě. Pořádá každý rok kostelní slavnost a pak přednášku o Apoštolátě. Letos to bylo v neděli, dne 25. listopadu. Mluvil tam dr. Hrachovský. Odbor sebral za tři roky 7000 Kč, což je zajisté důkaz pochopení cílů Apoštolátních. Členové nejsou bohatí, a přece rádi věnují na Apoštolát tolik, jako nikde jinde. Vedení odboru v Přerově mělo by býti vzorem pro jiná města i farnosti venkovské. Každá práce musí přinésti výsledky. Také v Penčicích jest veden odbor Apoštolátu velmi pěkně. Hodno všude k následování.

Tridua. Světem kráčí touha po Bohu živém přes to, že se stále tvrdí a píše, že náboženství vymírá. Vzrůst Čsl. lidové strany jasně dokazuje vzpružení náboženského života u nás. Plnící se kostely, větší počet komunikantů dosvědčuje návrat k náboženskému životu vnitřnímu. Dalším důkazem jest taková spousta žádostí o misie, že dnešní kláštery nemohou vyhověti poptávce tak četné. Rovněž žádosti o tridua jsou tak časté, že sekretariát Apoštolátu nemůže vyhověti. Je proto zapotřebí, aby v sekretariátě Apoštolátu seděli aspoň tři dobří kazatelé, kteří by systematicky pořádali tridua po celé arcidiecési. Až se toho dosáhne, pak bude obrod náboženského života pokračovati ještě rychlejším tempem.

Nový výbor diecésního Apoštolátu. Letos ukončuje se lhůta činnosti dosavadního výboru Apoštolátu. Výbor apoštolátní jest jmenován panem arcibiskupem. Jistě také do nového výboru budou jmenováni kněží, v práci obeznámení a toužící obrod náboženský všemožně podporovati. Nebylo by zlým, kdyby jmenováni byli i takoví, kteří by tridua konati mohli, nebo na schůze jezditi. V tom směru jest pra-

covníků málo. P. Chýlek a P. Kolář vykonali v tomto směru velmi mnoho, oba se však musejí šetřiti, protože se ztrhali prací. Od nového výboru čekáme náměty k oživení činnosti a k rozšíření Apoštolátu v naší arcidiecési.

Úkol diecésního Apoštolátu. Diecésní Apoštolát má své příjmy z koncentrace tří spolků. Vše, co se sebere v neděli apoštolátní, členské příspěvky a dary, rozdělí se na tři díly mezi Apoštolát diecésní, Matici cyrilo-metodějskou a Cyrilo-metodějský tiskový spolek. Z obnosu obdrženého musí dle stanov diecésní Apoštolát odvésti polovici Ústředí Apoštolátu. S druhou polovicí může naložiti dle libosti. Obyčejně celý obnos jde na misie a tridua, něco málo na exercicii a na tisk. Pro dnešní dobu nejnaléhavějším úkolem jsou misie, tridua a duchovní cvičení. Toho je nejvíce zapotřebí, neboť jinak obrod náboženský není možno vyvolati a šířiti v naší vlasti. Jsou tedy příspěvky a dary věnovány krásnému účelu cyrilo-metodějskému.

Změna stanov Apoštolátu. Stanovy Apoštolátu jsou dosti široké a všeobecné, proto vyskytly se návrhy na změnu. Jest pověřena zvláštní komise, která má přemýšleti o tom, zda by se nedaly stanovy lépe a vhodněji upraviti. Jednání bude ovšem velmi zdlouhavým, jelikož stanovy jsou schváleny i Římem, proto musí býti v úvahu vzati všichni. Jedno je však již dnes jistým, že Apoštolát zůstane náboženským spolkem, s organisací čistě církevní. Velmi pozoruhodný návrh podal dr. Durych, který bude asi základem společných porad komise a jiných interesentů. U kanovníka Světlíka byla již jedna taková porada předběžná.

Schůze sekretáře

Z Bilovic u Brna. Národní sociálové, jichž doménou Bilovice jsou, pořádali schůzi, na níž učitel V í t e k mluvil o bibli takovým způsobem, že to podléhá paragrafům trestního zákona. Když bibli odsoudili, poslali do Prahy telegram, že jsou pro laickou výchovu ve škole. Čsl. strana lidová uspořádala schůzi, na kterou i učitele Vítka pozvala. Jako řečníci měli býti dr. H r a c h o v s k ý z Olomouce, a profesor D r o b n ý z Brna, který pro nával práce nemohl přijíti. Schůze se konala v místnostech Lidové jednoty v neděli, dne 4. listopadu o 3. hodině odpoledne za velké účasti našich lidí i opposice. Řídil ji náměstek starostův z Čsl. lidové strany. Dr. Hrachovský vyložil křesťanský názor na školu a vyzval k debatě. Přítomní učitelé necítili se dosti silnými, proto vyslali do boje dělníka bez konfese T e l a n s e, který hned na počátku žádal řečníka, aby ho nezesměšnil, že není vysokoškolák. Přednesl tři otázky, které mu učitelé nachystali, že nánosy řeky Mississippi ukazují stáří pokolení lidského na 150 tisíc let, bible však na 4000. Lebka v Londýně je stará 600.000 let, a konečně, Noe měl v arše jen dvě hrdličky, jak tedy ostatní zvířata dostala se po potopě na zemi. Na to dostal klidnou a věcnou odpověď. Proto ještě přišel s Konečným, kterého katolíci připravili o místo, s robotou, s Josefem II. a se svěcením zbraní. Na to mu dr. Hrachovský řízně odpověděl, že se již více netáže. Schůze byla v nadšení skončena, a velká řada lidí doprovázela řečníka na dráhu.

Z Prahy. Konference říšského Svazu inteligence konala se v neděli, dne 18. listopadu za předsednictví kanovníka msgra dra K a c h n í k a. Apoštolát sv. Cyrila a Metoda a Matici cyrilo-metodějskou zastupoval dr. Hrachovský. Podávala se zpráva o výsledku sbírky na dostavbu chrámu sv. Víta, která posud vynesla 375.000 Kč. Pak se projednávala záležitost Mariánského sloupu v Praze a reforma středoškolská.

Z Kyjova. Kněžská konference konala se 8. listopadu v hotelu dp. Přikryla, na níž měli promluviti dr. Hrachovský a P. Mlčoch. O vybudování duchovní obrodné centrály v Olomouci pod praporem Apoštolátu a svépomocné akci kněžstva promluvil v delší řeči dr. Hrachovský z Olomouce. Praktický návrh na zhotovení adresáře byl všemi přijat. P. Mlčoch mluvil o politické situaci po volbách. Schůze byla velmi pěkná. Dopoledne ji řídil P. Ferdinand B ř e z k ý ze Bzence, odpoledne dp. děkan J a n u j.

Z Prostějova. Konference kněží konala se v Katolickém domě ve čtvrtek, dne 15. listopadu. Ač byli referenti stanoveni, přece přijel dr. Hrachovský z Olomouce, aby vysvětlil akci Apo-

štolátu, kterou podnikl na získání adres našich lidí. Vyložil důvody této důležité akce, jež má finančně zajistiti centrálu duchovní obrody v Olomouci a duchovenstvu vypomoci v kolportování časopisů a tisku vůbec. I zde přítomné kněžstvo slíbilo provésti vše, co žádá Apoštolát. Pak mluvil vldp. Alfons P r y č o adorační pobožnosti, která se má konati v Prostějově 6. prosince. I tato schůze byla velmi pěkná.

Z Břeclavy. Ve čtvrtek, dne 22. listopadu 1923 svolala Čsl. lidová strana volební veřejnou schůzi do svých místností na 8. hodin večer. Schůzi řídil p. r. M u c h a, soudce, který jest prvním na lidové kandidátce. O významu lidových zástupců v samosprávě promluvil dr. Fr. Hrachovský z Olomouce v řeči, přes půl druhé hodiny trvající, v níž odůvodnil ony základy programu strany, jež budou stále přitahovati myslící lidstvo. Po něm ještě promluvili místní pracovníci p. L e t o c h a a pan profesor. Krásná schůze byla pak po podaném poučení k volbám skončena. Strana lidová měla posud 2 zástupce na radnici, po nedělních volbách má 5, úspěch tedy krásný!

Z Přerova. Odbor Apoštolátu dobře vedený P. Rafaelem Rozsypalem, konal schůzi v neděli, dne 25. listopadu v kláštere. Dr. Fr. Hrachovský měl nejprve v kostele klášterním promluvu k mariánské družině o moderní touze lidstva po Bohu. Pak v sále klášterním byla velmi pěkně navštívená schůze, na níž dr. Hrachovský promluvil o cílech Apoštolátu. Řeč byla se zájmem vyslechnuta, po ní se přihlašovali nové členové. Odbor Apoštolátu za dobu tří let sebral obnos 7000 Kč. To je zajisté pěkná činnost.

Z Mor. Ostravy. Ve středu 28. listopadu konala se kněžská schůze v Katolickém domě, na níž obšírně referoval kanovník předseda Ed. K a v a n. Po vyčerpání programu přihlásil se dr. Hrachovský a krátce vysvětlil akci Apoštolátu na shromáždění adres v centrále. Jistě i kněžstvo z okolí Mor. Ostravy vykoná všechno pro Apoštolát.

Z Vizovic. V neděli 2. prosince byla instalace nového p. faráře Vysloužila. Dr. Hrachovský pozván byl za kazatele a večer při orelské akademii měl míti proslov, který však nemohl míti, jelikož musel odjeti na pohřeb vldp. Karla Dostála-Lutinova.

Z Trnavy u Vizovic. Triduum konal ve dnech 7.—10. pro celou farnost dr. Fr. Hrachovský, který je dobře známý z dřívějších schůzí v Trnavě. Triduum se všestranně vydařilo.

Různé zprávy

Národe československý! V roce 1929 budeš vzpomínati tisíciho výročí smrti světce knížete, který Tebe miloval, který v srdci Tvém žil a žije bez přestání, kterého ctil jsi v dobách dobrých i zlých. Jestliže k přímluvě Jeho vrátil Hospodin Tobě svobodu, tím spíše uctí Jej nejen v srdci svém, ale i dobrými skutky. Jedním z nejlepších skutků, kterými zapíšeš jméno své do zlaté knihy života a kterým hodně a platně oslavíš svého národního světce, bude, když dle sil svých přispěješ ku dostavění svatyně, pod jejímiž velebnými klenbami odpočívá On, dědic české země, svatyně, která byla a jest středem všeho národního života, svatyně obestřené slavnými činy a vzpomínkami, svatyně, na níž budováno po věky a jež má býti do roku 1929 dokončena. Je mnoho potřebí k historickému okamžiku tomu, tří m i l i o n ů k o r u n se nedostává, přispěješ-li však každý ročně aspoň jednou korunou na tento účel, dočkáš se sám toho, po čem Tvoji předkové marně toužili. Jednota pro dostavění chrámu sv. Víta uspořádá za součinnosti všech korporací a spolků, které ochotně postaví se do služeb vznešeného toho úkolu, v den sv. Václava, po celé říši všeobecnou sbírku dobrovolné této daně; proto až zaklepou na Tvé dveře, neodmítej jich, dej rád, neboť dáváš pro sebe, pro své potomstvo, dáváš na oslavu toho, ke kterému jsi vždy volal: Nedej zahynouti nám, ni budoucím! — JUDr. Karel Baxa, předseda ústřední správní komise hlavního města Prahy, J. B. Foerster, rektor, Kamil Hilbert, architekt, dr. P. Jantausch, apošt. administrátor, Karel Klostermann, spisovatel, dr. Frant. Kordač, arcibiskup, dr. J. Pekař, profesor, dr. Ant. Pod-

laha, biskup, dr. C. Stojan, arcibiskup, msgre J. Šrámek, ministr, dr. Fr. Mareš, profesor. — Sbírky se budou každý rok konati, kde ještě nebyly, měly by se provést, aby velké dílo bylo ukončeno.

Sbírky na Stojanov. Cyrilo-metodějská Morava má jednu čestnou povinnost vůči svému velkému metropolitovi dr. Stojanovi. On rozdal vše, arcibiskupem však dlouho nebyl, proto nemohl provésti to, po čem v duši nejvíce toužil, dostaviti Stojanov na Velehradě. Apoštolát svými sbírkami v Americe má tuto akci podepříti, ale moravský lid nesmí zůstati pozadu. Každý věřící katolík má si uložiti, že dá na Stojanov nějaký dar, aby dílo brzy bylo ukončeno a mohlo býti předáno svému úkolu, přetvořiti duše i srdce naší inteligence i lidu všech vrstev. Konejte všude a při každé příležitosti sbírky na Stojanov!

Dvě povinnosti Moravanů. Morava cyrilo-metodějská má dvě povinnosti vůči svým dvěma metropolitům. Předně musí se modliti a shromažďovati materiál, aby veliký apoštol unionismu dr. Stojan byl prohlášen za blahoslaveného. Přímluvy v nebi potřebuje naše vlast velice. Druhou povinností bude vypěstiti všeobecnou touhu a přání lidu moravského, aby veliký arcibiskup dr. Theodor Kohn z ciziny byl převezen do vlasti své, kterou miloval. Obě věci může provésti v ú l e l i d u. My na to budeme upozorňovati častěji, protože cítíme tento dvojí dluh k našim velikánům.

Naše vyobrazení. Přinášíme dvě fotografie nového arcipastýře, sjezd unionistický z roku 1922 na Velehradě a 3 pohledy z pohřbu pana arcibiskupa v Olomouci. V dalších číslech budeme přinášeti pohledy na pohřeb v Olomouci, pak na Velehradě. Tím časopis Apoštolát vykoná mnoho na zachování památky velkolepého, vpravdě královského pohřbu dr. Ant. C. Stojana, arcibiskupa a miláčka lidu moravského.

Náš časopis. Vychází v nové úpravě. Slíbená obálka není ještě akademickým malířem J. Köhlerem zhotovena, proto jsme byli nuceni vydati tuto provisorní. Časopis bude vycházeti každého 1. v měsíci. Bude státi 12 Kč. Každé číslo bude míti 2 archy a několik obrázků, takže objemem bude dvojnásobné. Kde se bude hromadně odbírati, počítáme předplatné ročně jen 10 Kč. Kdo zjedná 5 odběratel, dostane svůj zdarma. Při větší objednávce každý desátý exemplář zdarma. Doufáme, že nalezneme uznání a pochopení pro naše cíle hlásané v časopise.

Inserce naše. Zavedli jsme do časopisu i inserci. Časopis je velmi rozšířený po celé republice a hodně čísel jde i do Ameriky. Upozorňujeme tedy na naše firmy a podniky a hlavně na inserát knihovny C. M. tiskového spolku, v němž jsou latinské knihy bohoslovecké, které budou muset býti v každé katol. rodině.

Národní pojišťovna. Všechny naše čtenáře, jmenovitě pak členy našeho Apoštolátu Cyrila a Metoda, zdvořile upozorňujeme na insert Národní pojišťovny v tomto čísle, již doporučujeme vřele přízni těch, kteří hodlají se jakkoliv pojistiti. Národní pojišťovna jako ústav katolický a veskrze solidní získala si za dobu svého trvání plné důvěry všech a spokojenosti svým kulantním jednáním a velice výhodnými podmínkami, jimiž pojištěncům vychází vždy vstříc. Podotýkáme, že ústav pěstuje všechna odvětví, takže netřeba se obraceti již na ústavy německo-židovské nebo tuzemské, ale našim snahám kulturním zcela protivné. Dokažme svým zájmem, že máme smysl pro hospodářské zabezpečení našich politických úspěchů a tím pro další rozvoj našeho hnutí. Našemu jedinému katolickému ústavu pojišťovacímu přejeme v činnosti mnoho zdaru!

Získávejte odběratele

Lidově knihkupectví

Ignác Hofírek,

Olomouc,

Wilsonovo náměstí číslo 18.

Vlastním nákladem vydalo:
Řehulka Jaroslav, Ministranti. Humoresky. 2. vydání. Poštou 13 Kč. Sheehan, Lukáš Delmege. Knězský román 30 Kč. Malý kancionál arcid olomouc. Bez not. Váz. po 5 50 Kč. s marián skými (poutními) písněmi 10, 6, 18 Kč a výše dle vazeb

Podporujte svépomocný podnik

Paramenta,
kostelní a spolkové prapory jen vlastní výroby za nejlevnější ceny
česká katol. firma
Em. Werner a spol.
Brno.
25leté trvání závodu.

Všechny tiskopisy
pro jednotlivce, spolky, družstva nakladatelství, banky, záložny, továrny atd
ve vkusné úpravě, rychle
a levně dodá
Lidová tiskárna
v Olomouci
Lidové závody tiskařské a nakladatelské, spol. s r. o
Klášterní ulice č. 12. Mlýnská ulice č. 11.

Varhany, harmonia, prospektové píšťaly vyrábí
Fr. Fabiánek,
varhanářství,
Sloup, Morava.
Opravy, přestavby, ladění odborně a levně.

Oltáře, sochy, ješličky
a ostatní vnitřní zařízení chrámová a jeho opravy pečlivě a levně provádí absolvent státní školy řezbářské
Mořic Studeník
v Krasně n. Bečvou.
odbor. závod pro uměl. práce kostel. a dekorač.

Odborný závod pro bytová zařízení
Josefa Hanáka v Prostějově
dodává za ceny bez konkurence

klubovky,	koberce,	mosazný
pohovky,	záclony,	a
otomany,	pokrývky,	kovový
matrace,	linoleum,	nábytek.

Sochy - oltáře

a ostatní zařízení kostelní pečlivě a levně provádí absolvent státní školy řezbářské

Bohumil Bek,

odb. závod sochařsko-řezbářský pro umělé práce kostelní

v Hoře Kutné.

Odvolejte se na tento insert!

Varhany

harmonia, piana, prospektní píšťaly a veškeré hudební nástroje

nejlevněji a nejrychleji dodá první česká firma na Moravě (založena r. 1862)

M. Strmiska a F. Imrich

Uh. Hradiště.

Rozpočty zdarma a franko.

Kněžské oděvy

zhotovuje za nejlevnější ceny

Frant. Špunda,

seminární krejčí v Olomouci

(naproti semináře)

Stále na skladě: plátěné a celuloidové kolary, birety, náprsenky za nejlevnější výrobní ceny

Kostelní paramenty,

prapory, korouhve, kalichy, ciboria, monstrance, sochy z massy i řezby ve vlastních dílnách hotoví firma

M. Nedomová a spol.

v Olomouci.

Velký sklad obrazů, křížů, růženců, obrázků, oltářních obrazů, křížové cesty, vůbec všech věcí pro katolické chrámy a domácnosti.

Kdo chceš prospěti katolickému školství?

❁

Podporuj ve všem Matici cyrilometodějskou!

❁

Objednej jen u ní dopisní papír, jehož má několik druhů, a to: Různé vyobrazení Panny Marie, Sv. Cyrila a Metoděje, zemřelého pana arcibiskupa dra Ant. Cyr. Stojana a nového pana arcibiskupa dra Leop. Prečana. Pak má na skladě krásné nálepky na dopisy. Vydala pro děti knížku „V zámku a chatrči", od známé oblíbené spisovatelky Vlasty Javořické. Cena 4·— Kč. Každý měsíc vydává oblíbený dětský časopis „Pán přichází". Celoroční předplatné 2.— Kč.

Nejlépe koupíte

dámské a pánské látky, plátna, etamíny ve všech módních barvách, šátky, koberce a záclony

orelské
kroje, látku na kroje,
košilky

a všechny součástky orelského kroje parádního a cvičebního stále na skladě má katol. firma

J. Záletka,
Olomouc,
Wilsonovo (Dolní) nám. čís. 9.

Při obstarávání svých potřeb obraťte se s důvěrou na naši českou křesť. firmu

Karel Murla
odborný hodinář a přísežný odhadce soudu
v Olomouci, Anglická 29.

Vede vždy
precisní hodinky
všech světových značek
Schafhausen, Omega, Zenith, Doxa s písemnou zárukou a přesně vyzkoušeny. Hojný sklad zlatého a stříbrného zboží. Veškeré příbory ve velkém výběru a v každém provedení. Bohatý sklad přepychového zboží. Budíčky. Vše za ceny tovární. Správky se vyřizují ve vlastní dílně a se vší přesností.

Národní pojišťovna
akc. spol. v Praze, Spálená 15.
Plně splacený akc. kapit. 4 mil. Kč.
Reservní fondy Kč 1,200.000.

Pěstuje: pojištění životní ve všech kombinacích, proti škodám požárním, krupobitním, krádeži vloupáním, zákon. povinného ručení, tělesných úrazů, rozbití a prasknutí solinových a zrcadlových tabulí, prasknutí zvonů, za výhodných podmínek.

Informace obratem zdarma!

Schopní a důvěryhodní zástupci a akviziční úředníci se přijmou.

Osvědčí-li se po zkušební době, též na pevný měsíční plat. Začátečnici se zapracují. Přijaty budou jen osoby bezvadné minulosti, povolání nynější nerozhoduje.

Svůj k svému!

Pohovky, matrace, otomany, rolety, žaluzie a spací rozkládací křesla

koupíte nejlépe v prvním českém závodě u

Choděry
v Brně, Faikenstejner. 12.
Telefon 723-VIII.

Nová písma. Mnoho pochvalných uznání! Nové stroje.
Veškeré tiskopisy společenské, jako: pozvánky na divadla, zábavy, akademie, plesy a jiné, navštívenky, svatební oznámení, poděkování, adresy, plakáty zhotovuje

Knihtiskárna „Snaha“
František Olšovský, Hranice

Noviny, listy odborné, brožury, vědecké knihy ve všech jazycích, revue, ceníky, bankov. a úřed. tiskopisy, obchodní knihy, různé papiry, diplomy, pohlednice a j. v krátké době. Uprava vzorná. Zaručeně odbornická práce! Ceny mírné.

Vždyť Vám pravím a každý zkušený hospodář Vám to také rád potvrdí, že

hospodářské stroje

ze světoznámých akciových závodů

Wichterle-Kovářík

v Prostějově na Moravě

jsou dokazatelně nejlepší a proto také všeobecně oblíbeny. — Jen tam dostanete spolehlivý a zaručeně bezvadný stroj.

Úprava moderní. Úprava moderní.

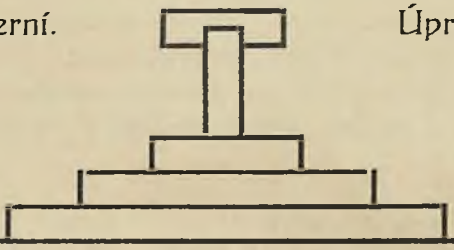

Sklad veškerých tiskopisů pro římsko-katol. farní úřady schválených nejd. arcibiskup. konsistoří. Velký výběr kostelních písní příležitostných Naše koledy. Obzvláštní péči věnujeme tisku děl a časopisů, které vypravujeme bibliofilsky.

Arcibiskupská knih- a kamenotiskárna v Olomouci, Wilsonovo nám. 16

Telefonu číslo 220.

Tříbarvotisk. Pro jednoty orelské a sdružení venkovské omladiny k blížícímu se masopustu máme v hojném výběru nádherné tříbarevné plesové pozvánky. Podporujte katolickou tiskárnu!

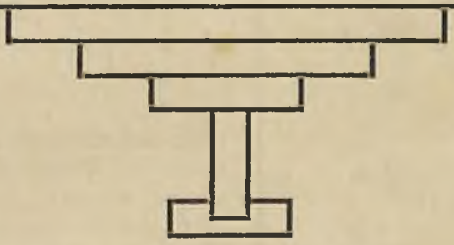

Ceny levné. Ceny levné.

APOŠTOLÁT

sv. Cyrila a Metoda pod ochranou bl. Panny Marie

Ročník XV. Únor 1924. Číslo 2.

Zahrádka cyrilometodějská

Podává dr. Josef Vašica

Časopis tento míval vždy první listy zasvěcené sv. Cyrilu a Metodějovi. Zvěčnělý pan arcibiskup Stojan psával na nich své úvahy o životě a působení slovanských apoštolů, snaže se rozníliti čtenáře k následování jejich vznešeného příkladu. Věděl dobře, jak obrodivě působila idea cyrilometodějská v nejširších vrstvách národa, křísíc spící náboženské vědomí a podněcujíc horlivost v šíření svaté víry, zděděné po otcích. Proto neustále poukazoval na jednotlivé příběhy ze života obou svatých bratří a rozbíral přístupným způsobem vůdčí jejich myšlenky. Pro tuto soustavnou vzdělávací činnost v duchu sv. Cyrila a Metoděje, zvolil si významné a skromňoučké jméno „zahrádky". Slyšíce je, vzpomínáme si mimoděk na něžné záhonky rezedy, pivoněk, aster, macešek, karafiátů a jiných drobných kvítek, se šeříkem a růžemi, jak je vídáváme po našich dědinách před úpravnými domky, pěstěné s láskou, jakési posvátné místečko, kam nemá přístupu všednost a klopota denní práce. Všecka dobrosrdečnost a prostota Stojanovy duše je vyjádřena tímto zdrobnělým lidovým názvem, které psával v čelo svých cyrilo-metodějských statí.

Zdá se nám tudíž jakoby příkazem úcty ke světlé památce moravského metropolity Stojana, jehož Bůh odvolal z jeho zahrádky do svých zahrad rozkoší a věčných radostí, abychom ponechali starý nápis i těmto svým výkladům o sv. Cyrilu a Metodějovi, které počínáme dnešním číslem uveřejňovati. Neběží nám rovněž o nic jiného, než abychom vylíčením životních příběhů obou svatých bratří a rozborem jejich podivuhodného díla přispěli ke hlubšímu pochopení velkých úkolů, které si vytkl Apoštolát, stojící pod jejich ochranou. Jest to především nejvřelejší touha církve svaté, obnoviti prvotní jednotu, porušenou rozkoly a heresemi, čili akce unionistická.

Jsouce si při tom vědomi vlastní nehotovosti k tomu, abychom se stali opatrovníky zahrádky, štípené nebožtíkem arcibiskupem Stojanem, obracíme se k němu slovy, jimiž stará slovanská legenda

vzývá sv. Metoděje, s prosbou o pomoc a přispění: „Ty pak s výše, svatá a ctihodná hlavo, modlitbami svými přihlížej na nás, kteří toužíme po tobě, chraň učedníky své od všelikého nebezpečí, šíře nauku svou a stíhaje bludy, abychom živše zde, jak sluší našemu povolání, stanuli s tebou, tvé stádo, po pravé straně Krista Boha našeho, přijímajíce od Něho život věčný. Jemu buď sláva a čest na věky věkův. Amen."

Nejčistší Panno Maria, svatí Cyrile a Metoději, proste za nás Boha!

Život slovanských apoštolů sv. Cyrila a Metoděje.

Prameny.

Jsou leta a celá období v životě sv. Cyrila a Metoděje, o nichž nevíme nic, nebo jen velmi málo. Někde zprávy dochované jsou neurčité a připouštějí různý výklad. Nacházíme i taková stará svědectví o nich, která si navzájem odporují, a záhady z této neúplnosti a nejasnosti pramenů vznikající dají se řešiti jen s větší neb menší pravděpodobností. Obtíže vzrůstají také tím, že naši slovanští apoštolé mocně zasáhli do tehdejších sporů náboženských a politických, které vzrušovaly obě poloviny Evropy, východní i západní, a tím se vystavili útokům obou protivných stran. Chceme-li tudíž býti k nim spravedlivi, třeba nám, abychom studiem soudobých poměrů pochopili, oč vlastně v těchto rozepřích běželo. Tehdy vysvitne dějinná velikost sv. Cyrila a Metoděje, kteří ukázali na jediné správnou cestu, jak vybřednouti z nebezpečí a nejistot hrozících zmatků.

Prameny o sv. Cyrilu a Metoději můžeme si rozděliti na dvě skupiny.

1. Nejbohatší zprávy nám podávají dvě staré památky slovanské, život sv. Cyrila a život sv. Metoděje, které se také dříve, ač nesprávně, nazývaly legendami pannonskými. Byly napsány záhy po smrti obou sv. bratří některým z jejich věrných učedníků, ale nevíme určitě, zda se nám zachovaly ve své původní podobě, či zda snad v pozdějších stoletích byly podle kratších záznamů přepracovány. Zachovaly se nám totiž jejich opisy z doby teprve mnohem pozdější. Nejstarší rukopis legendy o sv. Metoději pochází z XII. století a legendy o sv. Cyrilovi až ze století XV. Nicméně jest hodnověrnost obou těchto neocenitelných památek právě za posledních osmdesát let, co se jimi obírala slovanská věda, stvrzena tolika důkazy, že je bez rozpaků klademe mezi všemi na první místo.

K těmto slovanským životopisům možno přiřaditi legendu latinskou, neboli italskou, která byla též napsána za čerstvé paměti, nedlouho po událostech, jež vypravuje. Účelem jejím není vlastně vylíčiti nám život sv. Cyrila a Metoděje, nýbrž

popsati nalezení ostatků sv. Klimenta, papeže a mučedníka, sv. Cyrilem v Chersoně a přenesení jejich do Říma. Proto nám o životě obou slovanských apoštolů sděluje jen tolik, co bylo nezbytno, aby se porozumělo vlastnímu obsahu. Tato italská (vlašská) legenda byla sepsána v samém Římě, hlavně podle zpráv, které o sv. Cy-

Nuncius Marmaggi vede pohřební průvod v Olomouci.

rilu nasbíral v Cařihradě vyslanec papežské stolice Anastasius, knihovník římské církve a výborný znatel řeckého písemnictví.

Kromě toho sem náleží celá řada kratších životopisů, tak zvaných prologů, pochvalné řeči a služby, t. j. církevní ofícia, o sv. Cyrilu a Metoději, jakož i příležitostné zmínky o nich v poz-

dějších kronikách, nebo v legendách jejich učedníků, zvláště Nauma a Klimenta. Až na poslední, legendu o Klimentovi Bulharském, která je sepsána řecky, všechny ostatní jsou slovanské.

2. Druhou, menší skupinu tvoří *listinné dokumenty*, které svou povahou nepochybné věrohodností převyšují samé legendy. Zejména tu vyniká devět listů papeže Jana VIII. (872—882), mocného ochránce sv. Metoděje proti křivdám bavorských biskupů i domácích protivníků, z nichž čtyři se našly v britském museu v Londýně teprve až v r. 1880. Po jednom listě máme od papeže Hadriana II., zachovaném jen v slovanské legendě a Metoději, a Štěpána V. Neméně cenné jsou dva listy zmíněného vrstevníka slovanských apoštolů, bibliotekáře Anastasia, týkající se sv. Cyrila: list králi Karlu Lysému z r. 875 a list biskupu Gauderichovi z Velletri; mimo to se Anastasius zmínil o sv. Cyrilu zajímavým způsobem, který osvětluje poměr našeho světce k patriarchu Fotiovi, ve své předmluvě k aktům čtvrtého cařihradského sněmu v r. 869.

Neskrývanou zaujatostí proti slovanským apoštolům vyznamenávají se dvě důležité památky, vzešlé z prostředí německého. První, dílo neznámého autora ze Solnohrad, sepsané v letech 870 nebo 871, jedná o pokřestění Bavor a Korutan a dokazuje, že solnohradští arcibiskupové mají výhradné právo, spravovati církevně Slovany v Korutanech a Pannonii. Druhá památka, slepě stranická a záštím proti všemu slovanskému naplněná, jest stížný list bavorských biskupů papeži Janu X. (898—900), kde protestují proti tomu, že na Moravě, kterou pokládají za svou državu, byli ustanoveni do osiřelých diecésí noví biskupové, ježto prý Morava odedávna byla politicky i církevně podrobena německým králům a biskupům.

Není vyloučeno, že se snad najdou nějaké nové prameny, které nám obraz slovanských apoštolů, jaký jsme si utvořili na základě dosud přístupných památek, poopraví nebo doplní. Všechny uvedené prameny byly naposled otištěny v díle českého badatele prof. dra Frant. Pastrnka: Dějiny slovanských apoštolů Cyrila a Metoda (vyšlo v Praze r. 1902).

Jinak literatura cyrilo-metodějská čili knihy, stati, časopisy, obírající se životem a působností slovanských apoštolů, představuje celou knihovnu, v níž není všechno stejně dobré. Jen důvěrná znalost pramenů a mnoholeté studium uchová nás poblouzení a mnohých omylů. Staly se také v novější době pokusy, strhnouti sv. Cyrilu a Metoději všechnu svatozář a snížiti je na úroveň cařihradských agentů, kteří přišli na Moravu nikoli s čistými úmysly věrozvěstů, nýbrž puzeni jsouce svou osobní ctižádostí. Tyto namnoze jalové spory zde úplně pominu a pokusím se nastíniti pokud možná věrnou podobu obou svatých bratří, jak je lze zahlédnouti při pozorném pátrání na dalekém a mlhavém pozadí dávných věků.

Unionismus v českém národě

Jaroslav Durych

Unionismus dává českému národu zvláštní poslání, jakého neměl od počátku dějin. Český národ se má státi sjednotitelem veškerého Slovanstva s církví katolickou. Tím oživuje znova myšlenka všeslovanská. Všeslovanství bylo u nás hlásáno již téměř před stoletím a bylo to všeslovanství politické. Tenkráte nejmocnějším národem slovanským byli Rusové, jejichž říše byla jednou z nejmocnějších říší světa. Proto národové slovanští, kteří nebyli samostatni a musili bojovati za svou řeč pod cizím jhem, rádi vzhlíželi k Rusku, očekávajice od něho nejen ochranu, ale i vytržení z jařma tureckého, maďarského a německého a sjednocení v jednu velikou říši slovanskou, nebo aspoň svaz států slovanských pod protektorátem ruského cara. Všeslovanství však se nemohlo státi všeobecnou ideou všech slovanských kmenů ze dvou příčin; předně staleté nepřátelství mezi Poláky a Rusy bylo vždy nesmířitelné a Polsku bylo milejší jho německé než ruské; za druhé ruské vlády byly vždy proniknuty vírou v přednost a svrchovanost carského východního pravoslaví a carského absolutismu, což odstrašovalo menší národy slovanské, poněvadž jim hrozilo rozplynutí v ruském živlu a ztráta národního svérázu, ne-li i jazyka. Myšlenka všeslovanská byla nenáviděna od německých, rakouských i maďarských vlád, poněvadž čelila panství vládnoucích národu a ohrožovala bezpečnost státních celků. Ve světové válce byla všeslovanská myšlenka podrobena těžké zkoušce, ve které neobstála, a porážka její byla krutá. Poláci, Bulhaři a Ukrajinci se chopili meče proti Rusům a Srbům a v druhé polovině války u samých Rusů rozklad všeslovanského cítění se dovršil rozkladem ruského národa za bolševické revoluce a rozkladem ruského státu. Pak ovšem již nikomu ani nenapadlo, aby vážně věřil v účelnost a účinnost všeslovanských plánů, třebas myšlenka ta dlouho oživovala romantismus jednotlivců.

Poměry politické se změnily též. Národové, kteří dříve potřebovali pomoci Ruska, či se aspoň domnívali, že by té pomoci potřebovati mohli, domohli se již samostatnosti státní. Rusko samo po těžké katastrofě a mnoha drahých, nákladných a zoufalých experimentech se pomalu zotavuje z ran, které mu zasadila válka s centrálními říšemi a které zasadilo samo sobě. Velký národ ruský, zbaven značné části bývalého území, rozehnán z dosti značné části téměř po celé Evropě a ve svém domově nesjednocený, různorodé morálky a politiky, patří dnes ještě k národům poraženým, třebas jeho porážka nebyla úplná a uznaná a třebas se válka vede dále, ovšem v jiném oboru, ale zdlouhavě a těžce zvláště pro Rusko. Dnes už se nejedná o to, aby Rusko chránilo slovanské národy, ale o to, aby slovanští národové zachránili Rusko.

Uzavřené carské pravoslaví se dočkalo krutého rozvratu a po-

zbylo svého výsostného postavení. Dříve pyšně přehlíželo církev řecko-katolickou i římsko-katolickou, chovajíc se k nim s náladovostí opravdu carskou; nyní pak jest nejen živlem pro stát lhostejným, ale jest v nemilosti a pod policejní kontrolou, nemluvě o mnohých divokých pronásledováních a výbuších divokého nepřátelství proti ruské pravoslavné církvi v masách samého ruského lidu.

Dnešní stav ruského státu není takový, aby vyžadoval pomoci politické, vojenské nebo hospodářské od národů slovanských. Taková pomoc prozatím by mohla býti jen velice nedostatečná a její výsledek nejistý. Není nám třeba nějak okázale projevovati přízeň nebo nepřízeň dnešní ruské vládě. Jedno jest však jisto: bolševická revoluce rozbila čínskou zeď, kterou se ohradilo ruské pravoslaví jak proti evropskému západu, tak i proti západní církvi. Carská ruská církev, která dříve bujela v pýše, pohrdlivosti, přebytku, lenosti, ztuhlosti a otylosti, byla donucena prositi o pomoc a zakročení západní Evropu a svatou Stolici. Byla rozehnána a vystavena utrpení, mrazu bídy a vichřici revoluce, cizímu vzduchu. Musí se rozhlížeti kolem sebe, bojovati o své udržení, zkoumati sama sebe, pozorovati své chyby a nedostatky a dívati se na život církví jiných. To jí neškodí, poněvadž se v dobách svého blahobytu napáchala mnoho věcí zlých. Dnes se nemůže pyšně povyšovati nad katolicismus a mluviti o církvi katolické jako o díle Antikristově, jak se ráda holedbala u nohou ruských carů. Dnes sama ve státní klatbě nemůže vyháněti jiné, nemůže denuncovati katolické kněze a věřící; dnes jest jim postavena na roveň, ba ještě níže.

Do této doby zaznívá volání panujícího papeže Pia XI. po sjednocení Slovanů východních s církví katolickou. Slovo papežovo dovolává se přímo národů slovanských, těch, kteří se svatou Stolicí žijí v míru a pokoji.

A tu přichází otázka, který ze slovanských národů jest k tomuto úkolu povolán. Odpověď na tuto otázku zodpoví již pohled na politickou mapu Evropy. Od Polska pro trvalou nenávist proti Rusku i proti Ukrajině nelze očekávati ničeho a i kdyby se smýšlení Poláků nějakým zázrakem přes noc změnilo ve prospěch Rusů a ve prospěch pravoslavných, jistě by u Rusů scházela důvěra v jejich pomoc. Katolíci jihoslovanští jednak nejsou vládnoucí majoritou v jihoslovanském státě; Charvatům a Slovincům jest především vyhrazen sjednocovací úkol na Balkáně; tam jest pro ně řecko-východní církev v samé Jugoslavii, Bulharsku, Řecku a Rumunsku. Jediným národem, který má volnost, možnost, cestu a tudíž i povinnost jíti k Rusům a do Ruska, jest národ český, který má svůj vlastní samostatný stát s katolickou majoritou, proti kterému v Rusku není žádné zvláštní zaujatosti, který svou příchylnost k Rusku již za dob dřívějších a mnohem nesnadnějších často a dobře osvědčil, který má i znamenité podmínky kulturní a hospodářské, aby cestu k srdcím Rusů nastoupil, a jistě najde i cti-

žádost v sobě, aby si dobyl zásluhy a slávy, že se stal sjednotitelem Rusů na poli náboženském.

Tím, že si Poláci sami zatarasili cestu k srdcím Rusů, předali svůj díl Čechům. Není dnes jiného národa, než národ český, který může vzíti na sebe tento úkol. Ovšem každá práce přinese ovoce,

Biskupové v pohřebním průvodu v Olomouci.

i když ne týž den, nebo týž rok. Šíření víry vždy přinášelo užitek jak obráceným, tak i jejím rozšiřovatelům. Jedná se o to, aby ideou unionistickou byl proniknut celý český národ od posledního dítěte až do posledního starce, aby víra v unionistické poslání českého národa byla vírou všeobecnou, aby si každý jednotlivý čle-

věk ani nemohl představiti nebo pomysliti, že by tento úkol nebyl opravdový, že by bylo možno se z toho vyzouti. Bude-li to vírou všenárodní, stane se to myšlenkou státní a v co věří národ a začne se modlí národ, to bude stát vykonávati a podporovati s celou svou mocí, aby užitek a požehnání z této práce připadlo také ku cti, slávě a prospěchu našeho státu a aby spojenectví česko-ruské stalo se velikým skutkem historickým, na který by ostatní národové světa pohlíželi nejen se závistí, ale i s úctou.

Jest tedy třeba, aby unionismus se stal myšlenkou státní, aby byl nejdůležitějším programem státní politiky. Aby se to stalo, musí nejdříve tato myšlenka býti hlásána celému národu, všemu lidu. Třeba říci všem lidem, že Prozřetelnost proto vytrhla český národ ze všech běd otroctví a zachovala ho uprostřed zmatku v Evropě bez poruchy a v požehnání, poněvadž mu chtěla svěřiti slavný úkol v dějinách lidstva: udržení a rozšíření víry, sjednocení církve a ochranu svatých práv. Proto i hlas papežův zaznívá zvláště v srdcí českých lidí, poněvadž náměstek Zakladatele církve nám žehná na cestu slávy, posílá nás do práce pro slávu církve i pro slávu našeho národa, žehná tím i budoucí katolické, sjednocené alianci slovanské, zvláště česko-ruské, prosí nás o tuto práci, zapřísahá nás.

S tímto vědomím můžeme se radovati ze svého osudu a z osudu českého státu. Dal-li nám náměstek Kristův výslovně tento velký úkol, potvrdil-li naše předurčení k tomuto úkolu, jistě jest náš stát ve zvláštní ochraně Boží a co si Bůh postavil pro své zvláštní úmysly a plány, toho jistě nezmaří vztek a úklady sousedů a závistníků, kdyby sebe více usilovali proti nám. Sjednocení Rusů bude skutkem čestným, slavným a užitečným nejen duchovně, ale i politicky. Bude to práce nejen pro Boha a církev, pro Rusko a unii, ale i pro mocenské vyvýšení našeho státu, neboť po užitku duchovním přichází i užitek politický. Kdyby však zatvrzelost českých srdcí, nevěra a nestálost zmařily víru a úsilí těch, kteří chtějí pracovati, kdyby se hlasu Ducha svatého, volajícího hlasem papeže Pia XI., vzdorovalo s přílišnou a ledovou zatvrzelostí, pak by se přece jen i proti Božím úmyslům mohlo státi, že jiný národ, jiný stát by nás předešel, sám by se ujal velení unionistické práce a sám by ovšem klidil i užitek; pak by náš národ přišel pozdě, jako ty panny nemoudré, a byl by vypuzen od hostiny, pozbyl by všech výsad a milostí, které mu Prozřetelnost při obnově českého státu s obzvláštní štědrostí propůjčila, v duších českých bylo by pusto a prázdno, a Duch svatý by se odstěhoval k těm, kteří lépe poslouchají.

Snažme se tedy, aby unionismus byl myšlenkou všenárodní; aby každý člověk, který jest schopen užívati svého rozumu, věděl, co to jest unionismus a co si od něho slibujeme. Musíme to říci všem lidem, přátelům, nepřátelům, lhostejným, dobrým i zlým; říkati to nejednou, ale stále, bez omrzení; zprvu nás přeslechnou, pak se nám vysmějí, pak se na nás obořÍ, pak se budou kabonitÍ, a posléze

jich přece jen většina uvěří volky nevolky, neboť pracuje pro tuto věc nejen slovo lidské a rozum lidský, ale i milost Boží.

Proto jest třeba slova a práce, stále a vytrvale, aby nejen mnoho lidí bylo v Apoštolátě, aby nejen celý národ měl víru unionistickou, ale aby stát náš vzal na sebe v první řadě tuto úlohu, a až se toto stane, pak i praktické provádění tohoto úkolu bude snazší a účelnější než dnes, kdy schází mnoho prostředků hmotných i mravních.

Apoštolský národ

Jan Scheinost

Národ žije touhou po nových úkolech a nových oblastech svých dějin; nechce se spokojiti jen s dědictvím po minulých generacích a nesmí vypotřebovati celou svoji sílu jen k jeho uchování, k opravám a ke zdokonalení zděděného stavu, ale úsilí každého čestného národa musí směřovati k expansi, k výboji národní energie a národní myšlenky. Národ jest v situaci hospodáře, jenž nejen že svůj dědičný statek povznesl a zachoval si poctivé jméno předků svých, ale své zboží i znamenitě zdokonalil a pozvedl slávu svého rodu k novému lesku.

Výboj národní jest úměrný vznešenosti a přitažlivosti idejí, mohutnosti energie a šťastnému geniu vůdců. V českém národě bojují o duši lidu dvě civilisace; katolická, směřující k jednotě národa a k vědomí světové kulturní pospolitosti katolické, a protestantská, řítící se k isolaci kulturní a k anarchii. Jest jisto, že v zájmu národa je třeba, aby jediný směr ovládl plně pole; jakýkoliv kompromis v otázce smyslu národního života a české moci jest škodlivý a nemožný. V boji nezáleží na počtu bojovníků, spíše na tom, co a kolik která z obou stran může a chce nabídnouti národu ze svých pokladů.

Čeští protestanté, ať už podle víry či jen podle výchovy a světového názoru, nenabízejí národu nic, s čím by mohl se slávou vyjeti do světa. Český protestantismus nestojí o rozmach a rozlet národa a jeho kultury za hranice vlasti; jest úplně sterilní a neplodný se zřetelem k národnímu výboji. Nepomýšlí na výboj; ví, že nemá k němu sil, a chce proto celé své energie využíti jen k udržení a k zabezpečení svých domácích posic, dobytých po 28. říjnu. Proto odvádějí protestanté v ě d o m ě národ od všech otázek, které se týkají českého výboje zahraničního, ať už skutkového či ideového, vědouce dobře, že na tomto poli národu nemohou dáti nic. —

Situace českého katolictva je jiná. Čeští katolíci mají myšlenku, která svým významem a dosahem není jen česká, ale evropská a světová; čeští katolíci znají ideu, která může znamenati vítězství

výbojného českého ducha a úsilí ve střední a východní Evropě, čeští katolíci mají v rukou klíč k novému rozmachu své slávy a k budoucnosti a k velikosti své vlasti. Tímto klíčem jest unionismus. Unionismus jest dnes heslem českého katolického aktivismu, v posledních měsících tak zvlášť houževnatě a neústupně hlásanému; nesmí proto v zájmu národní cti ztuhnouti ve formuli, nýbrž musí jako živý plamen býti majetkem všeho českého katolictva. Musí se státi vůdčí myšlenkou všeho katolického lidu, musí vzrůsti ve skutečné katolické hnutí lidových mas, nikterak omezené pouze na kroužky inteligence a činnost publicistů. Musí zaměstnávati a živiti péči všech věřících našich diecésí, musí nám přejíti do krve. Nechť si každý katolík v našich zemích uvědomí, že konečný zdar unionistické akce závisí na vroucnosti i jeho modliteb, na jeho znalosti celé otázky a od síly jeho víry, kterou chová v šťastný zdar věci. Tak budiž český, katolický svět jediným ohromným kolektivem, spojeným k velkému cíli od nejmenších k nejvyšším článkům modlitbami, myšlenkami i úsilím vůle, budiž zkrátka unionistickým vojskem.

A český, nekatolický svět bude přinucen převahou katolického národa volky nevolky přijmouti i supremaci a výlučnou platnost unionistické myšlenky jako české myšlenky národní, a nabídnouti jí své služby. Podlehne jednak, protože se nabaží své jalovosti, docela prauboze maskované pohodlným kvietismem, který by nejraději i českou myšlenku uzavřel celními hranicemi, jednak, poněvadž sám pochopí, že jest čestno hlásiti se pod unionistický prapor, jehož v úspěchu unionismu, šířeného a řízeného z naší říše, spočívá velké aktivum i pro českou prestiž a pro mocenský vliv národa v Evropě. Potom i státní aparát zapřáhne své síly do unionistického vozu, když už nyní k své věčné škodě tak neučinil, ačkoliv by to při dnešním vlivu katolických politiku aspoň trochu snad učiniti mohl.

Není třeba se při tom báti zdánlivé abstraktnosti a „nepraktičnosti" unionistických snah. Včera se ovšem zdálo, že není jiného zájmu v národě, než o kolektivní smlouvy, dividendy a kurs koruny; otázka, kterou nebylo možno řešiti hospodářskými teoriemi a anketami, připadala lidu zbytečná, politikům pak naivní. Dnes už tomu tak není, a tím méně tomu tak bude zítra. Sociální boj se ukliďňuje, žádnou ze stran neučiniv šťastnější; výsledek jeho dá se spíše předpovídati než před pěti lety, takže přestane výhradně zaměstnávati duše národů, jež zahoří po nových drahách, ukazujících cestu z babylonu hospodářských a sociálních bludných kruhů k věcem duchovým, náboženským; zájem o ně už dnes oživuje v lidu den ke dni, a přijde doba, kdy budou státi na předním místě.

Proto je nutno, aby české katolictvo, vědomo si své síly, ale i své těžké odpovědnosti, v přípravě na tuto dobu mobilisovalo své síly, katolický lid, žijící myšlenkou unionismu, seskupený kolem biskupů, svých jediných a přirozených vůdců, bude s vroucí touhou očekávati den, kdy jeho pastýři promluví k národu slova

závažná a kategorická. Katolíci čeští prahnou po tom, aby záhy viděli české a slovenské biskupy v čele unionistických akcí, a to nikoli jen jako protektory, ale i jako vůdce.

Jednati dlužno rychle; nutí nás k tomu dva důvody. Jednak nesmíme říkati, jak to čítáváme v novinách, že unionistické hnutí sice roste, ale cíl že je pořád velmi, velmi daleko. Snad podle výměru lidských sil, ale nezapomínejme, že někdy jedno jediné, náhlé a neočekávané gesto Boží, nepředvídané lidmi, přiblíží nám cíl o celá staletí. Ruská revoluce, která svojí neočekávanou výbušností zničila ruskou státní církev, jest toho nejnovějším dokladem. Už proto stanovisko katolického lidu českého k ruské revoluci mělo by býti poněkud jiné, než plytký názor žurnálů a politických stran, opřený pouze o hospodářské příčiny, pro nás zajisté druhořadé; nebuďme tak krátkozrací, vytýkáme jí často semitismus a sami užíváme k jejímu ocenění metod výhradně semitsko-bankéřských. Unionismus nesmí býti zajisté uzavřen v Čechách, nýbrž musí na druhý břeh, do krajin, jež jest získati církvi. A jako chceme, aby unionismus se stal hnutím lidových mas českých, katolických, tak musíme z této myšlenky vybudovati i ukrajinské a ruské lidové hnutí. Proto musíme míti otevřenu cestu na východ i hned, nikoliv snad až po letech sovětská vláda bude svržena monarchií, která obnoví starý cesaropapismus a ujařmí ruskou církev znovu. Kujme železo, dokud je žhavé!

Mimo to mějme na paměti, že na východě není náš jediný úkol. Český stát nebyl obnoven nadarmo. Máme ve své říši katolické Němce, a na sever od nich až k Baltu miliony německých heretiků. A víme přece, že v úchvatných modlitbách církve o Velkém pátku, v prosbách za osvícení duší zbloudilých, ani na heretiky není zapomenuto.

Doba apoštolských králů minula; nezříkejme se cti a úlohy apoštolského národa!*)

*) Se svolením redakce „Našince" přetištěno

Po stopách apoštola mučedníka unie

Hrst válečných vzpomínek

Ku třístému výročí mučednické smrti sv. Josafata Kunceviče, arcibiskupa polockého, podává msgr. dr. Rudolf Zháněl.

(Dokončení.)

V okolí žirovickém.

Při řece Ščáře, nedaleko Žirovice, leží osada Byten. Patřívala k vojvodství novogrodskému. Tamnější pán Řehoř Tryzna, vystavěl pro dceru svou, která se chtěla věnovati povolání řeholnímu, v městečku tomto klášter. Do kláštera toho byl vyslán Josafat, aby byl řehol. těmto sestrám basiliánkám učitelem

a vůdcem v životě řehol. Josafat radil, aby panny odebraly se napřed do kláštera basiliánek ve Vilně, přiučiti se v noviciátě životu řeholnímu a základu křesťanské dokonalosti. Tak se též stalo. Ale řeholnicím zalíbil se život pospolitý ve Vilně tak, že přály si zůstati již tam. Pan Řehoř Tryzna, aby klášter bytenský nestál prázdný, věnoval ho basiliánskému klášteru trojickému ve Vilně. Odtud byl tam poslán Josafat s několika bratry.

Mieleszko, pán v Žirovici.

Bytenský zakladatel kláštera pan Řehoř Tryzna, který byl také maršálkem nedalekého města Slonima, měl důvěrným přítelem šlechtice Jana Mieleszka, kastelána smolenského. Týž byl pánem v nedaleké Žirovici. Mieleszko čítal se k rozkolníkům, ale přičiněním Tryznovým seznámil se s horlivým hegumenem bytenským Josafatem Kuncevičem. Styk s tímto svatým řeholníkem, který stejnou láskou planul k obřadům staroslovanským, jako lnul ke stolici římské, působil na Mieleszka tak, že se vrátil k unii, ba nabídnul Josafatovi opuštěný chrám, ležící skoro již v sutinách, v Žirovici, která byla jeho panstvím. Josafat přijal toto věnování, a hned dal se v Žirovici do práce.

Původ mariánských poutí.

Původ mariánského obrazu a poutí žirovických kladou někteří již do století XII. Dle všeho hledati jest ho však až na konci století patnáctého.

Asi roku 1480 — tak vypravuje se — pásli pastýři stáda svá v lese nedaleko Slonima u řeky Ščáry. Tu zpozorovali jednou v lese na místě, kde stála planá hruška, nezvyklou záři. Spěchajíce na místo, našli tam neveliký obraz Matky Boží; visel prý beze všeho upevnění mezi větvemi . . . Pomodlivše se „Zdrávas", sundali obraz a donesli k tehdejšímu pánu onoho kraje, Alexandru Soltánovi, rytíři řádu jerusalemského a zlatého rouna. Soltán přijal obraz jako dar nebes. Když však obraz náhle zmizel a nalezen byl opět na plané hrušce, dal Soltán tam pro něj vystavěti svatyni. Tak povstaly poutě žirovnické.

Milostný obraz.

Žirovické Mariánské palladium není velikých rozměrův. Na čtverhranném, nevelikém, šedém kamenu, podobném jaspysu, je vyryta vypouklým dílem podoba Panny Marie v polopostavě s božským Synáčkem na lokti. Na obrubě čtou se slova sv. Jana Zlatoústého, vyrytá písmem slovanským: „Tebe, spanilejší Cherubínův a Serafínův, jež jsi bez poskvrny porodila Slovo Boží, velebíme Bohorodice!"

Těžké časy...

Žirovický chrám vyhořel nedlouhý čas po svém založení. Byl

však opět vystaven a poutě konány tam horlivě. Daleko větší pohromou pro zkvétající toto místo mariánské byly bludy luteránské a kalvínské, které šířily se v okolí koncem století XVI. Blízká šlechta nekatolická zmocnila se majetku kostelních, cesty, k Žirovicům vedoucí, druhdy poutníky ušlapané, zarostly travou. Kostel

Členové řádů v pohřebním průvodu † arcibiskupa dra Stojana.

byl opuštěn, jenom občas sloužena tu mše svatá, jenom několikráte v roce rozhlaholily se tu poutnické písně mariánské. V lidu kolovaly napolo zapomenuté zkazky o dívech, jež tu tvořila dobrá Máti Boží...

Svatý Josafat v Žirovici.

Bytenský hegumen sv. Josafat přijal radostně upřímnou nabídku Mieleszkovu. Dne 18. října 1613 odebral se do Žirovice a jal se tu hned s několika bratřími basiliány pilně pracovati. Obnovil a vyzdobil starobylou svatyni tak, že leskla se nádherou nevídanou. Mieleszko, jakož i litevský kancléř Lev Sapieha, obdarovali kostel skvostným náčiním bohoslužebným a hojnými nadacemi, také poutníci dostavili se brzo se všech stran. Podle chrámu vystavěl Josafat klášter, před milostným obrazem konány četné slavné bohoslužby, řeholní kněží rádi posloužili ve zpovědnici a u oltáře duchovní útěchou, také hlásali horlivě slovo Boží. Tu ozývaly se opět Žirovice starými slovanskými zpěvy marianskými, pověst o milostném obraze žirovickém nesla se po celém kraji řecko-katolickém v Malé Rusi...

Žirovice dnes.

Po litevských silnicích jezdíme několik hodin, než dojedeme na lidský příbytek. Velmi příjemnou oásou na pouti touto dlouhotvárnou zemí, je Žirovice se svými úhlednými stavbami.

Na podzim roku 1915 byl klášter žirovický — který nyní obývají mnichové ruští, rozkolníci — opuštěn. Z kostela byl také odnesen milostný obraz. Báli se asi znesvěcení, jak to již neúprosná válka umí...

Chrám žirovický je velikolepá, trojlodní stavba, každá loď je vpředu zakončena absidou a jsou v nich ikonostáse, jak je to zvykem ve všech chrámech východních. Na stěnách visí obrazy; oku, zvyklému na chrámy naše, zdá se, že bývaly tu oltáře postranní, jež byly snad odneseny, když poutní svatyně uniatská byla proměněna na „církev ruskou"...

U kostela stojí prostranná budova klášterní se zcela moderním jedním křídlem. Dle všeho bývala tam nějaká klášterní škola; neboť je v domě viděti lavice, nad jednotlivými světnicemi jsou nápisy tříd. —

Kromě hlavního kostela jsou ještě v parku, který mimo dvory a zahrady obklopuje s jedné strany tento klášterní komplex staveb, dvě menší kapličky. Jedna je snad modlitebnou pro zimu, jsouť v ní i kamna. Druhá svatyně má podobu našich „svatých schodů". Tam také je starý latinsko-polský nápis, který hlásá původ a vznik poutního místa...

Doslov.

Prohlédnuvše si kostel, svatyňky, klášter, vycházíme na nepatrný vršíček v klášterním parku, porostlý nyní žloutnoucím lesem. Dole teče klidně řeka Ščára, mírné, váhavé vlnky její plynou tiše, jako váhavě oddaně žil lid okolní před hroznou světovou válkou... S nedalekého, mírného pahorku kyne nám ještě jedna věžička; je prý to hřbitovní zdejší kostelíček. S druhého břehu vážně hledí vysoké věže a mohutné obrysy svatyně žilovické.

Vše připomíná nám tu posvátné stopy svatých duší, jež tuto žily. Cestou spatřili jsme tolik kostelův, jež svůj původ katolický zcela jasně nesou v zevnějším svém tvaru! Tu v Žirovici se všech stěn, portálů a vchodů vítá nás milý obraz láskyplné Matičky Boží se Synáčkem jejím! Jak mile, ale i bolestně dojímá vše to duši křesťanskou!? Jak krásně byl by se tu rozvíjel křesťanský život duchovní, kdyby nebyl prudký mráz rozkolu spálil první květy, tak mnohoslibně se tu vyvíjející!? Přijde zase jednou doba, kdy opět tu bude „jeden Pán, jedna víra, jeden křest, jeden Bůh a Otec všech, který nade všemi a skrze všecky a ve všech nás" (Efes. 4, 5)?

Ó, kéž dá tak Všemohoucí, dobrotivý Otec náš na nebesích na mocnou přímluvu velikého apoštola a mučedníka*) unie sv. Josafata Kunceviče, arcibiskupa polockého! . . .

*) **Dodatek k životopisu sv. Josafata Kunceviče.** Svatý Josafat Kuncevič byl ze Žirovic a Bytenu povolán za archimandritu kláštera trojického ve Vilně. Roku 1618 byl posvěcen na biskupa a dán stařičkému arcibiskupovi Gedeonovi v Polocku za koadjutora. Po jeho smrti stal se sám arcipastýřem této řecko-katolické arcidiecése. Věnoval se zcela prohloubení života duchovního, jsa pln lásky jak ke starým obřadům rusko-východním, tak i k římské Stolici apoštolské; byl neohroženým bojovníkem za jednotu církevní, za kterou i položil život svůj. Dne 12. listopadu 1623 byl ve Vitebsku, kam se odebral, aby uspořádal různé nepořádky, od zfanatisovaných rozkolníkův krutě ubit. — Letos koná se v končinách těch, které posvětil svým svatým životem a svou mučednickou smrtí, 300. výročí mučednictví. Kraje ty patří nyní státu polskému.

Ruské pravoslavné duchovenstvo a katolictví

Gleb Verchovský

III.

Ruské duchovenstvo po většině málo se liší od laiků ve svém nazírání na církev. Žije život duchovní v soukromí a oddaně podporováno obřady a zbožným podáním a neuvažuje ani nerozumuje, a v zevnějším útvaru církve vidí cosi podřízeného, co s ideálem pravoslaví nemá nic společného a co jenom představuje ubohou historickou nezbytnost.

Kněží proniknutí živým a silným církevním podáním pravoslavným, jichž bytí je srostlé s pravoslavím, zaujímají pozorovací stanovisko vůči stávající církevní správě ruské, a když byli poučeni o dějinném vývoji své církve, zalétají v mysli do nejdávnější minulosti, do dob sv. Otců ku pramenům východní liturgie, která až dosud živí všecku jejich zbožnost. Myšlenky jejich zastavují se u otázky rozkolu církví a častokráte šťastný pohled jim pomáhá poznati veškerý omyl východního rozkolu. Bývá to první pohnutkou ku hlubšímu studiu akt církevních sněmů, spisů sv. Otců, bohoslužebných čtení ze života svatých a všecko to je vede ku uznání prvenství římského a zavazuje svědomí ku návratu k sjednocení s církví západní.

Avšak od tohoto vědomí až ku rozhodnému kroku, anebo jenom

ku rozhodnému jednání v naznačeném smyslu v hranicích církve pravoslavné zbývala ještě daleká cesta. Bylo se za starého pořádku takto smýšlejícímu obávati nepříjemného vyšetřování a trápily ho také stálé pochybnosti. Tito kněží mají o katolictví pojem následující: Úplná shoda mezi východem a západem při stolci sv. Petra, jakožto středišti církve všeobecné v jednotě víry, lásky a milosti, ale s ponecháním východních kánonů a řecko-ruského obřadu v jeho neporušenosti. Avšak dějiny církve po rozkolu a dějiny všech částečných unií a zvláště nejnovější a pro nás nejdůležitější unie břestské (1596) nás přesvědčují, že takové sjednocení je ve skutečnosti nemožné. Ačkoliv církev katolická má největší poklad: stolici sv. Petra, jež chybí církvím východním, přece ji tyto nepokládají za církev všeobecnou, nýbrž jenom za jednu z církví, za církev latinskou západní a to proto, že církev římská nemůže přemoci své latinství a snaží se toto latinství uložiti všem křesťanům, kteří se vracejí do jejího lůna. Jest mnoho kněží na Rusi tak smýšlejících, jak jsme pravili, avšak oni tají své smýšlení a svěřují je jenom osobám důvěry hodným. Odříkávajíce proskomidii, modlí se za papeže: první částečku, kterou vyjímají za živé, vybírají za římského papeže ovšem tak, že ani přisluhující, ani jáhen toho nepozorují, jinak by je udali konsistoři. Ač rozptýlení po všech diecésích, přece jsou sdružení, znají se a v soukromých rozhovorech svěřují si své přesvědčení. Všecko ale zůstává mezi nimi jako tajemné učení. Smýšlení jejich projevuje se v jejich pastýřské působnosti velikou shovívavostí ke katolíkům a jenom když jsou veřejně obviňováni z náklonnosti ke katolíkům, jsou nuceni tvářiti se, jako by nepřátelsky smýšleli o církvi katolické, aby se nestali obětí krutého pronásledování od sv. synodu a carské policie.

Je znám na př. osud arcibiskupa Petra Smolenského, který učiniv vyznání víry katolické (na začátku tohoto století), byl sesazen se svého úřadu a zavřen v klášteře Nového Jerusalema u Moskvy, kdež zemřel r. 1918, aniž by odvolal své vyznání. V květnu 1917 žehnal třesoucí, odumírající rukou členům spolku „pro sjednocení církví", kteří mu přišli učiniti poklonu; žehnal jim a jejich sv. započetí.

Všichni se dosud pamatují na biskupa Kiriona Polockého, který byl pro podobné provinění v nemilosti po dlouhá leta. Teprve když církev georgijská odtrhla se od církve ruské, byl msgr. Kirion zvolen patriarchou katolickým v Tiflisu. Nespatřil však nešťastný prelát uskutečněného svého snu sjednocení církve georgijské s Římem. Když v roce 1920 nabyl vrchu v Tiflisu bolševismus, také patriarcha Kirion zemřel smrtí mučednickou.

Jsou nesčetné příklady kněží, kteří zaplatili draho svou náklonnost ke katolictví a skončili život svůj v žaláři kláštera Spaso-Efimijského v Suzdale. Jeden z nich šťastnou náhodou na zakročení carevny matky Marie Teodorovny u sv. synodu byl propuštěn po čtyřech letech z hrozného vězení a mohl r. 1895 veřejně přestoupiti ke katolické církvi, trpěv dříve po 9 let neslýchané útisky.

Je to otec Alexij Eugrafovič Zerčaninov, pocházející z gubernie arsamšské, později blahočinný (kanovník) diecése nižně-novgorodské, nyní žijící v Petrohradě.

Dvě leta před otcem Zerčaninovem 1894 mladý kněz ruský T., člen „unionistického kroužku", mezi studenty duchovní akademie moskevské netajil se rovněž svým sklonem ke katolictví a po dlouhém boji se sv. synodem přestoupil veřejně k církvi katolické a až dosud udržuje úzké styky se svými dávnými druhy unionisty, kteří jsou nyní pravoslavnými duchovními v různých ruských diecésích a prostřednictvím jejich je ve stálém spojení s veškerým duchovenstvem náchylným ke katolictví jak v evropské, tak v asijské Rusi.

Zmínil jsem se již, že kněží tohoto směru udržují mezi sebou stálé styky; ostatně sám mohl jsem se o tom přesvědčiti po revoluci v Kyjevě r. 1919, kdy navštívil mě kněz T., vracející se právě z diecése kurské, kde ztrávil několik měsíců.

Dověděl jsem se od něho, že všichni kněží diecése kurské jak městští, tak venkovští duchovní byli náchylní k unii, že všichni při proskomidii vzpomínali papeže a to veřejně, netajíce se svým přesvědčením, protože biskup kurský Arsenij byl téhož smýšlení. Tento prelát byl od bolševiků oběšen na oltáři ve své katedrále a skoro všichni duchovní, kteří byli tenkráte ve městě, byli pobiti.

Důkazem toho, co sdělil se mnou otec T. o duchovním stavu diecése kurské, bylo to, že obdržel odtud seznam duchovních diecése kyjevské, náchylných k témuž smýšlení a umluvené znamení, kterým se vespolek poznávali. K svému údivu našel jsem v seznamu jména duchovních, o nichž bych to nikdy nebyl myslil, že jsou unionisty. Ale smluvené znamení osvědčilo se působivým, a oni s důvěrou se na nás obraceli. (Pokračování.)

Obchod na Maršálkovské

II.

Dávno již nepamatoval kněz Bröer takové vzrušující chvíle ve svém životě, jako toho prvého srpna z jitra. Za úplného klidu ještě spícího domu povstal úmyslně časněji, aby ho ani ruch z ulice, ani od schodů nerušil v práci, a vyňav ze zavazadel miniaturní náčiní mešní, poklekl k modlitbě.

Měl přistoupiti k oltáři božímu, kterým byl obyčejný, včera na rychlo zakoupený stůl. Zjev jeho budil v duši kněžské ohlasy neslýchané a nezažité v nejskvělejších svatyních. Modlícímu se připadalo na mysl, že právě tak stůl byl prvním oltářem ve večeřadle a v domech prvých křesťanů, jako se té chvíle měl státi oltářem v jeho malém pokojíku ve Varšavě. A ta prostá myšlenka jako vzmach silných křídel povznesla ho nad nejvyšší štíty věků k nohám obětujícího se s první církví Krista. V jejím středu ocitl se

u Pána pří apoštolích, u Petra. Byl právě den posvěcený okovům knížete apoštolského, prvního papeže, jenž přežil doby Herodesů, Kaligulů a Neronů. Knězi Bröerovi se zdálo, že on sám stane u jeho oltáře, aby přilil ke krvi Páně krev nevinně mučených v římských amfiteatrech i po vesnických chatách na Podlesí... Myšlenky ty tak zachvěly všecku jeho duši, všecku jeho bytost, že nemohl, ač by chtěl, zastaviti hojných a vřelých slz, jež mu proudem zalévaly oči... během mše svaté.

A také, když ji skončil, zdálo se mu, že nikdy nebyl v hloubi duše své tak, jako nyní, přesvědčen o pravdě slov prorokových: „Okuste a poznejte, jak sladký je Pán, že nikdy necítil nadšení apoštolského slov jiných: jdouce do celého světa, kažte evangelium všemu stvoření."

Jen proto sem přišel, aby hlásal evangelium. Když pominula chvíle nadšení, prýštícího se z modlitby, stanul zase tváří v tvář chladné skutečnosti. Aby mohl býti apoštolem, musí býti předem obyčejným rybářem. Musí dávati hodiny v cizích řečích, a aby je mohl dávati, musí si vyhledati takové domy, jež toho pro své děti potřebují. Kde najde takových domů v neznámém, velikém městě? Podhorski mu sice včera slíbil, že učiní, co mu bude možného, ale nemaje širších známostí, nesliboval mnoho, aspoň pro začátek. Zbýval tedy v záloze švagr kněze Mycielského, pan Górski.

Odebral se tedy k němu pozejtří. S počátku s nedůvěrou, ale potom vlídně byl přijat a při výměně mínění o jazykových hodinách, které ho na prvním místě zajímaly, dověděl se, že v Rusku — pan Górski to sice dobře neví, ale — dobře bude opatřiti si písemné dovolení. A poněvadž pan Bröer je něm. poddaným, bude nejlépe obrátiti se v té věci na německého konsula ve Varšavě.

Poděkovav se za dobře míněnou radu, odebral se kněz Bröer dle udané adresy od pana Górského na německý konsulát, ale, poněvadž konsula nebylo té chvíle doma, vzkázáno mu, aby přišel za tři dni. Po třech dnech zastal konsula doma, rozmlouval s ním dlouho a srdečně, ale konsul se přiznal, že jakékoliv vyučování na území ruské říše a od kohokoliv, překročuje pravomoc konsulární a náleží do pravomoci kuratoria škol v království polském, Apuchtina. Pln laskavosti a ochoty ke krajanovi dává mu doporučující list na kurátora, který je vpravdě pes (jak oni ho jmenují) na Poláky, ale dle jeho (konsulova) mínění možno s ním žíti.

Na tom konečně zůstalo a pozejtří po celotýdenním marném chození, objevil se kněz Bröer s listem konsulovým v předpokoji u Apuchtina. Nečekal dlouho, neboť byl mezi prvními přihlášenými. Když přišla na něho řada, vešel a smělým krokem blížil se ke stolu Moskalovu, podávaje mu s uctivou poklonou list beze slova. Apuchtin, rovněž mlčky, přijal list, roztrhl rychle obálku, přeběhl očima řádky listu a odkládaje jej na stůl, obrátil se ke knězi Bröerovi, podávaje mu ruku na přivítanou.

— Sedněte, prosím — řekl, ukazuje na křeslo. Čím vám mohu posloužiti? Konsul se určitě nezmiňuje.

Kněz Bröer přednesl svou záležitost krátkými slovy. Jest učitelem cizích jazyků, byl v Indii, učil jmenovitě děti místokrálovy, ale musel ten pěkný a jinak zajímavý kraj Budhy opustiti k vůli zdraví. Milejší život, než funty šterlinků. Tamější podnebí mu nesloužilo, proto se vrátil ke svým do Slezska, ale, poněvadž cestovní horečka mu nedá pokoje, umínil si usaditi se v sousedním — a od Slezska podnebím mnoho se nelišícím — království polském.

— Přivislanský kraj — opravil Apuchtin.

— Ano, přisvědčil Bröer, a poněvadž pan konsul, u kterého byl včera, mu radil, aby neměnil svého zvoleného zaměstnání, proto míní dále oddati se vyučování, ač by mohl ostatně již pokojně jísti chléb milosti až do smrti. Pan konsul, znající zdejší právní obyčeje, poradil mu ještě, aby navštívil osobně pana ministra osvěty, aby on schválil ten krok a potom, aby, maje široké známosti a mocný vliv, poukázal ho laskavě na některý dům, ve kterém by potřebovali učitele jazyku pro své děti.

Apuchtin, kterému zalichotil titul ministra osvěty, náhle přerušil mluvícího.

— Nabízím vám místo učitele ve svém domě. Právě jsem hledal učitele pro své děti.

Na takový obrat své záležitosti pan Bröer nebyl přichystán a ani za nic nechtěl se na to dáti, aby lezl vlkovi do tlamy. Bydleti v domě kurátora Apuchtina a odtud podnikati výpravy na Podlesí! Ani pomyšlení! Ale nabídka byla učiněna tak důrazně, jak ji mohl jenom učiniti vysoký zřízenec vládní samovládce, cara vší Rusi, a kněz Bröer porozuměl, že, kdyby chtěl odporovati a namítnouti, třeba že neměl na mysli tak vysokou čest nebo něco podobného, tu mohlo mu býti připomenuto, že vychovával děti vicekrále indického. Anebo naopak říci, že kurátor je po vicekráli příliš nízká osobnost, bylo by právě tak jako všecko zmařiti. Také ihned cítil, že mu začíná býti horko a tepna že mu zrychleným tempem bije ve spáncích.

Náhle probleskla mu hlavou myšlenka, kterou pokládal za vnuknutí boží.

— S velikým povděkem — pravil Apuchtinu — přijímám nabídku. Bude to pro mě čest po rodině vicekrále Indie přijati úkol vychovatele v domě pana ministra osvěty velkého carství. Přinášeti osvětu do domu, ze kterého osvěta vychází — opravdu nad mou zásluhu — dodal, usmívaje se žertovně. — Tak dobře — pospíšil Apuchtin zakončiti — a jakou žádáte odměnu?

— Šedesát tisíc rublů ročně...

Kdyby smrt s kosou a rubášem na ramenou stanula náhle před panem ministrem osvěty přivislanského kraje, nebyl by snad tak zbledl, jak zbledl, uslyšev žádanou sumu. Nechtěl věřiti uším a přece musil věřiti a porozuměl, že nelze se smlouvati, nýbrž jedině upustiti od vlastní nabídky. Ten pan Bröer není ledajaký pták, učil děti vicekrále a bral zajisté královskou odměnu. Ký div, že nyní tak vysoko zpívá i u pana kurátora Apuchtina, jenž by sám

rád vztáhl ruku po takové roční službě. Cítil se velmi poníženým a měl chuť splatiti hojně svou pokořenou pýchu, odbýti svého hosta rusky — poslati ho za dveře a tyto za ním přirazíti. Ale mohl to? Zahanbení před německým konsulem, který toho člověka zaštituje, skandál v cizím zahraničním úřadě...

Cítil, že mu křeslo, na němž seděl, počíná býti obtížno tvrdostí svou. Stáhl obrví, hryzl se do rtů, vrtěl sebou v křesle brzy tam, brzy onam... hledal dvířka, kterými by vyvázl z nemilého postavení, aniž by ublížil své pýše.

— Je to vaše poslední slovo? — tázal se, nevěda vlastně, co říci.

— Jestli pan ministr myslí, že jsem v poměru ku dávnému místu málo zažádal, to ovšem. (Pokračování.)

Hlídka unionistická

Na lublaňském katol. sjezdě byly mezi jinými přijaty tyto resoluce: 1. Budeme brániti rozhodně a vytrvale práva církve katolické a budeme se varovati útoků na pravoslaví. 2. Budeme poučovati lid na smírný způsob o rozdílu ve víře především tím, že budeme šířiti myšlenku smíru mezi křesťanskými národy. 3. Přejeme si, abychom mohli spolu s pravoslavnými brániti společné zásady křesťanské víry a mravnosti proti modernímu bezvěří a proti zmáhajícímu se nemravnosti. 4. Katolický sjezd pozývá duchovní i světskou inteligenci, aby prostudovala východ. církev. otázku; za tím účelem nechť se zřizují zvláštní kursy.

Větší zájem o sjednocení pravoslavi s katolickou církví ukázal se zvláště poslední rok. Vyšla kniha pod jménem: „Rusko a latinství", v níž jsou uveřejněny rozpravy ruských učenců, zvlášť oněch, kteří bydlí mimo Rusko. — Dej Bůh, aby se dobrá vůle jednotlivců rozšířila na všechny vrstvy na Východě.

Angličtí katolíci podniknou z jara pout do Sv. země. Náboženské vědomí mezi anglickými katolíky vzrůstá, zatím co mezi Angličany protestanty zavládl zmatek. Vstupování do řeholí se množí, zvlášť do řeholí přísnějších. Řeholních kněží je v Anglii okolo 1500.

Mučednici z francouzské revoluce. Kongregace sv. obřadů v Římě začala jednati o prohlášení některých biskupů a kněží za blahoslavené, kteří zemřeli roku 1792, jsouce odsouzeni na smrt proto, že zůstali věrnými sv. církvi.

Oslava Božského Spasitele. V Brasilii a sice v jeho hlavním městě Rio de Janeiru bude se příchozím naskytovati krásný pohled. Měšťané tamní postaví na pobřeží na hoře 800 m vysoké velkolepou sochu Kristovu jako protějšek sochy Svobody v přístavu new-yorském. Socha bude míti výšku 50 m.

K pronásledování katolické církve v Rusku. „Baltijskoje agentstvo" sdělilo, že nehledě na diplomatickou imunitu (nedotknutelnost), na kterou má právo apoštolský delegát v Moskvě, msgr. Uzljev, byl pro dozor nad ním veřejně označen jeden ze značnějších agentů „Čeka", při čemž, bez ohledu na energické protesty msgra Uzljeva byla pro tohoto agenta rekvirována jedna světnice v místnosti papežské mise. Následkem takového počínání agentů sovětských opustil msgr. Uzljev Moskvu a odešel do Říma. — Na toto sdělení obrátil se jeden spolupracovník Ruskulty na kompetentní osobu, která se vyslovila, že nemá po ruce potvrzení pravdivosti tohoto sdělení „Baltijskoje agentury", ale že ví, že vzdor rozšířenému mínění přistěhovaleckého tisku, postavení papežské dobročinné mise v Rusku a jejího správce msgra Uzljeva bylo vždy komplikované (složité) a velmi těžké, ačkoliv mise neměla žádné jiné úlohy, leč čistě dobročin-

né, a sám správce vždy to přesně zdůrazňoval a nedal nikdy nejmenší příčiny podezřívati ho z neloyálnosti nebo z tajných úmyslů. Mezitím s druhé strany dály se (jindy) v menší míře obzvláštní případy: Tak (jindy) zohavili stěny misijních místností nestoudnými, urážlivými nápisy a kresbami. Když msgr. Uzljev ohlásil potom i onom protest, odpověděli mu, že to neodpovídá pravdě, a skutečně, za noci někdo nápisy smazal — ale náhodou byl zhotoven fotografický snímek, který byl předložen představitelům sovětské vlády. Jestliže dr. Uzljev, člověk neobyčejné energie i taktu, skutečně opustil Moskvu, tu nutno uznati, že postavení církve i církevní organisace v Rusku stalo se neobyčejně trudným a těžkým. Zprávy, jdoucí anglickým a americkým tiskem, to úplně potvrzují; sovětské vyvrácení jejich zní velmi nespolehlivě, tím více, že s těmi vyvráceninami přicházejí současně zprávy o obnovení náboženského pronásledování na celé frontě, nejen proti církvi katolické, ale i proti islámu i proti židovstvu. Ruskulta.

Značné ztráty japonských katolíků při posledním zemětřesení líčí v „Civilta Cattolica" admirál Štěpán Yamamoto, předseda Svazu katolické mládeže japonské. V Tokiu z 8 katolických farností celých 6 pozbylo své chrámy a farní budovy. Ze 180.000 katolických rodin v Tokiu je pouze 5, jež zůstaly naštěstím ušetřeny. Všecky ostatní oplakávají ztrátu některého člena. Jesuitská kolej neutrpěla žádné škody. Za to lehly popelem nebo jsou těžce poškozeny školy a budovy ostatních řádů. Také v Yokohamě jsou církevní budovy dílem poškozeny, dílem zničeny. Dva pařížští misionáři a 10 sester řeholních zahynulo. Budova apoštolské delegace v Tokiu shořela. Msgre Giardini a jeho sekretář usídlil se u jesuitů. Mnoho katolíků pozbylo majetek a octnulo se v bídě. Katolická mládež v Japonsku zahájila pomocnou akci jak v Evropě tak v Americe. — Tolik „Civilta Cattolica" ze dne 17. listopadu.

Nové vydání „Manuale Missionum Catholicarum", které vyjde pod protektorátem kardinála Van Rossum, prefekta Kongregace de Propaganda Fide, přinese také informace o našem Apoštolátě. O spolku samém i o časopise Apoštolátě. O potřebná data požádán je dr. Fr. Hrachovský. Odesláno bylo na P. B. Arense S. J. ve Valkenburgu v Holandsku, který připravuje rukopis do tisku. Tak očtne se náš Apoštolát po prvé ve zprávách oficielních všeobecné církve římské.

Katolická a anglikánská církev. Paříž. (Ruskulta). „Journal des debats" sděluje, že v listě, adresovaném anglické obci za příležitosti Narození Páně, vzpomíná arcibiskup kanterburský na vyjednávání, která se stala nedávno v Malinu (Belgii) mezi zástupci anglikánské a římsko-katolické církve; od těchto vyjednávání, nesoucích pouze ještě počátkový ráz, očekává arcibiskup dobrých výsledků a nepochybuje, že v nich bude pokračováno. Spolu zdůrazňuje, že dosud nemají oficielního rázu.

Náboženský časopis v ruském jazyku. Paříž. (Ruskulta). „La Croix" přináší zprávu, že v lednu začne vycházeti v Paříži nákladem spolku sv. Jana Zlatoústého náboženský měsíčník v ruském jazyku pod názvem „Věra a rodina". Jeho účelem jest, „přinášeti ruským uprchlíkům slova útěchy, chrániti je před otráveným protináboženským tiskem, nedati v nich zemříti lásce k opuštěné, daleké rodině a zasaditi zrnko lásky ke křesťanské Francii, která je k sobě přivinula a které oni ani oceniti nemohou". Cena výtisku je velmi nízká — 50 ctm.

Dílo pro malomocné. Řím. (Ruskulta). Iniciativou docenta dermatologie na římské universitě Vincence d'Amato, založen jest „Mezinárodní spolek pomoci malomocných" a odevzdán do spr. řádu františkánskému, jehož zakladatel, sv. František z Assisi, mnoho pracoval pro tyto nešťastné. V každém státě budou zřízeny filiálky a tyto budou rovněž odevzdány do správy tohoto řádu.

Misionářská práce v Rusku. Na kongresu misionářském v Lovani, konaném od 11. do 14. září m. r. na kterém bylo zastoupeno asi 15 řádů, referoval o práci misionářské v Rusku assumptionista O. Aug. Maniglier, který ztrávil 15 roků na misiích v Rusku 1905 — 1920. Z jeho přednášky vyjímáme následující myšlenky: Dílo sjednocení východní církve se západ-

ní je aktuelní a významné, ať se již jedná o přivedení jednotlivců neb celých mas. Misionáři, kteří si to vzali za úkol, mají silnou oporu k dosažení svého ideálu v pravoslavném kleru, který, ač je zatemněn a má své vady, jest hluboké víry — a v lidu ruském, jehož základním rysem jest jeho jakási náklonnost k mysticismu — a též i v inteligenci, která se živě zajímá o náboženské otázky. Misionářům se skýtá pomoc i v dobrotě srdce, Rusům vrozené i v jejich liturgii, přebohaté obsahem dogmatickým a na cit mohutně působící. Třeba však počítati i s zvláštními obtížemi, jež jsou ruským misiím vlastní. Především velká část ruské inteligence a veškeren lid patří s velikou nedůvěrou na vše, co přichází ze západu a proto se ruská církev nepřístupně isolovala ode všech vlivů ze západu. To vyvolalo jakýsi marasmus v jeho liturgii a v hlubším pochopení dogmat, to přivedlo též divnou ospalost v životě asketickém a misijním. Obtíže působí i odvratná, alogická, fantastická a citová domýšlivost Rusova vůči lidem ze západu, u kterých převládá rozum a cílevědomá vůle. Nakonec třeba přiznati, že tak jako Rusové mají mnoho předsudků o katolicích, které neznají, tak zná i západ málo Rusko, a to je též překážkou v díle misijním. K dílu misijnímu možno přiblížiti se jen pod znamením upřímné lásky, zalíbení si ruského lidu a nutno se mnoho modliti, aby se to podařilo. Za druhé, má-li se jednati o obřad, v kterém mají misionáři vystupovat, je to veliká věc a třeba to dobře uvážiti, neboť náchylnost k novotám není u ruského lidu veliká a je velmi pochybno, zdali by ritus latinský přijali. Ba ani ritus rusínský nelze doporučiti. Možno zde vysloviti tyto zásady: 1. Bude věcí Říma, rozhodnouti konečně, který obřad by misionáři odpovídal, aby se mu Rusko otevřelo. 2. Pro mnohé Rusy by přestoupení na katolictví rovnalo se zradě na své národnosti; vzkříšení státu polského by snad poněkud zmírnilo tento předsudek. 3. Obřad jak latinský, tak rusínský je vůbec v Rusku neznámý, proto nemohou se nadíti úspěchu, snad jen v úzkém kruhu vyšších tříd, jde-li o obřad latinský. Proto prý biskup Szeptycki má připravovati kněze za misionáře s obřadem ruským a ne rusínským. 4. Každý misionář musí důkladně znáti obřad ruský, jinak mu duše ruského lidu zůstane cizí. Návrh metropolity Roppa o biritualismu potká se v praktice s nepřemožitelnými obtížemi. Poláci v něm uvidí kompromis, Rusové odpad. Dosavadní praktika přisvědčuje k tomu, že misionář, chtějící pracovati mezi Rusy, má přijati jejich obřad, ale zůstati bez ženy, t. j., zachovat celibát. Velkou pomocí apoštolování mohou býti školy. Je to zdlouhavá cesta ale jistá. Nesmí se zanedbávati též péče sociální, neboť zde se nejdříve uchytí duše Rusova. Vzpomínám jen, že Rusové nazvali sv. Otce, když letos poslal hladujícímu Rusku značné dary, Otcem veškerého křesťanstva. A jaké národnosti mají býti misionáři? Snad Poláci? O nich se sice řeklo, že se nebudou chtíti věnovati tomuto dílu a Rusové že je nebudou rádi přijímati. Doufejme, že se dá urovnati jakás cesta. Jsou i mezi Poláky ideální duše, které se budou chtíti obětovati, a zase nevěřím, že by zášť Rusů proti Polákům byla všeobecná, nýbrž že je jen v Rusku západním, kde se tato zášť buďto stykem nebo novinami pěstovala. Myslím, že by se právě Poláci, zvláště ti, kteří se v bývalém Rusku narodili a ruský lid jakož i jeho smýšlení znají, k tomu nejvíce hodili. Ne-li za misionáře, tedy aspoň za učitele misionářů. Zvláštní naději mám též v Češích v Rusku narozených, kteří s ruským lidem takřka srostli a s ním cítí. Dostatečně připraveni, mohli by se podjati drobné práce mezi lidem a podporovati činnost misionářů jako pomocníci slova Božího.

Z církví pravoslavných. Na květen m. r. do Cařihradu svolaný, všepravoslavný synod přijal následkem nepřítomnosti několika patriarchů východních formu poněkud skromnější, totiž komise mezipravoslavné. Především projednávána byla reforma kalendáře. V teorii sice nepřijal kalendář gregoriánský, v praxi však rozdíl mezi jejich kalendářem a naším se ukáže až v roku 2800. Data velikonoc budou stanovena dle poledníku přecházejícího přes kopuli basiliky Božího hrobu v Jerusalemě. Zvláštní komise má sestaviti tabulky velikonoční pro příštích 15 let. Oděv kleru nemá se mnoho lišiti od světského; má být

barvy černé, vlasy dovoleno střihat. Mniši vždy a všude nosí oděv řeholní; obláčka nesmí býti před 25. rokem věku. Pokud všeobecný sobor neustanoví něco určitého, není dle mínění komise zásadní antinomie mezi kněžstvím a manželstvím a v důsledku toho možno s povolením biskupa uzavříti manželství po přijetí jáhenství aneb dokonce i po přijetí kněžství (s výjimkou mnichů). Rovněž vdovci jáhnové aneb kněz mohou uzavříti po druhé manželství. Věkem kanonickým je pro jáhenství 21. rok věku, pro kněze 24., pro biskupa 30. Z překážek, jež činí manželství neplatným, zavazují všeobecně pouze ty překážky, které jsou obsaženy v aktech prvních soborů a pouze ta manželství jest považovati za uzavřená neb rozloučená, jež za taková uzná vláda církevní. V případě rozvodu, nesmí strana vinná uzavříti nový svazek před uplynutím roku. V žádném případě není dovoleno sezdat osobu, jež se dopustila cizoložství za účelem dosažení rozvodu. V záležitosti postů bylo ustanoveno, že zavazují během roku jen ve středy a pátky, mimo to po 40 dní před velikonoc. Klerik, (biskup, kněz atd. až do psalomščika) má býti pro nezachovávání postu sesazen s úřadu, osoba světská podléhá exkomunikaci. Konečně schváleno svolat všeobecný sobor — sněm na rok 1925 za účelem oslavení 1600 výročí sněmu nicejského. Patriarcha Meletius, jenž 10. července m. r. opustil Cařihrad, usadil se v klášteře Milopotamos (hora Athos), tedy v témže, v němž jeden z jeho předchůdců, Joachim III., hledal útulku. Poněvadž Meletius neohlásil dosud demisi, stávají se osudy patriarchátu velmi spletitými.

Ze Sibiře. Postavení církve katolické a kněží na Sibiři — jak píše P. M. Mich. v dopise z Tomska ze dne 29. srpna m. r. — je stále velmi trudné. Služného nedostávají a platit musí byt, personál kostelní i daň z důchodu, tutéž jako inženýr aneb lékař. Rovněž přílišná práce vyčerpává a ničí jejich organism. P. J. Groňski, tomský děkan, odejel do Andřejuvky, aby se tam léčil. Jeho zástupce, jako administrátor, musí obsloužit kromě kostela v Tomsku ještě kostel maličevský, bjalostocký a taježnický, čili že farnost jeho zaujímá oblast více než 400 verst. Podobně P. Žukowski z farnosti barnaulské musí dojíždět do Novonikolajevska, Bijska a Semipalatinska. Vysvětluje se to tím, že v celé Sibiři zůstalo jen 14 kněží. Z časopisu „Misje katolickie".

Z církve pravoslavné. V den P. Marie Růžencové v kapli OO. lazaristů v Paříži udělil kardinál Dubois svěcení kněžské čtyřem jáhnům. Mezi novosvěcenci pozornost všech na sebe poutal obzvláště jeden s prokvétajícím vlasem. Byl to kníže Vladimír Gika, potomek prastaré rodiny královské v Rumunsku, bratr bývalého vyslance ve Francii, navrácený z pravoslaví. Ideálem jeho je práce na sjednocení schismatických církví pod jedním společným pastýřem — v Římě, čemuž již vícekráte dal výraz ve svých konferencích, jež konal v Bukurešti, v Římě a v Paříži. (Z časopisu „Misje katolickie").

Z církve pravoslavné. Velký rozruch v posledních měsících způsobil návrat schismat. archimandrity Sergia Babiče do církve katolické. Jako potomek šlechtic. rodiny z Poltavy začal svoji dráhu životní jako právník a vstoupil do služby diplomatické. Brzy potom vidíme jej v různých klášteřích schismatických v Palestině a v Rusku. Roku 1912 byl vysvěcen na kněze, potom studoval duchovní akademii v Moskvě, dosáhnul doktorátu a v roku 1914 hodnost archimandrity. Po několik let konal službu při ruském vyslanectví v Athénách, načež r. 1922 stal se představeným kostelů schismatických ve východ. Německu, Rakousku a Uhrách. 6. září složil v Paříži vyznání víry a přestoupil do lůna církve katolické. Učený konvertita podržel obřad východní a papež dovolil mu užívati titulu a odznaků archimandrity (opata). Z časopisu „Misje polskie".

Slavnost ke cti sv. Josafata. Ke cti velkého apoštola a mučedníka unie, sv. Josafata, uspořádána byla ke 300. výročí jeho mučednické smrti řada církevních slavností. V tichém okresním městě Vladimíru Volyňském, rodišti to světce, konala se slavnost jubilejní od 12. do 14. listopadu m. r. Ku slavnosti přibylo 9 biskupů v čele s metropolitou Roppem. Bohoslužby konaly se ve dvou katolických kostelích toho místa: ve farním, dříve OO. kapucínů a v bývalém jesuitském, odebraném pravoslavným přede 2 roky. Bohoslužby konali hlavně biskupové,

kázali arcibiskup Teodorowicz, biskup Loziński a jiní. Obyvatelé Vladimíra a z okolí, kteří plnili obě svatyně, teprve teď měli příležitost, poznati svého svatého krajana a jeho zásluhy o církev katolickou a svého národa; neboť do nedávna pod záborem ruským nesmělo se nic vědět o svatém patronu unie a netoliko se o něm nemluvilo a nepsalo, nýbrž i z kalendářů jméno jeho bylo vyškrtnuto. S obnovením úcty k sv. Josafatu poroste zajisté též zájem pro získání schismatiků církvi katolické. Pro místní i přibylou inteligenci uspořádána byla ke cti světce akademie, při níž pronesli řeč P. Jan Urban T. J. a M. hr. Sobański, zdůrazňujíce význam sv. Josafata jak v minulosti tak v přítomnosti. Slavnost ukončena průvodem po městě, za něhož nesena částka sv. ostatků sv. Josafata. Skřínku s nimi nesli 2 kněží obřadu latinského a 2 kněží obřadu uniatského, aby takto označena byla jednota víry přes různost obřadů. Církev uniatská ustanovila uctíti svého sv. patrona zvláštním způsobem. Metropolita Szeptický zároveň s 5 jinými biskupy vydal pastýřský list pro věřící, v němž poukazuje na význam kultu sv. Josafata pro národnost ukrajinskou. Počínajíc výročím mučednické smrti až do ledna 1925, to je do 300. výročí slavného pohřbu sv. Josafata v Potocku, tedy po celých 14 měsíců má trvat v církvi uniatské jubileum nadané odpustky apoštolskou Stolicí. Během té doby mají se konat po farnostech misie, po městech a veřejných ústavech případné přednášky o významu světce. Z časopisu „Misje polskie".

Hlídka apoštolátní

Apoštolát a Naše Omladina. V „Naší Omladině" bylo hnuto myšlenkou Apoštolátu a vyslovena ochota, že Omladina bude pracovat pro Apoštolát a přijme jeho program za svůj. Myšlenka tato je velevítaná a dobrá vůle zasluhuje uznání. Vždyť právě mladé síly mají se posvětiti velké této myšlence. Tím se Omladina odvděčí nejlépe svému zesnulému zakladateli dru Stojanovi, který pro Velehrad a jeho zvelebení žil a umíral. Jeho poslední slova byla: V e l e h r a d e, V e l e h r a d e! V z h ů r u, s r d c e, k B o h u! Pak umlkla jeho ústa — navždy. Velehrad buď heslem Omladiny! Pracovati pro Velehrad, nejen pro onen moravský, ale duchovní, který vždy tanul našemu zemřelému arcipastýři na mysli — pracovati pro sjednocení všech Slovanů u víře, toť účelem pro nás všecky nejkrásnějším! Vždyť nikdo nemá k tomu větší pohnutky než my, neboť Velehrad je náš. Nikdo tedy nesmí nás v tom předstihnouti, nikdo nás nesmí zahanbiti. Proto vzhůru, srdce, k Bohu, vzhůru, ruce, k dílu. Dne 7., 8. a 9. pros. m. r. byla Omladina shromážděna na Velehradě, aby obnovila a upevnila své dobré úmysly a u hrobu svého zakladatele přislíbila mu, že bude pracovati v jeho duchu a chrániti dědictví otců. Byla k tomu povzbuzena slovy jednatele Apoštolátu msgra Kozáka, který ve své řeči poukázal, v čem práce pro Apoštolát má záležeti, totiž v rozšiřování Apoštolátu mezi známými a v modlitbě, jakož i slovy P. Nesrovnala a dra Žůrka, aby upomínka na zesnulého „tatíčka" je vedla k prospěšnému dílu. V Omladině nalezne Apoštolát vydatných pracovníků a těší se na jejich účastenství a spolupráci.

Zkušenosti z tridui. Tridua, jak je propaguje Apoštolát, mohla by velký užitek přinésti všude. Je třeba však dobře si uvědomiti jejich cíl, aby mohla býti provedena příprava na každém místě pro ně. Účelem tridui jest obnova duchovní těch lidí, kteří do kostela chodí a své náboženské povinnosti plní. Těm se to oznámí s kazatelny a oni jistě přijdou. Dalším úkolem tridui jest, získati pravdě vlažné a odumřelé křesťany. Na ty musí se působiti jinak, aby vůbec do kostela přišli a poslechli si několik promluv o náboženských pravdách. Třeba řeč o existenci Boží, o církvi Kristově atd., je potřebí pro každého. Proto je nutno i těmto to ohlásiti letáčkem nebo pozvánkou. Některý by jistě přišel, milost Boží dokonala by ostatní v něm. Je třeba, aby všude přípravy byly dokonale provedeny, pak užitek tridui bude veliký. Kde tato místní příprava nebyla vykonána, tam výsledek nebyl takový, jak by si bylo přáti.

Neděle apoštolátní se již vžívá a stane se každoročně příležitostí, v níž mohou katolíci ukázati svoje pochopení pro cíle Apoštolátu a svoji obětavou lásku k misiím. Letos bude nutno větší pozornost věnovati apoštolátní neděli, protože vloni nevynesla tolik, kolik bylo žádoucno. Upustilo se na mnohých místech od amerického způsobu a tím příjmy klesly. Bude žádoucno, aby letoší neděle apoštolátní, která není ještě ustanovena, prováděla se americkým způsobem roznášením obálek, do níž každý vloží svůj dar pro Apoštolát. Tento způsob odpovídá nejvíce lidské povaze, že nemusí se ohlížeti na své okolí, co kdo dal, nýbrž dle svého vnitřního přesvědčení se rozhodne a nebude si ničeho vytýkati. Proto již v tomto čísle upozorňujeme na neděli apoštolátní, o níž později přineseme delší pojednání.

První odbor Apoštolátu v Čechách. Sv. Otec chce, aby Apoštolát byl zaveden ve všech slovanských diecésích. Jugoslavie Apoštolát má, Morava ho má také, na Slovensku se šíří pěkně. Nyní přistupují k tomu i Čechy a sice pražská arcidiecése. Na Hod Boží vánoční měl vrchní kurát Hrobař, Moravan, kázání o Apoštolátě v kostele sv. Cyrila a Metoděje v Karlíně, po němž se ustavil odbor Apoštolátu. Přihlásila se řada členů, kteří již složili členské příspěvky. Vedení mají v rukou vldp. arc. notář a farář Václav Šproc, dr. Otakar Švec kaplan, a slečna Josefa Chvapilová. S radostí zaznamenáváme tuto událost, od níž čekáme další rozšíření Apoštolátu po celých Čechách. Diecésní svaz polovici příspěvků ponechává si pro vnitřní misie, druhou polovici odvádí Ústředí, které v Praze vydržuje ruského a ukrajinského kněze a mnohé jiné věci podporuje.

Zakládající člen Apoštolátu. Jeden vldp. farář stal se zakládajícím členem, ale nechce býti jmenován. Kvitujeme jeho členství a přejeme si, aby v novém roce počet zakládajících členů vzrostl opět o několik.

Zakládající členové Apoštolátu. Za života arcibiskupa dra Ant. Cyr. Stojana přihlásila se řada zakládajících členů Apoštolátu. Nyní přihlášky ustaly. Úkoly Apoštolátu však nabyly většího významu a důležitosti. Apoštolát vydržuje v Praze dva kněze, jednoho Rusa, druhého Ukrajince, kteří pracují v Praze mezi svými krajany. Náklad přesahuje ročně 50.000 Kč. Jiných vydání je stále mnoho, proto by se měli naši zámožní lidé přihlašovati za zakládající členy. Kdo složí najednou nebo po částkách 1000 Kč, stává se zakládajícím členem a obdrží diplom, podepsaný Jeho arcibiskupskou Milostí. Posud máme zakládajících členů 30. V tomto roce bychom měli dosáhnouti čísla 50. Kéž se to podaří!

Zakládající členové Apoštolátu. 1. Fab. Gregárek, farář ve Staré Bělé. 2. Jindřich Geisler, prelát v Olomouci. 3. Lidová zádruha v Lipníku. 4. Literární jednota bohoslovců v Olomouci. 5. Fr. Stodola, starosta v Biskupicích. 6. Rev. Kotouč Alf., farář St. Leo, Amerika. 7. Ferd. Harna, farář, Chvalkovice. 8. Jan Zaletka, obchodník v Olomouci. 9. Ferd. a Krist. Přikrylovi v Soběchlebích. 10. Nejmenovaná. 11. Marek Lambert z Příbora. 12. Dr. Jan Kubíček, kanovník v Olomouci. 13. Nejmenovaná z Pavlovic. 14. P. Vyplel (staro-pensista). 15. Fr. a Klára Smetanovi z Bohuňovic. 16. Marie Smutná z Bohuňovic. 17. Nejmenovaný. 18. Nejmenovaná z Říkovic. 19. Osvald Ryšánek, deficient v Přerově. 20. Josef Krestýn, kanovník v Kroměříži. 21. Dr. Cyril Seifert, řed. velkostatku v Napajedlích. 22. Kat. Smolková z Kylešovic. 23. T. Baťa, továrník ve Zlíně. 24. Nejmenovaní manželé ve Zlíně. 25. Rev. Jos. Janeček, farář v Detroit v Americe. 26. Jindřich Valouch, katecheta na Vsetíně. 27. P. Jindřich Popelka, farář v Jesenci. 28. Josef a Kateřina Vymětalovi v Nákle. 29. Moravsko-slovenská banka v Olomouci. 30. Karel Ri[illegible], ředitel Moravsko-slovenské banky v Olomouci. 31. P. J. Ševčík, farář na odpočinku na Nové Ulici. 32. P. Josef Fišara, kanovník ve Smržicích. 33. P. Leopold Silný, farář v. v. ve Vizovicích. 34. P. Jan Rozsypal, farář v Březové. 35. Sl. Rozsypalová, poslankyně z Prahy. 36. A. Rumreich, Dakota v Americe. 37. P. Th. Wagner, farář ve Vlkoši u Přerova. 38. Msgre dr. Josef Kachník, kanovník v Olomouci. 39. Nejmenovaný farář na Ostravsku.

Další zakládající člen Apoštolátu. Měli jsme jich, jak nahoře jest napsáno, 39. V novém roce přihlásil se jako první vldstp. katecheta na Vsetíně František Gája. Jest tedy čtyřicátým zakládajícím členem Apošto-

hodné následovníků, aby se zvětšil počet zakládajících členů aspoň o 10. Naší snahou jest, letos míti 50 zakládajících členů.

Příspěvky na Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje od 31. října — 31. prosince 1923. Šumvald 5, Dub 171.33, Chvalnov 10, Minaříková, Tovačov 100, Třešť 34.60, Polanka 335.98, Pěnčice 648.96, Jedlí 93, Stínava 30, Blatnice 30, Předmostí 63, Uh. Hradiště 350, Zborovice 136, Velehrad 41, Lobodice 67.50, Radůň 40.50, Kojetín 47.50, Koryčany 115.24, Hor. Moštěnice 80, Břest 10, Smržice 10, Ohrozím 14.60, Sv Kopeček 86, Lešná 164, Chabičov 10, Přerov 110, Svébohov 56, St. Ves, p. Jistebník 160, Dobromělice 20, Obyčtov 21, Hoštýn 34, Postřelmov 5, Hor. Bečva 5, Švábenice 10, Žarošice 110, Dolany 65, Spálov 58.72, Měrotín 91.50, Hlinsko 192, Hlavnice 16, Vilímov 28, Domanín 14.50, Stříbrnice 6, Studnice 5, Vyškov 38.86, Újezd u Vizovic 69.50, Nová Ves 36.20, Kylarová, Klášterec 21, Hvozdná 92, Hnojice 182.20, Lipník 100, Želč 218, Vel. Újezd 82.20, Ořechov 10, Sukdol 100, Trnávka 20.50, Ostrož. Lhota 3, Bojkovice 12, Čeladná 163, Mysłovice 33, Fryšták 83, Písařov 49, Raškov 10, Dubicko 74, Morkovice 32, Křelov 467, Litultovice 50, Uh. Ostroh 70, Vlčovice 23, Olšany 28, Spisar, Frýdlant 5, Hradec 20, Chvalnov 10, Horněmčí 10, Vran. Lhota 11, Hodslavice 20, Dolněmčí 14, Přerov 300, Kroměříž 360, Dol. Štěpánov 30, Františka Majerova 320, pí Anna Bitranová 32, obě z Clevelandu, Jankovice 12.98, Hluchov 31.

Schůze sekretáře

Z Trnavy u Vizovic. Téměř uprostřed dlouhé valašské vesnice stojí krásný kostel, o jehož vystavění má největší zásluhu zemřelý arcibiskup dr. Ant. Cyr. Stojan. Hodní farníci jsou si toho vědomi a konali také záduší pobožnost za zemřelého svého dobrodince, při níž mnoho lidí přistoupilo k sv. svátostem. Nyní pomýšlejí umístiti v kostele obraz pana arcibiskupa, aby si stále připomínali svoji vděčnost k němu. Je viděti, že náš zbožný lid dovede býti vděčným. V této farnosti konalo se t r i d u u m. V pátek večer před svátkem Neposkvrněné Panny Marie, dne 8. prosince 1923 začala duchovní obnova zapěním „Veni Sancte" a sv. požehnáním. Promluvy měl dr. Fr. H r a c h o v s k ý z Olomouce. V pátek jednu, ve svátek a v neděli po třech, v pondělí jednu při generálním sv. přijímání. Počasí nebylo krásné, bláta bylo mnoho a při tom sníh padal, ale to neodstrašilo zbožné farníky. Kostel byl stále plný. Zpovídali stále 3 kněží, takže celý kostel přijal sv. svátosti. Pan farář postaral se o to, aby slavnost byla důstojně provedena. Mše sv. a sv. požehnání bylo s asistencí, sám dal svým farníkům příklad svoji zpovědí pak připravil krásné zpěvy na kůře, takže bylo velmi útulně v tomto kostelíčku. Pan profesor Emil K a p o u n z Lešné vytrvale pomáhal zpovídati. Triduum bylo opravdu duchovní obnovou celé farnosti. Důstojný pan farář, kterého mají farníci velmi rádi, poděkoval v pondělí oběma kněžím za jejich práce pro spásu duší. Takováto tridua jsou nejdůležitějším úkolem našeho Apoštolátu, nesou aspoň ovoce před Bohem a klid a mír vnášejí do duší lidských.

Ze Křtin. V údolí několika kopců, jejichž výše dosahuje až 500 m, ukrývá se krásné poutní místo Křtiny se svým nádherným a velikým kostelem. Zde se člověk na vlastní oči přesvědčí, co znamenají pro kulturu každého národa náboženské řády. Velkolepý barokový kostel jest dílem premonstrátů, kteří však neprovedli celou stavbu. Schází ještě velká kaple sv. Josefa, která měla býti symetrickou ke kapli sv. Anny. Také ještě celé jedno křídlo schází. Je to tedy torso, ale krásné! V tomto poutním chrámě Panny Marie konala se duchovní obnova ve dnech 21. — 23. prosince 1923. V pátek večer před 7. hodinou přijel z Brna autobusem dr. Fr. H r a c h o v s k ý z Olomouce, který hned v úvodní řeči nastínil význam tridua. V sobotu a v neděli měl po třech kázáních. Návštěva zvláště v sobotu nebyla velká, ale k sv. svátostem přistoupili velmi četní farníci. Zpovídali dva domácí kněží, msgre dr. B u l a, který tam sídlí, a kazatel. Omladina

a Orel z Bukoviny vykonali společně sv. zpověď. V neděli bylo poslední kázání ve 2 hodiny, pak odvezli dra Hrachovského do Bukoviny, kde v místnostech Lidové strany u Trávníčků měl schůzi, na které bylo i mnoho stoupenců jiných stran. Schůzi řídil předseda Omladiny. Sál byl opravdu do posledního místečka plný, a všichni s pozorností vyslechli přednášku dra Hrachovského. Zato pak ho zavezli až do Vyškova na dráhu. Jistě duchovní obnova přinesla dobré ovoce i ve farnosti této.

Z Častolovic. Zámeckým kaplanem u býv. hraběte Šternberka jest vldp. děkan Tomáš Coufal, který mnohá léta působil ve Veltrusích a pak v Záboří u Kolína. Znal se tedy velmi dobře s drem Hrachovským, proto, když četl v Apoštolátě, že koná tridua, pozval ho také do Častolovic, kde se konalo triduum ve dnech 30. a 31. prosince a 1. ledna 1924. V neděli byla 3 kázání, v pondělí 2, v úterý 3. Kázání konána byla ve farním krásném chrámě za účasti slušné. Byla v ty dny velká zima a četné závěje sněhové, takže z přifařených obcí nebylo možno ve větším počtu přijíti. Kazatel byl hostem v zámku, kde pro časové katol. potřeby mají pochopení. Přijetí sv. svátostí bylo úměrné k posluchačům. Zpovídali vždy 3 kněží. Triduum jistě přineslo i zde mnoho dobrého.

Z Podivína u Břeclavy. Podivín jest jedno z nejstarších měst Moravy. U kostela, který má zvláštní věž, stojí Cyrilka se studánkou. V přifařené vesničce Landštorfě je překrásný kostelík, postavený knížetem Liechtensteinem. Na takovém kostelíčku je viděti, co šlechta, zvláště kníže Liechtenstein vykonali pro celý kraj. Vedle nádherného kostela v Poštorné je tento umělecký kostelík nejkrásnějším pomníkem pro dárce. Zde také konalo se triduum ve dnech 14. — 17. prosince 1923. Kázal dr. Fr. Hrachovský z Olomouce. V pátek večer bylo úvodní kázání, v sobotu byla 3, v neděli 3 v Podivíně a jedno v Landštorfě, v pondělí promluva ke sv. přijímání. Jelikož bylo velmi mnoho bláta, nemohli landštorfští choditi do Podivína, proto duchovní obnova platila jen městu Podivínu. Ve zpovídání mimo pana děkana vypomáhal horlivý pensionovaný děkan Kleveta při svých 82 letech a katecheta Kolísek. Návštěva v sobotu nebyla velká, ale sv. svátosti přijali velmi mnozí z posluchačů. Naši lidé se utvrdili ve znalosti pravd náboženských, katolíci z jiných stran přesvědčili se, že pravda Kristova se ničeho neboji a že je to moderním a pokrokovým vpravdě hlásiti se ke katolictví a hrdě a sebevědomě vystupovati. I zde triduum vykonalo své poslání, třebaže jest velký rozdíl mezi prostě věřícím lidem chudým na Valašsku a mezi měšťany z rovin úrodných a zámožných, kde bezvěří zapouští kořeny.

Z Velké Bystřice u Olomouce. Jelikož se blíží obecní volby, svolala Lidová jednota schůzi do svých místností v neděli, dne 6. ledna, na níž dr. Fr. Hrachovský promluvil o důvodech, proč všude roste počet hlasů, lidové straně odevzdaných. Vyložil, že jsme representanti božího náboženství a hlasatelé křesťanského názoru světového, který buduje jedině trvalou kulturu v každém národě. Čím více budeme jednotlivci tyto dva směry projevovati ve svém životě, tím více lásky dosáhneme ve svém okolí. Po přednášce, která byla s pozorností vyslechnuta, poděkoval P. J. Těsárek řečníkovi a zmínil se o dvou místních událostech, které nutí, aby všichni katolíci drželi spolu a tak i ve volbách jednali. Schůze byla velmi pěkně navštívena.

Z Rybí u Štramberka. V neděli, dne 20. ledna 1924 konala Lidová jednota veřejnou schůzi na fojtství, kterou řídil vldstp. R. Dostál. O církvi a státu promluvil při pěkné účasti dr. Fr. Hrachovský z Olomouce. Jeden z přítomných trochu schůzi rušil, ale k debatě se nikdo nepřihlásil. Byla také probrána školská otázka.

Z Brna. V pondělí, dne 14. ledna konala se půl 5. hodině odpoledne v kanceláři Orla schůze propagačního a řečnického odboru jubil. katolického sjezdu za předsednictví dr. Jos. Kratochvíla. Jednalo se o řečnická témata školská, sociální a charitativní. Olomouckou arcidiecési v těchto odborech zastupoval dr. Fr. Hrachovský z Olomouce. Ve školské otázce jsou navrženi jako řečníci: Dr. Štancl, dr. Tauber, dr. Hrachovský, odborný učitel Vičánek atd.

Z Prahy. V neděli, dne 13. ledna konal řšský poradní sbor katol. inte-

ligence schůzí, které zúčastnil se i dr. Hrachovský z Olomouce.

Z Olomouce. Dne 9. ledna konalo Ústředí Apoštolátu sv. Cyrila a Metoda schůzi v konsistorním sále za předsednictví Jeho Milosti. Vedle členů výboru bylo pozváno několik hostů, mezi nimi i dr. Hrachovský, který ve věci časopisu Apoštolátu a obnosu 35.000 Kč zastupoval názory koncentrovaných spolků. O schůzi přineseme zprávu ze sekretariátu zahraničního

Tridua v postě. Kdo by si přál sekretáře Apoštolátu dra Fr. Hrachovského, aby měl v post. době triduum, musí se brzy přihlásiti a dobu si ujednati. Tridua se zadávají dle došlých přihlášek. Je třeba brzy se rozhodnouti a pak také všechno připraviti, aby takové triduum přineslo co nejvíce užitku.

Různé zprávy

Redakční. Dle usnesení výboru skoncentrovaných spolků, byl přijat za druhého redaktora Apoštolátu dr. Jaroslav Durych. Jeho slavné jméno a láska k unii zaručuje, že časopis Apoštolát stane se hledaným. Dále ujme se Zahrádky, kterou tolik let psal zemřelý arcibiskup dr. Ant. Cyril Stojan, universitní profesor dr. Josef Vašica z Olomouce, jehož studie o životě našich apoštolů podají nám mnoho poučného.

Pokladničky Apoštolátu mají tyto farní úřady: Slatěnice, Stará Ves u Mor. Ostravy, Hradec u Opavy, Doloplazy, Slušovice, Bernatice, Svébohov, Hrabůvka u Vítkovic, Lubojaty, Bílovice u Uh. Hradiště, Penčice, Všechovice, Halenkovice Dereše, Ivanovice, Nová Lhota, Hluk, Milotice, Suchdol, Trnava, Prusinovice, Měrovice, Vel. Lhota, Hoštice, Bzenec, Lichnov, Kuželov, Náklo, Ostrožská Lhota, Koryčany, Soběchleby, Chvalkovice, Boršice, Hluštěnovice, Velehrad, Bílá, Bohuňovice a Mariánská družina na Sv. Kopečku. Je to málo, když je možno darmo poštou onu pokladničku dostati v sekretariátě v Olomouci, Wurmova č. 13. Jistě budou následovati nové objednávky.

Vyhovělo 60 farních úřadů. Sekretariát rozeslal na všecky farní úřady prosbu o adresy. Doposud vyhovělo jen 60 farních úřadů. Kéž také ostatní se rozpomenou na naši prosbu a vyhoví nám!

V šiku mariánském. Známý odborník v družinském hnutí, P. Škarek, uveřejnil knížečku, jež může značně přispěti k poznání a ocenění družin. Líčí jejich počátek a rozšíření. Zvláště zajímavé jsou stránky o působení družin v českých zemích. Dává nahlédnouti do vnitřního zřízení a života jejich. Kdo se o družinu zajímá, nechť si o tuto knížku dopíše na sekretariát Mariánských družin, Praha II., Ječná 2. Knížka stoj Kč 3.40.

Pobožnost křížové cesty. Dle původních pramenů napsal Josef Hronek. Obrazy dle originálů prof. L. Feldmana. Nákladem Cyrilo-Metodějského knihkupectví Gustav Francl v Praze 1923. Snížená cena Kč 2.50. — Vynikající malíř náboženský prof. L. Feldman jest tvůrcem velmi zdařilé křížové cesty, kterou v dokonalé reprodukci podává Cyrilo-Metodějské knihkupectví Francl ovo. Jemnou litografií na žlutě tónovaném kartonu nesetřen půvab originálu, takže za to máme, že tato křížová cesta dojde veliké obliby. Témata jednotlivých zastavení podána mistrem s takovou vroucností, že usnadňují rozjímání. V obrazech umělec přidržuje se jak historie, tak biblických reálií a s mírným realismem, který nijak neodporuje náboženskému cítění, vytvořil arcidílo, které pojišťuje mu trvalé jméno v církevním umění. Cenu této knížky zvyšuje přiléhavý text z pera Jos. Hronka, který dovedl nejen mistrně vystihnouti umělecké dílo stručnou charakteristikou jednotlivých zastavení, ale i příjemnou modlitbou na podkladě původních pramenů koncipovanou, dociluje toho, že jest praktickou rukověti ke konání křížové cesty. Vhodně volený formát, který snadno možno vložiti do modlitebních knížek a nepříliš veliký rozsah zvyšují praktičnost publikace, takže doufáme, že i po této stránce pobožnost křížové cesty plně uspokojí. — Pro

nedopatření při tisku vzniklé (přehození modlitby) byla cena snížena. Při větším odbytu poskytují se slevy Dr. P.

Podepsaní zástupci Mezinárodní ligy katolků (IKA), Mezinárodního svazu mládeže (MOKA) a Bílého Kříže, (organisace pro vnitřní misie), dovolují si rozeslati katolickým spolkům, přátelům a pracovníkům katol. hnutí ukázky informačních brožurek, letáků a časopisů, v nichž jsou vyznačeny úkoly a dosavadní úspěšná činnost jmenovaných organisací. Snahou i přáním našim jest, by nejširší česká katolická veřejnost byla řádně informována, a aby též poskytnuta byla možnost všem přátelům mezinárodní katolické součinnosti, své síly prakticky a přímo uplatnili. Zásilku německých brožurek omlouváme zatímním nedostatkem českého vydání, jež bude časem (s pomocí Boží a přátel z Čsl.) umožněno, k čemuž se zde pilně připravujeme. Doufáme, že většina přátel ovládá německý jazyk, čímž dosáhne zásilka též svého účelu. „IKA", „MOKA" a „Bílý Kříž" jsou organisace ryze mezinárodní, vycházíc všem zúčastněným národům všemožně vstříc. Zvláště podporuje všechny snahy sourodé, na př. ideu cyrilo-metodějskou, sbližení slovanských národů s bratrskými slovanskými národy ruským, polským, jugoslavským, pěstuje čilé styky a umožňuje všem spojení s ostatním katolickým světem. V Čechoslovensku získaly naše organisace vzdor malé agitaci řadu spolupracovníků, členů i přátel všech stavů i odborů; kněze, mládež, ženy studující atd., jež jsou nadšeni pro ideu, námi šířenou. Doufáme, že i vy po bedlivém prostudování těchto pomůcek uznáte velikou důležitost naší práce a rozhodnete se dle možnosti nám pomáhati; buď přímou účastí co člen, delegát, dopisovatel, ščitel nebo finanční obětí, bychom spojeným úsilím dosáhli velikého vznešeného cíle. Očekáváme vaši ctěnou odpověď, že budeme vás moci zařaditi mezi naše nadšené spolupracovníky a v důvěře té vzkazujeme vám křesťanský pozdrav „Zdař Bůh" (za každý dárek a pomoc předem vzdáváme vroucí „Zaplať Bůh"!). Kašpar Mayer, sen. sekret. mezinár. katol. ligy „IKA", Jan Sappl, gen. sekr. „MOKA", Antonín Bárta, deleg. „IKA" a „MOKA".

Program přednášky „O pronásledování a útrapách armenského národa". 1. Krátká historie armenského národa. 2. Příčiny a vznik všeobecné deportace armenského obyvatelstva z Kilikie, Anatolie a Armenie do krajin pouště arabské, okolí měst Haleba, Dejr-áz-Zór, Rakka, Bagdadu, Mosulu a j. 3. Průběh deportace: a) Násilný přestup na Islam. b) Vraždění mužů armenských. c) Provádění masakrů na ženách a dětech. d) Mučení kněží a předáků lidu. 4. Záchranné práce pro zbytky armenského obyvatelstva maloasijského a tisíce dítek — sirotků prostřednictvím „Americké pomocné akce pro blízký Východ" (Amerikan Near East Relief) se sídlem v New-Yorku. 5. Doprava 895 sirotků italským parníkem „Marete" z Bejrutu do Pirey! Bod prvý a druhý mimo krátkou historii armenského národa, popisuje jeho zvyky a kulturní požadavky, problémy sociálního a hospodářského vývoje, zápas o národní osvobození z jařma tureckého a příčiny, pro které došlo k plánovitému ničení národa vládou tureckou v Cařihradě. Bod třetí líčí násilné pomohamedánštění křesťanů maloasijských, provádění masakrů na ženách a dětech obého pohlaví v průběhu pochodů měsíce trvajících. Loupení žen a dívek do harémů rodin mohamedánských a vesnic Kurdů a Beduinů. Čtvrtý a pátý bod programu pojednává o záchranných pracích shora jmenovaného komité ve prospěch křesťanského obyvatelstva maloasijského a statistice sirotků armenských, řeckých a j. Pojednává o jejich dopravě pomocí karavan velbloudích a mezků z krajin vnitrozemí Malé Asie do koncentračních táborů Haleba a j. a pomocí Bagdadské dráhy do sirotčích domů na Libanonu. Pojednává i o dopravě 896 sirotků do Pirey v Řecku z Bejrutu, za průběhu strašných mořských bouří. Promítané snímky jsou ukázkou dobrovolnických sborů vojska tureckého, sestaveného z Kurdů a Beduinů, kterých bylo nejvíce používáno k provádění masakrů na deportovaném lidu armenském. Karavany žen a dětí, tábory uprchlíků na ulicích měst, snímky osad a vesnic kmenů pouště, krajin z okolí řek Eufratu a Tigridu, jakož i snímky dětských karavan, sta i tisíce dětí čítajících. Mládež velice zajímají obrázky krajin, osad a vesnic kmenů pouště, jakož i typy jejích obyvatel.

Snímky antických vykopávek z okolí osady Djerablisu na Eufratě a doprava dětí do Řecka. V úžas uvádějí je obrázky karavan velbloudích, palem, rozbouřené moře, obrovských melounů a jiné. Ježto se jedná o přednášky sociální péče a účelem jejich jest zvýšiti zájem širší veřejnosti o nešťastný armenský lid a maj podle možnosti dopomoci k zřízení čsl. sirotčího domu na Libanonu sbírkou dobrovolných příspěvků. Čsl. červený kříž akci podepsaného podpořil zř zením tak zv. „Hansova fondu pro armenské sirotky" v Praze. Fondu povoleno používati složenek pošt. úřadu šekového Čsl. červeného kříže (účtu č. 200.421) a které označeny jsou razítkem fondu. Složenky jsou na požádání k disposici. Přednášky pořádány jsou jednak pro širší veřejnost (večerní) a pro školní mládež (odpolední). Podepsaný dovoluje si podotknouti, že absolvoval řadu přednášek za poměrně krátkou dobu s velikým úspěchem a namnoze při vyprodaných domech jak v Praze tak i v městech českého venkova. Řada denních listů přinesla o přednáškách viceméně větší kritiku velice příznivou a redakce tyto vřele doporučily. Jako delegát za Československo, zúčastnil jsem se kongresu „Mezinárodní společnosti pro blízký Východ" (The International Near East Association), který konal se ve dnech 7.—15. září t. r. v Ženevě. Tam přednášel jsem před 44 delegáty kongresu, států evropských a mimoevropských s velikým úspěchem a přednáška byla stenografována pro zahraniční listy. Podmínky jsou následujíc: Úhrada jízdného III. třídou (i rychlíkem) do místa přednášky a zpět. Za přednášku večerní Kč 200.—, za odpolední (pro mládež) Kč 100.— mimo Kč 35.— denních diet na stravu a nocležné. Sbírka dobrovolných milodarů po přednášce na shora uvedený účel. Diapositivy, jichž jest 175 kusů, jsou krásně kolorované, velikosti normální 8½ × 8½. Při objednávání přednášky nutno oznámiti, zda dotyčná korporace má k disposici promítací stroj a druh světla. Jinak režie s opatřením skioptikonu spojena jsou s finančním zatížením na účet korporace. V pádu laskavé akceptace přednášky, jsem ochoten zaslati serii snímku k dání do výkladů a předprodejen lístků, jakož i vzorek plakátů. Případně i článek do míst. aneb krajinských listů. Materiál propagační může býti zaslán jen proti navrácení a žádám za laskavé předem přiložení nutných poštovních známek na doporučenou zásilku. Též žádám za laskavé, přesné stanovení dne a hodiny, jakož i místnosti, kde se přednáška bude konati. Račte laskavě přiložiti známku na odpověď. Potřebný propagační materiál račte si vyžádati přímo na níže uvedenou adresu: Karel Hansa, orientální cestovatel Praha-Smíchov, Libušina 13.

První katechetka. Mezi následky kulturních bojů a náboženských převratů patří i zavedení katechetek. Tak tomu bylo u jiných národů, a je tomu teď i u nás. Nedostatek kněžstva, zaviněný odpady a nedostatkem dorostu, musí býti nahrazen někým, aby neznalost náboženská nenabývala větších rozměrů, než v dnešních dnech vidíme. V takových dobách nejprve se sáhlo k sestřičkám různých řádů a kongregací, bylo-li jich dosti v národě. Pak se přistoupilo k laickému světu. U nás první laická katechetka ustanovena byla v diecési hradecké. Ona slečna pochází z velmi hodné rodiny, z níž jsou asi tři dominikáni, udělala zkoušku na konsistoři v Hradci Králové a byla také ustanovena katechetkou. Plat má jako katecheta dle hodin. Tím otvírá se našim katolickým dívkám nové povolání, a jistě by se našlo dosti takových, které by byly ochotny složiti zkoušku a věnovati se výchově náboženské na školách.

Štyrský Hradec. P. T. sekretariátu Apoštolátu sv. Cyrila a Metoda v Olomouci! V došlém posledním čísle „Jitra" dodán byl i „C. M. věstník stud.", který vzbudil zde značný zájem, neb zdejší ústředí org. „Ika" a „Bílý kříž" sledují podobné cíle, jež má i Apoštolát vytčeny. Proto jsem byl pověřen p. sekretářem „Iky" Vás zdvořile požádati o laskavé zaslání nějakých informačních pomůcek o C. M. apoštolatu, bychom zde zevrubněji seznati mohli bližší data o vaší apoštolské činnosti. Jest naším vřelým přáním navazovati a pěstovati přátelské styky s organisacemi misijními, čímž se vzájemně zkušenosti, ideje a názory vyměňují, doplňují a k další plodné práci na společné Boží líše pomáhají. Výměnou zašleme ochotně naše brožurky a tiskoviny. Pro u-

snadnění práce byly by německé nebo francouzské a j. tiskoviny velice vítány, neboť z českého museli bychom pořizovati pro p. sekretáře „Iky" německý překlad. Na konec za sebe podotýkám, že jsem zde spolu se ženou a 3 krajankami ve službách „Bílého kříže" a jednou z našich snah je, pracovati mezi rozptýlenými krajany zde ve městě na poli náboženském a hlavně charitativním. Dosud však nebylo přikročeno k pronikavější práci pro nedostatek sil a prostředků. Byli bychom velice vděčni za jakoukoliv podporu v tomto směru, t. j. rady, české duchovní pomůcky a pod., neb českých knih zde nemáme. Předem vzdávám za každou pomoc v naší práci, jak pro „Iku" zasláním pomůcek o vzniku, účelu, členství, dosavadní práci, úspěších a podob., nebo originálů článků, jež budou eventuelně uveřejněny v mezinárodním orgánu „Katolicka Mondo", nebo za pomoc v místní práci, vroucí „Zaplať Bůh!" S křesťanským pozdravem trvám v úctě oddaný Antonín Bárta, delegát „Iky", Graz, Karmeliterplatz 5.

Naše vyobrazení. Z královského pohřbu nezapomenutelného arcibiskupa dra Antonína Cyrila Stojana v Olomouci přinášíme tři pohledy, na nichže je viděti nuncia msgr. Marmaggiho, který vedl pohřební průvod z residence na dóm, pak biskupy, doprovázející svého spolubratra, a členy různých řádů v průvodě.

Získávejte odběratele

Lidové knihkupectví
Ignác Hofírek,
Olomouc,
Wilsonovo náměstí číslo 18.

Vlastním nákladem vydalo:
Řehulka Jaroslav, Ministranti. Humoresky. 2. vydání. Poštou 13 Kč. Sheehan, Lukáš Delmege. Knězský román. 30 Kč. Malý kancionál arcid. olomouc. Bez not. Váz. po 5.50 Kč, s mariánskými (poutními) písněmi 10, 16, 18 Kč a výše dle vazeb.
Podporujte svépomocný podnik

*

Žádejte
„La Rö" fíkovou kávu
(s ochr. známkou „Kostel")
známá nejlepší kávová
přísada

*

Paramenta,
kostelní a spolkové prapory jen vlastní výroby za nejlevnější ceny česká katol. firma

Em. Werner a spol.
Brno.
25leté trvání závodu.

Všechny tiskopisy
pro jednotlivce, spolky, družstva, nakladatelství, banky, záložny, továrny atd. ve vkusné úpravě, rychle a levně dodá

Lidová tiskárna
v Olomouci
Lidové závody tiskařské a nakladatelské, spol. s r. o.
Klášterní ulice č. 12. Mlýnská ulice č. 11.

Varhany, harmonia, prospektové píšťaly vyrábí

Fr. Fabiánek,
varhanářství,
Sloup, Morava.

Opravy, přestavby, ladění odborně a levně.

Oltáře, sochy, ježíčky
a ostatní vnitřní zařízení chrámová a jeho opravy pečlivě a levně provádí absolvent státní školy řezbářské

Mořic Studeník
v Krasně n. Bečvou.
odbor. závod pro uměl. práce kostel. a dekorač.

Odborný závod pro bytová zařízení

Josefa Hanáka v Prostějově

dodává za ceny bez konkurence

klubovky,	koberce,	mosazný
pohovky,	záclony,	a
otomany,	pokrývky,	kovový
matrace,	linoleum,	nábytek.

APOŠTOLÁT

sv. Cyrila a Metoda pod ochranou bl. Panny Marie

Ročník XV. Březen-Duben 1924. Číslo 3-4.

Zahrádka cyrilometodějská

Podává dr. Josef Vašica

Život slovanských apoštolů sv. Cyrila a Metoděje.

I.

V Soluni.

Sv. Cyril a Metoděj narodili se v Soluni, řeckém městě, ležícím nedaleko ústí řeky Vardaru ve velkém, dobře chráněném přístavu Egejského moře. Původní jeho jméno bylo Halia, t. j. město přímořské, potom Thermy, t. j. Teplice, podle blízkých teplých zřídel, až roku 310 před Kristem Kassander, přesídliv do Therm, nazval je ku poctě své ženy, dcery macedonského krále Filipa, Thessalonikou. Zkrácením z tohoto starořeckého slova Thessalonike, které značí tolik co „vítězství thessalské", vzniklo novořecké jméno Saloniki i slovanská Soluň.

Za panství římského stala se Soluň hlavním městem provincie macedonské a důležitou obchodní tržnicí mezi východem a západem. Nejen že měla nejlepší přístav na severním břehu Egejského moře, z ní vedly také důležité cesty jednak na sever do střední Evropy údolím řek Vardaru, Driny a Moravy k Dunaji, jednak na západ k moři Jaderskému po starodávné silnici Egnatijské přes Bitolj a Ochridu do Dyrrhachia, nynějšího Drače (Durazzo) v Albanii, odkud byl jen skok do Italie. Na soluňských trzích objevovaly se suroviny a tovary z dálného severu i zlato a výrobky orientu, odevšad sjížděli se sem kupci, ulice a bazary vřely rušným životem, město se zalidňovalo a bohatlo, nabývalo výsad a vyšinulo se i na důležité středisko administrativní. S blahobytem rozmáhala se v něm i mravní nevázanost.

Sem, mezi tyto čilé a zámožné obchodníky, z nichž byl nemalý počet Židů, zavítal r. 52 na svých apoštolských cestách sv. Pavel a po tři týdny, za velikých protivenství, hlásal jim víru Kristovu. Tak povstala v Soluni kvetoucí obec křesťanů, obrácených hlavně z kruhů pohanských, kterým sv. Pavel na utvrzenou poslal dva

své listy, známé z knih Nového zákona. Touto přítomností apoštola národů posvěcena byla Soluň navždy v očích všech křesťanů.

Když se veleříše římská po smrti Theodosiově (379—395) rozpadla na dvě samostatné části, ocitla se Soluň ve východní polovici, jejímž hlavním městem byl Cařihrad neboli Byzanc. Leskem a nádherou této čarovné metropole východu byla sice Soluň zastíněna, nicméně udržela si vedle ní svůj význam jako druhé město v říši, nepřestávajíc býti důležitým střediskem obchodním i kulturním. Arcibiskup soluňský byl po patriarchovi cařihradském nejpřednějším hierarchou, maje pod svou pravomocí jedenáct okolních biskupů.

Od konce IV. století neustálé přívaly loupeživých hord zaplavovaly balkánský poloostrov, kde se zatím pod pevnou správou Římanů vyvinula značná civilisace a poměrná bezpečnost. Naděje na vydatnou kořist vedla sem napřed germánské Góty, potom strašlivé Huny, kteří na svých hbitých koních šířili děs a hrůzu, ničili města a pole, vylidňovali kraje, upadající tak znova v dřívější barbarství. A když tato první zhouba zmizela dál na západ, hrnula se do uvolněných zemí nová zátopa se severu, tentokrát slovanská.

První bezpečná zmínka o Slovanech na Balkáně spadá do panování císaře Justina I. (518—527). Jejich pravlast rozkládala se podle všeho na sever a východ od Karpat, na širých pláních mezi Vislou, Baltickým mořem, Karpaty a Dněprem. Odtamtud hrnula se jedna část kmenů již koncem V. století a razila si pomalu cestu na jih. Za Justiniana I. (527—565) počali Slované útočiti opět a opět na různá místa byzantské říše, ale bez pronikavých úspěchů, poněvadž byli rozděleni na drobné celky, bez společného vedení a ústřední vlády. Teprve Avaři, bojovný národ turko-tatarský, který dospěl pod svým chakanem Bajanem z Asie přes jižní Rus do Uher a tam se usídlil, zorganisoval rozptýlené kmeny slovanské vojensky, podrobil je své tuhé kázni a sám válče na koních, užíval jich jako pěchoty na svých pustošivých výpravách. Slované spojení takto úzce s Avary v potupném svazku asi padesát let (578 až 626), opanovali celý balkánský poloostrov a jen několik dobře opevněných měst se jim dovedlo ubrániti. Kromě Cařihradu a Adrianopole byla to především Soluň.

Dějiny zaznamenávají celou řadu útoků, podnikaných Slovany proti Soluni, jejíž dobytí jim slibovalo hojnou a bohatou kořist. Velmi zajímavé líčení několika takových avarsko-slovanských pokusů o zteční soluňských hradeb z konce VI. a počátku VII. století obsahují zvláště dvě řecké legendy o sv. Demetriovi, mučedníku a patronu města Soluně, kde mu byl zasvěcen proslulý chrám. Slované objevovali se náhle jako „zimní bouře", sevřeli město jako „smrtonosný věnec" na souši a na moři, ale mohutné zdi, táhnoucí se půlkruhem od jednoho břehu k druhému, vzdorovaly vítězně všem těmto opětovaným návalům a blokádám.

Od dvacátých let sedmého století moc Avarů počala klesati.

Roku 623 Samo osvobodil Čechy a Slovince z jejich jha, rozhodnou porážku utrpěli též r. 626 u bran Cařihradu. O něco později, v letech 635 až 641, válčil s nimi úspěšně bulharský kníže Kuvrat a také Slované ilyrští, Srbové a Charvati, vymanili se z jejich nadvlády. Avaři dohráli na Balkáně svou úlohu, ale trvalo ještě dosti dlouho, než jim zasadil r. 799 smrtelnou ránu Karel Veliký, vyvrátiv nadobro po urputných bojích opevněná jejich sídliště mezi Dunajem a Tisou. Když tedy Avaři zmizeli s jeviště balkánského, neslyší se již o větších půtkách Slovanů s Řeky. Nebylo jich ani třeba, neboť Slované byli teď skutečnými pány Řecka, zaplavili nejen Thessalii a Epirus, nýbrž pronikli nezadržitelně i na Peloponnes a na ostrovy Archipelu, a po celá dvě příští století zdál se živel řecký skoro úplně pohlcen a stráven touto mocnou expansí mladého plemene slovanského. Teprve když zasáhla, místo marných bojů, obratná politika byzantská, dovedně využívající příslovečné nesvornosti Slovanů, kteří se po odchodu Avarů opět rozpadli v dřívější třiště čeledí a kmenů, nastává obrat ve prospěch Řeků. Slovanští náčelníci přijímají tituly a území z rukou císařů. Slovanské pluky jsou vřazovány do armád byzantských. Všechen kraj, až na sever k Dunaji, osídlený Slovany, poddává se svrchovanosti řecké. V jižní a střední Helladě, jejíž pacifikace se končí teprve v polovici IX. století, Slované nejen jsou podrobeni, nýbrž také odnárodněni, takže mizejí znenáhla mezi řeckými domorodci; svědectvím o jejich někdejším panství jsou posavad dosti časté slovanské názvy hor, řek a vsí v těch oblastech.

Ale severní končiny Řecka až po Dunaj zůstaly trvale slovanskými; toliko od břehů Egejského moře byli později Slované poněkud zatlačeni částečnou hellenisací jižní a východní Thrácie. Právě kotlina Vardaru a Strumy byla však nejhustěji naplněna obyvatelstvem slovanským a nazývá se v řeckých pramenech z té doby Sklavinia, t. j. Slavinie, Slovensko. Soluň ocitla se tak kol dokola obstoupena Slovany, kteří dosahovali až k jejím branám. Jen úzký pás, asi 20 km zšíří, zůstal v majetku města, dále za ním prostírala se už sídla slovanská: na západě směrem k Verreji, na řece Bystrici, Draguviči nebo Druguviči, vedle nich Sagudati, potom Rynchini, na východ od města Strumonci a Smoljané. Soluňané byli příliš obchodníky, aby se uzavírali těmto novým sousedům, a tak se záhy mezi nimi vyvinuly přátelské styky. Slované přicházívali ze svých dřevěných domků do výstavných ulic řeckého města, plnili jeho trhy, hledali v jeho kamenném opevnění útulku v čas nebezpečí. Pouhý pohled na krásu tamějších chrámů a lesk bohoslužeb musel upoutati jejich naivní, barbarskou zvědavost, a jsou spolehlivé zprávy o tom, že se mezi nimi křesťanství velmi záhy počalo šířiti. Někteří se i v samé Soluni usazovali. Není tudíž divu, že slovanský hovor zaznával často v kruzích soluňských měšťanů, ano, že znalost jeho šířila se i do nejvyšších vrstev společenských; za doby sv. Cyrila a Metoděje bylo o Soluňanech rozšířeno mínění, že všichni mluví dokonale slovansky.

Za slabošské vlády Lva Filosofa (886—912) stihla Soluň nejstrašnější rána, která ochvěla celou říší. Odpadlík Lev z Tripole v Malé Asii, v čele islamských pirátů, přepadl znenadání město 29. července 904, po dvoudenní zoufalé obraně dobyl je od moře a poplenil tak, že se v několika hodinách proměnilo v „řeřavící kostnici". Mimo nesčetné zabité odvlekl 22.000 mladých lidí obojího pohlaví do otroctví, horšího smrti. Z této pohromy, kterou nám popsal rozryvně očitý svědek, šťastně uniklý ze zajetí, mnich Jan Kameniata, Soluň se nikdy úplně nezotavila. Za 5 století v r. 1430, byla konečně dobyta Turky a chrám sv. Demetria proměněn v mešitu Kasímie-Džami. Až teprve balkánská válka (1912—1913) splnila dávný sen Řeků a navrátila jim zase milovanou Soluň. V chrámu sv. Demetria opět byla obnovena bohoslužba křesťanská. Leč radost netrvala dlouho, neboť za světové války, kdy na sever od Soluně vznikla čtyři sta kilometrů dlouhá fronta francouzská proti Bulharům a Němcům, propukl 27. srpna 1917 v městě požár, jenž shltl skoro dvě třetiny města. Basilika sv. Demetria byla též zachvácena plameny, střecha se zřítila, rovněž hořejší řada sloupů a část drahocenných, starobylých mosaik propadla zkáze. Byla tím míra utrpení pro Soluň vyčerpána? Zotaví se z pohrom světové války, či vzplane nový zápas o tuto někdejší milostnici západu i východu, ochuzenou a zdeptanou v prach, z něhož se teskně pozvédají bílé minarety třiceti tureckých mešit? Je tomu sotva měsíc, co vůdce Makedonců Todor Alexandrov prohlásil, že cílem odboje, jemuž se staví v čelo, jest svobodná Makedonie se Soluní jako hlavním městem. Osud Soluně je úzce spjat s konečným rozřešením palčivých otázek balkánské politiky.

Mužové východu o unii zasloužili

Msgr. dr. Rudolf Zháněl

Několik kapitol o Východu, rozkolu a unii.

Úvodem.

Nejbolestnějším událostem dějin církevních patří smutný rozkol Východu a Západu. Tak jednotný šat Kristův roztržen na kolik dílův! Bolestnou ránu tuto zahojiti, rozvaděné bratry smířiti, bylo proto vždy snahou mužů čestných. Povrchní znalec dějin církevních mínil by snad, že o unii nejvíce zajímal se vždy západ. Vskutku však shledáváme, že přemnozí vynikající mužové Východu zasloužili se o unii neméně než vědcové Západu.

Ani době nynější nechybí mužové Východu, již mají porozumění a zájem o jednotu víry a lásky. Tak dne 10. listopadu 1923 v č. 258 píší pražské „Lidové listy":

Významná konverse.

Biskup pro cizince v Paříži, Msgr. Chaptal, přijal do katolické církve Sergeje Dabiče. Msgr. Dabič, doktor práv a theologie, byl po šest let almužníkem legace ruské v Řecku, kde představoval ruskou církev pravoslavnou, potom byl delegátem pro Evropu, konečně rektorem ruských církví v Rakousku, Uhrách a katolických krajích německých. Od r. 1439 — od florenského koncilu — jest jeho konverse první konversí ruského preláta ke katolicismu. Papež dovolil, aby se dále zval archimandritou a nosil kříž, berlu a mitru. Vůbec v poslední době se hojně množí konverse Rusů, vypuzených revolucí bolševickou. Je to jistě přísvit lepší budoucnosti pro myšlenku unie, která po dlouhé době začíná nésti ovoce. Možná, že, až budou naši potomci patřiti po sto letech na ruskou revoluci z r. 1917, budou moci říci, že pro myšlenku unie byla nezbytností, jako kdysi velkou revolucí francouzskou z roku 1792 byla zachráněna Francie od úplné hniloby, již jí chystala pevně encyklopedie.

Primát římský.

„Učíme a prohlašujeme podle svědectví evangelia, že sv. Petru apoštolu bylo prvenství pravomoci nad veškerou církví Boží bezprostředně a přímo od Pána Krista slíbeno a uděleno. Jedinému Šimona, jemuž již dříve řekl: Ty budeš slouti Kéfas — když učinil vyznání, pravě: Ty jsi Kristus, Syn Boha živého — oslovil slavnostními slovy: Blahoslavený jsi Šimone, synu Jonášův, nebo tělo a krev nezjevily toho tobě, ale Otec můj, kterýž jest v nebesích. I já ť pravím tobě: Ty jsi Petr, a na té skále vzdělám církev svou, a brány pekelné jí nepřemohou. A tobě dám klíče království nebeského: a cožkoliv svážeš na zemi, bude svázáno i na nebi; a cožkoliv rozvážeš na zemi, bude rozvázáno i na nebi. — Též jedinému Šimonu Petrovi udělil Ježíš po svém zmrtvýchvstání pravomoc nejvyššího pastýře a ředitele nad celým stádem, řka: Pasiž beránky mé, pasiž ovce mé. — Této tak jasné nauce Písem svatých, jak od katolické církve vždy pojímána byla, zřejmě odporují bludná mínění těch, kteří převracejíce způsob vlády od Krista Pána v církvi jeho zřízené, popírají, že jedině Petru ze všech apoštolův, jak jednotlivých, tak všech zároveň bylo od Krista Pána dáno pravé a vlastní prvenství pravomoci; nebo těch, kteří tvrdí, že toto prvenství nebylo dáno bezprostředně a přímo sv. Petru, nýbrž církvi, a skrze ni jemu, jakožto služebníku téže církvi. — Kdyby tedy někdo řekl, že sv. Petr apoštol není od Krista Pána ustanoven knížetem apoštolův a hlavou veškeré viditelné bojující církve, nebo že obdržel od téhož Pána našeho Ježíše Krista jen prvenství čestné, nikoli však přímo a bezprostředně prvenství pravé a vlastní pravomoci, jest v klatbě!“

Těmito slovy prohlašuje poslední všeobecný sněm církevní vatikánský to, co učí Písmo svaté a jak věřila církev od počátku.

Celý starověk křesťanský pohlížel na Petra jako hlavu apoštolův. Jsou to hlavně velicí církevní Otcové Východu, kteří vyslovují ve spisech svých toto učení křesťanské. — Sv. Cyril Jerusalemský nazývá sv. Petra „prvním a knížetem apoštolů", „vrchním hlasatelem církve"; svatý Basilius líčí jeho přednosti, sv. Jan Zlatoústý nazývá ho „hlavou apoštolův, prvním apoštolského sboru, ústy učedníkův, sloupem církve, základem víry a poznání, rybářem okrsku zemského". Sv. Jan Damascenský jmenuje Petra klíčníkem, „hlavou apoštolův, pevným základem, nerozlomitelnou skalou, hlavou církve, zálivem, bezpečným před bouřemi, neochvějnou věží". Efrem Syrský píše v hymnech: „Blahoslavím Tě, Šimone Petře, jenž nosíš klíče království nebeského, jež Duch sv. utvořil; vznešené a nevýslovné slovo, jež zde i tam váže; ó blahoslavené stádo, které Tvé péči je svěřeno; ó blažený, který zastupuješ hlavu a jazyk na těle bratří svých, učiněném z učedníkův a synů Tvého Mistra."

Věkopamátným je a zůstane, že dodnes ještě i v liturgii, hlavně v mešních obřadech celého Východu, tedy i mezi nesjednocenými, nepřáteli unie, slaví se sv. Petr jako „představený apoštolův", „kníže apoštolův". V ruské liturgii čteme: „Ó svatý Petře, kníže apoštolský, apoštolský primase, nepohnutá skálo víry, na odměnu za Tvé vyznání věčný základe církve, pastýři mluvícího stáda, nositeli klíčův nebes, vyvolený z apoštolův, abys po Kristu byl prvním základem církve: raduj se, neotřesený pilíři pravé víry, hlavo apoštolského sboru!" Podobně oslavují sv. Petra v liturgii alexandrýnské, kterou si dle sv. Basila utvořili nestoriáni a eutychiáni. Kopti modlí se při posvěcení chrámu: „Vložil Kristus ruce na hlavu otce našeho Petra, učinil jej hlavou hierarchie na celém světě, dal mu moc vázati a rozvazovati. I stala se radost na nebi i na zemi, a všichni volali: je hoden, hoden, hoden..."

Mezi věřícími křesťany není o primátu Petrově a nástupcův jeho žádné diskuse; je to faktum, k jehož upevnění přispívají i sami příslušníci Východu..

Východ a Západ.

Ex Oriente LUX! — Nevyzpytatelným úradkem Božím bylo stanoveno, aby na Východě vzešlo „Světlo pravé, které osvěcuje každého člověka, přicházejícího na tento svět." (Jan 1, 9). — Bylo však to dojista také zvláštní řízení Boží, že Petr — jemuž odevzdal Pán první úřad v církvi své — odešel z Východu do Říma, tehdy hlavního města největší říše světové, že založil a spravoval křesťanskou obec v městě tomto, kde převládal smysl praktický a kde se pěstovalo praktické křesťanství, kdežto Východ byl spíše nakloněn spekulativnímu badání.

Z Východu, z Jerusalema, šířilo se křesťanství v první době třemi směry: jeden proud věrověstcův bral se směrem jiho-západ-

ním do Egypta a zemí, tam ležících. Jiní apoštolové odešli z Jerusalema východně; byloť spojení Jerusalema s východem, totiž s krajinami babylonskými, assyrskými, chaldejskými, živější a častější, než se zeměmi západními. Tak rozšířilo se křesťanství v Armenii, Babylonsku, Mezopotamii, Persii, Východní Indii, ba vniklo až hluboko do střední Asie. Třetí proud kazatelův lásky

Orlice nesou věnce při pohřbu pana arcibiskupa dra Stojana.

Kristovy bral se k západu, do krajův, ovládaných tenkráte světovým Římem. Hlavně to byla dcera mateřské církve jerusalemské, syrská Antiochie, odkudž mimo jiné vyšel především výmluvný Pavel, se sv. Petrem veliký to učitel Západu.

V době, kdy křesťanství rozšiřovalo se v těchto zemích, prostí-

rajících se většinou po březích Středozemního moře, náležely rozsáhlé kraje ty k velikému imperiu říšskému. Ač Římané vládli rozsáhlou říší tou, ač rozhodoval všude ostrý jejich meč a přesně vyměřené jejich římské právo, nicméně nepřemohla ani římská moc vlivu řecké kultury na Východě. A tak můžeme zcela dobře obrovskou říši římskou dělíti na dvě od sebe odlišné sféry, východní s kulturou a jazykem řeckým, západní s vlivem a politurou latinsko-římskou. Apoštolové, považujíce se dle slov apoštola Pavla (Řím. 1, 14) „za dlužníky Řekův a Neřekův", kázali bez rozdílu totéž evangelium na východě i západě, Řekům i Římanům, národům, stojícím pod vlivem kultury řecké i římské, shromažďujíce všechny bez rozdílu do jedné jediné církve, založené na skále Petrově a sdružené kolem nástupců Petrových.

Ale přece při vší jednotě víry a lásky povstaly některé rozdíly mezi východem a západem, jež s počátku však omezovaly se pouze na různé nepodstatné zvyky v obřadech a věcech zevních. Na východě konány posvátné obřady, ceremonie a liturgie v řeči řecké, jakož i v některých řečích východních (syrsky, arabsky, kopticky, chaldejsky a pod.), kdežto na západě převládnul u všech národů jazyk latinský.

Zřejměji projevilo se rozdělení církve v oblast východní a západní, když první křesťanský císař římský přeložil sídlo své na Bosporus, vystavěv tam nové světové město a nazvav je dle sebe Konstantinopolí čili Cařihradem. Z úcty k císaři byl tam zřízen stolec biskupský; biskup konstantinopolitánský čili byzantský, maje za sebou podporu císařského dvora, byl během času považován za jednoho z nejdůležitějších církevních představených na Východě. Tak dostalo se mu titulu patriarchy, ba později přikládali si biskupové cařihradští název patriarchy oekuménického čili všeobecného, jehož mají poslouchati všichni biskupové a patriarchové Východu. Nicméně neznamenalo to ještě zrovna rozkol s Římem; neboť vyžadovali si patriarchové konstantinopolitánští vždy potvrzení Říma, jakožto nástupce sv. Petra; rovněž rozhodoval ve všech sporných věcech biskup římský; od jeho výroku pak nebylo již odvolání.

Rozkol Východu od Západu byl připravován patriarchou Photiem ve století IX., a dokonán Michalem Cerulariem ve století XI. Ale v téže době vystoupili v téže církvi východní horliví a neúnavní zastánci křesťanské jednoty, obránci unie s Římem. Myšlenka ta, že Východ velice pochybil, zrušiv spojení své s Římem a že třeba znovu navázati pásku roztrženou, naplňovala od smutné rozluky té duše četných šlechetných synů Východu.

Patriarchát cařihradský.

O vzniku biskupského sídla v Cařihradě kolují na Východě různé legendy a zkazky. Sv. Ondřej, apoštol, posvětil prý Stachyse (Řím. 16, 9) za prvního biskupa tehdejší Byzance. Anebo prý v do-

bách Caracally a Severa byl tu zřízen stolec biskupský, který byl později přenesen do Perinthu, pak do Herakleje. Pověsti tyto byly vynalezeny, aby dodalo se stolci cařihradskému glorioly, že byl založen samými apoštoly.

Historicky dokázáno je, že prvním biskupem cařihradským byl Metrofanes; biskupská stolice byla tu zřízena při založení města císařem Konstantinem Velikým z úcty k němu. Biskupové rozsáhlé říše výcho-římské byli nuceni v různých záležitostech častěji docházeti do hlavního města, císař pak dával různé jejich církevní záležitosti rozhodnouti tamějšímu biskupovi, jenž mimoděk požíval, jsa mu nejblíže, a pravidelně osobou, od něho samého vyhlédnutou, největší důvěry. Tak předsedával častěji biskup cařihradský různým biskupským poradám, konferencím, synodám, což zdálo se samozřejmým. Vždyť biskup, dlící v takové blízkosti dvora, zastával tam přirozeně zájmy svých bratří-biskupův a kněží.

Všeobecná synoda cařihradská roku 381 ustanovila v tomto asi duchu: „Biskup z Konstantinopole má míti přednost čestnou hned po biskupovi římském, neboť Cařihrad je Novým Římem." (Can. 3). Všeobecná synoda chalcedonská pak r. 451 přidala k této čestné přednosti ještě mnohá patriarchální práva, jako světiti všechny biskupy, metropolity, patriarchy Východu a j. Než tato usnesení nebyla nikdy Římem schválena. Když patriarcha cařihradský, toužící po rozšíření své moci a vlivu, jakož i po vyšších titulech, nazval se patriarchou oekumenickým, tu přiložil si papež Řehoř I. jméno „servus servorum Dei", jehož užívají římští papežové v úředních listech svých do dnešního dne.

Od prvního biskupa Metrofana až do sv. Methodia (zemřel roku 846), sedělo na stolci cařihradském 58 biskupův, z nichž mnozí stkvějí se mezi svatými, na příklad Flavián, Jan Zlatoústý, Metoděj a jiní. Ale také 21 z nich byli prohlášeni za bludaře a klatbou stíženo; skoro tolik bylo jich sesazeno od císařů dílem bludařských, dílem pravověrných.

Vůbec byl císař konstantinopolitánský velmi mocným činitelem pro církev východní, a zvláště pro biskupský stolec cařihradský. V zákonodárství vedl si jako hlava církve, vedle něho byl patriarcha takořka jenom dvorním kaplanem. V Cařihradě platila zásada, převzatá z pohanstva: "Imperator — Pontifex Maximus — císař je také nejvyšším velekněžem!" Nenadarmo zove se až dodnes ono smýšlení, dle něhož chce světská moc rozhodovati i ve věcech církevních, „byzantinismem". Byzantský císař dosazoval a sesazoval patriarchy dle své libosti. Císař prý, jsa při nástupu na trůn pomazán svatým olejem, dostává zvláštní svěcení a duchovní moc, jest osvícen Duchem svatým, má právo rozhodovati v církvi, nad ní bdíti, jenom nesmí konati posvátných obřadův. Při těchto názorech není divu, že byly skoro ustavičné nesváry mezi císařem a patriarchou. Patriarchové zbožní, pravověrní, církve milovní byli většinou v nenávisti u císaře, pronásledováni, haněni, vyháněni, kdežto špatným dávána ve všem přednost a podpora. Patriarcha

zůstal vždy poddaným svého císaře, mohl býti od něho souzen, odsouzen, ba i sesazen.

Rozkol.

Apoštol národů, sv. Pavel, stěžuje si již ve svém I. listě ke Korintským a pak ve II. k Timotheovi, že vznikají nesvornosti a různice mezi křesťany. Prodlévaje pak v zajetí v Římě, musil to zakusiti, kterak v křesťanských obcích, od něho založených, zvláště v Malé Asii, rozmáhá se nekázeň a duch neposlušnosti; dle slov jeho bylo by símě jeho brzo zahynulo, kdyby nebyl přispěl Řím na pomoc.

I v dalších dějinách církve křesťanské shledáváme s lítostí, že bludy rozvíjely se nejbujněji a nejčastěji na východě. Západ a Východ křesťanský lišily se v mnohém; rozdíly ty mají ovšem svůj základ v různosti národního charakteru římského a řeckého. Římská vážnost, houževnatost, konservativní smýšlení a pořádek byly v odporu s řeckou lehkomyslností, pohyblivostí, novotářstvím. V Římě převládal duch praktický, na život obrácený; u Řeků převládala badavost, zabíhající až v malichernosti a ničemnosti. Pro svou vzdělanost pokládal se Řek za něco lepšího, než byl Říman, Římané prý jsou barbaři, jejich literatura je proti řecké velmi chatrnou!?

K tomu přistoupila různost obřadů při službách Božích i jiných církevních obyčejův, jež sahá až do dob poštolských. Vůbec všechno — až na podstatné základy článků víry a církevní ústavy — vyvinulo se rozličně na Východě a na Západě: kázeň, zákonodárství, bohosloví. Kázeň duchovních měla na Východě svůj vlastní ráz, jakož i askese byla namnoze jinou; kroj, vous, způsob života různily východního kněze od západního; posty byly rozličné, slavnosti a církevní kalendář jiný.

Menší rozkoly přiházely se povždy mezi Východem a Západem. Příčinou však trvalého rozkolu a úplné roztržky byla stránka politická. To stalo se ve století IX., a bylo dokonáno ve století XI. Smutný rozkol ten zůstává do dnešního dne — až na neveliké výjimky — nepřeklenut.

Listy z Rumunska

Dr. Kl. Žůrek

V Eibenthalu v březnu 1923.

Telegram přilítl: „Arcibiskup Stojan, Olomouc, Čechy. Ať přijde misionář. — Farní úřad Eibenthal, Orsova, Rumunsko." — Znáte pohotovost nejdstp. arcibiskupa! — Hned jsem jel. Jel jsem do neurčita, s neurčitými představami o tom, kam jedu a ke komu jedu.

Alespoň svým čtenářům teď to ozřejmím. Cesta do Marcheggu z Vídně neposkytla nic zvláštního. Jen na nádraží v Marcheggu vzbudil můj velký kufr pozornost bdělých očí. Nenašli však při svědomitém pátrání nic protizákonného. Však si to člověk rozmyslí, chystající se k několikanásobné prohlídce, aby si připravoval úzkost a strach a ostudu.

Za to mi strachu nahnal jeden ze spolucestujících. Je prý to zrovna příšerné cestovati do Rumunska. Ať prý se nachystám na nejrůznější nepříjemnosti. Vlaky prý jsou pod všechnu kritiku, okraden prý mohu býti ve vlaku, ani se nenadám — a zima prý je ve vozích, sibiřská zima.

Dr. Kl. Žůrek, padesátníkem.

Najednou bylo té chvály přece jen mnoho. Což divu, že i má nálada dle toho vypadla. Rozmrzelý a nevyspalý jsem dorazil do Košic.

Představil jsem se se svými doporučujícími listinami ndstp. biskupovi Fischer-Colbriemu a prosil o radu, jak bych se svého úkolu v Rumunsku nejlépe zhostil.

Byl jsem přijat neobyčejně vlídně i pohostinsky. Nejdstp. biskup vzpomínal unionistického sjezdu na Velehradě, ujišťoval, jak dobrý dojem naň udělalo vše, co tam viděl a slyšel, dotazoval se, kdy bude příští sjezd a dal mi cenné pokyny pro mou práci v duchu Apoštolátu a rozplašil též mé obavy před cestou do Rumunska.

Potěšen a povzbuzen vydal jsem se do města vykonat přípravy pro svůj odpolední odjezd za hranice. Nechal jsem se napálit od židovského peněžoměnce, poněvadž naše banky neměly rumunských peněz, ani nevěděly přesný kurs, nechal se napálit při koupi jízdního lístku, jenž mi byl v československé měně též „náležitě" oceněn.

Ale přece jsem opustil Košice odpoledním rychlíkem v dobré náladě, vzpomínaje už jen s úsměvem své „zamračené" nálady ranní.

Rychlík uháněl jednotvárnou blátivou rovinou. Jen Salam mne upoutal svým ohromným skladištěm dřeva a romantickou zříceninou v pozadí. Za pološera jsme projeli Legiňu-Michalany. V Čopě

mne zbavili naši chlapci, jedoucí z Užhorodu do telegrafické školy do Leopoldova, zbytečných starostí, co se zbývajícími mně cigaretami na rumunské celnici, o níž mi bylo vyprávěno cestou málo potěšitelného.

Po deváté večer jsme dojeli do Kiralházy.

Už ta stanice pramálo se mi zamlouvala. Nechápal jsem, proč takovou nepatrnou věc vytiskli v jízdním řádě tak tučnými písmeny.

Jisté typické tváře ukazovaly, že jsme blízko Haliče; slanečky a cibule na stole připomínaly, že jsme v Podkarpatské Rusi, kdež obyvatelstvo ještě půst předvelikonoční přísně zachovává.

Před nádražím blikala světélka z malých okének rumunského vlaku, který měl jeti do „Šatumare", ale konduktér vecpal nás nemilosrdně do maličkého tmavého vozu, hlídaného rumunským vojákem s nasazeným bajonetem. Ostatně vlastně nevím, kdy tam vlezl. Všiml jsem si ho v té tmě, posvítiv elektrickou lampičkou až v Nevetlenfadu.

Tak nás ve tmavém voze za měsíční noci převezli do Halmay.

Možná, že text mého pasu byl příčinou, že se mnou jednali na rumunských hranicích velmi slušně. Ve směnárně nádražní mne přeochotně zrovna s jakousi nekřesťanskou radostí poučili, jak nekřesťansky mne peněžoměnec v Košicích obul. — No, už se stalo.

Spáti se mi chtělo, ukrutně mne zmáhal spánek, leč ta druhá třída osobního vlaku, do nějž jsem byl vpuštěn po důkladné revisi a výslechu, proč a nač do Rumunska jedu, mne málo lákala k odpočinku.

Špatně, prašpatně osvětlený vagon naší třetí třídy s hrubou látkou na lavicích a pod ní slabá vrstva, nevím jakého obsahu, ale jen málo pružného, toť byla, jak hlásala začáteční písmena a znak vbarvený do látky — rumunská druhá třída.

Můj protějšek — hovorný Šváb — se natáhl na lavici, urovnav si pod nohy dvě vrstvy novin — jak mi řekl — dle předpisu. Jinak prý si nesmí nikdo v druhé třídě v Rumunsku lehnout.

Udělal jsem to ještě důkladněji, prostřed si pod nohy svůj ve dvoje složený havelok a ulehl jsem na svou peněženku, v tom přesvědčení, že jsem se zařídil dle všech dobrých rad a pokynů, daných mi v zázemí i zde od mého hovorného společníka.

Ale chyba lávky! Přišel konduktér. Neviděl pod mými nohami papír a začal cosi po rumunsku, z čehož mi můj společník pořídil krátký německý „výtah", že jako mám vstat.

Mé rumunské jazykové vědomosti nestačily k tomu, abych konduktérovi dokázal, že havelok je i rozsahem i hutností víc, než staré noviny. Proto jsem se vzpřímil dle předpisu, těše se, až se rozední, konduktérovi se v hlavě též rozbřeskne.

Na štěstí odešel brzy můj protějšek a já jsem si narovnal pod nohy jeho zapomenuté noviny a nikým nevyrušován, jsem podřimoval, pokud to šlo, až do Velkého Varadína.

Pravím, pokud to šlo: Neboť proroctví mých rádců na trati Brati-

slava-Košice se nevyplnila. Ba naopak, jako by nás byla rumunská železniční správa poslouchala a umínila si, že mne za všechny ty zahraniční utrhačné jazyky vytrestá.

Ve vagoně bylo jako v parní lázni. Pot se mi hrnul po tváři a nejen mně, ale i tlustému Maďarovi u okna, jenž stále okno otevíral a zavíral. Jak dlouho a kolikrát tento tělocvičný pokus opakoval, nevím. Dřímal jsem. Až jsem se probudil kdesi za „Carajimare", tu jsem viděl Maďara státi v myšlenkách nad rozbitým oknem.

Hleděl to nové ohraničení sklenných ploch nějak urovnat, ale šlo to těžko. Proto raději se chopil jiného prostředku, jenž se vůbec v těžké situaci lépe doporučuje. Odpoutal se od rozbitého okna a sedl si klidně na opačnou stranu vagonu.

Čekal jsem na to, až konduktér změří velké rozměry mého kufru nade mnou a rozsoudí šalomounsky, že můj kufr největší z kufrů ve vagoně, jediný mohl přivoditi onu katastrofu a učiní odpovědným za celou katastrofu pána toho kufru.

Zatím tropické vedro ve vagoně omámilo patrně i konduktéra, takže neviděl na otevřeném okně nic kromobyčejného a nápadného.

Ve Velkém Varadíně připravili mně několik příjemných hodin moji řádoví spolubratří. Hlavně nadšený Slovák dp. profesor Filo Eduard a dp. prof. Maurus Krovjanský mně poukazovali vzácné sbírky a účelné zařízení premonstrátského gymnasia. Vypravovali mně o vyjednávání s vládou. Vláda rumunská zavřela toto gymnasium a nabízí profesorům místa na státních gymnasiích. Míní zříditi ve Velkém Varadíně universitu a k tomu se jí výborně hodí i sbírky i budova katolického gymnasia.

Prohlédli jsme si město, bylo při přísaze nováčků na Velkém náměstí. Divil jsem se, kolik vojska je ve Velkém Temešváru, patrně Rumuni mají své důvody, proč hranice uhersko-rumunské dosud tak pečlivě hlídají.

Zdržel jsem se v milé společnosti řádových spolubratří déle, než kázala opatrnost, neboť jsem tak dospěl na dráhu a rychlík byl zatím přeplněn.

A tu musím vyznati, že jsem byl nucen poopraviti druhý předsudek o rumunských drahách.

Cestující se ke mně chovali velmi zdvořile a vlídně. Nejen ředitel římsko-katolického gymnasia ze Satmaru, jenž ještě s jedním kolegou cestoval do Kluže, nýbrž i rumunští důstojníci. Jejich úslužnosti mám k poděkování, že jsem mohl se přece trochu vydřímat bez obavy, že mne někdo ve spánku obere. Bukurešt mne přivítal deštivým ránem a proto též východním blátem.

Moji hovorní společníci mne poučili, že československý konsulát je ve „strada Poverni" a katolický kostel a fara ve „strada luterana". — Však mne potom za 30 lei zavezl kočí do evangelického farního úřadu, kdež mne zdvořile upozornili na můj omyl.

Vlak měl hodinové zpoždění a v Rumunsku mají už teď „letní čas", tak jsem se objevil po jedenácté hodině u správce fary svato-

Josefské katedrály v Bukurešti, žádaje o dovolení, bych mohl ještě sloužiti mši svatou. Dp. farář mne s nelíčenou přívětivostí přijal, mimo vše potřebné k celebrování zařídil a telefonicky mne ohlásil u nejdstp. arcibiskupa. V residenci umluven čas tridua v Bukurešti.

(Pokračování.)

Největší poutnické místo na Chorvátsku: „Matka Boží Bistrická"

Panno mocná, oroduj za nás! Tak prosí církev svatá blahoslavenou Pannu Marii v litaniích loretánských. Tento čestný, pro nás pak potěšitelný název, vším právem jí přináležející, nejen církev svatá, nýbrž i četní světci jí na různý náčin přičítají. Tak na příklad sv. Bernard, ten horlivý ctitel Matky Boží, o Ní káže: „Panna Maria jest strážkyně Božích darů a pokladů, Ona jest dárkyně Božích milostí!" Cožkoliv Ona prosí, to i dostane; jí nechybí ani moc, ani vůle! Ó, jaká útěcha pro nás! A na druhém místě, týž světec, vyjadřuje překrásně Její moc následovně: „Již dávno by propadlo nebe i země, kdyby jich Panna Maria svými mocnými prosbami nevydržovala." Zatím sv. Anselm o Ní tvrdí: „Panna Maria je tak mocnou u Boha svou přímluvou, jak jest Bůh mocný svou všemohoucností."

Plod této veliké její mocnosti a vyznamenání od Boha dopřává nám Ona vždy a všude okoušeti, ale zvláště na těch místech, na kterých se veřejně ctí a slaví její sochy nebo obrazy. Tu Ona raději vyslýchává prosby, k ní se obracejícího národa, zde hojněji dělí milosti a pomoc plačícím dítkám Eviným. — Na všech místech světa, kdekoliv vzešlo zaseté símě nauky Kristovy, kdekoliv lid, tápající v temnostech bludného pohanství, obmyt byl ve křestní koupeli a uveden do lůna církve katolické, nacházíme svatyně, sochy, anebo aspoň obrazy, jimiž zbožný národ si představuje Onu, jejíž moc celá církev katolická vyznává a veřejně slaví. Také u nás, chvála Pánu Bohu, jest takových míst dosti. Tak na příklad Sv. Hostýn, Sv. Kopeček, Štípa u Fryštáku, Provodov ... A takových míst jest více méně též jinde. Jedno takové místo přinášíme dnes pod nadpisem „Matka Boží bistrická". Jmenuje se tak od městyse Bistrice v Chorvatsku.

Jedeme-li drahou směrem ze Záhřeba k Varaždínu, tu přijedeme asi za tři hodiny k jedné stanici, která se jmenuje „Zlatar—Marija Bistrica". Ačkoliv Zlatar jest město, samo pro sebe stojící a nikterak nesouvisí s městýsem Bistricí, toť přece nikdy konduktér nevolá jenom Zlatar, nýbrž Zlatar—Marija Bistrica. To snad asi proto, aby zbožný národ, putující vlakem k Matce Boží bistrické, upamatován byl, že musí nyní slézti z vlaku, neboť jest na poslední zastávce k Bistrici. Anebo snad asi proto volá se stanice Zlatar—Marija Bistrica, aby i oni, kteří se jen vozí mimo, upozor-

něni byli, že jsou blízko mariánské svatyně celému národu chorvatskému nejoblíbenější. Co se týče samého vlaku, který nás veze k Bistrici, jízda v něm není právě pohodlná, neboť vlak roztřese člověka tak, že se cítí skoro více unaven, než kdyby jel po svých. Rychlost jeho, tohoto tak zvaného zagorskog vlaku, dostala se až do posměchu mezi národ. Tak se obyčejně praví, když se někdo táže, jak je daleko ze Záhřeba do Marije Bistrice? Jestli dobře natáhnete pedály, přijdete tam za šest hodin; jestli však máte čas, můžete jeti vlakem, a pak se tam dostanete asi za osm hodin. Když jsme slezli z vlaku ve Zlataru, musíme jíti dobrou hodinu ještě pěšky, nebo se můžeme svézti fiákrem, kteří jsou tam již zvláště v letní době, přichystáni, by poutníky dopravili do Bistrice.

Cesta ze Zlataru do Bistrice není právě nejpohodlnější, obzvláště za letního veda, neboť se vine přes dosti veliké pahorky a kopce. Asi za hodinu vítá nás dosti vysoká věž svatyně mariánské, která se vznáší jako orel nad celým okolím. To vše připomíná poutníkovi vznešenost blahoslavené Panny Marie, jež vyjádřuje se v jedné písni mariánské v tomto verši: „Ty nad kůry jsi andělské povýšena, a po vší říši nebeské, vroucně ctěna." Ještě nějaký čas, a ejhle, jsme v tom místě, kde si Matka Boží vyvolila svůj stan, svůj prestol, odkudž bohabojnému národu, přicházejícímu nejen z Chorvatska, ale také ze Štyrska a Uher, udílí hojné milosti, a skutky potvrzuje víru poutníků, k ní vzdýchajících.

Bistrice má asi 800 obyvatelů, mezi nimiž jest jen dvacet Židů. Rozprostírá se na severním úpatí záhřebské hory v půvabné dolině, obklíčené se všech stran nízkými pahorky. Bistrice není právě výstavná, aniž čím druhým znamenitá, co by zasluhovalo zde zmínky. Ale čisté, úhledné domky poukazují poutníkovi na dobrá, zbožná a šlechetná srdce v nich bydlících lidí. Kraj, ve kterém leží Bistrice, se jmenuje Zagorje (Záhoří). Zagorci jsou lidé v Chorvatsku nejpřívětivější a nejpobožnější, ale také nejchudobnější, a to jest snad hlavní příčina poctivosti a zbožnosti u nich. Zcela jinak jest ve Slavoniji, kde národ, mnohem lépe si stojící, je také mnohem více pokažený, nemravný a neotesaný. V tom se zřejmě vidí skutkem potvrzené naše přísloví: „V hojnosti zapomínáme na Boha." — Účelem mým jest při opisování dějin tohoto poutnického místa, by se s ním seznámili také oni, kterým není možno navštíviti tuto svatyni, by se též rozšířila úcta v blahoslavenou Pannu Marii, neb pod její ochranou nemůže a nesmí nikdo zoufati. To mi bude zajisté největší a nejlepší odplatou v tomto slzavém údolí.

I.

Vznik poutnického místa.

Nemůže se přesně určiti, kdy se dostala dnešní socha Matky Boží do Bistrice, i od kterého času skrze mnohé zázraky počaly pouti zbožného národa. Písemná podání neopatrností se ztratila. Velikou zásluhu by si zajisté získal ten, kdož by národu chorvat-

skému odkryl toto tajemství. Avšak ví se zcela určitě dle zachovalých pověstí, ač teprve od 16. století, že nynější socha Panny Marie jest odjinud sem přenešena.

V těchto písemných podáních čteme následující příběh. Když zdivočelí Turci v 16. století vtrhli z Uher do Chorvatska, drancujíce, pustošíce a ničíce, kde co bylo, po celé zemi, přiblížili se až k tak zvanému Vinskému vrchu (asi půl hodiny od Bistrice), kde se v kapličce nalézala socha blahoslavné Panny Marie. Národ chorvatský boje se, aby divocí Turci nezneuctili sochu Matky Boží, zaprosili tehdejšího faráře bistrického, aby ji odtud odnesl do bistrického kostela, což on také učinil, a sochu zakopal v kostele pod kůrem. Ale za nějaký čas farář zemřel, aniž komu řekl, kam zakopal zázračnou sochu mariánskou. (Pokračování.)

Statistika Apoštolátu v arcikněžství kroměřížském

Dr. Fr. Hrachovský

Naší snahou bylo založiti odbory Apoštolátu v každé farnosti. To zůstane cílem naším i na dále, protože musíme míti velikou, jednotnou, náboženskou organisaci. Aby se činnost naše povznesla, uveřejníme statistiku odborů dle arcikněžství, neboť tak nejlépe vzpružíme činnost. Mluva cifer ukáže nejjasněji, kde se má činnosti přidati, kde začíti a kde udržeti přítomný, krásný stav.

Kroměřížské arcikněžství má 6 děkanství s 72 farnostmi.

Děkanství kroměřížské má 13 far. Apoštolát je v 10 farnostech, tři posud ho nemají. Jsou to Hulín, Střebětice a Zlobice. Kroměříž u sv. Mořice má na 4231 katolíků 377 členů Apoštolátu. U Panny Marie na 11.209 katolíků, 165 členů Apoštolátu. Břest má 156 členů Apoštolátu, na 1129 katolíků. Hradisko má 30 členů Apoštolátu, na 2987 katolíků. Kojetín má na 6035 katolíků, 185 členů Apoštolátu. Křenovice mají na 758 katolíků 48 členů Apoštolátu. Kvasice mají na 3528 katolíků 100 členů Apoštolátu. Rataje mají na 2164 katolíků, 90 členů Apoštolátu. Těšnovice mají na 2220 katolíků 30 členů Apoštolátu. Žalkovice mají na 705 katolíků 77 členů Apoštolátu.

Všech katolíků v uvedených farnostech, kde Apoštolát je zaveden, jest úhrnem 34.964. Členů je v nich 1258, čili 3.59%. Připočítáme-li ještě počet katolíků ze tří farností, kde Apoštolát není, dostaneme počet všech katolíků celého děkanství. Je jich 41.107, takže na členství v Apoštolátě připadá jen 3.06%. Je viděti, že se dá ještě mnoho dělati i v tomto děkanství, předně založiti ještě Apoštolát ve třech farnostech, a pak všude rozmnožiti počet členů.

Děkanství Bzenec—Kyjov má 16 farností, z nichž dvě nemají Apoštolát. Jsou to Jestřabice a Ježov. Bzenec má na 3739 katolíků 110 členů Apoštolátu. Kyjov má na 5554 katolíků 65 členů Apoštolátu. Domanín má na 1869 katolíků 46 členů Apoštolátu. Koryčany mají na 3628 katolíků, 53 členů Apošto-

Šestispřeží odváží tělo zesnulého arcibiskupa.

látu. Kostelec u Kyjova má na 3451 katolíků 27 členů Apoštolátu. Milotice mají na 3227 katolíků 80 členů Apoštolátu. Mistřín má na 3570 katolíků 29 členů Apoštolátu. Osvětimany mají na 4692 katolíků 30 členů Apoštolátu. Písek má na 1810 katolíků 40 členů Apoštolátu. Polešovice mají na 5329

katolíků 30 členů Apoštolátu. Syrovín má na 763 katolíků 15 členů Apoštolátu. Vlkoš u Bzence má na 947 katolíků 113 členů Apoštolátu. Vracov má na 3962 katolíků 124 členů Apoštolátu. Žeravice mají na 1121 katolíků 35 členů Apoštolátu.

Všech katolíků jest 43.657, členů je 807, čili 1.85%. Připočítáme-li dvě osady, v nichž není Apoštolát, je všech katolíků v děkanství 47.152, takže na členství v Apoštolátě připadá 1.71%, což jest na slovácký kraj příliš málo. Bude třeba rozmnožiti počet členstva, a kde posud Apoštolát není, tedy tam ho v tomto roce založiti.

Děkanství Strážnice má 14 far, Apoštolát mají všude, jen Ostrožská Lhota jest bez něho. Strážnice u Panny Marie má katolíků 4843, členů Apoštolátu 40. Strážnice u sv. Martina má katolíků 2617, členů Apoštolátu 100. Hrozná Lhota má 2673 katolíků a 69 členů Apoštolátu. Kněždub má 2338 katolíků a 68 členů Apoštolátu. Kuželov má 1663 katolíků a 107 členů Apoštolátu. Lípov má 2469 katolíků a 35 členů Apoštolátu. Nová Lhota má 1700 katolíků a 42 členů Apoštolátu. Radějov má 945 katolíků a 160 členů Apoštolátu. Rohatec má 1950 katolíků a 26 členů Apoštolátu. Velká má 1587 katolíků a 25 členů Apoštolátu. Velká Blatnice má 2604 katolíků a 46 členů Apoštolátu. Veselí na Moravě má 4570 katolíků a 68 členů Apoštolátu. Znorovy mají 3009 katolíků a 155 členů Apoštolátu.

Na celkový počet katolíků bez Ostrožské Lhoty 32.968, členů Apoštolátu je 941, čili 2.86%. S Ostrožskou Lhotou je všech 34.444, takže na členství v Apoštolátě připadá 2.73%.

Děkanství Švábenice má 16 farností. Dobromělice, Chvalkovice a Pavlovice u Kojetína nemají Apoštolátu. Švábenice mají 1825 katolíků a 30 členů Apoštolátu. Hruška má 486 katolíků a 14 členů Apoštolátu. Ivanovice na Hané mají 3141 katolíků a 40 členů Apoštolátu. Hoštice na Hané mají 413 katolíků a 20 členů Apoštolátu. Měrovice na Hané mají 720 katolíků a 57 členů Apoštolátu. Morkovice mají 2894 katolíků a 33 členů Apoštolátu. Mezamyslice mají 2906 katol. a 65 členů Apoštolátu. Němčice na Hané mají 1847 katolíků a 93 členů Apoštolátu. Pačlavice mají 1426 katolíků a 41 členů Apoštolátu. Počenice mají 1474 katolíků a 113 členů Apoštolátu. Praskolice mají 538 katol. a 26 členů Apoštolátu. Tištín má 1140 katolíků a 38 členů Apoštolátu. Vrchoslavice mají 1388 katolíků a 215 členů Apoštolátu.

V těchto farnostech jest na 20.203 katolíků, 785 členů Apoštolátu, čili 3.88%. S třemi vesnicemi, v nichž Apoštolát není, jest katolíků 24.972, takže na členství v Apoštolátě připadá 3.14%.

Děkanství Uherské Hradiště má 18 farností, z nichž v šesti není Apoštolát zaveden. Jsou to Boršice, Kostelany, Nová Ves, Popovice, Stupany a Velehrad nemají Apoštolátu, mají však dohromady 13.373 katolíků. Uherské Hradiště má 9844 katolíků a 176 členů Apoštolátu. Bílovice mají 5938 katolíků a 106

členů Apoštolátu. Březolupy mají 2316 katolíků a 60 členů Apoštolátu. Buchlovice mají 3043 katolíků a 95 členů Apoštolátu. Derfle má 4376 katolíků a 200 členů Apoštolátu. Hluk má 4350 katolíků a 160 členů Apoštolátu. Hušťenovice mají 1002 katolíků a 106 členů Apoštolátu. Jalubí má 3380 katolíků a 10 členů Apoštolátu. Jankovice mají 1547 katolíků a 51 členů Apoštolátu. Kunovice mají 5003 katolíků a 68 členů Apoštolátu. Stříbrnice mají 1110 katolíků a 94 členů Apoštolátu. Uher. Ostroh má 5091 katolíků a 150 členů Apoštolátu.

Na 47.000 katolíků z těchto farností připadá 1276 členů Apoštolátu, čili 2.71%. Připočtou-li se katolíci ze šesti farností, v nichž Apoštolát není, činí počet všech 60.373, z čehož na členství Apoštolátu připadá 2.11%, což jest na děkanství okolo Velehradu málo.

Děkanství Zdounky jest nejmenší, má jenom osm farností, z nichž tři nemají Apoštolátu. Jsou to Cetechovice, Chvalnov a Zlámanka, v nichž je 3205 katolíků. Zdounky mají 3422 katolíků, 70 členů Apoštolátu. Hoštice u Zdounek mají 1353 katolíků, 15 členů Apoštolátu. Litenčice mají 1828 katolíků, 35 členů Apoštolátu. Rošťn má 1298 katolíků, 15 členů Apoštolátu. Zborovice mají 2473 katolíků, 25 členů Apoštolátu.

Na 10.374 katolíků jest 160 členů Apoštolátu, čili 1.54%. Když se vezme v úvahu počet katolíků celého děkanství, který činí 13.579, připadá na členství toliko 1.17%. To je nejmenší počet ze všech děkanství tohoto arcikněžství.

V arcikněžství kroměřížském jest katolíků všech 189.166, členů Apoštolátu je 2.76%, t. j. 5227. Průměr nečiní ani 3%. V novém roce 1924, kdy sekretariát Apoštolátu v Olomouci přikročí k přesnému vedení seznamu členstva, jistě se rozmnoží dosavadní počet členů. Ještě bychom mohli statisticky podati přehled sbírek, ale zde nemáme přesných dat.

Z některých farností posud ničeho nepřišlo, z jiných poslali peníze na konsistoř, odkud nám jen obnos v celku byl odveden bez udání jména farnosti, nebo byly tam peníze zadrženy pro misie, takže není možno přesný přehled sestaviti.

Pokud našemu pokladníkovi peníze byly poslány, je obrázek tento:

1. V děkanství kroměřížském odvedly: Kroměříž u Panny Marie 510 Kč, Hradisko 25 Kč, Kojetín 143.30 Kč, Rataje 235 Kč, Těšnovice 219 Kč. Celkem 1132.30 Kč.

2. V děkanství Bzenec—Kyjov odvedly: Koryčany 403.80 Kč, Milotice 75 Kč, Mistřín 112 Kč, Písek 120 Kč, Syrovín 43 Kč, Vlkoš 117 Kč, Vracov 221 Kč, Žeravice 105 Kč, Ježov 140 korun. Celkem 1416.80 Kč.

3. V děkanství Strážnice odvedly: Strážnice 200 Kč, Kněždub 180 Kč, Hroznová Lhota 118.82 Kč, Radějov 60 Kč, Rohatec 108 Kč, Veselí na Moravě 100 Kč, Nová Lhota 50 Kč. Celkem 817.82 Kč.

4. V děkanství Švábenice odvedly: Hoštice 42.88 Kč,

Měrovice 330 Kč, Němčice 130 Kč, Počenice 132.46 Kč. Celkem 635.34 Kč.

5. V děkanství Uherské Hradiště odvedly: Boršice 319 Kč, Uherský Ostroh 153 Kč, Uherské Hradiště 253.65 Kč, Bílovice 80.40 Kč, Derfle 35 Kč, Hluk 163.04 Kč, Huštěnovice 150 Kč, Jalubí 114, Jankovice 115.41 Kč, Kunovice 140 Kč, Stříbrnice 10 korun. Celkem 1533.50 Kč.

6. V děkanství Zdounky odvedly: Zdounky 64 Kč, Hoštice 37.50 Kč, Roštín 70 Kč, Zlámanka 30 Kč, Chvalnov 30 Kč. Celkem 232.50 Kč.

Vidíme z toho, že mnohé farnosti, kde Apoštolát je, posud neposlaly sbírky, kde však Apoštolát není, tam odtud peníze poslány byly. Ještě velké pole zbývá ke zpracování v tomto arciknéžství, proto s chutí do práce, aby statistika pro jednotlivá děkanství a farnosti dopadla jinak.

Přípravy na unionistický sjezd na Velehradě

(Protokol o schůzi komise pro unionistický sjezd na Velehradě v roce 1924, konané v památný den úmrtí sv. Cyrila, ve velkém sále konsistorním za předsednictví J. M. nejdstp. arcibiskupa dra Leopolda Prečana).

Přítomni byli: J. M. dr. Kmeťko, biskup nitranský, kanovník dr. Hanuš, profesor dr. Vajs, prelát Ledóchowski, prelát dr. Špaček, P. Gleb Verchovský, P. Moyse z Paříže, dr. Žurek, P. Lepka S. J., P. Ostrčilík, rektor z Velehradu, dr. Hrachovský, dr. Vašica, dr. Matocha, PhC. Karas za Ligu C. M. z Prahy, dr. Durych, kanovník Světlík, Stavěl, redaktor Zamykal, sekretář arcibiskupský Zela, msgr. Vyvlečka, msgr. Kozák.

Zahájil schůzi pan arcibiskup v památný den úmrtí sv. Cyrila a přivítal všechny účastníky, zvláště nitranského pana biskupa dra Kmeťko, který dalekou cestu vážil k dnešní schůzi. Za zapisovatele jmenoval dra Hrachovského a dra Matochu. S potěšením oznamuje přítomným, že dle sdělení sekretáře nunciatury v Praze msgra Araty, dostane se unionistickému sjezdu na Velehradě zvláštního papežského breve, v němž unionistický sjezd bude doporučen, když se předloží přesný program ke schválení. Tento program stanoviti jest úkolem dnešní schůze.

Dále sděluje pan předseda, komu dopsal stran sjezdu. Jsou to: Metropolita Szeptycki ve Lvově, biskup Njaradi, dr. profesor Grivec, dr. Dvorník, biskup dr. Fischer-Colbrie, M. Trčka, C. R. biskup dr. Kmeťko, kanovník dr. Hanuš, profesor dr. Vajs, P. Ostrčilík S. J., P. Lepka S. J., Mich. D' Herbigny S. J., prelát dr. Hudal, rektor Aminy, msgr. dr. Živkovič, ministerský rada dr. Hronek, profesor dr. Spáčil S. J. z Říma, profesor Pechučka, prelát dr. Špaček, Sidorov z Bělehradu a dr. Vašica.

Kanovník Světlík podal návrh, aby se utvořily dva subkomitéty:

1. ubytovací s předsedou P. Ostrčilíkem T. J., 2. stravovací s předsedou P. Kutalem, superiorem, s právem kooptace dalších členů. Návrh jednomyslně přijat. Nato se přikročuje k hlavnímu bodu jednání a předseda uděluje slovo dru Vašicovi, aby podal přehled došlých návrhů na změnu programu, jak byl stanoven pro unionistický sjezd na rok 1923. Referent sděluje, že došlo osmnáct odpovědí, z nichž většina se sice vyslovila pro zachování navrženého programu, ale byly také podány vážné návrhy na změnu.

Dr. Grivec upozorňuje, že v § 1 dají se těžko rozlišovati tři stupně, jelikož východní nauka v té věci není ustálena. Dr. Dvorník po úradě s francouzskými pracovníky (s Batiffolem) myslí, aby se sjezd omezil jednou otázkou, a tu aby vyčerpal všestranně. Doporučoval téma sjezdového jednání nauku katolickou a pravoslavnou o církvi asi tímto postupem: 1. církev za dob apoštolských, 2. vývoj učení o církvi na východě do schismatu, 3. vývoj učení o církvi na západě až do koncilu tridentského, 4. nynější nauka o církvi na východě, hlavně u ruských theologů, 5. učení o církvi na západě po koncilu tridentském, 6. jak srovnati názory východních theologů s učením Říma.

Biskup dr. Kmeťko a kanovník dr. Hanuš s monsignorem Aratou navrhují, aby 1. a 2. bod zůstal nezměněn, jako 3. bod programu aby bylo vsunuto téma: „Historica evolutio et comparatio liturgiae S. Johannis Chrysostomi apud Russos orthodoxos, catholicos, necnon apud Rutenos usitatae." Jako 4. bod ať zůstane 3. bod programu, a jako 5. buď pojednáno: „De sociali et religioso statu, necnon de effectibus emigrationis russicae, de eius relatione ad ecclesiam cath."

P. Lepka T. J., sestavovatel navrženého programu upozorňuje, aby se program ten nepokládal za něco definitivního, nýbrž jen za jakousi direktivu pro referenty, aby neodbočovali k věcem podružným. Základní these jest „Ecclesia una", což se probírá dogmaticky, historicky a prakticky.

Profesor dr. Špáčil T. J., spolu s praes. Orientálního institutu pap. D'Herbignym, navrhují, aby se teoretická část co možná omezila a věnovalo se více pozornosti otázkám praktickým, vyjádřeným v § 3 druhého bodu. Specielně navrhují, aby se 1. bod celý a druhý paragraf z druhého bodu shrnuly v jeden referát tohoto znění: „Doctrina hodierna Orientis separati de Ecclesiae constitutione et de principio unitatis in Ecclesia," a aby o referát byl požádán buď profesor dr. Grivec, nebo P. Lepka T. J. Druhým bodem programu by mohly býti otázky, vyjádřené v § 3, 2. bodu: „O stavu katolické a rozkolné církve v Srbsku, Bulharsku atd., o nadějích unie tamtéž, podobně o Podkarpatské Rusi, Rumunsku atd." První paragraf bodu 3. pokládají za nejasný, neboť samou unii brestskou nebyly ještě v jednotlivostech stanoveny principy o praxi svátostí, kultu orientálních svatých atd. Navrhuje jako 3. bod programu: 1. „De remediis et adiumentis unionis in respectu

religioso scientifico, educativo, charitativo." 2. „De impedimentis unionis (propaganda Protestantium)."

Kromě toho byla podána v došlých odpovědích řada důležitých návrhů. Profesor dr. Grivec si přeje, aby s kongresem byl spojen kurs o theologii a historii východní pro profesory theologie, kněze a bohoslovce pokročilejší. 2. Aby kongres projednal otázky Apoštolátu, který by měl býti podle jeho mínění reorganisován na způsob společnosti (Propagation de la Foi) dříve v Lyoně, nyní v Římě, tak aby se Apoštolát stal společností internacionální, přidruženou ke kongregaci pro orientální církev, podobně jako společnost „Dílo pro šíření církve" (L' oeuvre de la Prop.) je přidružena ke kongregaci Propaganda Fide, ale ať se zachová autonomie a středisko na Velehradě, jednak k vůli východanům, jednak, aby se zamezil přílišný vliv Poláků a východanů neslovanských. 3. Ať se opatří kněžím, šířícím Apoštolát, tytéž odpustky a táž privilegia, která má společnost Propagandy. Celá organisace Unionis cleri pro missionibus nadaná velkými privilegiemi, ať se přenese na Apoštolát. Výbor Apoštolátu z nařízení pana arcibiskupa dra Prečana ať obstará informace o těchto sdruženích již před sjezdem. 4. Aby byly pozvány všechny slovanské theologické fakulty.

Biskup dr. Kmeťko, kanovník dr. Hanuš a profesor Pechuška navrhují, aby vedle plenárních schůzí konaly se v sekcích úvahy o specielnějších a sporných, nebo choulostivých otázkách.

Profesor Pechuška navrhuje, aby byla požádána sv. Stolice za dovolení, konati za sjezdu alespoň jednu slavnou liturgii hlaholskou (ritu slovansko-římského).

Profesor dr. Grivec žádá, aby přípravný výbor sjezdový se postaral o poloviční sníženku na drahách pro účastníky sjezdové a aby zakročil u vyslanectev k vůli usnadnění pasového řízení.

Po tomto referátu rozpředla se debata.

O. Verchovský pokládal bod 1., § 3 o unii brestské za ožehavý, a poněvadž také profesor dr. Spáčil, jak shora zmíněno, projevil pochybnosti o vhodnosti tohoto bodu, bylo usneseno, že bod ten se z programu vylučuje. Pan arcibiskup dr. Prečan se souhlasem všech stanoví, aby prvním bodem programu bylo téma, které navrhl profesor dr. Spáčil s d' Herbignym (viz shora), ve znění nezměněném.

O druhém bodu rozvinula se čilá a delší debata, v níž hlavně O. Verchovský rozhovořil se o povaze východních patriarchátů a jejich dalším trvání ve smyslu východních názorů. Pak bylo stanoveno druhé téma v tomto znění: „Auctoritas patriarchatuum sub respectu historico, dogmatico et canonico, necnon sub respectu hodierni status unitatis considerata."

Třetí bod programu byl stylisován tímto způsobem: „Quaenam in Oriente slavico ad unitatem ecclesiarum instaurandam recentissime facta et proxime facienda sunt."

Pan biskup dr. Kmeťko sděluje, že je ochoten přijati referát o 4. bodu programu, který byl formulován takto: „De Apostolatu SS. Cyrilli et Methodii qua eficacissimo medio ad unionem ecclesiarum promovendam." K tomu dodává pan biskup dr. Kmeťko, že apoštolský nuncius msgr. Marmaggi projevil ochotu, požádá-li ho o to přípravná komise, dopsati všem ordinariátům naší republiky, aby odpověděly na tyto otázky: Zda jest Apoštolát založen a v kolika farách a kolik má členů. Tím by se dalo zjistiti, jak vyhověly jednotlivé ordinariáty důtklivému doporučení papeže Benedikta XV., aby Apoštolát ve všech diecésích byl zaveden. Pan arcibiskup dr. Prečan však se sám nabídl, že takový dotazník rozešle a data o Apoštolátu shromáždí. Uvedený shora návrh dra Grivce byl tím také vyřízen.

Za 5. bod programu se přijímá téma, navržené biskupem drem Kmeťkem a kanovníkem drem Hanušem: „De sociali et religiosa conditione, necnon de efectibus emigrationis russicae ad unitatem ecclesiarum instaurandam." (Znění málo pozměněné.)

Kromě toho nabídli referáty: 1. Metropolita Szeptycki, bude-li mu možno sjezdu se súčastniti, promluví o tom, co bylo kdysi pro koncil vatikánský od biskupů navrženo o církvi východní vzhledem na sjednocení, neboť se to stává aktuelním, bude-li v brzku koncil svolán. 2. Dr. Dvornik o důležitosti studia byzantských dějin, umění a kultury při otázkách unionistických. 3. D'Herbigny o sjednocovacích snahách církví anglikánské a americké a jejich poměru k východní církvi orthodoxní.

Návrh na referát o liturgii sv. Jana Chrystostoma (biskup dr. Kmeťko a kanovník dr. Hanuš), jakožto méně aktuelní byl odkázán příslušné sekci. Konečně se jednalo o podaných návrzích. Bylo zásadně stanoveno k návrhu kanovníka dra Hanuše a j., aby vedle plena se o podružnějších otázkách jednalo v sekcích, jejichž počet bude později stanoven podle potřeby. Návrh dra Grivce na současné pořádání kursu unionistického byl z technických důvodů pro tento sjezd odložen. Co se týká hlaholské mše svaté včas sjezdu, slíbil pan arcibiskup dr. Prečan, že sv. Otce o dovolení požádá. Profesor Pechuška také navrhoval v dopise, aby ze sjezdu vyšla prosba k sv. Stolici o dovolení konati na Velehradě a v některém kostele pražském hlaholskou bohoslužbu po celý rok. Profesor dr. Vajs zašle novou hlaholskou mši, komponovanou mistrem Foerstrem, olomuckým bohoslovcům-zpěvákům k nacvičení, aby ji při sjezdu zazpívali při hlaholské mši svaté.

Pan biskup dr. Kmeťko sděluje, že hovořil s ministrem zahraničních záležitostí drem Benešem o sjezdu unionistickém, který mu přislíbil všechnu podporu pro zahraniční hosty jak na vyslanectví ve Varšavě a v Bělehradě, tak u nás v republice, zvláště v Uh. Hradišti a na Velehradě. O sníženku na dráze postará se kanovník dr. Hanuš. Ministerský rada dr. Hronek žádal v dopise, aby táž poloviční sníženka vymožena byla pro Ligu C. M., která v těch dnech koná sjezd na Velehradě. Zástupce Ligy C. M.

PhC. Karas prosí pana biskupa dra Kmeťka, aby zakročil u Ústředí studentstva slovenského v Bratislavě a svým vlivem pohnul je k účasti na sjezdu Ligy C. M. Pan biskup dr. Kmeťko přislíbil, že na dubnové poradě biskupů slovenských v Žilině tuto žádost přednese všem slovenským biskupům a doporučí. Na dotaz kanovníka dra Hanuše bylo po rozkladu O. Verchovského usneseno, že také na tento sjezd budou pozváni též z kruhů pravoslavných, o nichž je známo, že jsou upřímně nakloněni sjednocovacím snahám. Jejich adresy udá O. Verchovský. Na návrh pana biskupa dra Kmeťka bylo usneseno pozvati oficielně na sjezd československou vládu. Pan arcibiskup dr. Prečan upozorňuje, že bude třeba, aby sjezdové přednášky byly pečlivě připraveny a stylisovány už předem, poněvadž vyjdou tiskem ve zvláštní publikaci jeho nákladem jakožto akta unionistického kongresu a budou rozeslány zahraničnímu episkopátu. Sjezdovou řečí bude jako na dřívějších sjezdech latina, referáty v jiných řečech budou tlumočeny do latiny.

Pan arcibiskup dr. Prečan poděkoval vřele všem účastníkům, zvláště panu biskupovi dru Kmeťkovi a vzdálenějším hostům, a schůzi ukončil modlitbou.

Vedle zejména uvedených súčastnili se ještě debaty, cennými pokyny a dodatky: Prelát dr. Špaček, dr. Žurek, P. Ostrčilík, P. Lepka, Abbé Moyse dr. Durych, msgr. Kozák, dr. Vašica.

Dr. Hrachovský, dr. Matocha a dr. Vašica, zapisovatelé.

Poměr čs. salesiánského hnutí k Apoštolátu sv. Cyrila a Metoda

Podává G. Trochta, sal. stud.

„Mezi největší milosti našeho kněžského života počítáme setkání se s ctihodným Don Boscem . . ., jsme nadšenými obdivovateli jeho díla a šťastliví, že jsme ho poznali." Papež Pius XI.

Z pozorovav v minulém čísle krátký článeček o životě a díle Don Boscově, chci naši katolickou veřejnost na toto mocně se vzmáhající hnutí nejnovější a moderní kongregace salesiánské upozorniti, maje ovšem hlavně na zřeteli vztah k Čechoslovensku.

Don Bosco, člověk zrozený v chudobě v pravém slova smyslu a v nejtěžší revoluční a odpadové době koncentrace italské — zakladatelem díla velkého a dalekosáhlého — jež sám jinak liberální italský ministr Rattazzi nazval zázrakem 19. století. Od smrti Don Boscovy neuplynulo ještě ani jedno padesátiletí a kongregace je již rozšířena po celém téměř katolickém i nekatolickém světě.

— V Italii není snad městečka, v němž by nebyla alespoň oratoř pro školní nebo odrostlejší mládež, řemeslnická nebo rolnická škola, řízena salesiány, a jisto jest, že nebýti těchto, vypadala by ta italská nynější výchova hodně pod naše představy, a organisace mládeže nebyly by též na témž stupni. Vůbec mají zde salesiáni

Českoslovenští salesiánští studenti ve Foglizzo — Italie.

z velké části v rukou výchovu od školy elementární, až po turinskou universitu „Crocetta" zvanou. Tolik v Italii. Však intimní a vzájemná výchova Don Boscovy metody v krátké době se pronikavě rozšířila a rozšiřuje po všech okolních zemích. V románských zemích zastupují salesiáni důležitou složku vychovatelskou. Těžce

se musí probíjeti hlavně ve Francii, vyučujíce mládež po soukromých domech, jelikož veřejně působiti není jim vládou dovoleno. Španělsko, Portugalsko, Švýcary i Anglie jsou působištěm salesiánů. V Německu, Rakousku a Maďarsku jsou salesiáni též velmi rozšířeni. V Německu jen po světové válce bylo zřízeno asi dvacet ústavů. Velmi zajímavé je působení salesiánů v zemích slovanských. V Polsku zaujímají přímo ideální posici, všestranným rozvětvením vyrovnají se skoro Italii. Hlavní příčinou dobrého jejich postavení je to, že mají již asi osmdesát kněží se státními zkouškami pro střední školy a kromě svých devatenácti gymnasií, velmi prakticky zařízených, vychovávají množství odborných řemeslníků v rozsáhlých dílnách (hlavně Oswiecim). Totéž platí o Jugoslavii. K vůli zajímavosti podotýkám, že ve Veržej pri Lutomeru, působí též jeden salesián Čech G. Stuhli. Je již dlouhou dobu prefektem tamějšího ústavu a všímá si našeho hnutí. Velmi těžkou práci mají salesiáni, působící mezi Slovany v Cařihradě. Po válce obrátili salesiáni pozornost též na zbědované Rusko. Působištěm jejich je posud poloostrov Krym. Dále vniknouti nedovolují jim posud rozhárané poměry. Starají se zde o hladovějící a na sebe odkázanou mládež a rozdělují podpory, zaslané pro hladovějící Rusko sv. Stolicí. Život těchto kněží a působiště jejich je velmi ztěžováno neklidnými poměry, posud bez jakýchkoliv stálých zákonů nepřátelskými živly hlavně se strany bolševického hnutí, takže práce jejich jest zde přímo heroická. Na příklad mši svatou mohou sloužiti jen tajně a přede dnem, pokud nejsou pozorováni. Přitěžující okolností jest zde ovšem i to, že jsou Italové; slovanští kněží by třeba dovedli lépe ovládnouti situaci, jsouce lidu duchem i řečí bližší, přece však krok tento může míti důležitost někdy pro náboženské sbližení východu se západem.

Toto jest činnost hlavně výchovná mezi Slovanstvem (o misiích se zmíním později). Čechoslovensko zůstává v tomto ohledu nepovšimnuto, či lépe řečeno, tohoto obrodného hnutí si nevšímá. A přece při dnešní všeobecné dekadenci mravní a náboženské, při nynějším volnomyšlenkářském a nevěreckém vyučování na školách, je třeba, by katolická veřejnost o katolických školách nejen mluvila, nýbrž, aby se jich do krajnosti domáhala a rovnala jí už cesty. Salesiáni mohou se ujati vyučování a hlavně výchovy mládeže se skutečnou obětavostí a krajní náboženskou tendencí a kolikráte se mohou odvážiti toho, co pro okolnosti nemohou podniknouti kněží světští. Co udržuje, sílí a činí salesiány odhodlanými? Stěžejním principem jejich preventivní (zlu předcházející) výchovy je všude uplatňovaná laskavost, dobrota a vlídnost, a toto i železné dveře otevírá. „Da mihi animam, cetera tolle," pravil Don Bosco. Tedy zušlechtit a zregulovat duši, ostatní přijde samo sebou. Proto také v každém salesiánském ústavě je skutečný rodinný život. Hlavním heslem salesiánů je ovšem práce vytrvalá, neúmorná, překážek se nebojící, intensivní práce. „Nestal jsem se knězem proto, abych pečoval o své zdraví," říkával Don Bosco,

byv napomínám, aby se trochu šetřil, a poslední jeho slova na smrtelném loži byla: „Sempre avanti! — Vždy vpřed!" Tato slova zní i nám československým salesiánským studujícím v Italii. O poměrech našich podávám kratší zprávu. Hlavní středisko naše je Perosa-Argentina u Turina. Ústav byl však přeplněn, proto část chovanců byla přemístěna do Foglizzo, kdež se nachází salesiánský noviciát. V Perose studuje nyní 52 chovanců, ve Foglizzo 21 a sedm noviců. Kleriků studuje v Římě něco přes dvacet, bohoslovi navštěvují čtyři a kněze máme tři. Vdp. Don Vagač je hlavním ředitelem a representantem československého hnutí. Mezi těmito jest nás sedm Čechů, doufáme však, že počet náš vzroste, až bude program více znám. Pracujeme společně a připravujeme se pro těžkou, ale důležitou a radostnou činnost. Velmi dobrou a velmi důležitou složkou byli by nám odborně vzdělaní řemeslníci. Posud pracuje v řemeslnických dílnách a navštěvuje školu asi sedm slovenských mladíků. Až se budeme cítiti všestranně vyzbrojeni, bude-li to vůle Všemohoucího, obrátíme svou činnost do rodné vlasti. Zvláště Slováci mají půdu na Slovensku již dosti dobře připravenou; a práce je mnoho. Volá nás láska k rodné vlasti, pojí nás láska k lidu, a hlavně odkaz tatíčka Stojana, jemuž věnoval celý svůj plodný život, potřebuje pracovníků.

Téměř v každé zemi mají katolíci nějakou dějinnou, náboženskou tradici, která jich pojí a na které budují jakýsi lokální náboženský ráz. My nejen že tuto dějinnou tradici máme, my máme mnohem více: světce, apoštoly, Slovany a máme započato dalekosáhlé dílo Apoštolát sv. Cyrila a Metoda, jenž pracuje na obrodě náboženství ve vlasti a náboženské unii slovanských národů. Tento nás všechny pojí a je nám svatým a v duchu jeho pracovati je i cílem československých salesiánů, ať už výchovou či misií. Netane nám na mysli vlídné přijetí, ani snadná práce, očekáváme překážky, těžkou práci, ale přece vítězství. Proto také jsem dalek tímto snad dělati nějakou úmyslnou agitaci pro salesiánské hnutí.

V červenci 1923 navštívil salesiánský kardinál Cagliero sv. Otce a podával mu misijní zprávy. Muž tento jest nejstarším salesiánem, čítaje asi 85 let, a pochází ještě z vlastní školy Don Boscovy. Byl jím poslán do Spojených států severo-amerických. Dnes jsou salesiáni jeho přičiněním rozšířeni v hojné míře po všech státech severní i jižní Ameriky, a misionáři vnikli až do nejzazších cípů „Ohňové země". To, co provedli salesiáni v Americe, vykonali i v Africe, Indii a Číně. V této se zdržuje přes tři tisíce misionářů, zahrnuje v to i ctihodné sestry. Nejnovější misie salesiánů jsou v Australii, a „Gioventu Missionaria" přináší zprávu o dobrých výsledcích. Po rozmluvě prosil sv. Otce, by udělil salesiánům za tu velkou a záslužnou práci nějaké zvláštní odpustky, načež sv. Otec odpověděl: „Vím, že jest vaším heslem: Pracuj a modli se!; kladete na práci ještě větší váhu, než na modlitbu. Nuže, odmyslete si tu modlitbu vůbec, a práce, ve jménu Božím konaná, budiž vám i modlitbou!"

Sv. Otec udělil salesiánské práci zvláštní výsadu a jedinečnou. My jsme si plně vědomi jeho slov a chceme jich dobře využíti. Oceňujeme velkou práci našich misionářů, leč my nebudeme blouditi po širých pouštích pohanských končin, náš zrak se upírá k dálnému východu, k bratrské Rusi, která volá po pomoci, a hlas ten musí býti člověku, slovansky cítícímu, důležitějším. Ruský lid, třeba že je nyní rozeštvaný, namnoze nábožensky a mravně poklesly, cítí, že mu cosi schází, co jej sílilo, jeho náboženský duch necítí se spokojen, a církevní hodnostáři pravoslavní hledají opory jinde, jsouce domácí vládou zneuznávání a pronásledováni. Misie ruská potřebuje snad i se strany diplomatické ještě většího vyzbrojení, než by se zdálo, salesiáni však pod ochranou Panny Marie Pomocnice křesťanů, chtějí podniknouti i tento těžký úkol mezi lidem, jenž „Bogorodičku" tak uctíval. Jistě bude dobře, když toto budou míti v rukou zase Slované. Ničila-li a oslabovala-li Slovanstvo mesvornost a nejednotnost náboženská, pak zajisté unionismus sepne nás blíže a dodá nám síly v každém ohledu. Co bylo slavné, časem se mění, upadá, Slavianstvo však čeká zřejmě a po právu budoucnost, ovšem, bude-li si jí umět zasloužiti.

Nevíme, jak bude naše veřejnost počínání a program náš posuzovati, my však se budeme říditi heslem: „Sempre avanti!"

Poměr církve a pravoslavných vzdělanců k bolševismu

Napsal Mikuláš Glukovskij

Vyjděte z jejich středu a oddělte se od nich ... nedotýkejte se ničeho nečistého ... dokonávajíce posvěcení v bázni Boží. (II. Cor. VI., 17, VII., 1.)

Tak doslovně chovala se církev pravoslavná k bolševikům, když tito přišli k moci. Církev pochopila ihned jejich bezbožeckou, satanskou přirozenost a bez všelikého pobídnutí shora zaujala k nim naprosto nepřátelské stanovisko. Již za provisorní vlády (duben-říjen 1917) státní církev ruská chovala se stále více nepřátelsky ku revoluční vládě: samy sebou přestaly modlitby za věrnou vládu zatímní; potom přestala modlitba za vojsko oddané Kristu. Krajní zjevy, které hned od počátku července 1917 dávaly předvídati neodvratnost nových rozvratů, pohnuly Synod svolat sněm veškeré Rusi (okružní list Synodu a svolání sněmu byly uveřejněny 9. července ve „Všerosijskij cerkovnyj Věstnik" č. 64). Sněm se skutečně sešel v Moskvě a 16. srpna (dle vých. kalend.) konal své první zasedání v kostele Krista Spasitele. (Viz Všeros. cerk. obščestvenyj Věstnik č. 96 z 18. srpna, výsledek prvního sezení a řeč ministra kultu A. Kartasejova, jenž přinášel sněmu pozdrav a blahopřání zatímní vlády.)

Bolševický převrat nastal, jak je známo, 25. října (7. listopadu). Asi po deset dní byla Moskva jevištěm krvavých zápasů v městských čtvrtích mezi vojenskými davy bolševickými a hrdinnou četou mladých chovanců důstojnické školy, kteří bránili vládu Kerenského.

Sněm pokračoval ve svých sezeních: ve 34. sezení 2. listopadu (Všeros. cerk. občestv. Věstník č. 163) tifliský metropolita Platon, kamčatský biskup Nestor a jiní členové sněmu podávali zprávu o pokusu, jejž učinili, aby zápasící strany pohnuli ku příměří. Od slavnostního průvodu, který měl se konati mezi oběma válčícími stranami za zpěvu velkonočních hymnů, bylo upuštěno po živém rozhovoru. V 35. sezení 4. listopadu metropolita a později patriarcha Tichon, jenž shromáždění předsedal, líčil 364 shromážděným své dojmy, jež měl při návštěvě Kremlu, zpustošeného bombardováním a snažil se ospravedlniti tehdejší přemožené, statečné důstojnické chovance proti žalobám z ukrutnosti, jež vznášela strana nepřátelská.

8. listopadu 1917 schválil sněm stanovy o právech a povinnostech svatého patriarchy moskevského a veškeré Rusi. A 18. prosince 1917, nejpokornější Tichon, z Boží milosti patriarcha Moskvy a veškeré Rusi, ohlašoval své povýšení všem biskupům, kanovníkům, ctihodným mnichům Rusi, připomínaje zvláště, že obnovení starého a slavného důstojenství patriarchálního dělo se v roce neštěstí a hněvu Páně.

Poznamenává doktor Štěpán Runkevič, jenž se též súčastnil sněmu a řídil jeho tiskový úřad, že mezi sněmem a novou vládou (lidovým komisařstvím) nebylo žádného styku kromě zmíněného pokusu o smír. Byla všude nařízena modlitba za záchranu Rusi z nebezpečí smrti s výzvou ku všem křesťanům, aby se očistili pravým pokáním. Metropolita Antonín tvrdí, že po ovládnutí bolševickém i ta část sněmu, která se mohla nazývati levicí, svým sklonem ku revoluci, byla jata hrůzou nad bolševickými prostopášnostmi a neprotivila se více obnově patriarchátu.

Patriarcha Tichon (ve světě Beliavin) je znám v církevních (katolických i anglikánských) kruzích západu, protože byl od r. 1898 až 1907 biskupem Rusů v severní Americe.

Se svatým sebezapíráním, opravdu křesťanským klidem, spojeným s neohrožeností apoštola vždy připraveného na smrt, uměl patriarcha Tichon po čtyři leta spravovati církev pronásledovanou a stihanou všemi způsoby od nejhorších nepřátel, jaké kdy mělo křesťanství a vzdělanost.

Rozpor mezi základními pravidly státní církve pravoslavné a mezi záměry nové vlády demokratické, hned od počátku náchylné ku nejkrajnějšímu řešení v duchu socialistickém, projevil se ve třech otázkách: v odvážení generální formuly: úplná svoboda svědomí, ve stanovení poměru církve ku státu a v otázce školní.

Svoboda svědomí je pojem v podstatě náboženský. Neuctívá Boha, kdo ho ctí donuceně, opakoval slavný metropolita moskev-

ský Filaret (ve světě Drozdov). Hluboké přesvědčení věřícího, víra, je úkonem svobodným. Svobodné svědomí je fanaticky náboženské a v tomto smyslu jsou zbožní i nadšení, přesvědčení šiřitelé atheismu, jak jsme viděli za revoluce francouzské a nyní u bolševictví.

Svobodné svědomí náboženské nedopouští srovnání náboženství s bezbožností. Tím méně může dopustiti bezbožeckost státu, sociálního řádu.

Toutéž základní hodnotou pravá, živá víra nemůže také dopustiti, aby bylo užito nucení ku šíření některého vyznání náboženského, aby prostředky zevnějšími, mechanickými duše byly podmaňovány, poněvadž první požadavek pravé duchovosti je, aby získávala duše boží milostí a úplným uspokojením duše dychtící po pravdě. Toliko lhostejný, vlažný ze Zjevení (III., 51, 16) může dopustiti, aby byly stejně oceňovány všecky kombinace náboženských idejí, nebo úplný jejich nedostatek.

Bylo proto základním požadavkem pravoslaví organisovaného v církvi ruské, aby mu bylo zajištěno ve státě místo odpovídající jeho zásluhám historickým za jeho tisícileté působnosti a tomu že ono je vírou [illegible] obyvatelstva.

Car, jak bylo vždycky bez odporu tvrzeno, nejednal jako zosobnění státního autokratismu, nýbrž jako nejvlivnější z věřících; v podstatě byl roven ostatním a neměl žádné oprávněné moci ve věcech náboženských, církevních. Car přizpůsoboval, nebo aspoň zdál se přizpůsobovati všecky výkony své vlády té okolnosti, že byl křesťanem, členem církve. Nová vláda však obětovala ihned soubor pravoslaví ideám a předsudkům jednotlivců.

Již v srpnu 1917 na velikém sjezdu všech národních organisací politických vytýkal trpce metropolita Platon (ve světě Rožděstvenskij, nyní uprchlý do Ameriky), že v zátopě řečí a promluv, zaplavujících nyní Rus, nebylo nikdy vysloveno jméno Bůh. Nešťastné „konstituční shromáždění", které trvalo jenom den v Petrohradě v lednu r. 1918, započalo své jednání beze všeho úkonu náboženského.

Pro církev bylo toto přerušení každého pojítka duchovního mezi církví a státem ohromující událostí a kterýsi zpravodaj sněmovní přirovnával tento úmysl, vyloučiti církev z veškerého státního života, snaze, zameziti, aby slunko nesvítilo a oheň nehřál. Církev (pokračuje zpravodaj) již nevyhnutelností svého bytí nemůže se zprostiti úkolu pronikati, osvětlovati a proměňovati veškeren život lidský a zvláště život státní. Ve stanovení poměru mezi církví a státem nemůže křesťanské svědomí předpokládati nahodilou různost těchto dvou mocí, nýbrž musí trvati na jednotnosti jejich cíle a na naprosté nutnosti, aby prvky církevní a státní co nejvíce se pronikaly, ať si je útvar státní jakýkoliv. A také nyní pravoslavná církev lpí pevně na tom náhledu, že každá vláda musí býti úkonem křesťanským. Církev schválí jakýkoliv útvar státní, jenom když je proniknut duchem křesťanským, aneb aspoň směřuje k tomu

proniknutí. Naopak každé protivení se duchu křesťanskému mění kterékoliv zřízení státní v „království šelmy" dle slov Zjevení a dělá ji hříčkou osobních, nebo třídních choutek.

Dějiny nám ukazují, že podobný odpor je možný nejen při samovládě, nýbrž i při demokracii a kterékoliv jiné vládě. Proto bude

Orli nesou rakev pana arcibiskupa.

nová vláda pro církev jenom tehdy zákonitou, pokud bude se snažiti sloužiti Kristu, potlačovati pýchu a pokušení zbožňovati lidi. V tomto smyslu chce církev pravoslavná nyní jako vždycky panovati v duších národa ruského a žádá, aby její panující postavení bylo také vyjádřeno v ústavě. Vznešené důstojnosti církve neod-

povídají donucovací prostředky ku šíření její moci a násilné potlačování náboženského přesvědčení ruských občanů jiné víry. Nicméně, nechce-li stát ruský zapříti svého původu duchovního a historického, musí sám sebou chrániti prvenství církve pravoslavné na Rusi, studovati její potřeby a usnadňovati jí duchovní působení v masách lidu.

V tomto návrhu byl obsažen, jak se samo sebou rozumí, také požadavek, aby ve všech školách ponecháno bylo náboženské vyučování.

Na vládu demokratickou církví, jako bezbožecká, protivnou, následovala diktatura bolševická, která otevřeně prohlásila svůj bojovný atheismus. „Strana komunistická nesměřuje jenom ku hospodářskému vymanění nemajetných, nýbrž také ku úplnému vymanění duchovnímu . . ." Dělník i venkovan musí co nejdříve zbaviti své mozky všech nesmyslných pověr. Nejhlavnějším prostředkem ku zatemnění rozumu pracujícího lidu je vštípena mu víra v Boha, ďábla, anděly a svaté, zkrátka náboženství. Lid byl navykán věřiti všemu tomu, a přece, zkoumáme-li počátek a cíl náboženství, poznáme, že je to jed, jímž panující třídy otravovali lid. Strana komunistická musí tedy rozhodně náboženství potírati.

Víra v Boha je jenom odleskem hanebných poměrů pozemských, je víra v otroctví. Rozumí se, že neodpovídá ničemu skutečnému. Náboženství hledí nejenom udržeti lid ve stavu barbarském, nýbrž přispívá k tomu, aby byl více a více zotročen. Církev ve všech zemích, kde panuje kapitalismus, má týž úkol jako policie: kněz je zřízencem jako zvěd, jako četník, jako kat. Je jed, nazývající se opium. Náboženství je totéž." (Bucharin 1918.)

Mezi prvními výnosy lidových komisařů vyhlašoval jeden odluku církve od státu. Výnos ten neposkytoval církvi svobodu, jak by se zdálo logickým důsledkem neodvislosti státu. Zapovídal náboženskou propagandu a jakékoliv vyučování náboženství nezletilých do 18 roků. Znemožňoval zákonité trvání jakékoliv církevní společnosti. Policejní správa, zavedená lidovými komisaři, nedovolovala křesťanům nejmenší svobody shromažďovací, slova a tisku.

Ve skutečnosti bolševická oligarchie (vláda několika lidí) nechtěla se vzdáti kontroly církve ruské, jež zůstávala přese všecko nejrozšířenější a nejúčinnější organisací ruského lidu. Soud zřízený ku provedení zákona odluky církve od státu vměšuje se do všech záležitostí duchovenstva, diecésí i farností. Od počátku r. 1922 G. P. U. (stará Čeka, politická policie) osobila si řízení církve ruské, to jest pronásledování a potlačení jakéhokoliv projevu náboženského života pravoslavného.

Sněm moskevský odsoudil socialismus ve všech jeho projevech materialistických a bezbožeckých. 19. ledna 1918 patriarcha Tichon vydal pastýřský list: „Biskupům a duchovním pastýřům milovaným v Bohu a všem věrným synům pravoslavné církve ruské." Tam čteme: Těžké a bolestné chvíle prožívá naše svatá pravoslavná církev Kristova v ruské zemi; pronásledování zuří proti

pravdě Kristově; všichni nepřátelé zjevní i skrytí snaží se zničiti dílo Kristovo, a všude místo křesťanské lásky rozsévá se sítě bratrovražedné nenávisti. Slovo Páně o lásce k bližnímu upadlo v zapomenutí. Každý den dostáváme zprávy o hrůzyplných, zvířecích řežích. A to děje se nejen pod rouškou noční temnoty, nýbrž i za bílého dne s neslýchanou nestoudností a nevídanou ukrutností a není soudce, k němuž by se bylo lze utéci o ochranu, není zákona, jenž by všecky zavazoval. Děje se tak v hlavním městě i v odlehlých místech, ba po veškeré zemi. Hořkostí je naplněno naše srdce a cítíme povinnost, obrátiti se na vyvrhele lidské společnosti slovy přísného napomenutí, užívajíce slov sv. apoštola: „Pokárej ty, kteří neplní svých povinností u přítomnosti všech, aby i ostatní pojala bázeň." (I. Tim. V., 20.) „Zadržte, nesmyslní, ustaňte od krvavých poprav. Co provádíte, není jenom ukrutenství: je to dílo opravdu ďábelské, za něž vás pohltí jednou věčné plameny a již na tomto světě padnou na hlavu vaši nejhroznější kletby. Pravomocí, Bohem nám svěřenou, zakazujeme vám přístup ku sv. svátostem a prohlašujeme vás za vyobcované, jestliže jenom dle jména jste křesťany a pouze křtem náležíte k církvi pravoslavné."

„Zapřisahámě také vás všecky věrné syny pravoslavné církve Kristovy, abyste nevcházeli v žádné spojení s těmito nestvůrami pokolení lidského. Vyvrzte ze svého středu zlosyna." (I. Cor.V., 12.)

(Pokračování.)

Obchod na Maršálkovské

(Dokončení.)

Peněženky nestonají přídankem, zvláště peněženky takových chuďasů jako já, který jsem musel nasbírané jmění vydati na léčení a na cestu přes polovici zeměkoule.

Apuchtin pozbyl úplně sebevlády. Rozhněván chtěl se vyplésti bez dlouhé řeči z nemilého postavení stůj co stůj.

— Tázal jsem se na poslední slovo — řekl s ostrým přízvukem, neslušícím se vůči hostu — neočekávaje, že budete ještě smlouvati se mnou o přídavek. Nenarodil jsem se kupcem. Beru nabídku zpět, a nejvýše — na prosbu pana konsula mohu vám poraditi, abyste se obrátil na polskou šlechtu. Místo se najde a Poláci se rádi vynášejí — dají i sto tisíc.

— Polská šlechta? Znám ji velmi dobře... Rádi mají vše nad svůj stav..., ale když přijde na placení, stiskají groš hůře, než Žid...

— Po tom mně nic není — odvětil suše Apuchtin. — Buďte s Bohem!

— Osměluji se ještě připomenouti svou prvou prosbu o písemné povolení k udílení hodin.

— Obdržíte je v mé kanceláři. Zajděte s tímto k tajemníkovi — řekl Apuchtin, podávaje hosti nevelký kousek papíru s nějakou čmáranicou.

Kněz Bröer odešel a po hodině obdržel z kanceláře kurátora žádané povolení, a vracel se volným krokem domů. Jda mimo kostel Sv. kříže, připomněl si, že je svátek Proměnění Páně, a pln vděčnosti, že dobrotivá ochrana Boží změnila také v lepší i toto v jeho životě, vstoupil po schodech nahoru, pomodliti se před velebnou Svátostí.

Zastal ještě mši svatou, u hlavního oltáře slouženou ctihodným a v síle věku stojícím knězem, jenž se mu velmi zamlouval. Proto odebral se po službách Božích do sakristie poptati se na jméno. Pravili mu, že je to kanovník Kazimír Ruszkiewiz.

— A mohl bych ho poprositi o zpověď?

— To můžete, ale až po snídani, leda že by u vás učinil výjimku.

Kněz Bröer přistoupil ke kanovníkovi, konajícímu díkučinění po mši svaté a vyprosil výjimku. Vyzpovídal se z hříchů, vylíčil důkladně, kdo jest, a prosil o radu a pomoc.

— Věřím vám rád — uslyšel odpověď — ale poraditi musíte si sám. Ostatně Prozřetelnost, která vás až dosud provázela a zvláště nyní vám dala okusiti své pomoci, ta vám bude i dále družkou. Já vám mohu jenom raditi k největší rozvaze a opatrnosti. Pokaziti možno velmi snadno i největší věci, ale jak je těžko postaviti na nohy věc dobrou, to ví jenom ten, kdo měl třeba jen jedinou věc dobrou svýma rukama provésti.

Posílněn na duchu opustil kněz Bröer prah svatyně a přišel na oběd do svého bytu. Na schodech potkal ho Podgorski.

— Jak jste pořídil u Apuchtina? — tázal se zvědavě.

— Dovolení mám, ale zbývá najíti dům, kde by potřebovali učitele.

— A kurátor nenavrhl nikoho?

— Nabídl mi své vlastní děti.

— No, a co vy?

— A co bych . . . Zhladil jsem pýchu Moskala, žádaje 60.000 rublů roční pense, a musel nabídku vzíti zpět . . . Ale i já sám, kdo ví, jestli nenechám toho učitelského povolání. Jak u Apuchtina, tak u kohokoliv druhého byl bych na očích. A nalézti takový dům, kde bych neprozradil svého tajemného poslání, bude velmi těžko. To je čistá utopie.

— Snad bys mohl pohnouti dílem a vymysliti pro mě nějaké příhodnější zaměstnání? Neboť já přemýšlím a přemýšlím a nenacházím ničeho. Málo znám zdejší život . . .

— Jiné zaměstnání? — opakoval zvolna Podgorski — nezávazné — to leda nějaký obchod otevříti . . . bylo by možno míti pomocnici na prodávání zboží a sámému jezditi na různé strany jich nakupovati.

— Dovol, abych tě objal, můj milý, zvolal kněz Bröer, objímaje Podgorského. — Opravdu je dnes Proměnění Páně. Tak založíme obchod.

K. St. Maciatek T. J.

O. Leonidas Fiodorov

P. Urban

Mezi kněžími, kteří nedávno byli bolševiky odsouzeni na 10 let do vězení, jest také o. Leonidas Fiodorov. Poněvadž jeho jméno čtenářům „Apoštolátu" bude známo, chceme tu podati několik črt ze života toho vyznavače víry.

O. Leonidas Fiodorov pochází z rodičů pravoslavných. Syn ruského úředníka po ukončení škol středních a duchovního semináře šel na další bohoslovecká studia do pravoslavné akademie v Petrohradě. Při konsekraci katolického biskupa v kostele sv. Kateřiny v Petrohradě, na kterou sešlo se ze zvědavosti také mnoho pravoslavných, seznámil se s farářem toho kostela J. Ščislawským a jeho návodem začal studovati knihy katolické. Výsledek toho byl, že v krátkém čase prosil faráře Ščislawského o přijetí do lůna církve katolické. Bylo to ještě před tolerančním ukazem cara Mikuláše II., kdy bylo zakázáno přecházeti z církve panující ke katolictví. Proto kněz Ščislawský přijal od něho tajně vyznání víry a sám vyvezl ho za hranice, představil ho v Římě sv. Otci, prose o další ochranu pro mladého bohoslovce. Pius X. poslal Fiodorova do koleje v Anagni, založené Lvem XIII., kde ukončil během několika let studia filosofie a katolického bohosloví. Ještě rok pobyl ve Švýcarsku a přijal svěcení na kněžství jako diecésán lvovského metropolity Ondřeje hraběte Šeptyckého.

Vzdělanému knězi otvírala se možnost sloužiti církvi v každém kraji, srdce však táhlo jej do vlastní otčiny, pohřížené v církevním rozkolu. Toužil pracovati na jejím obrácení ke katolictví. S druhé strany cítil povolání ke stavu klášternímu, a to k řeholi nejpřísnější. Vstoupil tedy před odjezdem do otčiny do přísné kongregace studitů, založené pod Lvovem od arcibiskupa Šeptyckého. Zde spával na holé zemi, postil se velmi přísně, posvěcuje celý den modlitbě a vědecké práci. Zděděv po matce Řekyni pěkné, klasické rysy tváře a svým plnovousem, zdál se bytostí, k nám přenesenou z dálného východu. Po otci Slovanu dostal melancholické, dumavé oči, prozrazující duši sklonnou k hlubokému mysticismu.

Bezprostředně před válkou odebral se na Rus volati svých krajanů do pravého ovčince Kristova, ve kterém shledal se již se svou rodnou matkou; ale zatím vypukla světová válka a Fiodorov byl pro své vztahy k arcibiskupovi Šeptyckému, na Rusi neoblíbenému, zatčen pod záminkou austrofilství a poslán na Sibiř. Uvolněn roku 1917 březnovou revolucí, vrátil se do hlavního města, kam přibyl také Šeptycký, propuštěný rovněž ze zajetí v klášteře suzdalském. Metropolita shromáždil okolo sebe všecky kněze východního obřadu, ruské to konvertity, počtem osm, a radil se s nimi, jak by bylo třeba pracovati, aby se katolictví obřadem východním na Rusi rozšířilo. Otec Leonidas byl jmenován metropolitou Šeptyckým jeho zástupcem na Rusi s titulem exarchy. Po odjezdě metro-

polity do Haliče počal Fiodorov ve shodě s latinským duchovenstvem konati svěřené dílo, které ale překazila nová revoluce bolševická. Sv. Otcem Benediktem XV. byl jmenován apoštolským protonotářem. Jeho přičiněním konaly se katolické bohoslužby obřadem východním kromě osobní kaple, svorně s bohoslužbami latinskými v kostele sv. Kateřiny, až tento kostel byl bolševiky zapečetěn.

Zároveň s polskými kněžími bráně víru a svobodu církve, octl se s nimi na lavici obžalovaných. Sovětský prokurátor Krylenko nazval ho v obžalobě člověkem zvláště nebezpečným bolševismu, jdoucím neohroženě za svým cílem, a proto navrhnul mu trest deset let vězení. Komunisticko-židovský soud přiklonil se k tomu návrhu a odsouzený jenom prohlásil, že přijímá trest v duchu křesťanské pokory jako dopuštění Boží.

Ve společném osudu kněze Fiodorova s latinskými kněžími svazuje se pouto bratrské lásky, která má slučovati oba katolické obřady a syny dvou bratrských slovanských národů. Kéž by utrpení tohoto kněze přinesla požehnání Boží jeho nástupcům v práci na vinici Páně. Přeložil Hladký.

Jednota v Kristu

Michael d' Herbigny T. J.

Večer před svou smrtí, ve své velekněžské modlitbě po poslední večeři, Božský Spasitel oznamuje apoštolům svou poslední vůli, souhrn své vykupitelské lásky a prosí Otce svého o jednotu všech věřících: „aby byli jedno, jako my jedno jsme, aby byli v dokonalé jednotě. Já v nich a Ty ve mně, aby byli jedno v nás." (Sv. Jan XVII., 11, 21, 22.).

Toto dovršení dokonalé jednoty v Kristu a v Nejsvětější Trojici nastane úplně v nebi. Ale již zde na zemi má její zjev poučiti a přesvědčiti nevěřící: „po tom poznají všichni, že jste moji učedníci: jestliže se vespolek milujete." (Jan XVII.). Tato jednota bude zárukou božského poslání Ježíšova: „svět pozná, žes Ty mě poslal".

I.

Otec vyslyší vždy modlitbu svého Syna. Jako je zhlazen hřích světa smrtí, tak i jednota, o kterou prosil Ježíš pro apoštoly a věřící, je zabezpečena. Co na Bohu jest, vše učiní, ale lidé mohou dle své vůle omeziti účinky krve a modlitby Ježíšovy.

Učení apoštolské a sv. liturgie neustávají opakovati přání Kristovo: aby každý křesťan, čerpaje užitek z vítězství Kristova nad hříchem, odporoval sobectví, rostl ve vespolné lásce, aby naše srdce, přirozeně omezené, vzrostlo na všeobsáhlou míru srdce Ježíšova. „Snažte se zachovati jednotu Duchu ve svazku pokoje.

Jedno tělo a jeden Duch, jakož také jste byli povoláni v jedné naději povolání svého. Jeden Pán, jedna víra, jeden křest, jeden Bůh a otec všech." (I. Ef. IV. 3—6.) Tato jednota nevylučuje rozličnost darů ani vyšší stupeň hodnosti ve službě, nýbrž v celém těle, jehož hlavou jest Kristus, je soulad, pospolitost, spojitost, výpomoc, spo-

Vojsko ve smutečním průvodě.

lupůsobení dle způsobilosti jednotlivých údů, aby celé tělo vzrostlo. Ani náboženského sobectví, ani pokrytectví, jež myslí jenom na sebe. Žádný křesťan nesmí říci jako Kain: „Což jsem já strážcem bratra svého?" Vůči pyšnému individualismu (ojedinění) pohanské moudrosti chce Kristus utvořiti náboženskou společnost, rodinu

synů Božích, svých bratří, bratří vespolek, církev, kde první přikázání bude podobné prvému: „milovati budeš bližního svého jako sebe sama". Nebudeš, hledaje svého spasení, lhostejným k bratřím jako Jud nebo budhista: ty se budeš starati o jejich spasení jako o své; neboť oni jsou údové Kristovi jako ty a na jednom těle nesmí jeden úd nechati zhynouti druhý, anebo mu říci: „nepotřebuji tvé pomoci".

Křesťanská láska má zavládnouti místo sobectví. Láska, jakou měl Kristus, jenž chce, aby všichni byli spaseni, jenž všecky vykoupil. On volá všecky. Apoštolové, kteří ho mají hlásati duším, nezastaví se u svého národa. Jím ovšem začnou, ale úkol rozšiřování, který jim Kristus nařídil, má je vésti dále: k nenáviděným obyvatelům Samarie, k jiným národům, dosud pohanským, zkaženým a politicky nepřátelským, k Řekům, k Římanům, až do končin země.

Úkol to postupného šíření. Strom Kristův má rozepnouti své větve po veškerém světě. Ve službě Kristově národnost nebude tvořiti hranic: není více těl Kristových ani jeho nevěst, více církví, více stád Žid i pohan, Řek i barbar jsou bez rozdílu povoláni: potírajíce starý hřích, mají tvořiti jeden lid boží, jedinou společnost, kde on panuje, jedinou církev. Na tomto poli — veškerého světa — roste koukol vedle pšenice. Dobrovolným podrobením se řízení Božímu nabytého vedle kmenového dědictví, říše jeho, království jeho počíná své pozemské období, které nevylučuje nedokonalostí a poklesků. Naplní se v nebi, zproštěné vší poskvrny a bez stárnutí. (Ef. V. 27.).

Tomuto všesvětovému úkolu Kristovu člověk smyslný a tělesný staví na odpor své choutky. Nechápaje, co je ducha Božího, anebo nepovznášeje se k dokonalosti Otce, jenž velí slunci svému vycházeti na dobré i zlé, hledá i v náboženství tu vzrušení pseudomystické a zvláště individualistické, tu farizejskou okázalost buditi obdiv, dbající více na lidskou poctu, nežli na slávu Boží, tu opět pozemský prospěch své rodiny nebo svého kmene: národní tříštění staví opět před jinorodými, náboženské ohrady Kristem strhané.

Všichni hřešíme v mnohých ohledech. Ale chyby své nesmažeme, naříkajíce na druhé vyznavače víry Kristovy. Prosme Boha za odpuštění pro sebe i pro druhé. Modlitba kající a důvěrná musí pak zladiti nejvnitřnější útroby duše, aby i při zřejmých chybách bližního doufala a prosila Boha o odpuštění. Nejde o to, abychom svému osobnímu náhledu pomohli k platnosti, nýbrž abychom nalezli vůli Boží a ji poslechli.

Poznati konečně pravdu dlouho neznámou a snad i s přesvědčením popíranou, napraviti chybu a sjednotiti se s úmyslem Krista Spasitele, není pro nikoho zahanbením, jako sebe menší poznání zjevené pravdy neospravedlní pyšného ducha. Láska k Bohu, učedlivá oddanost k Ježíši, jenž jest cesta, pravda a život vzbudí ve všech velikou radost, když syn marnotratný navrátí se z nevím kterého zajetí do domu otcovského: „Nejsladší Spasiteli pokolení

lidského. Duše tak milované, že jsi pro ně svou krev ráčil proliti, vzdálily se, odloučily se. Uveď všecky dítky své k jednotě své lásky. To je naše útěcha, Pane, v naši duchovní chudobě, že jsme od jiných překonáni, kteří Tě více milují."

Tak proti hříchu, který rozděluje duše, modlitba a vždy užší sjednocení s Ježíšem připraví opravdové sblížení. Politika a diplomacie jsou zde bezmocnými, ba ony jsou z větší části viny dávných rozkolů.

II.

Po nedávné válce můžeme věděti, kolik nenapravitelných rozporu o náhledech na události a jejich příčiny vzniká řevnivosti mezi národy. Před dvacátým stoletím dospěly různice mezi národy a kmeny k téže výši. Vzájemná závist, podezírání, nepochopení druhého, přehánění, kde každý uvažuje jenom o tom, co trpí a v čem se mu od jiných ukřivďuje. Z toho pak následuje řevnivost, touha po pomstě, urážky, které znemožňují vztah a ještě více vzájemnou úctu, lásku a přátelství.

Bůh, jenž ustanovil různost kmenů a řečí, založil synem svým Ježíšem nad jednotlivými vlastmi, nadnárodnostní společnost své církve. Nedivme se, že naši předkové podlehli v devátém, desátém a jedenáctém století záchvatům politického nepřátelství. Hellenism vzdor revolucím a různosti dynastií pokračoval v panství římském od dob Konstantinových; opovrhoval národy barbarskými jak na severu a východě, tak i na západě. Franky galské nebo italské nenáviděl tak jako Normany na všech pobřežích a na všech ostrovech a jako Germány všech kmenů, jako Pečeněhy nebo kmeny slovanské, které po Černém moři nebo od severu ohrožovaly jeho svrchovanost. Obával-li se a bojoval-li častěji proti sousedům bližším a divočejším, kteří přicházeli z Ruska, Bulharska a ze Srbska, nenáviděl ještě více knížata latinská a byl do duše zarmoucen, že nemohl jako vládce veškerého světa využitkovati jejich branných sil. Vpády turecké oloupily jej o staré římské državy v Egyptě a v Africe, v Malé Asii a Syrii, ohrožovaly ostrovy a brzy i území evropská; a proto tím více ohlížel se po staré říši západní, zda by ji nemohl získati svému žezlu. Latinští měli zase pramálo chuti podrobiti se vzdálenému vladaři východnímu; hrabata, baroni, národové, králové Anglie, Španělska, Francie, jakož i vladařové Německa a bouřlivá města Italie a Flander buď vůbec neznali této nové říše římské a s opovržlivou pýchou nevzdělaných dobyvatel hleděli na císaře východní báječně bohaté, ale příliš sženštilé a proto neschopné k vedení válek.

Ze vzájemného opovrhování, tak málo duchu Kristovu odpovídajícímu, musily povstati nepochopení, nedorozumění, podrážděnost, třenice, srážky, nenávist, odpor jdoucí až k rozkolu mezi oběma částmi — východní a západní — křesťanskými na dlouhé věky. Nepřátelství politické přivedlo nepřátelství náboženské až ku roztržce. Politika nedovede napraviti zla, které zavinila. Bez

Krista, jeho milosti, může člověk hřešiti, ale nemůže napraviti svých chyb. Duchovní obnova všeobecné jednoty křesťanstva může se státi jedině božím zázrakem. Jenom pokorná poddajnost k osvícení a vnuknutí božímu nakloní duše i srdce ku spolupůsobení se vznešeným záměrem Božského Spasitele: „aby všichni byli jedno, jako my jedno jsme". (Sv. Jan 17.)

A po prvém rozkolu nastoupily ostatní z příčin podobných.

Ve jménu germánství nebo neodvislosti anglosaské Luther, Jindřich VIII. a potom Alžběta loví a organisují své přívržence; na způsob rozdělení kantonálního, provinciálního a feudálního. Kalvinism upevňuje se ve Švýcarsku, Holandsku a ve velikých kusech Francie a Uher.

Na východě dělí nebo staví proti sobě politika různé církve autokefální (samosprávné). Hellenismus Fanaru obviňuje a zavrhuje v 9. stol. z fyletismu* mladé církve slovanské v Srbsku a v Bulharsku, jež chrání Rusko. Odmítá v Syrii a v Malé Asii nároky Arabofonů,** rovněž ruských chráněnců.

Panhellenismus 20. stol. sní jako v 10. století o veliké říši, jež by mu pomohla ku vládě nad celým východem. Také nestoriáni chaldejští, skonofysité egyptští, abyssinští, syrští a armenští trvají spíše duchem národnostním, nežli hlubokými studiemi bohosloveckými. A když vláda ruská po věky krutě pronásleduje sekty — rozkolníky — kteří se odtrhli od státního pravoslaví, není to spíše politika, aby duchovní autorita byla závislou na moci státní? Pravoslaví samo teprve r. 1917 mohlo na všeruském sněmu odsouditi jako antikanonické reformy, které na něm lpěly po 2 století, zavedeny Petrem Velikým a jeho nástupci.

III.

Politika, uvádějíc lidskou chytrost do díla Kristova, směřuje jenom ku jeho rozdrobení. A zase naopak, čím více duch Kristův rozmáhá se v množství křesťanském, tím více snaží se je sblížiti ve svornosti a je uvésti k dokonalé jednotě jednoho těla.

Není to tedy potěšující zárukou řízení božího za našich obtížných dob, že nesčetné duše touží po obnovení křesťanské jednoty? Lepší chápají, že jest jim předně modlitbou prositi o osvícení a pomoc shůry pro sebe a pro druhé: odtud ty četné spolky, které přednášejí Otci modlitbu a sliby Jeho Syna. Prosebná oktáva od 18. do 25. ledna každého roku jest významným důkazem této shody.

Modlitba musí dovésti duše k rozhodnutí: neprotiviti se ze žádného lidského důvodu vůli boží, jakmile ji poznám. Vůli ochotné dopřává Bůh tohoto poznání často způsobem zázračným. Ještě častěji odpovídá na modlitbu seslánim vůdce, který poučí učelivou ochotu. Tak setníku Korneliovi posílá Bůh apoštola Petra, jáhna Filipa eunuchovi královny kandacké; také Šavel je upozorněn na

* Fyletismus od φυλή = trihus, nacionalismus.

** Žádali liturgii v řeči arabské.

cestě do Damašku, aby hledal poučení u duchovního představeného tamější obce.

Dokonalost ducha obdržíme modlitbou, světlo studiem. A světla je třeba hledati a ne vítězství. Vůle boží a nikoliv osobní zdar, a kdyby měla tato vůle ukládati oběti nebo napraviti bludy dlouho udržované, oblíbené, dědičné: Bůh, jeho pravda, jeho vůle, jeho služba před veškerými lidskými úmysly. Tato smýšlení musejí míti jak jednotlivci, tak celky. Jednotlivci, mající vliv, musejí jim dopomoci ku platnosti v celcích. Avšak jestli nekalé příčiny nebo lidská bázeň zdržuje celky od důsledku nebo kroků, jejichž správnost a povinnost jednotlivec uznává, nesmí odkládati uposlechnutí vůle boží pod záminkou, že může míti lepší vliv na celek. Když Židé, slyšíce řeč Pána Ježíše o chlebě života v 6. kapitole sv. Jana, vzdálili se od Pána Ježíše, Petr pochopil, že jest mu voliti mezi krajany s jejich zděděnými kmenovými předsudky a mezi prorokem, jenž svou řečí o životě věčném doplnil předchozí zjevení a učinil je všeobecným. Petr a bratří jeho ve sboru apoštolském přerušili svazek se svým národem a následovali Ježíše. Kde by se byli octli, kdyby byli čekali, až národ židovský uzná Krista?

Nestačí vybrati si z učení Ježíše Krista několik náboženských podnětů, nebo několik naučení: žádné slovo Syna Božího nesmí zaniknouti. Zavrhnouti toto učení třeba jenom v jednom bodě, opovrhovati jím, znamená opovrhovati Otcem, který ho poslal. A opovrhování jakékoliv neuctí ho ve sboru apoštolském, jenž obdržel jeho poslání: „Kdo vás slyší, mne slyší, kdo vámi pohrdá, mnou pohrdá." Tento sbor musí učiti zachovávati všecko, co Kristus předepsal. (Mat. XXVIII., 20.)

A stačí jenom dbáti slov božského Spasitele, jak nám je zaznamenávají sv. evangelia? Nikoliv. Jimi závaznost není vyčerpána. 1. Mnoho z toho, co Ježíš učil, není zaznamenáno: sv. Jan to výslovně praví. 2. Ježíš přirovnává své učení semeni: zrnko rozvinuje se ponenáhlu ve veliký strom: „Mám ještě mnoho vám říci, avšak nyní toho nemůžete ještě chápati." (Jan XVI., 12.) Také nevytýčil výslovně všecky důsledky, poučky a závěry svého učení?.

Ani zřetelných slov jeho apoštolové nechápali: „I vy, také ještě nechápete?" (Mat. XV., 16), pravil jim Spasitel. Ještě při jeho nanebevstoupení očekávají od Ježíše založení pozemského království. Bylo třeba, aby Duch sv. sestoupil o letnicích a připomněl jim všecko, co Ježíš učil.

A věřící našich dnů chtěl by se domnívati, že pouhým čtením Písma sv. porozumí více nežli dvanáct apoštolů, kteří po tolik měsíců žili v úzkém společenství s Božským Spasitelem? Radikální individualismus svobodného badání neodolá této jednoduché úvaze. Duchu sv. bylo dále i po letnicích osvěcovati apoštoly a jejich nástupce. Od Pána Ježíše věděli, že jejich poslání je světové; zjevení v Joppe naznačuje Petrovi, jak má rozuměti tomu světovému poslání: volný vstup pohanů do církve i bez obřízky. Na nadpřirozený rozkaz přichází Ananiáš k Pavlovi. Nadpřirozené vy-

zvání vede Pavla do Macedonie. Ale i bez zjevení je Duch sv. stále s dvanácti a s těmi, kteří řídí církev dle sněmovního prohlášení: „Zalíbilo se Duchu sv. i nám shromážděným v úplné jednotě neukládati vám více." (Skutky apošt. XV., 28.)

IV.

Kdo vás slyší, mě slyší. (Luk. X., 16.) Když církev vyučuje, mluví Kristus jejími ústy. Proti této církvi, praví Ježíš slavnostně, brány pekelné nic nezmohou (Mat. XVI., 18), ani podvodem, ani násilím. Ona má jistě totéž poslání apoštolské, aby učila a vedla duše, jako jediná nevěsta Kristova, „kromě níž není spasení".

Bolševický ráj

Náboženské poměry v Rusku a na Ukrajině

Moskevské noviny „Izvěstia" vypravují: Kostel na „Pimenovském pereulku" v Moskvě byl proměněn na taneční sál a vypadá nyní takto: V otevřených „carských vratech"* postavili poprsí Karla Marxe, ideového původce socialismu a komunismu. Na ikonostas zavěsili podobizny Lenina, Trockého a Liebknechta, na kazatelně** postavili stůl, pokrytý rudou plachtou, oltář úplně obnažili. Na obraze, jenž stojí proti „carským vratům", napsáno: „Proletáři všech zemí, spojte se!" V kostele stojí fortepiano, na němž se hraje při tancích.

Před dvěma měsíci vrátil se z Ukrajiny do Lvova jeden řecko-katolický kněz, jenž vypravuje o církevně-politických zákonech sovětské vlády. Sovětská vláda „vyvlastnila" církvi nejen polnosti, nýbrž i domy, v nichž duchovní bydlili. Pozemky rozdělila mezi lid a kněžská obydlí užila ke všem jiným cílům, jen ne k církevním a náboženským. A tak se stalo, že po celém Rusku a Ukrajině zůstali všichni příslušníci duchovního stavu: biskupové, kněží, řeholníci i řeholnice, vyznání katolického i pravoslavného, bez přístřeší. Řehole byly v Rusku a na Ukrajině vůbec zrušeny. Chce-li obec míti svého duchovního, musí pro něho zaopatřiti obydlí v soukromém domě. I kostely „vyvlastnily" sovětské úřady, a chtějí-li věřící míti své bohoslužby, musí si na to od úřadů kostely pronajímati na rok — ovšem za velké peníze, ve zlatě. Žádný kněz nesmí vykonávati svůj kněžský úřad, nemá-li k tomu od sovětů zvláštní „patent". Podobně i věřící, chtějí-li obdržeti od kněze nějaké náboženské úsluhy, musejí to nejprve ohlásiti na sovětských úřadech,

* V chrámech východních církví stojí před oltářem t. zv. okonostas; je to stěna, vyzdobená obrazy a oddělující oltář od ostatní lodi. V ikonostasu jsou tři vchody k oltáři: dva boční jmenují se „díjakonská vrata"; vcházejí jimi jáhnové. Uprostřed jsou t. zv. „carská vrata", jimiž vchází k oltáři celebrant.

** V ruských chrámech je kazatelna, podobna našemu řečnickému podiu.

jež — když se jim dobře zaplatí — dají k tomu „blahosklonně" své povolení. Na příklad: V rodině se narodí dítě, a rodiče je musejí hned na úřadech ohlásiti a zaplatiti za zápis dítěte do úředních seznamů. A chtějí-li dáti své dítě pokřtíti, musejí k tomu žádati o zvláštní povolení úřední a zaplatiti za to pět stříbrných rublů. Potom teprve může kněz dítko pokřtíti. Podobně je tomu i se svatbou, pohřbem a jinými církevními potřebami. Což divu, že za takové náboženské a církevní svobody je mnoho těch, kteří vůbec neuzavírají církevního sňatku, nedávají svých dítek křtíti a pochovávají své zemřelé bez církevního pohřbu... Mnoho kostelů, jak už zmíněno, proměnily sovětské úřady v přednáškové síně, divadla, tělocvičny, tančírny atd. Je také zdostatek známo, že mládeži do 18 let je v Rusku a na Ukrajině vůbec zakázáno súčastňovati se náboženské výučby a vůbec se nábožensky vzdělávati. A důsledek toho: mládež neznalá svých náboženských povinností, nechodí vůbec do kostelu a nedělní a sváteční čas tráví podle své libovůle. Kam tyto rozhárané poměry povedou, pochopí každý.

Možno zcela právem říci, že ani pohanští císařové v prvních stoletích nepronásledovali křesťanské náboženství tak krutě, jako dnešní tyranie bolševická v Rusku a na Ukrajině.

Polská revue „Przeglad powszechny" 1923, XII., přináší soupis arcibiskupů, biskupů a nižšího kleru, kteří byli od bolševiků jednak povražděni, jednak vsazeni do žalářů nebo ze země vypovězeni. Popraveni byli: metropolita kyjevský, arcibiskup permský, biskupové: černigovský, selenčynský, astrachaňský a jeho sufragán, irkutský, tobolský, rižský, bělgorodský, alatyrský, solikamský, saratovský, vernijský, petropavlovský, tomský, kronštatský, kirilovský, balachynský, nižnovgorodský, omský, ufymský, petrohradský a vjazemský.

Do žaláře vsazeni nebo vypovězeni byli tito biskupové a sufragáni: archangelský, astrachánský, carycynský, charkovský a jeho sufragán, čelabynský, jekaterinburský, jaroslavlský, irkutský, kalužský a jeho sufragán, kazaňský, z Kamence Podolského, kelemnský, kurský, kirilovský, kyjevský a tři sufragáni, moskevský a čtyři sufragáni, podolský a jeho sufragán, mohylevský, muromský, nižnovgorodský a jeho sufragán, novgorodský, oděsský, oremburský, orelský a jeho sufragán, pensský a jeho sufragán, permský, perejaslavský, dva petrohradští sufragáni, dva sufragáni rostovští, jiný z Rostova nad Donem a dva jeho sufragáni, rybinský, saratovský, samarský a jeho sufragán, tambovský, tomský, tverský a 3 jeho sufragáni, tulský a jeho sufragán, ufský a jeho sufragán, uličský, urmijský, verejský, vjatský a jeho sufragán, vladimírský a jeho sufragán, a dva bývalí varšavští.

Z nižšího kleru zavraždili bolševici kolem 1440 kněží. Z 72 eparchií (diecésí) má pouze několik svého arcipastýře.

„Misionar", roč. XXVII., č. 1, 1924.

Unionistický sjezd na Velehradě jest čin velké důležitosti pro celou církev. Nejdůstojnější pan arcibiskup náš poslal sdělení o tom generálu jesuitů Ledóchowskému do Říma, který v odpovědi své ze dne 12. února 1924 oznamuje, že zařídil to tak, aby několik schopných lidí řádu mohlo býti posláno na Velehrad na unionistický sjezd. Sděluje, že mu činí radost, když jeho řád může přispěti ke zdaru tak velké idee, a prosí, aby arcibiskupská Milost řád jeho vzala do své přízně. Konečně naporučil v řádu sloužiti tři sta mší sv. na úmysl pana arcibiskupa dra Prečana. Z Říma asi přijedou P. D'Herbigny a dr. Spáčil, oba autority prvního řádu ve znalosti východních otázek.

Katolická církev mezi Jihoslovany. V Jugoslavii je 4½ milionu katolíků (pravoslavných je 5½ milionu, z nichž jsou Chorvaté vesměs katolíci, Slovinci všichni až na 20.000 evangelíků v záp. Uhrách, mimo to něco Čechů, Srbů, Němců a Maďarů. Diecése lublaňská ztratila 4 dekanáty, které připadly diec. gorické (Ital.) a obdržela 2 fary z diecése celovské. Má 456.000 duš. Biskupem je dr. Ant. Bonav. Jeglič. Diecése lavantinská v Mar boru obdržela 12 far z diecése sombatelské (Uhry), 14 far diecése celovské a 3 fary diec. sekavské (št. hradecké). Má něco více než diecése lublaňská. Biskupem je dr. Ondřej Karlin. Diecése krčská v Celovci odstoupila 12 far diecési lavantinské, 10 far gorické a 2 fary lublaňské. Slovinců má asi 5000 v 10 dekanátech. Biskupem je dr. Adam Hefter. Arcidiecése gorická byla zvětšena jak shora uvedeno a je z větší části slovinská, menšina je furlanďanů (Riaul). Biskupem je dr. Frant. Sedej. Diecése terstská zůstala, jak byla, jen 3 chor. fary odstoupila Jugoslavii. Slovinci bydlí v 7 dekanátech, v ostatních Chorvaté a Vlaši. Biskupem je dr. Alois Fogar. V diecési vídeňské bydlí asi 5000 benátských Slovinců. Biskup Ross. V diecési sombatelské je 7000 Slovinců, biskup J. Mikeš. Připadá k Uhrám. Arcidiecése gorická, terstská, vídeňská, jakož i porečská v Istrii, kde se nalézá mnoho Chorvatů, biskup dr. Trifon Pederzolli, připadají Italii, diecése celovská k Rakousku. Chorvatské diecése: Záhřebská má půldruha milionu katolíků, arcib. dr. Ant. Bauer, diecése semjská má 323.000 duší, biskup dr. Josef Marušič. Dříve k ní patřící, nyní italské město Rieka, má vlastní apošt. administraturu. Diecése djakovská má 317.000 duší, biskupem je dr. Ant. Akšamovič. Řecko-katolická diecése križevacká má asi 40.000 uniatů, žijících v Chorvatsku a Vojvodině. Biskup dr. Dionys Njaradi. Pro uniaty v Bosně a Hercegovině je apošt. administrátorem Alexij Bazjuk, farář v Banjaluce. Počet jich je asi 8000 duší. V Dalmacii je arcidiecése zadarská, která se však má rozdělit, takže severn díl připadne kraňské na ostrově Krku, jižní k diecési šibenické. Město Zadar připadlo Italii. Diecése krušká na kvarnerských ostrovech ztratila část svých ostrovů s chorvatským a vlašským obyvatelstvem, takže má nyní jen 35.000 duší. Biskupem je dr. Josef Srebrenič. Diecése šibenická má 99.000 duší. Biskupem je dr. Jeroným Mileta. Diecése splitská, největší dalmatinská, stane se asi arcidiecési, má 210.000 duší. Biskupem je dr. Kvirin Bonefačič. Diecése hvarská má 65.000 duší. Biskupem je dr. L. Papafava. Diecése dubrovnická s 70.000 katoliky má biskupa dra Josefa Marčeliče, diecése kotorská se 16.000 má biskupa Fr. Uccelini. V Bosně: Arcidiecése sarajevská, asi 200.000 duší, arcibiskup dr. Ivan Šarič, diecése banjalucká, biskup O. Josef Garič, františkán, diecése mostarská, biskup O. Alois Mišič, františkán. Vojvodina v býv. již. Uhrách rozdělena na dvě apoštolské administratury, které se promění v diecése: Subotica v Báčce má 480.000 katolíků, apošt. adm. je Lud. Budanovič, Bečkerek v Banátě 234.000 katolíků, apošt. admin. je O. Rafael Rodič, františkán. V Srbsku: Arcidiecése barská na Černé Hoře s 30.000 katolíky, většinou Srby (něco Albánců), arcibiskup dr. Mikuláš Dobrečič, arcidiecése skoplevská v Prizrenu se 17.000 katol., většinou Albánci, bude doskora obsazena. Apoštolská administratura v Niši asi s 20.000 katoliky má administrátorem

msgra Ferd. Hrdého, Čecha. V Bělehradě je samostatná katol. farnost, čítající asi 10.000 duší a má býti utvořena zde diecése, které případně i arcidiecése skopljevská. V Bulharsku jsou katolické diecése v Nikopoli s 15 farnostmi a 10.000 katoliky, kterou spravují passionisté, apoštolský vikariát v Sofii (Plovdiv) má ve 14 farnostech 19.000 duší pod správou řeholníků kapucinů (24) a assumptionistů (12). Apoštolský vikariát Odrin, má asi 4000 katolíků, Soluň (řeckokat.) asi 11.000 Slovanů, kteří se mají více za Bulhary než za Srby. Apoštolský vikariát Cařihrad, čítá něco málo sjednocených Bulharů. Více jsou zastoupeny jiné národnosti.

Zpráva o Apoštolátě sv. Cyrila a Metoděje v Zagrebu, Splitu, Sarajevě a Krku, kterou podal dr. Kamilo Dočkal za rok 1922 a 1923 dokazuje, že v Jugoslavii Apoštolát žije a pracuje stále pěkně. Předsedou je světící biskup dr. Josip Lang, tajemníkem jest kanovník dr. Kamilo Dočkal. Sebralo se v Zagrebu za rok 1922 42.007.75 Kč, z toho se rozdalo na deset různých potřeb 35.112.60 Kč. Za rok 1923 sebralo se 34.716.72 Kč a rozdáno bylo na různé podpory 34.716.72 Kč. Ve Splitu sebralo se v roce 1922 2788 Kč, v roce 1923 3156 Kč. Celý obnos byl dán assumptionistům v Bulharsku. V Sarajevě se sebralo v r. 1922 188 Kč, které odeslány byly do Bulharska. Na Krku se sebralo za oba roky 2280 Kč, a dalo se vše do Bulharska.

Schůze komise pro unionistický sjezd na Velehradě konala se 14. února 1924 ve velkém sále konsistorním za předsednictví J. M. p. arcibiskupa dra Prečana a za přítomnosti 22 členů, mezi nimiž byl nitranský biskup dr. Kmeťko, kanovník dr. Hanuš, profesor dr. Vajs z Prahy, prelát dr. Špaček, prelát Ledóchowski, rektor Ostrčilík, P. Lepka, dr. Žůrek a j. Ujednáno bylo několik témat pro unionistický sjezd na Velehradě, který letos nabude velkého významu tím, že k jeho zahájení sv. Otec pošle breve a předsednictví bude míti nuncius Marmaggi. Unionistické sjezdy budou se konati pod autoritou papežskou, čímž nabývají všeobecného významu.

Přátelé unionismu v Polsku. Je znám všem unionistům velehradským P. Urban S. J. z Krakova, který mluvil několikráte na Velehradě a pracuje v tomto směru. Jsou však i jiní kněží, kteří se zajímají o unionismus a doma ho šíří. Mezi ně patří dr. Hlond, biskupský administrátor v Katovicích, a ks. proboszcz Jan Kozelek Laka, který napsal krásný článek v týdeníku „Gość Niedzielny", vycházejícím v Katovicích, „O sjednoszenie kościołów chrześcijanskich." — I v Polsku nabývá unionismus ohlasu, poněvadž se chápe, že je to otázka celocírkevní. Jistě všechny tyto tři pracovníky uvidíme letos na sjezdu unionistickém na Velehradě.

Pouliční misie. V Anglii je spolek, který se stará o t. ř. pouliční misie. Jeho kazatelé cestují a vykládají katolické náboženství pod širým nebem. Je jich 102, z nichž asi 80 je ustavičně v práci. Pouze v Londýně mají 35 veřejných kazatelen a každý týden je aspoň 80 hodin křesťanského cvičení. Londýňané se vůbec velmi kloní ke katolické církvi.

Tak daleko...! „Izvěstija" sdělují, že komunisté v Moskvě zmocnili se v Pimenově ulici kostela, který proměnili v obyčejnou taneční síň, kde se dívky učí tančiti. Po stěnách visí obrazy Lenina, Trockého, Liebknechta. Různé nápisy hlásají nepřátelství proti víře, ač jinak křičí, že náboženství je soukromá věc. Když je to soukromá věc, tedy ať nechají náboženství na pokoji.

Slib. Ministr kultu a prosvěty v Bělehradě postavil do rozpočtu též obnos na zbudování arcibiskupské residence a budovy pro bohoslovecký seminář. Potřebný obnos se sebere teprve během několika roků a každý rok se k tomu cíli poukáže větší obnos. (Bogoljub).

Z působnosti Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje na Volyni. (Původní dopis „Hlasu"). Milý p. redaktore a všichni čtenáři „Hlasu"! Již dávno uplynul rok od té doby, co jste, milý pane redaktore, u nás na Volyni byl, ale nám se to zdá, jako by to bylo včera. Často na vás vzpomínáme, jak jste se s nejdstp. prelátem Zigmundem Ledóchowskim i s tím milým universitním studentem p. Fr. Karasem z Moravy brodili těmi bezednými volyňskými a ukrajinskými bláty, abyste nás mohli navštíviti a nás potěšiti. Byly to pro

nás dny nezapomenutelné a zvláště ta mše svatá v kapli hrušvické, kázání vdp. preláta a vaše řeč v háji u kaplíčky, nám nikdy z mysli nevymizí. V řeči své jste nám slíbil pomoc, a také jste svému slovu dostál. Pán Bůh vám i všem šlechetným americkým bratřím lásku vaši mnohonásobné odmění! Ujali jste se našich utýraných duší válkou a bolševickými vpády v čase pravém, kdy jsme zde byli opuštění a sklíčeni a dali jste základ k veliké slovanské a křesťanské svaté věci, pro niž žil veliký metropolita moravský, v Pánu zesnulý nejdstp. arcibiskup dr. Antonín Cyr. Stojan. Apoštolát sv. Cyr. a Met. zahájil za pomoci vaší již svou činnost u nás na Volyni, a Bůh dá, že i v budoucnosti na započaté dráze bude se pokračovati. Byly u nás v létě a na podzim a horlivě, blahodárně působili za vaší finanční a morální podpory, z Ameriky dva čeští misionáři, a sice vdp. dr. Klement Žůrek, všeobecně známý horlivý slovanský pracovník, člen řádu sv. Norberta, premonstrát, a vdp. Josef Stříž, bývalý dómský vikář v Olomouci, nyní farář ve Staré Bělé. Oba dva velice horlivě na spáse duší nesmrtelných pracovali a slíbili nám, že příštím rokem opět buď oni sami, nebo někteří jiní čeští kněží k nám zavítají, aby dále pro myšlenku Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje pracovali. Zmínění dst. pánové po celý ten čas, co u nás byli, skoro půl roku, mívali téměř každodenně dvě až tři kázáni v různých dědinách, kde naši krajané jsou usazeni, zpovídali dlouho do noci. Tělo Páně při mši svaté podávali a nebeskou útěchu do srdcí našich přinášeli. A jak byli šťastni, že jejich dílo Boží se daří! Když je viděli tak horlivě pracovati bývalí katolíci, kteří dříve carskými úředníky byli donuceni přestoupiti na pravoslaví, tu s velikou radostí přicházeli zpět do náruče Matky církve katolické. A nejen to! I české evangelické rodiny i jednotlivci šli zpět k církvi katolické, kterou jako pravou, Kristem Pánem samým založenou církev poznali. — Kéž bychom zde jen měli nyní české katolické kněze, aby to zaseté dobré semě mohli dále pěstovati! Konvertitů zde bylo několik set a na sta duší našich krajanů bylo opět smířeno s Pánem Bohem. Vzdálení američtí krajané, Pán Bůh vám za to vše zaplať! Dstp. farář Stříž posvětil nám zde na Volyni dvě nové katolické školy, jeden hřbitov a také zvony. Tento důstojný pán nám slíbil, že na jaře se opět k nám podívá a tu, jak jsem slyšel, mají v úmyslu celé obce české s pravoslaví přestoupiti ke katolicismu. Dal by to Pán Bůh! Nejlépe by bylo, kdyby se u nás na Volyni trvale usadili 3 až 4 čeští katoličtí kněží, aspoň pro počátek. Ó, jak bychom byli rádi a hleděli jim pobyt mezi sebou zpříjemniti! Čeho zde velice potřebujeme jsou katechismy, modlitební knihy, abychom dle nich svoje děti mohli k Pánu Bohu vésti. Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje z Olomouce již nám sem poslal značný počet těchto knih, ale bylo by třeba do každé obce poslati aspoň padesát exemplářů. My bychom si rádi sami pomohli, ale světová válka, bolševické dva vpády všecko nám zpustošili, a nyní daně vysoké, a naše polská marka nemá ceny, vždyť bychom za jednu knížku s poštovným museli dáti přes půl milionu polských marek! Myslili jsme, že nynější vláda bude lepší, než socialistická za správce Polsky Pilsudského, ale je to ještě horší! Ovšem za pět let nelze těch strašných ran vyléčiti, jaké byly nám zasazeny zde na Volyni a celému Polsku, které krvácelo ze statisíc ran. — Naši lidé denně vzpomínají na milé misionáře, s nimiž se slzami v očích se loučili a je líbali. Mnozí jezdili na pobožnosti až dvacet kilometrů! Vdp. Stříž vozil s sebou všude polní oltář a všechno příslušenství ke mši svaté, což mu laskavě zapůjčil nejdstp. prelát Ledóchowski, jehož předkové pocházejí z Volyně; jedna jeho sestra byla bolševickými lotry strašlivým způsobem umučena. Ke konci přijměte od nás ode všech: od Zemanů v Lucku, od přátel z Martinovky i ze Špakova, kdež všude naši milí čeští misionáři působili a ve volné chvíli jsme si o vás pohovořili, neboť oba důstojní pánové vás dobře znají a o činnosti vaší se s největší chválou vyslovovali. Také vrouci pozdrav od rotmistra Stanislava Grekowicze a jeho malých dětí: Hali a Dagny. Nyní by se prý už nebály pánů až z Ameriky! Pan „rotmistr" zavěsil svůj palaš na stěnu svého zámečku, bolševiky zpustošeného, a sedlačí. Sluší mu to. Jeho

ctnostlivá i pobožná manželka opět doma pilně si hledí práce. Polská šlechta chápe, že těžce, hodně a poctivě pracovati dle starého zvyku je sice nie honorowo, ale zdrowo! — Přátelé z Kwasilówa, Rowna, z Klva-

Před 20 lety přestoupil z pravoslaví do katolické církve tento člen jednoho z nejstarších vládnoucích rodů rumunských. Jeho děd — kníže Gregor Gika X., jenž má zásluhy o sjednocení všech rumunských knížectví, jeho

Řádové kněžstvo v průvodě pohřebním.

ně a ze všech ostatních měst a míst, kde jste, pane redaktore, byl, srdečně vás pozdravují a přejí vám a všem krajanům v Americe radostných vánoc a šťastného nového roku 1924.

V říjnu byl v Paříži od kardinála Dubois vysvěcen princ Vladimir Gika.

otec — Jan Gika, generál a diplomat, dávali jeho kroku neobyčejný význam. Byl z toho veliký poplach ve vyšších kruzích jeho národa. Potom se dal na studium katolické theologie a nabyl doktorátu v Lovani. Chtěl se hned potom dát vysvětit, ale sv. Otec pokla-

dal za moudřejší, aby zatím vykonával laický apoštolát ve své vlasti, v němž mu jeho postavení a jeho styky poskytovaly vzácných opor. Jako člen družstva sv. Vincence sloužil chudým v Bukurešti. Svými přednáškami budil pozornost u výkvětu svého národa. Zvláště pak posloužil dobré věci tím, že zavedl milosrdné sestry, jež si brzy získaly u pravoslavných Rumunů vážnost a lásku, jakou si všude získávají, kde se objeví. Za války balkánské byl dobrovolníkem ve službě onemocnělých cholerou; a když se Rumunsko dalo na stranu spojenců, byl povolán k diplomatické službě mezi rumunskou vládou a Vatikánem. Před tím již se súčastnil práce při tvorbě konkordátu srbského, jemuž v dějinách konkordátů náleží význačné místo. Sám přistoupil k obřadu latinskému a je přívržence biritualismu; je si tedy vědom důležitosti východního obřadu pro sjednocení, ale není mu sám oddán. V nynějším státě rumunském je asi půl třetího milionu uniatů a asi 300.000 katolíků obřadu latinského, mezi nimi jen málo konvertitů z vyšších tříd. Co se nám zdá nejdůležitějším v jeho působení, je jeho činnost charitativní. Nejnověji vydal též francouzský spis La Visite des Pauvres.

Dopis od českých salesiánských studentů v Italii. Béře-li každý odběratel „Apoštolátu" rád nové číslo do ruky a koná-li tento blahodárně svou apoštolskou činnost po milých končinách slovanských, pak dvojnásobně milým hostem z dálné a milené vlasti cyrilo-metodějské jest nám. Zprávy, jež v něm nacházíme, ať se již týkají čehokoliv, jsou nám velmi milými, poněvadž jen zřídka se čeho dovídáme. Zvláště rádi jej však vítáme proto, že hlásá to, čím překypuje a po čem touží mladé naše duše a otevírá nám cestu k lepšímu a zevrubnějšímu poznání vznešené idee, jíž chceme věnovati také své práce a život. Tatíček Stojan položil nám již základ na posvátném Velehradě, leč zemřel nám. Bůh měl již dosti jeho neúnavné práce — neporadí nám více! Těžko je nyní hledati stavitelů, kteří by dobře pochopili vzneseného jeho plánu. Tolik však víme, že chtěl míti Moravu katolickou, přál si míti takovým celý československý národ, by se stal pevnou půdou, druhou skalou Petrovou, na niž by se dalo jistě budovati. Toto, myslím, jest stěžejním bodem celého dalšího postupu. Otázka unionistická musí býti svatou věcí jak lidu, tak i inteligence a takovou se stane jen tehdy, bude-li veřejnost katolicky přesvědčenou. A nejen u nás, nejen u Slovanů, ale i u katolického západu a jihu je nutno, aby dosáhla patřičného porozumění, ocenění a zrealisování. Pokud víme, vyskytne se již občas nějaká zpráva v italských listech, také kněžstvo částečně sleduje toto hnutí, zvláště teď, kdy i Anglie jeví jistý sklon k unionismu, přece však ještě nejasné, nejisté, třeba i nedůvěřivé. Proto je na nás (myslím katolíky československé), abychom se přičinili o to, by snahy tyto byly známějšími, by se stala již i nějaká skutečnost, která by upoutala na sebe více pozornost, ba vyzvala třeba i k spolupráci, neboť unionismus slovanský má i světový význam církevní. Od doby, kdy nám počal docházeti „Apoštolát", upozorňujeme na něj, pokud je nám možno, i spoluchovance italské a můžeme říci, že jeví zájem. Také jsme vykonávali od 18. do 25. ledna oktávu za sjednocení církve, schválenou svatým Otcem Benediktem XV. Více vykonati posud nemůžeme, neboť se teprve pro práci vlastně připravujeme. Cítíme, jak jsme slabí, ale spatřujíce před sebou rozsáhlé a svaté dílo Don Boscovo, vykonané během několika desítiletí, doufáme, že kráčejíce ve šlépějích velkého zakladatele, Bůh požehná i naší práci, jako ji požehnává jinde. Doufáme, že v dohledné době bude na Slovensku již otevřen sirotčinec i prvé třídy gymnasijní — možno i řemeslnická škola; to záleží na okolnostech. Jak brzy bude přeneseno celé dílo Don Boscovo do našich vlastí, nemůžeme ještě říci, prosíme však katolickou veřejnost a ty, kteří měli již příležitost alespoň částečně poznati, jak jest důležitým a rozsáhlým činitelem v národě, by se za brzké uskutečnění modlili a dle možnosti přispěli. (Neboť toto jsou základní věci v každém podnikání.) Jediné, čím se můžeme našim dobrodincům posud odvděčiti, je zase jenom modlitba. Doufáme, že sekretariát „Apoštolátu" věnované příspěvky laskavě přijme a odevzdá svému účelu. Těm, kteří se o dílo zajímají, udáváme adresu: Instituto salesiano Perosa-Argetina-Torino-Italia. Mladíkům, kteří by si přáli

informace, chtějíce se věnovati buď studiu neb řemeslu, též ochotně odpoví, třeba jen přiložiti 1 Kč na odpověď! Trochta.

St. Louis, Mo., 12. ledna 1924. Vdp. dr. Fr. Hrachovský, tajemník „Apoštolátu" sv. C. a M., Olomouc. Veledůstojný pane, vzácný příteli! Obdržel jsem právě prosincové číslo „Apoštolátu" a mám velikou radost z programu, jak jej naznačuje pro budoucnost této naší veliké, světové, Boží idee. „Za Slovanstva obrození v duchu Spasitelově" chceme a budeme pracovat, jak o tom pěl výborný náš bojovník, P. Karel Dostál-Lutinov. Tímto se přihlašuji za přispívatele do časopisu „Apoštolátu" sv. C. a M. a prosím Vás, vd. pane doktore, račte mi sám naznačiti, co byste si přáli ode mne v časopise tom zpracováno. V listě „Hlasu" (dvakrát týdně), jehož jsem sporo již čtvrt století redaktorem, i v časopisu „České ženě" (dvakrát za měsíc vychází) a v „Katol. Sokolu" napsal jsem o „Apoštolátu" celou řadu článků pro naše americké katol. krajany. Také v „Kalendáři Hlasu" jsem o „Apoštolátu" dříve psal a v posledním ročníku, který posílám v jiném obalu, je také několik článečků. Je nám třeba kooperuce, je třeba scelit ta „membra disiecta", abychom dosáhli těch vysokých cílů, pro něž Vy a tolik vzácných duší v čes. republice hoří. Naši drazí, horliví a neúnavní dpp. misionáři, Fr. Jemelka a Lev Pospíšil i při těch různých těžkostech — jak ani jinak v cizím světě býti nemůže, kde myšlenka „Apoštolátu sv. C. a M." přece jen je pro většinu kněží i lidu novou — dosáhli opravdu velikolepých výsledků pro ideu cyrilo-metodějskou. Donesli lidu našemu svaté poselství z Velehradu, prohloubili znalost idee cyrilometodějské, utvrdili v srdcích svatou víru a lásku k dědictví otců, obrodili nás, potěšili a k nové činnosti pro věc Boží a národní rozohnili. Jejich činnost byla, je a bude pro nás požehnáním a pro „Apoštolát" je nesmírně velikou podporou morální i hmotnou. Je to s jejich strany veliká oběť, o níž u Vás nikdo nemá ani tušení; je to oběť fysická i duševní, ale přináší všude stonásobnou odplatu. (Zaslechl jsem, že u Vás někdo nespravedlivě se o ně otřel. Každý má příležitost pro věc naší svatou pracovat. Nuže, ať je vystřídá, ať přijde a pracuje!) Prohlašuji zde — a mám k tomu právo, neboť jsem úplně do jejich činnosti zasvěcen, že jste lépe vyzbrojených zbraněmi duševními, horlivějších a nadšenějších pravých apoštolů poslat nemohli, jakými jsou oba dpp. Fr. Jemelka i Lev Pospíšil a jakým byl právě před rokem (11. ledna 1923) zemřelý veliký kněz a Slavjan vdp. Adolf Jašek. Mise obou důstojných pánů misionářů se úplně zdařila a ovoce její teprve v budoucnosti bude zde patrné. A že také po stránce hmotné každý bude uspokojen, o tom jsem více jak dost přesvědčen. Oni, ti dobráci, činí všemožně, aby co nejvíce získali pro „Apoštolát", sami na sebe zapomínajíce a ve všem se uskrovňujíce. Dostali i snížení na drahách jako misionáři, poprosí si o dovoz, byt; dostanou od našich pohostinných dpp. farářů nocleh, stravu atd. — praví misionáři, řídící se heslem: „Omnia ad majorem Dei gloriam et ad utilitatem Apostolatus sstorum Cyrilli et Methodii." (Jen k Vaší informaci: Zde v St. Louis mají uloženo v bance přes 2000 dol. a v Cedar Rapids, Ja. rovněž tolik. Dále nyní v Texasu při hrozném deštivém počasí přece také působí, a právě mi sdělují o úspěchu morálním i hmotném pěkné věci. Tedy: Te Deum, laudamus! — Jsem velmi povděčen, že uveřejníte všecko, co se v zahraničí pro „Apoštolát" vykonalo. Uvidíte, že na př. lid náš zde opět se tím pro věc svatou nadchne a bude obětavým, uvidí-li, že jeho milodary přišly na patřičná místa a kdo jimi byl obšťastněn. Ta zaslaná čísla „Apoštolátu" posílám za nimi (dp. Jemelkou a Pospíšilem), kteří je rozdají dárcům a činí jimi reklamu. Bude velmi potřebné, aby byli ustanovení jednatelé pro časopis „Apoštolát" všude tam, kde dpp. misionáři působili. Jim (jednatelům) byste časopis posílali, a oni by předplatné skolektovali a Vám úhrnně poslali. Končím a prosím za prominutí mojí kaligrafii. Potěšíte mne, když mi sdělíte, že jste list tento obdržel. Rád Vám ve všem, pokud možno, vyhovím. Jen mi račte psát. Dnes na Vaši ct. adresu posílám asi 30 čísel „Hlasu", dále „Českou ženu" a „Katol. Sokola", v nichž jsou články a zprávy o „Apoštolátu", o zájezdu do Polsky a Volyně atd. Račte z tohoto dopisu a z těch článků a zpráv laskavě dle

toho, co se hodí, dát do „Apoštolátu". Posílám také náš „Kalendář Hlas" na rok 1924 a některé dřívější ročníky. (Rok 1919 obsahuje delší moje pojednání „O Habsburcích a československém národu". Bylo psáno za války z jara r. 1918.) Končím se srdečným pozdravem na Vás, veledůstojný pane, i všechny známé v Olomouci. Vám cele oddaný přítel a ctitel H. Dostál.

Z apoštolátní činnosti v Texasu. Wallis, Tex., 1. ledna. Cténá redakce „Hlasu"! Přes týden naši činnosti za Houstonem: v Crosby a East Gate, zanedbali jsme svoji povinnost referentskou, a tak jsme po příjezdu do Wallis, Texas, vrhli se nejprve na novinářské kvitování apoštolátních příspěvků: Píšeme je všem redakcím našich českých katol. listů, aby se nám snad nevytýkala stranickost, a tak dá i to mechanické čtvero opisování příspěvků samo dost roboty. Ale Bohu díky, že jsme přece i nyní v Texasu měli co psát. A ti nejmenší — nejopuštěnější za Houstonem — byli nejvděčnější. Je jim slovo Boží v mateřštině opravdu vzácné. A tak přenášejí svoji Boží lásku i na nás v míře, které jsme nezasloužili, ba která nás někdy až zahanbuje! Stěhovali jsme se z farmy na farmu, všude se naši milí krajané cítili jakoby vyznamenáni, když jsme se u nich ubytovali anebo aspoň povečeřeli. Tak jsem si kolikrát vzpomněl: „Loni jsme na fařе doma ani nezabíjeli — byly nám „šperky" vzácny — a letos v daleké cizině klobás a „šperků" v každé farmě — žel Ten skladatel lákavé ódy na Ameriku přece jen bez příčiny neopěvoval „ploty z klobásů". — Je to sice příliš materielní stránka našeho programu a cestování, ale my viděli za ní dobré, laskavé srdce krajanů! Těch pár dní byly jim jako svátky. Při nedostatku komunikačních prostředků vypomohli nám s největší ochotou svými káramі. I v té službě se s horlivostí dělili, aby nás nevozil jen jeden. Z Crosby jsme tak za půl dne mohli si vyjížďkou vyřídit nutné záležitosti v Houstoně, nač bychom drahou neměli dosti celého dne! Nepravím to vše v osobní schlouběv nýbrž k poznání a uznání krajanské lásky za Houstonem. — Okres Liberty, kde žijí naši roztroušeně, je poměrně málo osazen. Škodí mu přílišná vlhkost. Půda je jinak velmi úrodná — jak farmáři sami doznávají — ale úroda pro deště a zátopy polí často nejistá. Také upravených cest skoro ještě není. Mnohé krajany usadil tam jistý český evangelický kazatel, který pod rouškou milosrdenství ujímal se hned v Galvestoně krajanů, ale pak s nimi dělal obchody, zprostředkovával prodej pozemků, dobytka atd. Krajané, jazyka a poměrů neznalí, důvěřovali „našinci", který je po těchto cestách vodil do svého sektářského ovčince, ale když přišla trpká zkušenost, zle ho vzpomínají. Ostatně prý se odtud onen kazatel vrátil do Evropy. Není-li naposledy u nás na Valašsku! Tak nám vyprávěli krajané na večerních besedách mnoho zajímavých zkušeností Co jich v tom odlehlém kraji nejvíce mrzí, je opuštěnost náboženská, jejíž následků boji se zvláště pro své děti. Aby je mohli lépe dále vychovat, především nábožensky, nechtějí se mnozí krajané na svých farmách pevně. Kdyby mohli je prodat a koupit někde třebas u Ammannsville, hned by to udělali. Až mne dojímala ta starost rodičů o výchovu dítek. — Ale to je asi hlavní příčina, proč těžko tam organisovat trvalou a samostatnou duchovní správu; ačkoliv jsem přesvědčen, že by český kněz dovedl trvalým působením získat i mnohou rodinu lhostejnou! — Nyní, milý pane redaktore, pochopíte, že když naše ústa měla pořád jen vykládat, že nedostali jsme se k psaní! S přáním všeho nejlepšího na Pánu Bohu jsme všem čtenářům cele oddaní: Rev. Fr. Jemelka a Rev. Lev Pospíšil.

Z činnosti Apoštolátu v Jugoslavii vyjímáme: 1. Dal přeložiti do chorv. dílo „La Russie et L' Eglise universelle" od Solovéva. 2. Dal podnět ke sbírání peněz na katedrálu v Bělehradě. Peníze se sbíraly v Americe a v Anglii a sešlo se 795.718 Kč. 3. Podporoval Ruskultu. 4. Propagoval ideu cyrilo-metodějskou rozesláním na všechny farní úřady kázání o sv. Cyrilu a Metoději. 5. Udržoval spojení s misionáři na Balkáně. 6. Poslal členy na unionistický sjezd na Velehrad r. 1922. 7. Zařídil oktávu modlitby za sloučení obou církví. Zpráva je potěšující, až zavedeno bude pravidelné spojení všech diecésí v Ústředí, pak teprve bude jasný přehled na činnost Apoštolátu. Olomouc jako centrum, musí ukázati svoji převahu a sílu.

Seznam dárců z Ameriky na účely „Apoštolátu sv. C. a M." působením našich apoštolátních delegátů vldpp. Fr. Jemelky a Leona Pospíšila: Jowa, Little Turkey, Rev. Václ. Dostál 400 dolarů, Jowa, Spillville, Rev. J. Brož 147.85 dol., Jowa, Protivín, Rev. Rud. Lakomý 195 dol., Jowa, Fort Atkinson, Rev. Karel Dragoun 119.90 dol., Jowa, Chelsea, Rev. Jos. Gregor 209.50 dol., Jowa, Cedar Rapids, 510-16 Ave E.- Very, Rev. Aug. Vojáček 254.20 dol., Jowa, Cedar Rapids, 2020 South, 2 Str., West., Rev. Fr. A. Hrubý 115.75 dol., Jowa, Walford, Rev. Jos. Baďura D. D. 22.15 dol., Jowa, Duncan, Rev. Fr. Kopecký 220 dol., Jowa, Clutier, Rev. Tomáš Vopátek 207.85 dol., Jowa, Oxford Jametion, Rev. Václ. Pánek 120.25 dol., Missouri, St. Louis, osada sv. Jana Nepom., Rev. C. A. Blecha 1566.12 dol., Missouri, Fenton, Hessonn Orphanage, Rev. V. Z. Kozelka 30 dol., Missouri, St. Louis, osada sv. Václava, Rev. Václ. Hamtil 189 dolarů, Illinois, v East St. Louis, Rev. L. R. Konkiel 55.75 dol., Minnoseta, St. Paul 187, Very, Rev. Jan Rynda 364.02 dol., Kansas, Olmitz, Rev. J. Hůna 313.25 dol., Missouri, Hawk Point, Mašek, Rev. Václ. Švehla 124.50 dolarů, Texas, Rovenna, Rev. Fr. Pokluda 221 dol., Texas, Bomarton, Rev. Pavel Mosler 140 dol., Texas, Praha, Rev. Bedřich Neubert 202 dol., Texas, St. Marys, Hattetswille, Rev. D. A. Sýkora 396 dol., Texas, Crosby, Mr. Jan Zeťák 183 dol., Texas, East Gatte, Mr. Marcel Janáček 162 dol.

Hlídka apoštolátní

Zakládajících členů má „Apoštolát" 40. Řada je již pěkná, ale není uzavřená. Každý, kdo složí najednou, nebo po částech 1000 Kč, stává se zakládajícím členem.

Nový zakládající člen „Apoštolátu". Členem zakládajícím 41. stal se J. M. dr. Jan Ant. Sedlák, světící biskup v Praze. Je druhým členem z Čech, prvním je poslankyně sl. Rozsypalova, a prvním z kruhů duchovenstva. Jistě bude míti následovníků více v Čechách.

Zakládajícím členem Apoštolátu a sice hned osmým jest msgre Jan Heječl, universitní profesor v Olomouci, který byl uveden již v 5. čísle ročníku XII. V posledním seznamu však jeho jméno bylo nedopatřením vynecháno. Je tedy všech členů zakládajících 42, ne 41. Tím chybu napravujeme.

Poutě k hrobu zemřelého arcibiskupa dr. Stojana. Že se těší zemřelý arcibiskup velké úctě, o tom svědčí časté návštěvy v královské kapli všech, kteří zavítají na posvátný Velehrad. Dalo se to očekávati. Muž takového obětavého života má nehynoucí památku v lidu vždycky.

Horlitelkou Apoštolátu v Americe jest slč. K. Pištěková v New Yorku, která pro ideu unionistickou a apoštolátní koná tolik, že zaslouží obdivu a pochvaly ode všech. Rozšířila nám již 35 čísel Apoštolátu, prodala nám tam kalendáře Matice cyrilo-metodějské a podala nám tak důležité zprávy o náboženských poměrech v New Yorku, že máme jasný názor na poměry v novém světě. Je ze Slovácka z Ořechova u Uher. Hradiště, krajanka redaktora Hynka Dostála i krajankou redaktora Apoštolátu. Přejeme jí všeho dobra a děkujeme za všecku práci pro Apoštolát. —

Psali jsme v roce 1922. Veledůstojný panel Sekretariát Apoštolátu hodlá na podzim podniknouti novou akci na rozšíření a prohloubení Apoštolátu. Apoštolát je praktické provádění idee cyrilo-metodějské, která se projevovala tím, že jazykem rodným kázala se našim předkům spása, že jazykem rodným se knihy svaté psaly a Boží chvála pěla. To všechno se má nyní zase díti duchovními cvičeními, misiemi, kázáními a přednáškami, šířením Písma sv. a náboženských knih a časopisů. Aby se rozhojnila obětavost lidu pro tyto věci, bude několik sjezdů svoláno ve větších městech, jako Uh. Hradiště, Kyjov, Kroměříž, Přerov, Prostějov, Mor. Ostrava, Zábřeh, Vyškov, Val. Meziříčí atd., při nichž bude dopoledne kázání a odpoledne dvě přednášky. Na ty sjezdy bude nutno poslati lidi z celého okolí, aby slyšené věci roznesly se do celého

kraje. Při tom by byly legitimace, za něž by se platilo, aby také z oněch sjezdů byl nějaký výtěžek pro Apoštolát. Sdělujeme to, veledůstojný pane, již nyní s Vámi, abyste o tom věděl a zároveň, abyste mohl pracovati ve svém okolí, by účast na sjezdu byla veliká. Apoštolát má mnoho povinností, když se to lidu vysvětlí, jisté jejich obětavost vzroste. Platí na Apoštolskou školu na Velehradě ročně 30.000 Kč, na juvenát františkánský 15.000 Kč, vedle toho jsou podpory na Ukrajinu, Podkarpatskou Rus, na Balkán atd. Podpory na misie a exercicie také uděluje Apoštolát, proto si zaslouží, aby byl co nejvíce podporován. Prosíme o spolupráci, aby se sjezdy Apoštolátu dobře vydařily. V Olomouci v srpnu 1922. Sekretář: Dr. Fr. Hrachovský. — Ani jedno město neprojevilo ochotu takový sjezd pořádati, proto sešlo z krásného úmyslu ke škodě Apoštolátu.

Výborová schůze „Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje" pod ochranou blahoslavené Panny Marie, konaná v poradní síni arcib. konsistoře v Olomouci dne 9. ledna 1924. Přítomni: J. M. ndp. arcib. dr. Leopold Prečan, předseda, vsdp. kan. J. Stavěl, místopředseda Fr. Světlík, prelát Zikm. Ledóchowski, msgre Jos. Vyvlečka, dr. J. Vašica, dr. Fr. Hrachovský, dr. Kl. Žárek, Ferd. Harna, Balt. Hříva, O. A. Ostrčilík, St. Zela, Vinc. Horák, Fr. Kolář, Jos. Stříž, Ferd. Chýlek, J. Durych, R. Kozák. Ndp. předseda zahajuje schůzi modlitbou. I. Čten dopis ndp. biskupa dra Kmeťka z Nitry, kde odporučuje, aby se návrh na odbývání unionistického sjezdu podal nunciaturou sv. Stolici, aby k němu byli vyzváni všichni slovanští biskupové, též spolky a jednotlivci, kteří se o tu otázku zajímají, pak zástupci emigrantů a snad i representanti pravoslavné církve. Přípravná komise ať požádá sv. Stolici o pokyny a rady. Navrhuje též, aby se unionistické sjezdy konaly i na jiných místech kromě Velehradu každý druhý rok. Ndp. arcibiskup připomíná, že pan nuncius hoří pro ideu sjednocení a vynaloží všecky síly, aby se této idei razila cesta. Dále praví: Listy mne podezřívaly, že jsem se posledně nepříznivě vyjádřil o polských biskupech, že neukazují patřičného pochopení pro unii, což není správné, neboť jsem jen konstatoval, že známý antagonism polsko-ruský ztěžuje biskupům práci pro unii. Myšlenka dra Kmeťka o pořádání unionistických sjezdů mimo Velehrad má něco pro sebe a něco proti sobě. Třeba, aby Velehrad zůstal střediskem slovanského unionistického hnutí a náboženského života. Též exercicie, pro něž vybudován Stojanov, záhodno ve velké míře konati na Velehradě, i když by se jinde konaly v diecésních seminářích pro laiky inteligenty, což by zajisté bylo vítané. Kan. Světlík navrhuje, aby unionistické sjezdy konaly se v praxi pravidelně každý druhý rok na Velehradě, a jiné roky střídavě v slovanských zemích pod předsednictvím tamního nuncia sjezdy unionistických pracovníků, jednající hlavně o otázkách a potřebách místních. Prelát Ledóchowski navrhuje, aby se i z jiných národů zvali učenci na sjezd unionistický po způsobu kard. Merciera, který konferuje s anglickými učenci. Předseda ndp. arcibiskup: Naší snahou jest unie mezi Slovanstvem, ostatní ponecháme jiným. II. Dr. J. Hronek posílá návrh o rozvinutí a prohloubení kulturní otázky po stránce náboženské v duchu cyrilo-metodějském, a sice v kostele konáním pobožnosti zavedením písní cyrilo-metodějských, mimo kostel poutěmi na Velehrad a St. Boleslav, činností přednáškovou a spisovatelskou, slavením svátků našich nár. světců. Ndp. předseda: Již dávno mi tane na mysli zřízení dějezpytného ústavu pro naše dějiny, abychom se vymanili z područí žurnalistického psaní dějin, kde se skreslují události a osoby proti nám, jak to dosvědčují novější časy, neboť jiní národové píší naše dějiny nestranněji než my. Nová zkoumání pramenů, zvláště bibliotéky vatikánské přinášejí do našich dějin nové světlo a bude se zcela jinak pohlížeti na století 14., 15. a 16., než dosud. Proto je třeba při universitě na Moravě (třeba z Kohnova fondu, jež bych případně i rozmnožil) zříditi dějezpytný ústav, kde by se proto nadšení kněží věnovali zkoumání pramenů a tak aby se porazilo žurnalistické zkomolování dějin. Návrh dra Hronka uvažován a přijat a pro jeho provádění zvoleno subkomité kan. Stavěl a Světlík a dr. Vašica. III. Čas. „Apoštolátu" a usnesení o jeho majiteli. Děk. P. Hříva vybídnut předsedou, podává

genesi časopisu, kterak byl na podnět dra A. C. Stojana založen, p. A. Jaškem veden a ústředím Apoštolátu podporován. Cílem jeho bylo, probuditi zájem o Slovany a unii mezi lidem. Apoštolát tedy nemůže svého

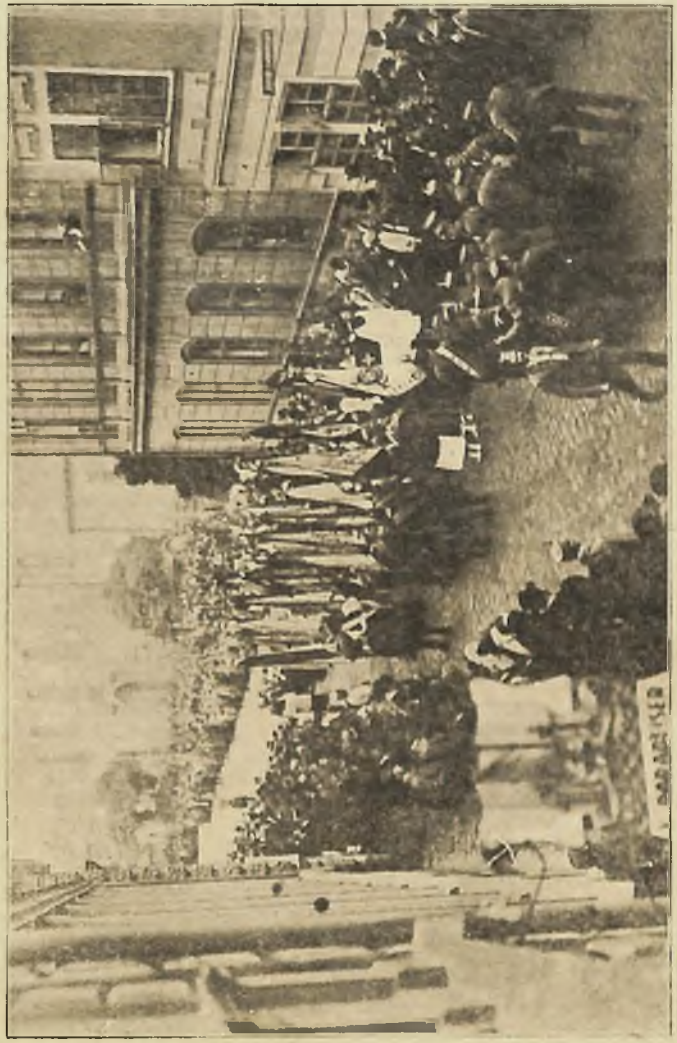

Les praporů při pohřbu arcibiskupském.

listu postrádati, aby za svým cílem nadále kráčel. Poněvadž byl časopis majetkem zakladatelů, ndp. arcibiskupa dra Stojana a P. Jaška, přešel s dědictvím do majetku Apoštolátu, na jehož půdě vznikl. Když se jednalo o sloučení spolků Apoštolátu ústředního a diecésního, Matice cyrilo-metodějské a tiskového spolku, postoupil jej P. Jašek, aby se stal jejich orgánem, vyminiv si jeho redakci. Pokus sloučení umluven byl na jeden rok. Když sloučení nebylo tak možné, jak se očekávalo, a ústřední výbor odstoupil, nemohl ani časopis připadnouti jinak, než ústředí. V nastalé debatě, jíž se súčastnili kan. Světlík, Stavěl, P. Chýlek, msgre Vyvlečka, dr. Hrachovský a Žůrek, přijat návrh P. Chýlka, že časopis má zůstati Apoš-

tolátu ústřednímu, ale ve Věstníku či Hlídce bude přinášeti zprávy koncentrovaných spolků. IV. Vrácení podílů sloučených spolků má se upraviti tak, že ústředí zaplatí dluh diecésního Apoštolátu v obnose 15.000 Kč. V. Žádost ruského katol. kněze Gleba Verchovského o zvýšení příspěvku na výživu měsíčně o 500 Kč splněna s odůvodněním, že vydržuje svého kostelníka a zpěváka z tohoto obnosu a povoleno mu dávati měsíčně 2000 Kč. Rovněž vyhověno žádosti papežské nunciatury v Praze, aby na místo odstěhovavšího se rusínského kněze P. Borne vydržován byl nový došlý rusínský kněz P. Koškievič stejným obnosem, t. j. 2000 Kč měsíčně. VI. Žurnalista Ruskulty v Paříži Klimenko prosí o podporu 1000 Kč měsíčně, prosba podporována dr. Dvorníkem. Žádost odložena, ježto prostředky jsou vyčerpány. VII. Tisk stanov Apoštolátu, o které žádají odbory v Praze a jinde, odložen, až budou schváleny nové stanovy, o kterých se pracuje a které budou předloženy příštímu valnému shromáždění. Tajemník Kozák se přimlouvá, aby se při přepracování nových stanov vzal zřetel na návrhy odborů jihoslovanských, které byly sem zaslány r. 1918 a odporučeny tamními biskupy. Stane se. Pokladniční zpráva. Pokladník V. Horák podává zprávu, že v pokladně je sice větší obnos, 130.000 Kč, ale poněvadž v krátkém čase hojnější příspěvky z Ameriky přestanou, třeba uchovati nějakou zálohu a proto mimo nyní už povolených podpor stálých (ročně 80 tisíc Kč) odporučuje šetření. Povoleno: 1. Koleji velehradské na vydržování 2 rusínských a 1 ruského studenta 5000 Kč. 2. Pro ukrajinské bohoslovce v Olomouci 15.000 Kč. 3. Vídeňskému spolku sv. Metoděje zatím 2000 Kč a menší účty asi 500 Kč. Pro Bosnu na zvony kostelní sbírka odporučena. IX. Volné návrhy. Ndp. předseda odporučuje, aby byla prohlédnuta usnesení posledního unionistického sjezdu a prozkoumáno, zdali bylo vykonáno všecko, co bylo usneseno. K tomu se ustanovují dři Hrachovský a Vašica. Kan. Stavěl navrhuje, aby bylo postaráno o sekretáře pro zahraničí, aby bydlel v Olomouci a uměl mimo slov. jazyků i francouzsky a který by v zahraničí vedl čilou agitaci. Vyhlédnut dr. Dvorník. Kan. Světlík přednáší svou dávnou myšlenku, aby sekretář byl ustanoven pro všecky spolky společný a měl pomocné sekretáře pro jednotlivé odbory. P. Pechuška z Prahy píše, že Gleb Verchovský pracuje na díle o sjednocení vzhledem na naše poměry a ptá se, zda by dílo mohlo vyjíti nákladem Apoštolátu. Snad v časopise „Apoštolátu". Zároveň sděluje, že sestry dominikánky jsou neb budou z Moskvy vypuzeny a zdali by se Apoštolát nemohl postarati o jejich přístřeší. Vzat na zřetel. Stojanov, kde ale ještě oddíl pro sestry není dostavěn, děkan Hříva však odporučuje, aby se stavba provedla. Nato byla schůze modlitbou ukončena a ndp. předseda poděkoval přítomným za vřelou účast s přáním na shledanou. — Rafael Kozák, zapisovatel.

Nový výbor diecésního Apoštolátu. Počátkem roku byl panem arcibiskupem dr. Leopoldem P r e č a n e m potvrzen nový výbor diecésního Apoštolátu. Předsedou jest msgre Josef Vyvlečka, kancléř konsistoře, místopředsedou dr. Josef Vašica, universitní profesor v Olomouci, jednatelem P. Ferdinand Chýlek, redaktor „Práva" v Přerově, pokladníkem P. Glogar, vikář na dómě. Členem výboru je dále dr. Matocha, universitní profesor v Olomouci, náhradníky P. Kolář ze Štěpánova a P. Hala z Ivanovic na Hané. Členové výboru vedle správy spolkové budou jistě pořádati i tridua, takže možno se přímo na výbor obrátiti, kdo by si triduum přál. Dopisy mohou býti adresovány na pana předsedu, nebo jednatele. Také slavnosti apoštolátní jsou ochotni konati i sjezdy v krajinských městech. Novému výboru přejeme mnoho zdaru a Božího požehnání.

Apoštolát v Čechách založen byl v Karlíně, jak jsme posledně oznámili. Dnes jsme dostali zprávu, že připravuje se založení Apoštolátu u Panny Marie Sněžné v Praze, pak u sv. Prokopa na Žižkově. Také mimo Prahu začíná Apoštolát získávati půdu. V Benešově bude přednáška v tom směru. Pražská arcidiecése bude museti přikročiti k založení diecésního Apoštolátu, jelikož v Praze jest mnoho Rusů a Rusínů, pro které ústřední Apoštolát mnoho dělá. Část nákladu bude nutno přesunouti na diecésní Apoštolát v Praze. O Apoštolát sv. C. a M.

v Čechách má zásluhy vrchní kurát Hrobař, rada odborový dr. Hronek, katecheta Pechuška a mnozí jiní.

Apoštolátní neděle. Za bývalé koncentrace spolků bývala apoštolátní neděle v postě obyčejně. Nyní se koncentrace upravuje přesněji a proto byl podán návrh na 4 sbírky ročně. V době vánoční by byla sbírka na zahraniční misie, v době velikonoční na tisk, kolem svátku sv. Cyrila a Metoděje na diecésní Apoštolát a jeho úkoly, v září na školství katolické. Doba je přiměřeně volena. Dosáhne-li návrh schválení, nastane v tomto směru ustálení, které jen prospěje dobré věci. Koncentrace na jednotné organisaci, jak byla po 3 leta šířena, jest nutností v naší přeorganisované době. Koncentrace ulehčila duchovenstvu práci organisační velice.

Z Velehradu. Ctěná redakce „Hlasu"! V den pohřbu našeho drahého Tatíčka-světce na našem posvátném Velehradě, dne 3. října 1923, poslal jsem Vám fotografický snímek milého nebožtíka, jak nám ho sem v rakvi přivezli a jak jsme ho uložili k věčnému, tolik zaslouženému odpočinku. (Fotografie přišla. Vroucí díky za ni! Red. „Hl.") Prosím o dobrotivé prominutí, že teprve dnes posílám slíbený dopis: byl jsem jako v „kolotoči". Měli jste zprávy z „Našince" a jiných novin o jeho úmrtí a pohřbu, a proto jen několik dodatků, které Vás, milý pane redaktore, jenž náš posvátný Velehrad tak do detailů znáte, budou zajímati. Nejdůst. arcipastýř ani v závěti, ani ústně nikdy (jaká to pokora!) nevyslovil vůle anebo přání, kde by chtěl býti pochován. Když choroba se horšila a málo bylo naděje na uzdravení, prohlásil jsem vdp. děk. Hřívovi, že by velmi bylo žádoucno, aby svůj poslední odpočinek našel na Velehradě, kterému zasvětil celý svůj život a všechny své tužby a ideály, a kde trvalým pomníkem jeho velikého ducha a zlatého srdce bude velkolepý dům „Stojanov". Minil jsem tehdy, že by k tomu nejlépe se hodila „Cyrilka", odkud vodíval exercitanty a poutníky a kde slavnosti a sjezdy vždy končívaly. Dp. děkan Hřiva myslil, že si snad zvolí (v závěti) sv. Hostýn. — V druhé polovici září byl jsem trochu na zotavenou v Ružomberku na Slovensku, kde máme prozatím malou residenci, a tu asi 28. dostanu telegram, abych hned přijel, že prý to nutno. Nevěděl jsem, co asi se stalo a vydal jsem se 29. domů. Bylo to v sobotu. První zpráva, kterou jsem uslyšel, když jsem z vlaku vystoupil, byla, že právě odpoledne ndp. arcibiskup skonal. Příčina, proč mne telegraficky povolali, byla, aby se zavčas ujednalo jeho pohřbení na posv. Velehradě. V neděli dojel vdp. děkan Hřiva i se stavitelem „Stojanova" p. Juránkem, aby se vše definitivně rozhodlo. Nejdůstojnější kapitula olomucká dala totiž svolení, aby na žádost vdp. děkana Hřivy, který též na naše přání se odvolával, nejdůstojnější arcipastýř byl pohřben na Velehradě, a sice někde v kostele. Nejvhodnější se nám uzdála k tomu královská (dušičková) kaple, Vám dobře známá, za oltářem sv. Benedikta (po evangelní straně). Hned zedníci dali se do práce, aby do středy hrobka byla hotova. Není pod podlahou, neboť dole v kryptě je velmi vlhko, nýbrž vystavena v kapli samé pod prostředním ze tří oken, zrovna napnoti vchodu od oltáře sv. Benedikta a sice ve výši oltáře; tam tedy na konec uložili jsme drahou tělesnou schránku, načež byla rakev zazděna. Nejdůstojnější arcibiskup přání sice nevyslovil, ale myslíme, že plesá radostí, že se mu dostalo, prvnímu po sv. Metodějovi, ubytování na Velehradě. Hrobka je obložena vyleštěným, umělým mramorem, nahoře, prozatím ze sádry, odznak arcibiskupů olomuckých; on sám, ač mohl, žádného znaku si nezvolil. Lidé už dnes ke hrobu putují a jistě budou putovati čím dále tím více, zejména ti, kdož pomoci potřebují, aby, když ne — jako za živa — prosbami u lidí, tedy přímluvou u trůnu Božího pomáhal všem bez rozdílu. Nejtklivější scéna byla, když se pohřební průvod zastavil u „Stojanova". Nikdy ho za živa zblízka neviděl. Když r. 1922 (asi v září) jsem ho vybízel, aby se šel podívati na stavbu „Stojanova", odmítnul, až prý bude hotov. Měli jsme za to, že do 5. července bude aspoň tak vystavěn, že by mohl býti vysvěcen. V posledním dopise, který jsem od něho obdržel před katastrofou, totiž 4. května, tázal se mne, zda by svěcení mohlo býti mezi 8. až 10. hodinou a mám-li už kazatele atd. Je to zvláštní, že první prapory, které se „Stojanova" vlály, byly černé, smu-

tební; první hosté, kteří v improvisovaných pokojích byli ubytování, že byli pohřební; a první návštěvu že „Stojanovu" učinil jeho budovatel — v rakvi... Na balkonu (postranním) umístili jsme v palmoví obraz zvěčněného, a vedle něho objevil se p. místopředseda poslanecké sněmovny dr. M. Hruban, aby mu dal poslední, veletklivé „s Bohem!" (Celou cestou plakal dr. M. Hruban jako dítě, a věděl, proč). Královská kaple vpředu byla vyzdobena chvojím, černou draperií a arcibiskupským odznakem. Hned den nato slouženy tam tři mše svaté, a ve čtrnáctý den jeho úmrtí sloužil jsem tam zpívané Requiem u přítomnosti chovanců našeho misijního ústavu sv. Cyrila a Metoděje. Pohřeb „našeho Cyrila" bezděky připomínal pohřeb jeho prvního předchůdce, sv. Cyrila, slovanského apoštola v Římě. Do smutku mísila se radost, že ho máme mezi sebou na Velehradě navždy, a blahé tušení, že budeme míti v něm výmluvného přímluvčího v nebi. V rozmluvě i tisku jmenují ho bezděky „světcem, mužem Božím" atd. Kdosi významně podotkl: „Není třeba, aby dělal zázraky po smrti; udělal jich za živa mnoho, neboť, čeho nikdo nedokázal a neprovedl, provedl on!" (známými intervencemi u ministrů a kdekoli bylo třeba). — Doufejme, že i naši drazí rodáci v Americe, pro něž bilo neméně jako pro nás všechny jeho zlaté srdce, budou míti v něm ochránce, a že dílo Apoštolátu, jeho péči tam propagované, zmohutní a že jeho odchodem s tohoto světa příznivců Apoštolátu, „Stojanova" i našeho misijního ústavu velehradského tam za mořem neubude, ale přibude hojně. Pro Unii ovšem — po lidsku řečeno — úmrtím nejdstp. arcibiskupa a zvěčněného P. A. Jaška nastala u nás těžká zkouška, ale dobrotivý Bůh se zajisté ve své Božské moudrosti a lásce postará, aby veliké ty myšlenky s nimi nevymřely. Základ je tu — a to je hlavní — a na něm s pomocí Boží chceme v duchu obou těchto ideálních, obětavých pracovníků budovati dále. Náš ústav cyrilo-metodějský oplakává v zesnulém „Otci" svého největšího příznivce a přičiní se, aby i tam na věčnosti měl z něho radost. Máme letos 56 chovanců ve třech třídách (II., IV., V.). Mimo to pokračují tu naši scholastici (3 z nich bývalí chovanci ústavu) ve svých studiích. P. Tomeček vyučuje latině jistého ruského konvertitu, mladíka 24letého, který letos v Záhřebě u našich velebných pánů konvertoval a chce se státi katolickým knězem. Měl ruskou reálku, a proto musí se za rok naučiti tolik latině, aby pak mohl v Římě studovati theologii. Vydržujeme ho sami. — Chovanci naši měli zde akademii k oslavě 300letého jubilea sv. Josafata, mučedníka za Unii. Příští číslo „Zpráv velehradských" přinese články o cyrilometodějské výstavě, kterou uspořádal dp. M. Nesrovnal; byla chystána pro unionistický sjezd, z něhož pro nemoc nejdstp. arcibiskupa ovšem sešlo. Pak článek o neobvyklém ruchu exercičním na Velehradě (87 akademiků a inteligentů, 103 studentky a 175 středoškolských studentů, 16 železničářů, vyšších to úředníků u dráhy atd.). — Slavili jste padesátileté jubileum „Hlasu". Blahopřejeme z hloubi duše a přejeme, aby přehojné Boží požehnání provázelo další vaši činnost pro jeho rozkvět a vůbec pro vše veliké, ideální a šlechetné, co v nové vlasti podnikáte na větší oslavu Boží a pro časné i věčné blaho jak milých našich krajanů, tak i ostatních všech: Dominus conservet, confortet, vivificet, benedicat! — Končím prosbou o zbožnou vzpomínku na nejdůstojnějšího p. arcibiskupa Stojana a vaši i ostatních našich milých krajanů přízeň pro náš misijní ústav sv. Cyrila a Metoděje. Znamená v upřímné úctě a přátelské lásce vděčně zcela oddaný P. A. Ostrčilík T. J., rektor.

Národní církev. Naši liberálové jsou ve věcech náboženských ignoranti, proto nemůže dobře skončiti, do čeho se oni dají. Tak již v roce 1916 mluvili a jednali naši liberálové o národní církvi. Myslili si, že církev jako církev, poněvadž katolickou nemilovali, chtěli míti něco jako c. k. za starých dob. Byli soustředěni kolem Mafie a Národních listů, odkud také čerpal svůj směr bývalý náš kněz Matěj Pavlík v Kroměříži, když počal vydávati „Právo národa". Z řeči, kterou jsme s ním měli po vydání prvního čísla, bylo jasně viděti, že informace má od p. Síse z Národních listů, které mu byly evangeliem. Touto národní církví měla pak býti nová sekta československá, do níž velké naděje

naši liberálové kladli. Než její vystoupení, rozdvojení, charakter kněží a směr reforem dokázaly, že stát moderní nemůže míti takovou církev za státní, která základní zákony nezachovává. Zákon vlastnictví musí respektovati každý stát i každá jeho složka, kde tomu tak není, není základů pro kulturu. Kdo nyní zblízka zná poměry v nové sektě Farského nebo Gorazdově, ten poznává, že v našich liberálech není mnoho vtipného semínka. Chtíti tisíciletý útvar církve kat. nahraditi něčím, co vymyslí kněží bez hloubky náboženské, bez znalosti filosofie, bez vnitřní reformy, ten nemá vůbec ponětí o složitosti náboženské otázky v lidských dušich a srdcích. Dnes je již jisto, že národní státní církve nebude, že církev katolická si své postavení uhájí i za nepříznivých našich poměrů. Ona je dílo Boží, ostatní církve jsou dílem rukou lidských, proto nemohou zápasiti s ní. Národní církev jest snem lidí, kteří o náboženství nemají pravého názoru. Takovými byli, jsou i zůstanou naši liberálové všech směrů a stran.

Bílé velikonoce. Na pondělí velikonoční nebo v týdnu po veliké noci, chceme provésti sbírku na katolický tisk. Moderní zbraní jest tisk, proto musíme míti tisk silný finančně, abychom mohli hájiti cyrilometodějskou víru v našem národě. Sekretariát Apoštolátu pošle na všechny české farní úřady vysvětlení s předlohou kázání o tisku, aby věřící lid byl upozorněn na důležitost tisku!

Příspěvky členů Apoštolátu sv. Cyrila a Metoda od 1. ledna 1924 do 31. ledna 1924. Farní úřad Březová 200, Jindřichov 31, Pitín 25, Jalubí 40, Lipov 35, Životice 6, Bílavsko 60, Otrokovice 10, Horní Újezd, p. Všechovice 300, Soběchleby 500, Velký Týnec 280, Rýkalová, Klimkovice 3, Velehrad 11.35, Žešov 130, Paršovice 272, Bernatice 24.08, Cotkytle 120, Přerov 600, Zdounky 66.50, Domažlice 120, Záhlinice 210, Kurovice 21.50, Černotín 25, Dlouhomilov 28, Hradčovice 30, Goldschmid, Praha 3, Velká Bystřice 553.10, Hoštice n. Haně 54.31, Hruška 23, Osek nad Bečvou 43, Šumvald 30.50, Jevíčko 55, Mysločovice 15, Dřevohostice150, Klenovice 50, rodina Pluskalova |z Prostějova 100, Vracov 200, Bílá, p. Staré Hamry 180, Mariánská družina chovanek ústavu Bedř. Frýdlant 43, Bystrošice 39, Vepřek, Frenštát 6, Petrášová, Mysločovice 10, Gamba, Kroměříž 8 Kč, Bzenec 35 Kč.

Schůze sekretáře

Z Loštic u Moravičan. Katolické hnutí v Lošticích má silný základ postavením krásného Lidového domu, v němž v neděli, dne 27. ledna 1924 konala Lidová jednota valnou hromadu. Docent katechetiky P. Václav Kubíček pozval dra Fr. Hrachovského, aby před valnou hromadou promluvil o časov. kulturních otázkách. Schůzi velmi četně navštívenou zahájil předseda Jednoty p. Koudelka. Dr. Hrachovský rozhovořil se o náboženské otázce a školské, jež nejvíce hýbou myslemi dnešního lidstva. Přednáška jeho byla s pozorností vyslechnuta. Pak se konala valná hromada, která mnoho dobrého přinese pro naše hnutí.

Z farnosti kostelecké. „Aj, zvěstuji vám radost velikou!" Tak mohou s andělem zvolati farníci kostelečtí, neboť oni ty radosti prožívali právě v minulých dnech, 2. a 3. února. Měli jsme v našem kostelíčku, krásně vyzdobeném, duchovní cvičení, které vedl dstp. dr. Fr. Hrachovský, nadšený kazatel z Olomouce, jenž v šesti kázáních nám mluvil od srdce k srdci, jak jen Slovák Slovákovi může rozuměti, jak on se v jednom kázání zmínil. Děkujeme dstp. kazateli za jeho krásná kázání a přejeme mu, aby ten Spasitel, jehož vlastnosti nás učil znáti, dal dlouhého a pevného zdraví v jeho vznešeném úřadě kazatelském, aby pro čest a slávu království Božího na zemi, t. j. církev katolickou, dlouho ještě pracoval. Děkujeme též našemu dstp. faráři Hajtlovi, že se tak otcovsky stará o své ovečky, neboť chce, aby žádná, která jest dobré vůle, se mu neztratila, ale šťastně se radovala s Kristem na věčnosti. Za vše voláme „Pán Bůh zaplať!" Vděční farníci. — Triduum v Kostelci se opravdu vydařilo. Kostel byl vždy pl-

níčký. Ve zpovídání pomáhali dr. Žalčík z Kyjova a P. Kalivoda z Ježova. Slovácký lid jest vždycky vděčným posluchačstvem, ale i hodným přijímatelem svatých svátostí. Varhaník s dstp. farářem starají se o zpěv chrámový, takže pobyt v kostele jest opravdu pro slováckou duši radostí a rozkoší. I výšivek lidu jest užito v liturgii. Zde žijí a tvoří náboženský život dle přirozených darů božích, aby se tyto zaleskly ve vyšším poslání. Krásná slavnost skončila písní Te Deum, poděkováním družičky a místního pana faráře kazateli.

Ze Znorov. V neděli, dne 10. února t. r. měla se konati veliká schůze o školské otázce, kde měl promluviti dr. Hrachovský z Olomouce. Jelikož ustanovena na tuto neděli instalace nového pana faráře, muselo se od schůze upustiti.

V Olomouci. dne 14. února 1924, v úmrtní den sv. Cyrila, konala se v konsistorním sále za předsednictví J. M. p. arcibiskupa dra Prečana schůze komise pro unionistický sjezd na Velehradě.

V Praze v neděli, dne 17. února t. r. konala se schůze Říšského sboru katolické inteligence v Koleji Arnošta z Pardubic. Apoštolát a Matici cyrilo-metodějskou zastupoval dr. Frant. Hrachovský.

Z Brna. Ve středu, dne 20. února t. r. přednášel dr. Frant. Hrachovský z Olomouce o církvi československé v cyklu lidových přednášek v sále Raiffeisenek na Dominikánském náměstí. Účast byla velmi pěkná. —

V Olomouci dne 21. února 1924 přednášel na čtvrteční schůzi orelské dr. Fr. Hrachovský na téma: „Smysl života dle křesťanské filosofie.

Z Palonína. V neděli, dne 24. února t. r. konala Lidová jednota schůzi, na níž dr. Hrachovský promluvil o právech a povinnostech katolíků v naší republice. Schůzi pěkně navštívenou řídil pan předseda Zdráhal. Přítomni byli dstp. farář z Loštic a profesor Kubíček. Zajímavostí bylo, že schůze se konala u hostinského československého vyznání. Tam ještě drží sektáři filiální kostel ve své moci.

Z Vel. Bystřice u Olomouce. V pátek, dne 29. února 1924 konal odbor Matice cyrilo-metodějské valnou hromadu, na níž promluvil dr. Hrachovský o úkolech Matice cyrilo-metodějské.

Tridua ustanovena jsou zatím ve Velkém Týnci od 2.—4. března a ve Bzenci od 7.—10. března. — Tridua budou ještě v Kněždubě, v Renotách, Neslovicích u Ivančic a Krásensku.

Různé zprávy

Redakční. Vydáváme dvojčíslo 3. a 4. Jsme tak nuceni učiniti k vůli administraci, která není ještě s agitací hotova, proto potřebuje oddechu, aby mohla vše do pořádku uvésti. Příští číslo Apoštolátu 5. vyjde 1. květnem. Čtenářům můžeme sděliti, že se nám podařilo rozmnožiti o hodně odběratelstvo časopisu Apoštolát.

Organisátor venkovské omladiny dr. Josef M. Klement Žůrek 12. února r. 1924, padesátníkem. Několik črt podává Alois Vicenák. Narodil se 12. února 1874 v Žeranovicích u Holešova. Gymnasijní studia konal v Kroměříži, kdež r. 1892 maturoval s vyznamenáním, na kněze byl vysvěcen v Olomouci r. 1896. Byl ustanoven studijním prefektem v arcibiskupském semináři v Kroměříži a připravoval se k přísným zkouškám profesorským. Roku 1903 byl promován na doktora filosofie, a téhož roku po zkouškách universitních byl aprobován jako profesor řečtiny, latiny, dějepisu a němčiny. Působil jak na českém, tak i německém gymnasiu v Kroměříži. Přepracován, nervově nemocen, trávil dovolenou ve svém rodišti Žeranovicích, potom byl katechetou v Holešově a Vyškově, z Vyškova vstoupil do řádu premonstrátského v Nové Říši za opatování J. M. Norberta Drápalika, který byl mu novicmistrem a otcovským přítelem, a v Nové Říši 8. prosince 1914 skládal slavné sliby klášterní. Toť několik suchých životopisných dat ze života našeho jubilanta. Úzký kruh působnosti profesorské, čtyř školních stěn, mu nedostačoval.

Za svůj životní úkol si vytkl, býti učitelem venkovské mládeže, a za tímto svým vytknutým cílem, „vše pro venkovskou mládež", kráčel vpřed a své milé mládeži věnoval veškery své síly, ale i slibnou kariéru. Už před ustavující valnou hromadou sdružení rolnické (tehdy oficielní název) omladiny, shromažďoval kolem sebe ve svém rodišti a na Holešovsku vůbec mládež škole odrostlou k prohloubení sebevzdělání mládeže, po ustavující valné hromadě, jako zvolený člen Ústředního výboru za zletilé, stává se duší hnutí omladinského. Ústředí, redakce, ba i expedice časopisu „Naše omladina", pěkný dokument toho přináší fotografické vyobrazení z ročníku III., strana 11, finanční zabezpečení, bez něhož žádný podnik se neobejde, vše soustřeďovalo se v jeho osobě. Netoliko že sám neúnavně snahy mládeže sdružené šířil a upevňoval, burcoval nadšení pro venkovskou mládež a k spolupráci zval bohoslovce a katolické studentstvo, jak případně toho vzpomíná P. A. Odrážka v „Naší omladině", r. I., str. 258, z bohoslovecké pouti 2. a 3. srpna 1909 na Velehradě: ....„Vystoupil dr. Žůrek, miláček naší omladiny. Tenkrát byla myšlenka omladiny v plném proudu. Bylo už pozdě. Dr. Stojan trval na tom jen, jen zkrátka, ale dr. Žůrek už byl na podiu a žertovným způsobem si zaagitoval pro omladinu. Všecky nás jmenoval generály, vojáky ať prý si hledáme sami — ve venkovské omladině. Rojící se brzo po tom tu a onde po celé Moravě nové skupiny omladiny, soudím, že byly tenkrát do jisté míry též výsledkem jeho proslovu, bohoslovci zájem roznesli do svých domovů..." Náboženský obrod mládeže venkovské, toť bylo jeho ideálem. Vůdčí hvězdou byl mu zakladatel řádu premonstrátského sv. Norbert, šířící úctu k nejsvětější Svátosti oltářní a vysvětlujeme si, proč k premonstrátům vstoupil. Chtěl, aby zmlkly ty výtky ke klášterům, že neposkytují z bohatých studnic duchovních fondů v té míře, jak by bylo žádoucno. Nová Říše měla šířiti světlo eucharistické a náboženského obrození mezi mládeží, a tak vychovati novou, lepší generaci. Do Nové Říše přenesl Ústředí sdružení venkovské omladiny, redakci i administraci časopisu „Naše omladina", tam uspořádány první exercicie pro rekruty a dr. Žůrek je řídil. V tehdejším opatu J. M. Norbertu Drápalikovi, nalezla omladina svého mecenáše. Škoda, přeškoda, že nebylo chápáno po odchodu opata Drápalika těchto ideálních snah a Nová Říše zbavila se glorioly, kterou v dějinách by si byla zajistila, snahou o náboženský obrod mládeže. Finanční starost kolikráte ho krušila. Příjmy Ústředí, toť byly jen členské příspěvky mládeže, nebylo mecenášů, jak nespravedlivě bylo v novinách pokrokových vyčítáno, a tak často vydání přesahovala příjem. Tak za rok 1912 výdaje dostoupily 3382 K 45 h, na příspěvcích se však vybralo pouze 2140 kor. 42 hal. Bylo šetřeno sice s každým grošem, než vydání nutná zde byla: 728 K bylo zaplaceno jako doplatek za účastníky exercicií na Velehradě. A přesto, i když starosti doléhaly na něho, v kruhu mládeže neviděl jsem ho nikdy zasmušilého, i když vážného, při tom však usměvavého. Vím sám, že nebyla plně chápána jeho snaha. Nemohli ovšem ji pochopiti nikdy ti, jejichž srdce k mládeži venkovské nepřirostlo, než divím se, že nepochopili jí mnozí z těch, kdož mezi venkovskou mládeží žili a s ní spolupracovali. Jaký vliv měl dr. Žůrek na naše vojíny, s nimiž byl v dopisovém spojení po čas války, pochopí ten, kdož si s vojíny dopisoval. Mám mnoho dokladů od vojínů, kteří blahořečili jeho šlechetné snaze: rozesílání zábavné četby, modlitební knihy a letáčky o vzbuzení lítosti. Za rok 1916 odesláno jeho přičiněním, ač on osobní zásluhu odmítal, sta a sta balíků ušlechtilé četby po všech bojištích a nemocnicích, modlitební kniha „Přítel vojínův" v tisících exemplářích vojínům rozdána, letáčků o vzbuzení dokonalé lítosti rozšířilo se přes 200.000. (Viz „Naši omladinu"). V horlivosti pro mládež je podoben zemřelému nejdůstojnějšímu arcibiskupovi dru Stojanovi. Jemu nebylo obtížno třeba v Rožnově na nádraží přenocovati a odtud pěší jíti do vzdálených Velkých Karlovic, aby tam dopoledne kázal v kostele a odpoledne přednášel omladině. Nevzpomínám tu dušičkové slavnosti na Sv. Hostýně a pomníku zemřelých a padlých vojínů, čehož on je původcem. Bůh živ, sil a zachovej ho naší omladině ještě dlouhá leta v čilosti.

Manželé Olšovští z Hranic, František a Leopoldina, věnovali našim spolkům 5000 Kč. Velkolepý tento dar jest skvělým dokladem pochopení našich snah a úkolů. Je jisté i v našich řadách více zámožnějších manželů, ale věnovati větší obnos na Apoštolát, Cyrilo-metodějský tiskový spolek, Matici cyrilo-metodějskou, Skupinu společnosti sv. Cyrila a Metoděje atd., nikomu nenapadne. Schází pochopení. Kéž čin manželů Olšovských z Hranic změní nazírání u bohatých, abychom je mohli počítati mezi své podporovatele.

Stavba kostela. Redaktoru přišla žádost, určená Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje ze Soročiny, v níž prosí o podporu a milodary na stavbu kostela. O. Miron Petránovit, gr.-katolický farář v Soročíně u Vyšnýho Svidníku na Slovensku, je nucen postaviti pro svých 25 rodin malý kostelíček. Doposud užívali místního kostela, který patří katolíkům latinského obřadu. Nyní dostali výpověď a kaplička malá, 5krát 6 m, nestačí. Je ovšem divným, že duchovní vrchnost neurovná tyto poměry. Je snad jakousi omluvou, že Soročin je v diecési prešovské, v župě košické, kde ještě nejsou poměry ustáleny. Kdo tedy by chtěl něčím přispěti našim bratřím řecko-katolickým, může buď přímo na vldstp. faráře Petránovita, nebo na redakci nějaký obnos zaslati.

Plány P. Jaška. Colendissime! Prof. dr. Slabý z Král. Hradce nepřijde již k Vám do Lublaně, jest ustanoven prof. theol. v Bratislavě. P. Špaldák se vrátil z Paříže a bude profesorem unionistiky v Olomouci. Máme tu tedy dva: dra Vašicu, jenž bude přednášeti staroslovanštinu a slov. bohovědnou literaturu, a P. Špaldák de evolutione dogmatum (s výhradným hlediskem k východní církvi) a de hodierno statu ecclaes orient. Stanovy mešního spolku Apoštolátu co nejdříve Ti zašlu. Rádi bychom po novém roce zřídili o n e n slovanský k l á š t e r, o němž jsme v Lublani mluvili, a to prozatím v Kroměříži v prázdném dnes bývalém piaristickém klášteře. Mohli bychom umístiti prozatím jen asi 10 mnichů. Ale zdá se nám, že tempus urget! Máte nějaké stanovy? Převzal by igumenát Šeptickyj? A poslal by někoho sem, kdo by klášter vedl? I ženský klášter bychom založili pro Rusko. Až bychom měli kněze, založili bychom na Sibiři misijní školu za podpory Francie. Tento měsíc odjeli do Kyjova dva redemptor. čeští, kteří přijali východní obřad, a jeden kněz jede na Kavkaz pastorovat Čechy. Misijní ústav na Velehradě, který vedou jesuité, jest p a p e ž s k ý m s výslovným určením, aby vychovával kněze, misionáře pro s l o v a n s k é misie. O velké pro chrámy a dům, ale i o malé pro modlitební knížky obrazy sv. Cyrila a Metoda se pilně starám. Zašlu na ukázku r ú z n é druhy. Privilegia Apoštolátu sv. C. a M. jsou znovu z Říma potvrzena a přidáno ještě facultas benedicendi et imponendi quinque scapularia sub unica formula. Brzy pošlu i Vám o tom zprávu. Přišli by oni kněží od Vás dělat noviciát u nás v Kroměříži? Čím spíše začneme, tím bude lépe. Prosím Tě, řekni dp. dru Balčicovi, redaktoru „Katol. listu", aby mně zasílal list, a to všechna čísla od 1. srpna 1919. Peníze zašlu, až se uvolní pošta. NB. Chtěl-li by, posílal bych mu čas od času něco pro jeho list z našeho náboženského života. Rukopis Tvůj jsem dostal a pilně se překládá. S přáním všeho dobra na Pánu Bohu uctivě oddaný A. Jašek, katech. V Kroměříži 27./10. 1919

Knížka útěchy o smrti. Též kniha radosti. Dr. Augustin Wibbelt. V rouše českém podává dr. Ferd. Černovský, O. S. Aug. Nákladem Cyrilo-metodějského knihkupectví Gust. Francla v Praze. 8°, str. 173, cena Kč 4.— — Jaké má poslání tato knížka s podivným zdánlivě nadpisem? „Tolik lidí kráčí životem, a všichni kráčejí vstříc smrti. Jak málo jich odvažuje se, aby na ni pohlédli! Ó vy ubozí, znavené duše, jež hynete v prachu, vy zraněné duše, jež tvrdou rukou bil život, vy týrané duše, jež sotva můžete žíti a umříti nemůžete, vám především tato knížka budiž věnována, jako kapka balzámu na rány, jako hůl do ruky, neboť má býti knihou útěchy..." Těmi slovy začíná psáti dr. Wibbelt knihu, kterou bychom vložili každému do ruky prostě z toho důvodu, že jest to kniha neobyčejná. Bylo by nutno stránku za stránkou uváděti na doklad našeho tvrzení, neboť autor mistrným způsobem přistupuje k děsivému problému smrti, nikoliv však, aby rozrušoval a chuti k životu zbavoval, nýbrž

aby zušlechťoval, útěchy a radosti dodal, jaké se těší každý opravdový křesťan, neboť věří, že smrtí nekončí život jeho duše, která raduje se, že okusí těch vznešených věcí, o nichž veliký Dante mluví ve své nesmrtelné votem víry. Jsme tudíž dikem vázáni překladateli, že tuto knihu útěchy nám v rouše českém podal. Kniha, která tištěna na krásném papíře a ve vkusné úpravě, jest obohacením naší náboženské literatury. —jhk—

Poslanci v průvodu.

básni podivuhodným způsobem a samo Písmo sv. propovědělo nejlepší slovo: „Ani oko nevidělo, ani ucho neslyšelo, ani na lidské srdce nevstoupilo, co Bůh připravil těm, kteří Ho milují." Odtud také učí nás tato kniha Wibbeltova dívati se rozumně na život a žití ži-

Zemřel náš přispívatel P. Grygera, farář ve Vracově. Psával často do „Apoštolátu". Uměl všechny slovanské jazyky, franštinu a italštinu, z nichž překládal. Opět jeden důkaz, jak „zaostalí" jsou mnozí kněží. Umřel ve věku 51 let na souchoty. Duši šlechet-

ného tohoto kněze odporoučíme modlitbám našich čtenářů.

Říšský poradní sbor katolické inteligence konal svoji schůzi za předsednictv univ. prof. msgra dra Kachníka a za přítomnosti 15 delegátů. Nejprve vzaty na vědomí tyto zprávy dra Jandy a schváleny: 1. zpráva o schůzích přípravného výboru pro oslavu tisícileté památky mučednické smrti sv. Václava, ve kterých projednávány další kroky za účelem dostavění velechrámu svatovítského. Při tom konstatováno, že svato-václavská sbírka vynesla dosud 370.000 Kč, z toho v Praze kolem 70.000 Kč i s pouliční sbírkou. Dále, že budou za účelem provedení usnesení říšské konference všechny súč. spolky a korporace (Matice Staroboleslavská, Družstvo Přátel Studia a umění, sv. Vojtěch na Slovensku, Cyrilo-Met. liga, Spol. sv. Cyrila a Metoda, Matice cyrilo-metodějská, Rada katolíků čsl. republ., Lidová akademie, Družina literární a umělecká), které již od nynější doby by měly s příslušnými přípravnými pracemi na důstojné oslavě započíti, vyzvány, aby se o dožádaných na ně vznesených úkolech vyjádřily a za účelem úzké spolupráce do přípravného výboru své delegáty jmenovaly a na jeho schůze vysílaly. 2. Pokladní zpráva, dle které ku dni 17. května 1923 činila: Hotovost Kč 836.76, s toho do sjezdu vydáno Kč 488.65, takže do sjezdu zbylo Kč 349.10. U příležitosti sjezdu přijato celkem Kč 3648.10, k tomu hotovost Kč 349.10 dohromady Kč 3997.20. Při sjezdu vydáno Kč 283.04, takže zbývá na hotovosti Kč 3713.24. Dále bylo usneseno zásadně obrátiti se na městské zastupitelstvo pražské se žádostí, by se postaralo co nejdříve o zřízení mariánského sloupu; zaujato k opětným pokusům o uzákonění společného užívání kostelů a hřbitovů, původně již hájené stanovisko a usnesené, dle kterého říšský poradní sbor staví se zásadně proti jakémukoliv společnému užívání, o které, jak patrno, jedině usiluje církev čsl. a vybízí všechny spolky a korporace v něm zastoupené, by o tomto stanovisku veškeré své členstvo uvědomily a připravily pro případ akutnosti této otázky na všechny možné důsledky. Vzhledem ku došlým stížnostem na pronásledování a pronásledování katolických učitelů jednomyslně usneseno, obrátiti se na klub poslanců čsl. strany lidové, aby v určitých případech se pronásledovaných ujal a jim aspoň k zákonným požadavkům a nárokům dopomohl. Současně pak učiněno rovněž jednomyslně zásadní usnesení, podporovati v jednotlivých případech vším možným způsobem zájmy příslušníků katol. organisací a dále doporučiti vřele akci Mikulášského daru pro katol. studentstvo a zaslati již dříve vypracovanou osnovu zákona na zřizování náboženských škol znovu klubu senátorů a poslanců čsl. strany lidové. Hlavním bodem schůze byla také otázka reformy střední školy, uložená schůzí sjezdem katolické inteligence, ke které po obšírné debatě, jíž se súčastnili předseda prof. Trnka, Vojáček, Fr. Janda, dr. Hrachovský, dr. Niček, V. Schönborn a zástupkyně učitelek slč. Neručická, zaujato toto stanovisko: 1. Reforma střední školy nebudiž prováděna unáhleně. 2. Do komise o této reformě budtež přizváni také odborníci z řad organisovaných katol. profesorů. 3. Uvedená škola budiž osmitřídní, mějž společný čtyřletý základ. 4. Na vyšších budiž bifurgace a) Větev humanistická, b) Větev realistická. 5. Náboženství jako nezbytný prvek všeob. vzdělání budiž povinně vyučován opět ve všech třídách. 6. Klasická filologie jako staletím osvědčený základ formál. vzdělání a nezbytný předpoklad vědecké zdatnosti budiž rovněž povinným předmětem a to latina na nižším stupni, latina a řečtina na vyšším stupni v oddělení humanistickém. 7. V nejvyšších třídách budtež poskytnuty základní poznatky společného filosofického světového názoru na objektivním základě. O něm budou vyrozuměny presidium ministerstva školství a národ. osvěty a veškeré senátorské kluby a poslanecké kluby českých i německých občanských stran. Příští schůze stanovena, nebude-li potřebí dřívějšího svolání mimořádné schůze, na den 13. ledna 1924 po 10. hod. dopoled. do salonku Č. L. A. v Praze 11, Voršilská 1.

Nová obálka naše. Slíbili jsme hned v minulém ročníku, že nový ročník vyjde v nové úpravě. Za nákres na obálku požádali jsme akademického malíře Jana Köhlera, jehož dopis uveřejňujeme. „V Nenkovicích 20.

prosince 1923. Veleváženy pane doktore! Konečně přikládám Vám slíbenou kresbu obálky. Šlo to za posledního špatného počasí velmi ztuha — deprimovalo mne a málo jsem na práci viděl. Další kresby přijdou pro časopis „Pán přichází". Musím vyřizovati jedno za druhým, a proto se na mne nehněvejte: mám toho mnoho. Kresba je nakreslena skoro ve skutečné velikosti. Bude-li vám vyhovovati, budu velmi rád a prosím Vás o jeden otisk obálky do své sbírky prací. S honerářem budeme snadno hotovi: považujte to za můj příspěvek Apoštolátu. Uctivě a srdečně Vás pozdravuji a přeji Vám radostné svátky vánoční a mnoho zdraví a zdaru a požehnání Božího do roku nového. Zachovejte ve vzácné své přízni Vám v úctě hluboké oddaného Jano Köhlera, akademického malíře. — Obálka jest krásná, jistě se bude všem líbiti. My jsme si mistra zanesli mezi řádné členy Apoštolátu, kteří jednou pro vždy zaplatí 200 Kč příspěvků. Při tom zůstáváme dlužníky ochotnému mistru.

Naše vyobrazení. V dnešním čísle přinášíme fotografii dra Klementa M. Zůrka, který slaví 50leté jubileum. Jest on pravým apoštolem naší omladiny i lidu, proto patří do našeho časopisu. — Z triumfálního pohřbu pana arcibiskupa dra Stojana přinášíme 8 pohledů na l e s p r a p o r ů, které ho doprovázely na poslední cestě, a n a v ě n c e, které nesly naše Orlice před rakví, atd.

Získávejte odběratele pro Apoštolát!

Lidové knihkupectví
Ignác Hofírek,
Olomouc,
Wilsonovo náměstí číslo 18.

Vlastním nákladem vydalo:
Řehulka Jaroslav, M i n i s t r a n t i. Humoresky. 2. vydání. Poštou 13 Kč. Sheehan, L u k á š D e f m e g e. Kněžský román 30 Kč. M a l ý k a n c i o n á l arcid. olomouc. Bez not. Váz. po 5·50 Kč, s mariánskými (poutními) písněmi 10, 16, 18 Kč a výše dle vazeb
P o d p o r u j t e s v é p o m o c n ý p o d n i k

*

Žádejte
„La Rö" fíkovou kávu
(s ochr. známkou „Kostel")
známá nejlepší kávová
přísada

*

Úprava moderní. Úprava moderní.

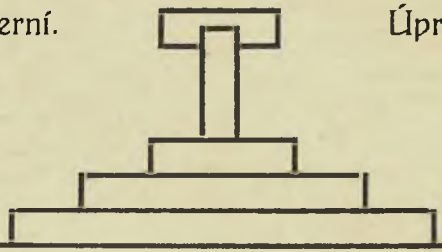

Arcibiskupská knih- a kamenotiskárna v Olomouci, Wilsonovo nám. 16

*

dodává prvotřídní tisky.

*

Bibliofilská díla.
Závod je vybaven moderními
písmy a stroji. Sázecí stroje. Tříbarvotisk.
Knihařství. Sklad veškerých tiskopisů pro římsko-katol. farní úřady schválených nejd. arcibiskup. konsistoří. Rozpočty a návrhy zdarma. Telefon čís. 220.

Ceny levné. Ceny levné.

Paramenta,
kostelní a spolkové prapory jen vlastní výroby za nejlevnější ceny
česká katol. firma
Em. Werner a spol.
Brno.
25leté trvání závodu.

Všechny tiskopisy
pro jednotlivce, spolky, družstva, nakladatelství, banky, záložny, továrny atd.
ve vkusné úpravě, rychle a levně dodá
Lidová tiskárna
v Olomouci
Lidové závody tiskařské a nakladatelské, spol. s r. o.
Klášterní ulice č. 12. Mlýnská ulice č. 11.

Varhany, harmonia, prospektové píšťaly vyrábí
Fr. Fabiánek,
varhanářství,
Sloup, Morava.
Opravy, přestavby, ladění odborně a levně.

Oltáře, sochy, jesličky
a ostatní vnitřní zařízení chrámová a jeho opravy pečlivě a levně provádí absolvent státní školy řezbářské
Mořic Studeník
v Krasně n. Bečvou.
odbor. závod pro uměl. práce kostel. a dekorač.

Odborný závod pro bytová zařízení
Josefa Hanáka v Prostějově
dodává za ceny bez konkurence

klubovky,	koberce,	mosazný
pohovky,	záclony,	a
otomany,	pokrývky,	kovový
matrace,	linoleum,	nábytek.

Sochy - oltáře
a ostatní zařízení kostelní pečlivě a levně provádí absolvent státní školy řezbářské
Bohumil Bek,
odb. závod sochařsko-řezbářský pro uměl. práce kostelní
v Hoře Kutné.
Odvolejte se na tento insert!

Varhany
harmonia, piana, prospektní píšťaly a veškeré hudební nástroje
nejlevněji a nejrychleji dodá první česká firma na Moravě (založena r. 1862)
M. Strmiska a F. Imrich
Uh. Hradiště.
Rozpočty zdarma a franko.

Kněžské oděvy
zhotovuje za nejlevnější ceny
Frant. Špunda,
seminární krejčí v Olomouci
(naproti semináře).
Stále na skladě: plátěné a celuloidové kolary, bírety, náprsenky za nejlevnější výrobní ceny.

Kostelní paramenty,
prapory, korouhve, kalichy, ciboria, monstrance, sochy z massy i řezby ve vlastních dílnách hotoví firma
M. Nedomová a spol.
v Olomouci.
Velký sklad obrazů, křížů, růženců, obrázků, oltářních obrazů, křížové cesty, vůbec všech věcí pro katolické chrámy a domácnosti.

Katolická věrouka do každé katolické rodiny.

Čtenáři Apoštolátu mají možnost za sníženou cenu opatřiti si velké bohovědné dílo preláta dra Josefa Pospíšila:

O Bohu vtěleném IV.a místo 45 Kč jen 22 Kč.
O Bohu vtěleném IV.b místo 40 Kč jen 20 Kč.
O Bohu jednom podle přirozenosti I. místo 52 Kč jen 26 Kč.
O Bohu Stvořiteli III. místo 70 Kč jen 35 Kč.

Celé dílo má 2035 stran a stojí 103 Kč.

Výhoda tato platí jen pro laické čtenáře Apoštolátu, kteří posud neodebrali ani jedné části věrouky.

Možno objednati lístkem všechny díly i jednotlivé
v sekretariátě Tiskového spolku C. M. v Olomouci,
Wurmova ulice 13.

Nejlépe koupíte

dámské a pánské látky, plátna, etaminy ve všech módních barvách, šátky, koberce a záclony

oreľské
kroje, látku na kroje, košilky

a všechny součástky orelského kroje parádního a cvičebního stále na skladě má katol. firma

J. Žáletka,
Olomouc,
Wilsonovo (Dolní) nám. čís. 9.

Při obstarávání svých potřeb obraťte se s důvěrou na naši českou křesť. firmu

Karel Murla
odborný hodinář a přísežný odhadce soudu
v Olomouci, Anglická 29.

Vede vždy
precisní hodinky
všech světových značek
Schafhausen, Omega, Zenith, Doxa s písemnou zárukou a přesně vyzkoušeny. Hojný sklad zlatého a stříbrného zboží. Veškeré příbory ve velkém výběru a v každém provedení. Bohatý sklad přepychového zboží. Budičky. Vše za ceny tovární. Správky se vyřizují ve vlastní dílně a se vší přesností.

Kdo chceš prospěti katolickému školství?

Podporuj !!! ve všem

Matici cyrilometodějskou!

Objednej jen u ní dopisní papír, jehož má několik druhů, a to: Různé vyobrazení Panny Marie, Sv. Cyrila a Metoděje, zemřelého p. arcibiskupa dra Ant. C. Stojana a nového pana arcibiskupa dra Leopolda Prečana. Pak má na skladě krásné nálepky na dopisy. Vydala pro děti knížku „V zámku a chatrči", od známé oblíbené spisovatelky Vlasty Javořické — Cena 4·— Kč. Každý měsíc vydává oblíbený dětský časopis „Pán přichází". Celoroční předplatné 2·— Kč. — —

Svůj k svému!

Pohovky, matrace, otomany, rolety, žaluzie a spací rozkládací křesla

koupíte nejlépe v prvním českém závodě u

Choděry
v Brně, Falkensteiner. 12.
Telefon 723-VIII.

Nová písma. Mnoho pochvalných uznání! Nové stroje.
Veškeré tiskopisy společenské, jako: pozvánky na divadla, zábavy, akademie, plesy a jiné, navštívenky, svatební oznámení, poděkování, adresy, plakáty zhotovuje

Knihtiskárna „Snaha“
František Olšovský, Hranice

Noviny, listy odborné, brožury, vědecké knihy ve všech jazycích, revue, ceníky, bankov. a úřed. tiskopisy, obchodní knihy, různé papíry, diplomy, pohlednice a j. v krátké době.
Uprava vzorná. Zaručeně odborncká práce! Ceny mírné.

Vždyť Vám pravím a každý zkušený hospodář Vám to také rád potvrdí, že

hospodářské stroje

ze světoznámých akciových závodů

Wichterle-Kovářík

v Prostějově na Moravě

jsou dokazatelně nejlepší a proto také všeobecně oblíbeny. — Jen tam dostanete spolehlivý a zaručeně bezvadný stroj.

APOŠTOLÁT

sv. Cyrila a Metoda pod ochranou bl. Panny Marie

Ročník XV. Květen 1924. Číslo 5.

Zahrádka cyrilometodějská

Dr. Josef Vašica

Život sv. Cyrila a Metoděje.

II.

Slovanští apoštolové pocházeli ze vznešené a bohaté rodiny. Otec jejich, jménem Lev, zastával v Soluni druhou nejvyšší hodnost tak zvaného drungaria, maje nad sebou toliko velitele města, stratéga.[1] Jméno matky se neudává v nejstarších pramenech; možno-li věřiti pozdějším zprávám, nazývala se Marie. Nejmladším ze sedmi dítek těchto zbožných rodičů byl sv. Cyril, o jehož mládí nám vypráví slovanský jeho životopis mnohou zajímavou podrobnost.

Jmenoval se vlastně Konstantin a jméno Cyril, pod kterým jej nyní uctíváme, přijal až krátce před svou smrtí v Římě. Narodil se buď koncem roku 826 nebo počátkem roku 827. Matka odevzdala jej kojné, aby ho kojila. Ale dítě prý nechtělo přijmouti cizího prsu po celou dobu, dokud nebylo odkojeno; stalo se tak řízením Božím, aby „dobrá ratolest z dobrého kořene neposkvrněným mlékem byla odkojena". Po narození Konstantinově rodičové jeho shodli se na tom, že již nebudou spolu obcovati, a předsevzetí toho nepřestoupili, žijíce jako bratr a sestra, dokud jich smrt nerozloučila.

Když hochu bylo sedm let, viděl sen. Zdálo se mu, že soluňský stratég shromáždil všechny dívky města a pravil mu: „Vyvol si z nich, kterou chceš, za ženu a pomocnici rovnou sobě." A Konstantin, prohlédnuv si je všechny, spatřil mezi nimi jednu nejkrásnější ze všech, skvoucí tváří a ozdobenou hojně zlatými šperky a perlami a všelikou nádherou. Jméno její bylo Sofia, to jest Moudrost. Tu si vyvolil. Když tento svůj sen vyprávěl otci a matce, řekli mu: „Synu, ostříhej přikázání svého otce a nezamítej naučení své matky, neboť rozkaz jest svítilnou a zákon světlem. Rcí pak

[1] Říše byzantská byla rozdělena na správní okrsky, zvané themy. Slovo thema značilo původně vojenský oddíl, a později se přeneslo na místo, kde oddíl ten byl ubytován. Jednou z těchto them byla i Makedonie s hlavním městem Soluní. V čele každé themy stál vojenský velitel, řecky stratégos.

Moudrosti: Sestrou mi buď, a Opatrnost si učiň svojí známou. Neboť moudrost září nad slunce, a přivedeš-li si ji, aby byla tvou chotí, zbavíš se skrze ni mnohého zla." Tímto mystickým zasnoubením mladičkého Konstantina se zosobněnou moudrostí, jež by snad lépe slušelo až věku dospělejšímu, legenda pěkně znázornila jeho pozdější vášnivé přilnutí k vědám světským i duchovním.

Vedle pečlivé výchovy v rodině, dostalo se nadanému chlapci přiměřeného vzdělání na školách soluňských, kde záhy vynikl svou bystrou pamětí a neúmornou snahou nad všechny žáky. V té době se Konstantin nevyhýbal dětským hrám a obvyklým zábavám. Při tom jej stihla kdysi ztráta, která se krutě dotkla citlivé jeho mysli. Vvšel si totiž jednoho krásného dne se svými druhy do okolních lesů na lov, vzav si s sebou ochočeného krahujce. Když jej vypustil, strhl se náhle prudký vítr a krahujce mu odnesl. Z toho Konstantin upadl do takového zármutku, že dva dny nic nejedl. A tak poznal z této příhody, kterou Bůh naň seslal, chtěje ho odvrátiti od světských věcí, marnost všech kratochvílí a kál se, volaje: „Takový je tedy tento život, že místo radosti nastupuje žal? Ode dneška se dám jinou cestou, která je lepší této, a nepromarním svých dnů ve shonu tohoto života." Poté sedával více doma a oblíbil si zvláště knihy sv. Řehoře Nazianského (329—391), uče se jim na paměť. Ve svém mladistvém nadšení zasvětil se mu tím způsobem, že na stěně své světničky nakreslil znamení kříže a k tomu napsal tato žhoucí slova, „O Řehoři, člověče tělem, ale duší anděle! Ty, jsa tělem člověk, ukázal jsi se andělem. Neboť tvá ústa jako jeden ze Serafínů slavují Boha a ozařují všecek svět naukou pravé víry. Proto přijmi i mne, jenž se ti kořím láskou a vírou, a buď mým učitelem a osvětitelem."

Do jasu tohoto mládí, zasvěceného Bohu, padl temný stín smrti. Když Konstantinovi bylo čtrnáct let, zemřel mu otec. U jeho smrtelného lože odehrál se pohnutý výjev, který nám stručně zaznamenala legenda. Matka vidouc, že muž jí umírá, plakala a zvlášť byla stísněna obavami o své nejmladší dítě, naříkajíc: „Nedbám už o všechno ostatní, jen o tohoto hocha mi jde, jakého se mu dostane dalšího vychování." A muž ji těšil: „Věř mi, ženo, doufám v Boha, že mu dá místo mne otce a vychovatele takového, který vychovává všechny křesťany." Naděje ta se později také splnila. Pro tu chvíli však dolehlo na matku, aby pečovala sama o vzdělání dospívajícího Konstantina.

Jeho studia brala se obvyklou cestou, jakou se postupovalo i na školách západních: začalo se gramatikou, potom se přešlo k tak zvané matematické tetraktys, t. j. matematické čtyrcestí, k němuž patřila astronomie, geometrie, aritmetika a musika, načež po této důkladné přípravě se přikročilo k vědám filosofickým a theologickým. Zdá se, že vědychtivost Konstantinova byla větší, než horlivost některých učitelů. Aspoň by tomu nasvědčoval příběh, který uvádí táž slovanská legenda.

Spisy sv. Řehoře Nazianského, jejichž studiu se Konstantin s takovou horlivostí byl oddal, mají mnohá těžká místa, a není tudíž divu, že nemohl sám všemu porozuměti k velikému svému hoři. I byl v Soluni nějaký cizinec, slynoucí věděním. K němu tedy zašel Konstantin a padnuv k jeho nohám, prosil jej: „Buď tak dobrý, a nauč mě umění gramatickému!" Ten však zakopal svou hřivnu a odmítal jej slovy: „Hochu, nenamáhej se! Zařekl jsem se pevně, že nikoho, co živ budu, nechci tomu učiti." Ale Konstantin nedal se tím odbýti, nýbrž opět se mu klaněl, se slzami říka: „Vezmi všecek můj otcovský podíl, který mi náleží, a vyuč mě tomu." Ale podivný ten muž ani jeho opětovným prosbám nevyhověl. Konstantin vrátil se smuten domů a setrval na modlitbách, aby u Boha našel, po čem toužilo jeho srdce. A Bůh v brzku učinil mu po vůli, jako všem, kteří se ho boji. Neboť o kráse a moudrosti Konstantinově i o jeho pilném učení uslyšel císařský správce Theoktist, který měl titul logothet, a pozval jej do Cařihradu, aby se tam učil spolu s mladičkým císařovicem. Když to bylo Konstantinu zvěstováno, s radostí se chystal na cestu, klaněl se a děkoval touto modlitbou: „Bože otců našich a pane milosrdenství, který jsi vše učinil slovem a moudrostí svou, stvořiv člověka, aby vládl tvorstvu tebou učiněnému, dej mi moudrost, jež přebývá v blízkosti tvého trůnu, abych rozuměl tomu, co je tobě milo, a abych byl spasen. Jsemť služebník tvůj a syn služebnice tvé." A tak pokračoval ještě dál slovy Salomounovými, načež vstav, řekl: Amen.

Snad ani ještě netušil, na prahu jinošství, jaký úkol mu přikázal Bůh v životě, a v jeho radostném chvatu, s nímž se vypravoval do sídla nejvyšších škol v říši, víc se zračí mladická nebojácnost a touha po nových, širších obzorech, než určité povědomí budoucího povolání.

O mládí staršího ze slovanských apoštolů nevíme skoro nic. Legenda o sv. Metoději ani nám neudává, kdy se narodil, ani jména, jaké měl před svým vstupem do kláštera, neboť Metoděj jest jeho jméno řeholní; jeho řeholní jméno se počínalo podle tehdejšího zvyku touž písmenou M. jako křestní a snad znělo Michal nebo Manuel a pod. Po svých rodičích zdědil Metoděj krásné vzezření tělesné a ve školách upozornil na sebe svými právnickými schopnostmi. Vystudovav, věnoval se asi podobně jako jeho otec službě vojenské a správní a stal se záhy místodržitelem některé provincie říšské, obydlené Slovany, čili, jak legenda praví, „knížetem slovanským". Kde ležel okrsek jeho působnosti, nedá se blíže určiti; byl hledán v Thessalii, v Makedonii i v Malé Asii, všude tam, kde tehdy Slované měli pevná sídla v byzantské říši, ale uspokojivého řešení nepodává žádná z těchto domněnek, poněvadž v pramenech není o tom nejmenšího náznaku.

Jednota v Kristu

Michael d' Herbigny T. J.

ento výrok čteme již před vyznáním víry sv. Atanasia před sv. Augustinem v Origenovi, u sv. Cypriana: čerpají ho ze sv. Irenea a sv. Ignáce Antiochenského: „Nemylte se, bratří," píše veliký mučedník, ani ne deset let po smrti sv. Jana. „Kdo následuje původce rozkolu, nemůže obdržeti dědictví v království božím." (List k Filadelfským III., 3.) Jest to učení sv. Pavla o živé jednotě tajemného těla a učení samého Ježíše Krista o jedné vinici nebo jednom ovčinci: „větev odtržená od kmene jako uřezaný úd odumírá, usýchá, bývá sebrána a uvržena do ohně, kde shoří!" (Sv. Jan XV. 6.) Ovce, kterou dobrý pastýř neuvede do ovčince, zahyne.

Každá duše musí dle svého poznání toužiti po pravé církvi, zákonité nevěstě Kristově. Nikoliv politikou, nýbrž modlitbou, láskou, studiem. Když Pán Ježíš, vstupuje na nebesa, zanechal na zemi sbor apoštolů, jimž svěřil se svým povoláním učitelským vedení duší a jejich posvěcení, nepřestalo jejich poslání smrtí dvanácti a s ní i pomoc Kristova: „on je se svými vyslanci, se svými zástupci až do skonání světa". (Mat. XVIII. 20.)

S nimi a skrze ně šíří dále učením svou víru, vede duše ku zachování přikázání a udílí jim milost ve sv. svátostech. (Mat. XXVII. 18.) Sbor biskupský je jenom pokračováním a rozmnožením sboru apoštolského: tentýž úkol, totéž poslání, tatáž vážnost.

Ve sboru apoštolském všichni mají stejnou svátostnou moc. Petr i Pavel, Jakub i Jan, Barnabáš i Timotej může křtíti, biřmovati, rozhřešovati a světiti na kněze. Jedním neb druhým uděľovaná svátost, dostává od P. Ježíše posvěcující účinek. Petr není více apoštolem než ostatní a jeho nástupce není více biskupem než jiní biskupové. Nikdo toho neupírá. Ale za koho je každý biskup odpovědným pastýřem? Zde rozdíl — poměrně malý — třídí je na různé biskupy: každému je svěřena jistá část věřících.

Biskup kazanský nevede tytéž věřící jako biskup moskevský nebo kyjevský nebo kanterbuský: žádný není více biskupem, ale ovčinec moskevský není pařížský. Tatáž moc svátostná, ale jiná pravomoc.

Ale mezi dvanácti je jeden, kterého Evangelium zvláště vyznamenává. Veliký filosof ruský, Vladimír Solovjev, podotýká k tomu: „Uvažuje o tom, že z bezprostředních učedníků Ježíšových žádný nemá tolik práva na přednost, jako svatý Jan, miláček Páně, počítal jsem, kolikráte se Evangelium a Skutky apoštolské zmiňují o Janovi a kolikrát o Petrovi. A našel jsem, že poměr je asi 1 ku 4. Sv. Petr je jmenován 171krát (114krát v Evangeliu

a 57krát ve Skutcích apoštolských) a sv. Jan toliko 46krát (38krát v Evangeliu a 8krát ve Skutcích apoštolských).

Tento nepoměr, již nápadný, odráží se ještě více v Evangeliu. Kristus doporučí ustavičně apoštolům pokoru, ale varuje se po-

pírati jejich přesvědčení, že jeden z nich bude prvním, bude největším. Jedním slovem mohl zamezití nářky vždy se opakující, kdyby byl řekl: „Všichni zůstanou rovnými." Závist byla by přestala. Ale právě tomu prvnímu, tomu největšímu, dává předpisy

obzvláštní pokory. A zároveň staví Petra stále v čelo: vchází do jeho domu, vstupuje na jeho loď, u něho, skrze něho a za něho platí chrámovou daň. Když tak Petra vyznamenal, že mu to ostatní závidí, pečuje zároveň o to, aby byl nejpokornějším. Šimone, ty nemáš zalíbení ve věcech božích, ty jsi pohoršitelem, satanem, odpůrcem; to je tvá přirozená slabost. Ale milostí, kterou naznačuje změna tvého jména jako u Abrahama a Izraele, budeš Petrem, skalou, kterou si mistr vybírá a na kterou dělník klade první kámen, kameny δευτέρους apoštolské. Nikoliv pro zásluhy, nýbrž svobodnou volbou Ježíšovou.

Když satan chce potříbiti sbor apoštolský, Ježíš, chtěje i ostatní zachrániti, modlí se za Petra: Petr je první, s plnou pravomocí, protože všichni mu byli svěřeni Kristem do ochrany. „A ty, obrátě se, posiluj bratří svých." (Sv. Jan Zlatoústý: Výklad Skutků apoštolských, hom. III, 3. Migne grec. t. 60, 37.)

Ježíš potvrzuje toto zvláštní poslání Petrovo po svém zmrtvýchvstání. Zjevuje se mu prvnímu zvlášť a potom dvakráte s ostatním sborem apoštolským, ač mu nemá již co odpouštěti, vyznamenává ho ještě zvláštním způsobem v poslední kapitole Jana. beránky, ne část, nýbrž všechny, kteří mně náleží" (τὰ μου): Vyzkoušev jeho lásku a jeho pokoru, svěřuje mu své ovce, své nikdo nemůže říci, že je Kristovým, kdo neuznává, že je svěřen Petrovi. Všichni jsou mu svěřeni, i apoštolové. Sv. Jan Zlatoústý, vykládaje tuto část, doznává to výslovně s veškerou tradicí: „Odevzdává mu vládu nad bratry: ἐγχειρίζεται τὴν ἀρχὴν τῶν ἀδελφῶν Miluješ-li mě, vládni nad svými bratry." (Hom. 88; na sv. Jana; Migne řeč 59. col. 478. 5.) Apoštolové to pochopují, jejich žárlivost bývalá ustává po seslání Ducha sv., oni dle mluvy Nového zákona stávají se Petrovými.

Praví někteří, že sv. Pavel nikdy neuznával této přednosti Petrovy; naopak, on ji velmi často potvrzuje. Dokazuje výslovně svou neodvislost od dvanácti, vyjímá Petra: musel se dovolávati uznání Petrova, aby jeho kázání nebylo marné. (Gal. I, 18, II, 2.) Haní jeho učení, ale Petr je schvaluje a to mu stačí. V základních naukách Korintským učí je především, že, Kristus, vstav z mrtvých, ukázal se nejprve Petrovi a potom dvanácti. Tato přednost jako prvního svědka vzkříšení, tak přesvědčila Korintské, že se k němu odvolávají od Apolona nebo Pavla, ač nebyli od něho ve víře vycvičeni, nikomu před ním nedávajíce přednost, leč Kristu.

A přece Pavel odporoval Petrovi? — Ano, sám to přiznává, a právem. Jenom třeba dobře čísti různé homilie sv. Jana Zlatoústého na tento text listu ke Galatským. Výmluvný obdivovatel sv. Pavla, veliký učitel, vyznává tam zřetelně svou víru v prvenství Petrovo, bez něhož vážnost sv. Pavla nikdy by mu nebyla naklonila věřící. (Migne ř. t. 61.) Závěr jeho je: Pavel dává všude přednost rozhodnutí Petrovu. (N. 20. col. 387.) Sv. Pavel vskutku nevytýká sv. Petrovi nějaký omyl v učení, nýbrž nesrovna-

lost mezi učením a jednáním, nedostatek orthopédie (slovo řeckého originálu) přílišnou dobrotu k jisté třídě věřících. (Gal. II, 11.) Vážnost sv. Petra a jeho neomylnost nevyžadují nijak, aby byl vždy opatrným, moudrým a nikdy nehřešil. Církev katolická věří a učí, že modlitbou Ježíšovou a přispěním Ducha sv., Petr, žijící ve svých nástupcích, neuvede nikdy stáda Kristova do záhub. Po svém obrácení, následujícím trojí zapření, má utvrzovati bratry ve víře, ale zůstane hříšným a podrobeným soukromému omylu. Jeho jistota v učení se nesmí mýliti, když prohlašuje nějaký článek víry jako učitel a pastýř pro veškerou církev. Právem navrhoval pravoslavný protojerej Alexis Malcev, aby se vyjadřovala rusky myšlenka katolická, slovem bezochybočnost papežova a nikoliv nepohřešimost: neomylnost a nikoliv nezhřešitelnost.

V.

Poslání sboru apoštolského — vyšší než učedníků, a 70 vyslaných, přechází na jejich nástupce ve sboru biskupském; a rovněž obtížnější poslání Petrovo. Když zrní vzklíčí, původní rozdíly se rozvíjejí, se stromem nepřestávají. Od vyklíčení semene Ježíš vyznamenává ve své církvi sbor apoštolský a ve sboru apoštolském Petra. Petr má zůstati vyznamenaným po všechny věky. Jeho nástupce není více biskupem než ostatní: stejné posvěcení; avšak on nese břemeno pravomocí nad veškerenstvem. Každý biskup dostává část ovcí, nástupce Petrův má býti nade všemi.

(Pokračování.)

Poměr církve a pravoslavných vzdělanců k bolševismu

Napsal Mikuláš Glukovskij

Kdy bude konce těmto hanebným urážkám Krista a jeho útok nepřičetného nepřítele?

církve? Jak a kterými prostředky dá se zastaviti tento

„Vyzýváme vás, všichni věřící a věrní synové svaté církve, abyste se seskupili k obraně naší svaté matky církve, zhanobené a utlačené. Nepřátelé její zmocňují se vlády nad ní a jejími statky vražednými zbraněmi. Ale vy se postavte na odpor vší silou své víry, mocným výkřikem bolesti veškerého lidu; tak donutíte pobloudilce se zastavit a ukážete jim, že nemají žádného práva nazývati se obránci lidu, průkopníky nového života, protože jednají proti svědomí lidu.

A kdyby bylo třeba trpěti a snésti největší nebezpečí pro Krista, vyzýváme vás, abyste je vytrpěli zároveň s námi, pamětlivi slov apoštolových: ‚Kdo nás odloučí od lásky Kristovy? Snad souže-

ní, či úzkost, pronásledování či hlad, či nahota nebo nebezpečí a meč?' (Řím. VIII, 35.)"

Také sněm vydal 25. ledna 1918 vyzvání k ruskému lidu:

„Na svaté Rusi dějí se věci, po věky neslýchané. Uchvatitelé moci, kteří se nazývají komisaři lidu, nejsouce sami křesťani anebo někteří z nich bez jakéhokoliv náboženství, vydali ukaz, nazvaný „o svobodě svědomí", který však ve skutečnosti stanoví násilné potlačení věřícího svědomí. Jím podnikají útok na samo trvání církve pravoslavné. Proti temnému dílu těchto synů zavržení jest nám podniknouti zápas, seskupivším se na obranu toho, co jest svaté a drahé pravoslavným Rusům." I Tataři v XIII. a XIV. věku projevovali větší úctu k sv. církvi nežli nynější držitelé moci. Dosud byla Rus nazývána svatou. Nyní však chtějí ji proměniti v zemi Antikrista, v duchovní poušť, v níž je lépe mrtvým než živým."

„Proto ať je raději prolévána naše krev a ozdobí nás mučednická koruna, než abychom snášeli ponížení víry pravoslavné."

„Na tupitele a pronásledovatele církve přijdi hrozný a spravedlivý soud Páně."

V čele vyslanectva členů sněmovních dostavil se ku lidovým komisařům 15. (28.) března 1918 bývalý prokurátor sv. synodu A. D. Samarin a prohlásil, že všecky jejich, dosud vyhlášené ukazy jsou pokládány a nemohou býti jinak považovány než za nejhorší bezpráví proti náboženskému cítění církve pravoslavné, k nimž nikdo nezavdal příčiny; jako násilí, nehodným způsobem urážející každou svobodu svědomí, o křiklavém odporu se základními pravidly jimi samými — komunisty — tak slavně prohlašovanými."

Tak církev na počátku bolševismu se připravovala na zápas, vyzývala všecek věřící lid ku mučednictví: „Vzmuž se, svatá Rusi! Vystup na Kalvárii!"

V prvém období zápas, nebo aspoň odpor hlasitý byl ještě možným. Bolševici byli ozbrojeni a neváhali užívati násilí způsobem nejukrutnějším. Ale necítili se ještě pány situace, a nezavedli ještě toho „hřbitovního pořádku", v němž od roku 1920—1923 je naprosto nemyslitelno, aby v některé třídě, u některé části sovětské republiky ozval se lidský hlas, aniž by nebyl ihned udušen v krvi. Roku 1918, zmocnili se bolševici církví a klášterů, obírali a vraždili duchovní, vystupovali proti průvodům, otvírali uctívané hrobky, přenášeli sv. reliquie do muzeí, pokrývali svaté obrazy potupnými nápisy, pořádali protináboženská shromáždění, ale neopovážili se vystoupiti proti samému zřízení církevnímu, nemohli zameziti projevů nepřátelských své vládě.

Proto mohl sněm církve pravoslavné trvati až do 20. září 1918. A po uzavření sněmu mohl patriarcha Tichon uveřejniti 13. (26.) října 1918 svůj věhlasný napomínací list, určený „shromáždění lidových komisařů".

Poslání začíná slovy Písma sv.: „Schovej meč svůj do pochvy." (Mat. XXVI, 52.)

„Tento výrok Spasitelův obracíme k vám, nynější vládcové osudu naší vlasti. Již rok máte v rukou státní moc a chcete s velikou okázalostí oslaviti blízké výročí revoluce. Avšak krev vašich bratří, nemilosrdně povražděných po tisících z vašeho rozkazu, volá k nebi a nutí nás, abychom vám řekli hořké slovo pravdy. Když jste přišli k moci a vyzvali jste lid, aby se svěřil vašemu řízení, co jste mu naslibovali? Zatím dali jste mu kámen místo chleba a hada místo ryby. (Matouš VII, 16.) Lidu vyčerpanému dlouhou a krvavou válkou, slíbili jste mír „bez záborů a bez náhrad". Kterých výbojů mohli jste se odříci vy, kteří jste dovedli Rus k nečestnému míru, jehož hanebné podmínky ani jste se neodvážili uveřejniti? Velká naše vlast je zabrána, zmenšena a rozdělena, a abyste zaplatili uloženou náhradu, tajně odvezli jste do Německa zlato, které vámi nebylo nahromaděno. Vojínům pobrali jste vše, co je povbuzovalo bojovati s takovou udatností. Přemluvili jste je k opuštění praporů, k hanebnému útěku. Za vlast dosadili jste neživotnou internacionálu. Vlasti brániti nechcete, ale stále najímáte a ozbrojujete zástupy. Proti komu je chcete vésti? Národ jste rozdělili v nepřátelské strany a rozpoutali jste nejkrutější bratrovražedný boj. Místo lásky Kristovy — vámi otevřeně zavržené — zavádíte umělou třídní nenávist. A konce vámi roznícené války nelze dohlédnouti, protože krví dělníků a venkovanů ruských chcete dojíti svého fantastického cíle, světové revoluce. Rusku nebylo třeba hanebného míru vámi podepsaného, nýbrž jenom vám, abyste mohli svobodně rozpoutati uvnitř občanskou válku.

Nikdo se necítí bezpečným; veškeré obyvatelstvo žije v úzkosti, v obavě před prohlídkami, stálým obíráním, vypuzováním, žalářováním a střílením. Nevinní a bezbranní občané jsou po stech vrháni do žalářů, hynou v žalářích, bývají povražděni bez nejmenšího vyšetřování. Vraždíte nejenom ty, které pokládáte nějak za provinilé, nýbrž vraždíte je také jenom jako rukojmí, ač víte, že jsou nevinni.

Vražděni jsou biskupové, kněží, mniši, kteří nikdy proti vám se neprovinili, aniž vám ublížili, jež shrnujete v neurčité obvinění „strůjců protirevoluce". Nelidskost svých poprav zvyšujete ještě tím, že nedopřáváte, aby pravoslavným byla poskytnuta náboženská útěcha v hodině smrti, a aby těla zavražděných byla křesťansky pohřbena. Není to přílišná ukrutnost od těch, kteří se vydávají za dobrodince lidstva a se honosí, že byli obětí krutého pronásledování?

Avšak vám nestačí, že jste bratrskou krví poskvrnili ruce ruského lidu. Pod rozličnými jmény: „kontribuce, rekvisice a znárodnění" pořádáte mezi lidem nejnestydatější loupežení. Na váš pokyn pleněny, nebo kradeny jsou pozemky, zámky, továrny, dílny, domy, dobytek; kradete peníze, nábytek i oděv. Nejprve obrali

jste boháče, nazývajíce je „(bourgeois) měšťáky", potom dali jste se i do obírání přičinlivějších venkovanů, nazývajíce je „kulaky" — „keťasy" a tak množíte řady chuďasů dobře vědouce, že, ochuzujíce takové množství měšťanstva, podrýváte úplně hospodářství země. Lákajíce lid nevzdělaný lehce dosažitelnou kořistí a beztrestností zločinů, zatemnili jste jeho vědomí a vymazali jste z něho vědomí hříchu. A nazývejtež si jmény nejkrásnějšími své zločiny, vraždy, násilnosti a loupeže, nepravosti zůstanou nepravostmi a volati budou k nebi o pomstu.

Slibovali jste svobodu. Je velikým dobrodiním svoboda, je-li svobodou ode všeho zlého, svobodou, která šetří práva jiných. Ale takovou není svoboda vámi poskytnutá. Vaše svoboda je drážděním nejnižších vášní lidu, je beztrestnost vrahů a loupežníků, kdežto pravý projev svobody, ať politické ať duchovní, je vámi nejkrutěji potlačován. Nazýváte svobodou tuto vládu, pod kterou žádný bez zvláštního dovolení nemůže nabýti kousku chleba, slušného bytu, nebo cestovati z jednoho města do druhého. Je to svoboda, když celé rodiny, ba všichni obyvatelé domu jsou vyhozeni na ulici, aby učinili místo nějakému privilegovanému ústavu? Je to svoboda, když nikdo nesmí svobodně pronésti svého mínění bez obavy, že bude zatčen jako protirevolucionář? Kde je svoboda řeči, kde svoboda tisku? Kde je svoboda náboženská? Zaplatili krví — krví mučednickou — svou odvahu mnozí kazatelé církevní; umlčeny jsou všecky hovory politické i sociální; z tisku už zbývá jenom tisk čistě bolševický.

(Pokračování.)

Mužové východu o unii zasloužili

Msgr. dr. Rudolf Zháněl

Čtí císařové konstantinopolitánští nesli velmi nelibě, že papež korunoval pro Západ císaře římského; císař západní byl císaři východnímu zcela roven mocí i vážností, takže mocnáři Západu nehleděli již tou posvátnou úctou k Cařihradu, kde císař byl doposud jaksi representantem a ochráncem všeho křesťanstva. Plni nevole nad tímto skutkem, chtěli césarové byzantští Západu stejnou odplatiti, když nemohli překaziti jmenování císaře západního: prohlásili patriarchu cařihradského za úplně rovného římskému papeži ve všem, takže není prý již v ničem podřízen biskupovi římskému. S přenesením sídla císařského z Říma do Cařihradu byla prý tam přenesena i nejvyšší moc duchovní, jež v tamějším patriarchu má svého nejvyššího, nikomu nepodřízeného representanta. Dvorní bohoslovci a císařem dosazení patriarchové pak snažili se, této z politických a osobních příčin vzniklé roztržce, dáti podklad dogmatický. Záminku vzali si ze slova „FILIOQUE" — „I SYNA" — jež

vkládali na objasnění a precizování víry o Nejsvětější Trojici na Západě do vyznání víry sněmu konstantinopolitánského. — — —

Než i v této rozhodné době vzbudila Prozřetelnost na samém Východu, ba v městě Cařihradu, neohrožené, rozhodné obránce svornosti, unie Východu se Západem. — — —

Sv. Ignác, patriarcha cařihradský.

Století IX. je vzhledem k jednotě Východu a Západu dobou kritickou. Neboť tenkráte položeny první kameny mnoho nešťastného rozkolu, který až dodnes bolestně hledá na viditelném těle Kristově. Ale i tato osudná doba přinesla mnohé muže Východu, kteří byli a zůstali neohroženými obhájci spojení Východu se Západem. Na patriarchálním stolci cařihradském sedělo v těžké době této několik světců. Jsou to: sv. Tarasius, který umřel roku 806. Po něm následoval sv. Nicephorus, osoba na výsost ctihodná, který však na útisk obrazoborského císaře byzantského Lva Arména musil ustoupiti nehodnému Theodotu Cassiteras (815—832). Roku 842 dosedl na tentýž prestol neohrožený obhájce obrazů sv. Metoděj, který nosil na těle svém rány Kristovy. Jeho nástupcem byl po jeho smrti roku 846 sv. Ignác, za něhož vláda cařihradská vší mocí usilovala o rozkol, nalézajíc ve Fotiu k tomu velmi vhodný nástroj. Sv. Ignáce právem počítáme mezi přední muže Orientu, kteří nesmrtelných zásluh získali si o unii.

Ignác, patriarcha cařihradský, byl nejmladším synem řeckého císaře Michala Rangabe a jeho manželky Prokopie, dcery císaře Nicephora. Když otec jeho byl roku 813 svržen Lvem Arménem a odebral se do kláštera, následovali ho tam oba synové jeho, starší Theofalakt a mladší Nicetas. Tento, jsa teprv ve 14. roce, dostal klášterní jméno Ignác. Byl v klášteře, zvaném Satyrovém, a vynikl již záhy upřímnou zbožností a řídkým svým nadáním. Zvláště horlivě zabýval se Písmem svatým a svatými Otci, čímž nabyl takového vzdělání a vědomostí, že byl po smrti opatově zvolen jeho nástupcem. Ignác spravoval klášter tak vzornou péčí, že klášterní společnost se rozmnožila velice četně a bylo třeba zříditi na princových ostrovech ještě tři nové konventy. Za smutných dob obrazoboreckých, utíkali se ctitelé obrazů ku zbožnému a šlechetnému představenému klášternímu, kde dostávalo se jim milého, laskavého přijetí a ochrany.

Po smrti patriarchy sv. Metoděje upozornila pravověrná císařovna-vdova Theodora duchovenstvo a lid na váženého, zbožného převora; tak byl dosavadní klášterní představený jednohlasně zvolen patriarchou cařihradským dne 4. července 846. Vlásti nad imperiem východním měl tenkráte vlastně mladinký, asi 10letý Michal, známý později pod jménem „opilce". Vládu za něho vedli poručníci, k nimž mimo jmenované císařovny-matky Theodory patřil především Bardas, její bratr, tedy Michalův strýc, státní kancléř Theoktistos, a vojevůdce Manuel. Taková smíšená vladařstva jsou

vždy slabá, různými vlivy zmítána, proměnlivá, nestálá. A tak se stalo, že na dvoře dobyl si největšího vlivu právě muž, ze všech nejhorší, žijící veřejně v hříšných poměrech, dávající věřícímu lidu nejděsnější pohoršení, při tom násilník a ukrutník, aby jen dosáhl svého ctižádostivého cíle a nikdo nesměl odporovati zlým jeho vášním, a tím byl — Bardas. Muž tento stal se vlastním původcem neblahého církevního rozkolu.

Vlivem tohoto nešlechetníka zmáhala se u císařského dvora ohavná zkaženost mravů. Kromě toho bylo tam ještě mnoho zarputilých přívrženců obrazoborců, kteří pořád oddávali se naději, že obrazy zcela vyhynou. Těm se ovšem pravověrný, horlivý, zbožný patriarcha Ignác nelíbil, proto hleděli ho odstraniti. To bylo ovšem Bardovi jenom vítáno, který při tom, používaje nezletilosti a nezkušenosti mladistvého císaře, chtěl zbaviti se jeho rozumné, moudré matky, císařovny Theodory a její dcery. Byly mu nepohodlny, poněvadž vedly mladého císaře k dobrému, Bardas pak chtěl zcela ho míti ve svých rukou, aby také jako samovládce mohl jím a celým státem vládnouti. Ustanovil tedy zavříti je do kláštera, ba navedl dokonce císaře, aby žádal patriarchu Ignácia, že má tento obřad obláčky, požehnání závoje a přijetí do řehole sám předsevzíti

Než zbožný patriarcha Ignác nebyl nikterak třtinou větrem se klátící! Již před tím ukázal, že hájí pravdu a právo, neohlížeje se na nikoho . . .! Napomenul několikráte prostopášného Bardasa, aby ustal ve veřejně pohoršlivém životě, když pak mocný vládce dvora toho nedbal, žije dále v témže veřejném pohoršení, nepřipustil ho o Zjevení Páně roku 857 ke sv. přijímání. Ze msty chtěl Bardas zbaviti se nepříjemného karatele každým způsobem. Poradil po několika měsících slabému Michalu, aby matku a sestru strčil do kláštera a tak je své vládě učinil navždy neškodnými. Tyto se ovšem zdráhaly, proto měl patriarcha Ignác k tomu také spolupůsobiti, t. j. sám obláčku jejich provésti, na sebe vzíti všechno odium a takto sám jaksi způsobiti, aby strana, církevně smýšlející, ode dvora i z vlády byla odstraněna.

Svědomitý patriarcha Ignác odepřel ovšem jakkoliv spolupůsobiti, byl proto obžalován z velezrady, jako by pomýšlel dáti císařově sestře manžela a tak zbaviti císaře Michala trůnu. Zrovna v tu dobu vystoupil také bláznivý, pomatený Gedon — prý mnich — jako nápadník trůnu.

Patriarcha Ignác byl obžalován, jako by byl jeho spoluvinníkem, odsouzen a dne 23. listopadu 857 odveden do vyhnanství na ostrov Terebinthský. Již po několika dnech pak přišli k němu císařští poslové, dvorní úředníci a několik jemu nepřátelských biskupův, kteří chtěli každým způsobem přiměti ho, aby se poděkoval ze stolce patriarchálního. Když to Ignác nechtěl učiniti, ztýrali ho tělesně, aby tak stal se povolným. Ale věrný ochránce pravé víry a unie, věda, kam míří jeho protivníci, nedal se žádným způsobem oblomiti.

Vida Bardas, že takovým způsobem nedojde cíle, započal jinak. Císařovna-vdova i s dcerou byly zavřeny do kláštera a bez patriarchy, proti němu pak dal arcibiskupem syrakusským, Řehořem Asbestou, svolati několik biskupův, stejně smýšlejících, kteří již od počátku proti Ignácovi brojili, jej zostuzujíce u lidu a šlechty. Tito prohlásili Ignáce sesazeným a dle vůle Bardasovy vyvolili na jeho místě Bardova příbuzného a svého přívržence Photia, muže velmi učeného, tehdy dvorního tajemníka a setníka císařské stráže. Za šest dní byl Fotius od Řehoře Asbesty vysvěcen na biskupa. Fotius, dostav se tak na prestol patriarchy jenom vlivem Bardasovým, musil činiti, co zlopověstný tento tyran si přál.

Byly to věru hrozné, neutěšené poměry na Východě. Tam stály proti sobě urputně dvě strany: strana přísně církevní, jež lnula pevně k římskému papeži, čekajíc jen odtud spásu, a strana dvorní, jež měla však v rukou moc. Císař a Bardas vedli si jako zbavení rozumu a soudnosti. V císařském paláci pořádaly se pitky, při nichž byli všichni převlečeni za kněze a biskupy, tropíce si posměch z křesťanské bohoslužby. Bardas pak kromě toho dával ještě soukromým životem svým veřejné pohoršení. Photius mlčel ke všemu.

Život sv. Josafata, arcibiskupa potockého, mučedníka za jednotu církve a apoštola Rusínů

P. Arnošt Voves, řádu premonstrátů strahovských

Kristus, náš Pán, založil církev a přál si, aby se v plnosti časů stala obrovskou rodinou. Dal jí vynikající známku — světovou jednotu. Apoštolům nejen uložil úkol „jíti a učiti všechny národy", nýbrž spjal je nejtěsnějším poutem vnitřním — vírou totiž a láskou — a poutem vnějším, uděliv Petrovi vládu nade všemi; toto prvenství Petrovo přechází s papeže na papeže a jest ustavičným a viditelným zdrojem jednoty všech, kdož Kristovu víru mající v srdci, pohlížejí na papeže s úctou jakožto na Kristova náměstka. Těmito asi slovy počíná Jeho Svatost papež Pius XI. svůj okružní list, vydaný v třístý výroční den mučednické smrti sv. Josafata, arcibiskupa polockého východního obřadu. A praví dál v onom listě: „že nikdy a na nic nepřítel člověk neútočil s takovým nepřátelstvím, jako na jednotu vlády v církvi. A ačkoliv nedovedl zdolati církve samé, přece se mu podařilo vyrvati z jejího lůna nemálo synů, ba i celé národy."

Čteme-li o odpadech jednotlivců neb národů, vzpomínáme na sen jednoho svatého biskupa, jemuž Kristus Pán se zjevil, oděný šatem roztrženým. Církev, toť šat Kristův, a odpadlí roztrhují ho. Největší a nejžalostnější roztržení církve bylo zajisté odpadnutí

cařihradského, či byzantského císařství řeckého. Třeba Cařihrad i s celým císařstvím později padl do rukou mohamedánů, přece ani tito mohamedáni neuškodili církvi Kristově tolik, jako křesťanští císařové řečtí, panující v Cařihradě před vpádem tureckým, a jako patriarchové cařihradští, kteří pýchou a ješitností hnáni byli, aby vypověděli poslušnost papežům, chtějíce sami býti hlavou křesťanů východních. Když pak za národem řeckým od církve odpadli i národové jiní, a mezi nimi i východní Slované, způsobeno bylo dílo, jehož žalostných následků těžko vypovědět.

Čas od času nalezli se ovšem mezi odštěpenci a rozkolníky osoby ušlechtilé, u nichž pýcha a marnivost nepotlačila rozum, kteří rozuměli správnému výkladu těch míst Písma sv., kde Kristus Pán dává klíče Petrovi apoštolovi, a ukládá mu pásti ovce i beránky. Slaveny byly i církevní všeobecné sněmy (lyonský, florentský), na nichž uskutečněna unie, neboli spojení odštěpenců východních s církví katolickou. Ale vždy zase znovu, ať už vlivem pyšných vášní a nepoddajnosti východních patriarchů a metropolitů, anebo z příčin politických roztržka a rozkol obnoven byl.

V životě sv. mučedníka Josafata veliký význam má sněm brestský, na němž roku 1595 dosud odštěpený arcibiskup kyjevský a řada rusínských biskupů pokorně poddali se i s lidem svým papeži Klimentu VIII. v poslušenství a v jednotu víry. Na základě této unie brestské stál po celý svůj život sv. Josafat, pro ni pracoval a za ni život obětoval a krev prolil.

Kupec vladimírský[1]) Gabriel z Kuncevičů[2]) klaněl se hlubokými poklonami[3]) před ikonami,[4]) žehnal se mnoha kříži a šeptal vděčně modlitby. Děkoval Bohu a Divotvorné Matěři Boží, že mu zachránili ženu Marinu, a že mu darovali syna. Marina Kuncevičová tiskla k srdci novorozeňátko — chlapečka. Psalo se léta Páně 1585.[5])

Tušili oba spravedliví a zbožní manželé, kdo se jim právě zrodil? Když kněz při křtu sv. děťátko ponořoval do vody, dáno mu jméno Jan. Rostl Jan a již za malička chodíval s matkou svojí do farního chrámu vladimírského, zasvěceného sv. panně a mučednici Paraskevě, kdež konány katolické služby Boží východním, slovanským obřadem.

Klečel jednou útlý Janíček vedle matky před obrazem Ukřižo-

[1] Vladimír, město, založené r. 988 ruským knížetem Vladimírem v krajině volyňské (Podkarpatská Rus).

[2] Gabriel z Kuncevičů, zchudlý, kupectví provozující šlechtic litevský. V erbu měl červenou růži, kteráž jako by byla proroctvím pro nejušlechtilejšího syna rodu Kuncevičů. Růže, toť láska jeho k církvi katolické; barva červená, toť mučednictví jeho.

[3] Východní křesťané, jak katolíci, tak pravoslavní mají v obyčeji hluboké poklony, které často opětují, stojíce a v pasu se hluboko uklánějíce. Při poklonách se žehnají, říkajíce: Hospodine, smiluj se.

[4] Ikony, obrazy svatých. Celý obraz pokryt plechem zlaceným neb postříbřeným. Jen obličej a ruce malované vidět otvory v kovu. Na Východě v každém příbytku mají v koutě řadu ikon, před nimiž konají své poklony a pobožnosti.

[5] Relatio auditorum Rotae ad Urbanum VIII.

vaného.[1] Tu náhle jako by jiskra sletěla s obrazu na dítě. Matka mimoděk hledí, zda šatečky se nevzni. Ničehož neviděla. Však jiskra, jsouc pouhým znamením neviditelné milosti, zapálila té chvíle oheň v duši pacholíčka. Té chvíle skončilo jeho hravé dětství. Nápadná vážnost, opravdovost, neobvyklá u malých a především zjevná záliba v modlitbě, v pozorování svatých obřadů a v prodlévání v chrámě byly věci, pozorované od té doby mnoha lidmi na Janovi. Často rodiče, v podvečer chlapce postrádajíce, v chrámě schouleného a andělsky mile se modlícího nalezli.[2]

Malý Jan dospěl věku školáckého. Ještě léta po jeho smrti se ve Vladimíři starší lidé pamatovali, jak učitelé kladli Jana za vzor. S největší zálibou učil se obřadnímu jazyku církevních knih rusínských. A malý školák uměl už zpaměti církevní hodinky, v katolické východní církvi obvyklé.

Takové bylo dětství Janovo. Minulo a Jan dán do Vilna na učení kupci Jackovi Popovičovi. Zamiloval si Popovič Jana Kunceviče. Jako vlastního syna ho měl. A právě proto, že chtěl míti z něho dokonalého kupce, vytýkal mu přílišné obírání se knížkami a dlouhé prodlévání v chrámech, ač Jan nikdy ničeho nezanedbal v krámě kupeckém.

Ve Vilně byly tehdy poměry náboženské divoké. Kalvíni, luteráni, pravoslavní, katolíci obřadu latinského i katolíci obřadu slovanského, ba i mohamedáni — to vše tvořilo divokou změť hádek, sporů, posmívání, lákání i násilného pronásledování. V jednom ovšem byli všichni svorni, totiž v pronásledování a v ztrpčování života katolíkům. Ještě však spíše ušetřeni bývali katolíci obřadu latinského. Proti katolíkům obřadu slovanského však záští neměla mezí. Pravoslavní rozkolníci, konající služby Boží rovněž obřadem slovanským, nenalézali dosti zbraní, prostředků a násilí, aby odtrhli katolíky obřadu slovanského od Říma a od papeže, a aby je strhli k sobě do rozkolu a odštěpení pravoslavného.

Tato zášť pravoslavných datovala se zvláště od roku 1595, kdy arcibiskup kyjevský (jako už zmíněno v úvodu) a řada biskupů rusínských odřekli se odštěpení a prohlásili na synodě v Brestu, že přijímají za svou duchovní a nejvyšší hlavu místo rozkolného patriarchy cařihradského papeže římského.

Za těmito, Bohem osvícenými biskupy, pak ve sjednocení s papežem přešla část kněžstva slovansky obřadného. Značná však část zůstala v rozkolu. Za dvojím kněžstvem i věřící se rozdvojili. Odtud ty boje. Obojí, i latinští i slovanského jazyka obřadného užívající katolíci měli jedinou oporu v několika učených a nadšených jesuitech, kteří r. 1570 povoláni byli latinským vilenským biskupem Protasevičem. Ti zařídili ve Vilně kolej s vysokými školami a s chrámem, jehož kázání mnoho způsobila v duších měšťanů, in-

[1] Svědčí spisovatel P. Szymański.

[2] Svědčí Pavel Radoszyński, měšťan vladimírský (Acta Commissionis Apostolicae).

telígence a šlechty. Lid však zůstával jaksi nakloněn rozkolníkům. Do tohoto zmatku přišel mladistvý Jan Kuncevič. Nescházelo mnoho, a při své vrozené dobromyslnosti a své veliké lásce k obřadům, konaným jazykem slovanským, málem by byl býval stržen do rozkolu. Leč Bůh sám bděl nad ním.

Hlídka unionistická

Náboženské poměry v Charvatsku. Slovinský „Bogoljub" si stěžuje, že známý politik Radić pokazil charvatský venkovský lid a odvrátil jej od kostela. To je poněkud pravda, ale nynější netečnost lidu, pokud se namnoze jeví vůči náboženství, má své příčiny i jinde. Jedna z nich je ta, že se tam trhy odbývají po většině v neděli, neb na den posvěcení chrámu Páně, kterému se říká „god" (hody), neb též zrovna „vášar" (trh). Lid se tím zdržuje od bohoslužby a kostel bývá méně četně navštíven. Nejsmutnější poměry náboženské jsou snad tam, kde jsou katolíci smíšeni s pravoslavnými Srby, od nichž náboženská netečnost na ně přešla. Pravoslavní se o kostel mnoho nestarají a není řídký případ, že pravoslavný kněz slouží v neděli svou „liturgii" při prázdném kostele. Sotva na velké svátky do něho zavítají. Zvláště mne dojalo, když jsem jednou byl přítomen na t. ř. „sboru" (posvěcení chrámu Páně) v pravoslavné osadě. Zašel jsem i do kostela, kde se konaly služby boží. Viděl jsem tam několik žen, any klečí a modlí se růženec. Byly to katoličky ženy, které přišly na „vášar" a zašly si i do kostela, když zvony tolik vyzváněly. Jinak byl kostel prázdný. Lid se procházel na trhu, a stranou od kostela na trávníku „plesalo se Kolo", národní tanec, kde mládež, držíc se okolo pásu a tvořic veliké kolo, okolo „gajdáše" (dudáka) nenuceně se bavila. A s věže co chvíle zaznívaly zvony, oznamující hlavní části „liturgie". Není však všude tak. V mnohých krajích Charvatska je život náboženský vskutku utěšený a kde jsou organisace mládeže, bývají tyto přímo vzorné. V lidu je hluboce zakořeněna víra a kde je zdatných pracovníků, tam se dobře rozvíjí, ač někde poměry přinesly úpadek, na kterém má politika nemalou vinu. Hlavní ovšem příčinou je nedostatek pracovníků — kněžstva. V záhřebském semináři je 16 bohoslovců pro diecési o půldruhém milionu duší! Učiněn byl návrh, že každá farnost má dáti tolik kněží, kolik jich sama potřebuje. Tato myšlenka není ani nerozumná, ani neproveditelná. Nejen v Charvatsku, ale i u nás. Kde vzíti kněze, když si jich sami nedáme? „Každý kněz z lidu jest vzat a za lid jest postaven v tom, co k Bohu vede," praví sv. Pavel. Žádáme-li od biskupa kněží, dejme mu své syny, aby je mohl za kněze vysvětiti.

Z apoštolátní činnosti důst. pp. Fr. Jemelky a Lva Pospíšila. Po velmi úspěšných misiích v Texasu mezi našimi milými krajany, z nichž pro Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje získány byly tisíce nadšených duší, odebrali se naši horliví a nadšení cyrilo-metodějští misionáři na daleký Západ, až do Kalifornie a odtud pak přes Omahu vrátili se do Iowy, kde právě v Solonĕ — od 10. února — konají opět sv. misie. Dle informací z růz. osad a států, o další jejich působnosti uvádíme toto: V Chicago, Ill., budou konat sv. misie v době postní, a sice v osadě Bl. Anežky České, kamž je pozval důst. p. In. Kestl; v osadě Blah. Panny Lourdské, kdež je duchovním správcem dp. Alois Mergl, a v osadě Bl. Panny Marie Svatohorské, kamž je pozval důst. p. Vojtěch Dedera. V Nebrasce budou mít sv. misie v osadě sv. Václava v Omaze, kdež blahodárně působí známý nadšený kněz vdp. Jan Vránek, a v osadě sv. Vojtěcha, kamž milé naše misionáře pozval p. Leopold Blaško. Do osad v Jižní Dakotě, ale hlavně do osady sv. Václava v Tábor, S. Dakota, pozval důst. pp. misionáře nejdůst. p. msgre Em. Bouška, papežský prelát,

a do Severní Dakoty dp. Josef Výtisk, horlivý farář osady ssv. Petra a Pavla v New Hradec. Dále na programu jsou osady: Plzeň a Timken, šenější, v níž se jedná o posvěcení duší našich katol. krajanů, v Americe usazených, a o časově tak důležité snahy Apoštolátu ssv. Cyrila a Meto-

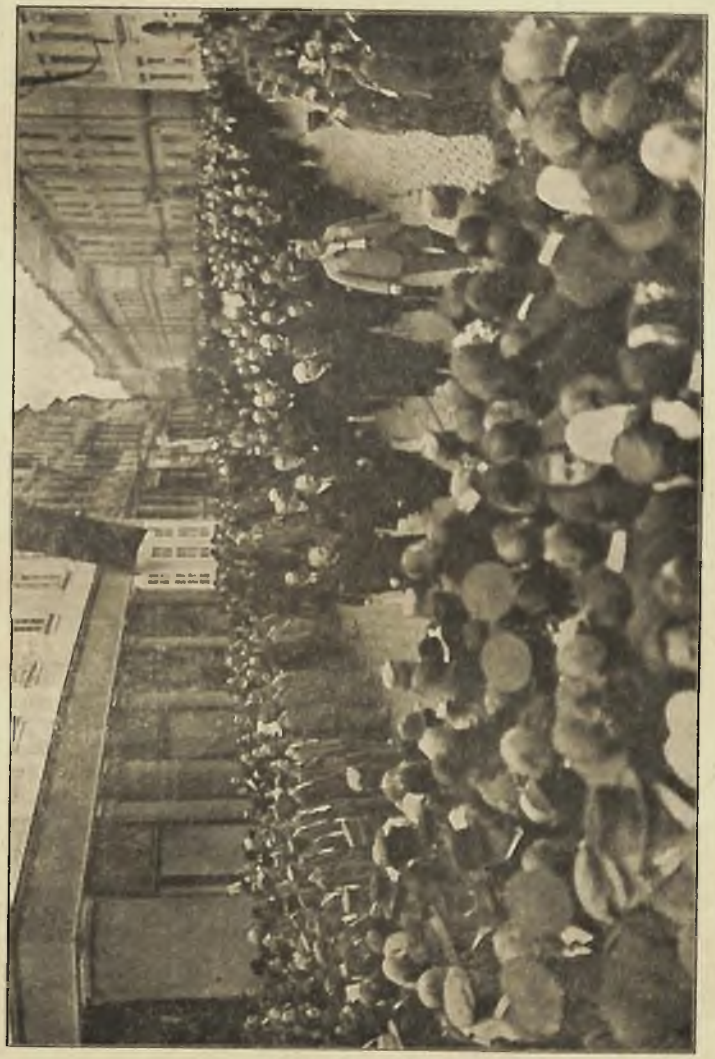

Ministři v průvodu: prelát Šrámek, dr. Dolanský a dr. Hodža.

Kansas; Bee, Nebraska; Winona a Owatonna, Minnesota. Konečně pak Cleveland, Ohio a všecky osady na východě. Práce tedy na všechny strany dost a dost, a to práce nejvznedéje, pro něž nedávno sám sv. Otec Pius XI. vydal svoji encykliku, kterouž jsme také celou přinesli v „Hlase".

Z činnosti apoštolátní dp. Frant.

Jemelky. Z Tábora, So. Dakota. Na širokém toku Missouri uvolnilo několik teplejších dnů ledová pouta, špinavé žlutý proud vody v rámci bělavé tříště ledových krů klidně hledal cestu k Omaze, když jsem na neděli 2. března jel z Omahy proti proudu Missouri přes Sioux City do Tábora v Jižní Dakotě. A třebas mně v Omaze u pokladny dával agent lístek do „Tejbr", věděl jsem bezpečně, že ndp. msgre E. A. Bouška, duchovní správce v Táboře, pozval mne na apoštolátní pobožnost k dobrým krajanům. Na neštěstí nemohl msgre ani dočkat mého příjezdu, chtěl-li být na pohřebě zemřelého ndp. opata Jaegra v Chicagu. A tak jenom písemné jeho přivítání našel jsme na psacím stole a krátké instrukce pro pořad nedělních služeb Božích — ale hned také přihlášku, jíž chce být msgre zakládajícím členem Apoštolátu s příspěvkem 25.00 dolarů. Ten dobrý začátek pro apoštolátní poslání mne potěšil, neboť moře bláta na všech cestách rozlité působilo mně starosti, jak budou moci zítra krajané do kostela na apoštolátní pobožnost. Nový rubáš sněhový přikryl sice přes noc špinavé bláto cest, ale sjízdnými jich neudělal! Pěkný kostel táborský mívá jistě za lepší pohody daleko větší návštěvu služeb Božích, než byla možná o neděli 2. března, kdy jsem měl apoštolátní kázání. Na štěstí přišli ještě před druhou mší sv. předáci osadní a nabídli mně bezradnému svoji obětavou pomoc, podjali se ochotně po kázání apoštolátní sbírky. A tak přes všecku nepřízeň okolností, jak přiložený výkaz příspěvků ukazuje, ti, kteří o významu Apoštolátu zvěděli, rádi k jeho velikým úkolům nápomocni byli. Ba jsem jist, že Apoštolát najde ještě i v širších kruzích milých krajanů táborských své štědré dobrodince, kterým jejich osvědčený vůdce, msgre Bouška, rád bude prostředníkem a rádcem. Jemu, jeho pohostinné domácnosti a všem uvědomělým krajanům za všechnu přízeň pro Apoštolát upřímně děkuje srdečným „Pán Bůh zaplať!" Rev. František Jemelka, delegát Apoštolátu.

Umělecký obraz sv. Josafata nakreslil český umělec prof. Fr. Novák. Obraz ten — snad první umělecké dílo svého druhu — je určen, jak napsaly „Lidové listy", pro slavné triduum na památku 300. výročí smrti světcovy do kostela redemptoristů-uniatů (z pražské provincie) ve Stropkově (severo-východně od Prešova na Slovensku). Laskavostí p. nakladatele G. Francla byl Novákův originál v březnu t. r. vystaven ve výkladní skříni nakladatelství cyrilo-metodějského v Praze. Nebylo by snad možno vydati jej též jako menší obrázek, podobně jak byl vydán Köhlerův „Sv. Cyril a Metoděj"? Jistě by to značnou měrou přispělo k rozšíření úcty sv. Josafata, mučedníka pro unii!

Ke snahám o unii anglikánů s církví římsko-katolickou. Nelze si ovšem zatím dělat ještě velkých ilusí o blízké snad unii anglikánů s Římem. Jsou zde velké rozdíly v učení, které dosud tvoří největší překážku. Pozorujeme však v anglikánské církvi zajímavý zjev, který nás až překvapuje. Ačkoliv anglikánská církev stále staví se proti uznání primátu a neomylnosti papeže ve věcech víry a mravů, přece sama dobrovolně se přibližuje čím dále tím více Římu, přijímajíc metody a zřízení církve římské. Jak známo, anglikáni velmi si zakládají na názvu anglo-katolíci. Jejich oficielní orgán „Church Times" podává skoro v každém čísle doklady o ponenáhlém pokatoličení anglo-katolíků. Na příklad v čísle ze dne 23. listopadu 1923 byl ohlášen kongres anglo-katolíků v Bristolu, který měl býti zakončen děkovnou mší svatou. Na jiném místě v témže čísle se odporučovaly konference pod širým nebem, které po příkladu římských katolíků anglikáni chtějí tento rok v létě konati v londýnských předměstích, aby upevnili víru svých příslušníků. Referuje dále o misiích, konaných v Ramsgate se mší svatou, nešporami a s kázáním; o sjezdu anglo-katolíků v jedné vesnici, který prý skončil s velkým úspěchem. Sjezd byl zahájen 13. listopadu, v den, který jest v Anglii věnován památce padlých ve světové válce. Po uplynulých dvou minutách, po které, dle rozhodnutí královna, v celé Anglii se musí zastavit veškera práce, na památku padlých Angličanů, zvon kostelní zazněl třináctkrát krátce, na počest třinácti padlých z obce a pak konány bohoslužby za mrtvé. Podobnými obřady a sjezdy oživuje se u anglo-katolíků

duch apoštolátu a přibližují se více k obřadům římsko-katolickým. „Church Times" odporučuje též svým souvěrcům náboženské knihy, psané římsko-katolickými duchovními, ano i jesuity a vyslovuje se o jejich obsahu velmi pochvalně. Pozorovat i jiné zjevy neméně překvapující. Tak na příklad dr. Gray, vikář v protestantském kostele v East Finchley, ve svém kázání porovnával metodu vyučovací anglikánů a katolíků. Došel k závěru, že metoda náboženského vyučování, užívaná u anglikánů a protestantů, která se vždy velmi rychle a hladce přizpůsobuje veřejnému mínění, ztrácí veškerý svůj vliv. Zato však církev římsko-katolická, která neochvějně trvá na svém a nehledí k tomu, jaká jest nálada u obecenstva a jaké jest veřejné mínění, získává stále více vlivu a respektu. Jeho kázání vzbudilo velkou sensaci u věřících i u jeho spolubratří a závěr, ke kterému kazatel došel, přinutil mnohé, vážněji přemýšlet o církvi římsko-katolické. — Všechny tyto zjevy jsou dokladem, že za 100 let se mnoho anglikánů změnilo a že u mnohých pozorovat upřímnou snahu po opravdovém náboženském životě. Tato snaha je bezděčně vede zpět k pramenu, od něhož se jejich církev vzdálila — k církvi římsko-katolické.

Výborová schůze ústředního výboru Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje pod ochranou bl. Panny Marie, konaná v Olomouci dne 24. března 1924. Přítomni: Předseda ndp. arcibiskup dr. L. Prečan, prelát Ledóchowski a všichni členové výboru. Ndp. předseda zahajuje schůzi modlitbou a přivítav přítomné, zmiňuje se o časopise „Apoštolátu", který obsahem i počtem odběratelů se vzmáhá. Prelát Ledóchowski předčítá z „Našince" článek o polské účasti na unionistickém sjezdě velehradském, který Poláci chtějí četně obeslati a tito tvrdí, že vedení unionistického hnutí patří jim (Polákům). Dnes je to vyloučeno, aby Polsko vedlo tuto akci, neboť všeobecná pozornost obrácena jest k Velehradu. Ndp. předseda praví, že návrh Poláků a jejich domněnky zbarvují se politikou, naše akce nemá s politikou co činiti a vychází od samého sv. Otce, který snahy velehradské schválil a podporuje. O tento sjezd velehradský zajímá se celý katol. svět, ba byl podán dotaz, zdali by se směli účastniti i biskupové z Bulharska, kteří by přivedli za sebou i Řecko. Bylo řečeno, že účast se nikomu nebrání, avšak pozvati můžeme jen ty, o kterých víme, že jim na sjednocení záleží. Kan. Světlík referuje o návrhu p. dra Hronka z Prahy, kterak povznésti náboženský život působením v kostele a mimo něj, přednáškami, ve společích a akademiích, pořádáním lid. slavností. Referent praví, že návrhy tyto lze provésti jen v menší části v Apoštolátě, který má speciální účel, a činnost, o níž se dr. Hromek zmiňuje, sahá do působnosti spolků jiných. Ndp. předseda připomíná, že náš účel se dotýká i života náboženského, hlavní však je činnost unionistická. Poutě jsou u nás již zavedeny, rovněž přednášky o Apoštolátě. Manifestační průvody a slavnosti, schůze a oslavy sv. Cyrila a Metoděje spojené s lidovými slavnostmi jsou úkolem diecésního odboru a mohou se jen v největší míře odporučiti. P. Kolář odporučuje takové lidové slavnosti s přednáškami o idei cyrilo-metodějské za všeobecné účasti katol. spolků, Omladiny, Orlů atd. po všech farnostech. Tím se ukáže, že máme právo oslavovati naše sv. apoštoly více než slaviti Husa, jak se to dosud skoro všude koná. P. Chýlek vzpomíná na lidové slavnosti cyrilo-metodějské u Vyškova, na Radhošti a jinde, kde se shromažďuje 3000—4000 lidu a jsou velmi oblíbeny Měly by se konati na svátek sv. Cyrila a Metoděje na všech místech od Velehradu vzdálenějších, kde je kostel neb kaple sv. Cyrila a Metoděje, neb nějaká jejich památka. Kan. Světlík přednáší návrh dra Fuchse, aby vypracovány byly přednášky se světelnými obrazy o sv. Cyrilu a Metoději, o slovanských kostelích a bohoslužbách, o církevním a národním životě Slovanů, o městech a krajích, vůbec o všem, co je ve spojení s ideou cyrilo-metodějskou. Cyklus by byl velmi obsažný a zajímavý. Návrh s pochvalou přijat a mají býti požádáni arcikněz P. Hikl, P. Podivínský, P. Laca a dr. Fuchs, aby cyklus sestavili a přednášky vypracovali. Apoštolát k tomu hmotně přispěje. O sekretáři pro Apoštolát, který by uměl francouzsky a všecky slovanské jazyky, nelze nyní

rozhodnouti, proto odloženo. Gléb Verchovskij z Prahy podává zprávu o své činnosti mezi pravoslavnými Rusy v Praze, která s uznáním přijata. Žádá o podporu na ruský kostelní zpěv. Bude vyhověno. Msgre Kozák oznamuje, že požádal oba kněze východního obřadu v Praze, aby čtvrtročně podávali zprávu o své činnosti. O. Gléb Verchovskij vyhověl, nikoli však druhý, Rusín Kuškievič. Má býti upomenut, aby tak učinil. Prof. Pechuška z Prahy oznamuje, že se v Praze ustavil odbor Apoštolátu pro pražskou arcidiecési, výbor je zvolen a žádá, aby se dozor nad působením kněží ritu východ. odboru svěřil. Mají býti vyzváni, aby dle stanov vyslali do ústředí dva členy, kteří budou dozorem tím pověřeni. Mariánský spolek rusínské mládeže ve Lvově žádá o podporu na vydávání knih. Povoleno 200 Kč. Těšitelům ve Vídni darováno 2000 Kč. Jednatel Apoštolátu pro Jihoslavii dr. Dočkal podává zprávu o Apoštolátě, který má tam 14.000 členů. Příspěvků bylo použito pro účely v Jihoslavii a na Balkáně. Udělené podpory: Na vydržování dvou kněží východního ritu v Praze měsíčně 4000 Kč, na ruský kostelní zpěv měsíčně 970 Kč. Akademii velehradské zapůjčeno 5000 Kč. Dlužná splátka diecésnímu odboru 15.000 Kč. Nato ndp. předseda schůzi modlitbou ukončil. — R. Kozák, zapisovatel.

Unionistický sjezd velehradský budí pozornost celého katolického světa. Uvedeme jen několik jmen osob, které se zajímají o sjezd a přijedou na Velehrad, abychom si mohli udělati představu o tom, co znamenají sjezdy unionistické a jak velkou ideu hlásal zemřelý arcibiskup dr. Stojan těmito sjezdy. Osobnosti jsou z celého světa křesťanského: Anna Christitch z Londýna, dr. Julius Hadžega z Užhorodu, P. Jan Urban S. J. z Krakova, dr. Karol Kmeťko, biskup slovenský, dr. Josef Krlín, t. č. redaktor v Římě, dr. Josef Hanuš, kanovník v Praze, Hynek Dostál, redaktor z Ameriky, P. Josef Lepka S. J. z Prahy, arcibiskup dr. Jan Šarič ze Sarajeva, dr. Grivec z Lublaně, msgr. Ferdinand Hrdý, apoštolský administrátor v Niši, dr. Josef Slipyj, profesor theologie ve Lvově, biskup košický dr. Fischer-Colbrie, dr. Alfred Fuchs z Prahy, P. Sévérien Salaville, assumptionista z Cařihradu, O. Gléb Verchovský, nyní v Praze, P. Kvirin Sakaš S. J., profesor bohosloví v Sarajevě, dr Bohumil Spáčil S. J., profesor z Říma, P. Trčka C. SS. R. ve Stropkově na Podkarpatské Rusi, msgr. dr. Živkovič z Djakova, prelát dr. Hudal z Říma, biskup Njaradi, arcibiskup dr. Ondřej Szeptický, P. Galen O. S. B. z Vídně, dr. Dvorník z Paříže s několika francouzskými pracovníky, dr. Herbigny z Říma atd. atd. Jugoslavie, Cařihrad, Rusko i Bulharsko budou zastoupeny hojným počtem vynikajících pracovníků. Z toho již dnes vidíme, že unionistický sjezd velehradský bude událost velkého, světového významu. Přítomen bude nuncius a ještě někdo oficielně bude poslán z Říma.

Dr. Fr. Grivec: **Poláci a unie.** Poláci mají těžké stanovisko vůči unii Rusínů a Rusů. Ode dávna měli Poláci ostré politické půtky s Rusy a Ukrajinci. V XVI. století činili mnoho pro unii Ukrajinců, doufajíce, že tím posílní státní jednotu tehdejšího Polska. Skutečně však se sporné poměry mezi Poláky a Rusíny neurovnaly příznivě. Na místo dřívějšího rozporu náboženského, nastal rozpor obřadní; rozpor národnostní se ještě přiostřil. Katoličtí Rusíni jsou národnostně i kulturně uvědomělejší, než pravoslavní Rusíni. Kulturní vliv katolické církve posílil národnostní vědomí Rusínů. S druhé strany se ukázalo, že sjednocená církev na poli náboženském nemá tolik resistenční síly, jako katolická církev obřadu latinského. Rusové přinutili miliony katolických Rusínů k odpadu; proti katolikům obřadu latinského nemohli dosáhnouti Rusové takových úspěchů. Tak se mezi mnohými dobrými polskými katolíky utvrdilo přesvědčení, že unie ani katolické církvi, ani polské jejich vlasti nepřináší tolik užitku, jak se někdy očekávalo. Jsou přesvědčeni, že by s latinským obřadem dosáhli větších a trvalejších náboženských úspěchů, než se sjednocením (s unií). Při obnovení samostatnosti Polska zesílil s posílněním polského katolicismu také polský patriotism; polský patriotism se ztotožnil s polským patriotismem. Zesílení polští katolici doufali, že budou míti vliv na proměnu metody ka-

tolické činnosti pro církevní sjednocení. Doufali, že katolická církev dá katolikům plnou volnost v otázce obřadní a že nedá výminečné protekce obřadu východnímu. Pravdou je, že v otázce východního obřadu katolická církev již není tak přísná. Katolickým kněžím ráda dovoluje přestoupení k obřadu východnímu a naopak dovoluje jakýsi druh biritualismu někdy i kněžím obřadu východního. Ale katolická metoda unionismu se v podstatě nezměnila. Ve vlasteneckém nadšení prvých let nového Polska byl nátlak patriotismu na katoliky tak mocný, že katoličtí Poláci nemohli volně pojednávati o otázce obřadní. Mezi Poláky bylo několik upřímných přátel východního obřadu a obětavých pracovníků pro unii; v novém Polsku byli však přinuceni, že svoje mínění tajili, nebo je docela proměnili. Nyní přišel zase čas, kdy ideálnější katol. Poláci budou moci volněji a objektivněji souditi o metodě činnosti pro církevní sjednocení. S jedné strany se vidí, že politika nového Polska není totožná s katolicismem, s druhé strany zase římská kongregace pro východní církev důsledně chrání i podporuje práva východního obřadu. Někdejší polští přátelé východního obřadu budou zase moci svobodně pronášeti svoje myšlenky. Přišel čas, kdy na velehradských sjezdech budou Poláci moci opět spoluúčinkovati. Velehradský směr činnosti pro církevní sjednocení je od církve nyní ještě výslovněji uznán. Proto nemáme příčiny, proč bychom se báli spolupráce Poláků. Velehrad je dle svých cyrilo-metodějských tradicí ideálním střediskem činnosti unionistické. Povinnosti českých katolíků jest, chrániti tyto tradice cyrilo-metodějské. Čechové nemají ani politických, ani národnostních předsudků, které by jim překážely objektivně souditi o otázce církevního sjednocení; Čechové nemají ani politických, ani národnostních sporů s Rusy ani s Rusíny. Ať chrání tuto objektivnost i vůči Polákům. Pracujme všemi prostředky, abychom mohli spolu s ideálními Poláky svorně působiti pro církevní sjednocení. Kdyby se snad pod vlivem polské p o l i t i k y dělaly nějaké překážky nebo nepřístojnosti na poli unionismu, pak hleďme, aby se všecky takové případy předložily římské kongregaci pro východní církev. Polským katolikům budou rozhodnutí z Říma více imponovati, nežli žurnalistická polemika. Úctou k církevní disciplině a positivní prací na přesně církevním podkladě prospějeme dobré věci více, než polemikou. Práce pro církevní sjednocení je tak výlučně církevní i katolická, že musí býti zvlášť povznešená nad všeku politiku i národnost; při této práci je potřeba veliké střízlivosti a solidního theologického vzdělání. Katoličtí Čechové budou míti ve spojení se Slováky a katolickými Jihoslovany vůdčí úkol v mezinárodní katolické akci pro církevní sjednocení, budou-li pracovati střízlivě a solidně.

Hlídka apoštolátní

Indulgentiae ac priviligia concessa membris Apostolatus ss. Cyr. et Meth.

I. Sacerdotes sodales Apostolatus ss. Cyr. et Meth. facultate gaudent benedicendi pia objecta cum applicatione Indulgentiarum Apostolicarum. Sacra Poenitentiaria Aplica concessit rescripto diei 1. Julii 1922 sacerdotibus sodalibus Apostolatus ss. Cyr. et Meth. ad quinquennium facultatem benedicendi pia objecta cum applicatione Indulgentiarum Apostolicarum. (Acta Curiae Olom. 1922, pag. 72).

II. Praeter facultatem benedicendi pia objecta cum applicatione Indulgentiarum Apostolicarum (Acta Curiae Olom. 1922, pag. 72) procurata fuit a. 1923 pro sacerdotibus sodalibus unionis Apostolatus etiam facultas benedicendi et imponendi cum consensu Ordinarii scapularia sub unica formula. Quoad usum huius facultatis plura habent Acta Curiae Olom. 1923, pag. 61 squ.

III. S. Congregatio Indulgentiis Sacrisque Reliquiis praeposita, Sacerdotibus Sodalitatis „Apostolatus ss. Cyrilli et Methodii" addictis i n p e r p e t u u m concessit privilegium altaris personalis tribus in qualibet hebdomada diebus, dummodo simili privilegio alia de causa iam non gaudeant.

Koncentrace našich spolků. Za života a předsednictví pana arcibiskupa dra Antonína Cyrila Stojana byla dojednána dohoda v roce 1920 mezi těmito čtyřmi spolky našimi: Ústředím Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje, diecésním Apoštolátem, Maticí cyrilometodějskou a Cyrilo-metodějským tiskovým spolkem velehradským. Dohoda spočívala organisačné v tom, že všechny čtyři spolky budou míti společnou jednotku organisační v každé farnosti, aby každý ze spolků nemusel zakládati své odbory v jednotlivých farnostech. Tuto sjednocující práci organisační duchovenstvo velmi sympaticky přijalo, protože se umenšovala naše roztříštěnost ve spolkovém a organisačním životě. Důkazem všeobecné spokojenosti s tímto zařízením bylo založení nebo obnovení Apoštolátu ve 304 farnostech naší arcidiecése a shromáždění členstva v počtu 22.000. Po smrti pana arcibiskupa dra Stojana objevily se snahy, směřující k zlepšení této koncentrace. V čele této snahy zlepšovací stál diecésní Apoštolát, který měl velká vydání, a poněvadž polovičku všech svých příjmů dle stanov musí odváděti Ústředí, nemohl vyhověti všem potřebám. I bylo mluveno o reorganisaci stávající koncentrace. Každé lidské dílo jest nedokonalé, a proto se musí zlepšovati. Těmto snahám vyhověl nynější pan arcibiskup a pověřil šéfredaktora P. Zamykala svoláním zástupců všech čtyř spolků k novému dojednání. Schůze se konala v sále Moravsko-slovenské banky v Olomouci ve středu, dne 26. března 1924 o půl 2. hodině odpoledne. Přítomni byli: Předseda P. Zamykal a zapisovatel dr. Jaroslav Řehulka, jako host P. Bláha Ord. Praemon., ředitel Charity. Každý ze čtyř spolků vyslal své tři zástupce k jednání. Za Ústředí Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje byli přítomni: Kanovník Josef Stavěl, P. Kolář a msgr. Kozák. Za diecésní Apoštolát byli přítomni: Dr. Vašica, P. Chýlek a P. Glogar. Za Matici cyrilometodějskou: Kanovník Fr. Světlík, dr. Foltynovský a superior Kutal. Za Cyrilo-metodějský tiskový spolek: Kanovník Ignác Janák, generální superior Honig a dr. Fr. Hrachovský. Po výměně názorů na majitelství časopisu „Apoštolát" a na různé jiné záležitosti, bylo jednohlasně usneseno, že koncentrace bude trvati dále a jejím předsedou byl ihned zvolen kanovník Stavěl, místopředsedou kanovník Janák. Další funkcionáře a podrobná ujednání provede nová schůze. Tím se soustředění našich kulturních a náboženských spolků dostalo o krok dále a jisté se později rozšíří na další spolky, jako Charitu, Matici svatohostýnskou a na všechny velehradské spolky, založené zemřelým metropolitou drem Stojanem. Všechny tyto spolky budou museti vybudovati si společný dům a společný sekretariát, v němž bude řada vynikajících našich pracovníků, kteří společným pobytem a společnou poradou povedou jednotným tokem celé naše kulturní a náboženško-obrodné hnutí. Tato konečná koncentrace musí každému tkvíti na mysli, k ní se musí ze všech sil pracovati, protože jen ona umožní rozdělení práce a účelné pokračování v ní. Nynější koalice čtyř spolků byla také přáním pana arcibiskupa dra Prečana. Naše veřejnost ji jistě s radostí uvítá. Časopis „Apoštolát" je společným majetkem a dr. Fr. Hrachovský jest společným sekretářem všech čtyř spolků. Každý spolek zůstává naprosto autonomním a svéprávným, toliko základ organisační jest společný a na čtyř sbírkách do roka všechny spolky stejným dílem participují. Tato krásná dohoda bude jistě pobídkou pro ony farní úřady, kde posud Apoštolát založen nebyl, aby co nejdříve založen byl. Naše arcidiecése zaujímá první místo v počtu založených odborů Apoštolátu v celé republice, tuto přednost nejen že chceme uchovati, ale ještě rozšířiti.

Činnost diecésního Apoštolátu. Doposud samostatná činnost výboru diecésního nebývala iniciativní. Teprve letoší nový výbor, jehož předsedou jest kancléř msgr. Josef Vyvlečka, nastoupil iniciativní cestu. Měl již několik sezení a rozhodl se pořádati po městech schůze a akademie. Činnosti touto postaví se Apoštolát diecésní na roveň ostatním třem spolkům, které měly i zachovaly si v koncentraci iniciativní samostatnou činnost. Pole působnosti jest veliké, proto s radostí vítáme závodění v práci. Dr. Durych ochotně vypomůže jim přednáškami, takže nový výbor

bude se moci vykázati zdařilou prací.

Pokladničky Apoštolátu. P. Jašek dal svého času udělati větší počet pokladniček, do nichž by se mohly dávati v kostele milodary na Apoštolát. Posud jich je několik na skladě. Mnohé farní úřady jich posud nemají; mohly by si o ně dopsati. Budou jim poslány franko. I takovým způsobem by bylo možno nějaký obnos sehnati ročně, vždyť vydání má velice mnoho jak Ústřední Apoštolát, tak i diecésní. Lidé jsou všude dosti obětaví, když se jim to pěkně vyloží. Doufáme, že se mnozí o pokladničky přihlásí v sekretariátě v Olomouci, Wurmova č. 13.

Nový zakládající člen Apoštolátu. Druhým zakládajícím členem z Čech a třiačtyřicátým v pořadí stal se vldp. děkan Alexander Jareš z Dubence u Jaroměře. Vystudoval za ruské peníze; jeho bratr byl na Rusi profesorem a dal ho vystudovati, proto z vděčnosti stal se zakládajícím členem Apoštolátu, který pracuje pro unii. Kéž má více následovníků na Moravě i v Čechách.

Bílé velikonoce. V pondělí velikonoční nebo některou neděli potom konala se sbírka na katolický tisk v každé farnosti. Výsledek její uveřejníme pořadem, jak budou zásilky přicházeti. Význam tisku je všeobecně znám, nedostatky a finanční slabost našeho tisku jest také všem známá, proto doufáme, že nebude ani jedné farnosti, která by sbírku neprovedla a neodvedla. Každoročně budou svátky velikonoční věnovány sbírce na tisk, budou tedy Bílými velikonocemi.

Situace sektářství. Pro jednotu víry u nás jsou zase lepší předpoklady. Sekta se musí rozděliti ve dvě. Směr Farského se nesnese se směrem Gorazdovým. Je tedy dnes již neodvratné schisma mezi nimi. Farského atheismus nezíská a neudrží delší dobu myslící duše. Gorazdovo pravoslaví se nikdy nevmluví do české duše. Proto myslící duše budou hledati klid a pokoj pro sebe jen v Kristu a v jeho církvi. Je tedy na nás, abychom misiemi a triduy v každé farnosti prohloubili vědomí náboženské a krásným křesťanským životem přiváděli pobloudilé zpět k pravdě, k Bohu. Unionismus doma musí býti naším prvním úkolem.

P. Ferdinand Chýlek opět v Ice. Nadšení a horliví mladí lidé nedbají často starého hesla — primum vivere, dein filosofare — nejprve musí býti zdraví, pak může se člověk dáti do práce. Vloni byl s hlasem hotov neúnavný řečník, organisátor a redaktor „Práva" P. Chýlek. V Ice se zotavil, proto všichni myslili, že se bude šetřiti, aby si zdraví udržel. Než u něho není šetření možné, duch iniciativní nezná odpočinku, a proto se stav jeho zhoršil, takže musel opět odejeti do Iky na měsíc nebo dva. V něm ztrácí diecésní Apoštolát horlivého a podnikavého jednatele na dobu sice krátkou, ale jistě jeho nepřítomnost bude pociťována. My mu přejeme brzkého uzdravení a pak větší sebekázně, aby zdraví své šetřil.

Ctitelům zemřelého arcibiskupa dra Stojana. V krátkém čase bude vydána p l a k e t a se zemřelým arcipastýřem drem Stojanem. Podobizna dělal akademický malíř Pelikán. Plaketa bude v kovu a nebude státi ani 40 Kč. Každý ctitel bude si hleděti onu plaketu zakoupiti, aby měl trvalou upomínku na velkého apoštola Slovanů a velkého lidumila. V příštím čísle přinesem stoček oné plakety, aby každý viděl, jak je to provedeno. Objednávky bude možno posílati na administraci časopisu „Apoštolát" v Olomouci, Wurmova č. 13.

Členové Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje dle Sv. Congregace obdrží p l e n o m o c n é o d p u s t k y: 1. V den zápisu za člena. 2. Na svátek sv. Cyrila a Metoděje dne 5. července a po sedm dní následujících. 3. Na svátek Neposkvrněného Početí Panny Marie. 4. V hodinu smrti. Podmínkou jest sv. zpověď se sv. přijímáním a modlitba na úmysl církve svaté. Dále každý člen sto dní jedenkráte za den, když se pomodlí Otčenáš, Zdrávas, Maria a Sláva Bohu Otci s přídavkem sv. Cyrile a Metoději, orodujte za nás! Dáno v Římě ze sekretariátu Sv. Congregace dne 20. dubna 1893.

Odbor Apoštolátu na Velehradě. Ve statistice děkanství Uh. Hradiště nebyl uveden Velehrad, že tam Apoštolát jest založen. Statistika byla sestavována dle odpovědí úředních, které byly zaslány arcibiskupské konsistoři v Olomouci. Bylo nám hned podivným, když jsme tam nenašli Velehradu, ale chtějíce se přesně držeti dodaného úřed. materiálu, nemohli jsme

napsati, že je tam odbor. Teprve nyní dostalo se nám z farního úřadu na Velehradě zprávy, že Apoštolát na Velehradě je již dávno založen. To každý předpokládal. Prosíme i ostatní farní úřady, které nebyly ve statistice uvedeny, aby nám poslaly zprávy, aby se mohla statistika opraviti.

Schůze sekretáře

Z Velkého Týnce. Rodiště našeho pana arcibiskupa patří k oněm farnostem, kde jest již provedeno rozlíšení duchů. Z farnosti pochází také Rostislav Stejskal, který se přeorientoval k sektě a v Týnci měl za podpory a předsednictví pana starosty Bečáka schůzi agitační. Katoličtí akademikové s drem Hrachovským mu tenkráte oponovali, ale nemohli zamezití odpadům. Útoky sektářů a defensivou katolíků rozděleny byly během času oba tábory tak vyhraněně od sebe, že nemůže žádný tábor počítati na větší příliv z druhého. Kdo zůstal římanem, tak je jím opravdu. O tom nejlepší vysvědčení podala fundovaná pobožnost tří dnů masopustných před popeleční středou. V neděli, v pondělí a v úterý byl kostel třikráte za den naplněn pozornými posluchači, kterým dr. Hrachovský vysvětloval a objasňoval základní pravdy náboženské. K svatým svátostem přistoupilo tolik lidí, že všichni čtyři duchovní měli ve zpovědnici velmi mnoho práce. Svátostný Spasitel na vyzdobeném a krásně osvětleném oltáři byl centrem všech zbožných posluchačů. Duchovní obnova se opravdu vydařila. Byla také výsledkem intensivní vnitřní pastorace, kterou místní duchovenstvo vykonávalo a vykonává. Krásné zpěvy nacvičil dr. Kalabis.

Ze Bzence. Starobylé město Slovácka nemělo v dobách minulých štěstí na talenty pastorační. Úkazy jest možno ještě dnes viděti. Schází tu katolický aktivismus, který by provedl rozlišení duchů. Proto také triduum, které v pátek, v sobotu a v neděli, dne 7., 8. a 9. konal dr. Hrachovský, nemělo toho účinku, jakého by si bylo přáti. Ti, kteří do kostela chodili, jistě načerpali nových důvodů k praktickému životu dle víry. Návštěva však kostela na Bzence nebyla veliká, ti však, co chodili, ukázali velkou vděčnost kazateli a velkou obětavost. Oni budou semenem, z něhož i ve starém a památném Bzenci musí vyrůsti krásný náboženský život, který uchváti většinu obyvatelstva. Slovácká města je třeba vrátiti Kristu.

Z Hranic. Lidová jednota již několik let pořádá každoročně přednášky ve spolkovém hotelu pro naše stoupence i širší veřejnost. V neděli, dne 15. března o 10. hodině mluvil dr. Fr. Hrachovský o poměru české filosofie k náboženství. Vyložil, že české svérázné filosofie není. Je jenom česká filosofie křesťanská tak stará u nás jako křesťanství samo, a filosofie, stojící na nekřesťanském světovém názoru. Tato je nepřátelská křesťanství. Představitelé jsou: Dr. Durdík, dr. Masaryk, dr. Krejčí, dr. Drtina a dr. Čáda. Nejnovější směry nejsou již proti supranaturalismu, jak je představují dr. Mareš, Rudolf Malý, dr. Vorovka a Trnka, kteří starší směr herbartismu a positivismu potírají. Uprostřed obou směrů stojí dr. Rádl, který na schůzích prohlašuje, že národ nepochopil filosofii Masarykovu, jejímž cílem bylo odtrhnouti národ od nadpřirozeného světa náboženského. Filosofické směry zavinily u nás v první době lhostejnost k náboženství, později nepřátelství české inteligence k náboženským otázkám, nyní opět se snaží dokázati nutnost řešiti náboženský problém. Přednáška byla s pozorností vyslechnuta, a ke slovu se přihlásil p. Šindler, který žádal objasnění sporu dra Vašice s prelátem drem Pospíšilem, stanovisko ke katolické moderně a k Rozmachu. Předseda p. Fr. Olšovský poděkoval řečníkovi i všem účastníkům, mezi nimiž byl dr. Štancl a kanovník Stavěl s ostatním místním duchovenstvem.

Z Kněždubu u Strážnice. Ve dnech 23., 24. a 25. března konal triduum ve svém rodišti dr. Hrachovský. V neděli měl čtyři promluvy, v pondělí dvě a v úterý dvě a kratičkou promluvu před společným sv. přijímáním. Odpoledne měl pak veřejnou schůzi v hostinci u p. Gajdoštíka. Kostel byl

naplněn vždycky, ke stolu Páně přistoupilo 779 lidí, při jejich zpovídání pomohli oba důstojní pánové z Hroznové Lhoty. Slovácký lid dokázal opět v Kněždubu, jako vloni v Hroznové Lhotě a ve Strážnici, že si dovede vážiti a oceniti rad a pokynů svého rodáka, jenž jim vysvětloval základy náboženského života. Taková tridua dokazují neúmornou pastorační práci duchovenstva. Při schůzi nestačilo místností pro velký nával posluchačů. Schůzi řídil mladý předseda p. Uřičář. Po dru Hrachovském mluvil člen Omladiny p. Čambala. Omladina a Orelstvo poděkovaly pak kazateli. Slovácký lid zůstane i nadále strážcem Velehradu, ke kterémužto úkolu vyvolil věřící lid slovácký zemřelý metropolita náš dr. Stojan.

Z Renot u Unčova. V pátek, v sobotu a v neděli, dne 28., 29. a 30. března konal triduum dr. Hrachovský v Renotách pro českou část farnosti. Měl celkem 7 promluv, v pátek a v sobotu po dvou, v neděli 3. Návštěva byla pěkná vždycky, ke stolu Páně přistoupili téměř všichni, takže výsledek duchovní obnovy byl velmi pěkný. Česká vesnice je vlastně jen jedna, Střelice, kde však také sektářství z nedaleké Litovle snažilo se zapustiti hluboké kořeny. Nápor Koudelky, Mazače a Židka se nezdařil, katolického sebevědomí přibývá stále.

Z Krásenska. V pátek, v sobotu a v neděli, dne 4., 5. a 6. dubna konal dr. Hrachovský triduum v tomto lesnatém kraji, 600 m vysoko nad hladinou moře ležícím. Návštěva promluv večer a pak v neděli byla velká, ke sv. svátostem přistoupilo hodně lidí. Duchovní obnova se zdařila u mnohých, kteří po ni léta toužili. Kantorsko-sokolské kultuře se ovšem nelíbily zdrcující kritiky nerozumného pokrokářství, proto v neděli přes velkou vylepili plakát s článkem z „Národního osvobození", v němž si nějaký kantor ze Ždánce naříká, že jeho denunciace u soudu proti dr. Hrachovskému byla hozena do koše. Zato věřící lid manifestačně čekal u kostela, aby se s kazatelem rozloučil a poděkoval mu za práci. Takové triduum pošramotí hodně posice pokroku, proto je pochopitelný vztek mnohých. I v Krásensku nastává doba aktivismu a sebevědomí katolického.

Z Neslovic u Ivančic. Ve dnech 11., 12. a 13. dubna konal dr. Hrachovský triduum v naší farnosti. V pátek večer začal promluvy, v sobotu po ranním kázání odjel do filiálního kostela na H l í n ě, kde kázal a zpovídali 3 kněží, pak teprve byla mše sv. Všech promluv bylo 7. Počasí bylo špatné, sněhu napadlo hodně, přesto návštěva kostela byla pěkná na kraj oslavanský. Zpovídati pomáhal vldp. katecheta Štěpánek z Brna a pan rada z Rosic. V pátek dopoledne prohlédl si elektrárnu v Oslavanech, kde s velkou ochotou byli s panem farářem Rambouskem poučeni o soustavě v elektrárně. Promluvy zanechaly hluboký dojem a posluchači se upřímně s kazatelem loučili.

Různé zprávy

Národe svatováclavský! V roce 1929 přelétne již 1000 let nivy naší vlasti od té chvíle, kdy na prahu chrámu staroboleslavského pod vražednou rukou svého bratra klesl mrtev jeden z nejlepších, jež zrodila a odchovala země, světec V á c l a v. Památka vzácná a šťastni ti, kdož se jí dočkají. Oslavuje se padesátiletí, oslavují se stoleté památky a jiná jubilea. Jak však oslaví národ tisíciletou památku svatováclavskou, památku svého osamostatnění, památku okamžiku, který vlastně jej zachránil od nejpotupnější poroby a nebezpečí zániku ve chvíli nejosudnější. Tam na Hradčanech v tiché kapli spí ostatky národního světce svůj tichý sen v tajemném běhu historie a ruchu věků. A nad tím hrobem jeho, tak drahým každému, byť jeho srdce bylo již z kamene a neznalo již ani stínu víry, zvedá se stánek, chrám svatovítský, ale nedokončený. Národe svatováclavský! Víš, jak oslavíš tisíciletou památku svého drahého mučedníka! Dokonči jeho dílo, které on začal, postavív malou románskou kapličku k poctě rámě mučed-

níka sv. Víta. Postav pomník tam nahoře nejen jemu, ale i sobě, své vděčnosti a lásce. Vděčný národ nezahyne. Jest ustaven podepsaný výbor a ten má mezi jiným jako zlatý bod oslavný v programu dostavění tohoto chrámu do r. 1929. Snahy výboru potkaly se již při prvním pokusu vloni ve dny svatováclavské s plným zdarem; ale to vše nestačí. Musí se trvale pokračovati. Z toho důvodu zahájil v březnu t. r. podepsaný výbor za pomoci Sdružení katol. mládeže, Omladiny, Orla, jakož i za součinnosti ostatních katol. spolků a organisací zvláštní stálou přednáškovou činnost po celé republice, která bude provedena tím způsobem, počínajíc dnem 3. března bude aspoň každou neděli, v každém větším místě, současně v Čechách, na Moravě, ve Slezsku a na Slovensku uspořádána přednáška o chrámu svatovítském, doprovázená řadou cenných světelných obrazů a spojená s dobrovolnými většími dary, jakož i přijímáním přihlášek členů „Jednoty pro dostavění chrámu sv. Víta". V Čechách veškerou organisační stránku přednáškové této činnosti (do níž patří dodání promítacího stroje, obrázků, zaslání zvlášť k tomu pořízených plakátů, přednášky, šeků a příp. vyslání řečníka a odborné obsluhy) povede sekretariát sdružení katol. mládeže v Praze II., Salmova 8, na Moravě o to požádán sekretariát Omladiny v Brně, na Slovensku zemská rada Orla v Trnavě. Přihlášky s udáním několika termínů, jakož i příp. přání jest proto říditi na jmenované adresy. Při tom se upozorňuje, že v prvé řadě bude vzat zřetel na přihlášky míst s vlastním promítacím strojem. Prvá přednáška byla v Praze v týdnu před 23. březnem. — Výbor pro oslavu tisícího výročí mučednické smrti sv. Václava. V Praze IV., čp. 48.

Říšský poradní sbor katolické inteligence za účasti 16 delegátů a za předsednictví sl. Horušické, učitelky ze Staré Boleslavě, zabýval se opět dostavbou velechrámu svato-vítského a schválil nový projev podepsaného výboru pro oslavu tisícího výročí smrti sv. Václava, který bude záležeti v soustavném pořádání přednášek se světelnými obrazy o chrámu svato-vítském a to po celé čsl. republice. V Čechách dle daných disposic přednášková tato činnost byla zahájena v březnu t. r., bude provedena ústředním Sdružením katolické mládeže za účasti ostatních katolických spolků, na Moravě bude pořádána sekretariátem katolické Omladiny a na Slovensku Orlem. — Podrobný program bude v tisku uveřejněn. V dalším vzata na vědomí zpráva o činnosti a další organisaci personální komise a dále usneseno do Rady katolíků čsl. republiky vyslati delegáta s podmínkou, že Rada vyšle podobně svého delegáta do přípravného svatováclavského výboru. V dalším jednáno o článku „Československé republiky", uveřejněném v čísle 46. pod názvem „Předčasná výzva k souboji na útraty státu". Personální komise zakročila v několika případech; předně dalšími kroky v případě prof. J. Brandha, dále ohledně článku v „Čsl. republice" v čís. 49, jednajícím pro úřední list netaktním a vyzývavým způsobem o Mariánském sloupu, dále učiněno sdělení, že budou poslaneckému klubu doručeny všechny učebnice na školách místních, okresních a ústavech učitelských s oznámením závadných míst. Dále z podnětu Rady katolíků čsl. republiky a to zástupce této Rady po živé debatě usneseno vyslati za účelem úzké spolupráce s Radou katolíků čsl. republiky delegáta, ovšem s podmínkou, že tato rovněž svého delegáta vyšle do výboru přípravného pro oslavu tisícího výročí smrti sv. Václava. Při tom bylo námitkám zástupce Rady, že tato jest jedině oprávněna pořádati podobné oslavy, odpověděno poukazem na mimořádný význam jubilejních svatováclavských oslav a dále na skutečnost, že přípravný výbor vzešel z dlouhých porad a z vůle všech našich katolických spolků v Říšském poradním sboru zastoupených, že tento výbor došel schválení nejdůst. ordinariátů, provedl již akci svatovítskou, vypracoval podrobný program jubilejních oslav, požádal jednotlivé spolky o provádění zvláštních úkolů na ně vznesených. Schůze přípravného výboru stanoveny na každou prvou středu v měsíci a prvá nejbližší na den 5. března o půl 6. hod. v místnostech České ligy akademické v Praze II., Voršilská 1. Konečně schválen program konferenčních řečí pro katolickou inteligenci, jež budou

provedeny ve dnech od 7. do 12. dubna t. r. pod heslem „Muž a náboženství". Řeči budou v chrámu Páně u křižovníků předneseny nejdůst. panem arcibiskupem drem Kordačem, p. biskupem drem Podlahou, gen. superiorem drem Bomberou, opatem Zavoralem, prelátem Vaněčkem a prof. drem Kudrnovským. Témata těchto řečí, rovněž stanovená, budou však sdělena později.

Zlatá pravidla katolické aktivity. O knížečce „Katolík činem", již svým nákladem už po druhé vydalo vydavatelské družstvo „Našinec" v Olomouci, píše se v „Našem Slezsku": Jsme přesyceni narážkami, že katolicism podrazuje úspěch a podnikavost. Právě naopak. Jeden člověk, který vyčerpal mohutnost svojí duše, který rozvinul své nejlepší schopnosti — ten splnil svůj úkol životní a ten se může nadíti požehnání a úspěchu. Kdyby katolíci vyvinuli plnou energii v naší republice, pak by z toho bylo i nepřátelům církve horko. Jak nutno si představiti rozhodného, neprodajného katolíka, poví vám „Katolík činem". Je to kniha modlitby a činu. Pro výchovu nového pokolení nebojácných katolíků jest přímo nepostradatelná. Ať neschází v žádné spolkové knihovně. Tuto praktickou knížečku zasílá za předem zaplacený obnos Kč 7.—, složní lístek se na požádání zašle, administrace „Našince" v Olomouci. Při hromadných objednávkách sleva. — Objednejte ihned. Příhodný dárek pro každého.

Časopisu „Orel", ústředního věstníku orelského, vyšlo první číslo. Další čísla budou vydána rychle za sebou, načež bude časopis od dubna pravidelně vycházeti. Letoší ročník zdržel ze vyjednáváním o zlevnění tisku, čehož také docíleno. Cena předplatného snižuje se z 26 Kč na 19 Kč, cena jednotlivých čísel z 2 Kč na Kč 1.50. „Orel" jest letos zdokonalen i obsahově, zejména bude přinášeti přehledy orelského tisku a referovati bude o význačných zjevech v zahraničí dle původních pramenů. Je tedy „Orel" nepostradatelnou pomůckou všem, kdož v Orlu pracují, nebo o Orla se zajímají a jeho práci se zájmem sledují. „Tělesná výchova" zůstane nadále přílohou „Orla" a bude přinášeti jednak sestavy cviků, jednak cenné pokyny a návody pro práci v tělocvičnách. „T. V." vychází jako příloha v praktickém kapesním formátě a jest naprosto nemožno, aby se bez ní některý náš cvičitel nebo cvičitelka obešli. „Orel" i „T. V." mohou prospívati jedině tehdy, když také ta část Orelstva, která neomluvitelně lhostejně dosud se k „Orlu" chovala, pochopí svoji povinnost a „Orla" bude odebírat, číst a také p l a t i t! Nesmí také platit výmluvy na zemské nebo župní věstníky. Ty mají zcela jiný úkol, než orgán ústřední. „Orel" vychází nákladem Ústřední Rady Orla v Brně, Běhounská ulice 22. Obsah prvého čísla: Články: Buďme silní od prof. Schwarzera, Temno od dra Ant. Stursy, dále tři časové články, jednající o nových myšlenkových proudech v Orlu (Krise v Orlu, Nové cesty, Tělesná výchova a stíny civilisace), od dra J. V., J. H. Jalubína a Juliánu Kuncka, a článek Orel a učitel od Jindry Hrbáčka. Rubriky: Ústřední Rada Orla, Z Ústřední kanceláře, Přehled orelského tisku, Na orlí stráži, Orlí pošta. V „Tělesné výchově" podává bratr Kostelka návrh na přípravy k závodům a pokračuje se v Hodině cvičitelského sboru mužského.

Světice a její blázen, jedinečné dílo německé básnířky A. Güntherové, vydáno bylo právě v českém překladě. Spisovatelka v tomto románu mluví k duši ženy tak přesvědčivě a citově, že nebude jediné čtenářky, která by se zaníceném nesledovala tragický děj „Světice" až do poslední řádky. Román „Světice a její blázen" svým bohatým a pestrým dějem poví velmi mnoho každému čtenáři. Přečte jej s napětím každý čtenář a takový, který v zápasech života pozbyl víry v prozřetelnost, nalezne v románu „Světice" uklidnění a povzbuzení. Vroucí, přesvědčivá oddanost autorčina není zde na překážku; naopak, román svými vroucími, zbožnými partiemi, provanutými nezlomnou vírou, působí jako krásná vzpomínka i na takového čtenáře, který je vzdálen jakéhokoliv citu náboženského. Je to román moderní. Tak působí jen ryzí přesvědčení, bez všech postranních úmyslů, a ryzí, svaté, veliké umění. Je tu vylíčen život mladého děvčátka od útlého jeho mládí, kdy prchá od své vychovatelky do svatého ticha, zasné-

ženého, nádherného lesa o štědrovečerním dnu, její vývoj a růst, šťastné manželství a smrt v náručí milovaného manžela. Působí jako hojivá náplast na rány života a jako evangelium krásy života, jež musí kořeniti v dobrotě a míru srdce. Není to kniha jedné generace, která zanikne s rozmary a nápady doby, je to tichý útulek, koutek odpočinutí, jenž zhojí vaše rány a bolesti a bude vám vypravovati při tom krásnou pohádku i pravdu o životě ženy vroucích citů, přímé a citlivé, statečné a plné lásky, milující a milované, ženy, na kterou se nezapomíná! — Našim čtenářkám vřele doporučujeme tuto krásnou knihu, která vyšla v nakladatelství L. Šotka, Praha II., Hybernská 32. Cena knihy Kč 53. K dostání u všech knihkupců.

Kniha P. Fr. Hrobaře, vrchního polního kuráta, Válečné vzpomínky se Slovenska, hlavně z roku 1919, našla v kritice dostatečnou ozvěnu a doporučení. Autor chce spisem přispěti k vzájemnosti československé, to ovšem jest problém hodně složitý a teoreticky se nedá rozřešiti. Kniha však vyniká znalostí Slovenska v každém směru a proto může poučiti každého čtenáře. Je také obhájením českých polních kurátů za války a zároveň vysvětlením úředního počínání proti spisovateli za války. Obsahuje i několik přednášek k vojsku, z nichž by se dalo mnoho vyzískati i při vzdělavatelských přednáškách v Orle a v Omladině. Doporučujeme knihu tuto, kterou vydal letos V. Kotrba v Praze.

„Květy mládí", časopisu orelského žactva a dorostu vyšlo číslo 8. s bohatým obsahem literárním, z něhož vyjímáme: J. Neruda: Ballada horská. — F. J. Finn: Milek z Kampionu. — F. J. Hrstka: Legendy velikonoční. — Jaro, báseň. — Vilma: Princezna Lada. — H. Metlická: Dobrý skutek. — B. Mayerová: Nebezpečí pouště. — G. Ronaj: Přímost. — M. Alfonsa: Čestná stráž. — J. Pavlovický: Vévodův lovecký tesák. — J. Dobromil: Řemen. — M. Goldmannová: Pomněnky. — Dále rubriky: Ze světa. — Naše děti. — Skrývačka. — Velký zápas. — Hádanky. Číslo toto je obohaceno vkusným obrázkem: Bedřich Smetana mezi svými přáteli r. 1865. Cena jednoho čísla 1 Kč. Doporučujeme k hromadnému odebírání na školách i v rodinách. Časopis tento si toho plnou měrou zasluhuje.

Kniha dra Grivce Církev. Bogoslovna Akademija v Lublani. jako svazek 5. vydala knihu dra Fr. Grivce o církvi. Obsahuje 320 stran. Jako profesor fundamentální theologie vydal slovinský traktát o církvi, v němž se liší od jiných knih, v tom směru vydaných. Neobírá se totiž tolik názory různých sekt protestantských o církvi, zato ale uvádí názory východní církve, čímž vstupuje mezi pracovníky za unii. Kniha jest rozdělena na šest dílů a bude přeložena do ruštiny, aby i tam mohla vykonati své poslání. Metoda knihy je taková, že mnoho dobrého vykonati může na unionismu. Knihu doporučujeme každému, který ovládá jazyk slovinský.

Pro Slovanstva obrození!

Velehrad slávský zas žije,
Metoděj ze hrobu vstává.
Radostí srdce nám bije,
s námi že matka je Sláva.

— — — — — —

Stavějme duševní hrady
modlitbou, obětí, prací;
pěstujme nebeské sady...
Rostislav k nám se zas vrací.

Světová válka a všecko, co s ní souvisí, způsobila tak ohromné změny zvláště v Evropě, že je ani dosud všechny dobře nechápeme. Nejen že povstaly geografické a státní nové útvary, ale daleko hlubší kulturní a duševní změny vyvstaly a volají celé národy k nové práci konstruktivní. Největších převratů dožili se národové slovanští. Povstaly po dlouhých dobách strašného útisku nové svobodné říše, jako: československá republika, jugoslavské království, polská republika, a také velká Rus z carského útisku šla k slunci svobody, ale na cestě k ní přepadena byla lotry-Židy bolševiky, kteří ji zbodali a polomrtvou ji mučí k posměchu celého světa. Věříme však pevně, že Prozřetelnost Boží a Láska opět pozvedne i velký křesťanský ruský národ z tohoto ponížení, že jej vrátí sama sobě, že ruský lid setřese se sebe potupné cizí jho a dle síly své a významu zasáhne blahodárně ve vývoj lidstva. Ruský národ prožil v minulosti strašné doby vpádů Mongolů, Tatarů, Tur-

ků, zažil krvavé porážky v bojích se Švédy — Karel XII., král švédský, proniknul až k Poltavě — zkusil mnoho zlého za válek napoleonských, kdy ruské armády hynuly na bojištích v západní Evropě, a kdy Napoleon později zase pustošil Rusko, ba i Matuška kamenná Moskva lehla popelem.. Slovanský ruský národ otročil po staletí germánské dynastii, která nikdy s národem ruským upřímně necítila, neboť na dvoře carském měli vládu němečtí přivandrovalí, zchudlí generálové a baroni, a carové rušti brali si vždy za ženy Němky a cizozemky. Jak se pak zrádně chovali ti němečtí generálové vůči Rusku, to ještě máme v čerstvé paměti z válek rusko-japonské, z rusko-turecké a z poslední světové! Za strašné hříchy, jež Němci spáchali na Rusku a Slovanstvu vůbec, ještě odplaty spravedlivé nedostali. A Pán Bůh je spravedlivý!.. Přišla doba, kdy my všichni, v jichž žilách koluje čistá, poctivá slovanská krev, a v jichž těle je věrné srdce slovanské, máme nejsvětější povinnost pracovat, neúnavně pracovat a oběti přinášet pro Slovanstva obrození. — Nám nejsou dnes na překážku ani hranice slovanských států, ani různost vládního systému, ani nové směry politické a kulturní, nám svítí dvě hvězdy na slovanské obloze: Sv. Cyril a Metoděj, za jejichž jasného třpytu i v těchto dobách bouřných poplujeme k přístavu, v němž do otevřené náruče nás přijme Ten, jenž o sobě pravil: „Já jsem vzkříšení a život", a jindy: „Já jsem cesta, pravda a život", a jenž se modlil k Otci svému nebeskému, abychom jedno byli.. — Pracujeme-li pro Slovanstva obrození, pracujeme tím pro nejvznešenější idee křesťanské a národní, pracujeme v intencích naší svaté katolické církve. O těchto vznešených snahách vyslovil se jasně a s nadšením při vysvěcení ndp. arcibiskupa dra Leopolda Prečana v Olomouci sám zástupce sv. Otce Pia XI., ndp. nuncius msgr. Fr. Marmaggi, ve své vzácné řeči, z níž vyjímáme toto: „Zdá se, že v této dějinné chvíli Prozřetelnost Boží svěřuje zdatnosti a ukázněnosti katolického lidu v tomto státě (v československé republice) počiny významu neobyčejného. Snad od Boha bylo právě této diecési (olomucké) dáno, aby odděleným bratřím našim, zejména na Východě, jistě nešťastným, ale vroucně milovaným, kteří do lůna církve mají býti nazpět přivedeni, ona v první řadě pomáhala a zvala je, nabízejíc jim svou pravici. Ovšem, v plnění tohoto úkolu, kterého jste se s takovým zápalem a s použitím všech prostředků, za naprostého souhlasu celého katolického světa podjali, nesmíte kolísati, ani nemůžete se nechati zmásti. Je to posvátný odkaz svatého muže, tvého předchůdce, Antonína Cyrila Stojana. Tento velkolepý duch, který bere nebeskou odměnu a nesmrtelnou korunu za své práce, zde široce založené, jako nerozlučný druh stůj milostivě při tobě a při nás všech." Můžeme býti jen hrdi na tento nový projev o velikém poslání našeho československého národa, jejž zde učinil sv. Otec, hlava všeho křesťanstva a náměstek Kristův na zemi ústy svého zástupce. Ale zároveň musíme si uvědomiti povinnosti, kterým jest nám dostáti, aby toto poslání bylo s pomocí Boží naplněno. Co nás naplňuje zvláštní radostí, to jsou slova nunciova o zvěčnělém metropolitovi (Stojanovi). Nazývá-li vyslanec sv. Otce arcibiskupa Stojana mužem svatým, pak to není lichotka nebo prázdná slova. Těšíme se a doufáme, že svatý arcibiskup bude povýšen na oltáře a že idea cyrilo-metodějská bude míti v nebesích nového, neúnavného a mocného přímluvce. Kromě toho naplňuje nás radostným pocitem i ta okolnost, že zde v Americe právě náš český i slovenský lid tak jasně chápe ideu cyrilometodějskou a že prostřednictvím našich listů „Hlasu" a „České ženy" na potřeby Apoštolátu od roku 1919 přispěl velmi štědře obnosem, jenž dosáhl půldruhého milionu československých korun! A co dobrého tímto vykonáno! Tisíce ubohých slovanských dětí a sirotků zachráněno nejen v samém Rusku, ale i v Cařihradě, kamž ubozí Rusové s dětmi prchli před hrdlořezy bolševickými; v Československu a na Balkáně. Mnoho sirotčinců bylo a je vydržováno. Ruským chudým studujícím pomáháno, koleje, kde studují hoši pro slovanské misie (na příklad na Velehradě), podporovány; Matici cyrilo-metodějské a vídeňským krajanům poskytovány značné podpory. Na Volyň vysláni misio-

náří vdpp. dr. Klement Žůrek a Jos. Stříž; na ubohé slovanské kněze v Lužici pamatováno, krátce všude tam, kde byl v duševní nebo hmotnou bídu ubohý slovanský lid uvržen, spěchali krajané se svou vydatnou pomocí. Díky vřelé jim a „Zaplať Pán Bůh!" Konečně přišli sem do Ameriky mezi nás šířiti znalost idee cyrilo-metodějské a pro ni pracovati vdpp. Lev Pospíšil a Fr. Jemelka. Práci jejich požehnal Pán Bůh. Je to práce těžká, svízelná, vedoucí trnitou cestou, ale bez utrpení se ještě žádná veliká věc nevykonala! Naši dpp. misionáři každý darovaný cent na Apoštolát odvádějí svému vznešenému účelu a žijí zde jen z toho, co jim šlechetní dpp. faráři poskytnou a zbožní lidé na sloužení mší svatých dají. Všichni, kdož se o svatou věc tuto zajímají, se podiví a zaradují, až budou čísti celkovou zprávu této nanejvýše potřebné svaté misie! A co dobrého pro ty četné tisíce a tisíce duší nesmrtelných našich krajanů vykonali, toho nelze zlatem, ani diamanty vyvážiti. To má cenu věčnou a přinese stonásobný užitek. I našemu lidu zde v Americe platí, co jsme nadepsali: „Pro Slovanstva obrození!" Pro toto obrození našeho lidu pracovali nezištně a neúnavně naši milí oba misionáři, jimž přejeme pro další činnost největšího zdaru a Božího požehnání. Práce pro Apoštolát je práce pro církev Boží, pro záchranu duší nesmrtelných, pro pomoc v duševní bídě hynoucím našim slovanským bratřím, je to práce „pro Slovanstva obrození", pro jeho spojení s matkou naší církví katolickou. A tato veliká, vznešená, světový význam mající práce, přidělena byla nám, našemu českému a slovenskému národu všemohoucím Pánem Bohem, před nímž klečí sv. Cyril a Metoděj, sv. Ludmila, sv. Václav, sv. Jan Nepomucký, všichni svatí čeští a slovenští patronové, a jak pevně věříme, přiklekl k nám pokorně také náš nedávno v Pánu zesnulý tvůrce Apoštolátu, všem nám drahý, svatý Taťíček Antonín Cyril Stojan, a všichni tito naši svatí za nás prosí a zahynouti nám nedají! Kyrie eleison! H. D.

Laciné vydání pastýřského listu z roku 1924 „O křesťanské výchově" vyšlo péčí Ústředního Sdružení katolických rodičů a přátel křesťanské výchovy v Praze, jež jej rozesílá vd. farním úřadům, farním radám, ostatním katolickým spolkům a organisacím i horlivým jednotlivcům hromadně jen za náhradu režijních výloh, a to: 50 kusů franco 15 Kč; 100 kusů franco 30 Kč; 500 kusů franco za 150 Kč atd. Postarejte se všude, aby aspoň do každé katolické rodiny přišel jeden výtisk tohoto předůležitého pastýřského listu, o němž platí slova Kristova: „Kdo vás slyší, Mne slyší.." — Objednávky lístkem nebo poštovní poukázkou přijímá: Sekretariát Ústředního Sdružení katolických rodičů a přátel křesťanské výchovy v Praze II., Jindřišská č. 20.

Naše odbory Apoštolátní. Redakce nedávno psala, že naváže čilé styky s místními odbory. Proto si dovoluji prositi, aby veškeré záležitosti, týkající se Apoštolátu, byly kromě farního úřadu hlášeny též místnímu odboru. Týž je zde zřízen při Mariánské družině. Vedení je dosud v rukou Dr., poněvadž postrádáme stanov. Návrh na vypracování těchto podal sice svého času p. ředitel Dr., byl však odmítnut s poukazem na to, že vyčkáme, až se nám dostane potřebných pokynů, případně budou stanovy pro jednotlivé odbory vypracovány ústředím. Čekáme na ně, jako na sůl. Bez nich jaké vedení? Prozatím se tedy musíme spokojiti a projednáváme záležitosti Apoštolátní při výborových schůzích družinských.

Naše vyobrazení. Ukončujeme pohledy na velkolepý pohřeb arcibiskupa dra Antonína Cyrila Stojana v Olomouci posledním snímkem, ministrů čsl. ve smutečním průvodu. K tomu přidáváme krásnou vzpomínku na jeho kratičký pobyt v Piešťanech, kde se dal naposledy fotografovati s drem Mořicem Hrubanem. Fotografie tato jest velmi zdařilá. V příštích číslech přineseme snímky ze slavného pohřbu na Velehradě. Bude jich třináct. Myslíme, že jsme se velice zavděčili našim čtenářům a ctitelům velkého slovanského apoštola dra Stojana, přinesením a zachováním všech snímků jedinečného jeho pohřbu. Tak umírá spravedlivý!

Máte již vyrovnány nedoplatky za „Apoštolát"!

Lidové knihkupectví
Ignác Hofírek,
Olomouc,
Wilsonovo náměstí číslo 18.

Vlastním nákladem vydalo:
Řehulka Jaroslav, Ministranti. Humoresky. 2. vydání. Pošton 13 Kč. Sheehan, Lukáš Delmege. Kněžský román 30 Kč. Malý kancionál arcid. olomouc. Bez not. Váz. po 5.50 Kč, s marián. (poutními) písněmi 10, 16, 18 Kč a výše dle vazeb
Podporujte svépomocný podnik

Ing. Fr. Weinling, stavitel v Přerově, Morava,

projektuje a provádí veškeré pozemní stavby, specielně Orlovny. — Odborné provádění fasád a zalíčení bez čmouhů se zárukou. — Veškeré porady nezávazně. — Výhodné podmínky, levné ceny.

„Toko"
spol. s ruč. obmez.

I. moravská továrna na karlovarské oplatky, piškoty, suchary, čajové i zákuskové pečivo a cukrovinky

Olomouc-8.
Pavlovice.
Založeno 1877. Telefon 734.

*

Žádejte
„La Rö" fíkovou kávu
(s ochr. známkou „Kostel")
známá nejlepší kávová
přísada

*

NAŠE TISKY

dosvědčují, že

1. závod náš je moderně zařízen
2. zaměstnáváme dobře školený personál
3. používáme prvotřídního materiálu

a jsou proto

ELEGANTNÍ,
LACINÉ A ÚČELNÉ

—

Rozpočty a návrhy posloužíme na požádání zdarma.

—

Arcibiskupská
knih- a kamenotiskárna v Olomouci,
Wilsonovo 16.

Telefon 220.

APOŠTOLÁT

sv. Cyrila a Metoda pod ochranou bl. Panny Marie

Ročník XV. Červen 1924. Číslo 6.

Zahrádka cyrilometodějská

Podává dr. Josef Vašica

Život sv. Cyrila a Metoděje.

Konstantin v Cařihradě.

1.

Příchodem do Cařihradu ocitl se patnáctiletý Konstantin v čarovném okruhu největšího lesku a nejjemnější vzdělanosti tehdejšího kulturního světa. Město Cařihrad, neboli Byzanc, založené r. 330 císařem Konstantinem Velikým (řecky se nazývalo Konstantinopolis), právě v místech, kde Evropa se stýká s Asií, jako nové sídlo římského císaře, vojenskou a hospodářskou důležitostí své polohy stalo se soupeřem světovládného Říma. Zprvu sice i po rozdělení římské říše (r. 395) na polovici západní a východní, panoval tu jazyk latinský a byl ve státní správě nahrazen řečtinou až v VII. století, nicméně Cařihrad přece od počátku tíhl více k Východu, strhoval do své moci orientální svět a sám přejímal od něho mnohé prvky do svého veřejného života.

Cařihrad prožil již svůj zlatý věk za vlády Justiniána I. (527 až 565). Tento sedlák z Makedonie, jehož někteří dějepiscové slovanští mylně pokládali za Slovana, jmenoval prý se původně Upravda — upevnil byzantskou říši vítěznými válkami a dal jí spolehlivý a právní řád ve svém zákoníku (Corpus Juris Civilis) a pozdvihl ji k nebývalé moci a slávě. Své sídelní město, částečně zbořené povstáním r. 532, vystavěl znovu s takovou nádherou a přepychem, že se od té doby právem počítalo mezi divy světa. Tehdy vyvstal také v letech 532—537, v blízkosti císařského paláce, zázrak stavitelství, velechrám Svaté Moudrosti (Hagia Sofia), jenž lehkostí své struktury, závratnou smělostí svých kopulí, souladem svých rozměrů a zářící krásou mosaik byl v očích křesťanů po staletí, až do svého žalostného pádu, kdy se stal tureckou mešitou, ztělesněným odleskem veleby a slávy nebes. V širých prosto-

rách sv. Sofie mohl se o slavnostech rozvinouti plně pohádkový lesk byzantského dvora, jehož císařové obklopovali se oslňující skvělostí nachu, zlata a složité obřadnosti, neznámé na Západě.

Církev ocitla se docela v područí těchto mocných césarů, kteří zasahovali nejen do církevní správy, ale osobovali si nejednou i právo rozhodovati o otázkách věroučných. Řecké kněžstvo a jeho hierarchie neměly té síly, aby se zbavily zlatých pout svých ochránců a štědrých podporovatelů. A poněvadž svoboda církve jest podmínkou jejího života, vedlo její zotročení k vnitřnímu rozvratu, jenž se dlouho připravoval v skrytě, než se projevil zřetelně na venek.

S nastoupením mocné dynastie isaurské (r. 717), která si získala nesporné zásluhy o upevnění říše proti výbojům mohamedánských Arabů, rozpoutal se v říši byzantské víc než staletý boj proti úctě svatých obrazů (ikon). Zvlášť bezohledně a krutě si počínal nástupce Lva XIII. Konstantin V., za něhož mnoho ctitelů a obhájců staré nauky církevní bylo utraceno nebo zahynulo ve vyhnanství. Za císařovny Ireny, která vládla již v letech 786 do 790 místo nezletilého Konstantina VI., a později jako samostatná panovnice od r. 790 do 802, pronásledování ustalo a kult posvátných obrazů potvrzen na církevním sněmu v Niceji r. 787, ale hned po jejím svržení nastalo nové, čtyřicetileté období vášnivých nátisků a pustého teroru se strany obrazoborecských císařů.

Nejstatečnější odpůrci obrazoborců (ikonoklastů) byli z řad řeckého mnišstva. Proto možno říci, že útok císařů, namířený proti domněle modloslužebnému uctívání obrazů, měl zasáhnouti v prvé řadě bohaté kláštery, osídlené tisíci a tisíci mnichy, jimž vzdělanost a přísná askese zjednávaly u lidu moc, nepohodlnou těmto despotům. Ale mnišstvo, tehdy ještě nedotčené rozkladným dechem světáctví, obstálo hrdinně v této tvrdé zkoušce. V prvém období mělo vůdcem sv. Jana z Damašku (zemřel mezi lety 759—767), jenž ze svého proslulého kláštera Mar. Saba, strmícího nad úvalem Cedronu v pustině Judské poblíž Jerusalema, hájil pravé víry ve svých skvělých a hlubokých spisech. Za obnovených bojů na počátku IX. století soustředoval se odpor proti obrazoborcům v klášteře zvaném Studion, nejproslulejším z četných samostanů, jež hostil Cařihrad ve svých zdech, a hlavním střediskem náboženské poesie. Mniši (akoimetoi) střídali se v zpívání hodinek po celý den a celou noc, takže chvály Boží nepřestávaly ani na chvíli po celý rok oznívati v prostorách jejich svatyně. Pěstily se tu vědy a umění, jako nikde jinde, a není pochyby, že také Konstantin byl zasažen hned ve svém mládí podmanivým vlivem tohoto kvetoucího asketeria. Jeho osnovatelem a ozdobou byl neohrožený zastánce svatých obrazů, sv. Theodor Studita (759—826), který spolu náleží mezi nejvýznamnější spisovatele byzantské literatury. V jeho spisech hárá mocná a ryzí láska k svobodě církve, pro niž také zemřel ve vyhnanství, a stálé úsilí o zachování církevní jednoty mezi

Římem a Byzancí. Římský papež byl těmto štvaným pravověrcům oporou i nadějí v jejich zápase se světskou tyranií a kacířstvím, a jest jistě nemálo významné, že skvělá místa, hájící svrchovanost římské církve ve věcech víry a kázně, za něž vděčíme sv. Theo-

Orli, Omladina, železničáři nesou arcibiskupa z basiliky velehradské v průvodu.

doru, byla napsána v předvečer rozkolu Foliova. V této dějinné perspektivě jeví se nám také zcela přirozeným nesouhlas slovanských apoštolů, kteří byli odchovanci byzantských klášterů, se strůjcem církevní roztržky.

Když r. 842 zemřel císař Theofil, ujala se vlády za svého nedospělého, a tehdy teprve tříletého syna, pozdějšího císaře Michala III., císařovna Theodora. Prvním jejím činem bylo, že skoncovala boj proti úctě obrazů, také pro říši zhoubný, ve smyslu církve. Na bouřlivé synodě r. 843 prohlášena byla slavnostně závaznou pravá víra. Památku tohoto vítězství nad obrazoborci a vůbec všemi bludaři slaví podnes řecká církev v první neděli postní (kyriaké tés orthodoksias). Obrazoborecký patriarcha Jan byl sesazen. Jeho místo zaujal Metod, muž svatý, který za čtyři leta, co řídil východní církev, musel svésti úporný zápas s bezcharakterním kněžstvem řeckým, které se ukázalo za posledních padesát let krajně vratkavým, přidávajíc se obyčejně k vládnoucí straně. Aby očistil klerus, sesadil zatvrzelé odpůrce svatých obrazů a místa jejich dal kněžím pravověrným. Také episkopát musel býti podstatně obnoven.

Dobrým rádcem Theodořiným byl Magister Manuel, požívající u lidu takové obliby, že by bývalo rádo viděno, kdyby se byl sám ujal vlády. Kromě toho měl na císařovnu velký vliv logothet Theoktist, v jehož domě právě náš Konstantin našel vřelé přijetí a všecku podporu v studiích.[1] Sokem těchto obou předních ministrů byl bratr císařovnin, osvícený, ale bezzásadný Bardas, který žárlivě pozoroval jejich rostoucí moc a kul proti nim pikle. Nelekaje se žádného zločinu, jen když sloužil jeho nezkrotné ctižádosti, která ho pudila na trůn, využil soupeřství mezi Manuelem a Theoktistem ve svůj prospěch a vyhnal ze dvora napřed Manuela, při čemž Theoktist byl jeho nevědomým nástrojem. Nyní se zdálo, že Theoktist sám opanoval pole. A skutečně požíval naprosté důvěry Theodořiny a jeho všemocný kancléř rozhodoval o osudech říše.

Cařihrad mohl poskytnouti Konstantinu, jenž vynikal stejně bystrostí jako pílí, nejlepší učitele. Po odstranění náboženských rozporů znovu vzkvetly vědy a umění. Obnovená universita, hlavně přičiněním Bardovým (kolem r. 850), v paláci Magnaurském, stala se za řízení Lva, filosofa a matematika, bývalého patriarchy soluňského, střediskem podivuhodné intelektuální kultury. Konstantin napřed po tři měsíce se obíral studiem gramatiky, potom se seznámil s Homérem, načež postoupil k vyšším oborům filosofie a bohovědy. Spisům sv. Dionysia Areopagity, plným nejhlubší kontemplace, naučil se nazpamět. Svými úspěchy, k nimž mu pomáhalo jeho úžasné nadání, nikterak nezpychl, nýbrž — jak poznamenává jeho životopisec — zevně bylo na něm pozorovati víc jeho pokorné chování, než jeho učenost. Hovořival hlavně s těmi, od nichž by něco užitečného získal, vyhýbaje se druhům, zabočujícím na scestí. Toužil jedině po tom, jak zaměniti statky pozemské za nebe, aby mohl uletět ze svého těla a žíti s Bohem.

[1] Byl-li mezi Theoktistem a rodinou slovanských apoštolů též svazek příbuzenský a provázela-li Konstantina do Cařihradu i jeho starostlivá matka, jak se zdá naznačovati legenda italská, těžko rozhodnouti.

Logothet, vida tolik vzácné ušlechtilosti ducha, věnoval mu všechnu důvěru a lásku. Dal mu moc nad svým domem a dovolení, že může volně přicházeti do císařského paláce. Rád s ním rozprávěl o jeho studiích. Jednou prý se ho také otázal: „Chtěl bych věděti, filosofe, co to filosofie jest." Konstantin hned odvětil bez přemýšlení: „Poznání věcí božských i lidských, pokud až může se člověk přiblížiti k Bohu, a učí člověka, aby ctností byl podle obrazu a podobenství toho, který jej stvořil." Od té chvíle si jej Theoktist ještě více zamiloval. Ustavičně se jej na vše doptával, čemu se učil ve filosofii, a Konstantin mu v málo slovech podával třeť velkých těch záhad. V huilobném ovzduší dvorských kruhů uchoval si panickou čistotu, pro niž se líbil nejen Bohu, nýbrž také i všem lidem. A logothet jej zahrnoval kdejakou vhodnou poctou. Nabízel mu mnoho zlata, ale Konstantin ho nepřijal. Jednou mu důvěrně řekl: „Tvá krása a moudrost docela mi učarovaly, že tě tolik miluji. Mám duchovní dceru[1], kterou jsem pozdvihl z křtitelnice, krásnou a bohatou a ze vznešeného a mocného rodu. Chceš-li, dám ti ji za ženu. Od císaře dostaneš nyní hned vysokou hodnost a úřad, a budeš rychle postupovati, takže co nevidět, staneš se stratégem." Ale Konstantin odpověděl „Ať má tento velký dar, kdo po něm touží, mně však není nic dražšího nad učení, kterým si chci nashromážditi vědomosti a jimi hledati čest a bohatství svých předků." Theoktist patrně učinil tuto svůdnou nabídku s vědomím zbožné císařovny, která by byla též asi s radostí přijala mezi své úředníky jinocha tak neobyčejných schopností a tak neporušených mravů. Proto nyní, když Konstantin se rozhodně zřekl jakékoli světské dráhy, logothet zašel k císařovně a radil, že by bylo nejlépe přiměti Konstantina, aby se dal vysvětiti na kněze; potom prý by mohl býti ustanoven knihovníkem patriarchovým při chrámu sv. Sofie, a tak by jej mohli alespoň tímto způsobem udržeti ve svých službách. Měli nejspíš obavy, že odejde někam do kláštera.

Konstantin se tedy stal knězem.

Jednota v Kristu

Michael d' Herbigny T. J.

Rozum lidský byl by mohl sám uznati potřeby přivésti k viditelné jednotě sbor apoštolský, který opět sjednocuje věřící. Tak v jedné říši právo církevní zřizuje velmi často jednu hlavu: patriarchu moskevského, primasa kanterburského, exarchu bulharského, předsedu synodu řeckého nebo rumunského. A co rozumně církevní právo stanoví pro jednotu náboženskou každého státu, nebude nám divno, že moudrost Božská uznala za potřebné a chtěla pro náboženskou jednotu — mnohem

[1] Theoktist sám byl eunuchem.

nesnadnější a přece Kristem tak toužebně žádanou — veškeré církve po veškerém světě, ve všech a nade všemi státy. Jako apoštolát, následnictví apoštolů tak i primát, následnictví Petra, je původu Božského, opatřený Kristem zvláštním posláním a zvláštními úkoly, jež uložil Petrovi.

Tento primát není, jak si představují mnozí nekatolíci, zbožňováním člověka nebo jeho dosazením na místo Kristovo. Papež ví, že je též hříšným a musí se zpovídati. Je zástupcem Kristovým, je jeho místodržícím, anebo ještě lépe, jeho viditelným nástrojem v řízení církve. Podobně kněz, sloužící mši svatou nebo rozhřešující, je zástupcem Kristovým; též i biskup, světící na kněze: v církvi, která je tělem Kristovým, každý skutek nadpřirozený některého člena církve vychází od Krista. Podobně, když sněm efesský s mnohými řeckými spisovateli vyřkl, že Petr byl knížetem a hlavou apoštolů, když sněm chalcedonský ve svém listě vzdal čest papeži sv. Lvovi, jako hlavě, která svými vyslanci předsedala údům, důstojnost Kristova nevešla v zapomenutí, jako u sv. Pavla v jeho prvém listě ke Korintským (XI, 3), Petr je nástrojem, jímž neviditelný Kristus vykonává svou vrchní pravomoc. Nazývají-li se biskupové hlavami církví, poznamenává Petr Mogila ve svém vyznání pravoslavné víry, znamená to, že jsou jako zástupci Kristovi (τοποτηρηταί).

Primát papežův nevylučuje ostatní biskupy, naopak, je spojuje, je utvrzuje, je vede, je posiluje, jako to poznamenává sněm vatikánský, užívaje slov sv. Řehoře Velikého. Papež nemůže potlačiti biskupy, jako biskupové nemohou potlačiti papežství: obojí je původu božského. Církev, ještě nerozdělená, na prvních sedmi sněmech prohlásila to s velikou jasností, nedbajíc pokleslých, jimž se lidé nevyhnou.

Abychom aspoň jeden příklad uvedli, chování sv. Lva a východních biskupů na začátku hnutí monofysitského dokazuje tuto víru dostatečně. Lev dává nařízení, poroučí jako biskup, jehož všichni jsou povinni poslouchati. Z Říma soudí, odsuzuje nebo osvobozuje bez odvolání všecky křesťany východu: prosté věřící nebo mnichy, kněze a představené klášterů, biskupy nebo patriarchy, cařihradského, alexandrinského nebo antiochenského, vladaře i sněmy biskupů; odsuzuje jako loupež shromáždění biskupů, které Dioskur Alexandrijský a císař nazvali druhým sněmem efesským; sestavuje a předpisuje sněmu — opravdu církevnímu — chalcedonskému, věroučný výměr, který všichni biskupové mají podepsati, rozvrhuje z dáli jednání sněmovní, řídí je svými vyslanci, protože je jako biskup římský, hlavou všech církví: rozkazy apoštolského muže, papeže města Říma, jenž jest hlavou všech církví (Κεφαλῆς ὑπάρχοντος πασῶν τῶν Ἐκκλησιῶν). A tento všeobecný sněm — úplně východní a nejčetnější ze sedmi prvních (více než 520 biskupů východních bylo přítomno), nejen neodporuje, ač tak opatrně dbá přednosti, nýbrž jednohlasně přijímá rozhodnutí a nařízení sv. Lva: „Petr promluvil ústy Lvovými! Zákonodárnou pravomocí zachránil jsi církvi víru,

poněvadž ty jsi ustanoven pro všechny tlumočníkem hlasu Petrova. S tebou, naší nejvyšší hlavou, souhlasíme jako jednou mysli, jedním dechem, jedním srdcem: s tebou, který svými posly máš náčelnictví jako hlava nad údy (sicut membris caput praeeras)."

A jak přiznává nejučenější pravoslavný dějepisec staré církve Bolotov, v rozkladu Lva Velikého nalézají se již všecky nároky na nejvyšší pravomoc, jak byly později vysloveny na sněmě vatikánském.

Sv. Lev hlásá vskutku prvenství Petrovo a jeho nástupců tak jasně, jako Pius IX. a Lev XIII. Bolotov uvádí latinsky některé z těch výroků a shrnuje ostatní. Slyšte několik výňatků z jeho dějin: „Knížě veškeré církve, primas. Z veškerého světa jediný Petr je vyvolen, aby byl hlavou všech apoštolů a všech církevních otců . . . Toto prvenství, toto knížectví apoštola Petra není zřízením dočasným, nýbrž trvalým . . . Viditelně spravuje církev svými nástupci . . . Poměr římských biskupů k hlavě apoštolů udržuje asi stále ve své hloubce a ve svých důsledcích společenství moci Petrovy s Kristem . . . A tak dle sv. Lva Velikého veškerá budova církevní zpodobuje různost poměru mezi apoštoly. U nich, ač stejně vyvolení, není stejné pravomoci. A podobně biskupové rovni sobě kněžskou důstojností, nejsou rovni pravomocí církevní, ani svou účastí ve správě církve . . . Tato povinnost ke všem církvím náleží biskupu římskému, jako knížeti, právem božským.

Světový episkopát papeže římského, hlásaný Lvem Velikým, nevylučuje svátostné rovnosti všech biskupů, nýbrž jedině plnost moci. Nikdy se nemůže státi nevyhnutelným, aby biskup římský byl souzen; může míti své nedostatky, avšak hrazené a napravené zásluhami sv. Petra. Tak se zdá, že biskup římský by nemohl vážně klesnouti!

Není toto učení sv. Lva Velikého, tato víra sněmu chalcedonského a jejich souhlas s výroky sněmu vatikánského důležitým a rozhodným svědectvím pro ty, kteří hledají jednotu církevní? Tak věří, tak učí církev nerozdělená ve chvíli, kdy je Řím od dlouhé doby zbaven moci císařské a ohrožován Attilovými Huny a Genserikovými Vandaly.

Nezavádí tím nic nového, neboť sv. Celestýn jednal a mluvil podobně, když řídil jednání sněmu efesského proti Nestoriovi. Tenkráte papež nařizoval, rozhodoval, odsuzoval sám, nečekaje na souhlas církve. Jako nejvyšší učitel a soudce dává sněmu rady a rozkazy. Sněm církevní není tím překvapen, nestěžuje si. Ačkoliv byla tenkrát síla na Východě a císař velmi blízko, podrobuje se sněm nařízením papeže vzdáleného, slabého a bezbranného. Ústava církve ho k tomu nutí. Prohlašuje to úředním listem: „Donucení svatými kánony a listem našeho sv. Otce Celestýna, odsoudili jsme Nestoria."

A přece uvedené dvě záležitosti byly čistě východní. Podobně tomu bylo za času Klementa Římského: Jsa současníkem Petra a

Pavla, zakročil jako oprávněný proti rozkolníkům v Korintě. Podobně za času sv. Irenea: tento asijský učedník, bezprostředník posluchačů apoštolských, prohlašuje v Lyoně nutnost pro veškerou církev býti ve shodě s církví římskou; jestliže lituje vyloučení Polykrata efesského papežem Viktorem, neuvádí nikterak v pochybnost jeho práva. Podobně žádá Dionysius Římský od Dionysia Velikého Alexandrijského, prvého to sídla po Římě — a dochází bez námahy jeho výklad o víře v Nejsvětější Trojici; předpíše také od r. 260 slovo, které se stane později vyznáním víry nicejským, slovo ὁμοούσιος, stejné přirozenosti.

A jako jejich otcové za času pronásledování pohanského velicí bojovníci církve sv. Athanáš, sv. Jan Zlatoústý, sv. Flavian a mnozí jiní odvolávají se do Říma proti rozsudkům sněmů východních. Sv. Řehoř Bohoslovec a také sv. Basil. A když papežové zavrhli a zrušili nespravedlivá rozhodnutí sněmovní, veškerá církev i pravoslavní jsou povinni uznáním k rozhodnutí papežskému a úctou ke sv. učitelům, které jejich současníci na Východě dříve na sněmích odsoudili. Také východní liturgie neví, jak by dosti pochválila papeže, kteří vykonávali jak na Východě, tak na Západě plnost své pravomoci, jakož i svého neomylného učitelství. Odsuzujíc bludaře minulosti, vyznává svou starou víru v pravomoc papežskou, třebas v ni uvedeny často nedávné opravy. V nešporách 2. ledna na př. staví proti egyptskému bludu Ariovu papeže Silvestra, vyvoleného vůdce nového lidu:

„Otče náš, Silvestře, tys jako ohnivý sloup, posvátný vůdce svatého sněmu (nicejského), jako ochranný mrak, jenž jsi vyrval věřící bludu egyptskému a uvedl jsi ho k božskému světlu svým neomylným učením. Božský hrdino, ty jsi vrátil sílu nejsvětější nauce svatých Otců. Jazyky hlásající blud byly zmateny silou Ducha sv., jenž v tobě účinkoval."

Neobyčejné to vychvalování biskupa, jenž ani na sněmě nebyl. Avšak tento biskup z vůle Boží zastupuje sv. apoštola Petra a tak přivádí ke Kristu veliké množství Řeků. Synaxer cařihradský, jenž obsahuje tuto chválu sv. Silvestra, neomezuje jeho poslání jenom na Západ, na latiníky, nýbrž uctívá pastýře veškerenstva. Podobně je tomu u jiných sv. papežů, kteří zakročovali na Východě.

Poměr církve a pravoslavných vzdělanců k bolševismu

Napsal Mikuláš Glukovskij

Zvláště krutým je potlačení života náboženského. Nemine dne, aby nebyly ve vašich listech uveřejněny nejhroznější potupy církve Kristovy a jejích služebníků, záštiplná rouhání a svatokrádeže. Za terč svých posměšků vybíráte si služebníky oltáře; donutili jste biskupy házet příkopy (tak biskupa

tobolského Hermogena, později nejkrutějším způsobem od bolševiků zavražděného) a poroučíte kněžím konati nejnižší práce. Bez příčiny zavřeli jste mnohé kláštery a mnohé významné kaple.

Zamezili jste vstup na Kreml, jenž je dědictvím veškerého křesťanského národa ruského. Potlačujete bratrstva, dobročinné spolky, rozvracujete farnosti, zamezujete diecésanní sněmy. Vměšujete se do vnitřních záležitostí církevních.

Ze škol vyhodili jste kříže a svaté obrazy a zakazujete vyučovati dítky slovu Božímu.

Nedostávalo by se mi ani času, kdybych chtěl vypočítávati všecky vaše nepravosti, všecka neštěstí, která jste uvrhli na naši vlast. Nebudu mluviti o politickém pokoření této naší Rusi, ještě včera tak veliké a tak mocné. Nebudu mluviti o zkáze všech komunikačních cest, o rozsahu bídy, o zimě a hladu, které rozsévají smrt po městech, o úpadku vesnic do nejpustějšího barbarství: všecko toto je všem zřejmé. Je to opravdu neblahá doba, v níž žijeme pod vaší správou, a památka její nedá se vyhladiti z paměti lidu ruského, jenž pozbyl v této době obraz Boží a dal si vtisknouti obraz šelmy. Splnila se slova prorokova.

Víme dobře, že naše napomenutí vzbudí ve vás jenom vzdech a nenávist a že najdete v něm jenom novou záminku zuřivosti proti nám. Ale čím vyšší bude „sloup nenávisti" vaši, tím nezvratnější bude důkaz pravdy našich obžalob. Není naším úkolem posuzovati moci pozemské; každá moc, Bohem dovolená, došla by našeho požehnání, kdyby byla obávaná nejen od dobrých, nýbrž i od zlých. (Řím. XIII., 3—4.) Ale vy užíváte moci, abyste jenom sužovali bližního a utráceli nevinné. Proto se obracíme k vám s tímto napomenutím: Oslavte výročí vašeho nastoupení k moci propuštěním ze žalářů všech nevinných, jež jste tam uvrhli, zastavte krveprolévání, násilí a plenění, pronásledování víry; obraťte síly své ne ku rozvrácení, nýbrž ku zavedení pořádku a zákonitosti; poskytněte lidu toužebného a zaslouženého oddechu, ustanouce od občanské války. Jinak budete voláni k odpovědnosti za prolitou vámi nevinnou krev a mečem zahyne, kdo s mečem zachází."

V tomto prvém období velikého pronásledování, občanské války, našla církev pravoslavná oblibu a horlivé spolupůsobení (ale slabou oporu) více u tříd vzdělaných, nežli v masách lidu opojeného a znemravnělého v reji všeobecné rozpoutanosti. Od konce 16. st. viděla státní církev pravoslavná vlivem rozkolu vzdalovati se nejen mnohé náboženské energie, vzniklé v lidových masách ruských, nýbrž odcizovala se jí více a více i třída vzdělaná, uvedená na scestí národního iluminismu, zasazeného Petrem Velikým. Teprve na začátku tohoto století učiněn byl jakýsi pokus sblížení mezi světem pravoslavným a jistými vzdělanými kruhy. Byl to především Vladimír Solovjev, jenž obeznámil Západ s náboženskými snahami školy slavofilské a pohnul mnohé duchy k vážnému studiu záhad náboženských. Současné obrození idealismu (návrat ke Kantovi, neohe-

gelianismus, pragmatismus, bergsonismus atd.) získávalo vzdělanější kruhy ruské a nalézalo přehorlivé učedníky i v jedné části Marxistů (Buglakov, Berďajev, Franck, Struve). Konečně literární mysticismus, přinesený z Evropy zároveň se symbolismem, pěstil „hledání Boha" v onom okruží, jehož pověstným trojhvězdím byli Merežkovski, Filosofov a Zenaida Hippius.

Šel vstříc těmto laickým pokusům (často diletantským) jakýsi bázlivý pokus modernismu v církevním světě ruském. Zvláštní zmínky zasluhuje plebejský typus, plný protiv V. V. Rosanova, jenž se vyznával vždy poslušně oddaným synem sv. církve pravoslavné a jenž odvážným výrazem a břitkým pošklebkem svých vývodů překonal nejdivnější novotáře moderní literatury a dokonal život svůj v žalostné bídě, nemoci a opuštěnosti v slavném klášteře svaté Trojice a sv. Sergia u Moskvy (trojicko-sergijevska lavra) na konci r. 1919, napsav tragické, neznámé dílo: Apokalypse našich dnů.

Pro mnohé vzdělance byly divoké orgie krve a barbarství všeho druhu, jimiž započala vláda bolševiků, úhozem blesku na cestě do Damašku. Duše ulekané, překypující hořkostí, hledaly útočiště u Boha. Vzdělanci pomáhali uspořádávati farnosti, zachraňovati ze zřízení církevního, co se zachrániti dalo, zajímali se o otázky dogmatické a mravoučné; přemnozí stali se i kněžími. Byla to také jediná náhrada za mnohé ztráty v ruském kleru následkem bolševických vražd, vystěhování a také i některých odpadů; zrušením seminářů a všech ústavů studií bohosloveckých církevní stav nemohl býti doplňován pravidelnými chovanci. Totéž ovšem lze říci o všech svobodných odvětvích učení za bolševické vlády.

Sergij Nikolajevič Bulgakov bojoval r. 1986 v řadách Marxistů, později stal se průkopníkem filosofického idealismu s namířením stále více theistickým. Revoluce vychovala ho k úplnému obrácení. R. 1918 stal se knězem církve pravoslavné a rok nato byl donucen prchnouti z vlasti. Bulgakov súčastnil se také prací sněmovních. V létě r. 1918 předčítal svým přátelům listy rozhovorů, uveřejněných teprve r. 1921 ve Srědci s nadpisem: „K hostině bohů: pro a proti" (první nadpis je narážka na zdařilou báseň slavofila Tiutčeva). Osoby těchto rozhovorů jsou: politik, generál súčastnivší se války, diplomat, známý spisovatel, světský bohoslovec a ruský uprchlík. Uvedeme některé významné závěry, k nimž dospěli řečníci.

„Musíme býti věrnými sv. církvi více než dříve, musíme se cítiti osobně odpovědnými za dějinné osudy církve."

„Církev nemůže se v zásadě vzdáti myšlenky v posvěcenou moc a stát účinně křesťanský."

„Musíme spolupůsobiti k obnově života církevního: nyní je to nejvyšším úkolem vlasteneckým jak v zájmu vzdělanosti, tak v zájmu politiky. Jenom z takového střediska, ze střediska duchovního může začíti obnova Rusi."

„V Rusku má duchovní budoucnost jenom to, co je církevní, když vezmeme tento pojem ve smyslu nejširším. Jenom proniknutí veš-

kerého sociálního a vědeckého života ruského prvky církevními může býti podkladem národního obrození."

„Bez obnovy církve nebude možna obnova hospodářská, ani státní."

„Možno doufati v duchovní vítězství ruské školy, v její zklerikalisování z vnitra, aby konečně byla vyplněna propast mezi církví a světskou vzdělaností."

„Ale aby mohla církev ozdravěti a růsti, je třeba přílivu nových sil, lidí schopných, svobodné tvořivé iniciativy a to jak z duchovenstva, tak z laiků. Hle, proč má takový účinek nynější sbližení vzdělanců s církví pravoslavnou? Odtrhnouc se od církve, zhyne vzdělaná třída, ale bez přílivu těchto oživujících sil církev nebude moci splniti úkol jí příslušící."

„Ve východním pravoslaví zachována jest čistá a bezprostřední pravda církve a proto církev ruská zazáří neodolatelnou krásou duchovní a nepřemožitelnou silou. Z ní vyjde záchrana veškerého světa."

„Na Rusi byla církev pravoslavná vždy nejpřednějším základem národního sebevědomí, a nyní je jediným. K přímé nebo nepřímé službě církve musejí se nabídnouti všecky lepší síly země."

„Všeobecně zůstane pravoslaví až do konce světa tím, čím je: církev jedna, všeobecná, apoštolská."

„Žije naše Rus; jako za starodávna putuje v ní ruský Kristus, zneuznávaný, opovrhovaný, protože je oděn nízkým rouchem otroka."

„Zářivý zahradník ve své oblíbené zahradě zavolá hlasem zvýšeným „Maria!" A hle, ruská duše uslyší zavolání a opojená radostí vrhne se k nohám svého Pána a Mistra. Kromě této víry a této naděje nemáme nic."

„Ale Rus bude zachráněna Matkou Boží! To ví s jistotou veškerá pravoslavná Rus."

Bylo to v téže době, 1918—1919, kdy bylo pozorovati silný postup kázání katolického v Petrohradě a Moskvě jak v obřadu latinském, tak ve východním. I k tomu zavdal podnět Vladimír Solovjev. Jeho vnuk, profesor na bohoslovecké akademii v Moskvě, stal se zde horlivým šiřitelem sjednocené církve ruské.

Je zajímavé čísti v knize S. N. Bulgakova, již dříve jmenované, důvody, jež nesmířliví pronášejí proti šíření katolictví na Rusi.

Když byl jeden z řečníků poznamenal: „nyní je starý problém sjednocení církví mnohem živější a mnohem vábivější; dusná doba, kterou prožíváme, nutí nás myslíti na sjednocení sil jako na bezodkladnou nutnost", druhý řečník mu odpověděl: „Nyní je opravdu vhodná chvíle pro jesuity, aby lovili ve zkalené vodě. Ne nadarmo šíří se idea unie na Ukrajině dle dobře promyšlených plánů msgra Szeptyckého v souhlasu s generálním štábem rakousko-německým. (Bulgakov psal 1918 v létě, kdy Ukrajina byla ještě obsazena vojsky států středoevropských.) Právě nyní více než kdy jindy jest nám úsilovně potírati katolictví."

Ruské pravoslavné duchovenstvo a katolictví

Gleb Verchovský

Dodávám, že tito duchovní byli v Kyjevě velmi oblíbeni a váženi; byli mezi nimi dva kanovníci, mnozí profesoři duchovní akademie, představení kyjevských farností, dva archimandriti kláštera kyjevsko-pečerského. Čtenář pochopí, že je nemohu jmenovati. Byli to lidé ctihodného stáří, vážní, vzdělaní, milováni svými farníky, a velikého vlivu. Příznačným bylo, že se vystříhali úzkostlivě všeho styku s latinským duchovenstvem ve městě, kdežto jiný mladý kněz pravoslavný, jehož přátelské smýšlení ke katolictví jsem dříve poznal a jenž se mnou a jinými kněžími latinskými se stýkal, neznal umluveného znamení, nebyl tedy členem onoho tajného katolického „spiknutí" starších druhů, ba snad ani o něm nevěděl.

IV.

Jak vidno, ruské duchovenstvo katolisující vzdaluje se kněží latinských a varuje se každého styku s nimi. Příčinou této nedůvěry nebylo ve skutečnosti nic jiného, než že všichni téměř kněží latinští na Rusi žijící byli národnosti polské.

Všecky třídy ruské společnosti, ale zvláště pravoslavné duchovenstvo, mají silné předpojetí proti Polákům. Předpojatost nejeví se tak nenávistí, jako spíše hlubokým nevykořenitelným opovržením; je to jakýsi organický duševní odpor, naočkovaný od věků do podvědomí každého dobrého Rusa.

Dá se to vysvětliti rozličnými důvody: hlavní je dle našeho mínění kmenová různost těchto dvou národů ovšem příbuzných, ale přece tak nepodobných ve svém smýšlení a to proto, že Poláci jsou čistí Slované, kdežto Rusové jsou kříženci rozmanitých kmenů sloučených jednou náboženskou kulturou. V dlouholetém zápolení Moskvy s Polskem byla pohnutkou vzájemného odporu různost obřadu. Co je Rus Rusí, vždy se jí jeví polská víra vyznačena obřadem latinským; latinský kříž byl válečným znamením nepřítele nejbližšího a nejprotivnějšího a byly to svaté války, jež byly vedeny za osvobození západní Rusi (Ukrajiny, Bílé Rusi) od jha polského a od latinského bludu.

Politické vztahy mezi Rusí a Polskem utvrdily v Rusovi přesvědčení, že duch polský je v podstatě své neupřímný, lživý a ještě dnes slovo „polský" je Rusovi výrazem lsti a pokrytectví. Od dopisování Ivana Hrozného s knížetem Kurbským až po spisy Dostojevského a jiných spisovatelů ještě mladších, ruská literatura nezná jiného typu Poláka, než člověka domýšlivého, falešného a zrádného. A od takového obrazu Poláka nedovedl Rus nikdy odloučiti pojem římského katolíka a proto přičítá tomuto jako vychovateli

polské povahy tytéž špatné vlastnosti. Toť příčina, proč ruští duchovní, přijavší pravdu učení katolického, tak se bojí upadnouti pod jho latinské.

Majíc dosud v živé paměti zkušenost s unií břestskou, po níž duchovenstvo latinské polské snažilo se oproti úmyslům a slibům svaté Stolice odstraniti obřad západoruský a odnárodniti „Uniaty", duchovenstvo ruské i nyní podezírá svatou Stolici z tajného souhlasu s latinisující politikou Poláků a nechce uvěřiti nejslavnějším výzvám a slibům Vatikánu. „Připouštíme," praví, „že papež jako zástupce Krista na zemi to myslí upřímně, chválc poklady východního odkazu ale politisující latinci jsou silnější než on a on nemá té síly, aby je udržel na uzdě; protože on z celé církevní správy na západě je jediný, jenž jako otec všech křesťanů se cítí povzneseným nade všecky obřady a může se stejnou láskou chovati se k svatým odkazům jak východu, tak západu.

Hlavní překážkou unie je hluboká nedůvěra lepších lidí ruských k úmyslům latiníků. Bydlil jsem v Kyjevě v klášteře katolických sester, sloužil jsem mši sv. v kostele latinském, proto jsem byl pokládán za latiníka a přítele Poláků a až do příchodu kněze T. nemohl jsem se ničeho dověděti o „spiknutí" katolickém v ruském duchovenstvu. Naopak o. T., protože býval duchovním pravoslavným a protože se nestýkal s duchovními latinskými a byl od nich úplně nezávislým, požíval úplné důvěry ruských duchovních ke katolictví náchylných a jenom jeho prostřednictvím dostal jsem se s nimi do styku.

(Pokračování.)

Listy z Rumunska

Dr. Kl. Žůrek

Prosím za odpuštění, že jsem se odmlčel. Ale když člověk se náhle octne z Rumunska mezi belgickými vojíny v Zarýní, zalekne se. Ve shonu a spěchu jsem přeletěl Brašov, Kluž, Košice, Bratislavu, Vídeň, Brno, Olomouc, Prahu, Drážďany a Lipsko — propletl se automobilem a elektrickými drahami přes Essen, Mühlheim, Duisburg, Ruhrort, Hamborn, Mühlheim a zase zpět přes Rýn a Homberg a Hochheidu až do Lintfortu a při tom proběhl tolik dělnických kolonií a navštívil tolik dělnických českých rodin, že dávno jsem na Rumunsko zapomněl.

Zde zažívám nové dojmy. Vždyť jsem u zřídla převratu. V Německu se říká, že vždy se napřed vše začne v Hambornu, Bottropu a Mühlheimu a tam, když jsou s něčím hotovi, že pak se to teprv rozleží v hlavě dělníkům v Berlíně.

Však čtete v novinách, jak se to tu na Rýně zase vše mele — — —

Proto z toho dusného ovzduší rád dnes ve vzpomínkách zalétám zpět do Rumunska — — —

Opustili mne mojí čtenáři v Oršově. — —

Bylo 12 hodin — našich jedenáct, když jsem šel v malém oršovském katolickém kostelíčku k oltáři. Ministroval mi pan farář sám. —

Hned po mši svaté jsme si zašli ke primpretorovi — tak se nazývá v Rumunsku okresní hejtman. Byl to mladičký a přívětivý doktor práv. Přijal nás velmi vlídně. Poznal jsem na první pohled, že pan farář Römer i na primpretoriátě se těší velké vážnosti.

Když mne pan farář představil jako cizince — zvážněla tvář páně primpretorova a tázal se mne, odkud a kudy jsem přišel do Rumunska. Řekl jsem mu, že jsem z Čechoslovenska a že jsem přijel přes Kiralyházu. Tázal se mne, proč ne přes Maďarsko. Řekl jsem mu, že neumím maďarsky. Tvář primpretorova se ihned rozjasnila.

Hned podepsal můj pas a vystavil dovolenku k volnému pobytu a pohybu v jeho území.

„Holečku, dobře tě budou hlídat, aby tě někdo neodnesl," pomyslil jsem si.

O to se v Rumunsku stará „Politia ososului a Controluí strainitor" znamenitě. Zkusili jsme to několikráte.

Od primpretora jsme šli k „presesovi". „Preses" je předseda kostelního výboru. Ten se musí starat o všechny potřeby kostelní, o plat a výživu duchovního správce, varhaníka, kostelníka, vůbec o úhradu všech vydání, spojených s duchovní správou. Preses oršovský je Němec. Vítal mne do Oršovy a přišel s návrhem, bych měl pro oršovské Němce misie. V Oršově je totiž osm vyznání a osm národností: Nejvíce katolíků je národnosti německé. Potom jsou Maďaři, Češi, Chorváti Srbi, Bulhaři a Turci. Přislíbil jsem, že budu kázati německy i česky, a tak jsme vyprázdnili u pana présesa „kalíšek" na vytrávení a šli na faru k obědu.

Před obědem byl jsem v jídelně přátelsky přijat ještě od domácího lorda — hezkého bílého psa — věrného průvodčího pana faráře.

Za veselé nálady jsme obědvali, netušivše, že naposled.

Kdo by si byl tehdy pomyslil, že za tři týdny budu seděti při tom samém stole bez pana faráře a že věrný lord skočí smutně oknem do světnice po své obvyklé procházce. Nechtělo se věrné zvíře hnouti od mrtvoly pana faráře a když jej pochovali, den co den běželo na hřbitov, přeskočilo ohradu, obíhalo kolem hrobu a lehlo si smutně u čerstvého rovu a za chvíli se smutně vracelo domů — — —

Tehdy ale, dne 6. března byl pěkný den a my jsme se vesele bavili spolu po prvé v životě a naposled.

Tak rád bych se byl prospal — alespoň chvilčičku. — Ale pan farář povstal: „Nepomůže nic, pane bratře! Vůz čeká. Musíme do Ogradiny ještě dnes!"

Teď teprve mi začalo v hlavě svítat! Tedy nejedná se jen o Eibenthal a nějaké přifařené obce blízko Oršovy.

Vyjeli jsme z Oršovy. Minuli jsme smutný, opuštěný oršovský přístav. Malí rumunští koníčci klusali po dunajském břehu. Po více než půlhodinné jízdě jsme vjeli do osady Jelšovice. Měla úplně rumunský ráz. Rumunský kroj i rumunská tmavá pleť lidí, vše působilo na mne cize — nezvykle. — A koně pádili dál a dál po zaprášené silnici. Pan farář vypravoval o bojích, jež zde byly vedeny, ukazoval zákopy a místo v Dunaji, kde je potopena část dunajského loďstva. Přes to vše valily se vlny rozvodněného Dunaje a mlčky hleděly jugoslavské vrchy, mlčky a klidně, jako by to pravdou nebylo, že chrlily oheň a zkázu, že ubíjely naše hochy na Ogradinském ostrůvku a topily jejich mrtvoly v Dunaji.

Teď již vanul klid a pokoj krajem. Vítal nás ogradinský hřbitov a první ogradinské domky.

„O g r a d i n a," řekl pan farář. „Zastavíme se u pana Bordovského!" „Kdo je to?" táži se. „Ogradinský „kostelní zpěvák," poučoval mne pan farář. (Pokračování.)

Mužové východu o unii zasloužili

Msgr. dr. Rudolf Zháněl

Rozlítostněni a rozjitřeni těmito neblahými poměry, vyslovili se skoro všichni biskupové východní proti Photiovi, že nemohou uznati ho za patriarchu, dokud žije jeho předchůdce Ignác. Na jaře roku 858 pak shromáždili se v synodě, ve které vyhlásili Photia sesazeným a stíženým klatbou.

Proti nim shromáždil Photius své přívržence, kteří zase sesadili a dali do klatby Ignáce. Tím počal systematický boj proti Ignácovi a všem, kdož dle práva se ho přidržovali. Měl Photius na své straně všemocného Bardu a slabého císaře Michala. Schismatici ti mstili se hrozně na nevinném Ignáci; měl býti po zlém přinucen, aby se patriarchátu vzdal; byl žalářován, týrán bitím a hladem; když vše bylo marno, vyhnán a odvezen na ostrov Mytilene.

Ve svém utrpení obrátil se Ignác na římského papeže, ale také císař Michal a Photius poslali listy do Říma. Šlo tam slavné poselství, čtyři biskupové, císařský příbuzný Arsaber a nesli také dary. Photius vypisoval, kterak jednomyslnou volbou císaře, biskupův a duchovenstva proti své vůli, takořka násilím, byl posazen na patriarchální stolec, když předchůdce jeho se poděkoval; je prý naplněn svatou hrůzou, když na vznešenost a těžké povinnosti biskupského úřadu pomýšlí; papež ať přijme přiložené jeho vyznání víry a je ho pamětliv v modlitbách. Císař vylíčil zase věc tak, jako by Ignác byl opustil svůj stolec ze zlého svědomí, ostatně požívá náležité cti, po něm zvolen na jeho místo Photius; objevují prý se ještě v říši obrazoborci, aby poslal legáty, by poslední zbytky bludu byly vykořeněny. Lstiví Byzantinci doufali, že takto papeže oklamou . . .

Než Photius a Bardas zmýlili se středně! Na prestolu Petrově seděl tentkráte papež Mikuláš I., muž energický, přímý, veskrz spravedlivý, „tvrdý jako ocel, břitký jako diamant", praví dějepisec dr. J. B. Weiss. Nedal se frázemi zaslepiti, nýbrž vyslal do Cařihradu zvláštní legáty, aby celou věc vyšetřili.

Ošemetnému Photiovi podařilo se sice i legáty — po dobrém i po zlém — pro sebe získati. Michael, Bardas a Photius dali svolati sněm, který měl Ignáce odsouditi a Photia očistiti. S patriarchou Ignácem bylo hůře nakládáno, než s posledním sluhou! Pochopové napsali, pevně třímajíce ruku Ignáciovu, křížek na papír, Photius pak připsal k tomu zřeknutí se. Kromě toho měla mu býti ufata pravá ruka a oči vypíchnuty. V předvečer svatodušních svátkův obklopila tlupa vojáku příbytek Ignácův, aby provedla hrozný ortel. Ale nad svatým mužem bděla Božská Prozřetelnost. V rouchu otrockém, nesa naobou ramenou koše, prošel středem vojínů, kteří ho pokládali za veřejného posluhu. Prchal celou noc, pak vsedl na lodičku, kterou se přeplavil na Princův ostrov, pak na Proconesus a jiné ostrovy Propontis.

Photius zuřil, že mu kořist zmizela. Oryphas, admirál císařského loďstva, dostal rozkaz, aby se šesti loďmi křižoval v Propontis, prohledal všechny ostrovy; dopadne-li Ignáce, má mu, jako buřiči, beze všeho useknouti hlavu.

Chráněn vyšší rukou, ušel Ignác vždy svým pronásledovatelům. Ale kdož popíše, co bylo světci tomu vytrpěti? Ve zcela roztrhaných šatech, podoben uteklému otroku, bloudil od místa k místu, nocoval v lesích, skalních jeskyních, roklích, vyžebrával si vezdejší chléb, jediný oprávněný patriarcha cařihradský a syn císařův žil nyní ze skrovné, bídné almužny, jež mu sem tam nějaká soucitná duše podala.

Ale zjevná byla s ním ochrana i ruka Boží! V prvních dnech měsíce srpna roku 861 vyděsilo najednou hrozně náhlé, 40 dní trvající zemětřesení císaře a všechny obyvatele Cařihradu. Lid hlasitě volal, že je to spravedlivý trest Boží za nespravedlivé pronásledování Ignáciovo. Císař a Bardas, ustrašeni prudkými, rychle po sobě následujícími otřesy země, a obávajíce se nyní ještě horšího, že totiž lid se vzbouří a svrhne je s trůnu, spěchali do kostela sv. Apoštolův, přisahali před obličejem všeho shromážděného lidu slavnou přísahu, že ani Ignácovi, ani těm, kteří ho skrývají, nebude vlas zkřiven. Když se pověst o tom rozšířila a dostala se až k Ignácovi, vrátil se do Cařihradu, kde obrátil se na Petronaxa, bratra císařovny Theodory, tedy na císařova strýce ze strany mateřské. Petronax ohlásil to císařovi, a Micha poslal Ignácovi jako zástavu a doklad slibu pod přísahou nádherný zlatý řetěz. Ignác pověsil si řetěz na krk na navštívil tak césara Bardu. Ten nepřijal ho příliš vlídně; tázal se ho, proč jako pobuda bloudí světem? Ignác odpověděl: Poněvadž Ježíš Kristus poručil: pronásledují-li nás v městě jednom, máme utéci se do druhého. Bardas nařídil mu, aby odešel

do kláštera svého a ujistil ho, že nemá se čeho báti. Ignác slyšel to velice rád. A hle! Sotva vkročil do tichých cel svého kláštera, přestaly otřesy a půda, chvějící se již 40 dní, uklidnila se.

Tímto ovšem nemohla věc Photiova se považovati za vyřízenou.

Poslední výjezd arcibiskupa dr. Stojana na Velehrad v r. 1911.

Ignác zcela správně odvolal se do Říma! Svatý Otec v Římě, Mikuláš I., nebral věc nikterak na lehké vážky, nýbrž prostudoval spisy, přinesené legáty z Cařihradu, velmi důkladně. Tu poznal, že legáti byli klamáni a ukázali se slabými proti pletichám dvorským

a ošemetnému vlivu řeckému. Papež, chtěje manifestovati před celým světem objektivnost stolice Petrovy a dopomoci spravedlnosti ke právu, svolal hned synodu všeho vyššího duchovenstva římského a prohlásil slavně: Nikdy nepomýšlel na to, poslati do Cařihradu poselstvo, jež by sesadilo Ignácia a povýšilo Photia na prestol patriarchální; k tomu nedal svolení a nedá nikdy... Totéž dal neprodleně oznámiti také patriarchům východním, totiž do Alexandrie, Antiochie a Jerusalema. Také císaři Michalovi a Photiovi poslal papež Mikuláš listy, laskavé sice, ale rozhodné, že nevinnému Ignáciovi má býti dopomoženo k jeho právu.

Než v Cařihradě šli již svou cestou dále; neupírali sice ještě svrchovanosti římské stolice Petrovy, ale ani Michal, ani Photius nechtěli ustoupiti, nýbrž pronásledovali nevinného Ignácia ještě více. Císař byl snad ve svém nitru přesvědčen o spravedlnosti věci Ignácovi, ale byl zcela lhostejným ke všem otázkám náboženským a církevním. Photius pak chtěl dosíci svých ctižádostivých plánův. Ubohý, jedině oprávněný, skutečný patriarcha Ignác byl úplně vydán jeho zvůli a trpěl ukrutná příkoří a ponížení.

V Římě podnikáno vše, aby Ignáciovi bylo dopomoženo k jeho právu. Ale každá dobrá snaha ztroskotala skrze lhostejnost císařovu, zlovůli Bardovu a prohnanost Photiovu. Když konečně ani papežští legáti nebyli vpuštěni do Cařihradu, v Římě pak zástupce šlechetného, pronásledovaného Ignácia, exarcha Theognostus a jiní, Photiem z Cařihradu vypuzení duchovní vylíčili spoustu, kterou na Východě působí počínání Photiovo, shromáždil papež Mikuláš ve velechrámě sv. Petra a pak v Lateráně počátkem roku 863 sněm. Tam bylo slavnostně prohlášeno, že Ignác jest jedině oprávněným patriarchou cařihradským, Photius pak trestuhodným vetřelcem.

Než ani toto slavné prohlášení Říma nezastavilo Photia na jeho, již jednou započaté dráze rozkolu. Vrcholu dodal svému počínání, když roku 867 svolal synodu, na níž vinil církev západní z různých bludův. Ani sám tenkráte netušil, jak blízko jest jeho pád!

Spolucísař Basilius učinil spiknutí proti Michalovi III. a kázal jej dne 23. září 867 svými ozbrojenci zavražditi právě, když opilý položen byl na své lůžko. Téže noci byl prohlášen byzantským císařem. Prvním jeho vladařským činem bylo, že svrhl Photia, odkázal ho do kláštera Skepe, Ignáce pak povolal zpět do jeho důstojenství. Tak Photius několik měsíců potom, kdy odvážil se odtrhnouti od všeobecné církve, dočkal se svého pádu. Císař Basilius také poslal hned do Říma dopisy, ve kterých věc tuto oznamoval. Na radu Ignáciovu vypravil pak Basilius ještě jiné slavné poselství do Říma, aby na zahojení všech ran Východu byl konán v Cařihradě všeobecný sněm církevní. Také Ignácius připojil list, v němž hned z počátku slavně prohlašuje svou pravověrnost v primát stolice římské. „Pro nemoci těla zplodilo umění tolik lékařův, pro nemoci těla Kristova, církve, ustanovil Syn Boží toliko jednoho

výtečného lékaře, papeže totiž, slovy: „Ty jsi Petr, a na té skále vzdělám církev svou, a brány pekelné ji nepřemohou!"

I poslal papež do Cařihradu své legáty, kteří byli tam velmi slavnostně přivítáni. Císař vyjádřil se: „Církev římská, matka všech církví Božích, starala se též věrně o církev cařihradskou." Dne 5. října 869 byl zahájen ve chrámě sv. Žofie VIII. všeobecný církevní sněm, který slavil se jako IV. v Konstantinopoli. Na prvním místě seděli papežští legáti, po nich následoval hned pravověrný patriarcha cařihradský Ignác, pak zástupcové východních patriarchů, antiochenského a jerusalemského. Koncil tento je posledním všeobecným sněmem, jenž byl slaven na Východě a kde naposledy svorně zasedali Otcové církevní Západu i Východu. Bylo přítomno přes 100 biskupův. Hned v prvním sezení byla ode všech shromážděných jasně vyslovena nauka o primátu římského papeže:

„K věčnému našemu spasení je třeba míti pravou víru, zachovávati podání a nařízení Otcův, zvláště všímati si slov Kristových: Ty jsi Petr, t. j. skála, a na té skále vzdělám církev svou. Toto určení Kristovo potvrdila staletí, neboť římský prestol zachoval vždy posvátné učení bez porušení a nebyl nikdy poskvrněn ani nejmenším stínem bludu. Poněvadž my neodlučujeme se od pravé víry, ani od nařízení Otců, zvláště těch, kteří zasedali na římském prestole, nýbrž chceme je pevnou věrností zachovávati, stíháme klatbou všechny bludaře, kteří církev rmoutili a rušili, zvláště obrazoborce. Také stíháme klatbou Photia, který opovážil se nesprávně zasednouti na patriarchálním stolci v Cařihradě."

Tímto byla jednota a svornost mezi Římem a Konstantinopolí zas obnovena. Patriarcha Ignác zastával nadále svůj úřad svatou horlivostí. Jsa velepastýřem dle Srdce Ježíšova, spravoval církev svou duchem lásky, trpělivosti a mírnosti. Životopisec jeho Nicetas vykládá, že na modlitbu jeho děly se opětně divy. Mnohé těžké chvíle způsobila mu tehdejší otázka bulharská. Umřel však dříve, než byla zcela uspořádána dne 23. října 877. Církev západní i východní ctí v něm světce.

Hlídka unionistická

Unionistický sjezd na Velehradě bude se konati v poslední dny v červenci a skončí asi 1. srpna 1924. Bude dostaveníčkem unionistických pracovníků z celého světa. Účastníci budou bydleti již ve Stojanově. Očekává se všeobecně, že naše inteligence přijde se podívati na sjezd a že náš lid neopomene přijíti na posvátný Velehrad, aby viděl na vlastní oči práci zesnulého arcibiskupa dr. Ant. Stojana, jehož dílem jsou unionistické sjezdy. I tentokráte budou míti unionističtí pracovníci dr. Stojana uprostřed sebe na Velehradě. Ovšem v královské kapli v hrobce. On jistě se bude přimlouvati v nebi za zdar unionistického sjezdu velehradského.

Velehradský sjezd unionistický. Jak jsme již oznámili, jest určeno pro témata sjezdového programu vedle hlavních referentů několik spolureferentů. Jsou to P. T. pánové: Učený assumptionista P. Severin Salaville, superior

řádové koleje v Cařihradě, která vydává theol. revue „Echos d'Orient" (26. ročník) a časopis věnovaný výhradně otázkám unionistickým „L'Union des Eglises" (3. ročník). P. Salaville přednášel také na II. velehradském sjezdu unionistickém r. 1910 na téma: Čemu učil sv. Teodor Studita o primátu sv. Petra a řím. papeže. — Mons. dr. Julius Hadzsega, profesor bohosloví v Užhorodě. Jako horlivý stoupenec snah unionistických súčastňoval se ještě před válkou slavností velehradských a přednášel na III. unionistickém sjezdu r. 1912 o rozdílech v nauce o primátu sv. Petra a sv. Jana Zlatoústého a u theologů pravoslavných. — P. Stan. Tyszkiewicz T. J., původem Rus, který po válce působil mnoho mezi ruskými uprchlíky v Cařihradě, odtud byl povolán asi před dvěma lety do Lyonu. Tam přednáší na řádovém theol. učilišti a vydává za souhlasu sv. Stolice rusky psaný časopis „Vira i Rodina" (Víra a vlast). — P. Kriv. Sakač T. J., rektor kněžského semináře a profesor na theol. učilišti v Sarajevě. — J. Exc. dr. Jan Šarić, arcibiskup v Sarajevě. Kromě toho oznámili někteří pánové přednášky, které nespadají přesně do sjezdového programu, jak byl stanoven na únorové poradě přípravné komise. Tak nejd. pan metropolita lvovský O. Szeptycky hodlá přednášeti o tom, co bylo v přípravách na koncil vatikánský před r. 1869 stanoveno od biskupů o církvi východní a které otázky sem spadající nutno theology připraviti pro koncil příští, který má býti sv. Otcem svolán. — D'Herbigny T. J., by rád promluvil o poměru církve anglikánské k církvi pravoslavné v době přítomné. — Dr. Alfred Fuchs z Prahy bude mluviti na téma: Kulturní význam unionismu. — Dr. Fr. Dvorník z Paříže oznámil přednášku: O významu studia dějin, kultury a umění Byzance pro otázky unionistické. — Dr. Josef Slipyj ze Lvova: O vlivu sv. Tomáše Akv. na theologii východní. Na sjezd došly dále tyto přihlášky: Ndp. generál řádu minoritů oznámil účast P. Boh. Harapina, profesora papež. orientálního ústavu v Římě a P. Jana Kap. Vyskočila, exprovinciála české řádové provincie. — Z Oxfordu v Anglii došla přihláška profesora J. Walkera T. J. — Ndp. generál řádu assumptionistů sdělil Jeho arcib. Milosti dru L. Prečanovi, že vedle P. Salavilla z Cařihradu posílá na sjezd P. E. Evrarda, který žil dlouhé léta v Rusku a nyní působí jako profesor bohosloví v Blaji v Rumunsku, a dále P. R. Souarna, konsultora kongregace pro záležitosti církve východní a lektora na papež. orientálním ústavu v Římě.

V Bulharsku uctívají orthodoxní velice sv. Cyrila a Metoděje. V tom jdou společně klerus, lid a školní mládež. Roku 1923 dal P. German Reydon, rektor kolegije sv. Augustina v Plovdivu, o svátku sv. Cyrila a Metoděje, tisknouti tři různé kartky pohlednice, na nichž dal vyobrazit tři freska z kostela sv. Klementa v Římě: příchod slovanských apoštolů do Říma, oba apoštolové před papežem, a pohřeb svatého Cyrila v Římě. Tyto obrázky byly pro Bulhary n o v é z j e v e n í, protože oni vždy myslí, že Řím sv. apoštoly pronásledoval. Jejich spisovateli připisují Římu to, co apoštolové trpěli od Němců.

Podrobnější zpráva o dalmatském „Apoštolátu sv. Cyrila a Metoda" ve Splitu. Výbor: Kanovník Don Luka Grgić, předseda. Don Angjco Mateljan, tajemník. Dr. Josip Carević, pokladník. Dr. Josip Bervaldi, odbornik. O. Bone dr. Burić. O. Ante Cikojević. Don Stanko Banić. Počet členů 3200.

Stav církve pravoslavné v Bulharsku. I do pravoslavné církve derou se herese v Bulharsku. Hlavní vůdci bulharského sv. synodu M a k s i m a B o r i s z Ohridy přicházejí k názoru, že jejich lid ztrácí pomalu víru a že prostředky, kterými zatím tomu čelí, nestačí pro budoucnost. Přicházejí pomalu k názoru, že metody katolické církve proti heresím jsou nejlepší a proto chtějí studovati naši apologii, aby týmiž zbraněmi mohli potírati domácího nepřítele. Redaktor „Apoštolátu" poslal do Bulharska řadu nových theologických spisů českých, aby je mohli prostudovati theologové bulharští a tak si osvojili metody katolické v boji proti heresím. Tím vykonáno velmi mnoho pro unionismus v Bulharsku. Zásluha patří na prvém místě kanovníkovi dr. Kamilovi Dočkalovi ze Zagrebu, který s návrhem přišel.

Knihy do Bulharska. Kdo by mohl postrádati nějaké apologetické nebo theologické knihy, mohl by je zaslati

do redakce „Apoštolátu", odkud jsou stále zasílány knihy z těchto oborů do Bulharska. Rovněž i knihy jednající o komunismu, zednářství, theosofii, bezvyznání, náboženské knihy, katechismy, náboženské přednášky se světelnými obrázky jsou velmi vítány. Bulhaři si opatřují literaturu francouzskou, německou, my jim posíláme slovanskou katolickou a tak v jejich knihovnách ustupují knihy protestantské a nastupují na jejich místo knihy katolické, které pro unii vykonají mnohem více, než cokoliv jiného. Knihy slovinské a chorvatské obstará pro ně kanovník dr. Kamil Dočkal ze Zagrebu. Kdo tedy můžeš něčím přispěti, neopomeň zaslati knihy do redakce časopisu „Apoštolát".

Poláci na unionistický sjezd. Na každém sjezdu unionistickém byl někdo z Polska. Obyčejně byl to učený jesuita U r b a n z Krakova. Letos jich přijede více a dokonce i biskupové, čímž význam Velehradu ještě vzroste. Biskupové Balkánu a Haliče bývali vždy na Velehradě, nyní přibudou biskupové polští, slovenští a jistě také čeští, takže bude to krásné shromáždění církevních autorit a světových pracovníků. Poláci mohli by velmi mnoho pro unii pracovati, bude však třeba národnost posunouti na druhé místo a na zřeteli míti především dobro víry a budoucího spojení Východu se Západem.

Poláci na unionistický sjezd. Zájem o velehradský sjezd unionistický jest u Poláků velký. Přijedou tito pánové: P. Alois K o z i e l e k, farář z Miedźny z Horního Slezska, P. Jan K o z e l e k, proboszcz v Laka, dr. K u b i n a, probošt při kostele N. P. M. v Katovicích a redaktor týdeníku „Gósć Niedzielny", dr. S i w i e c, ředitel polského gymnasia v Rybniku, děkan S k o w r o ń s k i z Mikulowa, přítel metropolity Szeptyckého, vikář G o w l i m e v Tyihach, mladý a nadšený literát katolický, a P J a r c z y k, konsultor biskupa v Katovicích. P. Alois Kozielek již dvakráte na Velehradě na sjezdu unionistickém byl.

Našim misionářům na rozloučenou. Věnuje Václav Alois Dostál. Ze soukromého dopisu se dovídám, že nás brzy opustí a na milou Moravěnku odjedou nám tak milí hosté, misionáři, delegáti Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje, důstojní pánové František Jemelka a Lev Pospíšil. Věnuji těmto milým spolubratřím na vinici Páně, dříve než odcestují, těchto několik řádek na rozloučenou. Veliký apoštol slovanský, nezapomenutelný arcibiskup dr. Antonín Cyril Stojan, na konferenci v Olomouci, již byl přítomen H. Dostál, redaktor „Hlasu", již roku 1920 pojal velkolepou myšlenku, vyslat mezi americké krajany misionáře, aby na prvním místě seznámili náš lid s velikou křesťanskou všeslovanskou myšlenkou apoštolátní, aby, za druhé, zde založili odbočky apoštolátní svatých Cyrila a Metoděje v různých našich českých katol. osadách, a za třetí, aby členské dobrovolné příspěvky na apoštolátní úkoly přijímali a za vděk misionářskou práci v osadách našich českých konali ku prospěchu a spáse duší nesmrtelných. K tomuto vznešenému, božímu a národnímu cíli zvolil si osvědčené cyrilometodějské pracovníky, nadšené hlasatele slova Božího, kněze vzorné, kteří již dříve mnoho dobrého na poli Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje vykonali. Přijeli tedy mezi nás do Spojených států. Bylo to něco zvláštního, čeho jsme po všechna ta leta, co zde lid náš žije, ještě nezažili. Od nás z Ameriky vyslány byly do Čechoslovenska tři mise, které s otevřenou náručí byly ve staré vlasti přijaty. Nyní tedy nám přišla tato apoštolská mise lásku naši splatit. A lid náš a to jeho dobré srdce ihned prudčeji vstříc jim zabušilo. Slovanská duše a láska lidu našeho se ozvala. Slovanský bratr poznal věrné, nadšené, obětavé bratry-kněze ... Že cizí a leckde i „naší" posláni jejich neporozuměli, toho je jen želeti, ač naši milí misionáři toho se nezalekli, toho nedbali a pilně, horlivě dále pracovali. Víme z historie, že na př. ani Svatopluk a tím méně Wiching slovanské myšlence neporozuměli a proti ní se stavěli. Díky Bohu však, naši milí misionáři byli dobrým lidem našim s nadšením všude, kam přišli, přijati. Pán Bůh žehnal jejich práci. Tisíce a tisíce katolických krajanů vyslechlo jejích poslání v přeplněných chrámech českých, tisíce lidu súčastnilo se svatých misií. Všichni skoro stali se údy Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje a že pochopili význam Apoštolátu, dokazuje jejich veliká štědrost, vrozená to ctnost

amerických Čechů. Ač nemáme po ruce úplného seznamu všech příspěvků, přece víme, že přes milion čsl. korun bude zanesen na účet Apoštolátu. Našim milým hostům nebylo možno pro krátkost času navštívit všecky naše krajany. S tesknými pocity, se srdcem rozbolestněným budeme se s nimi loučit. Jak rádi jsme vždy četli v „Hlasu" a „České ženě" o blahodárné práci, kterou všude konali. Od Atlantického oceánu až k Pacifiku, od severních hranic chladné Minnesotty a žk horkému zálivu mexickému probouzeli náš katolický český lid k veliké myšlence křesťanské a slovanské: „Spojit všecky dětimatky Slávy pod jeden prapor Kristův!" Nastává nám loučení! Oba horliví misionáři nás brzy opustí, a pojedou zpět na drahou Moravěnku, aby dále pracovali o obrovském poli myšlenky cyrilometodějské. Vím jistě, že na zpáteční cestě se zastaví, aby se rozloučili s drahým bratrem-knězem, kterého nám zde nechají na návrší katol. hřbitova v Clevelandě, kde dřímá svůj sen. Se slzami v očích budou se loučit s kanovníkem Adolfem Jaškem, tímto druhým Stojanem, který padl jako pravý vojín Kristův, položiv život v neúmorné práci pro myšlenku apoštolátní. Snad i kus hroudy vezmou s sebou z jeho hrobu, aby ji přinesli jeho starostlivé mamičce a ji ústně zvěstovali, že synáček její Adolf, kterého tolik milovala, se již více nevrátí, že dřímá daleko tam za mořem a že, ač mrtev, do věků budoucích bude hlásat svým krajanům lásku ke Kristu a k bratřím Slovanům. Řeknou ji, jak jsme jej měli zde rádi, ale ji zatají, s jakým steskem umíral, vzpomínaje na ni a na dalekou, drahou, milou Moravěnku. Snad zazní jim při onom loučení na hřbitově v Clevelandu slova umírajícího sv. Cyrila k bratru sv. Metodějovi, která krásné jsou sbásněna v písni cyrilometodejské:

Hospodin mne nyni k Sobě volá,
tělem zemdlen, padám na liše;
bez nás lid ten zkáze neodolá,
nepozná lid Pána Ježíše.

Nuže, vrať se na Moravu drahou,
neostavuj mladé štěpnice!
Vzdělávej ji dále stejnou snahou,
by ji nezvrátila vichřice.

Já pak tamto v nadhvězdné báni
přimluvím se za tě u Boha,
aby žehnal tvému namáhání,
až nás krásná spojí obloha.

Nevím, zda osobně bude mi možno s Vámi se, předrazí, rozloučit. Proto tímto způsobem se s vámi loučím, milí bratři, a jménem všech nás, upřímných, slovansky cítících kněží Vám děkuji za velikou práci, kterou jste zde vykonali. I za náš dobrý zbožný, štědrý lid Vám děkuji a po Stojanovsku volám „Pán Bůh zaplať!" a „S Pánem Bohem!"

Hlídka apoštolátní

Indulgentiae ac privilegia concessa membris Apostolatus ss. Cyr. et Meth.

I. Sacerdotes sodales Apostolatus ss. Cyr. et Meth. facultate gaudent benedicendi pia objecta cum applicatione Indulgentiarum Apostolicarum. Sacra Poenitentiaria Aplica concessit rescripto dici 1. Julii 1922 sacerdotibus sodalibus Apostolatus ss. Cyr. et Meth. ad quinquennium facultatem benedicendi pia objecta cum applicatione Indulgentiarum Apostolicarum. (Acta Curiae Olom. 1922, pag. 72.)

II. Praeter facultatem benedicendi pia objecta cum applicatione Indulgentiarum Apostolicarum (Acta Curiae Olom. 1922, pag. 72) procurata fuit a. 1923 pro sacerdotibus sodalibus unionis Apostolatus etiam facultas benedicendi et imponendi cum consensu Ordinarii scapularia sub unica formula. Quoad usum huius facultatis plura habent Acta Curiae Olom. 1923, pag. 61 squ.

III. S. Congregatio Indulgentiis Sacrisque Reliquiis praeposita, Sacerdotibus Sodalitatis „Apostolatus ss. Cyrilli et Methodii" addictis in perpetuum concessit privilegium altaris personalis tribus in qualibet hebdomada diebus, dummodo simili privilegio alia de causa iam non gaudeant.

Členové Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje dle Sv. Congregace obdrží plnomocné odpustky: 1. V den zápisu za člena. 2. Na svátek sv. Cy-

ríla a Metoděje dne 5. července a po sedm dní následujících. 3. Na svátek Neposkvrněného početí Panny Marie. 4. V hodinu smrti. Podmínkou jest sv. zpověď se sv. přijímáním a modlitba na úmysl církve svaté. Dále každý člen sto dní jedenkráte za den, když se pomodlí Otčenáš, Zdrávas, Maria a Sláva Bohu Otci s přídavkem sv. Cyrile a Metoději, orodujte za nás! Dáno v Římě ze sekretariátu Sv. Congregace dne 20. dubna 1893.

Plaketa † arcibiskupa dr. Ant. C. Stojana bude hotova příští měsíc. O svátku sv. Cyrila a Metoděje bude si ji moci koupiti každý poutník na Velehradě ve Stojanově. Bronzová bude státi 36 Kč. Objednati lze v administraci našeho časopisu.

Bílé velikonoce. V posledním čísle jsme slíbili, že uveřejníme výsledek sbírky na katol. tisk. Při slibu a nejlepší naší vůli není to možno, protože nám žádané věci neposlali, ač o to písemně předseda arcidiecésního spolku byl požádán. Tak je redaktor podporován.

Stojanov má dvě duše, které se obětavě a nezištně starají o jeho vybudování. Je to vldp. děkan H ř í v a, který čas i vlastní peníze zasvětil vybudování velikého odkazu arcibiskupa dr. S t o j a n a na Velehradě. Pak je to sestra jeho sl. Marie H ř í v o v a, která tam pracuje stále, aby vnitřek byl brzy upraven. Potřebuje p e ř í pro pokoje již hotové. Obracíme se tedy na naše čtenáře, aby sami, nebo ve svém okolí snažili se získati peří pro Stojanov. Každé množství s ochotností přijme sl. Hřívova na Velehradě ve Stojanově. Jako za války nosili naši lidé zvonky a jiné věci na záchranu velehradských zvonů, tak nyní by měli poutníci zase nositi peří pro Stojanov. Jistě by to byl dobrý čin.

Jak by měly pečovati o rozšíření a povznesení Apoštolátu sv. Cyrila a Metoda naše spolky náboženské. Úkol Apoštolátu jest veliký, vznešený a časový zvláště v naší době, kdy idea cyrilometodějská vždy více důležitosti nabývá. Je jisto, že velikostí a vznešeností úkolu roste i význam Apoštolátu. Rostou však též požadavky na něj kladené a to jak se strany potřeb náboženského života u nás samých, tak i vzhledem k velikému dílu církevního sjednocení. Vzrostly již tou měrou, že Apoštolát nebude jim moci vyhověti, nedostane-li se mu včas pomoci a podpory duchovní i hmotné. Dosud se mu ji dostatečnou měrou nedostalo a nedostává, neboť nebyla ještě dostatečně pochopena důležitost jeho poslání. Proto se též nerozšířil a neprospívá tak, jak by toho zasluhoval a jak by se dalo očekávati. Je tedy nezbytně třeba, aby se našli noví činitelé, kteří by se Apoštolátu ujali, jej rozšířili a svojí horlivou účastí na jeho práci dodali mu nového vzpružení a nového čilejšího života. Je třeba apoštolů pro Apoštolát. Kde je však hledati? V prvé řadě mezi těmi, kteří již znají, nebo aspoň mohli poznati vznešené snahy Apoštolátu a jež svým programem stojí mu nejblíže — mezi členy našich organisací náboženských. Mám tu na mysli především dvě vpravdě časové, moderně a prakticky řízené organisace náboženské, totiž mariánské družiny a třetí řád. Od těch si slibuje církev katolická mnoho. Úkolem jejich jest působit na náboženský obrod našeho lidu, uvést jej ve spojení s Kristem a nadchnout pro věčné časové ideály křesťanství. Je jisto, že obě sdružení pochopila svůj vážný a těžký úkol a že nasadí všechny síly, aby se ho čestně zhostila, musejí si však přece jenom uvědomit, že na mnohých místech k této práci nestačí nebo nemohou účinně zasáhnouti. Proto je třeba, aby se spojila s ostatními činiteli na poli obrodné práce, mezi nimiž první místo zaujímá náš Apoštolát. Jeho snahy jsou snahám uvedených spolků velice podobny. Vždyť svojí úsilovnou prací směřuje předně k tomu, aby těmi opravdu vhodnými a nanejvýš časovými prostředky, kterých při své práci používá, totiž misiemi, duchovními cvičeními, šířením dobrého katolického tisku, péčí o vybudování katolického školství bylo u nás nejen zachráněno, ale i k rozkvětu přivedeno dědictví cyrilometodějské. Nuže, kdo má pochopit dříve a kdo pochopí lépe jeho práci, uvědomělí sodálové a terciáři, či neuvědomělí, matrikoví katolíci? A kdo více touží po tom, aby bylo takřka znovu vychováno katolické vědomí a cítění našeho lidu? Jistě že mariánské družiny a třetí řády. Kdo také lépe pochopil myšlenku sjednocení církevního, jež se stala tak důležitým bodem

apoštolátního programu, než právě tyto organisace. Čí srdce kdy vroucněji vysílala prosby za tuto jednotu, než srdce těch, kteří svoji matku církev katol. tak upřímně milovali a milují, srdce věrných sodálů a terciářů? Jistě tedy již proto, že zájmy těchto spolků, jež jsou zároveň zájmy říše Ježíšovy a Mariiny, kterou u nás modlitbou a prací založili svatí Cyril a Metoděj a proto, že jejich činnost se navzájem takřka doplňuje, měli by se členové těchto spolků státi zvláštními horliteli a příznivci Apoštolátu. Měli by ze všech sil pracovati na uskutečnění jeho vpravdě ideálních snah. A jakým způsobem? 1. Péčí o zřízení apoštolátních odborů, kde dosud zavedeny nebyly, 2. rozšiřováním založených již odborů a udržováním těchto v horlivosti a nadšení pro myšlenku apoštolátní. Zříditi apoštolátní odbor tam, kde je mariánská družina nebo třetí řád, není nic nesnadného. Odbory zakládají obyčejně kněží. Poněvadž však členové těchto spolků jsou nebo aspoň mají býti pomocníky kněžovými ve farnosti, je na bíledni, že mu mají pomoci též při zakládání těchto skupin, totiž tím, že vybídnou své známé k přihlášení se za členy Apoštolátu, vysvětlí jim jeho úkoly atd. Bylo by jistě velmi prospěšným, kdyby se družiny, kde těchto není, tedy třetí řády ujaly práce v apoštolátních odborech a s ředitelem v čele převzaly jejich řízení aspoň dotud, dokud by se mezi ostatními členy odboru nenašli obětaví a nadšení pracovníci, kteří by se takového odboru s láskou ujali. Proč? Nestačí skupinu založiti a o ni se dál nestarati. Má-li takový odbor prospívati, musí býti řádně veden. Musejí býti pořízeny seznamy členů, musejí se vybírati příspěvky, vést pokladní knihy atd. To však všechno vyžaduje práce, jíž se místní duchovní správcové ve většině případů věnovati nemohou. Tam, kde jsou družiny se svými sekcemi případně III. řády, tam stojí kněží k ruce spolehliví pracovníci, kteří tuto práci rádi obstarají a záleží jen na řediteli, jak si je pro tento úkol vychová. Ve městech je nutno tuto práci účelně rozděliti a pracovníkům ulehčiti. A jak? Nejvhodnějším považuji rozděliti si město na několik obvodů, po třech až čtyřech ulicích, a sestaviti si seznamy členů, v těchto obvodech bydlících. Tyto seznamy odevzdá potom předseda odboru jednotlivým pracovníkům, kteří pak do nich poznamenávají příliv nových členů, uvědomují je o tom, co odbor podniká, vybírají od nich příspěvky, zanášejí je do knih, k tomu účelu připravených a odevzdají potom pokladníkovi. Tito pracovníci scházejí se občas k poradám, uvědomují svého představeného o výsledcích své práce, snaží se tuto co nejlépe zorganisovat, neboť jenom dobře promyšlená a zorganisovaná práce spolková přináší úspěchy. A co platí v tomto ohledu o jiných spolcích, platí i o našem Apoštolátě a jeho odborech. I v těch se musí pracovati co nejsvědomitěji a takových prostředků použíti, které zaručují skutečně dobrý výsledek. A které jsou to? Ty, kterých používá moderní doba a jimiž dosahuje největšího úspěchu. Jsou to: agitace a reklama. Předně tedy agitace. Nejlepší agitací pro Apoštolát jsou schůze téhož. Jsou to především valné hromady a schůze Apoštolátu na Velehradě. Schůze velehradské mají neobyčejný význam na povznesení Apoštolátu a idee cyrilo-metodějské vůbec. Vždyť její velikost lze nejsnáze a nejlépe pochopiti na Velehradě, kde v slabých sílí a v silných triumfuje víra cyrilo-metodějská a kde se tak lehce katolicky dýše. A účinné lásky k Apoštolátu lze přimnožiti též jen na Velehradě. Vždyť není možno, aby, kdo posiliv svou víru, nepřimnožil účinné lásky a s modlitbou na rtech a obětí v ruce, nepomáhal a nepokračoval v díle Otců našich: v šíření a pevnění sv. víry a ve sjednocování slovanského rodu u víře. Pro tyto schůze je však nutno agitovat, a právě tu se naskýtá zmíněným spolkům krásná příležitost vykonati dobrý skutek pro Apoštolát. Vždyť se mohou sjednotiti a společně s odborem vykonati takovou pout na Velehrad. Leč každému není možno přijíti na Velehrad. Proto dlužno s největší radostí uvítati návrh apoštolátního výboru, aby zejména ve větších městech byly občas konány apoštolátní schůze, spojené s přednáškami o úkolech a cíli Apoštolátu, jakož i o díle církevního sjednocení. V takových případech musí

však býti provedena důkladná agitace od osoby k osobě, aby účast na těchto přednáškách byla co největší a známost o Apoštolátě se mezi lidem rozšířila. Taková přednáška by mohla se docela dobře spojiti s cyrilo-metodějskou akademií, jíž by si na starost vzaly pěvecké odbory mariánských družin, kde jsou totiž založeny, jako třeba chvalně známý pěvecký odbor mariánské družiny v Moravské Ostravě, v Kroměříži atd. A jak lze prováděti r e k l a m u pro Apoštolát? Výbornou reklamou je časopis „Apoštolát", který zvláště v přítomné době je výborně redigován a jímž Apoštolát hlásá svoje snahy a oznamuje výsledky své úmorné práce. Co lze v jeho prospěch učiniti? Předně jej rozšířiti. Dále starati se, aby jeho odběratelé včas platili. Konečně je povinností těch, kteří odbory vedou, aby posílali zprávy o výsledcích své práce a udržovali se sekretariátem čilý styk. Kam nepronikne časopis, byly by vhodnou reklamou tisknuté letáčky, jež by odbor občas vydal a na nichž by byl stručně označen úkol Apoštolátu, povinnosti členů, duchovní výhody, jichž požívají atd. Doporučení hodné jsou též lidové spisy a brožury, jednající o idei cyrilo-metodějské, o Velehradě, pak různá lidová pojednání, jež vydává Apoštolát ve spojení s Maticí cyrilo-metodějskou. Tato četba měla by se zavésti do všech knihoven našich mariánských družin, aby se budil u sodálů smysl a pochopení pro ideály cyrilo-metodějské. Ještě lépe by bylo, kdyby taková družina svoji obohacenou knihovnu výše uvedenou četbou učinila přístupnou též širší veřejnosti, zejména členům Apoštolátu. Než to by byly pouze vnější prostředky, jež by mohly sloužiti k rozšíření Apoštolátu. Dlužno však hledati též vnitřních, jež by přispívaly k jeho rozkvětu. Je to předně náboženské prohloubení u členů samých. Apoštolát je spolek náboženský, a má-li býti tím, co značí jeho jméno, musí jeho blahodárný vliv začíti nejdříve u členů samých. Má též působiti na jejich srdce, slovem: má býti napřed apoštolem vnitřním. Bude jím však jen tehdy, budou-li všichni členové své povinnosti po této stránce vůči němu plniti, t. j. říditi se stanovami, jež přidržují členy k denní modlitbě za zdar apoštolátní práce a jež je vybízejí k častějšímu sv. přijímání na úmysl apoštolátní. Tuto stránku Apoštolátu nutno zdůrazniti, neboť ona je první a poslední, je n e j d ů l e ž i t ě j š í, s ní Apoštolát stojí a bez ní padá. Na toto prohloubení náboženského života v apoštolátních odborech mohly by velice dobře působiti naše mariánské družiny a III. řády, u nichž je zavedeno společné svaté přijímání několikráte do roka a jež by se občas mohly spojiti s odborem. Takové svaté přijímání, spojené s vhodnou promluvou, jak tomu bývá na Velehradě, bylo by jistě jedním z nejlepších prostředků k získání nových členů. Dobře by též bylo, kdyby ředitelé družin a řádů při škole Mariánské a Františkově zřídili též školu Cyrilo-metodějskou, kdyby totiž některé ze svých promluv, přístupných též širší veřejnosti, věnovaly otázce cyrilo-metodějské a ke svým obvyklým modlitbám připojily též modlitby na úmysl apoštolátní. Tyto přednášky by se jistě vžily u našeho lidu a rád by jim obcoval. Buďme ujištění, že čím více se bude prohlubovati náboženský život u našeho lidu a zvláště u členů Apoštolátu, tím horlivější budou pro něj a tím více porostou řady jeho. Rozšířením a povznesením Apoštolátu rozhojnily by se však i členské příspěvky a dary na účely Apoštolátu, jeho příjmy by se zvýšily a mohl by svoji činnost misijní rozvinouti ještě lépe, než dosud. Vždyť práce Apoštolátu vyžaduje též velkých obětí finančních a je nutno, aby se Apoštolátu též po této stránce dostalo výdatné podpory. Mám za to, že zmíněné spolky, pokud se týkalo obětí hmotných, nikdy své pomoci Apoštolátu neodpíraly, je však jisté, že, kdyby se úsilovněji podjaly práce pro něj, mohly by vykonati daleko více. Svědomitým vybíráním příspěvků (kde by to totiž bylo v jejich moci), agitováním pro dobrovolné dary, umístěním apoštolátních pokladniček v kostelích, družinských kaplích atd., jistě by se sebraly daleko větší příspěvky než dosud. Je tedy žádoucno, ano nutno, aby jak naše mariánské družiny, tak i třetí řády přičinily se o to, aby Apoštolát zdárně prospíval.

Je nutno, aby pomáhaly na velikém díle: obnovení všeho v Kristu, aby pomáhaly vrátit slovanská srdce ideálům naších svatých bratří: katolicismu. Kéž se stanou apoštoly v Apoštolátě a přispívají hřivnou svou k uskutečnění jeho velikých snah! A Bůh přidá pomoc svou a zase nadejde doba, kdy víra cyrilometodějská zazáří v naší vlasti původním leskem. Přijde i doba, kdy se celým světem slovanským ozve velebná modlitba vyznání a přiznání: Věřím v církev katolickou. Nadejde doba sblížení slovanského, doba sjednocení, po němž tolik toužil a jemuž takřka celý svůj život věnoval veliký apoštol sjednocení a veliký Moravan, náš předrahý tatíček Stojan. Právě, co tyto řádky píši, dostávám do rukou nové číslo „Věstníku Mar. družin", kde čtu, že v červenci t. r. bude uspořádán pracovní sjezd Mar. družin a to — na našem milém Velehradě. Kéž přinese žádoucí ovoce! Úkolem tohoto sjezdu bude jistě rozmnožení úcty mariánské, té úcty, s níž tak úzce souvisí idea církevního sjednocení. Kéž tato úcta zůstane společným a spojujícím bodem pro Východ a Západ! A kéž není jednoho účastníka tohoto sjezdu, který by neprosil vroucně o to, aby co nejdříve nadešel den, kdy bude všemi společně ctěna, slavena a milována Matka Jednoty, Maria Panna, pod jejíž ochranou družiny i Apoštolát pracují a která za toto sjednocení u Syna svého prosí. Sodálka S.

Z místního odboru Apoštolátu v Přerově. Náš odbor Apoštolátu byl ustaven v roce 1920. Čítal koncem minulého roku celkem 502 členy. Toto číslo obsahuje ovšem i počet členů přifařených obcí: Kozlovic, Újezda a Želatovic. (Stav katolíků v téže době 20.400, činí tedy počet členů 2.46%.) Odbor řídí dp. P. R. Rozsypal, za pomoci naší mariánské družiny dívek, při níž byla skupina založena a jež se v ní ujala práce. Její členky pomáhají řediteli obstarávati práce s řízením odboru spojené. Vedou seznamy členů a knihy, provádějí potřebnou agitaci, vybírají členské příspěvky a pečují o to, aby odbor prospíval. Záležitosti odboru projednáváme při výborových schůzích družinských, poněvadž družina zařadila práci pro Apoštolát v obor své působnosti a považuje ji za činnost, kterou nutno v družině rozvíjeti. Kromě toho scházívají se však sodálky, jimž je tato práce svěřena, ke zvláštním schůzím pracovním, kde podávají zprávy o svých zkušenostech a radí se o společném postupu při práci. Aby tato práce byla snadnější, rozdělili jsme si město na 8 obvodů po 3—4 ulicích a má na starosti každá pracovnice jeden obvod. Ze své činnosti pro Apoštolát uvádíme: V družině samé pořádáme občas přednášky o idei cyrilometodějské a Apoštolátě. Účelem těchto přednášek je budíti u členek smysl a pochopení pro snahy apoštolátní. Mimo družinu byla vloni pořádána členská schůze místního odboru, spojená s přednáškou vldp. dra F. Hrachovského o cíli a úkolech Apoštolátu, jež měla velmi krásný průběh. Před přednáškou byla přiměřená pobožnost v kostele s úchvatnou promluvou téhož vldp. Časopisu „Apoštolátu" jsme získali 50 odběratelů. Kromě toho pracujeme pro rozšíření lidových pojednání a časopisů a tiskopisů, jež vydává Matice cyrilometodějská. Tak jsme na př. rozprodali jen minulého roku 132 kalendářů. Výsledek práce: Koncem roku 1920 měli jsme členů 220, koncem roku 1923 měli jsme již 502 členy. Vzrost! tedy jejich počet během uplynulých tří let o 282, čili o 56.1%. Na příspěvcích za tutéž dobu vybráno a Apoštolátu odvedeno 7962 Kč. Než tím nesmí býti naše činnost vyčerpána. Přičiníme se, abychom letos docílili lepšího výsledku a doufáme, že se nám to podaří. Vždyť vůli, tužbě, snaze ušlechtilé, rádo dává nebe dojít cíle

První výborové sezení koncentrace konalo se dne 30. dubna 1924 v sekretariátě Matice cyrilo-metodějské za předsednictví kanovníka Stavěla a za přítomnosti msgr. Kozáka, dra Vašice, dra Matochy, P. Glogara, superiora Kutala, generálního superiora Honiga a dra Hrachovského. Omluveni byli kanovníci Janák a Fr. Světlík, a dr. Foltynovský. Po přečtení protokolu byla provedena volba dalších dvou funkcionářů, jednatele a pokladníka. Jednatelem zvolen P. Ferdinand Chýlek, kterého v jeho nepřítomnosti bude zastupovati dr. Matocha, pokladníkem zvolen opět

dr. Foltynovský, takže presidium koncentrovaných spolků vypadá takto: předsedou kanovník Stavěl, místopředsedou kanovník Janák, jednatelem P. Ferdinand Chýlek, pokladníkem dr. Josef Foltynovský, sekretářem dr. Fr. Hrachovský. Dále bylo usneseno, že do roka vždy se budou konati čtyři sbírky, a to: O vánocích na zahraniční misie, poněvadž svátek sv. Tří králů a celá doba vánoční se k tomu nejlépe hodí. O Velké noci bude sbírka na katolický tisk, takže budou zavedeny bílé velikonoce. O svátku sv. Cyrila a Metoděje bude vždy sbírka na potřeby diecésního Apoštolátu na vnitřní misie. V září bude sbírka na katolické školství, t. zv. školská neděle. Jeho arcibiskupská Milost bude požádán, aby tyto sbírky doporučil v Currendě. Rovněž Jednota kněžská bude o tom zpravena. Pak se jednalo o kontu, má-li nadále zůstati společným kontem konto diecésního Apoštolátu, či bude třeba zříditi pro koncentraci nové konto. Na půl roku zůstane to při dosavadní praxi, kdyby se to neosvědčilo, pak se zřídí pro koncentraci nové konto. Posledním bodem jednání byl program společné práce. Bylo uloženo sekretáři, co všechno má připraviti do budoucího sezení, které bude ke konci května. Schůze budou pravidelné každého měsíce. Lze doufati, že společná práce přinese mnoho dobra.

Sbírka na vnitřní misie. Dle usnesení výboru koncentrovaných spolků bude o svátku našich patronů sv. Cyrila a Metoděje sbírka na arcidiecésní Apoštolát, který podporuje misie, tridua atd. Upozorňujeme naše čtenáře, aby všude, kde je odbor Apoštolátu založen, této sbírce byla věnována velká pozornost. Na farní úřady bude však ještě rozesláno poučení o sbírce. Na svátek našich apoštolů slovanských nesmí býti jediné farnosti, která by scházela v seznamu sbírek, jež budou kvitovány v časopisu „Apoštolát".

Příští číslo 7. vyjde po prvním červenci. Bude poslední před unionistickým sjezdem na Velehradě. Možná, že bude vydáno dvojčíslo, aby pak další mohlo býti věnováno sjezdu unionistickému, o němž přineseme obšírný referát.

Naším odběratelům. Půl ročníku Apoštolátu jest tímto číslem ukončeno. Velmi mnozí by si mohli dáti otázku, zda již poslali předplatné na rok 1924. Kdo posud nepředplatil, ať tak udělá! Čtenáře své pak prosíme, aby se starali o rozšíření našeho listu, který hlásá unionismus, jež jediný může národu našemu přinésti velkou budoucnost v dějinách církve.

Schůze sekretáře

Zlobice u Kroměříže. Na Velký pátek večer mělo začíti triduum. Dr. Hrachovský přijel již do Kroměříže, kde mu teprve telefonicky bylo sděleno, že pro technické překážky triduum nebude.

Kamenice u Jihlavy. O svátcích velikonočních, dne 20.—22. dubna, konalo se u nás triduum. V neděli velikonoční kázal dr. Hrachovský čtyřikráte, v pondělí třikráte, poněvadž se duchovenstvo i lid súčastnil odpoledne svěcení zvonů v Měříně. V úterý bylo poslední kázání ráno. Účast byla pěkná. Ve zpovídání vypomáhal dp. katecheta v. v. Lavička a dr. Kaláb Ord. Min. z Jihlavy. Počasí nebylo příjemné, triduum však své poslání vykonalo.

Uherské Hradiště. Akad. SSS. v Uh. Hradišti pořádalo 26. dubna 1924 v Lidovém domě velmi zdařilou schůzi studentstva a inteligence, na níž promluvil dp. dr. Hrachovský z Olomouce. Ač počasí bylo velmi proměnlivé, přece se shromáždilo 100 posluchačů z řad inteligence, akademiků a středoškoláků, aby vyslechli přednášku o národním poslání českého studentstva vzhledem k unionismu a československé vzájemnosti. Tato upoutala jak svou časovostí, tak bohatstvím myšlenek. Vždyť je to jen unionismus, který může přivésti dnes československý národ na pole slávy. Chceme-li však sjednotiti Slovanstvo, musíme urovnati nejprve spor se Slováky. Slovácký student může velmi mnoho na tomto poli vykonati. Po přednášce, jež byla sledována s neobyčejnou pozorností, rozvinula se pěkná debata. Díky dp. dru Hrachov-

skému za jeho obětavost, neboť jeho přednáškou Akad. SSS. velmi získalo. Na konci schůze byla schválena resoluce: Účastníci schůze katolického studentstva a inteligence, konané 26. dubna 1924 v Uh. Hradišti, usnesli se jednomyslně na této resoluci: 1. Vítáme unionistický sjezd na Velehradě 1924 a vybízíme členstvo k hojné účasti. 2. Žádáme Ú. K. S., aby vybídlo SSS. k zakládání SCO. a k agitaci pro časopis „Apoštolát". 3. Žádáme redakci „Života", aby věnovala větší pozornost otázkám slovanským, zejména slovenské. 4. Doporučujeme akad. SSS., aby přijímala členstvo přispívající z kruhů inteligence, jejíž spolupráci vítáme. 5. Žádáme Ú. K. S., aby vybídlo SSS. ke sbírání knih pro naše zahraniční krajany, jež možno zaslati na adresu: Msgr. Kozák, Kroměříž. —jhj—

Z Prahy. V neděli, dne 4. dubna, konal říšský poradní sbor katolické inteligence za předsednictví profesora T r n k y schůzi, na níž za Moravu byl přítomen dr. Hrachovský z Olomouce.

Ze Všeminy u Vizovic. V neděli, dne 18. května, na patrocinium kázal u nás dvakráte dr. Hrachovský z Olomouce. Slavnou mši svatou měl dp. assessor a revident Štěpán z Olomouce. —

Různé zprávy

Říšský poradní sbor katolické inteligence konal schůzi dne 23. března t. r. Schůzi bylo přítomno 13 delegátů, které uvítal předseda poslanec Augustina Rozsypalová. Po přečtení protokolu z poslední schůze naznačil dr. Janda krátce postup, který přípravný výbor provedl ve věci přednáškové činnosti o chrámu svatovítském a poznamenal, že příští korunová sbírka svato-václavská bude se díti pomocí adres z poslední sbírky, a nikoli prostřednictvím organisací a spolků. Po delší debatě usneseno vyslati zástupce poradního sboru, a to pp. biskupa dra Podlahu, dra Jandu, August. Rozsypalovou a dra Hronka k ndp. arcibiskupovi dru Kordačovi, aby informovali církevní hlavu o dosavadních pracích tohoto sboru a pracích přípravného výboru. Výbor bude pracovati klidně, a to nejen za účelem dostavby chrámu sv. Víta, ale i za účelem rozšíření úcty sv. Václava. Delegátem za Lidovou Akademii ustanoven dr. Janda a jednomyslně přijato, aby profesor Pechuška byl na schůze poradního sboru vždy pozván jako jednatel Apoštolátu. Vzata pak na vědomí spolupráce historického kroužku České Ligy Akademické vydáním sjezdového almanachu k oslavám 1000. výročí smrti sv. Václava a pořádání výstavky péčí Lidové Akademie. Vzhledem k letošnímu unionistickému sjezdu, pořádanému na Velehradě koncem července a počátkem srpna, zaujal sbor stanovisko, aby při té příležitosti konal svoji schůzi na tomto místě a tak svojí pomocí přispěl k praktickému řešení prostředků ke spojení církve východní a západní. — Příští schůze koná se 4. května 1924. Po doslovu referenta byla schůze skončena o půl 1. hodině.

Všem lidem dobré vůle! Žabovřesky, předměstí Brna, vzrostly v posledních letech měrou netušenou. Již před převratem čítala tato kdysi nepatrná vesnička asi 4000 obyvatelů a po převratě se počet ten téměř zdvojnásobil. Přispěl k tomu vzrůst Brna vůbec, jako sídla všech kulturních složek, hlavně vysokého a středního školství a úřadů. Tento vzrůst podmínil velmi živý stavební ruch, který byl a je dosud nejsilnější právě směrem k Žabovřeskám, poněvadž jejich poloha (hlavně části, sousedící s Brnem) je romantická a vzduch čistý, neboť tu není továren. Právem nazývají se Žabovřesky „ventilem Brna". Tak mnohý profesor, úředník, dělník, živnostník a pensista uchýlil se sem a postavil si tu vilku, rodinný domek. „Člověk" však „není živ pouze chlebem" (nestačí člověku jen čistý vzduch, romantika, pěkný domek se zahrádkou, byt s moderním komfortem zařízený atd., člověka neuspokojí a nenasytí úplně tyto moderní vy-

moženosti, ač, užívá-li jich v míře a jsou-li na mravní výši, přispívají velmi k jeho spokojenosti), „člověk je také živ slovem Božím" — duše člověka touží a prahne po Bohu, pravdě absolutní, světle pro rozum, po dobru, síle pro vůli, po kráse absolutní a po útěše v bolesti. Neboť věčně platná a pravdivá jsou slova sv. Augustina: „Nepokojné je srdce lidské, dokud nespočine v Tobě, ó Bože!" A těchto nejnutnějších složek lidského života a kultury dostává se člověku v chrámě a nejideálněji v chrámě katolickém. Než právě tohoto stánku pravé osvěty a mravního zdokonalení a zušlechtění lidských srdcí a citů, útěchy ve strastech a posily v bojích života, Žabovřesky nemají. A chrámu katolického je v Žabovřeskách potřeba, a to co nejdříve. Třeba ho proto, poněvadž chrámy Páně v Brně jsou vzdáleny přes půl hodiny a rovněž tak chrám v Komíně, kam jsou Žabovřesky přifařeny — a třeba ho co nejdříve, neboť vzrůst jejich obyvatelstva jde milovými kroky. V listopadu 1923 založena „Kostelní jednota pro Brno-Žabovřesky", která si vytyčila vznešený, ale za nynějších poměrů těžko dosažitelný cíl: zbudovati v Žabovřeskách katolický farní chrám Páně a duchovní správu. Proto obracíme se k veškeré československé veřejnosti bez rozdílu politických stran s uctivou a snažnou prosbou, by nám pomohla k uskutečnění našeho velikého, vznešeného a krásného ideálu. Každý, i sebevětší nepřítel a odpůrce náboženství katolického, chce-li býti upřímným, musí doznati, že katolický chrám má nedocenitelný význam náboženský, kulturní, mravní, sociální i hospodářský. Doufáme, že nám vyjdou vstříc s plným pochopením a ve svém vlastním zájmu v prvé řadě obyvatelé Žabovřesk, dále obyvatelstvo celého Velkého Brna a celá československá širší veřejnost. Přispějte peněžitě i mravně! Pomozte postaviti středisko pravé kultury a osvěty, v němž se pěstují nepomíjející, věčné hodnoty: pravda, dobro a krásno. Farní úřady se prosí, by nám uspořádáním kostelních sbírek k dosažení cíle přispěly.

Dr. Augustin Wibbelt: **„Kniha o čtyřech pramenech"**. Přeložil dr. F. B. Černovský O. S. Aug. Nákladem Cyrilo-metodějského knihkupectví Gustava Francla v Praze. 8°, str. 202, cena 4.40 Kč. — Čtyři věci, jichž naše doba potřebuje, s nimiž lidstvo stojí a padá, jsou: zdraví, radost, síla a život. Úkolem knihy Wibbeltovy jest přivésti ke čtyřem těmto zdrojům, z nichž tekou stále a stále v nevyčerpatelném množství. Jaký radostný to ukazatel cesty, který vede čtenáře od pramene k prameni, aby se zastavil a čerpal v klidu, kolik obsáhnouti může cestovní pohár čtenářův, jenž s autorem ruku v ruce kráčí. Málo jest knih, které by způsobem tak jímavým dovedly dosáhnouti zamýšleného cíle, jako jest práce Wibbeltova. Není to suchý, doktrinářský styl, ale poutavé, mistrné podání, které činí knihu přístupnou každému, proto nedivno, že jak překladatel, tak i nakladatel věnovali ji zvláštní péči. — Vřele doporučujeme. —jhk—

Kniha „Světice a její blázen". A. Güntherová napsala před svou smrtí tuto knihu, která se v Německu rozešla v půl milionu exemplářích. Ten veliký úspěch byl jistě příčinou překladu, který pořídil K. Herman. Kniha vyšla u L. Šotka v Praze II., Hybernská 32. Obsahuje dva díly s 53 hlavami o 522 stranách. Děj jest vzat z ovzduší protestantské staré šlechty a projednává lásku umělecky, až jasnovidsky založené dívky ke zchudlému šlechtici-malíři. Láska se tu řeší z toho vyššího, ne smyslového stanoviska, proto se kniha bude líbiti každé krásné duši. Je tam velmi mnoho krásných míst, proto doporučujeme všem, kteří chtějí umělecké dílo čísti, aby si knihu opatřili a přečetli. Je tam mnoho jasnovidství, které jest právě doma v německých lesích a horách. Utrpení Rosmarie a celý její život činil by ji světicí, Harro, její manžel jest představitelem naturalismu, který jest osvěcován světlem z nadpřirozeného světa, jehož representantkou jest Rosmarie. Pro duše jemné je to krásná četba.

Cyrilo-metodějský Tiskový spolek na Velehradě, který vydal životní dílo preláta dra Pospíšila, „Katolickou věrouku", jemuž na ceně neubere ani názor v „Rozmachu", se zadlužil tím, že velmi mnozí odběratelé vraceli další díla zpět a celá řada posud ničeho nezaplatila. Proto není možno

dávati zbylé knihy za poloviční cenu, jak bylo zde oznámeno. Dílo toto by však mělo býti v rukou každého kněze, neboť bez české terminologie dogmatické jak možno míti dogmatické kázání?

Naše inseráty. Upozorňujeme naše čtenáře, aby si pozorně přečetli firmy, které v časopise inserují. Jsou to všechno naše firmy, proto by je měli naši čtenáři hodně podporovati. Nezapomínejte na známé heslo: Svůj k svému! Katolíci mají jen katolické firmy podporovati!

Mrtvola Leninova se ztratila! Po celém sovětském Rusku, Ukrajině a po celém světě rozlétla se zpráva, že hrobka, v níž pohřben byl Lenin, se propadla. Rakev zmizela pod zemí. Lenin byl bolševikům tím, čím Mojžíš Židům. Jenže Mojžíš vedl lid k Bohu, ale Lenin bojoval proti Bohu. Po smrti Leninově vystrojili jemu bolševici takový pohřeb, jakého ani carové ruští nemívali. Pro hrobku vyhledali mu náměstí před slavným carským palácem na „Kremlu" v Moskvě. Nad hrobkou měl býti vybudován veliký pomník. Leč stalo se něco neslýchaného. Hrobka „boha" sovětského Ruska se propadla i s rakví. Obyvatelé Moskvy jsou znepokojeni. Praví, že je to trest boží. Inženýři nemohli vysvětliti tohoto zjevu. Tvrdí, že asi hluboce pod náměstím byl nějaký neznámý kanál, do něhož se propadla rakev s Leninem. Rakev nebyla dosud nalezena. Vojsko střeží dnem i nocí Kreml a náměstí, a žádného na náměstí nepouštějí. Na rozšiřování pověsti vyhlášeny velké tresty. V Egyptě nalezena hrobka faraona Tutenkhamena, který po 3000 let odpočíval v pokoji, Lenin však jen 30 dní. Egyptané stavěli pro faraony pyramidy, a bolševici pro svého „bůžka" Lenina, hrobku nad kanálem. Ale, Lenina ani země nechce přijati. — „Misionář" č. 4/24.

Naše vyobrazení. Začínáme uveřejňovati obrázky z pohřbu arcibiskupa dra Stojana na Velehradě. První obrázek ukazuje, jak vjíždí arcipastýř naposledy na Velehrad, který tolik miloval. Druhý obrázek ukazuje, jak mladý náš svět zápolil o přednost nésti zesnulého. Orli, Omladina, železničáři, kněží nesli rakev, aby projevili poslední hold velkému arcibiskupovi olomouckému.

Salesiáni mají v Italii asi deset Čechů a sto Slováků, kteří studují na salesiánské kněze, aby pak podivuhodné dílo Boscovo, které je zavedeno skoro ve všech okolních státech, šířili také v naší republice ku blahu dělnictva a mládeže, a zvláště, aby nám probouzeli a podporovali kněžská povolání. Stálý úbytek kněžského dorostu by vedl k největší pohromě. Salesiáni jsou chudí a z hochů sotva jeden může hraditi celý roční náklad, asi 3500 Kč, nýbrž jen 2000 a 1000 Kč, někteří jsou zdarma, protože jsou z rodin úplně nemajetných. Salesiáni tedy prosí o milodary na administraci „Dorostu", Praha II., 1538. Kdo pošle aspoň 20 Kč, dostane zdarma jeden kus nádherné brožurky „Don Bosko" od faráře Kehrera, která se čte jako napínavý román a obsahuje obraz života tohoto zázraku světa XIX. století. Za dobrodince budou se modliti salesiáni a jejich chovanci, a Panna Maria, potronka díla Boskova, vymůže u Boha vyslyšení těchto proseb za časné a věčné blaho dobrodinců. Pro jejich vynikající sociální působení hodí se salesiáni, které svatý Otec Benedikt XV. považoval za nejčasovější kongregaci, kdežto Pius XI. je nadšeným obdivovatelem díla Boskova, zvláště též k tomu, aby získali církvi katolické nesjednocené Slovany. Kéž by též mnoho členů i jiných slovanských národů k salesiánům vstoupilo!

Dr. Boháč a president Masaryk o náboženství. Náboženská otázka jest ze všech nejpalčivější, proto také o ní všichni mluví. Dr. Boháč napsal, že katolictví může býti odstraněno v národě našem jen lepším náboženstvím. To je pravda. Je viděti, že dr. Boháč zná dobře náboženskou otázku. Lepšího však náboženství nad náboženství Bohem zjevené není, proto je marná práce proti katolictví bojovati. Na této výši znalosti náboženské otázky nestojí president Masaryk, který ve své rozmluvě vyslovil politování, že se nenašel v Čechách člověk, který by strhl na sebe národ a vyvedl ho z katolictví. Tak se náboženská otázka nikdy neřešila, aby hlavní věcí byla osoba strhující, a ne pravdy. V tom směru jsou názory p. presidenta hodně zastaralé a neživotné.

Lidové knihkupectví
Ignác Hofírek,
Olomouc,
Wilsonovo náměstí číslo 18.

Vlastním nákladem vydalo:
Řehulka Jaroslav, Ministranti. Humoresky 2. vydání. Poštou 13 Kč. Sheehan, Lukáš Delmege. Kněžský román 30 Kč. Malý kancionál arcid. olomouc. Bez not. Váz. po 5.50 Kč, s marlánskými (poutními) písněmi 10, 16, 18 Kč a výše dle vazeb
Podporujte svépomocný podnik

Ing. Fr. Weinling, stavitel v Přerově, Morava,
projektuje a provádí veškeré pozemní stavby, specielně Orlovny. — Odborné provádění fasád a zaličení bez čmouhů se zárukou. — Veškeré porady nezávazně. — Výhodné podmínky, levné ceny.

„Toko"
spol. s ruč. obmez.

I. moravská továrna na karlovarské oplatky, piškoty, suchary, čajové i zákuskové pečivo a cukrovinky

Olomouc-8.
Pavlovice.
Založeno 1877.
Telefon 734.

*

Žádejte
„La Rö" fíkovou kávu
* (s ochr. známkou „Kostel") *
známá nejlepší kávová
přísada

*

NAŠE TISKY

dosvědčují, že

1. závod náš je moderně zařízen
2. zaměstnáváme dobře školený personál
3. používáme prvotřídního materiálu

a jsou proto

ELEGANTNÍ,
LACINÉ A ÚČELNÉ

—

Rozpočty a návrhy posloužíme na požádání zdarma.

—

Arcibiskupská
knih- a kamenotiskárna v Olomouci,
Wilsonovo 16.

Telefon 220.

APOŠTOLÁT

sv. Cyrila a Metoda pod ochranou bl. Panny Marie

Ročník XV. Červenec-Srpen 1924. Číslo 7-8.

Zahrádka cyrilometodějská

Podává dr. Josef Vašica

Život sv. Cyrila a Metoděje.

Konstantin v Cařihradě.

2.

Po svém vysvěcení na kněze Konstantin byl ustanoven bibliotekářem cařihradského patriarchy při stoličním chrámu sv. Sofie. S tímto úřadem byla spojena nejen péče o knihovnu a archiv, nýbrž i jiné povinnosti, které z něho činily jakéhosi tajemníka patriarchova, s právem zasahovati i do církevní správy. Plachá mysl mladého kněze a učence cítila se zmatena těmito novými úkoly, které ji bránily odevzdati se cele a bez výhrad do služby boží. Nevěda si jiné rady, jak se vybaviti z osidel, do nichž zapadl, zmizel Konstantin za krátký čas po svém povýšení tajně z Cařihradu. Logothet a jeho ostatní příznivci dlouho marně jej hledali. Tušili asi, co jej pohnulo k tomuto dobrodružství, a správně hádali, že se uchýlil někam za ochranné zdi zapadlého kláštera. Ale okolí Cařihradu, lesnaté břehy mořské byly posety samostany, takže teprve po šesti měsících podařilo se jim vypátrati Konstantina v jednom klášteře při „Úzkém moři". Podle současných pramenů rozuměl by se „Úzkým mořem" nynější Zlatý roh, mořská zátoka, dělící Stambul od Galaty a Pery. Ale je také možno, že tím legendista chtěl označiti některý jiný záliv na Bosporu neb maloasijské Propontidě.

Konstantin dal se sice pohnouti k návratu do města, ale dřívějšího svého úřadu rozhodně nechtěl již dál zastávati. Stěží jej uprosili, aby přijal učitelskou stolici na vysoké škole cařihradské. Konstantin se tak stal, jak bychom dnes řekli, universitním profesorem a měl mezi svými žáky jak „tuzemce, tak cizince". Za svého krátkého působení proslavil se tak, že se mu dostalo příjmení „filosof", které bývá ve všech starých zprávách spojováno s jeho jménem.

Než zaujal svou vysokoškolskou katedru, měl dokázati svou způsobilost jakousi zkouškou. Bylo mu totiž uloženo císařem a patriciji, jak nám vypráví jeho životopis, aby ve veřejné hádce přemohl obrazoborného patriarchu Jana, který sice byl sesazen hned v roce 843, ale nechtěl se podrobiti rozhodnutím církevního sněmu. Nenáviděl obrazy svatých a v klášteře, kde byl zavřen, dokonce prý chtěl ikoně Bohorodičky vypíchnouti oči. Prohlašoval, že byl násilně svržen, ne však usvědčen z nepravdy a že není nikoho, kdo by se s ním pustil v slovný zápas a dovedl jej vyvrátiti.

Konstantin byl určen k tomu, aby jej umlčel.

Veřejné disputace byly v tehdejší době velmi oblíbeny a lid míval na nich živou, až vášnivou účast. Přívábily vždy mnoho posluchačstva. Patriarcha Jan, chtě, nechtě, musel se dostaviti, aby přede všemi obhájil své bludy nebo s hanbou odešel. Byla to sensace prvého řádu a také všechna cařihradská honorace se k ní shromáždila. Konstantin byl netoliko velký učenec, nýbrž i obratný dialektik a debatér a ohnivý řečník, jak svědčí též jeho pozdější úspěchy na dvoře arabského kalifa a chazarského krále. Na jeho skromném zevnějšku však to nebylo vidět. Bývalý patriarcha, spatřiv před sebou mladíka a netuše, jak vyspělý duch se tají v junném jeho těle, pohrdl jím i těmi, kdož jej provázeli, řka: „Nejste hodni, abyste mi sloužili za podnožíl. Kterak se mám s vámi vážně příti?" Konstantin odpověděl: „Není správno, že nedbáš příkazu Božího a držíš se lidského zvyku. Jako tys Bohem stvořen z hlíny a ducha, tak i my. Proto nehleď na hlínu a nevychloubej se." Jan snažil se těžiti ze svého vysokého věku, pravě, že, jako se nehledají květy na podzim, tak by neměl ani on, stařec, býti hnán do boje, jako nějaký mladík. Konstantin hravě rozptýlil tuto výtku, kterou by byl patriarcha rád vzbudil soucit u přítomných, řka: „Sám na sobě si pleteš bič. Pověz, v kterém věku je duše silnější než tělo?" — „Ve stáří." — „Nuže, do jakého boje jsi hnán, tělesného či duševního?" — „Duševního." — „Tak přece ty budeš v něm silnější. Proto neužívej takových nevhodných přirovnání. Není pravda, že v nepravý čas hledáme květů a ženeme tě do boje." Stařec se málo zastyděl a obrátil jinam řeč: „Pověz mi, mládenče, kterak to, že, kříž-li rozbit, ani se mu neklaníme ani ho nelíbáme, a vy neostýcháte se klaněti ikonám (= obrazům svatých), které představují jen poprsí?" Filosof odpověděl: „Protože kříž má čtyři části, a ubude-li jediná jeho část, není to pak už obraz kříže, kdežto ikona jenom tváří ukazuje obraz a podobu toho, kdo byl malován. Patříš-li na ni, nevidíš tváře lví neb rysí, nýbrž podobu světcovu." Patriarcha Jan namítal dále: „Jak to, že se klaníte kříži bez nápisu, ač jsou také jiné kříže? Nemá-li však ikona napsáno jméno světce, jehož podobu představuje, nectíte ji?" Nato filosof: „Každý kříž má podobu kříže Kristova, kdežto ikony nemají všechny jedné a téže podoby." Stařec ještě namítal: „Bůh řekl Mojžíšovi: Neučiníš si každého obrazu. Proč tedy si je činíte a klaníte se jim?" Konstantin odvětil: „Kdybys

byl řekl: Neučiníš si nižádného obrazu, správně by ses přel; ale Bůh řekl: Neučiníš si obrazu každého, t. j., nedůstojného." Proti tomu nedovedl Jan nic říci a proto umlkl zahanben.

Takto prostince a s neumělou naivitou líčí nám Slovanská legenda průběh disputace, v níž Konstantinovo mládí, hluboce zakotvené ve vědění a zbožnosti, utkalo se s bludnými názory domýšlivého patriarchy.

Ve skutečnosti nemůže to býti, leč jen stručný nástin hlavních myšlenek, kolem nichž se soustředil slovní turnaj, z kterého Konstantin vyšel vítězem. Jeho skvělé schopnosti zazářily tu po prvé před širším forem a způsobily, že mu byl svěřen v brzku nový, obtížnější úkol. Byl požádán císařem, aby šel hájit křesťanského učení proti mohamedánům v samém ohnisku jejich říše, na dvoře kalifově.

Více odpouštějící lásky!

(Rusky napsal A. T. W. bohoslovec-konvertita.)

Zde chci uvésti několik slov, zasvěcených velké myšlence unionismu. Tato otázka se mne, rozeného Rusa, mocně dotýká, neboť ji ze srdce přeji. Chtěl bych dáti několik upřímných pokynů těm spolubratřím, již v tomto vznešeném směru pracují, nebo pracovati chtějí. V katolickém tisku, hlavně v duchovních časopisech, často čteme články a pojednání o unionismu a nalézáme v nich skoro úplně souhlasný názor: Práce o rozšíření unie musí se rozvinouti, obroditi v Rusku a odtud se rozšířiti na všechny strany mezi slovanské národy. S tímto náhledem nutno souhlasiti a já se k němu rovněž přidávám. Chci toliko jako rodák ruský, znající dobře svůj rodný kmen, jeho ideologii i mravy, znající dobře pravoslaví i jeho život, připomenouti katolickým spolubratřím jedno slovo, jež se táhne jeho červená nit celou vznešenou naukou Kristovou. Je to l á s k a a o d p o u š t ě n í chyb a urážek bližnímu. Nepokládám za paradoxní, řeknu-li, že b e z l á s k y by bylo každé dílo církve Kristovy m r t v é a h l u c h é. Proto, máme-li v úmyslu vyřešiti snad otázku unionismu b e z l á s k y, lépe uděláme, když od svých námah upustíme; pak myšlence tak vysoké prospějeme více, nebudeme-li se do ní vůbec míchati. —

Tato láska musí nás rozohňovati, musí dodávati síly k stálé práci. Pouze láska je základem a vrcholem jediné všeobecné církve.

Tato veliká, svatá láska vyžaduje od nás především, abychom se vzorně, křesťansky snášeli se svými nepřáteli, zvláště pak se svými zbloudivšími bratřími; neboť my všichni jsme bratřími v Kristu!

Ve skutečnosti je tomu však jinak: Místo lásky vyskytuje se mnohde skrytá z l o b a, radost nad nezdarem ruské církve a nad

to obviňování jí z nepravých skutků. Abych dokázal shora zmíněná slova, použiji citátů z tisku, který se tím zajímá. Nedávno jsem četl v „Apoštolátě" článek, nadepsaný „Unionismus v českém národě",* který napsal Jaroslav Durych. Nebudu se zde dotýkati článku jako celku, i když s ním nesouhlasím, dotknu se pouze těch míst, kde ctěný autor podává ne úplně správný náčrtek pravoslavné církve, jak za carské, tak i za bolševické vlády. Skrytou zlobou dýchají jeho slova, když mluví o tom, čeho „se d o č k a l o uzavřené carské pravoslaví", a končí úplně nesprávným tvrzením: o „divokých pronásledováních a výbuších divokého n e p ř á t e l s t v í proti ruské pravoslavné církvi v m a s á c h s a m é h o r u s k é h o l i d u". Neboť, jestliže se vyjadřujeme o neštěstí svého bližního, neřekneme, že se ho d o č k a l, nýbrž řekneme, že ho neštěstí postihlo, nebo zvolíme nějaký podobný výraz. O dočkání se neštěstí mluvíme buď ze škodolibosti, nebo ze zloby, a já se právem domnívám, že tento výraz je zde ve jménu odpouštějící lásky nemístný. Můžeme politovati, můžeme spolucítiti s nešťastným bližním, avšak r a d o v a t i s e z jeho neštěstí, my, křesťané, nesmíme!

Nyní o nepřízni a „divokých pronásledováních pravoslavné církve" ruským obyvatelstvem. Jak emigrantský, tak i sovětský tisk jednomyslně píše o neobyčejném v z r ů s t u náboženského smýšlení v národě a je jasno, že pravoslavného. O „divokých pronásledováních jsem nikdy neslyšel, ačkoliv jsem žil v Rusku až do konce roku 1920. Jestliže by takové bylo bývalo, pak nebylo by pouze proti pravoslaví, nýbrž v ů b e c p r o t i k ř e s ť a n s t v í. Ovšem, pakli počítáme i činnost k a t ů v r u s k é h o n á r o d a za projev j e h o tužeb a přání a vládu za vykonavatelku j e h o vůle, jak to dělá pan Durych ve článku v „Rozmachu", pak musíme souhlasiti se ctěným panem autorem proto, že bylo v Rusku za židovského panství ubito 140 biskupů, 1600 kněží a za časů náboženských průvodů asi 120.000 věřících. Ano, i katolických kněží padlo nemálo smrtí mučednickou včele s prelátem Budkevičem. Kolik jich úpí v žalářích a čeká každou chvíli, že budou postřílení!

Dále následuje vrchol škodolibosti a stěží ukrývaného triumfu. Po celé řadě urážejících epitet na adresu „carské církve", autor s nadšením poznamenává: „Byla rozehnána a vystavena utrpení, mrazu bídy a vichřici revoluce, cizímu vzduchu... To jí neškodí, poněvadž se v dobách svého blahobytu napáchala mnoho věcí zlých" a končí svůj dlouhý monolog zloby, metaje ve tvář církve ruské obvinění, o kterém jsem nikdy nečetl v učebných knihách bohoslovných: „Dnes se nemůže pyšně povyšovati nad katolicismus a m l u v i t i o c í r k v i k a t o l i c k é, j a k o o d í l e A n t i k r i s t o v ě, jak se ráda holedbala u nohou ruských carů". Radil bych panu autorovi, aby se zabýval touto otázkou, když o ní píše s takovým sebevědomím, a aby se obrátil k historii

* Roč. XV. čís. 2., str. 37 — 38.

ruského sektářství; tam najde ukázky, že nazývali dílem Antikrista právě tak katolicismus, jako i „carské pravoslaví". K podobným absurdnostem pravoslaví nedošlo, leč snad v obrazotvornosti pana autora a lidí, hovořících o Rusku a ruské církvi, nemajících však o nich a n i n e j m e n š í c h představ!

Ještě jednou opakuji, budeme-li se takovým způsobem chápati prací unionistických a budeme-li se utíkati ke zbraním, jež zajisté nesluší vojínu Kristovu, pak přijdeme k výsledkům opačným a nadto rozezlíme své protivníky do té míry, že nebudou s námi chtíti ani mluviti! Pouze láskou, odpouštěním všech chyb a urážek dospějeme k možnému sjednocení, proto právě n y n ě j š í přípravná práce musí směřovati více a více k s m í ř e n í ruského národa a pravoslavného kněžstva s katolicismem. Každé smíření, které není falešné, nýbrž u p ř í m n é, potřebuje l á s k y a na tuto lásku křesťanskou nesmíme nikdy zapomínati. Není nic silnějšího nad lásku, není nic krásnějšího a vznešenějšího nad ni a na čí straně je o n a, tam je i vítězství! —

Rovněž to, že jsou časopisy, určené k rozeštvání katolického lidu proti pravoslavnému, pomocí různých článků, jež nemluví netoliko o lásce, nýbrž ani ne o základní nutné snášelivosti, považuji za naprosto n e p ř í p u s t n é. Nazývajíce posměšně pravoslavné kněze „pasáky sviní a hus, zloději koní, bradatými zavšivenými batušky", píšíce články pod názvy „jak krivoslavný batuška ukradl kalich, jak on, přestrojený za čerta strašil lid, křtil svině" a pod. výmysly spolupracovníků pamětihodného časopisu,* dopouštějí se takoví pisatelé vraždy a sice vraždy nejúžasnější, jež může býti v lidstvu, v r a ž d y n á b o ž e n s k é. Zdaž jsou to první kroky k tomu, aby západ podal ruku východu? Zdaž jsou to první kroky k bratrskému křesťanskému sjednocení?!

— Na naší straně je pravda a na uznání této pravdy zbloudivšími bratry spočívá unie. Jako každá jistota sama v sobě, je jasná a svatá, tak i zbraně, jež ji šíří, musejí býti takové, zvláště v otázce ruského národa. Chceme-li, aby o n nás vyslyšel, aby poznal své chyby a š e l po nové, jasné, pravdivé cestě, musíme především vyvolati u něho vůči sobě d ů v ě ř i v o u příchylnost, jeho sympatie — a to se nám podaří toliko láskou. Vždyť není nikoho tajno, že pro různé historické zkušenosti chová se ruský národ ve svém jádře ke každému jinověrci v otázce náboženské nepřátelsky. Ve své naivní prostotě staví v š e c h n y bez rozdílu na j e d n o m í s t o: katoliky, protestanty i mohamedány nazývá „busurmany" (bezbožníky). Zde musí vyjíti od nás ta svatá láska, aby národ poznal, ž e t o l i k o j e j í m j m é n e m k němu jdeme, ž e t o l i k o j e j í m j m é n e m jej chceme vrátiti do lůna obecné církve. Srdce ruského národa, jeho snahy po dobru, jeho obsáhlou, láskyplnou duši, rovněž však jeho příkrou povahu a jeho kruté soudy nad těmi, kdož se staví proti jeho duševním snahám, znají mnozí. V naší otázce závisí úspěch od toho, j a c í přijdeme k němu;

* „Blagověstnik" roč. 1923, čís. 22, 21, 23, roč. 1924 čís. 3, 4, 2.

uvidí-li a pocítí-li, že z bratrské lásky, z péče o jeho spásu v posmrtném životě přišli k němu jeho bratři, půjde za námi a úspěch náš je zabezpečen. K tomu, abychom byli takovými, je třeba především položiti si a vyřešiti otázku: jménem čeho přicházíme? Pakli si můžeme odpověděti s čistým svědomím: ve jménu lásky, ve jménu vytouženého přání duchovní spásy ruského národa, pak nám požehná Pán Bůh na dalekou a těžkou cestu!

Těm však, kteří snad spojují tuto čistě Boží ideu s podlým prospěchářstvím, těm, kteří vidí v unii pouze politické utvrzení svého státu, těm, kteří se připodobňují vlkům v ovčí kůži, těm by bylo lépe, kdyby zůstali doma a svou duševní špinou nepotřísňovali čistých vojínů Kristových!

Tam, kde běží o vyplnění vůle Boží, musejí všechny pozemské a osobní zájmy zůstati stranou!

Jednota v Kristu

Michael d' Herbigny T. J.

VI.

Proti těmto jasným textům, které by bylo snadno rozmnožiti, uvádějí ovšem 28. kánon chalcedonský, jako rozhodný důkaz proti latinské ctižádosti: nepřičítá kánon ten, řadě Cařihrad na druhém místě prvenství Říma jenom právu církevnímu v příčině pouze světské, totiž, trůnu císařskému? Fotius uvádí ovšem po 400 letech tento úvod k tomu kánonu, ale současníci ho neznali, úřední pak sněmovní zprávy nás poučují o jednotlivostech.

Když sněm byl již ukončen a biskupové egyptští odešli, většina biskupů, patriarchátů antiochejského a jerusalemského s vyslanci římskými se sešli porokovat o místních záležitostech těchto dvou patriarchátů. Bylo to 31. října 451. Ostavše samotni, zástupci kraje cařihradského — 183 — ze 630, kteří podepsali ostatní rozhodnutí — sněmují sami téhož dne a odhlasují kánon 28., neoprávněný, avšak ve znění úplně jiném, než udává Fotius.

„Prohlašujeme především, aby dle kánonů bylo zachováno prvenství a vznešená důstojnost přesvatého biskupa starého Říma; také je třeba, aby přesvatý arcibiskup císařského města Cařihradu, nového Říma, měl právo na tutéž důstojnost (neděje se zmínka o prvenství) a obdržel moc světiti metropolity Asie, Pontu a Thrácie. Cařihrad byl by tedy po svaté apoštolské Stolici na druhém místě!" Pozítří, 1. listopadu 451 vyslanci sv. Stolice v závěrečném sezení odsuzují tento kánon a své odsouzení dávají zapsati do sněmovních listin, ne, že by prvenství římské bylo tam popíráno

— ono je tam výslovně uznáno — nýbrž, protože důstojnost stolice alexandrijské a antiochenské dle kánonů nicejských je ohrožena. Ohrožena pro důvod světský a aniž by papež dal k tomu podnět, poznamenává dvakráte úřední list, jímž původci toho kánonu žádají snažně papeže Lva o jeho schválení. Císař Marcian podporuje jejich žádost; neboť jiný starý text (třetí kánon, odhlasovaný v Cařihradě 150 biskupy toho kraje roku 380 a zavržený Římem a ostatní církví jako protivný rozhodnutí nicejskému), nemůže dáti zákonitého oprávnění úkonům patriarchy cařihradského.

Marciánovi, sv. Pulcherii, patriarchu Anatolovi odpovídá Lev s rozhodnou pevností. Všem dává naučení jako nejvyšší biskup. Zavrhuje kánon, nikoliv, aby se bránil, nýbrž, aby vymítil z církve řevnivost, žádá jeho zrušení pod trestem vyloučení z církve: „Sídlo císařské nedělá apoštolské Stolice," píše císaři. A císař oznamuje pokorně své podrobení: „Vaše svatost jednala správně jako biskup apoštoské Stolice, nedovolujíc, aby bylo zavedeno něco nového proti starému řádu." Papež oznámil veškerému východu své rozhodnutí: „Rozhodnutí, stanovená biskupy, odporující kánonům, zavrhujeme a jménem přeblaženého apoštola Petra rušíme je rozhodnutím všeobecným a konečným.

Také Anatol se podrobuje: „Splním poslušně vše, co mně nařídíte," píše. Zříká se kánonu 28. „Jeho platnost a potvrzení byly ovšem ponechány pravomoci Vaší Svatosti." Papež odpouští mu chybu s podmínkou, že se jí více nedopustí, a dává mu přísné naučení. A všecko to se stalo v době, kdy Attila hrozil Římu.

A vskutku, kánon 28. zůstal zavržen. Kdykoliv některý císař nebo patriarcha chce ho obnoviti, je odsouzen. Řím chrání tak ne své prvenství, jež není ohroženo, nýbrž důstojnost Alexandrie a Antiochie a odkaz nicejský. Bludaři — které nynější východ zavrhuje s námi — toho nedbají, je pravda. Ale pravoslavní tohoto východu přijímají bez překvapení rozhodnutí Gelasiovy, které Bolotov takto shrnuje: „Jménem prvenství Petrova potvrzuje římský biskup rozhodnutí sněmů, rozhoduje často sám bez sněmu, přijímá odevšad odvolání, a aniž by od římského rozhodnutí bylo možné odvolání." Pravoslavní biskupové východu podpisují po stech návrh Hormisdův, a Bolotov podotýká: „Rozkol Acaciův se končí o velikonocích roku 519. vítězstvím pravoslaví; bylo to zároveň vítězství biskupa římského. Na rozkaz vyslanců Hormisdových vymazáno z diptych jméno Acaciovo a jeho nástupců, císařů Zenona a Anastasia, a každý biskup podepsal prohlášení Hormisdovo: „Prima salus." Toto prohlášení je výslovné vyznání víry, že dle zaslíbení Kristova Petrovi ztrácí pravověrnost a naději života věčného, kdo se vzdaluje od víry apoštolské Stolice: je to více než slib poslušnosti, jest to ochota podrobiti se učení sv. Stolice a slib, zavrhnouti budoucně všecky, kdož jsou vyloučení z církve, to jest ty, kteří nesouhlasí se Stolicí apoštolskou.

Ovšem objevuje se kánon 28. — nikdy kánonickým neuznaný — opět s Fotiem a Michalem Cerulariem. Dostává také odůvodnění,

dříve neznámé, dle něhož bylo prvenství uděleno Římu církevnímu rozhodnutím, jež chtělo ho poctíti jako sídlo císařovo. Příčina byla tedy poněkud zvláštní, protože první zakladatel křesťanské dynastie přeložil své sídlo mimo Řím; otcové nicejští, jimž nový text připisuje zavedení prvenství římského, chtěli-li Konstantinovi lichotiti, byli by musili vyznamenati nové sídlo. Ale vyvolení Říma bylo mnohem dřívější, posvěcené mučednictvím sv. Petra v Římě a více než dvousetletým vykonáváním světové pravomoci. Odvolání se na důvod tak světský jako je císařské sídlo — pramen pronásledování a později ochrana arianismu — bylo zajisté cizím duchu biskupů a věřících, kteří raději umírají, než by podrobili císařům své křesťanské svědomí.

Přes všecek nátlak císařský i církevní, přes národnostní podrážděnost, které západ dosti nekrotil, východ nikdy nezapomněl, že stolici římské náleží nesrovnatelná a neztratitelná důstojnost, která božským ustanovením udělena byla Petrovi. Tradice až do doby Fotiovy nazývá ji Stolicí apoštolskou. Slovanští apoštolové sv. Cyril a Metod, ač rodem z Cařihradu, zůstali věrnými této víře. Utlačováni preláty německými, obdrželi z Říma schválení své apoštolské činnosti, Cyril šel umřít do Říma, Metod přijal tam svěcení na biskupa, palium a uznání slovanské liturgie. Týž sv. Metod dal svým žákem přeložiti nebo snad sám přeložil do jazyka slovanského sbírku církevních zákonů, nomokanon a když přišel na 28. kánon chalcedonský, rozhodně ho zavrhuje: pozdější dějiny zatajily, potlačily, zapomněly tato zavržení, ale pravoslavný slavista ruský A. Pavlov nalezl je k svému údivu v jednom rukopise slovanském 12. století. Uveřejnil je v Cařihradě v „Visantijskom Vremennik-u" roku 1897. (Sv. IV., str. 150.) Jest to odpověď apoštola Slovanů na otázku náboženskou, kterou si dávají nyní všichni upřímní křesťané ruští:

„Třeba věděti, že toto rozhodnutí (kánon 28.), nebylo přijato papežem Lvem, blahé paměti... A není pravda, jak tvrdí tento kánon, že by svatí otcové byli udělili prvenství a přední důstojnost starému Římu, protože byl hlavním městem říše, nýbrž s hůry vyšla tato přednost: z milosti boží čerpá prvenství svůj původ. Petr, hlava apoštolů, uslyšel z úst našeho Spasitele Ježíše Krista tato slova. (Mat. XVI.) Proto má mezi církevními knížaty vynikající místo a první stolici. Jest ostatně známo, že císařové sídlili v Miláně nebo v Ravenně, jejich paláce jsou tam až do dnešního dne a přece tato města neobdržela prvenství. Důstojnost a přednost kněžského knížectví nebyly ustanoveny přízní světské moci, nýbrž vyvolením Božím a vážností apoštolskou... Jak by také bylo možno pro císaře pozemského přenášeti dary boží a apoštolské přednosti a zaváděti novoty do předpisů neposkvrněné víry? Nezměnitelné vskutku až do konce jsou přednosti starého Říma. Proto jako hlava všech církví nepotřebuje římský papež choditi na všechny sněmy církevní, ale bez jeho účasti, projevené vysláním

některých svých podřízených, sněm církevní je neplatný, ač jedině on stanoví zákonitým, co na sněmě bylo ujednáno."

Tato pevnost v učení tak překvapující, to smýšlení papežské, kterého Pavlov neumí jinému připisovati než sv. Metodovi, nebo někomu z jeho okolí, se ospravedlňuje zcela prostě:

„Jestli někdo nesouhlasí s tím, co pravíme, končí starobylý původce textu slovanského, ať si přečte, co sv. papež Lev píše Marcionovi a Pulcherii blahé paměti, co píše biskupu cařihradskému Anatolovi, a bude přesvědčen o pravdě."

Neukazuje toto napomenutí, v němž najdou katolického ducha svých předků u víře, Slovanům pravou cestu, jak oživiti křesťanství, uposlechnutím totiž Krista a splněním jeho přání: aby byli jedno, jako my jedno jsme? Jakékoliv sjednocení, kde by politika zprostředkovala více nebo aspoň tolik, jako pevná víra, nelíbilo by se Kristu a jeho Otci, ani duším věřícím: jest uskutečniti láskou, co je pravé: jednotu církve v různosti obřadu a liturgických řečí chce Kristus, co prováděli apoštolové a jejich nástupci, a co též nám jest věřiti, chtíti a provésti.

VII.

Nikdo se nesmí cítiti ponížením, uznávaje pravdu a podrobuje se úplně lépe poznané vůli Kristově.

Ruští pravoslavní na sněmě roku 1917 — 1918 doznali, že jejich mimokanonický stav musí býti uveden v souhlas se základními pravidly církve. Upravili tedy své vnitřní zřízení. Patriarcha jejich prohlásil směle, že víra církve a její řád nezávisí od libovůle moci světské nebo od revoluce. Vyzvali veřejně všecky křesťany, aby svým sjednocením vytrhli svět z bezvěrectví a vášní protikřesťanských. Podobně církevní vrchnost řeckého království — 1. září 1868 a 20. ledna 1914 — odvážila se prohlásiti, že poddanství, které ukládá církvi královská moc, je protikánonické. I ostatní samostatné církevní útvary na východě nařikají podobně. Ve Fanaru. Joachim III., největší patriarcha posledních tří století, tázal se 12. — 15. června 1920 všeho episkopátu pravoslavného východu, zda se mu nezdá býti vhodná doba připravovati návrat všech křesťanů k jednotě.

Anglikanismus již od sta let hledá tuto jednotu různými cestami: svou prosbu pronáší slavnostně na konferenci v Lambethě roku 1920. Episkopální církve americké svolaly k témuž cíli světovou konferenci. Luteráni švédští a němečtí vracejí se pomalu k tomu, co Luther zavrhoval: „Hochkirchliche Vereinigung" chce obnoviti episkopát, řády, mši sv., náboženský život, učení a kázeň svátostní. Kalvinisté holandští s doktorem Knyperem, a s těmi, kteří zůstali ještě věřícími v jiných zemích, usnesli se na sblížení ve víře a charitě, které má upravovati cestu k sblížení ještě důvěrnějšímu, trvalejšímu a hlubšímu.

Tužby to dosud neurčité, bázlivé, smísené s dětinskou bázní

před Římem, avšak přece svědčící o účelivé ochotě ke vnuknutím Ducha sv., který vábí duše upřímné ke středišti dosud nepoznanému, v němž je sdružen veškeren episkopát.

Církev katolická neustává nikdy zváti k sobě všecky rozkolníky, kteří se nikdy nesjednotí mimo ni. Volala je — církevní vrchnosti východní i sbory protestantské — aby přišli modlit se a studovat s ní na sněm vatikánský.

Lev XIII. poslal pravoslavným list Praeclara Orientalium dignitas, v němž obrací se hlavně na národy slovanské, Slavorum gentes universas; anglikánům pak list Amantissimae volumtatis 14. dubna 1895 s vřelou prosbou k Anglii. Jeho zasvěcení veškerého světa božskému Srdci Páně prosí, aby láska Ježíšova provedla konečně tu jednotu duší, o kterou tak snažně prosil svého Otce při poslední večeři.

Pius X. nařídil, aby toto zasvěcení každého roku bylo obnovováno; vyzýval věřící na zásadě, aby se modlili za sjednocení církví tři strofy melodu smyrenského sv. Metrofana; přál si, aby každá modlitba, každé sv. přijímání, každá mše sv. prosila Boha o sjednocení.

Benedikt XV. pokoušel se opět a opět, aby nakloníl mysli k sjednocení, aniž by urazil něčí citlivost. V modlitbě, kterou složil za národy východní, zmiňuje se o jejich důležitém postavení, které kdysi zaujímali v církvi, a pokračuje pak: „Chraň nás, Bože, vší nepravosti, která by je od nás odpuzovala, a duch svornosti a lásky, znamení to tvé přítomnosti mezi věřícími, kéž uspíší den, kdy naše a jejich prosby se sjednotí, aby všecek národ a všecek jazyk vyznával Pána našeho Ježíše Krista, syna tvého."

Netřeba se zmiňovati o neobyčejné lásce Pia XI. ku bloudícím obcím východu, nyní tak těžce zkoušeným. Důkazy její jsou zajisté všem známy.

Chtějíce ke sjednocení dospěti, nesmíme zavrhovati ani jedné pravdy, kterou nám víra předkládá jako zjevenou. Třeba jen rozšířiti ducha a přijati plnost zjevení. Církev není bylina teprv vyrůstající, tří nebo čtyřicetiletá, ani strom osmi století. Po dvaceti stoletích větvoví její se rozšířilo po veškerém světě, její větve a její kmen nabyly objemu a síly, jichž neměl křehký stvol při svém začátku; ale zůstává stále týmž stromem, týmž kmenem, má tutéž šťávu, týž život.

Křesťan dvacátého století nesmí se domýšleti, že je bezprostředním a prvním plodem tohoto stromu. Přes prostor a přes časy až k apoštolům musí v jednotě s Kristem milovati všechny, které milost boží oživila v minulosti, přivtělujíc je Kristu. Dle této, vše objímající lásky, podobné lásce Kristově, pozná se pravý jeho učedník. Neboť 4 známky, vytčené vyznáním víry nicaenokonstantinopolitánským, jsou jenom směrnicemi veliké lásky, hlásané Kristem: milovati bratry, milovati v jednotě všecky, jež Duch sv. posvěcuje za všech časů a ve všech končinách. „Církev jedna, svatá, všeobecná a apoštolská."

Přijměme od Ježíše všecku pravdu, jako všecek rozsah jeho lásky. Bratře, ty bys nechtěl slyšeti Krista leč Písmem sv.: uznej a věř, že ho musíš slyšeti i v učící církvi, kterou oživuje svým Duchem. Nestoriane nebo monofysite, věrni jednomu nebo dvěma sněmům, vy chráníte jejich víru: osvěťte ji, doplňte ji následujícími. Zbožní pravoslavní, kteří si vážíte 7 prvních sněmů církevních, nezavrhujte nic, nýbrž vyznávejte radostně, že Duch sv. dosud chrání církev, přijměte všecka jeho osvícení století následujících. Co se zdá býti nerozluštitelnou nesnází, hora po století neotřesená, ztratí se vlivem modlitby důvěrné: Horo, vrhni se do moře!

Církevní modlitba prosí stále při mši sv. pro Kristovu krev: abys své církvi pokoj a jednotu uděliti ráčil; prosí řecky i slovansky, dle vzorů, jež pravoslaví zdědilo od sv. Jana Zlatoústého.

A proto, kdyby dopuštění zdánlivého rozštěpení trvalo až do konce světa, modlitba tato bude vyslyšena aspoň tenkrát. Úkolem křesťanů však je toužiti po ní celou duší, ji doufati, připravovati, k ní přispívati, urychliti její uskutečnění a dávati příklad jednoty.

Vladimir Solovjev, veliký myslitel ruský, vyslovuje toto přesvědčení na konci svého posledního díla: „Tři rozmluvy", vznešeným obrazem. Při skonání světa, před tváří Antikrista a před všeobecným sněmem odpadlíků naplňuje se sjednocení. Veliký zástup odpadlíků oslavuje nadšenou písní odtržení lidstva ode všeho božského. Jenom papež Petr II. a s ním malý hlouček věřících zůstávají věrnými Ježíši Kristu a zpívají na odpor Antikristovi zaslíbení Páně: Brány pekelné jí nepřemohou. Tohoto vzepření se Antikristovi následují jiné dva hloučky: Metropolita Ivan, zástupce pravoslavných a profesor Paulus s několika protestanty přibližují se k papeži Petrovi II. a s ním vyznávají víru v Ježíše Krista, Syna Božího, vtělené Slovo, ukřižované a vzkříšené pro spásu světa. Zástupce pravoslavných, metropolita Ivan, volá: „Nyní, dítky, jest ta chvíle, v níž plní se modlitba Kristova za učedníky: aby byli všichni jedno. Kéž náš bratr Petr pásti může poslední ovce Spasitelovy." Zástupce protestantů pak zavolá: „Ty jsi Petr..." Tak se naplňuje sjednocení... Vtom vznikne veliká jasnost. Znamení veliké ukáže se na nebi: žena, přioděná sluncem: „Ejhle, naše vítězné znamení," zvolá papež, „spějme za ním." A vedle své dva spojence a všecek zástup věrných k Neposkvrněné Panně.

Z francouzského: Vil. Hladký.

Poměr církve a pravoslavných vzdělanců k bolševismu

Napsal Mikuláš Glukovskij

Sjednocení církví je internacionála jenom jinak zakuklená. Prvními šiřitely internacionály u nás byli jesuité a lidé obrácení na katolictví ze zoufalství jako Čaadajev. Překvapuje poněkud, když vidíme, kterak Dostojevskij, jenž

znal pravou cenu katolictví, podává ruku oněm pánům ve své pověstné přednášce o Puškinovi.

„Teprve později byla idea internacionály přejata v jiné podobě od liberálů, pak od marxistů až k „tovaryšům", kteří nám nyní vládnou. A nyní chtěli byste hlásati sbratření náboženské, kdy s velikou ostražitostí bráníte naše čelo před ničemnosti nepřátelskou."

„Chtěli byste, aby naše národní individualita rozplynula se v romanismu, jenž je mnohem nebezpečnější a škodlivější pro náš germanismus?"

Roku 1919 zesílil bolševismus své policejní vyzbrojení, aby mohl úplně umlčeti všecky své vnitřní protivníky. Vedle krveprolití pořádaných čekou, jejichž obětí byli bez rozdílu staří majetníci, duchovenstvo, vzdělanci a také četní venkované a dělníci (nedosti učeliví), vláda lidových komisařů začala užívati taktiky lstivé, vyčkávací, proti církvi. Mnozí vojáci červené armády chodili pravidelně do kostela, často se stávalo při otevření nějaké továrny, že její správa — proletáři opravdoví — si přála, aby zahájení práce oslaveno bylo nějakým obřadem církevním, a proto komunisti neodvážili se beze všeho postupovati ku potlačení předsudků náboženských. Zatím, více nežli každodenní střílení, hlad dusil každý pokus odporu. A v téže době, kdy revoluční opojení prvního období přešla v tupou zmalatnělost všeobecné, neutěšené bídy, lid městský navracel se k modlitbě, k zachovávání všech církevních předpisů, aby došel aspoň jakéhosi ulehčení duše. V zimě bez dřeva a světla, kdy cesty staly se neschůdnými pro sníh, smetí, zdechliny koní a psů, kdy člověk sotva se odvážil vyjíti mezi nebezpečné tlupy zákeřníků, hledajících stále nové oběti, kostely spoře osvětlené zaznívaly vážnými, smutnými zpěvy; obřady posvátné byly konány radostně, se zachováním všech předpisů bez nejmenších úlev, jež doby šťastnější do bohoslužeb uvedly, a ve stínu kořilo se všecko usoužené obyvatelstvo, obličeje vpadlé, hadry ubohé, výrazy zoufalé malomyslnosti; nebylo křesťanské rodiny, jež by se neměla modliti za duši zemřelého nebo za záchranu příbuzného, soužícího se v mučírnách čekistů.

Tato vytrvalost v křesťanském smýšlení zarážela vládce Rusi (z větší části nekřesťany původem a neznabohy přesvědčením). Veškerými úsilím snažili se rozvrátiti církev, aniž by příliš otevřeně porušovali zákon o svobodě náboženské, kterou sami vyhlásili. Nebyla zakazována diecésní shromáždění, ale žádný nesměl cestovati bez výslovného dovolení komunistické policie, a stačilo tajné nařízení, aby žádný z povolaných neobdržel v čas jízdní lístek a farnosti zůstávaly odtržené jedny od druhých. Sotva některý duchovní se vyznamenal svou oblíbeností, již mu hodili na krk proces pro rejdy protirevoluční anebo také pro nějaký všeobecný přestupek nazdařbůh vynalezený. Kázání bylo skoro úplně zakázáno, protože žádná řeč nesměla se veřejně konati bez schválení podezřívavých, úplně negramotných vyzvědačů státních. Tak známý

badatel a bohoslovec kazaňské akademie Antonin Grisiuk usmrcen byl roku 1921, Mous Nikandro, arcibiskup z Kolomny a Mošaiska, horlivý pomocník patriarchy Tichona, člověk opravdu rekovné svatosti, byl bez ustání žalářován. Sužováním všeho druhu snažili se utrápiti smělého ducha nemocného hrdiny, až roku 1923 zavedli ho do žaláře ve Vladiměři, kde ho nechali umříti. Konečně hleděli komunisté využitkovati všech rozepří, vzniklých mezi duchovními: zvláště zmínky zasluhuje případ v Penso, kde dva oreláti se přeli o stolec biskupský roku 1920. Úředníci komisariátu (nekřesťané) vnitra, hleděli všemi prostředky pomoci k vítězství tomu, jenž se vzepřel proti patriarchovi, a tak byl podán první zajímavý příklad „církve sovětské".

Vítězství zbraní bolševických, patrná politická a morální zaostalost protirevoluce, řízené Denikinem, Kolčákem a Wrangelem, nepříliš šlechetná bezstarostnost Evropy způsobily, že despotická vláda, nastolená stranou komunistickou v Rusku, zdála se nepřemožitelnou. Postrach, hlad, konaly také své dílo, drobice začátky duchovní reakce, jež bylo pozorovati roku 1918. Nezdálo se také možným, že diktatura bolševická zabočí na cesty zákonité nebo aspoň vlády rozumné. Velká touha po míru za každou cenu spojená s hlubokým zklamáním vystěhovalců dohánělа jednu část vystěhovalců hledat nějaký způsob dorozumění s držiteli moci. Již roku 1920 byl ubohý petrohradský profesor Gredeskul voděn silnou hlídkou komunistickou od jednoho shromáždění do druhého a vyznával „mea culpa" ve jménu inteligence a zapaloval kadidlo před novými vládci a moudrými pány Ruska. Náhradou obdržel pak tento bývalý právník měšťácký a člen direktoria strany konstituční po několika letech postu některou skývu bílého chleba. V létě roku 1921 (to jest, po volnějších zařízeních, k nimž bolševická vláda byla donucena povstáním kronštadským a všeobecným pozdvižením sedláků, přijavších jméno nové politiky hospodářské), našla se mezi vystěhovalci skupina 7 kajícníků, kteří ve sbírce črt („Nové směry") chtěli naznačiti program pokoření se vzdělanců slávě diktatury leninovské. Moskevská vláda, uvrhnuvší do žaláře celý výbor utvořený od vzdělanců na podporu hladovících a davši dovolení Zinovjevovi ke hroznému krveprolití v srpnu roku 1921 v Petrohradě (profesor Tagancev, básník Gumilev, spisovatel Lazarevski a jiných 60 bylo zastřeleno), učinila svědomitě všecko, co mohla, aby zahladila nadšení „pro vzájemné zapomenutí všech urážek". Avšak cosi z nich přece zůstalo, jak v Rusku, tak i mezi vystěhovalci.

Za jakousi reakci proti tomuto směru „do Kanossy" (tak se nazýval jeden článek kající skupiny), může se pokládati hnutí zvané „eurasiánské". Více méně unistická teorie (již naznačená slavofilem Lamanskim v jeho spisku: „Tři světy" a nyní ohřívaná kníž. N. Trubeckým), o zvláštním poslání Rusi mezi Evropou a Asií, s nimiž je sice spřízněna, zachovávajíc však svou duševní podstatu, úplně rozdílnou od jedné i od druhé. Sbírka článků Petra

Savického, P. Smirnského, Jiřího V. Florovského, knížete N. S. Trubeckého pod společným titulem „Exodus k východu", tisknutá ve Srědci roku 1921, vyjadřuje teorie a naděje tohoto nového způsobu ruského mesianismu.

Církev byla v Rusku umlčena, ale v nesnázích a pokořeních všeho druhu pokračovala ve své mravní činnosti v lidu. Její rozptýlení členové ve vyhnanství hleděli se sdružiti. Jakýsi sněm shromáždil se v Karlovicích roku 1921. Pod předsednictvím známého metropolity Antonia (Chrapovitskij) z Kyjeva byl stanoven spíše politický program strany klerikální mezi vyhnanci a naznačena činnost ke vzkříšení církve. Sněm karlovický nejenom proklel bolševiky a jakýkoliv druh socialismu, nýbrž výslovně prohlásil, že prospěch církve ruské je nerozlučně spojen s obnovením monarchie. Řeči pronesené v Karlovicích poskytly bolševikům podklad k obžalobě proti kleru zbylému v Rusku, když bolševici zavedli veliké procesy, v nichž biskupové a kněží na Rusi měli býti usvědčeni, že souhlasí se svými vystěhovalými druhy.

„Nová hospodářská politika", vyhlášená v březnu 1921, poskytovala sedlákům jistou svobodu nabývati majetku a volně ho užívati. Proto nastávalo nebezpečí, že hmotnou podporou bohatších a vzdělanějších sedláků církev nabude značného vlivu na venkově.

Vláda bolševická cítila se nyní na vrcholu své moci. Způsob, jakým Evropa v naději na nějaký obchod, stavěla se ochotnou zapomenouti na všecek odpor a stisknouti srdečně ruku vrahům a loupežníkům, poskytoval jistotu, že také všecky ukrutnosti budoucí budou posuzovány s přátelskou shovívavostí. A v únoru 1922 začala veliká činnost proti církvi pravoslavné (rozšířená později i na církev katolickou). Pod demagogickou záminkou pomoci hladovícím, dali se do olupování kostelů. Pro biskupy a kněze, kteří, jsouce poslušni kánonu, bránili se zabírání sv. nádobí, byly nachystány žaláře a zastřelení.

V dubnu 1922 byl „o s a m o c e n" patriarcha Tichon. Na lid, jenž modle se na kolenou chtěl lupičům dělati překážku, nachystány byly strojní pušky. V krátké době tisíce duchovních naplňovaly žaláře a rozsudky smrti jenom pršely. Aby zamezili všecek pokus náboženského hnutí mezi vzdělanci, přikročili v září roku 1922 k ochrannému vypuzení do vyhnanství, dílem na Sibiř, dílem do ciziny všech známých spisovatelů, filosofů, literátů, učenců, kteří by svým duchovním věhlasem mohli představovati středisko mravního a rozumového odporu. Po druhé bylo v Rusku (po prvé po roku 1848 za Mikuláše I.), zakázáno vyučování filosofie, protože všecko volné přemýšlení uvádí v nebezpečí panující režim.

Ale mechanické vykořenění nestačí. Bolševici se necítí bezpečnými, dokud je v zemi ještě někdo, kdo není jejich úplným otrokem, církve, která svou podstatou je jim cizí. Všecky hlučné a nákladné reje protináboženské propagandy (slavnosti, průvody, ceremonie potupné), nemohou zastříti skutečnosti, že ještě dlouho

valná většina lidu raději jde do kostela hledat útěchu duchovní než na orgie a maškarády „Komsvolmolců" (mladí komunisté, kteří z polovice nejsou křesťané a tři čtvrtiny nebyly nikdy pravoslavnými).

Je vskutku důmyslným pokusem komunistické policie politické, změniti církev tak, aby byla zdánlivě pravoslavnou, avšak ve skutečnosti úplně oddanou státu bezbožecko marxistickému. Lidoví komisaři nepřejí si odluky církve od státu, nýbrž chtějí míti svou státní církev, jejímž dogmatům nevěří, které však přece zabezpečují postavení přednostní, aby „pověry" ovládaného lidu byly pod vládním dozorem.

Če-ce (v únoru 1922 z ohledu na cizí vlády, jež pozvaly sověty do Janova, zakuklená pod jiným názvem G. P. N.), podařilo se najíti odbojného metropolitu a dva kněze, Vvedenského a Krasnického, kteří buď z prostosrdečnosti nebo z osobní řevnivosti berou na sebe úkol „obnoviti církev". Po užalářování patriarchy Tichona a zapuzení nebo povraždění vlivných prelátů církve pravoslavné, zřízena byla „nová nejvyšší správa církve", ve které „novotáři" mají vrch. Faráři, kteří nepřijmou nového představenstva, jsou uvězněni a jejich kostely jsou přiděleny novým farářům. Če-ka (G. P. N.) vrhá do žalářů, střílí biskupy a Antonius světí nové lžibiskupy ze svých přívrženců, aby byla ve vyšším duchovenstvu většina bolševikům příznivá. A ta chvíle zdá se býti zde v dubnu 1923 a tu jest svolán „sněm". Aby zamezena byla všecka překvapení, dává před otevřením sněmu Če-ka vyplniti a podepsati dotazník, v němž jest každému odpověděti na otázky:

1. Schvalujete odpor patriarchy Tichona proti nařízení sovětů?
2. Schvalujete klatbu, vyhlášenou od patriarchy na bolševiky (roku 1918)?
3. Jste nepřítelem sovětské vlády?

A tak každý prelát, kněz nebo laik mohl si „svobodně" zvoliti stolici v kostele sv. Spasitele (kde se sněm měl konati), nebo podzemní kobku v Lubjance (kde končí nepřátelé nynější vlády). A většinou hlasů prohlásil sněm, podporovaný velmi ochotným doporučením tisku komunistického patriarchu Tichona za sesazena a dal křesťanské církvi pravoslavné novou ústavu. Zmínky zasluhuje, že na začátku sněmování dán byl politickou policií předákům (Antoniovi, Vvedenskému a Krasnickému) rozkaz, aby nic podstatného neměnili v učení a obřadech, poněvadž by lid to zpozoroval, že to není více jeho církev, a jí se vzdaloval.

Tyto poslední črty chtějí jenom udati hlavní události poslední doby. Skutečné dějiny církve pravoslavné v tomto roce, dějiny potřísněné krví a zářící vznešeným mučednictvím, vyžadovaly by zvláštního studia.

Avšak, již z toho, co jest tu pověděno, lze viděti, jaký je úděl pravoslavného křesťanství pod bolševickým despotismem."

Z italského přeložil V. Hladký.

* Uveřejňujeme tento článek Mikuláše Globokovského, bývalého profesora

Ruské pravoslavné duchovenstvo a katolictví

Gleb Verchovský

V.

ento styk otevřel mi nové obzory. Na návrh dvou profesorů duchovní akademie kyjevské scházeli jsme se každý čtvrtek u jednoho duchovního ku vědeckému probírání všech příslušných otázek, zvouce na své schůze i pravoslavné duchovní smýšlení jiného. Pomalu klonili se i tito k unionismu a naše skupina stále se množila. Účastnili se našich rozhovorů také vlivní mužové světští z Kyjeva, profesoři a členové společnosti filosoficko-náboženské.

Tak jsme mohli prozkoumati řadu zajímavých záhad na poli dogmatu a mravouky a došli jsme ku souhlasným závěrům. Shodnuvše se v záměrech a cílech, rozhodli jsme se jednati také na venek našeho kroužku. Protektorem naším zvolili jsme papeže Lva Velikého, jehož pravoslavný kalendář klade na 18. února, a vytkli jsme následující pravidla: Všichni ruští duchovní s námi sdružení zavazují se, že budou činiti vzpomínku římského papeže při proskomidii a kázati o sblížení a sjednocení církví, rovněž o častém přijímání a zvláštní úctě nejsvětější Svátosti oltářní a že budou zpovídati dle pravidel katolické mravouky, užívajíce této příležitosti také ku rozšíření katolického učení.

Všichni údové společnosti sv. Lva pokládají za jedinou správ-

duchovní akademie petrohradské, nejslavnějšího exegety ruského této doby. Bolševismus přerušil jeho neúnavnou činnost vědeckou. Po krátkém pobytu ve Finsku a po krátkém období, v němž přednášel o dějinách církve pravoslavné na universitě v Upsale, jmenován byl profesorem na universitě v Bělehradě. Svým smýšlením zosobňuje směr svobodomyslný v pravoslavné církvi ruské. Je nadšeným obdivovatelem patriarchy Tichona, jehož odpor dle posledních zpráv zdá se býti otřesen. Patriarcha Tichon zdá se býti ochoten uznati vládu sovětů a odsouditi ruskou hierarchii zahraniční a její monarchismus. Ve svém odvolání, rozšířeném bolševickým tiskem, píše: „Uznávám spravedlnost soudního rozsudku, lituji svých přestupků proti nynější správě a prosím nejvyšší soudní stolici, aby zmírnila svůj rozsudek a mě propustila na svobodu. Od této chvíle nejsem více nepřítelem sovětů. Určitě a rozhodně zříkám se protirevolučního hnutí monarchistického a bílých gard jak v Rusku, tak v zahraničí."

„Times" tvrdí v čísle z 9. června, že církev červená nebo živá získala mnohé křesťany pravoslavné a že miliony podrobí se jejímu vlivu. Stane, prý, se národní církví ruskou. Srov. Perovský. Encore l'Église russe. La Revue catholique des idées et des faits. 1923, č. 15. (6. července), str. 13 — 14. Tichon chválil též zacházení sovětů s ním a prohlásil, že sněm církve živé neměl žádného práva ho zesazovati. (Dni, Berlin, č. 207, 7, července, str. 3. Dle nejnovějšího článku v „The Christian East", Globokowskij hledí pesimistický na poměr mezi církví pravoslavnou a katolickou. O jeho náhled sdílí se s ním většina ruské inteligence. Potvrzení toho nacházíme v knize Rossia i Latinstvo, Berlin 1923. Je to sbírka článků od Savického, Suvčinského, Bitsilia, Verndského, Trubeckého, Kartaševa, Florovského a Iliče. Pozoruhodný je také článek Trubeckého Skandály unie. Dle článků těchto spisovatelů shoda bolševismu s katolictvím v jejich snahách využíti Ruska ke svým zvláštním cílům, opírá se o fakta. P. r.

nou cestu ku sjednocení budování a nikoliv bourání: to jest nikoliv hádky a politiku, nýbrž tajemnou milost prýštící se z nejsvětější Svátosti. K tomu účelu zavedli opravdu zvláštní služby Boží, tak zvané nešpory k nejsvětější Svátosti. Každý čtvrtek v jedné z farností, jejímž je některý člen společnosti sv. Lva představeným, o čtvrté hodině odpolední otevře se oltář, osvítí kostel a konají se obvyklé nešpory, ale na místě, kde o slavných nešporách sváteních se čte Písmo sv. Starého zákona (paremie), zpívá se kánon k sv. přijímání a akathist k proměňování. Po přečtení akathistu a ukončení kánonu jiný kněz společnosti sv. Lva má kázání mravoučného obsahu o témže předmětu. V těchto řečech bývají věřící vyzýváni k uctívání sv. tajemství, k lásce k svátostnému Spasiteli, k častému sv. přijímání, a bývá jim vykládáno učení o nejsvětější Svátosti oltářní a svátosti pokání. Tyto nešpory slavené po řadě v různých farnostech přitahovaly veliké množství věřících, kteří toužebně naslouchali slovu Božímu; tato nová bohoslužba byla velmi oblíbena. Často konal ji náměstek metropolity kyjevského, který také byl členem společnosti sv. Lva. Účastenství tohoto biskupa při oněch bohoslužbách nebylo žádnou výjimkou, neboť sám patriarcha Tichon schválil toto jednání.

Roku 1921 jeden ze světských členů společnosti, který později dal se vysvětiti na kněze a byl osobním přítelem patriarchy Tichona, odebral se do Moskvy a podával zprávu patriarchovi o zřízení a o působení společnosti, prosil o požehnání pro všecky pravoslavné duchovní i laiky, kteří se společnosti súčastnili, aby byli povzbuzeni a v práci vytrvali. Patriarcha odpověděl, že z celého srdce dává své požehnání a velmi lituje, že sám z politických příčin se nemůže státi členem společnosti sv. Lva, ale že jí srdcem i duší přináleží.

Přátelský vztah patriarchy veškeré Rusi Tichona ku snahám unionistickým projevil se častokráte hned od začátku jeho patriarchátu, zvláště pak, když činnost unionistická počala se rozvíjeti v Petrohradu a Moskvě r. 1920—1921.

VI.

Revoluce únorová r. 1917 a ustanovení katolického exarchátu pro veškerou Rus poskytly katolickému hnutí na Rusi úplně nové možnosti ku rozvoji. Vážně byla ohrožena vnitřní jednota pravoslavné církve ruské, až dosud udržovaná státním systémem, který ji chránil a řídil. Otázka sblížení s církví katolickou, která za staré vlády nesměla býti ani zmíněna, stala se střediskem všeobecné pozornosti i v kruzích duchovenstva, které nebyly v žádném spojení s tajným hnutím unionistickým, dříve vzpomenutým. Zvláště však myšlenka sjednocení nabyla půdy po revoluci říjnové, když hnutí protináboženské a utiskování křesťanství staly se hlavním pracovním úkolem nové vlády bolševické. První pokus odporu, na nějž

se vzmohl svět pravoslavný, směřoval k tomu, spojiti všecky síly křesťanské na Rusi proti společnému nepříteli.

V Petrohradě již od podzimu r. 1918 pravoslavný metropolita Benjamin a jiní vynikající zástupci duchovenstva zvali na své schůze katolického exarchu Leonidu Fjodorova a jiné kněze jemu podřízené, aby s nimi vypracovali společný plán obrany proti násilí bolševickému.

Setkavše se na tomto poli zákonité obrany zástupcové duchovenstva pravoslavného, naučili se poznávati smýšlení ruských katolíků a následek toho byl, že zatoužili blíže zkoumati možnost spojení s Římem. Metropolita Benjamin choval se blahovolně k těmto záměrům. Prvým projevem jejich byl návrh učiněný exarchu Leonidovi, aby zřídil duchovní útulek pro pravoslavný klerus; vybrán byl klášter nedaleko Petrohradu, kde se měla scházeti část duchovenstva petrohradského pod duchovním řízením exarchovým. Potom navrhl metropolita exarchovi Leonidovi, aby vypracoval pravidla ku vystavení nejsvětější Svátosti oltářní dle východního obřadu v souhlasu s předpisy pravoslavného obřadu.

Ale dříve než mohlo býti započato s prováděním těchto záměrů, vypuklo hnutí nelibosti a odporu v pravoslavném duchovenstvu v Petrohradě proti „latinskému vpádu". Pomocí dvou kněží latinisujících, spojených s Poláky, dalo se do boje duchovenstvo obřadu latinského, snažíc se vzbuditi nedůvěru proti exarchu Leonidovi a proti řeckému obřadu a započalo hádky, urážlivým kázáním proti církvi pravoslavné a jejímu duchovenstvu. Účast dvou duchovních katolických obřadu řeckého proti vůli exarchově v řadách duchovenstva latinsko-katolického, jež započalo nechutný boj, vzbudilo nedůvěru pravoslavného duchovenstva proti exarchovi samému, ač on veškerým svým úsilím snažil se přemluviti latince, aby ustali od svého počínání tak nebezpečného svatému dílu sjednocení církví. Na svou námitku: Kdyby se vám i podařilo obrátiti na obřad latinský nějaký tisíc Rusů, odpudíte svým počínáním desítky milionů od pravé církve," obdržel odpověď: „A co na tom? Ať si jdou k ďasu!"

Pravoslavní trpce zklamáni a zaměňujíce z příčin na snadě jsoucích ruské průkopníky katolictví s latinisujícími Poláky, vyhlásili se svých kazatelen válku každému pokusu o rozšíření katolictví. Exarcha Leonidas viděl se donucena osobně zajíti k patriarchu Tichonovi do Moskvy a poprosil ho, aby uklidnil poněkud pravoslavné horlitele. Patriarcha uváživ vysvětlení poskytnuté mu exarchou, jak Poláci kazí svou národnostní politikou práci církevní, slíbil, že vyhoví rád přání exarchovu. Ale nebylo více možno pokračovati v díle sjednocení v Petrohradě, protože většina lidu hleděla na katolíky jako na latince a Poláky a hlavní příznivec díla metropolita Benjamin byl od bolševiků zavražděn.

VII.

V Moskvě v letech 1921—22 na podnět několika vlivných členů duchovenstva pravoslavného a s úchvalou patriarchy Nikona konalo se několik veřejných schůzí katolíků s pravoslavnými, na nichž bylo uvažováno o způsobu a možnosti spojení církve pravoslavné se sv. Stolicí. Pravoslavní žádali výslovně, aby na schůze nebyli připuštěni Poláci. Část katolická byla zastoupena exarchou Leonidem, představeným ruské farnosti katolické v Moskvě otcem Vladimírem Abrikosovem a jinými čtyřmi laiky.

Duchovenstvo pravoslavné a také ona část, která velmi toužebně si přála míti uskutečněnu unii, vyslovovalo stále nelibost ku proselytismu latinskému, v němž Poláci stále setrvávali proti výslovnému přání Říma a proti požadavkům katolíků ruských na rozhovorech mající účast. Ze všeho jednání pravoslavných vyzíral nedostatek důvěry ku svaté Stolici, protože s velikou shovívavostí nechávala jednati Poláky ve smyslu sjednocení úplně nepřátelském.

Pravoslavní zvyklí viděti u duchovenstva katolického neobyčejnou ukázněnost a bezpodmínečnou poslušnost, nemohli pochopiti, že by mohli Poláci jednati s takovou odvahou proti předpisům církevním, kdyby nebyli tajně podporováni s vyššího místa.

Vynikající kazatel moskevský pravil: „Katolíci neuznávají ani našich svátostí: biskupové katoličtí biřmují znova před našimi zraky Rusy obrácené na katolictví. Byl tím hluboce uražen svatý patriarcha Tichon a vyslovil podezření, že i vy ruští katolíci jednáte podobně, ale tajíte to před námi."

Jiný kněz velmi oblíbený, ba zbožňovaný v Moskvě, jenž žil dlouhá leta v Americe a mohl z blízka viděti poměr mezi katolíky východního a latinského obřadu, pravil nám toto: „Vy budete vždy pokořováni latiníky, pokládáni od nich za katolíky nižšího stupně, a oni nikdy vám nedovolí vyjíti z předsíně. Vy věříte všem slibům daným slavnostně od svaté Stolice, ale jejich splnění ještě neviděl nikdo. Vám samým věříme, věříme vaší upřímnosti, vašemu přesvědčení, ale věříme také, že vy sami jste klamáni. Nejlepším toho důkazem je stav, v němž se nyní nacházíte: pronásledování, které snášíte od vašich bratří latiníků-Poláků v této zemi, a Řím vás ani hmotně ani mravně nepodporuje. Chcete-li býti tělesnými i duševními mučedníky, mějtež si, my však prohlašujeme, že nemůžeme a nechceme jimi býti.

Z řečí těchto dvou kněží vysvítá hlavní překážka, která se naskytla naší snaze unionistické v Moskvě. Také bolševici přispěli ku zmaření jejího zdaru: všichni, kteří se súčastnili schůzí, jsou buď ve vězení, nebo vypuzeni z Ruska. Sotva započaly naše schůze v Moskvě, biskup Czeplak poslal tam mladého kněze Niemancewicze, jenž se dal v latinském kostele sv. Petra a Pavla do téhož ničivého díla, které rozvíjel v Petrohradě s velikým úspěchem kněz Pavel Chodnevicz. Kněz Niemancewicz kázal jazykem ruským zko-

moleným; zavedl bohoslužby v jazyku ruském, užívaje velmi špatných překladů; zřídil spolek terciářů sv. Františka pro několik „zbožných" paní ruských, latinismu přejících. Vskutku mnozí Rusové přijali obřad latinský . . . , aby nabyli blahovůle u polského vyslanectví, aby dobyli polského pasovního visa, mohli uprchnouti ze země sovětů do Polska a tam se usadili. Ale i Rusové upřímně katoličtí v Moskvě seskupili se okolo kněze Abrikosova při malém kostele Narození Panny Marie.

VIII.

Povahopis ruského duchovenstva doplním některými vzpomínkami ze Sibiře. Asi šest měsíců před revolucí přišel jsem do Irkutsku k vůl' nějakým církevním záležitostem a našel jsem v pravoslavném semináři „kroužek unionistů", nazvaný k poctě velikého myslitele ruského „kroužek Vladimíra Solovjeva". Starostou byl sám představený semináře, archimandrita N. N. Nemohl jsem se súčastniti jejich činnosti, protože jsem se zdržel v Irkutsku jenom týden a bydle u latinského faráře, musil jsem se z pochopitelných důvodů vystříhati častějších a veřejných styků s ruským archimandritou a jeho společníky: bylo by to vzbudilo podezření nového biskupa pravoslavného v Irkutsku, archimandritovi i tak nepřátelského. Vypukla revoluce, spojení mezi Ruskem a Sibiří bylo dlouhou dobu přerušeno, a proto nevím ničeho o dalším osudu kroužku „Vladimíra Solovjeva". Avšak vím, že kroužek nebyl jediným v Sibiři; spolky podobné byly také v Tomsku a Charbině.

IX.

Nyní měl bych něco povědětí o duchovních starověrců, kteří v druhé polovici 16. století odtrhli se od církve státní, zvané nikonianské.

Je známo, že různé sekty starověrců, tak řečený „rozkol", čítají na 30 milionů věřících, neuznávající církve, která až do r. 1917 byla církví státní, ale jsou pravoslavní. Dvě třetiny tohoto počtu tvoří církev s duchovní správou zvanou austriackou; mají stolici metropolitní, 2 arcibiskupy, 18 diecésí s 20 biskupy, kteří teprve po ukazu cara Mikuláše II. o svobodě svědomí (r. 1905) mohli veřejně konati bohoslužby a scházeti se každoročně v Moskvě na sněmě, porokovati o všech otázkách své církve se týkajících.

V prosinci r. 1916 obdržel jsem já a jiní duchovní katoličtí východního obřadu z Petrohradu, otcové Kolpinski, Zerčarrinov a Semiacki, pozvání od dvou vynikajících biskupů starověreckých: Geroncia, arcibiskupa petrohradského a tverského, a Innocence, biskupa nižně-novgorodského a arsamašského, abychom se súčastnili schůze duchovních a laiků, která se měla konati na sv. Mikuláše v asylu založeném Čebukinem, v předměstí moskevském.

Pondět ke schůzi zavdal arcibiskup Innocenc, jenž již od delší

doby byl nakloněn ku sjednocení s Římem. Ze starověrců súčastnilo se schůze 15 kněží z Petrohradu a asi 25 laiků, bohatých a vlivných obchodníků, pilných čtenářů bohoslovných knih, kteří

Orli, Omladina nesou rakev s p. arcibiskupem.

zaujímali ve správě církve starověrecké velmi důležité místo. Přítomen byl také otec Susalev, jenž r. 1909 přestoupil na katolictví. My, Rusi katoličtí, byli jsme na schůzi čtyři. Z církve státní nebyl přítomen nikdo. Účelem schůze dle slov arcibiskupa Geroncia, jenž

předsedal, bylo: uslyšeti z úst ruských katolických kněží, které je opravdu učení katolické, a zkoušeti možnost shody starověrců se sv. Stolicí.

Ve jménu svých druhů jsem prohlásil, že jsme ochotni odpověděti na každou nám danou otázku jako zástupcové katolické církve ruské, a že rádi bereme na se svěřený úkol.

Tu biskup Innocenc vyložil mínění ruských starověrců o církvi katolické. „Četli jsme," pravil, „a ještě nyní čteme hrozné obžaloby proti církvi katolické a proti latiníkům, ale jsme tomu již navykli, že křesťané vzájemně hanebně se tupí, že nemůžeme všemu věřiti, co se píše. Přece můžeme věřiti vám, kteří jste rovněž mužové ruští a svobodně a vědomě obrátili jste se ke katolictví."

„Řeknu upřímně, nerozčiluje nás otázka o římském primátu, ani vycházení Ducha sv. i od Syna, ani o Neposkvrněném Početí, ani o očistci. Ve všech těchto věcech souhlasíme s vámi, protože všecko to je obsaženo i v našem pravoslavném učení, ve spisech sv. Otců východní církve, v naší liturgii. Zajímají nás však otázky, které vám se mohou zdáti podružnými, ale které mají rozhodnou důležitost, chceme-li se vzájemně pochopiti. Jsou snad tyto otázky, jejichž nejistota je hlavní překážkou sblížení našeho s katolíky, jenom ovocem pomluv rozšiřovaných od nepřátel církve katolické a jednoty stáda Kristova a od tisíciletí udržují v nás ducha Římu nepřátelského."

Odpověděl jsem, že je nám dobře známo učení pravoslavných starověrců a že nás dělí pouze nedorozumění.

Nyní povstal mladý bohoslovec Alexander Akinfievič, od několika let oslepl, ale neobyčejně učený, vzdělaný a výmluvný, zvláště když se s někým ohnivě přel.

„Přidávaje se úplně k tomu, co právě řekl arcibiskup Innocenc, chci naznačiti otázku, která nás velice mate při církvi katolické. Je to otázka o pokladu zásluh, o dobrých skutcích, vykonaných nad potřebu a o odpustcích, které odtud vycházejí."

Jest mi přiznati, že jsem byl překvapen takovým uvedením této otázky, jakož i řečnickou dokonalostí oslepého bohoslovce a správností a jistotou, se kterou užíval výměrů církve katolické. Překvapila mě zvláště jeho prohlášení, že výtka, jako by katolíci odpustky prodávali, nemá významu, protože lidské neřády jsou nahodilosti, a také netřeba věřiti všemu, co se o tom píše; avšak vytýčoval nadpřirozené základy tohoto učení tvrdě, že jsou naprosto neslučitelnými s podstatnými ideami, o něž opírá se učení pravoslavné.

Arcibiskup Geroncius udělil potom slovo mně a za úplného ticha a napjaté pozornosti vyložil jsem v řeči dvě a půl hodiny trvající učení katolické o obcování svatých, o pokladu zásluh a o odpustcích, uváděje vedle výroků západních sněmů východní podání a snaže se stále užívati názvosloví obvyklého v theologii pravoslavné.

V druhé části mé řeči přerušil mě arcibiskup Geroncius, tázaje

se s úsměvem: „Ale, otče Glěbe, kdy pak promluvíte o latinském bludařství?" Odpověděl jsem, že nemám o čem mluviti, poněvadž bludu není.

Byla již půlnoc, když jsem skončil; veškeré shromáždění dalo se do živé rozpravy. Všichni souhlasili, že není více žádné překážky sjednocení církví, když je otázka tak jednoduchou a starověrcům tak snadno pochopitelnou. Zbývalo jenom objasniti skutečný stav, to jest určitě vyjádřiti:

a) bude-li církev římská ochotnou uznati kněžství starověrců;

b) ponechá-li Řím starověrcům plnou samosprávu, jakou přiznal dosud všem církvím východním, s Římem sjednoceným;

c) uzná-li jejich knihy obřadné, jichž se starověrci nikdy nezřeknou, protože pro zachování jejich neporušenosti vytrpěli mnoho pronásledování a mučednictví od církve státní a vlády carské.

Na návrh biskupa Innocence bylo hlasováno o resoluci: aby na sněmě staroobřadců v srpnu r. 1917 dána byla na denní pořádek otázka sjednocení s Římem a aby za tím účelem pozváni byli na sněm zástupcové katolické církve ruské, otcové Glěb Verchovskij a Tador Kolpinskij. Toto usnesení bylo přijato jednohlasně všemi přítomnými. Uzavíraje poradu, děkoval arcibiskup Geroncius zvláště nám katolíkům za naši účast a pravil, že naše objasnění otevřelo opravdu nové obzory náboženskému životu a záchraně 20 milionů věřících, náležejících ku církvi staroobřadců.

Potom sešli jsme se ještě jedenkráte na začátku února r. 1917, ale bez biskupa Innocence, jenž musil zůstati ve své diecési, a bez laiků. Byli jsme pozváni biskupem Geronciem na schůzi, jež se konala na faře hlavní farnosti staroobřadců v Petrohradě, abychom umluvili program prací budoucího sněmu.

Více schůzí nemohlo býti konáno, protože vypukla revoluce únorová.

Pro revoluci nebylo možno obeslati každoroční sněm starověrců do Moskvy r. 1917. Byl svolán do kteréhosi odlehlejšího města a omezil se pouze na projednání nejnutnějších záležitostí a na stanovení poměru, jaký má zaujati církev staroobřadců ku nové vládě revoluční.

Na konec dodáváme, že církev starověrců uchovala nejlépe z církví rozkolných pravoslaví a jest nejvíce ochotna ve svém souhrnu sjednotiti se s Římem. Ale aby ke sjednocení došlo, bylo by s naší strany třeba veliké opatrnosti a lásky.

Dle nejnovějších zpráv, jež jsme dostali z Rusi, církev staroobřadců udržuje dosud pevnou jednotu, ač mnoho biskupů a kněží bylo od bolševiků umučeno, a politice komunistické vlády nepodařilo se zaseti do ní sémě rozvratu. Proto mnozí pravoslavní, vídouce úpadek staré církve státní, obracejí se k církvi staroobřadců jako ke tvrzi duchovní síly a ochránkyni náboženského a národního ideálu historické Rusi; jim je církev staroobřadců zárukou budoucího vzkříšení celé církve ruské.

Chybovali bychom velice, kdybychom, chtějíce obrátiti národ ruský na katolictví, nechali starověrce nepovšimnuty. Právě rozkol a četné sekty eschatologické, jež vznikly na Rusi, jsou pravým klíčem ku otevření národní duše ruské.

Jenom ten, kdo měl styk se sektami mystickými, ne racionalistickými, na Rusi, nabude ponětí o hloubce náboženského cítění ruského a pozná, s jakou pronikavou láskou jest se blížiti k takové zbožnosti. S lidem, jenž po tisících a radostně šel na popraviště a v nejhroznější muka, než by byl popřel jedinkou písmenu ve „Věřím", nebo kříž dvěma prsty, nebo zesílené „Aleluja", s lidem ochotným obětovati všecko pozemské blaho, aby mohl najíti pravdu, nelze zacházeti tak, jako s některým kmenem balkánským nebo africkým.

Ze sekt, jež jsme nazvali eschatologickými, zasluhují zvláště dvě naší pozornosti: běguni (prchající) a samosožženci (sami se spalující). Obojí trvají dosud. Jako všichni ostatní rozkolníci, kteří se zřekli duchovní vrchnosti (a proto jsou shrnuti ve společném pojmenování bezpopovci, nemající kněží), tak i tyto dvě zmíněné sekty jsou přesvědčeny, že od času patriarchy Nikona (1662) Rus je pod vládou antikrista, vtěleného v cara a jeho vládu, v církev státní.

Prchající nazývají se tak proto, že nechtěli se opatřiti pasem, který musil míti každý občan na Rusi. Otisk razítka na veřejných listinách pokládali za odznak ďáblův a nechtěli upadnouti v zavržení, přijímajíce jej vedle vlastního jména. Proto jim bylo po celý život skrývati se a prchati před policií. Některý z nich obětuje spasení duše své za bratry, staví se pravoslavným, přijímá pas a nabývá práva míti zvláštní soukromé útulky (hostince, hotely), kde prchající aspoň na nějaký čas docházejí úkrytu.

Vláda bolševická, která je v záležitosti pasů mnohem přísnější než vláda carská, rozmnožila ještě počet běgunů.

Samosožženci nazývají se tak proto, že pokládají za nutné neumírati smrtí přirozenou; dospěvše k jistému věku, který pokládají za nejjasnější, 40—45 let, nachystají si hranici nebo klec a tam se spalují, domnívajíce se, že tak vcházejí do lepšího života a unikají pozemské všemohoucnosti antikristově.

Takové spálení nepokládá se za samovraždu, která je též hříchem těžkým. Nikoliv. Chtějí tím provésti očistu, záchranu ohněm, berouce doslovně kterýsi výrok sv. apoštola Pavla.

Vladimír Solovjev vykládá v jednom listě z r. 1899, co se přihodilo při sčítání lidu roku 1897 v kraji jižního Ruska.

„Do odlehlého koutu Nové Rusi, do dědiny Trnova, obývané uprchlými sektáři z Velké Rusi, přijde zpráva o sčítání lidu veškeré říše na týž den. Podporovati sčítání, dělati seznam všeho obyvatelstva, není jenom znamením věštícím antikrista, to je počátek sku-

tečné jeho činnosti, počátek nejhorších zkoušek a útrap. A zároveň se zprávou o sčítání přicházejí také zprávy o novém přísném zakročení proti staré víře. Někde objeví se horliví misionáři církve „řecko-ruské", kterých rozkolníci neuměji rozeznávati od katů a pronásledovatelů. Proto není žádné pochybnosti: hrozbami a lstí budou obraceti věřící od pravé víry. Duch snad bude dosti silným, ale tělo by mohlo podlehnouti zkouškám a pokušením. A proto po několik měsíců (konec r. 1896 a začátek r. 1897) celá obec, starí, mladí, ženy a děti s nezkalenou myslí, se slavnými obřady dávají se v malých oddílech za živa pohřbívati. Již bylo 25 osob pohřbených a pouze jeden, jenž z poslušnosti musil ostatní i s vlastní ženou a dětmi pohřbíti a jenž měl po dokonání díla umříti hladem, upadl do rukou spravedlnosti, která však po dlouhou dobu uvažovala, co s ním počíti."

Připusťme, že jisté podrobnosti hrozné události jsou známkou okolností a stavu ducha výjimečného. Ale podnět k činu tkví v nábožensko-mravním ovzduší: je cosi zvláštního na Rusi; je-li to zjev chorobný, je choroba v národě, je v historii. Ale v žádném případě nemožno mluviti o pouhé zrůdnosti duševních sil. Naprostá nerovnováha a nepochopitelná neuvědomělost těchto sil jsou nepopíratelny; ale zároveň jaká pevnost, jaké napětí energie duší, jichž nic nedovede zdržeti od provedení toho, co pokládají za mravní povinnost!

Národ ruský, dle Solovjeva, rozštěpiv se v náhledu o pravoslaví, a trvaje až podnes v tomto rozštěpení, aniž by bylo viděti jakého východiště, prošel tolika zkouškami a tolika útrapami svým úsilným hledáním pravdy, že má právo dojíti oddechu v pravdě naprosté a všeobecné, bez nových a nepotřebných obětí. Musí se státi národem katolickým, uským, podrže všecky poklady svého ducha a odkazy své náboženské minulosti, utvrzené v krvi a utrpení.

A proto, jak jsem pravil na počátku, jestli my katolíci ve velikém díle, které chceme rozvinouti na Rusi, budeme míti cílem spasení duší, budeme hledati a také najdeme oporu v oněch prvcích positivních, v oněch hodnotách jistých, žijících v ruském národě, a tak budeme hledati naše nejlepší spolupracovníky v řadách ruského kleru. Z vlastiny přeložil V. Hladký.

Katolický úkol sjednocení křesťanských církví

J. Calvet.

I.

Kristus založil církev jednu.

Hodlaje jednati o katolickém úkolu sjednocení křesťanských církví, neuposlechl jsem vlastní zbožné nálady ani přání, projednati otázku nyní zvláště tak důležitou, nýbrž učinil jsem to ve shodě s přáním církve a její hlavou tak často

huje dnes, jako za prvních století, chvály, kterou jí vzdává právě z východu sv. Ignác Antiochenský: „ona je představitelka lásky". Utrpěla během svého trvání roztržky záští lidskou, a jestliže je něco ušlechtilého v nepřetržité činnosti církve, jest to její snaha, aby obnovila jednotu a tak zachovala lásku. Její myšlenka sjednocující, která v ní nikdy neutuchá, ukázala se zvláště účinnou na konci minulého století, za panování slavného papeže Lva XIII. Nemohu vám vypsati, co podnikl Lev XIII., aby obnovil jednotu křesťanského světa. Jeho bystrý rozum, osvícený Duchem svatým, viděl dobře, že jednota nemůže býti obnovena za jednu hodinu, a předpověděl, že bude úkolem dvacátého století. Ale poněvadž právě viděl ve skutečnosti vhodné podmínky jednoty, položil základy k budoucímu jednání, k jednání dalekosáhlého významu dvěma nesmrtelnými encyklikami: Provida matris z 5. května 1895, a Divinum illud z 9. května 1897. První encyklikou nařídil devítidenní pobožnost jako přípravu na slavnost Letnic a žádal, aby při této pobožnosti mysl věřících byla obrácena hlavně na otázku jednoty křesťanské, a aby modlitby byly každodenně konány za její uskutečnění.

V druhé ustanovil slavnostně: „Ustanovujeme a nařizujeme, aby v celém katolickém světě toho roku a po všecky následující konala se devítidenní pobožnost před Letnicemi v každém farním kostele a ve všech ostatních kostelích a kaplích. A všem, kteří se súčastní této pobožnosti a pomodlí se na tento úmysl, udělujeme odpustky 7 let a sedmkrát 40 dnů za každý den, potom odpustky plnomocné pro jeden z těchto dní, na slavnost Letnic nebo pro některý den v oktávě těm, kteří se vyzpovídali, Svátost oltářní hodně přijmou a se pomodlí na náš úmysl."

Jeho svatost papež Benedikt XV. projevil několikráte, že myšlenka Lva XIII., odkázaná mu jako úkol dvacátého století, zaměstnává ho na předním místě. Věděl, že po hrozné válce, která zvrátila celý svět, dílo sjednocení je potřebnější, nežli kdy jindy, a nedbaje hranic křesťanského světa, nýbrž jenom patře na věřící duše, vyzval všecky národy křesťanské ke svornosti, lásce a jednotě. Modlice se za sjednocení, uskutečňujeme nejmilejší přání jeho otcovského srdce.

Nuže, ve jménu naší sv. matky církve římské, katolické, vyzýváme celým srdcem ke sjednocení — koho? všechny, kteří věří v Ježíše Krista, Syna Božího, kteří přijímají jeho poselství, kteří se přiznávají za jeho učedníky a kteří chtějí opravdu poslechnouti jeho vůle, následovati jeho slov a žíti jeho životem. Všichni tito, ať jsou kdokoliv, musejí si říci, že veliké přikázání Ježíšovo je přikázání spojení v lásce, takže bychom marně se nazývali jeho učedníky, kdybychom nebyli odhodláni k jednotě, jako k naší nejprvnější povinnosti. To je základní pravda, pro některé duše poněkud nejasná, u níž se musíme poněkud déle zastaviti. Bude-li tato pravda dobře míněna a pojata, pak se sjednocení křesťanských

církví snadno rozluští, protože bude řešeno na dobrém základě: vůli našeho milého Spasitele.

Vízme, jak Pán Ježíš vyslovuje svou vůli. Nalézáme to ve slovech, která promluvil ke svým vyvoleným učedníkům, apoštolům, sloupům budoucí církve v nejslavnějších okamžicích svého života. Shromáždil je k eucharistické hostině, a když ustanovil a udělil jim svátost lásky, loučil se s nimi a projevil jim svou myšlenku nejmilejší, kterou pronášíme naposled, kterou chováme v posvátnosti jako poslední vůli. Tuto poslední vůli pronesl slavnostně jako modlitbu k svému Otci. Tím nabývá myšlenka jeho ještě slavnostnějšího rázu. Modlitba jeho směřovala v jinou dobu. Ježíš předpokládá své dílo dokonaným a svou církev založenou a vidí během času již rozkvět své církve. Chtěl založiti, jak víděti z evangelia, církev viditelnou, skutečnou společnost s představenými, kněžstvo hierarchické, správu, úřad učitelský a pastýřský. Tato církev bude trvati po věky, mající úkolem rozdíleti lidem dobrodiní vykoupení, šířiti je každodenně na větší počet lidí, aby změněni milostí, ovocem to vykoupení, všichni, kteří povoláni jsou, mohli vejíti do království otce nebeského. Přišel hlásati toto království, zvát lidí do království nebeského. Viditelná, rozčleněná církev, kterou zakládá, je zatím prvním uskutečněním, začátečním uskutečněním království; jest to již království dítek božích. A tuto, během dob se rozvíjející církev, vidí v slavnostní chvíli, kdy mluví ke svým apoštolům, aby jim oznámil svou poslední vůli. Poslyšme, co praví; jedná se také o nás v této svaté modlitbě, jedná se tu o všech křesťanech, budiž jakékoliv jejich vyznání a kraj, kde přebývají.

„Otče, přišla hodina, oslav svého Syna, aby tvůj Syn oslavil tebe, protože jsi mu dal moc na veškeré tělo, aby dal všem, které jsi mu svěřil, život věčný. Hlásal jsem jméno tvé těm, které jsi mi dal na tomto světě; tvými byli, a mně jsi je dal; oni ostříhali tvou řeč. Prosím za ně; neprosím za svět, nýbrž za ty, které jsi mi dal, neboť náležejí tobě ... Svatý otče, uchovej ve jménu svém, jež jsi mi dal, aby byli jedno, jako jsme jedno my. Zjevil jsem jim věc tvou, ale svět je nenávidí, protože nejsou ze světa. Jako ty jsi mě poslal na svět, tak i já je posílám do světa ... Ale neprosím jenom za ně, nýbrž prosím za všecky, kteří skrze jejich řeč uvěří ve mě; aby i oni byli jedno v nás a aby svět uvěřil, že tys mě poslal. A slávu, kterou jsi mi dal, dal jsem jim, aby byli jedno, jako my jedno jsme, já v nich a ty ve mně, aby došli dokonalosti v jednotě a aby svět poznal, že tys mě poslal a že jsi je miloval, jako jsi miloval mě. Otče, chci, aby ti, jež jsi mi dal, byli tam, kde já jsem." (Jan 17.)

V této modlitbě památné, v níž cítiti záchvěvy lásky a věčnosti, jedno slovo opakuje se skoro v každé větě, přání, jež shrnuje všechna ostatní, záměr, jenž udává směr všem myšlenkám: je to slovo jednota, je to přání jednoty, je to úkol jednoty. Ježíš prosí tak důtklivě, protože předvídá roztržky, které ohrozí jeho dílo; a velící myslitelé soudili, že vědomí budoucích roztržek, projevů to so-

bectví a nenávisti, bylo hlavní příčinou bolestných úzkostí v zahradě. Zde jeho hlas prosebný a mocný opakuje slovo jednota, aby zůstalo až do konce světa v paměti jeho učedníků. A kdykoliv to slovo vyslovuje, dodává k němu vždy nějaké určení, které blíže označuje jeho podstatu. Nejedná se prostě o jednotu víry, nejedná se o jakousi matnou jednotu nadšení, o jednotu činu; jednota, o níž je řeč, je podobná jednotě otce se synem, je to jednota, utvořená láskou. Táž vylučuje všecku nesjednocenost, všecku neshodu, všechen chlad, všecku lhostejnost. Je to jednota organická a vnitřní, jednota přirozenosti, protože otec a syn mají jenom jednu přirozenost. Jednota církve, mající býti organickou a v přirozenosti, nepodmiňuje jenom tutéž víru, nýbrž i týž úřad učitelský a pastýřský, tentýž úřad, touž bohoslužbu, tytéž svátosti, tutéž milost, obsaženou v jediném pokladu, z něhož čerpají všichni učedníci bratrsky — a kde s milostí zároveň čerpají tutéž lásku, projevující se na venek viditelně a tvořící z nich před očima veškerého světa skutečně a opravdově společnost bratří. Slova Ježíšova nebyla by, leč prázdným zvukem, kdyby neměla tohoto smyslu. Ježíš žádal slavnostně svého Otce, Ježíš chtěl, aby všichni jeho učedníci byli spojeni láskou a společenstvím náboženského života ve viditelné církvi. To jest nepochybná pravda.

Tato pravda jest dostatečnou, aby vštípila všem srdcím křesťanským potřebu jednoty. Ale studujme dále modlitbu Ježíšovu a vizme, o jaké důvody opírá svou vůli po jednotě. Tyto důvody činí ji ještě jasnější a důtklivější.

První důvod jednoty je, že je potřebnou pro spasení. Ježíš chce, aby jeho učedníci byli jednou s ním v nebi, chce, aby obdrželi život věčný v království otcově. Proto přišel získávati občanu pro království Boží. Ale jako řekl jasně mnohokráte, že nikdo nemůže vejíti do království, nezachovává-li zákon, a zákon shrnuje se ve přikázání lásky: Milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce svého a bližního svého jako sebe sama. Láska jest roucho, jež je třeba obléci na svatební hostinu; bez lásky všecky ostatní ctnosti, všecky ostatní přednosti nejsou k ničemu, ani víra. Kdyby víra, ač je to nemožno, mohla býti úplnou, dokonalou bez lásky, nebyla by přece s to otevříti brány do království nebeského. Brána tato se neotevře, jen před láskou. A jednota je nejjasnější projev lásky. Kde je pravá láska, tam je aspoň náklonnost k jednotě, touha po jednotě. Kde ale vidíme naproti tomu roztržky, hněv, trpké výčitky, podezřívání, předsudky mezi křesťany, tu jest zřejmo, že tam není lásky; tam není ani zárodku lásky v srdcích, která ještě nejsou otevřena láskou dokořán, nýbrž teprve odchlopená vůlí, jež ví, že má milovati a chce milovati, tam není ani lásky bližeňské, a to ani v zárodku, a proto tam není podstatné podmínky ke spasení. Ježíš žádá jednoty, protože bez jednoty dítky jeho dají se strhnouti k zášti a zahynou a utrpení jeho bude marným. Proto

důtklivě. hlasem úpěnlivým prosí Otce svého o jednotu křesťanů, o jednotu v lásce; ta je podmínkou spásy světa. —

Ještě jiný důvod udává Ježíš, aby ospravedlnil svou vůli po jednotě. Jednota bude světu, jenž se má k němu obrátiti, důkazem božského původu církve. Opakuje to častěji: aby svět poznal, že tys mě poslal, aby svět věděl, že tys mě poslal a že jsi je miloval, jako jsi miloval mě. Podobně praví jinde: všichni poznají, že jste moji učedníci, budete-li se vespolek milovati. Je jisté, že jednota v lásce je rozhod. důkazem apologetickým. Ježíš přináší do světa znesvářeného, lidem, jež štve nenávist jedny proti druhým, náboženství nové, náboženství lásky. Ukáží ti, kteří se přihlašují za jeho učedníky, lásku, jím hlásanou? Všecko na tom záleží. Budou-li se milovati vzdor pudové nenávisti, ukáží, že láska Boží žije v nich a je proměňuje. Jestliže vzdor neshodám dějinným, vzdor hraničím kmenovým a politickým, všichni, kteří chtějí následovati Krista, ukáží, že se mohou milovati a sjednotiti v církvi lásky, bude to zřejmým a trvalým divem: církev je původu božského, jestliže uskuteční tuto jednotu věřících. A kdo, jsa dobré vůle, odolá síle a přesvědčivosti tohoto zázraku?

Avšak jestliže dítky Ježíše Krista neukáží leč rozdvojení, rozpadlé hloučky, štvané jedny proti druhým, na sebe útočící a se zatracující a všechny na lásku křesťanskou se odvolávající, jaké to pohoršení pro slabé, pro otálející, kteří posuzují dílo Ježíšovo dle jeho účinků. A jestli je opovážlivým ve věci tak obtížné, odvážiti se osobního náhledu, nelze přece nikomu zabrániti, aby se aspoň nedomníval toho, co tak jasně vidí vyplývati ze slov Kristových. Nuže, myslím, že křesťanská Evropa jenom proto tak snadno pozbyla své víry v osmnáctém století, protože svými roztržkami a hádkami dávala pohoršení. Řekl to Voltair, pravili to Diderot i Holbach; a soudili správně. A křesťanství činí jenom tak nepatrný pokrok mezi mohamedány a budhisty v Indii a Číně, protože nevystupuje jako svazek, spojený láskou Kristovou, nýbrž jako vystoupení sborů rozdílných a nepřátelských. Jaká to hrozná odpovědnost pro ty, kteří rozdvojení udržují! Lidstvo musí býti získáno Kristu, ale nemůže býti získáno, leč křesťanstvím, vpravdě katolickým (t. j. všeobecný), t. j. sjednoceným láskou. Přijď království tvé, modlí se všichni křesťané všech církví; avšak království Ježíšovo nepřijde k těm, kteří ho dosud neznají, dokud ti, kteří je znají, se nebudou milovati a se nesjednotí. Proto Ježíš, jenž chce všecky získati pro království Boží, protože všecky stejně miluje, tak důtklivě vštěpuje povinnost jednoty.

Konečně udává Ježíš ještě jiný důvod, méně vznešený bych řekl, a více prospěchářský. Mluvě o hloučku vyvoleném k svému Otci, praví: Svět je nenávidí, protože nejsou ze světa. Svět je království zla, království ďáblovo. Kdo vchází do království Božího, odděluje se veřejně od světa a vydává se tím jeho nenávisti; to je neodvratné, takže možno říci, že tato nenávist světa je známkou, že

ti, kteří jsou jí postiženi, jsou na pravé cestě. Pochybuji tedy o správnosti náboženské křesťanské společnosti, když vidím, že jí zlé mocnosti, vyslovení nepřátelé díla Kristova, nabízejí svou přízeň, nebo dokonce své spojenectví proti jiným křesťanům. Ti, za které se Ježíš nemodlil, nemohou, leč nenáviděti těch, za které se modlil. Prorocké oko Ježíšovo vidělo ovoce této nenávisti, jak my je sledujeme v proudu dějin a zvláště za dnešní doby. Je to sdružení vášní, nenávisti, zájmů, hmotných pudů všech mocností, které Ježíš nazývá jedním slovem svět, je to světové sdružení všech mocností proti dílu Ježíše Krista, které chtějí zničiti všemi prostředky. Království boží je ve světě ohroženo, svaté evangelium je otevřeně napadáno.

Aby byl zdolán tento nápor, je třeba, aby všichni, kteří se nazývají křesťany, spojili se k odporu. Rozděleni jsou ztraceni, osamocení jsou slabí; spojení zvítězí. Hmotařství útočí na křesťanství; snadno bude odraženo, jestli křesťanství bude katolictvím spojeným láskou a jestli bude tvořiti na světě jeden společný šik. Křesťané, ať jste jacíkoliv, náš zájem je společný, a jestliže toto slovo, ač hodnotami vznešenými idealisováno, je nízkým, řeknu, my máme společný úkol brániti dílo Kristovo. Ježíš znal dobře toto hrozné nebezpečí, které nám na konci dvacátého století připraví roztržky a duchovní zmatky. Proto prosí při svém rozloučení Otce svého, aby je chránil v jednotě a udržel v ní.

Modlitba Ježíšova, kterou nám zaznamenává sv. Jan, není ojedinělým činem v plánu křesťanském. Je to modlitba eucharistická. Ježíš, jako oběť lásky na oltáři církve, všech církví křesťanských, které mají pravé kněze, opětuje ji každého dne. Každý den prosí Ježíš Otce svého o jednotu křesťanského světa, aby křesťanský svět byl spasen, aby lidé poznali, že je dílo jeho božské, a aby dílo jeho odolalo útokům nepřátelským. Kdo by nechtěl poslechnouti tohoto hlasu prosebného a zároveň poroučejícího, jenž nás pro tak důležité příčiny vyzývá ke spasitelné jednotě! Každý křesťan musí věděti, že Ježíš chce jednotu všech křesťanů, a kdo odporuje jeho vůli, nemůže se nazývati jeho učedníkem. Modleme se s Ježíšem, aby všecka srdce se otevřela citům bratrským, a tyto aby upravovaly cestu svaté lásce.

Církevní otázka na Rusi

O. Gleb Verchovskij

Již čtyři roky není Ruska, je toliko ruská otázka. S úpadkem veliké ruské říše stalo se její jméno jedněm předmětem nenávisti a opovržení, druhým soucitu a žalu až urážejícího. A je někomu předmětem lásky? Katolické církvi — jí byl ruský národ vždy a tím více nyní předmětem svaté křesťanske lásky. Sto milionů duší, čekajících věčného spasení, rozsáhlé území, na němž úkol její dosud nesplněn.

Církev ovšem nemůže zároveň s námi oplakávati zaniklé veleříše ruské a navždy ztracené možnosti pokroku. Ale ona nemůže netoužiti po klidu tam, kam má přinésti pravdu Kristovu a evangelium spasení.

Družičky v průvodě pohřebním.

Katolická církev nemůže nepřáti ruskému národu obnovu světské državy a přeje mu ji upřímně a svatě, jak svatý a nesobecký je cíl, naznačený jí Bohem na Rusi. Nikdy nehledala církev v zaniklé Rusi toho, co je lidské, nýbrž toho, co jest božské, Rusové

byli pro ni vždy bludnými syny, jež třeba uvésti zpět do otcovského domu, do náruči milující matky. Tak tomu bylo již dávno, tak je tomu i nyní a jako pro tento svět, pro mezinárodní kupce a spekulanty lidskou krví a lidskými dušemi Ruska není, tak pro sv. katolickou církev je a býti musí.

Není již daleko doba, kdy spravedlivý hněv Boží změní se v milosrdenství a mezi národy ruskými bude možná práce hojivé a spásonosné křesťanské lásky, musíme se již nyní připravovati na hojnou žeň. Také nepochybujeme, že přemnozí touží po možnosti pracovati na nové nivě, vedeni nejideálnějšími snahami, proto považujeme za svůj úkol upozorniti je na něco dříve, než vstoupí na pole svého poslání.

Na Rusi budou míti práci s lidmi, kteří mají svou starou náboženskou kulturu, se kterou jest se jim zavčas obeznámiti. Ruský národ bude po svém nebývalém ponížení velmi citlivým a vděčným ke každému projevu křesťanské lásky, ale bude zároveň velmi nedůvěřivým ke všemu, co přichází od západu, jejž pokládá politickým vinníkem svého neštěstí, za všecku tu lhostejnost svých dávných spojenců k jeho utrpení ve jhu násilnické vlády sovětů. Cizincům, jimž se dostane šťastného losu apoštolování na Rusi, bude velmi opatrně a rozvážně blížiti se ke zmučené ruské duši. Lásky, čistého úmyslu, sv. kanonické poslušnosti a pastýřské opatrnosti jim bude velmi potřeba. Bohužel, mnozí z našich bratří, toužících po práci na našich nivách, podřizují slávu Boží předpojaté ideologii úzce spjaté s jich národní sympatií neb antipatií. Ač jsme daleci toho, abychom podezřívali jejich dobrou vůli, nebo jejich znalost toho, co znamená sentire cum ecclesia, proto přece, uvažujíce vážnost prožívané chvíle pro blízkou budoucnost katolické církve, jakož i to, že o díle o navrácení Rusi nesmí býti nic nahodilého, chceme vystoupiti na obranu některých vedoucích pravidel církve a rovněž osvítiti pole budoucí působnosti našich čtenářů. Doufáme, že s Boží pomocí pomůže naše nepatrná námaha neopakovati dávných a vystříhati se nových chyb.

I.

Kromě vírou cvičeného rozumu a vůle hraje nemenší úlohu v životě křesťana též cit. Podobně jako v naší složité bytosti duch i hmota jsou v nerozlučné vzájemnosti, tak i čistě duševní hnutí náboženské a tak zvaný náboženský projev možno porovnati s dvěma koly na jedné ose. Zevnější kult jest úplně nerozlučný od opravdové zbožnosti, a církev i starozákonní synagoga od prvního dne svého trvání měly pevné formy bohoslužby, jak soukromé, tak společné, jako oběť sv. Eucharistie, sv. svátosti, ustanovené samým Spasitelem a kromě toho společné modlitby, žehnání, zaklínání s rozličnými symbolickými obřady. Symbolické obřady vyjadřovaly náboženské city, a se své strany na ně účinkoval tvořivý obsah vnitřní činnosti rozumu a rozhodnutí vůle. Krátce, krysta-

lisují se v církvi trvalé formy společného kultu v liturgických textech, ceremoniích a posvátných rouchách. Tato krystalisace závisejíc od místních poměrů, obyčejů, druhořadných apoštolských podání a od činností charismatiků, neděje se všude stejným způsobem.

Bohem ustanovená podstata nekrvavé oběti i sv. svátostí zůstala nezměněnou v celé katolické církvi, jak je nezměněnou a všude stejnou sv. katolická víra, ač v téže době liturgické texty, roucha a obřady jsou velmi rozdílny. Tak povstaly v církvi různé obřady (rity). Když proces krystalisace kultových forem se končí, církevní vrchnost je ohraničuje a dílčí utváření přestává. Sankcionované církví obřady zavírají v sobě sv. Eucharistii, svátosti svěcení a žehnání a všecky všeobecné liturgické modlitby a svátostniny nemluvě ovšem o mši sv. a svátostech, účinkujících ex opere operato. Každá veřejná modlitba církve je modlitba samého Krista, prvního kněze a mocí toho communicativum gratiae, a realně nerozlučný od ní obřad je „instrumentum gratiae communicativum ex opere operantis ecclesiae vel quod est idem Christi Pontificis".

Obřad jako souhrn projevů zevnějšího kultu v určité ojedinělé církvi je střediskem (milieu), ve kterém se tvoří psychofysická bytost křesťana od kolébky až ke hrobu. S nadpřirozeným vlivem milosti na duši působí zároveň obřad svou (uladěností) lahodou na rozum a cit a probouzí o subjektu nábožnou náladu (emoci) a uzpůsobuje k účinkům milosti. Odtud pochopíme, proč lidé instinktivně ztotožňují víru s obřadem, kterým byli v ní vyučeni, v jakém přijímali svátosti, docházeli milosti Boží, slovem: s kterým byla svázána jejich náboženská zkušenost. Obřad proniká hluboko všecek život křesťana a všecky jeho osobní náboženské úkony. Veškeren veřejný i domácí život je proniknut obřadem — jména, svátky, posty, polonáboženské starobylé obyčeje a pod.

Obřad účinkuje na duši věřících bez jejich aktivné účasti při bohoslužbě. To se potvrzuje všeobecnou praksí — pro velikou většinu věřících veřejné bohoslužby jeví se jako atmosféra jich osobní modlitby, účast jejich při veřejné bohoslužbě bývá z jich strany často jenom pasivní. — Obyčejně nikdo z lidu nečiní replik, skoro nikdo nesnaží se porozumětí posvátnému zpěvu, případnosti slov církevního jazyka, nápěvů a posvátných úkonů sama sebou účinkuje na duši, ji rozpoložuje a vábí k Bohu a myšlenkám na Boha. Tím lze částečně objasniti vůli církve, aby liturgickým jazykem závazně byl jazyk mrtvý.

Neboť „instrumentum gratiae" působí na nás ne proto, že mu rozumíme a činíme repliky, nýbrž „ex sese". To není naše dílo, nýbrž dílo veškeré církve jako takové.

Odtud pochopíme, proč bludaři a jim přizvukující lidé tak úsilovně domáhají se liturgie v živém, národním jazyku... vědí, že jim není náčiním milosti, nikoliv, oni chtějí racionalisovati veřejnou modlitbu. A opravdu, mimo katolické církve obřad přestává býti

„instrumentum gratiae" (per se), neboť tam církev non operatur a veřejná modlitba stává se dílčí modlitbou jistého hloučku lidí.

Masa je tak sloučena se svým obřadem, že zrada obřadu pokládá se za zradu víry. Nábožnost mas je hluboko emotionálná, v ní zračí se obyčejná psychologie mas, kde cit nezdolně přemáhá rozsudek. V masách nábožensky nekulturních je příchylnost k obřadu tak silná, že ji možno nazvati náboženským šovinismem.

Pokládáme za potřebné objasniti, co rozumíme náboženskou, anebo lépe katolickou kulturností. Tato kulturnost dle našeho mínění nezávisí od vzdělání nebo sociální úrovně, nýbrž spočívá v úměrnosti náboženského sensualismu, v převaze zdravého rozumu nad emocí. Jako v těle při zdravém katolickém vzdělání duše a účinném spolupůsobení milosti Ducha svatého dává nám „habere sensum Christi", „sensum catholicum".

Jako příklad na objasněnou podávám naše osobní, ne ojedinělé pozorování. Když máme konati bohoslužby východním obřadem v latinském kostele na Rusi, tu přítomní latiníci netají své nevole, ukazují nevážnost k sv. tajemstvím a podezřívají své kněze z nevážnosti ku víře, že připustili uniata k oltáři, ač všichni dobře vědí o unii a slyší v srozumitelném jazyku hlasité modlitby za papeže, za svého biskupa, i posvěcující slova. Ve francouzských a německých církevních provinciích zakusili jsme něco právě opačného. Lidé, kteří před tím nic neslyšeli o východním obřadu, nerozumějící ani jediného slova z pronášených modliteb, modlili se pobožně na kolenou po celou bohoslužbu (aby nepropásli okamžiku posvěcení). Oni byli přesvědčeni, že musí býti katolík ten, jehož jejich kněz připustil k oltáři. V prvém případě máme katolický nekulturní zástup, v druhém kulturní.

V prvém případě obřadový šovinism ponouká lidi ke skutkům rozcházejícím se s logikou, ba skoro ke svatokrádeži, v druhém případě vidíme zdravou logiku a katolickou pobožnost.

Není pochyby, že úkolem naší pastýřské práce jest, abychom všecky věřící učinili katolicky kulturními lidmi, to jest opravdu zbožnými katolickými křesťany. Nekulturností katolických mas je vinno hlavně duchovenstvo, nedbající o důkladné poučení věřících, ale spoléhající se na sílu náboženského citu a myslící, že cit náboženský bez jeho osobní péče ochrání věřící jeho od bludů a rozkolů.

II.

V bulle „Orientalium dignitas ecclesiarum" nazývá papež Lev XIII. různoobřadnost v církvi nejkrásnější její ozdobou a nepopiratelným důkazem katolictví. Jako sbor věřících celého světa církev neskládá se toliko z jednotlivců, nýbrž z celých národů, národností a kultur. Milost neničí, nýbrž povznáší přírodu; a podíl lidstva na plemeni, národu a kultuře je dílem přírody; milost posvěcuje a doplňuje všecky individualisující jejich dodatečné črty.

Vidíme, že různí národové dali nám různé typy svatých, vnesli různorodé temperamenty ve skutečný život křesťanský, různé zjevy patřícího poznání Boha, čili mystiky, vnesli svou uměleckou a vědeckou tvořivost. Dvě veliké kultury, které byly současnicemi Vtělení, řecká a římská, přinesly všecky své duchovní poklady: jazyk, filosofii, právnictví, hudbu, výtvarnost katolické církvi, a kvetouce v ní vydaly divné plody bohocty a bohopoznání. V rukou církve staly se mohutnými zbraněmi civilisace a osvěty u obrácených barbarů. Všechny současné evropské kultury povstaly pod vlivem jedné nebo druhé z těch obou církevních kultur. Žijíce až dosud v církvi, srostly tak s národy jimi vychovanými, že bez porušení národní fysiognomie nemohou býti odňaty nejen od národů, nýbrž i od jednotlivých lidí. Je známou věcí všem, jakou úlohu hrála západní církev ve vývinu jazyků nejen románských, nýbrž i germánských a slovanských národů nejen ve vědě, umění a právnictví, nýbrž i ve psychickém zformulování národních individuálností. Analogickou úlohu hrála i řecko-východní církev u národů k ní příslušících. Nedáme se hned do oceňování této pravdy, bude o ní řeč později, zaznamenáváme jenom tento fakt, na kolik je východní církev pramenem duchovní podoby a civilisace kulturních národů.

Ty dvě křesťanské kultury daly svým příslušníkům dva vzájemně se doplňující vzhledy křesťanstva, jeden praktický, druhý teoretický — dva světové názory — jeden více právnický, druhý více mystický. Ještě v hlubině církevní dávnověkosti ony se projevily vytvořením v jedné katolické církvi dvou obřadů: latinského a řeckého, jejichž podstatná různost spočívá na různosti stejně pravověrných křesťanských světových názorů. Nemůžeme zde nepoznamenati, že ona psychologická různost byla z části příčinou schismatu. Na každý způsob není pochybnosti o dvojí náboženské kultuře, jaká má svůj původ ne „in iure humano", ani „in jure divino positivo", nýbrž „in iure naturae". Obřad jako její resultát je „de iure ecclesiastico cum fundamento in iure divino naturali". Západní i východní obřad tak jsou nerozdílnými, jak různoobřadnost národnostní jest nerozdílnou od lidstva.

Mnozí si myslí, že různost obřadů porušuje dokonalou jednotu církve, a že východní obřady jsou „malum necessarium". My teoreticky, jako ideál, připouštíme jednotu obřadu církve sv. na celém světě — to by byla unitas in uniformitate. Ale jako všeobecná církev nemůže nemíti své ethnografie, pokládáme tento ideál za absolutně nedostižný, jako je shrnutí všeho lidstva v jeden národ.

Toto malum necessarium je třeba vzíti za „status quo" tvořivé božské ekonomie a pokorně se smířiti s menším snad pro někoho ideálem, ale zase úplně reálným a božským — „unitas in varietate".

Katolicism má podivuhodnou vlastnost sjednocovati a diferencovati. My katolíci „ab omni natione congregati" představujeme jediný Boží národ, a církev, to je svatá internacionála a odtud nic tak nespolupůsobí ku sebeurčení národů a rozvoji národních kul-

tur, jako katolicism. Odstřeďující a soustřeďující síla lidské přírody nachází toliko v katolické církvi svoji synthesu jak co do jedinců, tak co do celých souborů.

Může nám někdo namítnouti, že římská církev se snaží obřad sjednotiti — důkazem toho je zevšeobecnění římského obřadu na západu na úkor starých západních obřadů, a tím dokazuje, že obřad je jenom de iure humano.

To ale nevyvrací našeho tvrzení, neboť:

1. v daném případě církev římská snaží se sjednotiti v obřad latinský ten, jehož podílníci mají charakter pouze dílčí. Pro zrušení obřadu galikánského bylo také mnoho důvodů.

2. Římská církev neničí ho úplně, nýbrž omezuje toliko jeho šíření, když není k tomu dostatečného důvodu.

3. Neupíráme církvi práva částečně to činiti „ob maius bonum spirituale". Kde se jedná o zákon přírody druhého řádu (ius naturae secundarium), tam má církev totéž právo jako stát. Tomu analogickým je umělé odnárodňování, za které, jak zkušenost učí, spíše neb později příroda se mstí. Lze říci, že latinský obřad je obřadem všeobecným, neboť šíření víry dělo se v posledním tisíciletí výhradně v něm a on je rozšířen po celém světě.

Nezapíráme, že většina lidí katolicism ztotožňuje s latinismem, ale nepokládáme ten zjev v církvi za normální, jak není normálním odpad východních patriarchů od středu katolické jednoty. Latinský obřad nuceně hraje úlohu všeobecného a třeba doznati, že ta vnucená úloha nebývá mu vždycky přiměřená, a jak je pochopitelno, že odpad východu nepomohl, nýbrž uškodil šíření katolicismu. Východní obřad přijímá zásadně ve svůj obsah místní jazyky a proto je pružnějším ku propagandě než latinský. Velicí národové Asie — Kitajci, Indové a j., hrdí svou starou kulturou, daleko spíše přijmou katolickou víru východního obřadu, který brzy, lehko přiměřeně asimiluje se s jejich kulturně-náboženským stavem. Důkazem toho je neobyčejný úspěch nestorianství v Indii, Tibetě a Kitaji, kam zašel ve středověku. Herese neměla kořene a milosti, a proto tak rychle zanikla, jak rychle rozkvetla, ale rychlost a lehkost jejího rozšíření třeba připisovati východnímu obřadu Nestorianů. Kromě toho třeba vzpomenouti kitajských obřadů otců jesuitů, i to u porovnání bezvýznamné rozšíření katolicismu v Asii nyní, nehledě na mučednickou krev a hrdinné úsilí misionářů během několika století. Kromě toho latinský obřad není všeobecný, neboť v katolické církvi je několik milionů věřících východního obřadu. Na celém prostranství bývalé říše ruské, t. j. na větší části evropské a asijské pevniny je rozšířen řecko-slovanský obřad, rozšířen církví ruskou, která někde násilím, někde upřímnou láskou po tisíc let křtila pohany. A tak máme více než sto milionů lidí, vyznávajících křesťanství s řecko-slovanským obřadem. Oživený sjednocením s Římem a obdařen láskou, může se ten obřad státi jednou „bonum necessarium" církvi a obrátiti ke Kristu celou Asii.

Odtud jsme povinni aspoň „a posteriori" přijati pravdu, že katolictví není latinstvo, nýbrž že i ono je také poloritualistické. S ideou totožnosti musíme bojovati jako lživou a protikatolickou. Přijímajíce účast na obrácení budoucích národů, povinni jsme zdůrazňovati ideu poloritualismu jako integrálnou část katolické nauky církve a odvrhnuvše všecky své osobní city, zbaviti se škodlivého klamu rozšíření latinstva na církevním východě.

Nehledíce na některá, dle našeho mínění smutná fakta, podobná latinisaci řeckého Archipelagu, v žádném případě nepřipustíme podezření, že v římské církvi skrývají se tendence latinisace východních národů. Jest dosti již všem známých vyjádření svaté Stolice, která potvrzují opak. Tyto výroky možno nazvati výroky kanonicko-pastýřského podání církve. Chyby a přehmaty, které zavdaly příčinu k nim, pocházely buď z neporozumění ducha katolicismu, nebo ze zlomyslné neposlušnosti pracovníků na církevním východě. Těch, co vydali ony výroky velikých knížat církevních, nemůžeme podezřívati z neupřímnosti nebo z oportunismu, třeba by se nám zdálo, že coactiva potestas církve někde ne dosti energicky si počínala. My svatě věříme a ani na okamžik nepochybujeme, že svatá Stolice apoštolská nikdy nevydá takového aktu, jenž by ničil východní obřad. To by nebylo v souhlasu s obsáhlým obrazem jejího jednání a církevním pragmatismem, jenž vyžaduje vždy většího rozvinutí a vzhledem na nynější poměry vyjasnění vztahu jak ideologicky, tak prakticky katolictví k východu.

Latinský obřad zaujímá v církvi privilegované stanovisko jako obřad mateřské církve a po druhé jako obřad, který nepřetržitě žil a rozvíjel se během posledního tisíciletí zároveň s životem církve, která byla zároveň i jeho životem.

Po třetí má číselnou přednost před východními, což jest zjevno z předchozího vyjádření. V principu však jako „instrumentum gratiae", jako „cultus publicus Dei", nemá absolutně žádné přednosti před obřadem východním.

Církev očekává plného vzkříšení východních obřadů nejen pro spásu duší, zabředlých v rozkol, nýbrž i pro sebe samu, aby zazářila v plném jasu svého katolictví.

Katolicism — jednota u víře a nauce pod vrchním pastýřským úřadem nástupce sv. Petra s růzností apoštolských obřadů — toť nauka svaté římské církve, jasně vyřčená Lvem XIII. a všemi těmi papeži, kteří věrně vystupovali na obranu dávných obyčejů a privilegií východních církví. Dobrý katolik je povinen „sentire cum ecclesia" a „sensus ecclesiae" je „sensus" sv. Ducha Pravdy, jenž v ní přebývá a ji řídí. „Intentio ecclesiae" je „intentio Christi", její neviditelné hlavy a prvního kněze. Každý katolík, jenž usiluje o navrácení východních, je nepopíratelně povinen pamatovati, že jeho činnost bude jenom tenkráte úspěšnou a blahodárnou, bude-li „secundum intentionem ecclesiae". Kdo spasí jedinou duši proti církevním pravidlům a proti jejím úmyslům, může lehko poškoditi spa-

sení těch mas, které církev má přivésti do svého ovčince. Naše misionářská práce nesmí se v ničem rozcházeti se slovy a úmysly Říma, aby ti, které třeba vrátiti k jednotě, neměli žádného práva vytýkati nám (a pro nás svatým náměstkům Kristovým) lež a podvod. „Ne via veritatis per vos blasfemetur".

Ze všeho řečeného snad odnese si čtenář dojem, že my se vtíráme do otevřených dveří a že per longum et latum dokazujeme, co je všem známo. Ba slyšíme od některých výkřik: „Daemonium habes, quaerit te interficere?!" Kdo chce ničiti tvé východní obřady? Vše bude co nejkrásnější — filii Abrahae sumus a nechceme míti nic s tvým východem! Tak — bude snad lépe — že nechcete nic míti s naším východem, ale pamatujte, že, budete-li s pomocí Boží míti s ním co činiti, že bude vám počítati s tím, co zde řečeno.

Sv. Olga - křestním jménem - Helena

Olga pocházela ze šlechtického rodu a byla pravnučkou Hostomysla, panovníka novgorodského. Své mládí prožila ve svém statku na vesnici Lybuta u Pskova. Zde ji náhodou poznal mladý kníže Igor, jenž si ji oblíbil pro její neobyčejnou krásu a vzdělanost. Pojal ji za manželku roku 903. Kníže Igor však zakrátko padl ve válce s Drevlany a správa rozsáhlého kyjevského státu přešla tehdy v ruce Olgy, jež vládla za svého nezletilého syna Svatoslava. Jako vládkyně cestovala mnoho po své říši, aby poznala potřeby svých poddaných a jim pomáhala. Dbala, aby daně byly spravedlivě rozděleny, pečovala o vybudování obchodních cest, obchod vzala pod svou ochranu, ba ve své zemi zorganisovala cosi podobného dnešnímu poštovnictví.

Se sousedními zeměmi žila Olga v míru, což bylo za tehdejších poměrů věcí neslýchanou, zvláště na Rusi, jež byla obklíčena kmeny, čekajícími na příhodnou chvíli, aby se mohly pomstiti na Rusi za dřívější své porážky. Olga pro svůj neobyčejný důmysl byla jakoby určena pro stolec knížecí. Takovou byla Olga jako pohanka.

Podání o jejím obrácení na víru Kristovu vypravuje: Olga se kdysi vypravila k Dněpru, aby se v něm vykoupala. Tu uslyšela pojednou nádherný, úchvatný zpěv, který se rozléhal z malé chatky, z níž se vůkol šířila také libá vůně kadidla. Olga ze zvědavosti vstoupila do chaty a uzřela v ní malý oltář, před nímž s hrstkou křesťanů modlil se stříbrovlasý kněz. Olga dala se s ním do rozhovoru; kněz jí poradil, aby zajela do Cařihradu, tam že se obeznámí s křesťanskou naukou.

Za panování kněžny Olgy nebylo na Rusi křesťanstvo neznámo. Již knížata Askold a Dyr byli křesťany. Ano i staroslovanský překlad Písma svatého od sv. Cyrila a Metoděje byl zde už znám. V Kyjevě byl kostel sv. Eliáše a Rus byla uváděna jako diecése cařihradského patriarchátu. Ba manžel kněžny Olgy Igor měl ve

svém vojsku mnoho křesťanů, ano i mezi důstojnictvem bylo jich mnoho, neboť při smlouvě s Řeky roku 945 část Rusínů přisahala při bozích pohanských a část při kříži a evangeliu.

Olga byla pokřtěna v Cařihradě roku 957 od patriarchy Poli-

Omladina slovácká v průvodě.

jevkta; kmotrem jí byl císař Konstantin VII., zvaný „Bahrjanorodný", t. j. „Sličný" (912—957). Na křtu obdržela Olga jméno Helena, na počest sv. Heleny, matky sv. Konstantina Velikého.

Řecký letopisec píše o Olze takto: „Olga, manželka knížete rus-

kého, jenž vedl proti Řekům námořní válku, přijela po smrti svého chotě do Cařihradu a projevila zde velký zájem o pravdivou víru; byla pokřtěna a přijata s velkými poctami podle své důstojnosti, a pak navrátila se domů."

Ruský letopisec Nestor píše: „Olga osvícena křtem, veselila se tělem i duší. Patriarcha pravil jí: „Požehnaná jsi mezi ženami ruskými, neboť zamilovala sis světlo a odmítla tmu. Blahoslaviti tě budou synové Rusi až do posledního rodu." Patriarcha daroval sv. Olze kříž, na němž bylo napsáno: „Obnov se ruská země v Bohu sv. křtem, který přijala blahoslavená Olga." — Kříž ten stál za časů knížete Jaroslava, syna sv. Vladimíra, na oltáři ve velechrámě sv. Sofie v Kyjevě; později pak ve zmatku při požáru kyjevském se ztratil."

Sv. Olga po svém návratu z Cařihradu vedla opravdový život křesťanský; dala v Kyjevě vybudovati chrám sv. Mikuláše a sv. Sofie; podobně vybudovala kapli ve své rodné vesnici Lybutě u Pskova. Na svých cestách po Rusi stavěla u cest kříže, a jsou dosud místa, která se nazývají „kříž sv. Olgy", a v Pskově stojí dosud kaple na tom místě, kde podle podání sv. Olga postavila kříž a předpověděla městu rozvoj a slávu.

Sv. Olga zemřela dne 11. července r. 969, doživši se více než 80 let. Hned po její smrti, nebo již za časů sv. Vladimíra uctívali Olgu jako světici. Mnich Jakub píše, že „tělo sv. Olgy spočívá v rakvi jako by spala, tolik let nezetlelé."

Letopisec Nestor končí své vypravování o sv. Olze těmito slovy: „Ona předcházela křesťanství v naší zemi, jako denice předchází slunce, jak zora před ranním světlem; jak luna v noci, tak zářila ona mezi nevěřícím lidem. Ona první z Rusi vstoupila do nebeského království. Ji slaví synové Rusi jako svou přímluvkyni. Ona i po smrti modlí se k Bohu za Rus. Všichni ji slaví, vidouce ji ležící v nezetlelém těle mnoho let."

Život sv. Josafata, arcibiskupa polockého, mučedníka za jednotu církve a apoštola Rusínů.

V srdci mladého Jana Kunceviče byl odpor k plytkému bavení, ke smyslným zábavám a bohaprázdnému utloukání času. Proto, maje dokončenu práci v obchodě svého pána, bral do rukou knihy, dohánějc, čeho snad se mu nedostávalo na vzdělání. Tak uchoval se dětsky bezúhonný v ruchu divokého Vilna.

Jan Kuncevič toužil po chrámu. Snadno mohl tu zblouditi ve změti církví, vyznání, obzvláště při úporném vábení rozkolných. Neměl ani zdání dosud o podobných rozporech a rozdílech. Neznal ani přesných hranic bohoslovných mezi pravou církví a bludem.

Než, jsa kupcem, měl cosi praktického i v těchto těžkých a vážných věcech. V hledání a pátrání stál jako na pevném základu na myšlence: „Kde jest pravá církev, tam jest oběť a oltář, tam jsou služby Boží a posvátné obřady církevní."

Toto vše nenalezl ani u lutheránů ani u kalvínů. V hojné míře toto vše nalezl však ve chrámech pravoslavných rozkolníků, kamž i časem chodil. Duch Boží však jej opět vedl. Jan znechutil sobě kázání pravoslavných rozkolných popů. Šel často Jan do katolických chrámů, v nichž služby Boží se konaly jazykem latinským.

Cítil zde církev — Matku; nadšen byl vznešeností obřadů a krásou zpěvu. Leč jedno mu poříde scházelo — slovanský hlahol modliteb. A toto konečně nalezl v katolickém chrámu Nejsvětější Trojice, kde konány byly služby Boží obřadem řeckým a jazykem slovanským. Našel, co hledal. Chrám Nejsvětější Trojice byl chrámem klášterním. Kdysi tento nádherný chrám obklopen bývал zahradami a dílnami mnichů basiliánů,* leč časem počet mnichů se menšil, až zde zbyli tři až dva, posléze jeden. S ubývajícím počtem mnichů pustla stavení, část po části měnila se v sutiny. Co zbylo dosud zdravého, to obsadili rodiny světských nájemníků, které opati (či archimandriti) svato-trojičtí brali do bytu, majíce ve své velké moci aspoň nějaký příjem. Dva statky, přináležející ke klášteru, spravovala patronátním právem městská rada vilenská, a oba byly pasivní. Tak hynulo jedno za druhým, až zde zbyly tři světničky, dvě pro opata, jedna pro fortníka, kousek zahrady a zpustlý chrám, který byl, či měl býti, baštou katolicismu, slovansky obřadného, proti pravoslavnému rozkolu. Tolik však s chválou třeba říci, že řeholníci svato-trojičtí při veškeré bídě a nuzotě, zůstali věrni břestské unii a papeži. Jen přes ulici, proti chrámu Nejsvětější Trojice, byl nádherný chrám sv. Ducha, s hojně obsazeným a bohatým klášterem mnichů basiliánů, ale odpadlých. Toť nejlepší obrázek smutných poměrů a úporných, nesmírně bolestných bojů: dva kláštery, jedna řehole, vlastní bratří, jedni věrní při papeži, druzí odpadlí zesměšňující ve chrámě s kazatelny osobu papežskou a katoliky.

Kdežto chrám Nejsvětější Trojice byl zubožený a služba Boží v něm konána jenom nejnutnější a bez lesku, chrám sv. Ducha tonul při častých bohoslužbách ve světlech a v nádheře rouch a v krásném zpěvu. Jaké lákadlo pro lid, který nerozlišoval pravdu od bludu? A skutečně, chrám sv. Ducha nestačoval zástupům. Při bohoslužbách chrámu svato-trojického pak bývал jenom hlouček věrných, mezi nimiž však byl vždy Jan Kuncevič; dosvědčuje jeho přítel dlouholetý P. Genad, basilián, že konal zde službu zpěváka a lektora, ba mnohdy i zvoníka. A vše konal radostně, s milou tváří, bezplatně, nezanedbávaje ani v nejmenším svého zaměstnání kupec-

* Sv. Basil (zemřel roku 379) přispěl k rozšíření mnišského života v Malé Asii. Složil dvě řehole, malou a velkou, které se staly základem života klášterního na celém východě. Mniši, žijící dle této jediné východní řehole sv. Basilia, slují basiliáni.

kého. Metropolita kyjevský, stařičký Hypác Počej, vraceje se z Říma, přivedl do Vilna Petra Arkuda, kněze řecko-slovanského, jenž slovem a spisy měl pracovati pro unii a pro výchovu dorostu kněžského. Založen seminář, s dovolením a příspěním polského krále Sigmunda III. a tam vychováváni jinoši katoličtí, kteří jednou měli služby Boží konati obřadem řeckým a jazykem slovanským, a býti tak apoštoly unie mezi rozkolnými pravoslavnými.

Jan Kuncevič s přítelem svým, ušlechtilým Chmělnickým, navštěvovali přednášky Petra Arkuda. Čemu neporozuměl tovaryš kupecký při přednášce, to osvětlilo se mu soukromou rozmluvou a výkladem v bytě Petra Arkuda. Ještě úpornější vzdělávání Kuncevičovo bylo na přednáškách OO. jesuitů na akademii vilenské. Tam přednášelo se latinsky. (Jan Kuncevič nikdy neuměl, a nikdy se nenaučil latinsky). Jen vysvětlivky a poznámky k přednáškám OO. jesuitů děly se v řeči rusínské. Čemu tady rozuměl, pilně si zapisoval. Doplnění zase se mu láskyplně dostalo v bytě jesuitů, kteří snaživého kupce stále jen povzbuzovali, výš a výše vedli, do života duchovního zasvěcovali, a tak ani netušíce, zapálili mu v srdci nesmírnou lačnost po stavu kněžském.

Dlužno uvážiti, že Jan Kuncevič byl bez vzdělání středoškolského, bez studií klasických, bez knih (které v oboru bohovědném byly výlučně tehdy psány latinsky). Na kousky papíru si zapisoval celou svoji vědomost. A přece; svým bystrým úsudkem, výbornou pamětí a neúnavnou pílí vzdělal se na dokonalého bohoslovce a obhájce víry katolické.

Nebylo možno, aby kupec Jacek Popovič nepoznal, kam míří jeho tovaryš. Nebylo to milo Jackovi. Miloval svého svěřence a pracovníka. Sám jsa bezdětný, mínil všechno odkázati Janovi. Prosil ho, přemlouval. Milost Boží však Jana Kunceviče mocně táhla k biskupovi Hypáci Počejovi. Po rozloučení s rodiči a s otcovským Popovičem, představil se stařičkému biskupovi, prose ho o šat řeholní. Biskup Hypác, poznav nadšení čistého Kunceviče, s radostí ho roku 1604 oblekl v roucho mnichů basiliánských, dav mu, na Východě oblíbené jméno, Josafat. Současně stanovil, aby Josafat odebral se do kláštera svato-trojického.

Náboženské poměry v Podkarpatské Rusi v roce 1921

Nevypravitelně stydný a v kulturním státě nepřípustný boj náboženský nastal na Podkarpatské Rusi. Vláda pustila na Podkarpatskou Rus neodpovědné, z dalekého světa sem přišlé agitátory, kteří se podjali toho bezbožného úkolu: rozbíti jednotu víry podkarpatského ruského lidu, zničiti řecko-katolickou církev a zavésti schismatickou — čili, jak oni říkají neprávem — pravoslavnou víru a církev. — Jelikož po

světové válce všude oslabl náboženský duch, mravnost, charakternost, smysl pro počestnost, není divu, že tito cizinci svými očitými pomluvami a lživými hesly pobouřili i náš mírný ruský lid, což jim bylo tím snáze, ježto sama vláda plakáty vyhlásila,

Kanovníci v průvodě.

že rokovina (koblina) a deníky jsou bez jakékoliv náhrady zrušeny, a že nikdo tudíž není již povinen kněžím platit. Odtud stalo se heslem agitátorů: uniatským kněžím, jakožto maďaronům, není třeba platiti, oni i tak přijdou draho, přijmete-li pravoslavnou

víru, přijde k vám baťuška a ten bude mnohem lacinější než uniatský pop. Avšak pravoslavná víra nešířila se dosti rychle podle přání agitátorů, neboť řecko-katolický ruský lid držel se pevně své svaté katolické víry, proto agitátoři a jich stoupenci napadli uniaty a zvláště jich kněží, hrozným terorem. Schismatici násilně přepadali kněží a vyháněli je z far.

Tak 23. ledna 1921 v Zadně (Zadnoje, župa marmarošská), objevili se na faře Vasilij Fedorička a Georgij Furd s několika fanatiky a prohlásili knězi, aby okamžitě opustil faru. Totéž se stalo 2. srpna 1920 v Danilově, 19. září v Čumaljově, 28. listopadu ve Vel. Lučkách, v Luhě, Vulochuvcach, v Dubově, v Nánkově, v Kopašné a j., a to vždy s tou pohrůžkou, neopustí-li kněz ihned ve 24 hodinách, nebo (co už bylo možno pokládati za chvalitebný ústupek) ve 14 dnech svou faru, že jej zabijí, nebo že mu nad hlavou zapálí faru.

Podobně jednali schismatici i s těmi řecko-katolickými věřícími, kteří se pevně a neústupně drželi své víry a ji bránili. Strašili je anonymními dopisy, že jim podpálí dům, neopustí-li svou víru a nestanou-li se pravoslavnými, ano, i jejich sousedům, židům, psali anonymně, aby toho a toho řecko-katolického Rusína pohnuli k opuštění řecko-katolického vyznání, jinak že zapálí dům jemu (židovi) i řecko-katolickému Rusínovi. (Originály dopisů máme v rukou.)

Tuto divou agitaci vedl jakýsi Vladimír V. Ničaj, světový dobrodruh, a dlouhý čas též odpovědný redaktor novin „Ruskaja Zemlja", subvencované drem Brejchou, nyní již někde za hranicemi dílcí. Kterak agitoval zjevně v Ruské Zemlji, jest všem známo, kterak agitoval po vesnicích, tajně, lze poznati z toho, že byl donucen utíkati a opustiti svůj „milovaný lid ruský a svoji milovanou Podkarpatskou Rus". Týmž duchem vedeni jsou i nynější redaktoři Ruské Zemlje: Curkanovič, Andrej Gatko a jiní.

II. Teror proti životu a jmění.

V Podkarpatské Rusi jsou nyní takové poměry, že zvláště bohatší řecko-katoličtí věřící, kteří se pevně drží své církve, nemohou v noci pokojně usnouti, nevědouce, zda je v noci nepřepadnou a zda jim nezažehnou domy. Jako řecko-katoličtí kněží a věřící jsou v ustavičném strachu, tak i učitelé církevních škol (pěvcoučitelé). V roce 1920, dne 19. září, Lichtej, učitel církevní školy v Čumaljově (marmarošská župa), Alexandr Zejkan, učitel v Danilově, Vasilij Boň v Horinčově, v únoru 1921 Fatan i Lendjel, učitelé ve Vel. Lučkách, přinuceni byli, opustiti své místo. Schismatici stále jen opakují: vším způsobem třeba nám toliko dokázati, že máme ve vsi v ě t š i n u, tu již bude naší i cerkov a fara i země, neboť v té příčině nás podporuje a hájí i vláda. Tu třeba připomenouti, že podle starého uherského zákona každý člověk mohl změniti svou víru a přestoupiti na dru-

hou, ale jen tehdy, jestliže přišel s dvěma svědky k svému faráři a prohlásil, že posavadní svou víru opouští a přechází na jinou, a tento úmysl svůj, tuto svoji vůli opětoval i po druhé za 14 dní, ale ne později, než za měsíc (zákon z roku 1868, čl. 53, § 1—12). Takto zákonitě a podle předpisu, možno říci, ani jeden schismatik neopustil své řecko-katolické víry. Schismatici sami si ustanovili zákon, tak na př., v Bělkách sestavili asi 50 protokolů, a v těch protokolích sepsali ty, kdo opustili víru řecko-katolickou a přešli na pravoslavnou. Účelem jejich bylo, dosvědčiti, že cela vesnice přestoupila na pravoslaví. Aby to dokázali, zapsali do protokolu i takové, kteří již umřeli, kteří už ve vesnici nebydlí. Pomáhali si, aby docílili většího počtu i tím, že jednu a touž rodinu zapsali d v a k r á t e, na př. Nikolaja Saraja a jeho rodinu, Simeona Maďara s rodinou, Michaila Svitlika s rodinou, Petra Horba s rodinou, Thomu Štefanja s rodinou, atd., Marii Jantalikovou, Michaila Gorro, Michaila Panjuštik, Vasilija Petera, Michaila Lukaniče, Georkia Orinčaje, Annu Stanko, Jurku Jurina. Zapsali do protokolu také lidi, kteří v Bělkách nejsou ani nebyli, na př., Petr Fennič, Nebléznak, Jur Zodem. Proti své vůli zapsáni byli do protokolu tito: 1. Vasilij Zekan, 2. Ivan Levdar, 3. Nikolaj Zělézňak, 4. Magdalena Boriš, 5. Thoma Saraaj, 6. Maria Ilnickij, 7. Anna Nazarévecká, 8. Petr Podjakunik, 9. Dimitrij, 10. Marie Mihajlačka, 11. Vasilij Svetka, 12. Georgij Pitra. (Protokoly ty možno viděti v biskupském archivě.)

Podobně snažili se schismatici i poslední sčítání lidu všelijakými dovolenými i nedovolenými způsoby zfalšovati, aby dokázali, že mají většinu. Sami však nevěděli, jak se zapsati a k jaké víře se připojiti. Tak někteří se zapsali pravoslavnými, jiní řecko-východními, nebo „řecko-nesjednocenými", „ruské víry", „schismatiky" a bůhví jaké víry. V Lučkách zapsáno takto 21 věr.

(Pokračování.)

Hlídka unionistická

J. Exc. ndp. apošt. nuncius Fr. Marmaggi legátem sv. Otce na velehradském sjezdu unionistickém. Ndp. arcibiskup dr. L. Prečan obdržel od apoštolské nunciatury tento dopis: V Praze 20. května 1924. Vaše Excelence! Došla mne zpráva z Říma, že sv. Otec schválil v plném rozsahu vznešený úmysl konati na Velehradě sjezd unionistický. Současně se dovídám, že sv. Otec pošle koncem měsíce června mým prostřednictvím Vaší Excelenci apoštolský list, ve formě breve, jímž chce tento sjezd doporučiti. V tomto listu hodlá zmíniti se sv. Otec s počátku o činnosti vašeho spolku Apoštolátu sv. Cyrila a Metoda, který sv. Stolice už jindy a častěji ocenila a doporučila, vzdá mu zaslouženou chválu za jeho účinnou snahu svolati na Velehrad z různých končin země ku poradě všechny, kdož upřímně touží po návratu co možná nejbližším všech Slovanů do lůna církve katolické, aby tam vyměnili navzájem v bratrské lásce svoje názory se zřetelem na pří-

tomné poměry a mohli jednak pojednati klidně o neblahých příčinách rozkolu mezi církví východní a latinskou, jednak pátrati po vhodných prostředcích, jimiž by s pomocí Boží byly odstraněny. Za obzvláštní štěstí si pokládám, že mi bylo dopřáno, abych směl na tomto sjezdu jako zvláštní legát zastupovati vznešenou osobu Jeho Svatosti... Fr. Marmaggi v. r., arcib. hadrianopolský, apoštolský nuncius. Tímto listem apoštolské nunciatury schválen byl také sv. Stolicí předložený následující sjezdový program, který obsahuje 5 hlavních bodů: 1. Dnešní učení odloučené církve východní o ústavě a principu jednoty v církvi. (Ref. dr. Fr. Grivec, spoluref. dr. Julius Hadzsega.) 2. Jaký mají patriarcháty význam po stránce historické, dogmatické, kanonické, jakož i vzhledem k dnešnímu stavu jednoty v církvi. (O. Gleb Verchovskij.) 3. Co bylo v poslední době podniknuto pro sjednocení církví na východě řecko-slovanském a co třeba po té stránce činiti v nejbližší budoucnosti? (P. Mich. d'Herbigny T. J.) 4. Apoštolát sv. Cyrila a Metoda podporuje vydatně svojí činností sjednocení církví. (Nejd. pan biskup nitranský dr. Karel Kmeťko. 5. Jaké jsou sociální i náboženské poměry ruské emigrace a jaké důsledky má ruská emigrace pro sjednocení církví. (O. Gleb Verchovskij.) Tímto okamžikem sjezdové přípravy velmi pokročily. Jak se dovídáme, ohlásila se na sjezd řada nových účastníků. Za sjezdový jazyk byla přijata již dříve přípravnou komisí latina.

Rozloučení našich delegátů s Amerikou. Z „Hlasu". Činnost naše apoštolátní chýlí se ku konci. Odjedeme do milé své otčiny v měsíci červnu t. r. lodí „Majestic". Vykonali jsme s pomocí Boží a dobrých bratří kněží a českého katol. lidu, co nám bylo možno. Měli jsme vůli tu nejlepší prospět veliké věci křesťanské a slovanské, prospět zdejším českým a moravským rodákům po stránce duševní a rozšířit známost o velikém a dnes především programu a snahách Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje. Konečně přišli jsme jménem této veliké idee poprosit rodáky americké o hmotnou podporu pro úkoly Apoštolátu, jež jsou veliké a četné a směřují jak k náboženské obrodě našeho československého národa, tak i ostatního křesťanského Slovanstva, jež v dobách našich právě tolik hmotně i duševně trpí a pomoci naší potřebuje. A jestli různé americké sekty, disponující miliony, posílají do vlasti naší, svobodné čsl. republiky, jakož i do ostatních slovanských zemí své sektářské kazatele, aby víru katolickou a pravoslavnou v nich rozvraceli: tu máme za to, že katoličtí Američané všichni mají rovněž chopit se práce na záchranu svých katol. a křesťanských bratří slovanských, aby tím činnost sektářů v Evropě paralysovali a zastavili. Divno nám je, že ti američtí protestantští kazatelé nepracují s takovou horlivostí zde ve Spojených státech, kde je tolik milionů lidí nekřtěných, tedy moderních pohanů, a že se tolik starají o evropské křesťany. Za tím je rozhodně něco jiného, než pouhá horlivost náboženská!... Na tomto místě vroucně děkujeme všem těm veledůstojným a důstojným pánům farářům a jejich osadníkům, kdekoliv ve Spojených státech bydlícím, za vše dobré, jež pro Apoštolát a pro nás vykonali. Poznali jsme mezi českým katol. duchovenstvem v Americe kněze horlivé, pracovité, pro Boha a lid sobě svěřený nadšené, mnohdy až na krajnost možnosti se obětující, trpící a oběti přinášející, poznali jsme duše vlastenecké, jimž láska k církvi katolické, k národu a ke staré vlasti není prázdným slovem. Děkujeme vroucně také všem těm horlivým krajanům a krajankám, kteří dle své možnosti spolupracovali s námi na posvátném poli Apoštolátu. Z upřímného srdce děkujeme všem českým katolickým novinám ve Spojených státech a především p. redaktoru „Hlasu" H. Dostálovi v St. Louisu, důvěrníku Apoštolátu a našemu nezištnému, obětavému spolupracovníku, za veškeru práci a podporu nám ochotně zdarma téměř po dva roky poskytovanou a přinášenou. Z celého srdce děkujeme ndp. opatovi Val. Kohlbeckovi O. S. B., všem těm důst. pp. farářům, nejdůst. pp. českým monsignorům a všem těm arcibiskupským a biskupským českým radům, kteří nás ku svým nejdůst. pp. biskupům uvedli, pro nás fakulty vymohli a naše poslání u nich objasnili. Konečně nechť přijmou vroucí díky všecky české katol.

spolky, jednoty a organisace, jakož i jejich předsednictva, jež nám morálně i hmotně v díle našem nápomocny byly. Všem nejsrdečnější: „Zaplať Pán Bůh!"

Německý katol. kněz z řádu benediktinského pro Apoštolát v Rusku. Z „Hlasu". H. D. V St. Louisu právě v těchto dnech meška dp. Galen O. S. B., jenž po Spojených státech koná přednášky o náboženských a kulturních poměrech v Rusku, stenajícího pod hrůzovládou židovských bolševiků. Účel jeho přednášek je týž, jako našich milých delegátů Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje, důst. pp. Lva Pospíšila a Frant. Jemelky, kteří zde mezi námi v Americe pro apoštolátní zájmy, pro velikou ideu slovanskou, pro unii pracují za obtížných poměrů, ale Pán Bůh jejich práci požehnal. Dva roky zde pracují naši čeští katoličtí kněží do únavy. Americká veřejnost si jich málo všímala. Jen katol. biskupové, zvědavše o jejich vznešeném poslání, ochotně jim vyšli vstříc. Přijel sem dp. Galen, rodem Němec, který chce zde skolektovati značný počet peněz, aby ve Vídni postavil a zřídil seminář pro ruské jinochy, kteří by se chtěli věnovat misionářskému dílu na Rusku. Četli jsme již dříve o jeho cestě. Všude byl s otevřenou náručí přijat nejen svými řádovými bratřími a Němci vůbec — katolíky i nekatolíky — ale o jeho činnosti přinášejí zprávy americké anglické denní listy a dělají jemu a jeho poslání čilou reklamu. Zdejší list „St. Louis Globe-Democrat" dvakrát o něm a jeho misijní činnosti velmi sympaticky referoval. Inu, je to německý kněz, jenž chce ve Vídni pro Rusy stavět seminář. My už dávno máme papežskou kolej na Velehradě, kde se naši jinoši vzdělávají pro misionáře, kteří by šli na nešťastné Rusko hlásat slovo Boží a napravovati to, co zlotřilí nepřátelé Krista tam pokazili a kazí! Náš „Hlas" a jeho obětaví čtenáři dávno tuto kolej podporovali a nejen tento ústav, ale v celém Slovanstvu, jak jen bylo možno, napomáhali jsme činnosti v Pánu zesnulého v pověsti světce, ndp. arcibiskupa Ant. C. Stojana. My jsme tuto obrovitou ideu, týkající se celého křesťanstva, šířili, hájili a bránili, žel Bohu, i proti některým zdejším škůdcům z naší krve. Nyní snad, když vidí, že katol. Němci se chápou této činnosti, snad obrátí a chopí se se dvojnásobnou energií práce pro Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje a nebudo stát stranou nebo dokonce kabelogramem zakazovat příchod delegátů a házet jim zde klacky pod nohy. Jinak bychom museli se vším do veřejnosti. Už je zde čas, kdy dlužno s Cicoronem zvolat: „Quo usque tandem?" Nechápe-li zde někdo řádně vanutí naší doby, a je-li neschopen vést veliké věci, ať se vedení vzdá, aby nepoškozoval to, na čem tolik poctivých lidí pracovalo, a pro co lid náš veliké oběti přinášel. Jde o veliké, světové, boží věci a nikoli o osoby! A nejen dp. Galen O. S. B., ale v poslední době i Poláci a vláda polská volají, že Polákům patří vedoucí úloha nábožensko-kulturních věcí v Rusku a že Československo pro svůj „protikatolický sentiment" (!) se samo z činnosti této vylučuje. Ne, ne, páni dobrodzejí! Primát v této věci patří Velehradu, Moravě, Československu, tak jak tomu bylo před 1000 lety, a tento primát Čechové a Slováci si jistě vyrvat nedají. My pak zde v Americe usazení, děj se co děj, budeme svorně a nadšeně pro velikou cyrilo-metodějskou ideu pracovat, které žehnali velicí papežové Lev XIII. a Benedikt XV., jakož i nynější slavně panující svatý Otec Pius XI. Blahoslavená Panna Maria, Rodička Boží, se svatými Cyrilem a Metodějem budou před trůnem Beránka Božího orodovat, aby se splnilo přání Spasitelovo: „Ut sint unum", „Aby jedno byli".

Stav katolické církve v Bulharsku. Dne 30. prosince 1860 Bulhaři spojili se s církví katolickou. Utvoření dorostu nové vznikající společnosti bylo svěřeno nařízením sv. Otce Pia IX. řeholníkům resurrekcionistům. Za tím účelem otevřeli resurrekcionisté v roku 1863 v Adrianopoli (v evropském Turecku) školu, která se časem změnila v lyceum s internátem jménem Bulharská kolej katolická, jejíž vysvědčení jsou uznávána vládou francouzsku, rakouskou, uherskou, bulharskou a tureckou. Nehledíc k službám, které tato kolej prokázala věci katolické v Bulharsku, kde rozsévala bohaté křesťanské zásady ve všech třídách společenských, rozptylovala

předsudky, dala příčinu ke konversím, získala přízeň u hlavních činitelů bulharského státu; stačí poukázati na to, že mezi její někdejší žáky patří osobnosti tak vynikající, jako arcibiskup sjednocených Bulharů v Bulharsku, bulharsko-katolický Mirov v Cařihradě, apoštolský vikář thrácký, msgr. Petkov, nynější apoštolský správce mgr. Kondof. Resurrekcionisté, mající úkolem výchovu bulharské mládeže, museli si všímati také mladých lidí, kteří neměli schopností pro studia, anebo z jiných důvodů nemohli býti přijati v koleji. Pro ně založili školu uměleckou a řemeslnickou a zvláště tiskárna jimi založená získala si zásluhy o misie. Aby vyvrátili bludy, obsažené velmi zhusta v bulharských učebných knihách, tiskli vlastní učebnice. Kromě toho vydali také řadu poučných knih náboženských, modlitebních, apologetických, zábavných atd. Krátce po založení koleje otevřeli resurrekcionisté kněžský seminář, který poskytl bulharské sjednocené církvi první kněze upřímně oddané sv. Stolici a schopné, aby čelili řeckému rozkolu. Tento seminář působil až do roku 1896. Za světové války 1914 až 1918 Turci obsadili kolej v Adrianopoli se všemi příslušnými budovami: Klášterem, slovanským kostelem, tiskárnou atd. Tlupa, vedená jedním z ředitelství ministerstva školství, vrhla se na kostel. Oltáře, ikonostas, obrazy, kazatelna, všechno bylo rozbito a poházeno na dvůr. Tiskárna byla úplně zničena a její inventář rozkraden. Nábytek koleje stihl stejný osud. Za příměří v roce 1918 budovy byly katolíkům vráceny, ale úplně zpustošené. Okupace Thracie čtyřdohodou přinesla naději na lepší časy. A tak jsme spěchali s přípravami k znovu otevření koleje. Tyto naděje se však neuskutečnily: východní Thracie byla postoupena Řekům a obyvatelstvo bulharské musilo utíkati. Proto jsme byli nuceni odložiti znovu otevření koleje na lepší časy. Nechavše v Adrianopoli několik řeholníků, odstěhovali jsme se do Bulharska, jmenovitě do Malko-Krnova. V tomto městě hlásal katolickou víru bulharský kněz slovanského obřadu již v roce 1862. Ale dříve, než začaté dílo se upevnilo, propukla bouře: misionář byl násilně vyrván ze svého pokojného domova, vlečen po ulicích, smrtelně zbit a vyštván z města. Osud věřících nebyl jiný. Aby se zahladila každá památka na papismus, rozkolný biskup, mimořádně vyslaný od řeckého patriarchy cařihradského, sáhl k vyobcování. Všichni přítomní, které si biskup sezval, křičeli jednohlasně: „Katolíci, buďte proklati, buď proklat papež, buď proklat Řím!" provázejíce toto volání tím, že po každé hodili kámen k západu. První kámen, který byl vržen, zasáhl korunu (mitru) biskupovu. Katolictví bylo pohřbeno pod hromadou kamení, aby bylo vykopáno právě zde tím, který si právem osoboval tu smutnou čest, že jej pohřbil, a který zaslepen záštím tvrdil, že je lépe se poturčiti, než popapežštiti. Bůh dopustil, že se stalo jedno i druhé: stal se především katolikem a obnovil kult, který zničil svými úklady. Byl to archimandrita a představený kláštera, jménem Pachomius. Po těchto smutných událostech, jimiž počet katolíků se zmenšil až na sedm osob, byla svěřena misie v Malko-Trnovo resurrekcionistům. Prací ve škole, které se tito věnovali, rozptýlily se předsudky proti katolictví, sňata byla kletba veřejného mínění a těch sedm osob záhy se romnožilo tak, že tvořily dobře sorganisovanou společnost. — Když 25. července 1920 Řekové obsadili Adrianopol, všechno, co se dalo užitečného přenésti, bylo z Adrianopole přeneseno do Marko-Trnova, kteréžto město připadlo po balkánské válce roku 1913 Bulharsku. Malko-Trnovo se stalo jakousi prozatímní baštou, kde jsme se měli připravovati k apoštolským výpravám do bulharského vnitrozemí. Činnost misie se zesílila. Katolíci semkli své řady. Ačkoliv byli v nepatrné menšině, podařilo se jim získati místa městských radních a vniknouti jakožto úředníci do státních úřadů: prefektury, městského zastupitelstva, soudů, správy finanční, celní, bank atd. Škola, jež měla čtyři nižší třídy a tři gymnasijní, a v níž se vyučovalo úplně zdarma a učebné pomůcky byly rovněž zdarma, byla postavena na úroveň škol státních. Počet žáků a žákyň, který v roku 1920 činil 133, v roce následujícím čítal 177, a v roce 1922—23 stoupl na 227, z nichž bylo 120 hochů. Abychom se postarali o pracovníky misijní, založili

jsme juvenát z domorodců. Když věci se takto dobře vyvíjely, a my si slibovali krásnou budoucnost, přišla těžká zkouška: o půl noci s 15. na 16. únor 1923 strašlivý požár zničil misii. Byli jsme jím tak překvapeni, že jsme neměli ani kdy se obléci. Ve dvou hodinách školy, klášter, knihovna, archiv, museum, nábytek, zásoby, posvátná roucha i všecko kostelní prádlo bylo obráceno v popel. Zůstali jsme bez přístřeší a bez šatů. Jen zvláštní ochranou Prozřetelnosti Boží jsme zachránili holý život. Po této hrozné ráně následovala za krátko jiná, méně bolestná: v noci se 17. března, měsíc po požáru, dva podvodníci vykradli katolickou zádruhu. Tento zločin ukázal všem, že ani požár nelze přičítati náhodě. Jaká bolest a jaké překvapení! A přece i za tohoto všeobecného neštěstí bylo třeba se postarati o potřeby náboženské obce, jakož i o vyučování 120 hochů, kteří následkem ohně zůstali bez školy. Bylo by nám bývalo snadno, poslati je do škol státních, ale jak by to bylo vypadalo s jejich křesťanskou výchovou? Nemajíce jiné místnosti, museli jsme k tomu užíti dívčí školy, učíce ráno hochy a odpoledne dívky. Ovšem takový způsob vyučování byl málo příznivý k výchově mládeže. Kromě toho v témž domě v horním poschodí bydlely řeholní sestry. Ale nezbývá, než spokojiti se s tímto stavem, dokud Prozřetelnost nám nepomůže vystavěti školu pro hochy. Podpora, kterou jsme dostali mimo jiné i od sv. Otce, nám pomohla z bídy. Zakoupil se oděv pro řeholníky a nábytek do jednoho starého domu v sousedství kostela, kde rozptýlená obec katolíků byla opět soustředěna. Zároveň jsme si opatřili značnou část materiálu pro znovuvystavění školy a kláštera. Naše nynější obydlí se skládá ze čtyř světniček; první je bibliotékou, hovornou a zároveň bytem představeného, druhou obývají dva otcové, třetí až do začátku minulého října byla studovnou a spárnou noviců. Po říjnu zvětšil se počet osob o sedm, šest noviců a jeden bulharský mnich, který se stal katolíkem. Proto jsme museli najmouti jiný dům. — Takovou zprávu posílá superior resurrekcionistů v Malko-Trnovo ze dne 17. dubna 1924, o bědném stavu katolické misie bulharské našemu Apoštolátu, a prosí o podporu v těžkém stavu, v jakém se octla jejich misie tou zkouškou, kterou Bůh na ně seslal. Jejich vytrvalost jest vskutku obdivuhodná a jistě každý, kdo může, rád něčím přispěje k novému vybudování jejich škol a kláštera.

P. T. redakci „Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje". Vysocedůstojný pane redaktore! Ve vašem ct. časopise čís. 3.—4., ročník XV., jsem četl článek: „Stavba kostela", zaslaný Vám od gr. katolic. faráře O. Mirona Petranovita (správně Petrášovič), v němž prosí o milodary na stavbu gr.-katol. kostelíka z té příčiny, že prý dostali výpověď z místního kostela, patřícího katolíkům latinského obřadu. K těmto slov. dovoluji si já níže podepsaný římsko-katolický děkan v Duplíně, do kteréž farnosti patří filiální kostel v Soročíně, podotknouti, že po třicet let mého farařování a i před tím, až do nynější doby, vždy bylo dovoleno gr.-katol. kněžím ve všech kostelích mé farnosti, kteří o to požádali, konati všechny bohoslužebné úkony jejich obřadu. Výjimka se nestala ani s D. P. Petrášovičem. Nyní ovšem, od té doby, co si sjednocení Rusíni vystavěli v Soročíně kapličku, nevykonávají v latinském latinském kostele svoje bohoslužby, ani o to nežádali. V Duplíně však a jinde vykonávají bohoslužebné svoje úkony zcela volně. V naší diecési pod naším vrchním pastýřem, který nikdy nečinil rozdílu mezi římským katolíkem a gr. katolíkem, jsou poměry úplně uspořádané. Račte toto přijati jakožto správné posouzení poměrů a uveřejniti ve vašem ct. časopise, uznáte-li za vhodné. V plné úctě Andrej Martényi, římsko-katolický děkan a farář. V Duplíně, dne 12. května 1924.

Sjezd unionistický na Velehradě bude se konati ve dnech 31. července, 1. až 3. srpna. Před ním a po něm budou obvyklé velehradské slavnosti, jako: pout bohoslovců, sjezd Apoštolátu a valné hromady našich velehradských spolků. V těch dnech bude na Velehradě zastoupen celý katolický svět! Kdo z našich čtenářů chce něco krásného viděti, ať v ty dny příjede na Velehrad.

Velehradský sjezd unionistický. Doba sjezdu se kvapem blíží, a proto také přípravy čile pokračují. Když do-

šlo schválení sjezdového programu sv. Stolicí, rozeslána byla pozvání všem unionistickým pracovníkům doma i v cizině, pokud jsou přípravné komisi známi. Kromě hostí již dříve přihlášených oznámila celá řada nových osobností svou účast na sjezdě. Mezi nimi zvláště sluší jmenovati njdp. arcibiskupa pražského dra Františka Kordače, košického biskupa dra Aug. Fischera-Colbrie, spišského biskupa Jana Vojtaššáka, nitranského kanovníka Beňo, světícího biskupa brněnského dra Josefa Kupku, uniatského biskupa dra Josafata Kocylowského z Přemyšlu, lublaňského biskupa dra Ant. Bonav. Jegliče, strahovského opata Metoda Zavorala, opata rajhradského Petra Hlobila, emauzského převora Arn. Vykoukala, profesora dra Al. Totu, jakožto zástupce velko-varadínského biskupa Frentiu v Rumunsku, zástupce zágrebské theologické fakulty dra Živkoviče, archimandritu Sergěje Dabiče z Paříže, universitního profesora L. G. Walkera T. J. z Oxfordu a j. — Pařížský kardinál Dubois poděkoval za pozvání srdečným přípisem, omlouvaje se, že mu není možno osobně sjezdu se súčastniti, ale ujišťuje, že bude spolu s účastníky „ze srdce prositi Boha za šťastný výsledek sjezdu, který může účinně prospěti zájmům katolického sjednocení". Neméně srdečným přípisem děkuje za pozvání také arcibiskup westminsterský kardinál Bourne, lituje, že nemůže na sjezd přijeti, a přeje sjezdu všeho požehnání a zdaru. — O sjezd jeví se také pozoruhodný zájem v kruzích ruské emigrace.

Slavné triduum ke cti sv. Josafata ve Stropkově. Výzva nejdůstojnějšího episkopátu řecko-slovanského obřadu k oslavám 300leté památ. mučednické smrti svatého Josafata, našla vděčný ohlas i u nás ve Stropkově v Karpatech. Pravda, scházelo nám zevnějším lesku, jaký na příklad mohli ukázati naši bratři ve Vídni nebo v Haliči, ale nescházelo našemu lidu na zbožnosti, s jakou se súčastnil slavnosti. Klášterní chrám byl slavnostně ozdoben věnci. Na hlavním oltáři uprostřed vkusné dekorace, kterou obstarala Křesťanská Akademie v Praze, byl umístněn překrásný obraz sv. Josafata, mistrovské to dílo profesora Sal. Nováka. Něžný zjev sv. mučedníka, žehnajícího svému lidu, táhl k sobě srdce. Triduum začalo večer na svátek „Voznesenia Hospoda našeho Isusa Christa", velikou večiřňou a kázáním, které pronesl O. Metoděj, ikumen kláštera. Ke slavnému zahájení pobožnosti mimo okolní kněze zavítal kanovník Bihary z Prešova, provinciál redemptoristů P. Mezírka s P. Kučerou, kteří pak zůstali u nás milými hostmi po celé triduum. Večer bylo slavnostní vyzvánění ke cti světcově nejen v klášterním chrámu, ve far. lat. kostele, ale i po celém okolí v rusínských cerkvách, zatím co před klášterem pouštěny rakety. K poutníkům, kteří již večer přišli, v pátek ráno přípojovali se noví a noví. Zpovídalo se od časného rána až přes 12. hodinu. Denně byly dvě kázání, slavné bohoslužby, odpoledne slavná večiřňa a pobožnost jeden den bratrstva Božského Srdce Páně, druhý den bratrstva růžencového. Po každé bohoslužbě líbání ostatků sv. Josafata. V sobotu večer bylo již znáti, že v neděli, poslední den tridua, bude veliký nával poutníků. A skutečně. Od rána přicházeli poutníci i latinského obřadu uctíti mučedníka Unie. Kostelík byl přeplněn, takže soborna Služba Boža i kázání, které měl O. Stanislav, musilo býti na prostranství před kostelem, které bylo plno věřících. Jen toho dne bylo na 1000 komunikantů. Jako praménky, stékající s hor, spojují se v bystřiny a v horskou řeku, tak i v těchto dnech se scházeli poutníci s hor — z daleka až i šest hodin — v hloučky, hloučky v procesí, a všichni jedním směrem do monastyra na „velký odpust sv. Josafata", kde spojili se u velkolepý průvod, který jako horská řeka proudil v nedělní odpoledne Stropkovem. Nezvyklá, ale překrásná podívaná na rusínský průvod. Vpředu les křížů a korouhví, některé z nich staré, jako jejich dřevěné cerkvičky, kde jsou uschované, mnohdy s primitivními obrazy. Za nimi děti, dívky s obrazy, muži, kněžstvo latinského i slovanského obřadu, obraz sv. Josafata, a ženy. Znalci odhadovali na 4000 účastníků v průvodě, jaký Stropkov dosud neviděl. Po návratu pronesl krásné kázání dp. kanovník Bihari, a slavnost zakončena. Kéž sv. Josafat vyprosí našemu lidu stálost ve víře a

lásku k sv. církvi, zvláště teď, kdy schismatická agitace, podporována americkými penězi a pražskou přízní, povážlivě se rozšiřuje mezi naším ruským lidem. M.

Den, který učinil Pán... Slavnost vzkříšení Páně, konaná v kostele svatého kříže na Příkopě dle starého kalendáře a řecko-katolického ritu na Rusi obvyklého, měla nad očekávání zdařilý průběh. Už před 10. hodinou noční čekal před kostelem trpělivě hlouček věřících, jejichž počet, dosáhnuvší několika set, záhy naplnil prostory prostranného chrámu, jenž byl ladně vyzdoben kvítím, koberci i světly a po prvé zazářil v elektrickém světle, zavedeném tu obětavostí dárce, majícího neobyčejný zájem o ideu cyrilo-metodějskou, jenž však nepřeje si býti jmenován. Krátce před půlnocí přijel ndp. nuncius Marmaggi in cappa magna, provázen svým sekretářem msgrem Arratou a vdp. kanovníkem drem Hanušem. U vchodu do chrámu očekáván a přijat byl rusko-katolickým knězem O. Glěbem Verchovským a za zpěvu chrámového sboru doveden k tak zvaným „královským dveřím" (carská vrata) ikonostasu, kdež poklonivše se nejsvětější Svátosti oltářní, políbil svaté ikony, a obrátiv se k lidu, udělil mu požehnání. Když pak zaujal místo v absidě za oltářem, seřadil se církevní průvod, jenž vyšel pobočním vchodem do Panské ulice a vrátil se hlavním vchodem z Příkopů. V čele nesen byl kříž a korouhve, načež následoval ndp. nuncius s kněžstvem, pěvecký sbor a zástup věřících, hlavně východního obřadu, s planoucími malými svíčkami v rukou. Pohled na světelný průvod, ubírající se setmělou ulicí, byl překrásný. Po návratu do kostela následovala liturgie sv. Jana Zlatoústého, potrvavší až do 2. hodiny půlnoční. Při ní, jak se strany kněze, tak i věřících a pěveckého sboru často zazníval radostný velikonoční pozdrav východní „Christos voskres". Až do polovice posvátné liturgie setrvali skoro všichni ze zbožnosti se dostavivší věřící a až do konce asi třetina, jež se zřejmým zalíbením naslouchala nádhernými, nám nezvyklým zpěvům chrámového sboru a napjatě sledovala postup posvátných obřadů, hlavně však svatého přijímání věřících východního ritu. Na konec pak, když za hlubokého ticha po přečtení vyznání víry jeden z ruských mladých inteligentů ndp. nunciem, stojícím v královských dveřích, přijímán byl zpět do lůna svaté, apoštolské a všeobecné církve a třikrát jím políben, zavládlo v kostele takové pohnutí, že v očích četných věřících, přihlížejících tomuto významnému a tklivému posvátnému obřadu, zaleskly se slzy radosti. Po skončení posvátné liturgie ndp. nuncius, uděliv přítomným slavnostně papežské požehnání, doprovozen byl zase ke vchodu, kdež, rozloučiv se s věřícími, zřejmě uspokojen odjížděl domů. Když byl potom rusko-katolický kněz požehnal ještě donesené velikonoční pokrmy, poslední zbytek, asi sto lidí, k půl třetí hodině ráno jen pozvolna opouštěl chrám, jenž byl toho dne svědkem dojemného sbratření těch, kteří na straně západní i východní církve proniknuti jsou touhou Kristovou po jednotě církve a při této příležitosti projevili prakticky a obětavě na Prahu skutečně vzácné porozumění pro eminentně časovou, katolickou a slovanskou jednotící ideu cyrilo-metodějskou. Čerpáme z toho blahou naději, až přiblíží se doba oslavy sv. Cyrila a Metoděje, že bude tu již kádr věřících jednotlivců, kteří, znajíce vážnost doby i jejích úkolů a chápajíce velkolepost církevní unionistické myšlenky, na prvé zavolání nebudou ani okamžik váhati dostaviti se tam, kde bude za tyto ideály manifestováno.

Misie pro nekatoliky. V Londýně uspořádali slavní kazatelé dr. H. Vaughan a dr. J. Arendzen misie pro všecky, kdož jsou dobré vůle a chtěli by se obeznámiti s pravdami katolické církve. Rozeslali spoustu pozvání protestantům a jinověrcům. Mezi jiným praví ve svém pozvání: „Víra, která je s to uspokojiti muže, jako jsou maršál Foch, Lapparent, kardinál Mercier, Pasteur, Tomáš Akvinský, může býti bez obtíží doporoučena a není jistě takým strašidlem, za jaké ji protivníci vydávali. Přijďte tedy a poslyšte, abyste poznali, proč jediná katolická církev mezi všemi křesťanskými v Anglii si nestěžuje, že má prázdné lavice. Víra, která přivedla do svého lůna slovutné muže, jako G. Chesterton, lord Brampton, Coppe, Bourget, Newmann, Manning,

Benson, potom potomci Dickensa, Scotta a Tackereya, je hodna, abyste ji prostudoval."

Anglie se vrací do katolické církve. Za posledních sedm let vrátilo se do katolické církve v Anglii 74.160 osob. Dle nejnovějšího sčítání je ve Velké Británii 2,580.000 katolíků. Před 75 lety neměla biskupů, nyní má šest arcibiskupů, dvanáct biskupů a 4536 kněží.

Osm set far bez kněží. V Jugoslavii je okolo osm set farností (pravoslavných) bez kněží. Stát SHS platí ročně přes šest milionů dinarů na bohoslovecké ústavy pravoslavné a mnoho kandidátů stavu duchovního jde po ukončených naukách na službu učitelskou. Tak v Prizrenu nedal se ani jeden bohoslovec vysvětiti na kněze. Z bohosloví cetinského od roku 1906 do dneška nedal se vysvětiti ani jeden. Ministr Janič, který sám je pravoslavným knězem, vydal výnos, že se bohoslovci (srbští), kteří ukončili bohoslovné nauky, nesmějí přijímati do státní služby. Příčinu nutno hledati ve krušném postavení většiny pravoslavného duchovenstva, jednak á v tom, že bohoslovci jsou nuceni před vysvěcením oženiti se a založiti rodinu, o niž není nikterak postaráno za nynějších drahotních poměrů, kdežto učitelé mají postavení snazší, sami se lehce uživí, a když se jednou oženili, mají ještě vždy čas, aby se dali vysvětiti na kněze, ovšem, mají-li k tomu chuť.

Obrázek z rusínských misií v Jugoslavii 1924. Jako listí daleko zaváté větrem od stromu, tak Rusíni octli se daleko od své rodné země Karpat nebo Haliče až v nynější Jugoslavii, zaváti tam bývše bídou v rodném kraji. Ale jako Bůh stará se o nejmenšího svého tvora, tak staral se i o verný svůj rusínský lid. Požehnal jeho pracovitosti, a že byl věren své víře, Bůh dal, že mohl kupovati ornici svých nepřátel schismatických Srbů. Jaký to kontrast mezi naším lidem a schismatickými Srby! — Je svátek. Zvoní v schismatické cerkvi, zvoní i v řeckokatolické cerkvi. Do schismatické cerkve nejde nikdo — „platíme popa ať se za nás modlí". Naše cerkvy plní se lidem a zbožný zpěv „Hospody pomiluj" vznáší se k nebesům, zatím co kolo schismatické cerkvy mládež se veselé baví a muži u obecního domu přetřásají politiku. Zpověď u Srbů je všeobecná, společná, rozhřešení hromadné. Přístup k stolu Páně ztěžují několikadenním postem před sv. přijímáním. Posvátnost stavu manželského? Mládenec uáší se svými kamarády dívku a žije s ní 2, 3 měsíce, zatím co rodiče dívky naoko naříkají a bědují, ale nakonec dají přece jen svolení k sňatku vidouce, jak se děti „milují". Pak následují ohlášky a vinčanje. Rozvod je snadný a mohou se po druhé oženit nebo vdát. Ani před smrtí neposkytuje schisma svým dítkám žádné svátostné útěchy. A jestli — to jen na velikou prosbu nemocného a mimořádně nese kněz k nemocnému hostii konsekrovanou a zvlaženou v nejsv. krvi na Zelený čtvrtek a dává z ní částečku nemocnému. Ale to jsou řídké případy vliv uniatů. I lid i kněz i mnich umírá bez náboženské útěchy. Ký div, že se velmi divili, když viděli, s jakou úctou uniatští Rusíni přijímají nás, své misionáře. Nevycházeli z údivu, když viděli, že ráno i večer plní se uniatská cerkva lidem, že nad to děti, ženy, muži, dívky, mládenci scházejí se každý stav zvlášť na odpolední nauku do cerkvy, že přistupují denně k sv. svátostem, že z očí jejich září klid a spokojenost. Proč chodí do cerkvy, co tam dělají? Zvědavost jich přitáhla. Přišli. S široce rozevřeným, dumavým okem sledovali kazatele, pozorovali bohoslužbu a mimoděk modlili se s námi Otčenáše a Zdrávasy za sv. Otce, za unii. Když jsem pozoroval ten opuštěný a dobrý lid, mně přišla mi na mysl slova prorokova: „Maličcí žádají chleba, není však, kdo by ho lámal jim." Macecha schisma dáti jim ho nemůže, poněvadž sama nemá chleba života. Kněz jim nikdy nekáže, a když — to o srbském patriotismu, který duši nesytí. Chápali již, proč Rusíni se slzou v oku loučí se se svými misionáři, proč vysílají svou mládež, aby je na koních doprovázela až do druhé farnosti, proč vroucně líbají misijní kříž a k srdci svému tisknou členství bratrstva Bož. Srdce jako drahocenné památky na krásný misijní čas! Buď zdrav, ty dobrý rusínský lide! Prozřetelnost Boží tě postavila na slovanský jih, bys byl živým hlasatelem mrtvé schismě srbské, že jen v církvi katolické je život! Buď věrný své víře a obřadu, svému to dědictví skropenému krví sv. Josafata!

O. Metodij, ihumen.

Indulgentiae ac privilegia concessa membris Apostolatus ss. Cyr. et Meth.

I. Sacerdotes sodales Apostolatus ss. Cyr. et Meth. facultate gaudent benedicendi pia objecta cum applicatione Indulgentiarum Apostolicarum. Sacra Poenitentiaria Aplica concessit rescripto diei 1. Julii 1922 sacerdotibus sodalibus Apostolatus ss. Cyr. et Meth. ad quinquennium facultatem benedicendi pia objecta cum applicatione Indulgentiarum Apostolicarum. (Acta Curiae Olom. 1922, pag. 72.)

II. Praeter facultatem benedicendi pia objecta cum applicatione Indulgentiarum Apostolicarum (Acta Curiae Olom. 1922, pag. 72) procurata fuit a. 1923 pro sacerdotibus sodalibus unionis Apostolatus etiam facultas benedicendi et imponendi cum consensu Ordinarii scapularia sub unica formula. Quoad usum huius facultatis plura habent Acta Curiae Olom. 1923, pag. 61 squ.

III. S. Congregatio Indulgentiis Sacrisque Reliquiis praeposita, Sacerdotibus Sodalitatis „Apostolatus ss. Cyrilli et Methodii" addictis in perpetuum concessit privilegium altaris personalis tribus in qualibet hebdomada diebus, dummodo simili privilegio alia de causa iam non gaudeant.

Schůze katolické inteligence na Velehradě. Říšský poradní sbor katolické inteligence koná pracovní schůzi dne 30. července 1924 na Velehradě v předvečer sjezdu unionistického. Katolická inteligence chce usnesení svá pak předložiti sjezdu unionistickému. Jsou zváni všichni naši inteligenti.

Sbírka na vnitřní misie koná se ve všech farnostech na svátek sv. apoštolů našich sv. Cyrila a Metoděje. Kéž všude jsou sbírky provedeny, protože Apoštolát má stále více vydání.

Noví zakládající členové Apoštolátu. Pí Anežka a Fabián Neplech z Morav. Loděnice stali se zakládajícími členy. Mají číslo 44. Po nich se přihlásil kaplan z Polešovic P. Stanislav Suchánek. Má číslo 45. Kéž o svátku sv. Cyrila a Metoděje přihlásí se opět noví členové, aby se dosáhlo počtu 50.

Plaketa arcibiskupa dra Stojana stojí 38 Kč bez porta. Každý, jemuž zemřelý ndp. arcibiskup prokázal intervencí pomoc, měl by si z vděčnosti plaketu koupiti. Čistý zisk bude odveden na Stojanov, proto objednejte si plaketu v administraci Apoštolátu.

Program apoštolátní slavnosti kostelní v odborech. Ráno: Mše sv. se společným sv. přijímáním členů Apoštolátu. Při ní mohla by se do pozdvihování zpívati píseň: Ejhle, oltář... Po pozdvihování mohli by se členové modliti společně modlitby k sv. přijímání a to: Buď tak, jak se je modlívával zvěčnělý pan arcibiskup, nebo jak je pro svátek sv. Cyrila a Metoda sepsal P. Alfons Pryč. Byly schváleny výnosem arcibisk. konsist. v Olomouci, ze dne 6. května 1911, čís. 6635, Musely by se ovšem zkrátiti, nebo některou z nich úplně vypustiti. Při sv. přijímání mohla by se zpívati některá z obvyklých písní místních, třeba: Mé jsi potěšení nebo Vesel se, o duše má... Po sv. přijímání společné díkůčinění (jeden ze dvou navržených způsobů). Potom snad modlitba za zemřelé členy Apoštolátu. Může se vykonati též modlitba na úmysl sv. Otce. Po mši sv.: Papežská hymna. Odpoledne: I. Píseň: Bože, cos ráčil... II. Promluva. III. Litanie o sv. Cyrilu a Metodovi s příslušnou modlitbou za sjednocení. Bylo by snad dobře tyto dle možnosti zkrátiti, ježto dlouhé litanie unavují lid. Raději krátce ale jadrně a vroucně. Tam, kde se koná pouze odpolední slavnost, mohl by se po litanii obnoviti krátce křestní slib, (odpadá, kde byla slavnost dopol.), nato by mohla následovati zásvětná modlitba k Božskému Srdci. Potom snad krátká vzpomínka za zemřelé členy. (Pokud vím, působí taková vzpomínka velmi dobře na lid. Myslím, že by nebylo dobře jí opomíjet.) IV. Píseň k požehnání: Vítej, vítej, tělo přezázračné nebo V tvé Srdce, Jezu ve Svátosti... V. Požehnání. VI. Po požehnání před vystavenou vel. Svátostí píseň: Hospodine, pomiluj... VII. Oběra na účely apoštolátní. Při ní mohlo by se pokračovati v písni: Bože, cos ráčil...

Zakládejte odbory Apoštolátu! Jsou ještě farnosti, kde Apoštolát není zaveden, měly by tedy využíti nynější-

ho svátku apoštolů našich a založiti všude, kde ještě není, odbory. Je to přání sv. Otce a ndp. arcibiskupa našeho. Jistě řada nových odborů ohlásí svůj vznik.

Příští číslo Apoštolátu vyjde v září a přinese obšírnou zprávu o unionistickém sjezdu velehradském i s obrázkem všech přítomných.

Výborové sezení skoncentrovaných spolků konalo se ve čtvrtek, dne 12. června 1924 odpoledne ve 2 hodiny v sekretariátě Matice cyrilo-metodějské za předsednictví kanovníka S t a v ě l a. Přítomni byli: Kanovník Janák, dr. Vašica, dr. Matocha, monsignor Kozák, superior Kutal a dr. František Hrachovský. Ostatní byli omluveni. Jednalo se o síti odborů Apoštolátu v sedmi dekanátech kolem Olomouce, o novém kontu pro sdružené spolky, o vydání seznamu odb. Apoštolátu diecésnímu, o sbírce na svátek sv. Cyrila a Metoděje. Některé nejasnosti v nazírání na koncentraci budou v červenci za předsednictví ndp. arcibiskupa dra Leopolda Prečana vyřešeny. Koncentrace spolků, která má společnou jednotku organisační a společné sbírky dobře rozdělené, se kleru všude zamlouvá. Je to důležitý krok k tomu, aby jednou pod Apoštolátem všecky naše náboženskо-kulturní spolky splynuly jako různé jeho sekce a odbory.

Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje v Čechách. Čechy následkem své polohy a vlivem cizí kultury, jež se tu vždy dříve a mocněji uplatňovala, vždycky byly půdou, na níž se snahy cyrilo-metodějské jen stěží probíjely a ještě nesnadněji udržovaly. Nyní, kdy Praha se stala zase hlavou nového státu a kdy lid hlasitěji může projeviti své názory a přání v každém ohledu, zdá se, že ve mnohém bude přece jen lépe. Doufejme, že i na poli kulturně-náboženském. Aspoň čím dále tím více vyskytují se i v té zliberalisované Praze známky, které činí na nás dojem předzvěstí blížící se lepší budoucnosti a správnějšího nazírání mimo jiné i na snahy cyrilo-metodějské a unionistické. Od převratu staly se tu pravidlem slavnostní schůze cyrilo-metodějské dne 5. července, o nichž lze tvrditi, že se vžily. Občasné schůze téhož rázu, mezi rokem pořádané, ač méně navštívený, přece jsou jen dokladem, že u katolické inteligence cítí se potřeba silnější orientace cyrilo-metodějské a že nic není s to, aby odstrašilo od pokračování na započaté dráze. Nelze ovšem zapříti, že mocnou vzpruhou šířitelům té myšlenky je vzácné porozumění oficielních zástupců sv. Stolice pro cyrilo-metodějskou ideu unionistickou. Leč bez nadsázky tvrditi, kdyby stejně opravdové porozumění jevilo se dole i nahoře na straně české, že by pak vůdčí role bez odporu připadla česko-slovenským katolikům. Však ale i tak je radostným zjevem, že už přes dvě leta konají se tu pravidelné staroslovanské služby Boží obojího ritu, takže nemohou si naši slovanští, s námi ve víře sjednocení hosté, nijak právem stěžovati, že by se jim nevycházelo vstříc, třebaže nejen s naší, ale zvláště s jejich strany, leccos by mohlo vypadati lépe. Nelze ani dosti vděčným býti ústřednímu Apoštolátu, že se ani dost málo nerozpakoval dáti zříditi v Praze na Příkopě u svatého kříže vnitřek kostela úplně dle předpisů řecko-katolických. Pevně doufáme, že chrám ten, sloužící nyní duchovním potřebám našich hostů, stane se jednou mateřským chrámem pro řecko-katoliky z naší republiky. Jeho vnitřní liturgická úprava postupně zdárně pokračuje. — Služby Boží konají se tu pravidelně, a zvlášť slavně konalo se tu vzkříšení, jemuž byl přítomen sám ndp. nuncius in cappa magna. Farní skupiny apoštolátní existují již v Karlíně, u svatého kříže a pak v Týně, kde obnovení „modlitebného bratrstva za sjednocení u víře rozdělených církví", jak tu bylo povoleno už papežem Piem IX. 12. května 1852, dojde letos 6. července. Arcidiecésní odbor apoštolátní, který se tu ustavil 28. února 1924 a jehož starostou je v zastoupení ndp. arcibiskupa ndp. biskup dr. Podlaha, získal za zakládající členy ndp. arcibiskupa dra Kordače, ndp. biskupa Podlahu, vdpp. preláty dra Pichu, dra Schustra a kanov. dra Hanuše. Ndp. biskup dr. Sedlák, jenž je zakládajícím členem už dříve, dal znovu příspěvek 100 Kč. Z vyšehradské kapituly zakládajícím členem se stal ndp. probošt msgr. Zapletal; řádnými pak členy s příspěvkem po 200 Kč vdp. kapitulní děkan Vaněček a prelát Wünsch a s příspěvkem po 50 Kč vdp.

kanovník Šittler, Müller a Groh. Přihlášky členské z ostatních řad duchovenstva i věřících se očekávají ve dnech cyrilo-metodějských, kdy 6. července po arcidiecési konají se v kostelích z rozkazu ordinariátu případné promluvy i modlitby. Uvážíme-li, že zajisté i ostatní diecése v Čechách zahajují na přání s vysokého církevního místa čilejší ruch cyrilometodějský, nemůžeme, než z hloubi duše snahám těm přáti hojné požehnání Boží a prositi: Sv. Panno Maria, sv. Cyrile a Metoději, orodujte za nás!

F. P.

Staňme se apoštoly v Apoštolátě a přispívejme hřivnami svými k uskutečnění jeho myšlenky! „Moji apoštolové si práci rozdělili a každý těžil svými hřivnami." („Katol. činem"). V národě našem myšlenka ideál, nalézá vždy nadšených srdcí. Proto i myšlenka cyrilo-metodějská, tato idea vznešená, vzpružující a sjednocující, velmocná a živoucí proniká dnes vždy víc a více širokými vrstvami národa a ohlasu nachází v srdci našeho lidu. Není pochyby, že uplatňována a prohlubována Apoštolátem, vnikne ještě dál a že se usadí zejména v kruzích našich katolíků, kde najde porozumění a jimž otevře hranice nové činnosti. Nám členům Apoštolátu jsou tyto hranice kreslené samou Prozřetelností již otevřené. My zříme před sebou široké pole působnosti, na něž nás Kristus najímá jako své pracovníky. Je jistě povinností nás — nejbližších — dáti se najati a v duchu apoštolském pracovati na národa roli dědičné. Aby však naše práce byla provázena zdarem, musíme si ji účelně a prakticky rozděliti a pracovati dle svých sil a schopností — jinými slovy: těžiti hřivnami, jež nám byly k tomu úkolu Bohem svěřeny. Při dělbě apoštolátní práce nesmíme však zapomenouti, že nás božský Mistr najal za jistých podmínek, a že žádá od nás za prvé: srdce nerozdělené, za druhé: srdce zanícené pravou, apoštolskou láskou a za třetí: srdce neochvějně důvěřující v konečné vítězství Kristovo a jeho svaté církve. Těmito podmínkami byly naší práci udány zároveň směrnice, jimiž se máme říditi a svoji činnost dle nich rozdělenou a uspořádanou rozvinouti. Splníme-li je, pak se naše práce v Apoštolátě jistě nemine s úspěchem. Máme tedy obětovat Kristu Pánu srdce celé, nerozdělené, nepolovičaté, srdce naplněné živou vírou, tak živou, jakou nám donesli sv. Cyril a Metoděj. Tato víra živá musí se projevovat, zrovna zářit na venek, ona má a musí naším přičiněním, naší prací v Apoštolátě jako kvas poznovu proniknouti srdcem našeho národa. Úkol jistě vážný a snad namítne mnohý člen Apoštolátu: Ale, jak bych já slabý mohl pracovat na šíření sv. víry? Nevím, jakým způsobem. Tato výmluva není však odůvodněna. V každém povolání dává nám Bůh příležitost působiti na to okolí, do něhož nás postavil. V tomto případě můžeme býti činnými tvojím způsob.: živým slovem, písmem, dobrým příkladem. Či není v Apoštolátě dosti členů, které Bůh obdařil darem výmluvnosti a jež znají budit živou víru v srdcích posluchačů, dovedou nadchnout, v obdiv uvést, přímo strhnout do hloubky myšlenek své okolí? A myšlenka cyrilo-metodějská, Apoštolátem hlásaná, je tak dorůstá, tak vznešující, tak vznešená, významná a obsáhlá! Zda nezaslouží, aby ti členové Apoštolátu, jimž je dána možnost, hlásali ji slovy plamennými nejen ve chrámě, ale i mimo něj, na veřejnosti, totiž časovými přednáškami, směřujícími k šíření a obraně sv. víry. Jistě mnoho je těch, kteří mají vliv ve svém okolí a v každém jiném případě dovedou jej znamenitě uplatnit. A úkol našeho Apoštolátu je tak veliký, dalekosáhlý, časový a přece tak často zneuznávaný. Proč bychom my, jeho členové, nemohli pro něj pracovat živým slovem, nemohli mu ve svém okolí získávat známosti, nových příznivců a nemnožili jeho řady tím, že upozorníme na jeho důležitou činnost, jakou rozvíjí na obnovení všeho v Kristu, na obnovení života dle víry. Neschází však v Apoštolátě ani ti, kteří se o bohatství svých myšlenek dovedou dělit jiným způsobem, než slovem, totiž písmem — tiskem. Tato činnost apoštolátní je jistě nejkrásnější a nejúčinnější. Vždyť právě tiskem bývá Kristu odcizeno, uloupeno nejvíce duší. A přece píše sv. Augustin: Nikdo nenávidí Krista více, než kdo mu loupí vykoupené duše, a nikdo nemiluje Krista více, než kdo mu přivádí duše. Je jisto, že právě dobrým tiskem můžeme Jemu přivésti nejvíce duší. A je

to zase náš Apoštolát, který se ve spojení s Maticí cyrilo-metodějskou o rozšíření dobrého tisku tak horlivě stará. Nuže, budeme dále lhostejnými k podporování jeho tisků, ať již dopisováním či šířením těchto? Uvažme si, že ne. Začněme ještě dnes pro ně horlivě agitovat, neboť ony mají působit na zachování křesťanských mravů v našich rodinách a na šíření křesťanské osvěty v našich školách. Vzorem budiž nám prostý zámečník v Caloen v Belgii, který roku 1853 založil ke cti sv. Františka Xav. spolek řemeslníků a dělníků, aby zachraňoval duše. Nyní má spolek ten přes 82.000 členů. Ti zničili více než 12 milionů špatných tiskopisů, rozšířili obrovský počet dobrých a obrátili více než 13.000 nevěrců. Ale jsou snad přece mezi námi ti, kteří nedovedou nebo nemohou žádným z uvedených způsobů pracovati. Leč ani ti nemají výmluvy. Mají příležitost pracovat jiným způsobem — dobrým příkladem. „Slova povzbuzují, příklady táhnou." Místo podrobného líčení způsobu apoštolování příkladem živé víry, k němuž mají příležitost otcové a matky v rodinách, mistři v dílnách, dělníci v továrnách, vychovatelé ve školách, studenti v ústavě, uvedu příklad — prosté služky. Proslulý spisovatel Kliment Brentano věnoval nejdojemnější vzpomínku právě této služce. Měl sice matku, o níž píše, že se úzkostlivě starala, aby se nenachladil, aby měl vychovatele a služebníky a všecko pohodlí tělesné. Měl otce, který z něho vychovával dědice panství. Ale otec žil jenom výzkumům přírodozpytným, matka společnostem. Tak vyrůstal mladý dědic bez modlitby, bez víry, bez Boha. V domě však byla služka, živě věřící, ve které se probudil soucit s duší mladého pána. Když někdy zabloudil z dětské zvědavosti do stáje, podestlala mu pod kolena otep slámy a sama si klekla na udupanou hlínu. A s takovou vroucností, s takovým přesvědčením vštěpovala mu první pojmy o Bohu a o spáse, že Brentano ve stáří ještě napsal o této neučené služce: „Když na gymnasiu a potom na universitě z úst profesorů zlomyslné poznámky o Bohu a církvi zabodávaly se do uší soudruhů jedovatými hroty svými, jako mimovolně vynořila se mi v paměti vzpomínka na přítmělou stáj a v ní jsem znovu viděl tu prostou, neučenou služku. A od mé duše odrážely se námitky nevěřících profesorů jako hrách od stěny." Toť ukázka apoštolování příkladem živé víry. Takovou činnost bude jistě každý z nás moci rozvinouti. Přičiňme se tedy, abychom, nemůžeme-li pracovati ani slovem, ani písmem, pracovali aspoň dobrým příkladem. „Víra postupuje kryta křídly lásky," napsal Ozanam, jako by rozváděl slova Písma: „nemilujte slovy, ale skutky". Těchto žádá naše doba a v ní je žádá Bůh. První apoštolové zvítězili nad světem zvláště věrou, mučedníci nadějí, křesťané moderní doby musí zvítěziti láskou, takovou láskou, která je schopna přinášeti oběti. Takové potřebuje též náš Apoštolát k plnění svého těžkého úkolu. Potřebuje oběti duchovní, modlitby, potřebuje však též oběti hmotné, almužny. Vždyť modlitba a almužna jsou, jak napsal svého času veliký apoštol sjednocení, biskup A. Slomšek, dvě perutě, po kterých letí hlas evangelia Kristova po vší zemi. Neodpírejme tedy našemu Apoštolátu této podpory, pomáhejme mu vroucí modlitbou, mějme však též zájem na šíření evangelia Kristova misiemi, podporujme náš slovanský misijní ústav na Velehradě. Mějme také zájem na ušlechtilých snahách unionistických a podporujme jejich uskutečnění. Odvádějme rádi a s láskou své příspěvky, sbírejme je mezi známými a využijme každé příležitosti, při níž bychom mohli pro Apoštolát něčeho dosíci. Kdo může přispěti dobrou četbou, nechť pomáhá též tímto způsob a věnuje dobré knihy naším bratřím slovanským. Učme se od jiných národů, kteří na misijní účely věnují daleko více, než tomu bylo doposud u nás. Tedy ne frázemi, ale horováním, prací účelně rozdělenou a obětmi staňme se horlivými apoštoly v Apoštolátě. Chuti a síly k této práci má nám dodati nezvratná důvěra v konečné vítězství Kristovo, vrcholící v uskutečnění touhy jeho přesvatého Srdce: „Aby všichni jedno byli." S touto důvěrou a rozhodností musíme odmítat všecky obavy a pochybnosti o vítězství Kristově. S touže důvěrou musíme však prosebným útokem hnáti na Srdce Ježíšovo, v němž jedině je možné sjednocení. Žeňme na Ně tímto útokem zvláště nyní, v předvečer sjezdu unio-

nistického, obracejme s důvěrou zraky své k Velehradu, který za málo dnů bude zase hostit brat slovanskou. A zase se splní slova proslaveného básníka mor., Vl. Šťastného:

Velehrade, chráme náš,
národ k sobě svoláváš,
ty nás spojíš,
rány zhojíš,
láskou síle základ dáš.

Ano, Velehrad svolává národ ke společné práci. Národ jistě uposlechne jeho vyzvání. Za nemnoho dnů stanou slávské děti u hrobky velikého průkopníka idey cyrilo-metodějské, tatíčka Stojana, aby tu roznítily oheň nadšení pro ideu nám všem společnou a vyprosily si jeho přímluvy u Boha. A z vědeckých pojednání sjezdových, z řečí a kázání, odevšad vyzní jako složky této idey: víra, spojení s Římem, sjednocení Slovanů u víře. Nuže, prosme vroucně, a přičiňme se, aby víra cyrilo-metodějská pronikla všemi vrstvami našeho národa a zazářila jako paprsek démantem pronikající. Prosme a pracujme také o to, aby unionismus stal se programem našeho národa. Jen tak se staneme apoštoly v Apoštoláté.

Čeští sal. studenti Vás pozdravují! Dne 24. května se odbývala nejvelkolepější pout v roce k Panně Marii, Pomocnici křesťanů, v turinské salesiánské basilice. Vzpomínali jsme při té příležitosti na naše mariánské pouté, a nemýlím-li se, byly právě ten den poutě i na posv. Hostýně a na Slovensku v Šaštíně. Za krátko došla zpráva, že nás již Panna Maria volá i blíže do vlasti na milé Slovensko do Šaštína, zmíněného poutního místa. Tedy po prázdninách počnou již i u nás synové Don Boscovi činnost. Do jaké míry, nemůže se ještě určiti, snad napřed oratoř pro mládež, později i ústav pro studující. Je to významný krok i pro nás. Doufáme pevně, že Panna Maria povede společnost i nadále vítězně k východu, od moře k moři pod heslem „ut omnes unum sint". Jistě nastávají v tomto ohledu významné dějinné chvíle, v kterých ani salesiáni pozadu nezůstanou. Přípravám k důležitému sjezdu unionistickému prozatím přejeme mnoho zdaru a přispějeme alespoň modlitbou. Vldp. dru Štanclovi a Hulvovi děkujeme tímto za návštěvu. Jejich milá slova, pronesená na duchovních cvičeních, přinesla hojně ovoce. Zdravíme všechny příznivce a jsme v Kristu oddaní: Čeští salesiánští studenti, Italia.

Policisté. V Budapešti letos přistoupilo 1000 policejních strážníků ke stolu Páně. Vykonali společně svou velikonoční povinnost. Po osm dní měli duchovní cvičení. Na Květnou neděli přijali v basilice sv. Štěpána sv. přijímání z rukou apoštolského nuncia msgra Schioppa. Přede mší sv. přivítal vyšší policejní ředitel s důstojníky u kostelních dveří apoštolského nuncia. Při mši sv. zpívali policisté mešní písně. Nejdojemnější byl pohled, když tolik mužů ve stejnokroji a vojenském pořádku s výrazem povzbuzující pobožnosti ve tváři přistupovalo ke stolu Páně. Po vykonané pobožnosti pozdravili komunikanti před kostelem zástupce sv. Otce. Hudba hrála vojenské pochody. Na tvářích strážníků mohl jsi pozorovati onu radost, jíž skýtá lidskému srdci jen eucharistický Bůh. Též v jiných maďarských městech bylo Květné neděle použito od policejních strážníků, aby vykonali svou křesťanskou velikonoční povinnost, a sice všady dobrovolně. (Bogoljub.)

Sbírku na tisk provedly posud: Královo Pole 10·50, Velký Újezd 1·20, Mohelnice 10·—, Palupín 50·—, Bojkovice 42·—, Hostice u Zdounek 30·—, Hradisko u Kroměříže 20·—, Hvozdná 20·—, Jakubovice 12·80, Rudice 10·—, St. Říše 36·—, Topolany 12·98, Zborovice 50·—, Bílá 25·—, Bernatice 20·—, Osov. Bytýška 40·—, Hradčovice 22·—, Hutisko 20·—, Chlum 104·64, Franc. Lhota 20·—, Litovel 10·—, Osek n./B. 79·47, Polehradice 20·—, Rychtářov 62·17, Radkovice 6·—, Svébohov 58·62, Vys. Studnice 10·—, Slušovice 20·—, Těšetice 25·—, Vedrovice 110·—, Žerotice 11·93, Město Žďár 10·—, Bratřejov 15·—, Citonice 5·—, Cetechovice 20·—, Hluk 5·—, St. Jičín 8·30, Jindřichov 12·—, Mistřín 134·—, Nikolčice 30·—, St. Rousínov 20·—, Strážek 50·—, Štěpánov u Nedvědic 10·—, Vísky 17·—, Vilímov 10·—, Čáslavice 20·—, Dobřínsko 10·—, Kostelec u Holešova 100·—, Napajedla 140·—, Lhota u Bystř. n./P. 20·—, Děšná 20·—, Pustá Polom 40·—, Předmostí 35·—, Heřmanov 10·—, Bludov 177·—, Domaželice 100·—, Popovice 20·—, Poruba 250·10, Jezernice 30·—, Kyjov 25·—,

Krumsín 25'—, Tvrdonice 50'—, Mar. Hory 61'—, Mollenburk 35'—, Štítná na Vláře 150'—, Vel. Týnec 200'—, Vlachovice 50'70, Vlčovice 10'—, Budkov 20'—, Velehrad 60'—, Kunovice 80'—, Hošťálková 5'—, Nové Město 50'—, Mošnov 20'—, Petrovice 5'—, Nová Ves 186'63, Bohuňovice 78'—, Šumice 44'55, Fryšava 3'—, Hor. Dunajovice 24'—, Zlobice 62'—, Jankovice 30—, Tovačov 50'—, Bohdalov 40'—, Lípov 39'—, Sukdol-Jednov 25'—, Křižanovice 20'—, Rénoty 20'—, Krhov 15'12, Bílá Lhota 23'07, Loučka 60'—, Drahany 40'—, Obřany 10'—, Hor. Bečva 5'—, Slatina 15'—, Brodek 120'—, Frenštát 400'—, Hunín 20'—, Kladky 61'50, Pohořelice 10'—, Lipník u Hrotovic 20'—, Strážnice u sv. Martina 100—, Soběchleby 100'—, Nov. Rousínov 50'—, Bzenec 77'—, Studénka 20'—, Polánka 31'60, Hor. Štěpánov 20'—, Penčice 15 — Kč.

Příspěvky členů Apoštolátu sv. Cyr. a Met. od 1/2 1924—15 6 1924. Mariánská druž. žen a dívek, Olomouc 75'—, Dr. Matocha, Olomouc 6'—, Hor. Cerekev 20'—, Haselmann, farář, Vyšehoří 10'—, Hubinský, Smolenice 20—, Soják, Smolenice 2'—, od členů z Plzně 60'—, Žiák, Černová 6'—, Fr. Benedikt, Mariasorg 8'—, David, Frýdlant 6'—, Arn. Voves, Sv. Kopeček 10'—, Střílky 34'40, Pustějov 60'—, Pačlavice 45'10, Kuželov 228'50, Jaroměřice u Jevíčka 22'20, Janíček, far., Cetechovice 4'—, Hradčovice 134'—, Šubířov 31'—, Mor. Prusy 53'—, Hradečná 215'—, Úsov 57'—, Polanka 24'—, Vel. Ořechov 30'—, Odbor, Poruba 141'—, Pavlovice u Přerova 1401'—, Hodolany 210'—, Hranice 174'—, Fr. Procházka, Taylor, Texas 250'—, Paršovice 125'—, Zvole 42'—, Myslivcová A., Svinov 12'—, Dol. Bečva 25'—, Zhoř 75'—, Olomouc u dominikánů 130'—, Loštice 100'—, od nejmenovaných dobrodinců z Rožnova 25'—, Šubrtová, Olomouc 10'—, Penčice 90'—, Polkovice 25'—, Mysločovice 429'—, Predajná, Slovensko 485'—, Příbor 550'—, Kölle, far., Geralt 28'17, Přerov 750'—, Rataje u Krom. 104'—, Vysoká n./Kys. 36'—, Dubenec 80—, Urbánková, Lesní Albrechtice 6'—, Napajedla 130'—, dr. Jan Sedlák, svět. biskup, Praha 1000'—, Jareš M., děkan, Dubenec 1000'—, Anežka a Fabián Neplechovi, Mor. Loděnice 1000—, Suchánek St., kaplan, Polešovice 1000'— Kč.

Schůze sekretáře

Olomouc. Matice C. M. pořádala 11. června v Lidovém domě kurs pro sekretáře strany a jiné pracovníky, aby byla dobře připravena školská neděle. Mluvili dr. Hrachovský, dr. Smolka, dr. Řehulka a dr. Štancl. Kurs se velmi pěkně vydařil a byl četně obeslán z celé župy.

Malenovice. Ve dnech 28.—30. května konal triduum dr. Hrachovský u nás. Ve středu měl jedno kázání, na svátek Nanebevstoupení 4, v pátek jedno. Návštěva byla pěkná, jakož i účast na sv. svátostech. Ve zpovídání vypomohli důstojní pánové ze Zlína.

Chvalkovice u Ivanovic. Obětavostí farníků pořízeny byly 3 nové zvony, které v neděli 1. června posvětil prelát Ledóchowski z Olomouce. Před svěcením zvonů a odpoledne o božském Srdci Páně kázal dr. Hrachovský.

Těžkovice u Bílovce. Ve dnech 5. až 8. června konal u nás triduum dr. Fr. Hrachovský. Ve čtvrtek měl večer první kázání, v pátek dvě, v sobotu dvě a v neděli rovněž dvě, celkem 7 kázání. Ostatní čas byl vyhražen sv. zpovědi. V neděli přistoupil celý kostel k sv. přijímání. Triduum se velmi vydařilo.

Praha. V neděli 15. června konal Říšský poradní sbor katol. inteligence schůzi, na níž byl přítomen za Apoštolát dr. Hrachovský.

Střelice u Renot. V pondělí svatodušní pořádala Lidová jednota slavnost. Měla se konati na zahradě, ale déšť přinutil účastníky vejíti do hostince, kde za předsednictví předsedy Jednoty byla nejprve schůze, na níž promluvil dr. Hrachovský o poslání československé lidové strany v našem národě. Po něm mluvil p. sekretář z Litovle. Přestávky vyplňovala hudba z Moravičan za řízení P. Horkého.

Velký Újezd u Mor. Budějovic. Dr. Hrachovský pořádal dne 22. 6. ve farnost dvě zdařilé schůze, na nichž posluchači byli poučeni o školské i náboženské otázce. Měl také dvě kázání.

Brno. V Besedním domě konal se dne 26. června kurs, pořádaný Mat. C. M., na němž z Olomouce mluvili dr. Hrachovský a dr. Smolka.

Různé zprávy

Katolici! Pomozte katolickým dobročinným ústavům (sirotčincům, ústavům pro mrzáčky, slepé, slabomyslné, opatrovnám chudých dětí atd.)! Jak? Staňte se členy „Svazu katolické charity" (milosrdenské lásky k trpícímu bližnímu) v Brně, Biskupská č. 7, nebo v Olomouci, Štefánikova tř. č. 5. Měsíčně jen 1 Kč, roč. 12 Kč činí členský příspěvek. Složenky zašle a všecky pokyny ochotně podá „Svaz charity" v Brně, Biskupská ul. čís. 7, „Svaz charity" v Olomouci, Štefánikova třída č. 5.

Katolické ústavy pro mrzáčky těžkého zmrzačení v Tršicích u Olomouce a v Zašové u Valašského Meziříčí, vydržované „Svazem charity", prosí Vás o pomoc! Pomozte zmrzačelým, ubohým dětem z nejchudších vrstev lidu, které tam nalezly útulný domov ve své opuštěnosti a neštěstí. I za sebe menší dárek budou vám vděčny a modliti se za Vás! Laskavé dárky pošlete na adresu: **„Útulna sv. Ludmily" pro těžce zmrzačelé děti v Tršicích u Olomouce. „Ústav sv. Josefa" v Zašové u Valašského Meziříčí.** Také **„Svaz katolické charity" v Brně,** Biskupská ul. č. 7, nebo v **Olomouci,** Štefánikova tř. č. 5, přijímá dárky pro mrzáčky všeho druhu.

Protokol o schůzi Říšského poradního sboru katolické inteligence ze dne 4. května 1924. Za předsednictví p. profesora Dominika Trnky vzal poradní sbor na vědomí zprávu referentovu o akci svato-václavské, podle které konáno dosud devět přednášek, a dalších deset je přihlášeno na září a říjen. Výtěžek konaných přednášek je celkem uspokojivý. Také v Morav. Ostravě bude pořádána přednáška. Korunová sbírka o svátku sv. Václava byla ministerstvem vnitra povolena a bude se díti sběracími archy ve všech obcích československé republiky obecními úřady a notariáty na Slovensku. Předvedení přednáškové akce na Slovensku obstará Orel slovenský v Trnavě, na Moravě o to požádána Ústřední Rada Orla v Brně. Referent oznamuje, že sekretariát výboru se přestěhuje do Kanovnické ulice. Deputace, vyslaná k ndp. arcibiskupovi dru Kordačovi za účelem informování jeho o pracích přípravného výboru a poradního sboru, se po dohodě s ndp. biskupem drem Podlahou k němu neodebrala z důvodu, že ndp. biskup sám ndp. arcibiskupovi vše přednese. Výsledek byl pak sdělen dru Jandovi v tom smyslu, že ndp. arcibiskup oficielně pověřil přípravný výbor k uspořádání a provedení jubilejních oslav sv.-václavských, o čemž bude i Rada katolíků dopisem vyrozuměna. Delegátem poradního sboru za Lurdský spolek nadále byl ustanoven p. ředitel Voborský, jehož sdělení o propagaci ideje sv.-václavské s povděkem bylo přijato, začež mu p. předseda pro jeho činnost spisovatelskou a básnickou poděkoval. Duchovní přednášky, konané ve dnech 7. až 12. dubna 1924 u křižovníků budily veliký zájem. Četně zvláště byly navštíveny promluvy ndp. arcibiskupa dra Kordače, opata Zavorala a msgra dra Bombery. Účastníků bylo asi 200—500 a vybráno na výlohy asi 200 Kč, takže 100 Kč se nedostávalo. O pořádání schůze na Velehradě u příležitosti unionistického sjezdu přečten dopis ndp. arcibiskupa olomuckého, ve kterém souhlasí s tím, aby poradní sbor zamýšlenou schůzi konal, ale ne v rámci tohoto sjezdu. Aby přednášky Lidové Akademie neupadly v zapomenutí pro jejich pečlivé vypracování, usnesl se poradní sbor požádati Lidovou Akademii o jich uveřejnění tiskem, zvláště přednášku dra Fuchsa o unionismu. Ke stížnosti p. profesora Vojáčka proti poslednímu jmenování ředitelů středních škol do V. hodnostní třídy, sdělil pan referent, že s personální komisí, která za tím účelem byla zřízena, má špatné zkušenosti a jednání s vlivnými osobnostmi nevedlo k cíli. V souvislosti s tím poznamenal dp. dr. Fr. Hrachovský, že na Moravě Sdružení katolických rodičů, zřízené při farní radě, se osvědčilo. Podle posledních zpráv ději se pokusy o zřízení ústřed-

ny za účelem koncentrace pořádání různých podniků, kteroužto akci poradní sbor vítá. Doporučuje se však upozorniti vedení této akce, aby místním podnikům v zájmu dobré práce v organisacích a místních spolcích ponechána byla volná ruka.

Výbor pro oslavu tisícího výročí mučednické smrti sv. Václava, Praha IV., čp. 48. Jmenovaný výbor ustavil se volbou delegátů, zastoupených v Říšském poradním sboru katolické inteligence právě před rokem a byl schválen sjezdem katolické inteligence, konaným ve dnech 27. a 28. září m. r. Jak veřejnosti známo, provedena jím loňská sbírka na dostavění velechrámu sv. Víta, a bude prováděna i letošního roku dále, poněvadž výbor si umínil, že nejlépe a nejdůstojněji oslaví tisící jubileum našeho národního světce sv. Václava tím, že bude do roku 1929 dokončen velechrám svatovítský, aby mohl býti o jubilejní svátek světcův celý posvěcen a otevřen. Dalším úkolem výboru učiněno stálé pořádání důstojných slavností (každoročních pouti do St. Boleslavě a do Prahy, přednášek, oslav sv. Václava), které by celému národu ukázaly význam mučedníka-knížete a přivedly národ k většímu prohloubení víry, pro kterou On svoji drahou mučednickou krev prolil, dále vydání jubilejního pamětního spisu, opatření pamětních mincí a obrazů, vypracování historického svato-václavského spisu, a konečně svolání a provedení všeobecného sjezdu katolíků českých i slovenských z celého světa, který by byl rázu manifestačního, začal velikou pouti a slavnostmi ve Staré Boleslavi, vrcholil sletovým holdem Orelstva (v předvečer svátku sv. Václava), pak slavnostním posvěcením a otevřením novostavby velechrámu svato-vítského (dopoledne o svátku sv. Václava) a vpravdě manifestačním průvodem katolického lidu všech vrstev, jenž by vyšel od bran Vyšehradu a skončil slavným požehnáním ve velechrámu svato-vítském. Jak patrno, vytkl si výbor úkoly dalekosáhlé a proto pozval a zve všechny katolické spolky a korporace i jednotlivce k činné spolupráci. Po stránce formál. dostalo se uvedenému programu i výboru od nejdůstojnějších ordinariátů plného uznání a schválení, zvláště z nich vynikají přípisy ndp. arcibiskupa pražského, který vlastní rukou odpověděl, že rámcový program i ustavení výboru ochotně a s díky schvaluje a případná další opatření jménem arcibiskupského ordinariátu svěřuje předsedovi výboru J. M. dru Antonínu Podlahovi, dále od ndp. biskupa nitranského a nejdůstojnějšího ordinariátu olomuckého, v nichž se ujišťuje, že snahy a počiny výboru budou všemožně podporovány, a vyprošuje se na Pánu Bohu pro ně zdaru a požehnání. Výbor schází se každý měsíc první středu o půl 6 hodině v místnostech Č. L. A. v Praze II., Voršilská č. 1, jinak úřední místnosti výboru nalézají se při Jednotě pro dostavění velechrámu svato-vítského v Praze IV., č. 48, které budou, počínajíc červencem 1924, přeloženy do Prahy IV., Kanovnická ulice. V místnostech těch se úřaduje zatím každé pondělí od 5 do 7 hodin večer. — Hlavní činnost výboru směřuje nyní k dostavění velechrámu sv. Víta a pak k péči o šíření úcty svatého Václava oslavou jeho svátku, poutěmi do Staré Boleslavě, a konečně k provádění úkolů, s nimiž nutno již od nynějška počítati (pamětní spis, historický spis, pamětní mince a obrazy). Proto také obrací se výbor na všechna věrná srdce národa, aby vše obětovala pro dostavění velechrámu svato-vítského, aby putovala do Prahy a zvláště do Staré Boleslavě, kde drahý náš světec svou šlechetnou duši vypustil, aby nezapomínala na toto posvátné a památné místo, v němž mezi jiným chová se „palladium" naší vlasti, zázračný obraz Matky Boží, aby svátek sv. Václava světila naprostým klidem práce, hromadným přistupováním ke stolu Páně, slavnostmi a přednáškami o významu sv. Václava. —

„České srdce" vídeňské koná přípravy k letošní prázdninové akci dětí. Vypomáhají mu při zápisech rodičovské rady s učiteli a dobrovolní pracovníci v odborech. Také studenti české střední školy, kteří loňského roku pomáhali, zaskočí při vyplňování popisných listů. Roku 1918 vysílalo „České srdce" první děti k národním hostitelům do vlasti. Vyslalo jich 2300 a bylo hrdo na svůj úspěch. Leč již roku příštího vysláno bylo 4300 dětí, roku 1920 přes 12.000 dětí. To byl re-

kord. „České srdce" vyslalo všechny chudé české děti, které se přihlásily a vyminilo si toliko, že po prázdninách půjdou do českých škol. Slíbili všichni, ale zklamali mnozí. Proto roku 1921 nedalo se na sliby a vysílány výhradně jen děti z českých škol. Bylo jich 8000. Za příští rok vykazuje statistika 7146 dětí, a v roce minulém 7417 dětí. Toto číslo odpovídá počtu dětí na česko-vídeňských školách. Letos, zdaří-li se akce, bude počet dětí přibližně tentýž, jako roku minulého. Jen děti z českých škol a opravdu českých rodin rozjedou se o prázdninách do domova svých rodičů, o němž sní po celý rok jako o ráji, osvěžiti a načerpati nových sil. Ve vlasti jejich naděje jistě ani letos — jest to po sedmé — nezklamou. Přihlášky o děti řiďte na „České srdce", Vídeň IV., Johann Straussgasse 36.

Šulverein v Rakousku pořádá po všech městech a vesnicích v těchto dnech pouliční a podomní sbírky, jichž hodlá dle rozhazovaných letáků a brožur použíti ke germanisaci českých a slovenských dětí ve Vídni a v Rakousku. Praví v nich doslovně: „Sbírek se použije k podpoře oněch vídeňských škol, které trpí soutěží českých škol. Čechové, kteří disponují neobmezenými (!!) peněžními prostředky, slibují dětem úplné oblečení, pobyt na venkově atd." Neškodilo by, kdyby „České srdce" vídeňské disponovalo neobmezenými prostředky peněžními, jak to namlouvá Šulverein důvěřivým Vídeňákům, neboť by zachráněny byly tisíce českých a slovenských dětí, jejichž rodiče dávají se zlákati dary Šulvereinu, který ještě nyní si naše děti přímo kupuje a již nyní posílá je na prázdninový pobyt do německých krajů, aby dílo germanisace bylo dokonáno. Kéž by si tohoto nebezpečí, hrozícího našemu dorostu, povšímli krajané ve vlasti a ihned se přihlásili o české děti vídeňské k prázdninovému pobytu. Přihlášky řiďte „Českému srdci", Vídeň IV., Johann Straussgasse 36.

Dopis od salesiánů. Foglizzo (Canavese) Torino, Italia, 28. května 1924. †! Veledůstojný a vážený pane redaktore ecc.! Doufáme, že ráčíte laskavě prominouti naší, již tak dlouhé mlčenlivosti a rovněž si asi i domyslíte příčiny. Je hodně práce, zvláště teď s blížícím se školským zakončením. Ostatně snad dr. Štancl donesl dosti zpráv ohledně salesiánského díla i unionistického sjezdu. Salesiáni tedy asi zastoupeni budou, a to myslím, že ne bez malého významu co do následků. Adresy jsme sdělili ndp. arcibiskupovi. V případě potřeby uvádím dvě, na nichž nám nejvíce záleží. Je to dp. dr. Hlond, salesiánský administrátor slezsko-polský (adresu znáte asi, neboť se o unii zajímá), a pak Don Gospod Stuchlý, Marienišče Veržej pri Ljutomeru, Jugoslavia (Salesianum). Je to rodák olomucký, Čech, a zná poměry v jižních slovanských krajinách. Dle všeho se ujme též českého salesiánského díla, bude-li vůbec možnost a ochotu. Tedy tyto by bylo záhodno oficielně pozvati. Přispělo by to k plnému spojení slovanských salesiánů na ideji cyrilo-metodějské. V tom případě by pak, bude-li se jednati o vyslání salesiánské mise na Rus, mohl býti založen salesiánský misijní ústav v našich zemích. Snad byl u Vás Don Vagně a mluvil o tom. Právě v těchto dnech má přijeti ze Slovenska, kde vyjednával ohledně založení prvého ústavu. Dle jeho zpráv po prázdninách již zaujmou Šaštín, do jaké míry, nevím, ale jistě by to byl velmi významný krok i pro nás. Tomu račte, prosím, dopsati, by se sjezdu súčastnil a dovedl též někoho z Italie od sv. Stolice. Dp. dr. Štancl s ním o tom již něco mluvil. Také bohoslovci olomučtí nám píší, že by chtěli požádati o referát k bohosloveckému sjezdu, jenž bude těsně před unionistickým sjezdem na Velehradě. Tedy zájem se jeví! My máme korespondenční styky i s bohoslovci ruskými. Rovněž zde můžeme dosti často setkati se s bohoslovci polskými, jugoslavskými a j. Ovšem teď hlavně studovati a osvojiti si pravého Don Boscova ducha, s nímž jedině možno u nás tolik vykonati. Nacházíme zde i dosti slovanských knih po zbylé knihovně zdejší bývalé mezinárodní fakulty bohoslovecké, leč postrádáme ruských učebnic a českých dobrých knih, a to je to prvé. My rovněž vydáme prostřednictvím Matice cyrilo-metodějské několik salesiánských publikací. Zasílám kratší článeček „U kolébky díla Dona Boscova", a něco do různosti. Bude-li vhod a hodno, těšilo by nás uveřejné-

ní v Apoštoláte. Není to dobře vypraveno, neb nemáme času, a pak i jiné redakce katolické mládeže chceme uspokojiti! Vítáme vaši koncentrací spolků! Ve svornosti síla! Apoštolát, prosím, posílejte nadále výlučně na adresu: „Čeští salesiánští studenti, Foglizzo, Canavese, Torino, Italia", ne na jednotlivce; vzniká tím někdy nedorozumění. Obdrželi jste zásilku obrázků? Bylo s nimi něco podniknuto? Těšíme se alespoň na lísteček. Smíme? Též přikládám snímek z turínské pouti k použití. Zdraví Vás oddaní v Kristu a všeho zdaru na Pánu Bohu vyprošují: Čeští salesiánští studující, Štěpán Trochta, studující.

Uctívání Srdce Ježíšova v Africe. „Zachee, sestup spěšně dolů, neboť dnes musím v domě tvém zůstatit" tak pravil jednoho dne božský Spasitel, dojat touhou celníkovou, který neváhal vylézti na kmen planého fíku, jen aby uzřel Spasitele. I mezi pohanskými kmeny, žijícími v bídě a opovržení v afrických vnitrozemských krajinách, možno nalézti krásné, přímé a čisté duše, žíznící po pravdě a světle. Některé z nich (bohužel jest jich málo, neboť i misionářů jest v Africe poměrně málo) vidí Božího posla jíti mimo. Dojati a přivábeni jeho nezištnou láskou, jeho chudobou, jeho obětovností a sebezáporem, chtějí se mu přiblížiti, dáti se od něho poučiti, touží s ním se modliti. A jak odpovídá misionář touze takovýchto duší?... Přitáhne slovy proměňování eucharistického Boha z nebe na oltář. A božský host vezme za vděk tmavou, chudičkou kaplí, neboť se raduje, „dlí-li mezi dětmi lidskými", jichž duše obmyl svou svatou krví. Jako na mračny pokryté noční obloze tu a tam ukáže se lesklá hvězda, tak září v tmavé noci pohanství hvězda lásky, Ježíš v nejsvětější Svátosti. K této hvězdě lásky přicházejí novoobrácenci se modliti, tak, jak je tomu naučila svatá církev, jejich matka, nebo jak je jejich prosté a pokorné srdce v tichých hodinách povzbudilo. Shromažďují se u stolu Páně, kde přijímají chléb andělů — je-li to možno — každý měsíc, každý týden, ba někteří denně. Kteří bydlí v sousedství misie, rádi konají za dne čestnou stráž před svatostánkem. Obzvláště radostně slaví devět měsíčních pátků. Také zasvěcení rodin Božskému Srdci Páně jest již zavedeno téměř ve všech apoštolských vikariátech a prefekturách. Misijní biskupové se o tom častěji zmiňují ve svých dopisech. Družina sv. Petra Klavera pro africké misie téměř od svého založení, pracuje o rozšíření úcty k Božskému Srdci Ježíšovu mezi africkými černochy v náhradu za všecky urážky, které zakouší Božské Srdce Ježíšovo v Evropě od zavilých nepřátel pravé víry Hraběnka Ledóchowská, zakladatelka a první vrchní ředitelka Družiny, poslala krátce před svou smrtí v Římě (dne 6. července 1922) africkým misijním biskupům větší počet velkých obrazů Božského Srdce Ježíšova (kopie proslulého obrazu Božského Srdce Ježíšova v římském kostele „al Gesu"), které v prvé řadě určeny byly k zasvěcení rodin. Tento dar uvítán všude s velikou radostí, jak tyto úryvky z některých poděkování dokazují. — „Vaše obrazy mně pomohou rozšířit lásku k Božskému Srdci, jehož úcta v naší misii den ode dne se více šíří. První pátky v měsících slavíme u nás opravdu slavně. Mnozí z našich černých křesťanů nedají se odstrašiti ani 30—60km cestou do misie." Biskup Dantin, Betafo, Madagaskar. — „Daroval jsem jeden z Vašich obrazů křesťanu, který má za ženu mohamedánku. Žena přivolila, aby obraz zavěsil na čestném místě v jejich příbytku, a hle, od té doby zajímá se žena jeho den ode dne více o naši svatou víru." Msgr. Nouet, Ghardaia, Sahara. — „Lituji jen, že nedostal jsem tolik obrazů, bych jimi mohl podělit všechny zdejší křesťanské rodiny." Biskup Neville, Zanzibar. — „Celý můj apoštolský vikariát jest zasvěcen Božskému Srdci Ježíšovu a také zasvěcování rodin tomuto nejsvětějšímu Srdci zdárně pokračuje a přináší mnoho dobra." Biskup Clercq, Horní Kassai. — Zajisté by chtěli mnozí ctitelé Srdce Ježíšova, zvláště ti, kteří se Mu zasvětili ve svých rodinách, býti apoštoly jeho pro Atriku a šířit i tam úctu a lásku k tomuto Božskému Srdci. Družina sv. Petra Klavera přijímá s upřímným „Zaplať Bůh!" peněžité dárky k tomuto účelu (nebo též pěkné obrazy Srdce Páně, ale vzhledem k daleké a obtížné dopravě jen nezasklené a nezarámované), a možno je zaslati do Brna, Petrov č. 7.

Lidové knihkupectví
Ignác Hofírek,
Olomouc,
Wilsonovo náměstí číslo 18.

Vlastním nákladem vydalo:
Řehulka Jaroslav, Ministranti. Humoresky. 2. vydání. Poštou 13 Kč. Sheehan, Lukáš Delmege. Kněžský román 30 Kč. Malý kancionál arcid. olomouc. Bez not. Váz. po 5.50 Kč, s marián. písněmi (poutními) písněmi 10, 16, 18 Kč a výše dle vazeb.
Podporujte svépomocný podnik

Ing. Fr. Weinling, stavitel v Přerově, Morava,
projektuje a provádí veškeré pozemní stavby, specielně Orlovny. — Odborné provádění fasád a zalícení bez čmouhů se zárukou. — Veškeré porady nezávazně. — Výhodné podmínky, levné ceny.

„Toko"
spol. s ruč. obmez.

I. moravská továrna na karlovarské oplatky, piškoty, suchary, čajové i zákuskové pečivo a cukrovinky

Olomouc-8.
Pavlovice.
Založeno 1877. Telefon 734.

*

Žádejte
„La Rö" fíkovou kávu
(s ochr. známkou „Kostel")
známá nejlepší kávová přísada

*

NAŠE TISKY

dosvědčují, že

1. závod náš je moderně zařízen
2. zaměstnáváme dobře školený personál
3. používáme prvotřídního materiálu

a jsou proto

ELEGANTNÍ,
LACINÉ A ÚČELNÉ

—

Rozpočty a návrhy posloužíme na požádání zdarma.

—

Arcibiskupská
knih- a kamenotiskárna v Olomouci,
Wilsonovo 16.

Telefon 220.

APOŠTOLÁT

sv. Cyrila a Metoda pod ochranou bl. Panny Marie

Ročník XV. Září-Říjen 1924. Číslo 9-10.

Papežský nuncius msgr. Marmaggi.

IV. velehradský sjezd unionistický

Referuje dr. Špaldák

Letošní velehradský sjezd vynikal bez odporu jednou věcí nade všecky předešlé: tím, že byl důkladně připraven po stránce technické. Počítá se jako č t v r t ý, a co v náhradu za ně svolal dr. Stojan jako arcibiskup, pojímal on sám více jako poradní schůzky. Obsahově byly přednášky na sjezdu konané jednotnější, než dřívějších tří sjezdů; ostatně již na programu sjezdu pro rok 1914 ohlášeného byla jednotnost témat („O pokladu církevním") zachována. Po prvé byl velehradský sjezd konán za aktivní účasti sv. Stolice; zato všichni litovali, že metropolitovi Andrejovi Šeptyckému, předsedovi velehradské akademie, rozenému předsedovi velehradských sjezdů, nebylo tentokráte možno na sjezd přijeti.

Pořad velehradských sjezdů unionistických byl světovou válkou přerušen na celých deset let, ale zato se konal nyní za poměrů mnohem příznivějších, než tomu bylo před tím. Tehdy byl skromným podnikem jednotlivých horlivců. Zapomíná se, že se myšlenka velehradských sjezdů, jak se prvním uskutečnila a hned vžila, zrodila v hlavě neznámého jinak ruského konvertity, jenž vstoupil pod pseudonymem W e r n e r do řádu jesuitského. Tehdy Rusko mělo hranice uzavřené a mimo ně dlela jen hrstka vyvolenců; Rusové pravoslavní velkou většinou nejevili žádného zájmu o věc, která se nesrovnávala s domnělým prestižem jejich církve, jen málo bylo těch, kteří viděli dál a cítili hloub. Horliví katolíci z Ruska, jejichž pokusy o propagandu katolické, zvláště ne-li výlučně latinské, vláda ruská z pochopitelných důvodů nenáviděla, si vyprošovali, aby ani jejich jména nebyla uveřejněna. Ani Slováci si nepřáli, aby se maďarská vláda o jejich přítomnosti na sjezdech dověděla; neboť Pešť viděla na Velehradě semeniště nebezpečných snah panslavistických. Vídeň pak, ač měla v jesuitech na Velehrad dosazených jakousi záruku, přece se také velmi nedůvěřivě k sjezdům chovala a svým vlivem zmařila nejen vyslání msgra Mariniho jako vyslance papežova, i odpověď sv. Otce na telegram sjezdu jemu poslaný. A přece byly tyto „nebezpečné" sjezdy provanuty duchem, který celou církev svou láskou objímá, vůli Kristovu, aby všichni byli jedno, splniti se snaží, pro čest a slávu Boží horuje, duchem, jehož dosvědčiti lze jmény několika čelných účastníků, jako biskupa Fischer-Colbrie, OO. d'Herbigny a Salaville, a jejž aspoň dva z prvních svolavatelů vtělili v řád Sdružení Říše Kristovy.

Tentokráte měli volnou ruku Rusové i Slováci, měl volnou ruku i Řím. A Řím zahájil sjezd zvláštní bulou a poslal zvláštního zástupce svého — nuncia Marmaggi. Účast byla tak veliká, že Velehrad nestačil, aby všecky hosty pojal do svých zdí, ačkoli i Stojanov otevřel své rozsáhlé místnosti. Byli přítomni delegáti z Francie, Italie, Španěl, Polska, Litvy, Ukrajiny, Ruska, Jihoslavie, Lu-

žice; řeholníci benediktini, premonstráti, františkáni, jesuité, mechitaristé, asumpcionisté, redemptoristé. Jména uváděti zde netřeba, jsou pod reprodukcí fotografie, již zde připojujeme.

Když se všichni ve čtvrtek dopoledne sešli k první schůzi, přivítal je p. arcibiskup dr. P r e č a n, vzpomínaje nezapomenutelného pracovníka pro sjednocení Slovanů aspoň u víře, svého předchůdce na stolci olomouckém dra Stojana a připomínaje unionistické snahy nynějšího sv. Otce; uvítal i zástupce vlády dra Roztočila ze zahraničního ministerstva a děkoval vládě za účast. Protektorem sjezdu prohlásil pražského nuncia msgra M a r m a g g i a a požádal ho, aby se ujal slova.

Nuncius pozdravil sjezd jménem apoštolské stolice; byl dojat velebou sjezdu, posvátností místa a předvídal, že tento sjezd bude památným v dějinách církevních. Varoval, aby se nepřipletla sem politika nebo stranictví, jež by se k snahám sjezdu naprosto nehodily.

Potom zvoleno předsednictvo čestné a výkonné, čestné složené ze všech biskupů a zastupované biskupem obřadu latinského Fischer-Colbriem a biskupem obřadu východního, drem Kocylovským, výkonné složené z dra Fr. Grivce, o. M. d'Herbigny a dra Jos. Vajse s pomocníky sekretářem drem Vašicou a zapisovateli o. Habešem, drem Hrachovským, drem Matochou a prof. Špaldákem. A přečten byl list sv. O t c e o sjezdu poslaný 21. června p. arcib. dru Prečanovi; v něm zvláště vytčeno, že se na velehradské sjezdy mají zváti i zástupci rozkolné hierarchie. Podáme zde jeho obsah doslovně:

„Od milovaného syna svého Jana, svaté římské církve kněze-kardinála Tacciho, tajemníka kongregace pro východní církev, dovídáme se obšírně o tom, že se bude ve vsi Velehradě u slavného hrobu svatého Metoděje, biskupa, jenž se svatým Cyrilem přivedl slovanské kmeny k víře Kristově, příštího měsíce července konati za tvého řízení a předsednictví vědecký sjezd, aby se našlo, co by se hodilo za dobrý podklad pro sjednocení východních národů s církví římsko-katolickou, ano čím by se toto spojení také poněkud uspíšilo. Bude to již čtvrtý ze sjezdů svolaných za různých okolností s pomocí zbožného spolku Apoštolátu, pojmenovaného podle svatých biskupů Cyrila a Metoděje, jenž, založen byv v roce naší spásy 1880 a často byv převelice pochválen od římských velekněží, našich předchůdců, přinesl hojné ovoce pěstováním tohoto tak důležitého zájmu náboženství a víry. Kráčejíce tedy v šlépějích svých nejbližších předchůdců, umínili jsme si, abychom projevili svou přízeň úkolům a svatým snahám tohoto sjezdu, že jej poctíme zvláštní úchvalou. Víme dobře, že tento sjezd usiluje hlavně o to, aby zjednal hlubší znalost východních končin pokud se týče dějinných osudů a změn u tamějších národů, lidových zvyklostí a podání, úctyhodných obřadů a ustanovení církevních, spolu však že nešetří ani starostí ani námah, aby byli všichni východané přivedeni k jednotě víry do lůna katolické církve, jediné strážkyně

velikého pokladu božského zjevení. Kojíme se pak pevnou nadějí, že tyto záměry sjezdu přispějí nemálo k tomu, aby byly zažehnány mnohé pochybnosti a bludy, i hrubší, o dějinách a náboženském životu východu, které se dostaly mezi lid; mimo to, že sám sjezd, zvláště bude-li veden pravým duchem křesťanské lásky, bude velmi mnoho působiti, aby bloudící byli přivedeni zpět do jediného ovčince Kristova pod jediným pastýřem. Proto opětovně vybízíme a přejeme si pro budoucnost, aby nejen mužové katoličtí, vynikající zbožností a věděním a roznícení touhou po hojnější spáse duší, byli přítomni tomuto užitečnému sjezdu, jenž se koná u hrobu sv. Metoděje, a aby se svědomitě súčastnili jeho prací, nýbrž aby i rozkolný klerus přišel na sjezd, neboť tak bude snadno moci proniknouti naskrz katolické učení a poznati, že se shoduje podstatně s naukou Otců jak východních, tak západních, schválenou a potvrzenou od dávných sněmů církevních. Pročež tobě, ctihodný bratře, jehož zbožnost, vědění, rozvážnost a jiné zvláštní dary ducha a povahy jsou nám dobře povědomy, a o němž víme, že dokonale vyhoví našemu očekávání, buda předsedou a ředitelem čtvrtého tohoto vědeckého sjezdu ke hrobu sv. Metoděje, biskupa, svolaného, a všem věřícím, kteří se súčastnili tohoto sjezdu, dáváme z toho srdce apoštolské požehnání jako příslib nebeských darů a také na důkaz naší blahovůle a přízně. Dáno v Římě u sv. Petra pod prstenem Rybáře dne 21. června 1924, velekněžství našeho roku třetího. P. Card. Gasparri, státní sekretář, J. Card. Tacci, tajemník kongregace pro východní církev.

Msgr. Fischer-Colbrie předstupuje jako zvolený předseda latinského obřadu před sjezd, připomenul, co mu uložil zemřelý arcibiskup na Velehradě, aby vyložil sjezdu, a vydal svou pobožnost k pěti ranám církve, jež má ruce a nohy svázané a srdce sevřené. K ráně levé nohy se modlí za pohany a vzývá sv. Františka Xaverského, mučedníky z Ugandy, sv. Petra Clavera a j.; k ráně pravé nohy se modlí za ty, kteří jsou v bludu nebo v rozkolu, vzývaje sv. Cyrila a Metoděje, sv. Augustina Canterburyského, sv. Ansgara a j.; k ráně levé ruky se modlí za laiky, k ráně pravé ruky za hierarchii; k ráně srdce za papeže. Nabídnul též zásobu výtisků této pobožnosti.

Biskup dr. Kocylovskyj, obřadu východního, pozdravil shromáždění jménem nepřítomných metropolity Andreje Šeptyckého a biskupa dra Bočana a prohlásil, že církev řecko-slovanského obřadu skládá veškeru svou naději na tento sjezd.

Arcibiskup dr. Ropp z Varšavy pozdravil sjezd jménem katolíků v Rusku strádajících a připomněl, že všichni tři biskupové (latinského obřadu), kteří v Rusku byli, byli vypuzeni; nejprve saratovský Kessler, potom on sám a nakonec jeho koadjutor Cieplak, byv odsouzen k smrti a celý rok žalářován, nakonec vyvezen a bez oděvu, bez peněz zanechán na hranici, odkud mu katolický lid pomohl do Rigy a dál.

Přečten pak list kardinála Burna z Londýna. Připomíná zhoub-

ný vliv odluky od Říma, jenž se zvláště nyní ukazuje, kdy se vedle děsného počtu sekt, na něž se anglický národ rozdrobil, i sama anglikánská církev úřední zvrhla ve snůšku domněnek bez pevné nauky, kde si učení zástupcové naprosto odporují. Je přesvědčen,

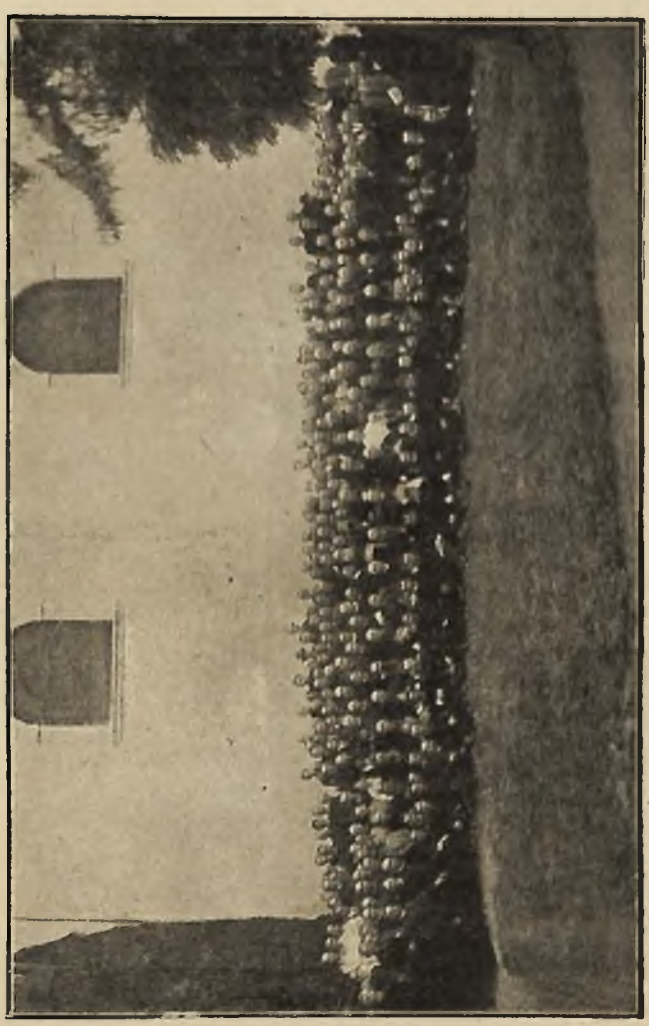

Účastníci unionistického sjezdu velehradského v roce 1924.

že zůstávají ve svých bludech s dobrým svědomím, že tím nehřeší, nejsouce schopni z nich vybřísti, uznává, že milují Boha a konají skutky lásky k bližnímu. Vybízí pak katolický svět, aby čistotou života svého a zdokonalením a poučením svých duší způsobil, aby místo návratu jednotlivců nastalo celkové sjednocení.

Za polskou hierarchii přinesl pozdrav biskup podlašský Henryk Przezdiecki; biskupové shromáždění v Častochově u Panny Marie s kardinálem v čele spojují se v duchu s účastníky velehradského sjezdu a prosí Pannu Marii o jeho zdar.

Biskup Jan Šarič ze Sarajeva, pozdravil shromáždění jménem Bosny a Hercegoviny; biskup dr. A. B. Jeglič z Lublaně, jenž vzpomněl snah biskupa Slomška a dra Grivce, jménem kněžstva a lidu slovinského; o. d'Herbigny jménem eucharistického sjezdu amsterodamského, kde bylo též oddělení východní; dr. Bottinelli jménem ředitele Oeuvre des Écoles d'Orient, Lagiera, nástupce kardinála Lavigerie, jehož snažnou touhu po sjednocení dokládal citátem (týž Lagier poslal ještě list, kde doporučuje, aby se staré obřady zachovávaly); dr. Iv. Butkovič jménem Akademie hlaholské, o. A. Grabič, O. F. Min., připomínaje činnost o. J. Markoviče a j., jménem františkánské provincie v Dalmacii; o. Theofil Harapin, O. F. Min., vzpomínaje činnosti sv. Bonaventury na sněmě lyonském, kardinála ab Aqua Sparta a Raimunda Lulla, jménem svého řádu; dp. Quenet, biskupský sekretář z Paříže, jménem kardinála Duboise, jehož list přečetl; dp. J. Cyž, redaktor „Krajana" z Hajnice, jménem budyšínského Tovarstva sv. Cyrilla a Methoděje; o. Stef. Rešetylo z Rozvigova na Podkarpatské Rusi, jménem řádu sv. Basilia; o. Dom. Trčka C. SS. R. ze Stropkova jménem redemptoristů, jež Lev XIII. poslal s kopií obrazu Panny Marie Ustavičné Pomoci, aby získali východ; dr. F. Grivec pak pozdravil přítomné Rusy rusky; jeho stručný, pěkný pozdrav zde podáváme doslova: My tverdo nadeemssa, čto i nastorasčij kongres poslužit dokazatelistvom ob istinnosti slov veličajšago russkago filosofa Vl. S. Solovieva „čto soedinenie cerkvej esti istinnoe sviatoe dělo i čto posilinoe služenie stomu sviatomu dělu ne možet otděliti nas ot sviatoj Rusi. Tverdo naděemsia, čto velikij russkij narod davšij xristianstvu veličajšago proroka edineniia cerkvej Vl. S. Solovieva, poslě strašnyx ispitanij poslědnix lět priblizitsia k xristianskim idealam liubvi i edineniia v duxě našix obščix pervoučitelej sv. Kirilla a Mefodija, apostolov vselenskago xriistianskago edinstva, obnimajuščago i Vostok i Zapad, v duxě vostočnoj cerkvi, katoraja tak userdno molitsja o „blagosostojani i Božiix cerkvej i soedinenii všex. Potom pozdrav pronesli arcibiskup dr. A. Bauer ze Záhřeba, jenž vzpomněl schůzky dra Stojana s arcibiskupem Štrossmajerem o unii; dp. Fr. Jemelka jménem amerických Čechoslováků; biskup dr. Njaradi jménem jihoslovanských a podkarpatských katolíků východního obřadu; biskup dr. Kocylovskyj jménem svého generálního vikáře, jenž je na cestě do Ameriky, kde budou nyní dva uniatští biskupové; o. L. Škarek T. J., jménem své československé viceprovincie a celého Tovaryšstva Ježíšova. Na konec pak dopoledního sedění ndp. arcibiskup dr. Prečan, zpozorovav přítomnost některých dám, pozdravil je zvláště, aby tím svůj pozdrav doplnil.

Téhož dne odpoledne četl profesor lublaňské theologické

fakulty dr. Fr. X. Grivec svou práci o dnešní nauce odloučeného východu o církvi a o principu jednoty v církvi. Podjal se nesnadné úlohy, aby několika slovy zevrubně vystihl mínění pravoslavných theologů, jež často dlužno čerpati z výroků neurčitých, nejasných, které svádějí k jednostrannému ponětí a žádají podrob-

Biskupové na unionistickém sjezdě na Velehradě 1924

ného studia, aby se pravý jejich smysl zjevil. Dru Grivcovi se podařilo celkové nastínění odchylného stanoviska tábora pravoslavných, i když je svým výkladem a zvláště důsledky z toho vysuzovanými někdy přece jen skreslil. I když se snad Běljaev tak vyjadřuje, jako by jednota mezi autonomními církvemi záležela ve

stejnosti jejich ústavy, není jistě jeho mínění vystiženo popřením jiné jednoty než logické mezi nimi. Že pravoslavní theologové mají nejasné pojmy, nerozeznávají dobře mezi mystickým tělem Kristovým a viditelnou církví — což si i západní theologové zvláště v nauce o členech církve často pletou — to bylo znovu doloženo. Ale když se pod touto nejasností hledá pravá jejich odpověď na otázku, formulovanou podle nezvyklého jim ponětí západní theologie, zdá se, že by mohla jen býti: jednota viditelné církve celkové záleží v obcování (communio, intercommunio) jednotlivých církví mezi sebou, a to tak, že v pochybnosti, má-li trvat obcování či přestat, rozhoduje obecný sněm církevní nebo kánony jím stanovené nebo obecně uznané, jako rozhodují i u nás v pochybnosti o tom, kdo je pravým papežem. Buď jak buď, bylo by bývalo záslužné ukázati, v čem se liší jednota státu federativního a státu demokratického od pojmu jednoty církve, který mají theologové pravoslavní; pokud je možná roztržka církve i v církvi katolické. Mimo to nejen názvy (na příklad iure divino — božským právem) theologům západním obvyklé a srozumitelné, ale jiným srozumitelné jen po výkladu (neboť dílo Boží Prozřetelnosti je také Boží, i když není způsobeno Kristem), nýbrž i důkazy by měly býti podány tak, aby je pochopiti mohli i pravoslavní. Pravoslavným zřejmo asi není, že, chtěl-li Kristus míti v biskupech nástupce apoštolů, nemohou býti věřící strážci víry, a že rozdíl mezi ecclesia docens a discens byl odjakživa uznáván; že, dokazuje-li se rovná moc všech biskupů, dospěje se k popření vší moci hierarchické; jak lze říci, že svrchovaná moc sněmu není jistá; že rozkol nelze jinak definovati, než jako odpad od zákonité moci. Nemůžeme zajisté žádati, aby v půlhodinové přednášce vše to bylo vykonáno, čeho třeba, aby výklad o tématě tak obšírném vyhovoval všem požadavkům, které klademe na irenickou rozpravu o sporných otázkách, ale chtěli jsme tím ukázati, že by snad užitečnější bylo omeziti svůj výklad, prohloubiti jej a učiniti dokonale přístupným i těm, s kterými jsme v rozepři.

Něco podobného dlužno říci i o přednášce dra Gadžegy, profesora theologie v Užhorodě, jež měla býti doplňkem ke Grivcově. Dokonale posouditi ji však není možno, poněvadž z ní přečteny jen výňatky.

Vůbec volba témat sama nebyla dosti promyšlená. Aby postup byl správný, měl se nejprve vyložiti pojem rozkolu, pojem viditelné církve (jak naznačeno v Acta Academiae Velehradensis, Vol. X., p. 270), po případě výtka juridismu, kterou pravoslavní činí theologům našim, a teorie o vývoji dogmat, jíž nechápou; a potom by se vykládaly již samy sebou v jiném světle a jiném pochopení sporné otázky o ústavě a správě církve.

V úvodě své přednášky dotkl se dr. Grivec ještě jiné otázky, která se tam málo hodila a byla velice nejasně vyjádřena. Pravil, že slibovati si od nauk reformistických nebo modernistických, že se jimi usnadní sjednocení, je kojiti se marnou nadějí. Je jisto, že jsou v obou církvích mužové, kteří neomylnost církve omezují,

aneb aspoň její dogmata velmi volně vykládají, jižto se počítávají k „modernistům" zrovna tak jako ti, kteří se ze závislosti na církvi vůbec vymaňují; o tom, že netřeba aspoň, aby všichni takoví byli mala fide, nemůže býti pochyby. Hledě k nim, možno se s našeho hlediska jen tázati: co dlužno činiti, aby i ti se sjednotili s církví,

Skupina Rusů na Velehradě.

jsou-li od ní odloučeni, a mohlo-li by sjednocení církví býti usnadněno, kdyby směr, škola těch, kteří v církvi zůstali, nabyl vážnosti. Dr. Grivec toto, jak se zdá, popřel vůbec, ale myslil snad přece jen na utvoření národních církví — jako československé — poněvadž dodal, že směr ten rozsévá jen sváry a rozmnožuje roztržky. Potud

by jeho myšlenka byla jasná a správná. V politice lze chápati, že se utvoří vedle levice a pravice strana střední, která v sebe pomalu pojme býv. členy levice i pravice; v církvi je to nemožno, poněvadž oddělíti se bez důvodu od své církve, je rozkol formální, je hřích, a snaha po sjednocení dostatečným důvodem k tomu sama sebou není. Ale dr. Grivec mohl míti i pravdu, popíral-li snad, že by modernistické pojímání nauky církevní mohlo prospěti unionismu; jen že to je jen potud zřejmé, pokud sám směr je zřejmě pochybený, neboť sjednocení může míti za základ jen pravdu. Ale to je příliš zřejmé a proto je velice nejasné, co dr. Grivec chtěl říci.

Za své přednášky sklidili oba doktoři potlesk, a předsednictvo vyjádřilo vděčnost nejen za přednášky samy, ale i za práci dlouhých let, která k tomu byla přípravou. Potom vybídnuto shromáždění, aby se zúčastnilo diskuse. Nepřihlásil se však nikdo, ač leccos, jak jsme viděli, nebylo dosti zevrubně vyloženo.

Jen pokud přednáška dra Grivce byla výrazem obecné snahy po sjednocení, lze spatřiti jakousi souvislost s ní v myšlenkách, které k ní připojil rusky N i k. K l i m e n k o z Paříže. Prohlásil, že dovede oceniti práce a snahy, jaké poznává z příkladu dra Grivce, a že je za ně vděčen. Na náboženské Rusko, jež zplodilo Čaadaeva a Solovieva, nemohlo utrpení, jež je stihlo, nemíti příznivého vlivu. Toto utrpení přiostřilo touhu viděti církev Kristovu sjednocenou, přimělo nás hledati, co nás sbližuje a jednotí. Stará pravda, že církev nemá práva ani jedinou špetku své energie vyplýtvati na vzájemnou potyčku, a že jen spojenými silami duší zbožných a ctnostných může náboženství a mravnost v lidstvu ovládnouti, ozřejměla, a Rusové pocítili, že se mají vydati na cestu k sjednocení. A nejen uvnitř Ruska duším upějícím pod jhem bolševickým, i v emigraci duším pijícím z kalicha zklamání, zasteskło se po jednotné, mohutné církvi, ochránkyni práva a mravnosti. A otázka sjednocení se nám představila zvláště v podobě otázky psychologické. Svět pravoslavný jest odloučen od katolického nejen přehradami dogmaticko-teoretickými, ale i historicko-politicko-psychologickými. Zeď vztyčenou byzantskou neprozřetelností dlužno strhnouti. Skládá se z nevědomosti, vzájemných předsudků a vzájemné nepřejnosti, a proto ji povalí jen skutky upřímné lásky a dokonalé, vzájemné poznání. Již po čtyři leta prý rozšiřoval tuto myšlenku, a nedávno v katolické revui francouzské „La Documentation Catholique" ukázal, že zachvátila mysli jak doma v Rusku, tak u emigrace: že dlužno konec učiniti neblahé roztržce církví. Tak prý smýšlejí na příklad vynikající ruští myslitelé profesor Kartašev, kníže Trubeckoj, a smýšlel tak i profesor Novgorodcev. Utrpení dovede učiti pravdě. Jako se Losskij i Berdjaev stali theology, tak se krok za krokem ruská mysl přátelí již i s papežskou neomylností a neposkvrněným početím Panny Marie. Ale, aby nastalo sjednocení, dlužno ještě mnoho pracovati s obou stran.

Biskup F i s c h e r - C o l b r i e připomenul k tomu, že Klimenko mluvil na Velehradě pro sjednocení již před dvěma lety, a že i

tehdy sklidil nadšený potlesk vděčných posluchačů. Slíbil pak, že my katolíci vyjdem pravoslavným vstříc veškerými skutky lásky a psychologickým působením, možno-li i kanonickými i politickými výhodami.

Když se znovu vybízelo, aby se někdo přihlásil k diskusi o před-

Skupina Slováků na Velehradě.

ložených otázkách, odhodlal se o. D a m i á n (ze Srědce) přednésti svou praktickou pochybnost. Připomenuv, že by byl biskup Pay sám přijel, kdyby nebyl měl povinnosti súčastniti se oslavy katolického biskupa Parčeviče, a že přináší pozdravy i od pravoslavných, tázal se vzhledem k tomu, že se pro rozpor o rozvodu zdá sjedno-

cení nemožným, nevěděl-li by nikdo z přítomných, jak si tu vésti, když má celý národ přejíti na katolictví.

Místo odpovědi dostalo se mu poděkování za jeho pozdrav a jeho účast a připomenuto, že se národ bulharský již několikráte chystal odstoupiti od pravoslaví a podrobiti se Římu, kdys před 60 (?) lety a rovněž před válkou; že je snad o tom více známo, než veřejně možno říci. Vzkazuje se pak pozdrav šlechetnému národu bulharskému i jeho králi, jenž sympatisuje s našimi snahami.

V p á t e k dopoledne přečteny napřed pozdravy, jež poslali kněz Toločko z Vilny, Bedř. Dejm, prof. Kolesa z Brandýsa n. L., prof. theol. dr. Slipyj ze Lvova.

Učiněn pak návrh, aby se znovu přikročilo k včerejší diskusi, ale rozhodnuto, aby byl zachován pořádek, a včerejší diskuse prohlášena za ukončenou. Vzpomenuto včerejšího dotazu o. D a m i a n a, a ježto nepřiléhal k tématu, o němž bylo jednáno, odložen prý na některé budoucí sezení praktické.

Vybídnut pak dp. G l ě b V e r c h o v s k i j, aby svou rozpravu přednesl. Vykládal učeně o zařízení patriarchátním a ukazoval potřebu podobného zařízení proto, aby přestaly nepořádky a zmatky v církvích východních s Římem sjednocených, a aby byla záruka, že se východní řád bude zachovávati a vyvíjeti ve své zvláštnosti. Poukázal zvláště na zhoubný vliv zásady nejmenšího odporu, t. j. nedostatku úsilí, pro nějž to, co je méně pohodlné, ustupuje pohodlnějšímu. Poněvadž v odpovědi na námitky později své myšlenky opakoval a jejich smysl zřetelněji vymezil, postačí nám zatím tento stručný obsah jeho přednášky.

Po něm přednášel o. St. Sakač T. J., prof. theol. ze Sarajeva, o sněmu trulském a prvcích „schismatických" v něm, jak se vyjádřil hned v názvu své přednášky, přese všecka napomenutí dřívějších sjezdů; a to patrně se souhlasem svých řádových představených; tak málo ještě pronikly elementární zásady naší ireniky. Ač se o tom nezmínil, trulským byl podle výkladu přítomného na Velehradě prof. dr. Odarčenka i V. obecný sněm. O. Sakač vykládal však o pravidlech disciplinárních, známých pod jménem usnesení trulského sněmu, jež měla z části vliv velmi zhoubný na východní církev. Jsou to zvláště kanon, kterým se zrušuje kněžský celibát, a kánon, který je namířen přímo proti Římu. Obecné platnosti neměla, ale v boji proti Římu sloužila, a jejich autorita uměle zvyšována. O. Sakač, jenž své výklady osnoval na díle Pitrově, jehož slova několikráte uváděl, se asi nenadál, že svou přednáškou narazí. Jsa začátečníkem, neuvědomil si, že i když je nádoba třebas i pokoutního původu, její obsah, pokud je někomu drahý, dodává i ji jakési úctyhodnosti.

Proto se nelze diviti, že při diskusi hned první, jenž se ozval, dp. R u s ň a k, rázně odmítl opovržlivý způsob, jakým o. Sakač mluvil o trulské synodě. Pravil: myslím, že sjezd má za účel jednotu a sjednocení. Ať uzná o. Sakač, že vyjadřovati se, jak se on vyjadřoval, nemůže nijak posloužiti dílu sjednocení. Východané si

nad míru váží trulské synody; uslyší-li takový sloh, nepřivábí se z nich nikdo k Římu. Psychologie pracuje ve všech lidech, i ve východanech; slyší-li takové výrazy, vzplanou jen hněvem. Jinak dlužno poznamenati, že když různosti mezi Východem a Západem existují, je také potřebou tu různost pojmouti a vyjádřiti. Podotýkám nakonec, že podstata východního obřadu nezáleží v manželství kněží. — Proti dp. G. Verchovskému podotkl, že v úplně vnějších zvláštnůstkách nezáleží bytnost východního obřadu.

Po dp. Rusňakovi vytkl o. D a m i a n dp. G. Verchovskému, že vyčetl latinským misionářům, že latinisují východany; to se prý nikde neděje, spíše východané pohrdají svými zvláštnostmi a unaveni byzantskou obřadností raději se dávají na obřad latinský, moderní době lépe přizpůsobený; řekneme-li jim, že nemohou býti přijati mezi latiníky, neobrátí se vůbec na katolickou víru. (Podotýkáme v závorce, že o. Damian mluví až příliš patrně o propagandě, která podle úsudku vůdčích pracovníků sjezdu velehradského, jak uslyšíme i z úst dp. Verchovského a podle přesvědčení pravoslavných přátel unie je jednou z největších závad pro unii: jaké to přesvědčení, když záleží víc na obřadu než na víře!) Co mnohé k nám přivádí, je také desorganisace ve správě církve východní a nejistota církevních zákonů; na př. byl sám od farářů východního obřadu požádán, aby se na Velehradě zeptal odborníků, jaký závazek mají věřící stran postů ve východní řecko-ruské církvi, které právo, zda latinské či řecko-pravoslavné platí pro sňatky východanů, co činiti s východany, kteří se chtějí dáti na naši víru, ale s výminkou, že přejdou na obřad latinský.

Po o. Damianovi, když si předsednictvo vyžádalo, aby se při diskusi upustilo od projevů souhlasu, vyjádřil o. Anast. K a l y š, lvovský basilián, své pochybnosti o výhodě patriarchátu pro unii. Podle dp. Verchovského bylo by hlavním úkonem znovu zřízené patriarchátní vlády chrániti obřadů, a této ochrany by proto bylo třeba, by se východané nepohoršili nad rušením jejich zvláštností. Tímto negativním úkonem že by přispěl k sjednocení Západu s Východem. O. Kalyš rozeznává účel hlavní a vedlejší obřadů. Celý život církevní s veškerými obřady má za hlavní účel dobro věřících, kteří se k některému obřadu hlásí; druhotný účel pak jest, aby — jako prorokovo město na hoře postavené — ukazoval jiným cestu, kam přijíti mají. V obřadu pak rozeznávati dlužno dvojí stránku: pokud je znamením a pokud se jím lid poučuje, vychovává, vzdělává. Dp. Verchovskij se naň asi díval více jako na znamení; ale to je prý hledisko abstraktní, ideální. Prakticky důležitý je vliv obřadu na život církevní a na srdce lidské. Pro tuto stránku docházívá k změnám užitečným na Východě, jako se lidé přizpůsobují vůbec v celém životě politickém, sociálním i kulturním. Takovému přizpůsobování nelze se brániti, jen když se neprovádějí bez důvodu a o své újmě. Dp. Verchovský řekl, že se změny mají díti způsobem hierarchickým: chce, aby proto bylo zachováno zřízení patriarchátní; ale později zase řekl, že se změny mají díti imanentně. Za-

jisté je třeba dbáti potřeby lidu; umění není pro umění a obřad není pro obřad, nelze z obřadu dělati dogma; to se týče i obřadu svátostního, natož prostých. Co se týče povahy změn, nejsou tak značné. Dp. Verchovskij řekl, že obřady byly polatiněny; to není vhodné označení; když se někdo přizpůsobí cizímu pojímání, tím není řečeno, že si ho cizinec podrobil. Obřad zůstal východním; máme jiné posty než latiňané, jiné obřady svátostní. Jsou-li u nás o manželství tytéž zákony jako pro latiníky — nelze přece jinak, když žijeme mezi nimi, nemůžeme přece stanoviti překážek jiných. Nevidím, proč by měla rozhodovati zásada: tohle je východanům nedovoleno, protože to mají latiníci. Dbáti dlužno toho, co žádá praktický život na nás; tak postupuje každý rozumný člověk. Je možno, že změny podružné činí na někoho dojem, víme na př., že když se jedna ves chtěla připojiti k Římu, bylo její hlavní starostí, zda se u nás uctívá sv. Jiří; kdyby té úcty nebyli u nás našli, byli by zůstali v rozkole. Ale tak si počíná lid prostý. Vzdělanci nemohou podobně usuzovati: vidím něco odchylného, tedy se nezachovává obřad. To je hrozná nadsázka, tím se nám křivdí, jsme také východané a mnoho jsme pro obřad náš vykonali, nejsme k němu neteční.

O. Kalyš nemyslí, že by patriarchát přispěl značnou měrou k sjednocení Západu s Východem. Dp. Verchovskij sice podotkl, že podkarpatští Rusové, u nichž se východní obřad dokonale nezachoval, odpadli k pravoslaví. Ale nezapomínejme, že napřed odpadne duše od víry, a potom od vnějších forem. Jako na Západě obřad nikoho neochrání od odpadu, tak ani na Východě; a pokládati obřad za hradbu, kterou by se chránila víra, je, přepínati jeho důležitost.

O. Verchovskij se domnívá, že patriarcháty sjednocují církev; sjednocuje je spíše hierarchie. Za starých dob patriarcháty byly pohodlným, praktickým zařízením; ale nyní? Nyní se dějí konverse jednotlivců, každý sám pro sebe usuzuje o tom, která víra je pravá či nepravá. Nevěřím ani, že by vhodným ochráncem mohl býti jen patriarcha; proč ne synody? Když se u nás mění obřad, neděje se tak z vůle jednotlivce, nýbrž z usnesení všech biskupů, synodálně. A tak by se mělo postupovati všude. Patriarcha sám by na to nestačil. Bylo mnoho patriarchů, kteří nesvedli nic. Zdá se tedy o. Kalyšovi, že praktická stránka otázky nebyla správně řešena, ač teoreticky mnoho dobrého bylo pověděno.

Po tomto výkladu připomenuto, že se má při diskusi zachovati vyměřená doba, a profesor dr. L o s s k i j z Prahy vyzván, aby své ohlášené poznámky předložil. Prohlásil, že jako Ukrajinec nemůže uznati potřebu patriarchátu, které dokazoval dp. Verchovskij. Jednotného východu není, jsou tam různé národy, a každý má svůj jazyk. I v pravoslavném Rusku, kde stará vláda usilovala o jednotu obřadu, byla nakonec různost mezi liturgií velkoruskou a maloruskou; tato byla vždy bližší latinské než ona. Při bohoslužbě máme týž jazyk, ale jiným způsobem vyslovujeme. Nemohl by býti

patriarcha jeden, bylo by třeba aspoň dvou, jednoho pro Ukrajinu, druhého pro Rusko, anebo ať není žádný; sice by bylo mnoho rozepří. Potřebnou jednotu máme my východané v autoritě sv. Otce.

Přihlásil se pak ještě o. Kar. Fridrich S. V. D. Připomněl, že dp. Verchovskij mluvil o latinských misionářích a o nedostatku porozumění u nich pro potřeby východanů, a že nemohou mluviti jménem východanů a tlumočit jejich zájmy. S tím souvisí otázka, je-li vhodné vychovávati misionáře pro východ nejen z národů latinských a germánských, ale i ze slovanských; jinými slovy, stačí-li východní organism, složený z patriarchů, biskupů a kněžstva sám na to, aby připravoval cestu k sjednocení mezi Východem a Západem, či je též třeba pomáhati východnímu kleru vytvořením kleru misijního (o. Fridrich rozumí vždy klerus misijní západní, nedbaje při tom nevhodnosti jednoho pojmu pro ty, kteří hlásají křesťanství pohanům, a pro ty, kteří pracují o sjednocení církví nebo — když se již tak děje, ač by se díti nemělo — provádějí nevhodnou propagandu). Československý episkopát, zdá se, že je na straně těch, kteří pokládají vytvoření misijního kleru za potřebné. S vděčností vzpomíná tu zvláště ndp. biskupa dra Kmeťky a vyslovuje domněnku, že i sjezd je zavázán díky československému nejdůstojnějšímu episkopátu za to, co v té věci podnikl nejen pro své území, nýbrž i pro sousední země.

Poté si vyžádal dp. dr. Dvorník několik přídavků k výkladům dp. G. Verchovskijho. Z těch prý jde na jevo, že je veliký rozdíl mezi námi západníky a mezi východany v pojímání církevní jednoty. Snad jej lze vyložiti vývojem církve východní a západní. Národové, z kterých se skládala církev ve svém počátku — Syrové, Armeni atd. — byli kulturně vyspělí a žádali, aby bylo dbáno národní povahy, národního smýšlení. Proti tomuto směru hájil papež vždy jednoty církve. Národové západní, nemající své kultury, nedovedli pochopiti mentalitu východní církve, jež si byla vědoma své vyšší hodnosti.

Na konec chtěl ještě dp. dr. Jul. Gadžega podati vysvětlení o odpadu sjednocených k pravoslaví na Podkarpatské Rusi, ale, poněvadž jsa v zadních řadách posluchačstva, neporozuměl, co dp. Verchovskij o tom řekl, byl přerušen, a dp. Verchovskij byl povolán, aby zakončil debatu.

Zjistil s politováním, že polovičce jeho výkladů nebylo porozuměno. O. Fridrichovi prý neodpoví, poněvadž se ho jeho poznámky netýkají. — Profesorovi Losskému odpověděl, že neměl nic konkretního na mysli, že nesnil o patriarchovi pro Rusko, jenž by mohl pohltiti církev ukrajinskou; nechať se patriarchátní zřízení vyvíjí třebas do nekonečna; patriarchátem se neztenčují práva papežova o nic více než biskupstvím a farářstvím. Nezáleží na tom, bude-li se ten úřad nazývati patriarchou, metropolitou či primasem. Nemluvil o patriarchách, nýbrž o místním primátu iurisdictionis, o církevní vrchnosti. — O. Kalyšovi vytkl, že jeho výkladu o důležitosti obřadu v životě církve katolické dobře neporozuměl. Nezveličuje

jí a uznává, že pro vzdělance není tak důležitý, jako pro lid. Ale čistoty obřadu dlužno naprosto dbáti; církev o ni pečuje pro obřad latinský i řecký i v podrobnostech, neponechává obřadu nahodilému vývoji. Jen že se na východě stává, že někdo něco zavede — ne z vnitřní potřeby, ale že je to pohodlnější — a potom nezbývá Římu, než to schváliti. Také není jednoty v těch novotách v různých diecésích. Ostatně nebylo úmyslem jeho žádati, aby se církve, již sjednocené vrátily k obřadu, který měly, dokud byly odloučené, jako ne žádati, aby hranice římského patriarchátu, které za starých dob měl, byly zúženy. — Podobně dp. Rusňakovi odpověděl, že není jeho požadavkem, aby Rusíni odstoupili od změn již zavedených, které lidu prospívají.

K tomu přidal o. d'Herbigny, shrnuv hlavní myšlenku dp. Verchovskijho v jednu větu: že by měla býti přímo pod svrchovanou mocí papežovou pro jednotlivá území východního obřadu nějaká pravomoc, která by je jednotně utvářila, ještě několik slov, kterými napomínal, aby se nemluvilo o misionářích, když běží o to, získati odlouč. křesťany církvi, a aby se nemluvilo o uniatech, poněvadž tento název připomíná politiku; ale aby se rovněž nemluvilo o polatinšťování, poněvadž i toto slovo jest urážlivé. Hledě k možné námitce, že vlastně v Rusku většina katolíků jest obřadu latinského, vyslovil jen naději, že se věc změní a že bude i ruský patriarcha. Vzpomenul ještě, jak sám arcibiskup dr. Ropp pravoslavného biskupa, jenž se obrátil, nejen ponechal pastýřem stáda, které šlo za ním, nýbrž učinil pastýřem i svých latinských oveček.

Tím tyto otázky byly odbyty a požádán nejdůstoj. pan biskup dr. Kmeťko, aby přečetl svůj výklad o Apoštolátě sv. Cyrila a Metoděje. Zdůraznil, že sjednocení církví je dílo nadpřirozené a že tedy dlužno si je vyprošovati modlitbou a jinými dobrými skutky. Ukázal, jak vhodnou pomůckou k tomu jest Apoštolát, jak vyhovuje intencím papežů Benedikta XV. a Pia XI. Podal zprávu o jeho rozšíření po diecési olomucké, brněnské a jiných, že se i v Čechách již zavádí, že v Jihoslavii kvete. Vypočetl, že mimo Jihoslavii je zaveden v 630 farnostech a má asi 63.000 členů. Schvaloval myšlenku dp. dra Grivce, aby Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje byl zinternacionalisován; když podporujeme apoštolské dílo v cizině, na příklad v Africe, sluší, aby i nás v cizině podporovali. Aby se Apoštolát úspěšně rozšiřoval, záleží hlavně na kněžstvu; když kněžstvo pochopí myšlenku Apoštolátu a stane se jejím hlasatelem, zakoření se i v lidu. Aby se kněží pro ni rozohnili, je třeba je k tomu vychovati; spirituál v semináři má jim o důležitosti Apoštolátu často vykládati, má je vésti k četbě časopisů snahami Apoštolátu se zabývajících, jim doporučovati, aby o téže věci jednali v literárních kroužcích a pod. Lid pak má býti o tom poučován s kazatelny, zvláště ve svátky sv. Cyrila a Metoděje, sv. Petra a Pavla, sv. Tří králů; i v katechesích dlužno se o tom zmiňovati a na spolkových schůzích poskytovati příhodnosti, aby přistupovali noví členové a aby se konaly sbírky. Zvláště pak důležitý je tisk.

Za výklad poděkováno, diskuse odložena na odpoledne. Doporučeno jen ještě, aby se kupovaly vyložené publikace Akademie velehradské, otců assumpcionistů, papežského institutu východního v Římě, dra Gadžegy, o. Boudou S. J., dra Palmieri, a aby se přistupovalo k Akademii velehradské, o níž se bude jednati odpoledne.

Na odpolední schůzi promluvil nejprve dp. dr. G r i v e c o úmyslu zmezinárodniti Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje.

Dp. dr. J o s e f M a t o c h a nejprve vyložil, jakých změn je třeba ve stanovách Apoštolátu, aby zmohutněl; potřebuje expansivnosti a přitažlivosti; té nabude organisací. Proto dlužno v stanovy pojmouti, že se Apoštolát připojí k římské kongregaci pro východní církev; doporučí se kněžím, aby se spojili se zbožným sdružením kněžstva pro misie; a podle stanov díla rozšiřování víry zavedou se některé praktické vzpruhy horlivosti a jiné drobnosti. Potom místo vdp. kanovníka Světlíka přečetl navržené změny stanov. Hned v § 1 se podrobuje Apoštolát Kongregaci pro východní církev; v § 2 se vytýká — na rozdíl od díla rozšířov. víry, jež přeloženo z Lyonu do Říma — že ústředním sídlem titulár. bude Velehrad, skutečným Olomouc; v § 3 se doporučuje kněžím, aby se stali členy zbožného sdružení kněží pro misie; v § 4 se rozeznávají různé třídy členů; zakladatelé (s vkladem 1000 Kč), dobrodinci (ročně 20 Kč); členové obyčejní (s příspěvkem — možno-li 0.20 Kč měsíčně); tito členové tvoří skupiny o 100, 1000 členech nebo podob.; v § 5 se nařizují seznamy členů atd.

K návrhům, týkajícím se Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje promluvili pak o. H i l a r i o n G i l S. J. z Madridu, jenž vyprávěl, jak rychle vzrostl ve Španělsku zájem o misie od roku 1912, a že byl ujištěn, že, bude-li se šířiti mimo to ještě zájem pro Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje, nebude to na újmu, že obě věci, jak se o obě stará sv. Otec, mají býti podporovány; dp. F r. J e m e l k a, jenž mluvil o tom, jak šířil Apoštolát po Americe; o. D o m. T r č k a C. S. S. R., jenž hovořil o podmínkách rozšíření Apoštolátu na Slovensku; vdp. kanovník dr. H a n u š, jenž vylíčil činnost a úkol Apoštolátu v Praze, nedávno zavedeného; dp. dr. D v o r n í k, jenž poukázal na potřebu, sepsati pro cizinu zajímavě život sv. Cyrila a Metoděje, oč se sám hodlá pokusiti; ndp. biskup dr. K m e ť k o, jenž dokazoval, že, budou-li příspěvky v chudých krajích dobrovolné, sejde se jich více z rozšířeného Apoštolátu, než by se jich sešlo povinných od členů méně četných; že velká výhoda bude, bude-li míti biskupský ordinariát právo — podle stanov, ne proti nim — upraviti podle potřeb své diecése některé administrativní podrobnosti; důležité pak že je také, aby bylo postaráno o to, aby se sestavila statistika Apoštolátu a zpráva o jeho činnosti, kdekoli zaveden jest; o. A n d r. Z i m m e r m a n n O. S. B. z Říma, jenž navrhoval, aby se Apoštolát přestal jmenovati po málo známých sv. Cyrilu a Metoději, má-li býti mezinárodním, a aby zahrnoval snad všechny církve východní, na příklad i armenskou, pod svou péči; o. J a n U r b a n S. J. z Krakova, jenž spatřuje velké nesnáze pro rozšíření

Apoštolátu v Polsku v tom, že tam jednak je zavedeno misijní tovaryšstvo po způsobu našeho Apoštolátu, a potom že nebude Polákům vhod, když se jejich příspěvky, jimiž bude vládnouti Kongregace pro východní církev, vynaloží ve prospěch obřadu východního, ačkoli je známo, že i v Rusku existuje latinský obřad a má své potřeby.

Tím zakončeny porady o Apoštolátu a otec d' H e r b i g n y, ředitel papežského ústavu pro východ v Římě, přednášel o organisaci vědecké práce a o šíření vědomostí o věcech východních v lidu a v kněžstvu. Lid se někde diví, že se může v církvi katolické konati bohoslužba také východním obřadem; mělo by se tedy přidati v katechismech poučení o tom, aby všichni zvěděli, že různost obřadů jest oprávněna a posvátná; sám papež si výslovně přál, aby na posledním sjezdě eucharistickém — v Amsterodamě — byla východní sekce a zároveň východní obřad přispěl k tomu, aby lid poznal, jak je jednotná církev krásná ve své různosti. Kněží pak že by měli v semináři a zvláště na fakultě studovati aspoň poněkud východní otázku, zvláště po stránce dogmatické, ale také po stránce kánonické, aby dovedli jednati s těmi, kteří se na ně snad obrátí, zvláště nyní, kdy jsou východané roztroušeni nejen po celé Evropě, nýbrž i po Americe, Japonsku, Číně a po celém světě, a aby nebylo třeba vyhýbati se jim pro samé rozpaky. Mimo to by pak měli všude býti mužové vědy, jež by se těmi otázkami zvláště zabývali, o nich přednášeli studujícím theologie, a o nich badali, aby se neopisovaly stále zastaralé důkazy, nebo co se před sto lety o tom psalo, nýbrž aby se dbalo i nových výzkumů a nových potřeb a vnikalo v nesnáze, které pravoslavní mají, aby uznali naše výklady; znalci otázky, jakými uznal oo. assumpcionisty a dp. dra Grivce, měli by býti ve všech zemích, a jak si sám papež přeje, hojně psáti o těch otázkách v časopisech, aby nebyla úmrtím jednoho — na příklad dp. Adr. K. Fortescuea v Anglii podle svědectví kardinála Burna — přerušena kompetentní informace v celém velikém národě o věcech tak důležitých pro křesťanství. Takových učenců bude také třeba pro budoucí sněm církevní, aby se důkladně a se všech stran prozkoumaly a objasnily otázky, které se týkají pravoslaví; že na příklad sněm lyonský neměl trvalého úspěchu, bylo z části tím zaviněno, že latinští theologové nebyli dosti připraveni. Nemáme tedy jen východany vybízeti, aby se těmi otázkami zabývali, nýbrž jejich studium má býti po celé církvi rozšířeno. Ani Benedikt XV. nezaložil východní ústav v Římě snad proto, aby se tam vyučili ti, kteří mají na východě pracovati ve správě duchovní, ani Pius XI. ho po té stránce nepřeměnil, nýbrž oba si přáli, aby tam byla vědecká stránka východní otázky pěstována.

Výkladem tím byl dp. dr. G r i v e c tak nadšen, že se mu zachtělo uskutečniti v nějaké podobě myšlenku athénského biskupa L. Petita, jenž chtěl, aby všichni bohoslovci slovanští, kteří studují v Římě, studovali na východním ústavě, doplněném na universitu; chtěl totiž, aby na každé fakultě theologické a v každém semináři slovan-

ském dva až tři profesoři byli zavázáni vychoditi východní ústav v Římě. Zapomněl připomenouti, že je přítomen ředitel podobného ústavu — v rukou dominikánů — ve Francii, jenž by snad byl mohl referát o. d' Herbigny doplniti.

Potom se dostal ke slovu o. J. Urban S. J., a připomenul, že i

Skupina z Jugoslavie na Velehradě.

v nejlepších našich katechismech nejen že chybí poučení o naších věcech, ale jsou dokonce i poznámky, kterými se šíří nesprávné pojmy; na příklad, že se jednota církve jeví v tom, že se užívá všude jedné řeči v liturgii, jako by to bylo známkou pravosti církve katolické. Potom se nedivme, když věřící nechápou, jak se může

v katolické církvi sloužiti slovanská mše. Navrhl pak také, aby, dokud není dosti kompetentních odborníků, byly aspoň uspořádány kursy, dvanáct až dvacet přednášek pro semináře různých diecésí, které by v nich v jednom po druhém konal aspoň jeden odborník.

K přání, vyslovenému od něho, aby se sdružili všichni theologové, kteří o věcech řecko-slovanského východu pracují, a navzájem si pomáhali, dobře přimykal předmět přednášky profesora A. Špaldáka o Akademii velehradské. Poukázal na to, čím býti má, čeho dosáhla, a co bylo zanedbáno. Navrhl, aby se finance Akademie daly do pořádku, aby někdo byl, kdo by se lépe staral o odbyt jejích edicí, a aby z toho sám nějaké procento čistého zisku měl, aby se knihovna Akademie přenesla do Olomouce, kde by byla pod bedlivějším dozorem a přístupnější, aby se zachovával pořádek pro vypůjčování knih a byli pokutováni, kdož by knihu včas nevrátili, a ruské knihy, z nichž aspoň mimo Rusko mnohé jsou unika, nebyly vůbec mimo knihovnu půjčovány; aby stanovy byly zevrubněji zachovávány, místo sekretáře, jenž dávno měl býti kooptován, znovu obsazeno, noví členové, jako o. Omez, o. Salaville, dp. Delporte, dp. Slipyj do senátu (výboru) přivoleni, což ovšem je věcí valné hromady (nechce-li se celé shromáždění přihlásiti k Akademii), nemají-li býti členové ve svých právech zkracováni; konečně aby, nemohou-li členové senátu býti od předsednictva povoláni, byli písemně o své mínění požadováni a nebylo bez něho rozhodováno.

Dp. dr. F. Grivec vyslovil naději, že nastanou pro Akademii velehradskou lepší časy, a sliboval, že i zatím podle sil svých bude sloužiti vědeckým účelům, pro které byla zřízena. Jako člen předsednictva navrhl, aby na místo zesnulého sekretáře dp. Ad. Jaška byl kooptován dp. dr. J. Vašica. Poněvadž ostatní přítomní členové předsednictva souhlasili, uvázal se dp. dr. Vašica v tento úřad, a dp. dr. Matocha vzal na sebe péči o finance.

Tím byl páteční program vyčerpán.

V sobotu dopoledne byla schůze zahájena za nepřítomnosti ndp. nuncia, jenž měl soukromý rozhovor s arcibiskupem Dobrečičem, jenž v pátek přibyl. Bylo přečteno několik pozdravů, mezi nimi telegram biskupa Careviča z Kovna, a důležitý list, který došel z Paříže z kruhu pravoslavných příznivců sjednocení církví a jejž podepsali Bulgakov, Kartašev, Trubeckoj, Struve, Lappo, Bezobrázov, jižto poslali i pozdravný telegram. Jsou to učenci, sdružení ve spolku sv. Moudrosti. Pokládají nesjednocenost církví za veliké zlo pro celý svět a modlí se denně k Bohu, aby nastalo sjednocení. Největší závadu však vidí v centralismu a absolutismu římské církve. Píší: Zatím, co pravoslavná církev zachovala podání ekumenické církve v čistotě a neporušenosti, začal se církevní západ, odloučiv se od pravosloví, kloniti nezadržitelně k soustavě ekklesiopapismu, jenž se projevil přeceňováním centralisace církevní moci. Dokud nevznikne v lůně samého západního křesťanství odpor proti hypertrofické pravomoci a dokud nebude buď výslovně zrušeno nebo skutkem oslabeno vatikánské dogma z roku 1870, narazí bohužel

všecky opravdové kroky směřující ke sblížení pravoslaví s katolicismem na nesnáze. Hlavní naukovou překážkou sjednocení je prý dogma o neomylnosti papežově, všecky ostatní s tím souvisí. Katolíci, mluvíce o sjednocení, mají na mysli úplné podrobení ruské církve papeži, jak o tom svědčí loňský list Pia XI. Také jejich snahy, odvrátiti od pravoslavných pastýřů co největší počet věřících a podrobiti je Římu jsou zhoubné. Nic nepřekáží v nynější době tak sblížení a vzájemnému pochopení mezi katolíky a pravoslavnými jako uniátský proselytism mezi ruskými uprchlíky. Místo aby se k Římu přiblížili, semknou se pravoslavní k společné obraně a vidí v katolících své nepřátele. Tento projev, jakkoli snad u mnohých zeslabil naděje, kladené ve velehradské sjezdy, je nám vzácný. Dva odpůrci se dohodnou, když se dohodnouti chtí a za základ k tomu berou pravdu. Proto také ndp. biskup Fischer-Colbrie dal najevo velikou radost a děkoval jako za dar Boží.

Zatím přišel ndp. nuncius. Několik slov bylo mimořádně povoleno arcibiskupovi Dobrečičovi, jinak postupováno podle programu a první přednášku četl o. d'Herbigny o tom, co bylo s naší strany v poslední době podniknuto na řecko-slovanském Východě pro obnovu církevní jednoty a co třeba ještě vykonati v nejbližší budoucnosti. Připomenuv nejnovější ruské vyznavače a mučedníky Kristovy, zač je uznává i papež Pius XI. ve své promluvě ze dne 23. června, i když byli odloučení od církve katolické, a vypočítav ruské biskupy pravoslavné od bolševiků z nenávisti proti víře usmrcené (Makarij, biskup orlovský, Vladimír, metropolita petrohradský, Venzamin, jeho nástupce, Mitrofan, arcibiskup astrachanský, jeho náměstek Leontij, Andronik, arcibiskup permský, jeho náměstek Teofan, Vasilij, arcibiskup černigovský, Germogen, arcibiskup tobolský, biskupové Amvrosij, Isidor, Nikodím, Platon, Lavrentij, Pimen, Metoděj, German, Efrem, Metoděj, Simon, Joachim), vykládal o sympatiích papeže Pia XI. pro zbožné Rusko, a jak než ještě byl hlavou církve, jen zákazem Benedikta XV. zabráněno mu uskutečniti svůj svatý úmysl jíti do Moskvy a podrobiti se útiskům ruských katanů a po případě podstoupiti i smrt mučednickou, úmyslu, jenž se shoduje s jeho veřejným výrokem ze dne 6. prosince 1923; jak se svatý Otec snažil (od 14. května do 6. června 1922) zachrániti ruský poklad církevní, zabraný a zničený — pod zámínkou pomoci hladovým — jenže, ač nabízel kteroukoli cenu — v důvěře v pomoc finančního celého světa — jeho nabídka byla nakonec od samého Lenina naprosto odmítnuta, že by prý ruský lid takové smlouvy nestrpěl; o jeho zásluze, že v Ženevě nedošlo k dohodě s bolševickým Ruskem, odpírajícím občanům svobodu kultu. Vykládal potom, jak působí vzorné chování pronásledovaných katolíků na pravoslavné; jak účinná láska — zvláště Francouzů, ač válkou těžce postižených — nepočítající na vděčnost a nedbající propagačních zájmů a završující, zvláště s kardinálem Mercierem veškero podobné využití bídy pravoslavných — vůči trpícímu Rusku

doma i za hranicemi obrací jejich smýšlení o katolících. Nakonec líčil, jak se bohoslužbou východního obřadu v hlavních střediskách ruské emigrace, zatím ovšem více chudou než okázalou, a pohostinným přijetím pravoslavných na katolických ústavech theologických, projevuje účelně úsilí o dorozumění a sblížení. Sjezd uctil na podnět arcibiskupa dra Prečana povstáním památku mučedníků.

K tématu o. d' Herbigny promluvil pravoslavný baron Konst. Vrangeli. Vytkl dosavadní neznalost nauky katolické u pravoslavných; ale také naši neznalost proudů politických a národních (zmínil se při tom o uniatech, o odlišném obřadu Ukrajinců, o jazyku liturgickém sjednocených Rumunů). Rozeznává pak čtvero skupin Rusů, co do poměru k církvi katolické. Jedni, jako metropolita Antonij, neuznávají ani svátostí katolické církve. Druzí je uznávají, ale sjednocení pokládají za nemožné, leda až by historický vývoj církve k tomu dovedl. Třetí si přejí sblížení, ale ne v podobě sjednocení, nýbrž v podobě spojenectví. Čtvrtí touží po sjednocení v jedné víře a pod jednou autoritou. Upozorňoval ještě na to, jak obracení laiků k Římu — jakoby kradmo, za zády pravoslavných hierarchů a theologů — ubližuje snahám o sjednocení; jak by bylo třeba nějaké pevné záruky, že, až nastane sjednocení, budou opravdu všechny zvláštnosti ponechány; jak trudné je postavení těch, kteří se obrátí, když je pravoslavní podezírají ze zrady a katolíci zas jim vytýkají nacionalism.

Potom o. Souarn O. S. Aug. de Assumpt. podával zprávu o podnicích asumpcionistů: o výchově chlapců východního obřadu a o chalkedonském (Kadi-Keui) ústavu a knihovně pro studium východní otázky.

Druhý asumpcionista, zasloužilý pracovník vědecký, Sever. Salaville, doporučoval sloužiti často mši sv. podle formuláře pro zdolání rozkolu (v barvě modré) a těm, kteří chtí šířiti mezi východňany pobožnost k Srdci Páně, tropář z oktoichu, ve kterém se uctívá.

Dp. dr. L. A. Totu vykládal o poměrech v Rumunsku. Vypočetl, kolik pravoslavných diecésí tam je, kolik kněží (přes 6000), kolik profesorů, alumnů, klášterů mužských a ženských, vylíčil, jaký je tam život náboženský, jaké překážky pro sjednocení: nenávist u kleru, předsudky, svrchovaný nedostatek touhy po sjednocení s katolickou církví (spíše s anglikánskou).

Slečna Anna Hrističová z Londýna mluvila zas o poměrech v Srbsku, jaký dojem dělá na Srby náboženský život katolíků a co možno čekati od šlechetných potomků národa mučednického.

O. Damián O. Min. Cap. upozorňoval na trojí věc: že by se nemělo mluviti o tom, jakou moc papež má, nýbrž lid jí podrobiti prostě tak, jako lid nebyl otázán, když byl odloučen; že by o jednotu měli vyjednávati mezi sebou biskupové a theologové pravoslavní a katoličtí soukromě a tajně, a aby naši prelátí, když do území pravoslavných přijedou, neopomíjeli navštíviti sv. synod a

biskupy; když se pak posílají sbírky na pomoc, aby se odevzdávaly peníze určené pravoslavným sv. synodu na rozdanou. Bulhaři pravoslavní byli by pro unii, ale bojí se demagogů. Nakonec doporučoval zřízení nakladatelství a knihkupectví pro pravoslavné, a překlad zprávy o sjezdu aspoň do ruštiny.

Skupina Francouzů na sjezdě unionistickém na Velehradě.

Poté přistoupil dp. Verchovskij k druhému referátu svému. Nejprve vylíčil mravní úpadek, ke kterému hmotná bída ruského lidu vedla, proč Rusové, ač vidí naše sympatie, ač přijímají naše dary, zůstávají vůči nám zatvrzelými, pohrdavými, nepřátelskými: jednak ze závisti a z národní pýchy, jednak z nenávisti proti těm,

kteří ze sobeckých důvodů uznali ruské katany za vládce nad Ruskem. S církví katolickou se nespřátelili. Pravoslaví je jim symbolem jednoty národní. V projevech naší lásky větří jen politické úskoky. Zároveň pak vytýkají katolíkům, že jim nepomáhají potřít bolševíky, jako by mohl Řím vypsati proti těmto křižáckou válku. Aby poznali Rusové své předsudky, je třeba vhodných pracovníků; ne misionářů, nýbrž apoštolů sjednocení; poslat jim misionáře, urazilo by je, jejich život je naskrz křesťanský a jsou si vědomi svého pravoslaví; proto také pro ně nemůže býti misijních ústavů, apoštolských vikářů atd. Kdo chce něco jiného než obrodit, očistit, zdokonalit jejich pravoslaví, kdo přitahuje jednotlivce a odráží celek a jeho vůdce, neprovozuje unionism, nýbrž proselytism, ten víc ublíží než prospěje, odvrátí je a zatvrdí. Unionistická akce záleží v tom, aby se usilovalo o hierarchické sjednocení církve ruské s římskou; aby se snaha o ně všemi způsoby křísila; aby z věcí nezávažných nebyly dělány překážky; aby se zdůrazňovalo, v čem se shodujeme, a posilovala pravá víra; aby se potírala nedůvěra a vzbuzovala vděčnost; a aby se upustilo od lacinějšího, pohodlnějšího proselytismu. Unionistickou akci dlužno vésti v duchu národním; neboť Rusové mají předsudek, že spojiti vlastenectví s katolicismem je nemožno; ruské vlastenectví je zvláštního druhu, téměř výlučně náboženské; v ničem jiném jim kosmopolitism nevadí než v náboženství; a to se týče i nevěrců: přidržeti se katolicismu pokládají za národní zradu. A národní duch je nyní — pro zhoubné následky kosmopolitismu — na postupu, nedůvěra k cizincům se vzmáhá v Rusku i za hranicemi, dráždí je každé cizí vměšování. Nesnesli by cizích prostředníků a strážců, třeba jim ponechati přímý styk s náměstkem Kristovým, aby ti, kdo ho u nich zastupují a skrze které oni s papežem vyjednávají, byli stejně odpovědni vůči oběma a stejné důvěry u obou stran požívali.

Co se týče do účinků, kterých se má dosíci, jsou trojí: sjednocení osobní, částečné, celkové; ale tyto troji účinky nejsou samostatné, nýbrž vše směřuje k sjednocení celé ruské církve s Římem; a jakékoli zdání proselytismu, jež odporuje neb aspoň neprospívá konečnému cíli, sjednocení celkovému, všeliké převádění Rusů na obřad latinský dlužno zavrhnouti.

Aby tedy činnost unionistická byla úspěšná, je třeba, aby se opírala o nejvyšší zásady; aby sjednocení nebyli nějakou zatímní skupinou, přechodem k stavu definitivnímu, nýbrž trvalou, i když jen částečnou podobou proměněné církve pravoslavné; aby byli útvarem úctu budícím, důstojným národa ruského.

Rusové mají pro sjednocení troji pohnutky: jedni z důvodů náboženských — vidíce v neštěstí Ruska trest Boží — druzí z politických, toužíce po výhodách, třetí ze smíšených. Těm všem dlužno vycházeti vstříc. Ať se k nám obrátí z kterýchkoli pohnutek, ze všech lze vychovati dobré křesťany. Mají se sdružovati ve zbožných bratrstvech a ti z nich, kteří zbožností vynikají, mají se vzdělati na laické katechisty.

Obec rusko-katolická, která je vně Ruska, měla by míti biskupa, který by byl přímo sv. Otci podřízen; těžce nesou anarchii v církvi, je pro ně třeba organisace ne budoucí, zárodkové, nýbrž skutečně. Tak nevědí, ke které diecési patří, i jejich kněží jako by viseli ve vzduchu; proto netřeba, aby byli exempti, jen jednotícího nástroje je třeba.

Poněvadž je nedostatek ruské literatury katolické, dlužno pečovati o časopisy a o knihy. O výchovu ruské mládeže rovněž třeba se starati. Praktické návrhy své předloží sjezdu společně s ostatními.

Po této přednášce pochválil o. d' Herbigny arcibiskupa dra Roppa, že, ač má v některých věcech odchylné mínění, upustil od výkladu svého stanoviska. Tím zakončeno sedění dopolední.

Odpoledne se konala nejprve porada, k níž byli zvláště pozváni profesoři theologie; dp. dr. Stejskal tu zdůrazňoval potřebu vydávati dále Acta Academiae Velehradensis; msgr. Benedetti navrhoval, aby se po způsobu papežského ústavu východního v Římě vydávaly jednotlivé práce; o. d'Herbigny by si přál, aby se veškery unionistické publikace sdružily, snad tím myslil, aby se zorganisovaly tak, aby se doplňovaly, aby každá měla svůj vymezený program.

Potom doplňoval dp. Andr. Živkovič předešlý výklad slečny Hrističové o Jugoslavii. Pochvaloval si, že se připojením Chorvatska k Srbsku dostalo katolíkům většího vlivu na pravoslavné.

Biskup polský Henryk Przezdziecki poukazoval na zhoubný vliv nacionalismu, t. j. egoismu národnostního a naříkal na někdejší utiskování polského jazyka.

Pravoslavný Ukrajinec, p. Nik. Klimenko, výchovem Rus a smýšlením pansláv, jak se sám představil, spatřoval klíč apoštolské činnosti mezi Rusy v oblasti psychologické: přehrada zmizí, až se navzájem otevrou srdce. Navrhoval proto: 1. aby se pokračovalo v nezištné účinné lásce a šlechetnosti vůči trpícím Rusům doma i ve vyhnanství; citlivé duše slovanské se nedotkne než šlechetné milosrdenství; 2. aby si pravoslavní a katolíci podávali o sobě soustavně zevrubné zprávy, v jazyku francouzském pro noviny katolické, ruském a ukrajinském pro ruské a ukrajinské; aby se rusky a ukrajinsky vydaly životy svatých, kteří jsou blízcí slovanské duši, jako sv. Františka Ass., Bernarda; a latinsky nebo francouzsky životy svatých východních, kteří by mluvili k duši katolické, jako Nila scr., Serafima sar. a j. Podobně by se měla vydati co nejdříve rusky i ukrajinsky kniha o usmíření církví s články nejlepších spisovatelů církevních, jak západních, chápajících naši duši a naši mysl, tak východních, pro tuto ideu nadšených; 3. aby se konaly vzájemné porady o náboženských otázkách beze vší polemiky, s úplnou upřímností a vzájemnou úctou, bez vedlejších úmyslů, za jediným účelem, aby se poznala pravda.

Vdp. Ferd. Hrdý, apoštolský vikář z Niše, doplňoval se své strany výklady slečny Hrističové mluvě o tom, jak pravoslavní kněží

někteří zneužívají náboženství, aby se obohatili, jak působí na Srby vzorný život katolíků, jejich pobožnosti atd.

Pan profesor dr. Konst. Losskij dokazoval potřebu ukrajinského jazyka v liturgice pro Ukrajince.

P. dr. Nik. Rusňak navrhoval kodifikaci kanonického práva východního a zdůraznil se svého stanoviska, co již jiní navrhli a připomenuli.

Potom přečteny některé telegramy a listy: p. Leonida de Leslie, jenž po celý měsíc marně usiloval, aby mu polská vláda povolila odjezd na Velehrad; biskupa Tixona z Berlína, jenž se omluvil služební povinností a neznalostí cizích řečí; a předsedy prvních velehradských sjezdů unionistických i Akademie velehradské, metrop. Andreje Šeptyckého. Tento vzpomínal, za jak nepříznivých okolností konány byly první sjezdy; jakým dojmem působily na každého účastníka, takže, kdo jím jednou byl, zatouží opět pobýti v kruhu svých velehradských přátel; ocenil zvláště irenickou povahu časopisu Acta Academiae Velehradensis ze sjezdů vzniklého. Pokládal prý za svou povinnost vyhověti pozvání na sjezd, ale stav jeho diecése prý mu to nedovolil, jemu že nezbývá, než vyprošovati na Bohu sjezdu zdar. Žaluje pak na rozpory mezi katolíky, jak jeden by nejraději zničil práci druhého, jak, co jedni pokládají za věc naprosto nezbytnou, druzí prohlašují za zbytečné; doufá, že sjezd v té věci způsobí nápravu. Z listu p. profesora N. N. Glubokovského přečten pozdrav sjezdu. Pozdravné telegramy poslali též pan ministr Šrámek, redaktor Hynek Dostál ze St. Louis, profesor Domabyl a biskup splitský.

Jako trvalý plod sjezdových porad usneseno:

1. Sjezd vyslovuje přání, aby papež prohlásil sv. Cyrila a Metoděje za ochránce církevní jednoty a všech podniků k ní směřujících.

2. Aby na každé fakultě theologické, universitě, v diecesánních seminářích bylo vykládáno o dogmatických rozdílech, dějinách, náboženském životě východanů, a za tím účelem aby aspoň na universitách byla zřízena zvláštní stolice pro tento obor; pokud by nebylo odborníků, aby aspoň byl zřízen úřad putovního odborníka, jenž by v theologických ústavech celé oblasti postupně přednášky konal.

3. Mimo to, aby, dokud nebude všem umožněno, aby byli do tohoto studia odborně uvedeni, dostalo se jim o prázdninách příhodnosti, do něho vniknouti a spatřiti obřad východní.

4. Aby si příští sjezd všiml bedlivě též ukrajinského života církevního doma i v emigraci.

5. Aby sjezd požádal československou vládu, aby se pokračovalo v archeologickém prozkoumání Velehradu.

6. Aby se podle úmyslu papeže Lva XIII. šířil kult Ducha sv.

7. Aby byli biskupové požádáni, aby ve svých diecésích podporovali spolky pro podporu ruských vyhnanců.

8. Aby se v litaniích ke všem svatým přidalo vzývání světců

církve východní: Basilia, Jana Zlatoústa, Kyrilla Alex., na označení jednoty s východem.

9. Aby se v různých zemích co nejdříve zřídily útulny a školy pro ruské chlapce.

10. Aby se zřídilo centrální nakladatelství rusko-katolické pro potřebné knihy a časopisy.

11. Aby se pro tyto podniky získaly potřebné peníze pod ochranou sv. Stolice.

12. Aby se projevila jednota snah společným vydáváním časopisu, do kterého by psali katolíci i pravoslavní.

13. Aby se v Graffinově patrologii vydaly památky slovanské liturgické a z církevního práva.

14. Aby se získalo určitým kostelům reální privilegium pro slovanský obřad.

15. Aby kněží, kteří o sjednocení usilují, často sloužili votivní mši ad tollendum schisma, zvláště v době duchovního zátiší a o sjezdech a schůzích.

16. Aby se o sjednocení jednalo v přednáškách náboženských a při sjezdech eucharistických aby byl po každé odbor východní.

Tyto resoluce byly sjezdu předloženy a schváleny. Podáno bylo ještě několik jiných návrhů, na příklad, aby se na Velehradě usadili i slovanští basiliáni (dr. Tauber), aby papež nebyl výlučně obřadu latinského (sloužil někdy podle východního, neholil se bez důvodu), aby se na křížích tělo Kristovo nepřibíjelo třemi hřeby atd. Tyto návrhy nebyly ani předloženy, as proto, že by se někteří účastníci nedovedli vmysliti v zájmy zbožných východňanů, ale právě taková přání by snad posloužila, aby se jim lépe porozumělo, a aby se také poznalo, jaká se jim jeví nerovnost v oceňování obou obřadů.

Tím byly sjezdové práce ukončeny. V neděli po svěcení Stojanova měli ještě řeči biskupové Aug. Fischer-Colbrie, dr. Josafat Kocylovskyj, Ant. Ropp a nuncius Fr. Marmaggi. Poděkovav za pohostinství, připomenul ndp. nuncius, že se na Velehrad dívá celý katolický svět; tázal se, zda účelu bylo dosaženo a odpověděl, že bylo: byloť účelem položiti takřka další mezník na cestě k sjednocení. Všichni účastníci směřovali k témuž konci, i když se mínění pronesená různila. Chválil lásku, s níž se při tom postupovalo, jejímž důkazem bylo, že se někteří z nejváženějších účastníků, aby nerušili svornosti, vzdali slova. Zvláště podotknul, že se neprojevila nikde snaha zjednati svému mínění vítězství, nýbrž jen snaha, aby se poznala a splnila vůle Kristova, aby všichni byli jedno. Různost pronesených mínění jen prospívá. Pravda, jak pověděl bystrý vyslanec Byzance Barlaam, je jako aroma: sladčeji a hojněji voní, čím více se jí potřásá. Je třeba, aby se posilovala vzájemná důvěra a upřímnost, a aby se velikodušně zapomnělo, co kdys zavdalo příčinu k roztrpčenosti a nepřátelství. Doporučoval pak: 1. modlitbu, 2. činnost odklizovací překážky a positivní práci na poli kulturním, sociálním, nábožen-

ském (tu zdůraznil důležitost šíření úcty k Eucharistii a k Panně Marii) a charitativním (při čemž dojemně pravil, jak se sotva slzí zdržel pohlížeje na přítomné Rusy), a 3. sebezapírání (na př. řeholnice mohou svůj život obětovati Bohu, jakoby smlouvou, aby nám za to vrátil naše bratry z východu). Nakonec připomenul, co nám Slovanům přinesli sv. Cyril a Metoděj.

I když snad sjezd mohl míti program bohatší, vhodnější, okázalejší, účastníky, zvláště se strany pravoslavných, znamenitější, resoluce promyšlenější a důležitější, nikdo neupře, že sjezd byl zdařilý. Loučíce se s ním — těšíme se na budoucí.

Zahrádka cyrilometodějská

Podává dr. Josef Vašica

III.

Poslání k Saracénům.

Nové náboženství, zvané islam, vzniklo na počátku VII. století a v krátké době úžasně se rozšířilo, zvláště na útraty říše byzantské. Zakladatelem islamu byl Mohamed. Narozen roku 570 v městě Mekce, záhy ocitl se ve stanech arabských beduínů, kde přivykl prostému životu těchto kočovných synů pouště. Když mu bylo čtyřicet let, uvědomil si první popud k prorockému poslání, jež v něm uzrávalo dlouhý čas, jsouc rozněcováno viděními a úchvaty. Není příčiny, abychom pochybovali o jeho upřímnosti na počátku, ale rovněž je jasno, že později upadl do poblouzení a chyb, které si hleděl ospravedlniti domnělými hlasy s nebes. Obsahem jeho učení, jež nám shrnuje koran ve svých surách, jest směs křesťanských a židovských nauk, sloučených s arabskými tradicemi. Válečný pokřik Arabů „Allah akbar!" — „Bůh jest veliký!" vyjadřuje nám zároveň hlavní princip mohamedanismu. Islam měl býti lékem proti vzmáhajícímu se modlářství, měl přivésti k vítězství monotheismus, ideu jedinosti, duchovosti, svrchovanosti Boha, který jest zároveň všemohoucí i nejvýš milosrdný. Touto vznešenou myšlenkou jediného Boha jež islam děli od hrubého materialismu pohanství, dovedl Mohamed rozplamenit mysli svých stoupenců, vštěpuje jim zároveň víru v nezměnitelný osud, učě všechny věřící muže rovnosti a bratrské shodě a zakazuje jim požívati vína, aby si uchovali sílu a střídmost. Na druhé straně však dovolil mnohoženství i konkubinát, a tím snížil ženu, jež si musí přikrývati tvář závojem, a vyhostil ji z veřejných povinností a zájmů. Pod panstvím islamu také otroctví se pokládalo za dovolené a obchod s ním kvetl.

Meč stal se hlavním prostředkem v šíření nového náboženství. Již Mohamed obrátil násilně většinu Arabie na svou víru. Jeho

nástupci, tak první kalifové, pokračovali ve výbojích, hubice bez milosti všechny modloslužebníky, u křesťanů však a Židů spokojujíce se poplatkem, jestliže se podrobili. Arabové tvořili jakousi aristokracii ve vojště, nadanou mnohými výsadami. Za prvních kalifů všecek islam byl jediný ozbrojený tábor a hlavní povinností náboženskou bylo, bojovati za ně. Ti, kdo odporovali, byli pobiti, a jejich majetek, ženy a dcery byly zabrány, a skoro celá kořist i se zajatými ženami připadla vojínům. Padl-li Arab v boji za islam, mohl očekávati, že dvě jasnooké panny sestoupí s nebe, setrou prach a pot s jeho obličeje a uvedou jej do ráje rozkoše. A tak odměnou byl v každém případě harém: vyvázl-li vojín životem, harém na zemi, zemřel-li, harém v ráji. Pravý opak křesťanského mravního názoru, jenž zavazoval k zdrženlivosti a čistotě.

Za hranicemi Arabie mohamedanismus utkal se s dvěma mocnými říšemi, perskou a byzantskou. Kdyby se obě bývaly proti němu spojily, byly by jej snadno přemohly, a byla by se mu ubránila i každá z nich sama o sobě. Avšak právě tehdy, když islam nastoupil pochod proti nim, zápasily spolu na život a na smrt. Řekové zvítězili nad Peršany, ale jejich armáda, rozdělená a demoralisovaná, nedovedla již čeliti novým útokům Arabů, těchto ožehlých veteránů pouště, kteří se hnali se slepým fanatismem do bitevní vřavy. Damašek kapituloval roku 635, vzdalo se Aleppo i hlavní město syrské provincie, bohatá Antiochie, Jerusalem se podrobil r. 637 a sám patriarcha Sofronius dojednal s kalifem Omarem mírné podmínky. Ve dvou letech (640—642) zmocnili se Arabové celého Egypta i s hlavním městem Alexandrií. Tak oba velké dřevní patriarcháty, antiochenský a alexandrijský, ocitly se pod panstvím mohamedánů k veliké škodě východního křesťanství. Císař Heraklios, slavný vítěz nad Peršany, umíral roku 641 v zoufalství nad tolika pohromami.

Za Konstance II. (642—668) Arabové opanovali severní Afriku, a podrobivše si Armenii roku 653, vnikali hluboko do Malé Asie. Loďstvem nově vystrojeným obsadili ostrov Kypr a vyloupili Rhodos, stavše se za krátký čas pány v Egejském moři. Sám Cařihrad byl za Konstantina IV. (668—685) cílem jejich opětovaných, avšak marných útoků. Teprve Lev III. Isaurský (717—741) odrazil a zastavil nápor mohamedánských vojsk, která se opevňovala již v blízkém sousedství Bosporu. Ještě podnes děkuje církev tomuto císaři v jednom akathistu za záchranu z arabského nebezpečí. Také jeho nástupci dovedli celkem držeti muslímy v šachu. Boje však neustávaly; válčilo se houževnatě a se střídavým štěstím i v první polovici IX. století. Za císařovny Theodory zuřil boj hlavně na Sicilii, kde Arabové nezadržitelně postupovali, dobývajíce města za městem.

Řekové však se nesýkali s Araby či Saracény jen na bitevním poli. V Cařihradě byli usídleni mohamedáni, kteří požívali jakožto kupci mnohých výhod. Mešita jejích stála tu již před Michalem II. (820—829), patrně snad od dob Lva III. Se zajatci se

nakládalo mírně, už také proto, aby křesťané, Arabům poddaní, nebyli v odvetu týráni. Osvícení kalifové, dávno se zřekše puritánské prostoty prvních nástupců Mohamedových, pěstili ve svých pohádkových sídlech umění a vědy po způsobu řeckém. učíce se řecké filosofii, matematice, přírodovědě i lékařství, řídíce se řeckými vzory i ve stavitelství, vojenství a námořnictví. Řekové si byli dobře povědomi této své kulturní převahy a jejich smýšlení dobře vystihuje slovanská legenda o sv. Cyrilovi, kde se (kap. VI.) vypráví, že na konci učených hádek, když sv. Cyril vyvrátil všechny námitky svých protivníků a skvěle obhájil učení křesťanské, ptali se ho Saracéni: „Kterak to všecko znáš?" A on jim odpověděl: „Člověk nějaký, načerpav vody v moři, nosil ji v měšci a chlubil se, pravě k cizincům: Vidíte vodu, jaké nemá nikdo mimo mne? Tu se však namanul jeden muž, pomořan, i dí mu: „Zbláznil jsi se, chvále se smrdutým měšcem? Vždyť my toho máme celé moře! Tak děláte i vy: a přece od nás Řeků vzešla všechna umění!"

Nicméně choval islám pro Řeky, i když oželeli ztrátu tolika rozsáhlých provincií, stále nové nebezpečí. Nejen že jim odnímal a odnárodňoval kraje, ale působil rozkladně i na jejich náboženství. Nepřímo tím, že nadržoval sektám proti útiskům se strany státu a svou tolerancí si je získával za spojence. Přímo tím, že podvracel základní pravdy křesťanské. Tak možno i obrazoboreckou heresi pokládati za dílo islámu, jehož zásadní boj proti modlám se zvrhl na potírání úcty svatých obrazů. Velmi často bylo od muslímů napadáno učení o Nejsvětější Trojici. Právě toto tajemství křesťanské víry měl sv. Cyril obhájiti na dvoře kalifově.

Katolická církev v Srbsku

Annie Christitch. — Se svolením autorky přel. dr. Jos. Vašica

Mis Annie Christitch (Christič) pochází z vážené rodiny srbské. Otec její byl před válkou vojenským attaché v Petrohradě, bratr její za války komandantem srbského vojska v Italii. Matka byla Irčanka. Slečna Christičova konvertovala ke katolicismu a byla proto otcem z rodiny vyloučena. Studovala na universitě v Londýně, kde dosáhla bakalaureatu. Pohnula westminsterského kardinála Bourne, aby podnikl informační cestu po Balkáně a doprovázela jej na této cestě. Velehradského sjezdu letošního se súčastnila jako zpravodajka katolické týdenní revue „The Tablet" a přednášela také na sjezdě latinsky o katolicismu v Srbsku. Instruktivní článek, který tuto podáváme, byl otištěn v londýnském „The Tabletu" 1924, 24. a 31. května. (Vol. 143, No. 4.385 a 4.386.)

Když se mluví o náboženských otázkách v Jugoslavii, obyčejně se tvrdí, že dvě části trojjediného království, Chorvatsko a Slovinsko, jsou katolické, kdežto třetí část, Srbsko, jest pravoslavné. To je v jádru správné, nicméně bylo by chybou, pomíjeti slibnou katolickou menšinu v Srbsku, chce-li se

nastíniti budoucnost církve v království Srbů, Chorvatů a Slovinců. Mimo to má sto tisíc srbských katolíků v jistém smyslu tu výhodu proti svým souvěrcům v Chorvatsku a Slovinsku, že je úplně prosto politických třenic, separatistických snah a jedu apostasie, které vadí rozmachu církve v těchto starých, katolických zemích.

Před válkou Srbsko bylo snad jediným státem v Evropě, kde katolíci neměli ani kostela ani duchovního správce. Vskutku bylo v Srbsku před rokem 1912 velmi málo katolíků, a byli to většinou cizinci, kteří se tu usadili a potom nabyli srbského domovského práva. Vítězstvím řecko-slovanských zbraní nad Turky v balkánské válce vrácena byla značná část poloostrova křesťanské vládě, a Srbsko shledalo v roce 1913, že pod jeho panství spadá početné katolické obyvatelstvo na nově osvobozeném území Makedonie či jižního Srbska. Tím bylo Srbsko nuceno vejíti ve styk s Vatikánem a zároveň začalo vyjednávati o konkordát. Zatím pět tisíc katolíků v hlavním městě srbském, Bělehradě, až do ukončení světové války, zůstávalo bez vlastního chrámu, a muselo chodíti na nedělní mši do místnosti cizího a nevlídného rakouského vyslanectví. Politika sousedního Rakouska bránila, aby nebyly zřízeny bohoslužby pro bělehradské katolíky v samostatném chrámě — takový záměr podporován byl Francií — takže katolíci v Bělehradě, jestliže chtěli vyplniti svou náboženskou povinnost, mohli tak učiniti jen v kapli rakousko-uherského vyslanectví, jež bylo otevřeno všem a kdekomu. Oficielní postavení kněze, konajícího službu u vyslanectví, bylo, že byl kaplanem legace; ačkoli rakouský klerus, který se vystřídal na tomto místě, byl horlivý a zbožný, mohl velmi málo vykonati pro duše, svěřené jeho péči. Katolíci cizího původu, stavše se srbskými občany a přijavše srbské národní aspirace za své, nepřáli si tuze se stýkati s „knězem rakouského vyslanectví", tím více, jelikož tento byl povinen zapisovati hochy, které pokřtil, jakožto rakouské poddané, povinné dostaviti se na zavolanou k vojenské službě. Ani nemohli katoličtí jinoši uniknouti rakouskému vojenskému zákonu, poněvadž kaplan nesměl jich sezdati, leda když se vykázali potvrzením, že sloužili v rakouské armádě. To mělo bohužel za následek, že katolíci přestupovali do církve pravoslavné, aby se mohli ženiti, a jejich dítky potom byly křtěny v „srbské víře". Rakouský kněz, konající službu v Bělehradě před válkou, řekl písatelce, že osudné následky tohoto nespravedlivého systému vzrůstají tou měrou, že se cítí ve svědomí vázán, vzdáti se tohoto místa.

Srbové sami zase, nevědouce nic o katolicismu, leda, pokud se jim jevil ve spojení s rakouským vyslanectvím, pohlíželi naň jako na politický nástroj ke zničení srbské národní samostatnosti. Arci, byl tu jeden nebo dva srbští katolíci mezi „inteligencí", ale ani těm se nepodařilo přesvědčiti své soukmenovce, že katolická církev je i nadpřirozená i nadnárodní. Důkazy byly marny, pokud nebylo v Srbsku katolického života, který by dosvědčil, že papežská církev nebojuje za pozemské statky, nýbrž pro království nebeské.

Bylo nutno podati předchozí dějinný náčrt, aby se lépe rozumělo

změně, která se udála v Srbsku za posledních šest let, co tvoří část sjednocenné Jugoslavie. Bělehrad, hlavní město spojených jižních Slovanů, má stále rostoucí katolické obyvatelstvo (nyní okolo 20 tisíc), a zásluhami chorvatského kněze, který tam působí, msgra Wagnera, brzy se stane důležitým činitelem v celkovém životě katolíků v království. Pohodlná budova, dříve vrchní soud rakouské legace, jenž spolu s kaplí připadl jako válečná náhrada Srbsku, a kde msgr. Wagner a jeho dva pomocní kněží nyní přebývají, jest shromaždištěm pro katolíky všech odstínů politického přesvědčení, kteří chtějí učiniti něco pro víru. Kněží zakázali ve svých katolic. podnicích, k nimž dali popud, jakékoli polit. stranictví a vše, co by připomínalo chorvatsko-srbsko-slovinské třenice. Na posledním ročním zasedání katolického komitétu pro vystavění katedrály v Bělehradě, na němž pisatelka byla přítomna, byl předsedou pan Mataušek, vynikající továrník českého původu, ale nyní posrbštělý, muž vyhraněných politických názorů. Předsedal ve shromáždění Chorvatů a Slovinců, patřících k různým stranám. Sjednotili se na tom, že se nově pokusí výzvou probuditi katolíky v Chorvatsku a Slovinsku z netečnosti, aby přispívali na fond. Komitét jest většinou demokratický; jsou v něm obchodníci, doktoři, olovník, advokát, ladič pian, bankovní úředník, stavitel a profesor. Ve své mužské domýšlivosti rozhodli se tito dobří lidé pracovati bez žen ve svém výboru, a třebas s počátku katolické sufražetky se chystaly protestovati, nakonec shodly se s kněžími, že je to něco nového a chvályhodného, když skupina laiků žárlí na své pohlaví v díle toho to druhu. Ženy, dcery a sestry však si jich mohou dobírati, když přijdou potom domů s balíkem koncertních vstupenek nebo nůší lístků a prosí, aby jim pomohly je spořádati.

Přes obětavé práce komitétu a přes úsilí jednotlivců o uskutečnění projektu bělehradské katedrály jak v Americe, tak v Anglii, kde laskavou účastí a podporou Jeho Eminence kardinála Bourna projekt potkal se se značným zájmem i v přítomných těžkých dobách, základní kámen posavad nebyl ještě položen. Náklad na vystavění katedrály sv. Cyrila a Metoděje v Bělehradě jest tak obrovský (šestkráte větší, než před válkou), že komitét dosud váhá začíti. Také pozemek, přikázaný úřadem, pokládá se za méně vhodný než jiný, ležící na opačném konci města.

Pisatelce těchto řádků, když vyložila králi Alexandrovi v audienci v Bělehradě minulého měsíce, jak se věci mají, dostalo se královského svolení k navržené změně. Vláda bělehradská, zaměstnaná mnohými vnitřními i vnějšími problémy, nemá zvláštního zájmu na tom, aby podporovala snahy komitétu pro katolickou katedrálu, ani snahy jakékoli jiné náboženské organisace v Jugoslavii. Asi před dvaceti lety byl zhotoven plán pro vystavění důstojné budovy, která by byla postavena na místě nynější pravoslavné katedrály, jejíž nepatrné rozměry se hodí spíše pro farní kostel. Leč posud nic nebylo v tom směru vykonáno, neboť průměrný pravoslavný Srb nechodívá příliš do kostela. Budoucnost ukáže, zda

katolický komitét má dosti podnikavosti a odvahy, aby uskutečnil svůj plán. Podle zákona mají katolíci všechna práva v jihoslovanském státě, ale práva ta budou pomíjena nebo popírána, nebudou-li se jich katolíci sami dovolávati. U katolíků v Jugoslavii, kterým vskutku věc církve leží na srdci, není místa pro netečnost nebo lhostejné přijímání stavu „mučednictví". Hrdinné katolické kněžstvo v dnešním Srbsku dokázalo to opětovně. „Nemůžeme očekávati, že by se nám dostávalo dobrodiní, aniž o ně žádáme," poznamenal jeden kněz z jižního Srbska před několika týdny. „Naše potřeby jsou velké a naše chudoba krajní, ale můžeme konec konců dosíci toho, nač máme právo tím, že se budeme domáhati, aby zákonu byl zjednán průchod."

V Srbsku katolikům netřeba čeliti odporu a úmyslné protináboženské politice odpadlíků od víry, jako je tomu v Chorvatsku a Dalmacii. Lhostejnost a nevědomost pravoslavných Srbů lze vždy snáze překonati než lstivé nástrahy bývalých katolíků. Pouhou vytrvalostí podařilo se apoštolskému administrátoru středního Srbska, msgre Hrdému, že obdržel od vlády dovolení zříditi čtyři nové fary mimo Niš, jež nyní jest významným střediskem se 1500 katolíky. To značí státní podporu na kostel a kněze; ale v přítomné chvíli stát ušetří toto mimořádné vydání, ježto není dosti kněží, aby vyplnili mezery. Býti farářem v Srbsku dnes značí, vzíti na sebe život misionáře v pravém slova smyslu. Farníci jsou rozptýleni po okrese, a duchovní správce musí mnohdy putovati míle pěšky nebo na voze, taženém volky, aby dostihl nějaké vzdálené osady v horách. Plat kněze v Srbsku ztěží postačí na nejnutnější živobytí, a ježto nemůže počítati s mešními stipendiemi, musí se připraviti na hmotná strádání. Katolíci mimo Bělehrad a Niš jsou většinou horníci, řemeslníci neb nádeníci, vesměs cizího původu. Mnozí z nich se oženili a dali své dítky pokřtíti ve víře pravoslavné prostě z té příčiny, že v minulých letech nebylo tam katolického kněze po ruce. Úkolem dneška jest získati je opět víře. Tak přibývá katolického obyvatelstva a apoštolský administrátor vyslovil se, že jest hojně odměněn za své svízele útěchou, že může přisluhovati svátostmi obcím, které dříve ztratily kontakt s církví. Jeho farníci v Niši nyní snášejí cihly pro nový chrám pomocí daru od Rev. D. Hudsona, vydavatele A v e M a r i a. Msgre Hrdý zajistil si podporu jednoho horlivého kněze, P. Vinodolata, aby pečoval o město Kragujevac a okolní kraj. Jinak spoléhá na mladé jihoslavské seminaristy, kteří se nyní připravují na kněžství v Římě a jinde. Ti, zdá se, jsou proniknuti ideou apoštolské práce mezi Srby. „Ne konverse jednotlivců mezi pravoslavnými Srby," pravil jeden z nich, „ale mravní povznesení katolického obyvatelstva, tak aby naše víra byla chápána a vážena. Jen to může přiblížiti konečné sjednocení".

V Bělehradě katolická víra budí jistě pozornost. Jmenovitě z přísluhou universitního katolického spolku sv. Cyrila a Metoděje mnohou pravoslavní Srbové leccos z katolicismu zahlédnouti z

ruky. Spolek ten zvolil si 8. prosinec za svůj výroční slavnostní den, k němuž bývají zváni rektor university a pravoslavní profesoři i studenti. Odpolední program, který počíná ráno mší a společným sv. přijímáním, obsahuje proslov předsedy spolku o naší Paní Neposkvrněného Početí. Minulého roku odcházející nyní předsedkyně, slečna Sidonie Selgradova, kandidátka mediciny, narozená v Bělehradě a hrdá, že se může zváti srbskou katoličkou, působila hlubokým dojmem na všechny přítomné svým vroucím, ale skvělým výkladem, co značí tento veliký svátek srdci každého katolíka. Jeden srbský pravoslavný profesor matematiky řekl pisatelce, že nyní po prvé pochopil, co dogmatem je definováno, a že se to nikterak neprotiví víře pravoslavné. Spolkoví funkcionáři volí se ročně ze studentů, mezi nimiž jsou někdy i františkáni, navštěvující speciální přednášky na bělehradské universitě.

Spolek je sdružen se Spolkem katolického studentstva, založeného biskupem Mahnićem v Chorvatsku, ale má vlastní administrativu a užívá cyrilice, nikoli písma latinského. Navštíví-li kdo náhodou bělehradský universitní vestibul, podiví se krásnému, ručně vyřezávanému rámci, jenž lemuje týdenní vyhlášky katolického spolku. Po stranách visí zcela všední rámečky literárního, dramatického, atletického universitního kroužku, jakož i křesťanského studentského kroužku. Patrně katoličtí studenti v Bělehradě vědí, kterak upozorniti na své přednosti. Žáci a dívky středních škol mají také své organisace, a utvořil se i zdařilý katolický dramatický spolek.

Duší tohoto hnutí mládeže jest dp. dr. G. Madjerec, jenž nedávno byl uznán státním učitelem. Vyučuje katechismu všechny žáky středních škol v Bělehradě a shromažďuje je po různých skupinách během týdne. Otec Madjerec neměl úkol snadný, když před pěti lety ponejprv přišel do Bělehradu. Ředitelé různých škol nebyli vždy ochotni zaručiti „čas" pro katolické dítky, aby mohly navštěvovati hodiny katechismu, ani nebyli prosti všech podezření, co vlastně tento nový přišlec chce začíti s myslemi mladých Bělehraďanů; ale P. Madjerec neklesl srdcem ani nepovolil v ničem ze svých práv, a jako katolík domáhal se vyučování ve víře pro potomstvo katolických rodičů. Nedbalost samých rodičů byla nahodilou překážkou; avšak krok za krokem zápasil o svou půdu a zvítězil. Dnes jest nejváženějším mužem v Bělehradě, a i pravoslavní doznávají, že dítky, které prošly jeho rukama, jsou uzpůsobeny k tomu, aby se staly počestnými a loyálními občany. Přesvědčení, že katolicism živil jed nenávisti proti Srbsku, panovalo zde tak dlouho, že snadno pochopíme, proč dr. Madjerec byl pozorován s nedůvěrou, dokud jich nepřesvědčil. Svatý Otec projevil svou uznalost dílu tohoto chrabrého kněze, udělív mu titul Monsignora. V obecných školách učí katechismu P. Kokanovič, mladý kněz, který to umí tak s malými dítkami, že pravoslavní caparti za ním běhají, ač jich nechce pustiti do své třídy.

Jižní Srbsko neboli Makedonie, která podléhala Turkům ještě

před dvanácti roky, jest nejchudší lán srbského misijního pole. Katolické obyvatelstvo patří po většině ke kmeni albánskému, ale je tu též pozoruhodná příměs čistě slovanská, a také francouzští a italští přistěhovalci. Apoštolský administrátor msgre Glasnović sídlí v osamělém, východním městečku Uroševaci. Má osmnáct kněží pod svou pravomocí, mezi nimi kněze světské, františkány a dva jesuity: Každý z nich musí urazit nesmírné prostory, když má navštíviti svou farnost až na sám kraj. Systém, jehož se nedávno chopila bělehradská vláda, že kolonisuje řídce obydlenou půdu makedonskou, rozmnožil počet katolíků v těchto krajích, a třebas že tím množí se kněžím práce, přivádí sem pokrokovější a vyvinutější živel, jenž by mohl církvi jednou prospěti. Zatím katolická inteligence v Makedonii není četná.

Když spisovatelka navštívila před nějakou dobou Skoplje, podivila se, vidouc, kterak tam jesuité zřídili prodejnu katolické literatury. Pro své vlastní rozptýlené stádo sbírali všeliké chorvatské, slovinské, české, italské a francouzské katolické knihy a noviny, které rozdělovali na svých cestách. Svou vlastní slušnou knihovnu obohatili nedávno velikomyslným darem J. J. Wynnea T. J. úplnou serií katolické encyklopedie z New Yorku. Skoplje bude jednou míti svou vlastní srbskou kolej jesuitskou, a již nyní panuje tu přátelský styk s pravoslavnými profesory a studenty skopljské university (mezi nimiž jest toliko jeden katolík či dva), ježto Otcové jsou vždy ochotni zapůjčiti knihu ze svých sbírek. Zatím P. Zadrima, rektor skopljské farnosti, dostal od bělehradské vlády podporu pro tři hochy, jež by se připravovali na kněžství v semináři v Travniku v Bosně, pod vedením jesuitů. O. Cepetić T. J., jenž minulého roku ukončil svá studia ve Španělích,*) právě konal ve Skoplji pro nekatolíky s úspěchem řadu postních přednášek. Ani O. Zadrima, ani O. Cepetić nežili v Chorvatsku a nemají tudíž zájmu na proměnách srbo-chorvatské politiky; jejich síly jsou úplně věnovány duchovním a hmotným potřebám jejich stáda.

Není pochyby, že postavení katolické církve v Srbsku se neobyčejně zlepší uzavřením dychtivě očekávaného konkordátu s Jugoslavií. Nynější duchovní správcové tohoto velikého území pohřešují jak autority, tak vážnosti, jež souvisí s biskupskou hodností. Jakmile budou pro Srbsko ustanovení arcibiskupové a biskupové, lze se nadíti, že budou nahrazeny mnohé nedostatky, mezi nimi nedostatek katolických vzdělávacích ústavů v rukou duchovních řádů.

P. S. — Zatím, co toto bylo psáno, kardinál Bourne poslal prostřednictvím jihoslovanského vyslanectví v Londýně celou řadu oltářních potřeb papežskému nunciovi v Bělehradě pro chudobné farnosti v jižním Srbsku.

---

*) Potom odešel do Mnichova, odkudž přijel na letošní velehradský kongres.

Církevní otázka na Rusi

O. Gléb Verchovskij

II.

Všichni dobře vědí, že 99 procent církevního východu je pravoslavných. K tomuto východu má církev katolická dvojí úlohu: 1 spasení duší, odervaných od spásonosné jednoty, 2. sjednocení s Římem rozkolných církví. Prvý úkol převládající je causa finalis veškeré činnosti církve vůči lidem, druhý vztahuje se zvláště k východu, to jest, k těm nesčetným lidnatým křesťanským sborům, jež se nazývají východními církvemi. Kdysi ty sbory tvořily s církví jednotné, tajemné tělo Kristovo, později ale lidskou zlobou a dopuštěním Božím od ní se odtrhly a již okolo tisíce let trvají žalostně a nešťastně v bezednu nejhroznějších bludů. Úkolem církve je, navrátiti je v ten stav, ve kterém byly před odtrhnutím od církve, to jest, učiniti je s jejich východními kraji živými, zdravými a kvetoucími jako tenkráte, kdy byly výkvětem veškerenstva, kolébkami velikých myslitelů a pracovníků katolických, otců a učitelů církevních. Rozumí se, že tento druhý úkol je jenom podřízeným prvému a prostředkem k jeho dosažení. Je jenom otázka, na kolik tento prostředek je potřebným, ba nezbytným. Či není první cíl to „unum necessarium", k jehož dosažení všechny v sobě dobré prostředky jsou stejně dobrými? Jinými slovy, sbíhají se ty cíle tak, že první syntheticky je obsažen v druhém čili, dosažení toho druhého bylo by adequátním dosažení prvého?

Oba ty cíle bez odporu se sbíhají, jenom konce třeba svázati. Sjednocená církev je kratší a úplnější drahou ke spasení deseti milionů rozkolníků, ale spasení duší nečeká a proto je nutným proselytismus, který, jsa složkou přípravné unionistické práce, je povinen jíti s ní souběžně a býti etapou na dráze k dosažení jednoty.

Neuspořádaného, nepodřaděného, vyzývání duší nesmí na východě býti.

Máme-li co činiti s křesťany zorganisovanými v církevní sbor, tu jest jasno, že jenom získání toho sboru celého (se vším hierarchickým a kultovým aparátem) k tělu církve učiní všecky její jednotlivce členy údy tohoto těla — katoliky.

Shora jsme viděli, že věřící tak jsou upoutáni k svému náboženskému obřadu, že ho ztotožňují s vírou. Tím více to vidíme u východních rozkolníků, jimž obřad je vším. Je drahocenným odkazem jejich katolické minulosti, je jim jediným pramenem církevního naučení, zastupuje chybící živé slovo katechisace a kázání, je jediným jejich pojítkem a utváří jejich křesťanské sebevědomí. Poněvadž všichni rozkolníci východní jsou dobré víry, je podrobení jich jednotlivě bez porušení jejího naprosto nemožným.

Naskytuje se otázka, je-li možná sjednocená církev. Mnozí a především ti, kteří mají co činiti s rozkolníky na blízkém východě, s Řeky a balkánskými Slovany, dívají se na tu možnost pesimisticky. V nynější době ti národové hromadně, jak duchovní, tak světští nejsou té idei nakloněnými.

Pravda, nyní nelze nám počítati na možnost unie podobné florentinské, to jest takové, kterou všechen schismatický východ v osobě své hierarchie zároveň podrobuje se apoštolské Stolici. K tomu není ani příznivých okolností, ani činitelů. Ale jest si přáti takové unie? Když již v 15. století, kdy učitelský hlas východní hierarchie ještě neumlkl a její autorita v očích věřících byla ještě veliká, ideál jednoty přece nepronikl národních mas a neuchvátil zejména vyššího duchovenstva, což teprve nyní, kdy hlasů hierarchů dávno neslyšeti — hierarchie sama se zřekla své autority, uvažujíc, že by bylo neslušným jí se domáhati — a nižší duchovenstvo a věřící stali se svéprávnými. Nyní dissidenti nepasou svých věřících, ale sami jdou za nimi při nejmenším zprotivení, a kde se jim to zdá lepším, vystupují demagogicky. Za nynější doby by úplné sjednocení dissidentského episkopátu vedlo tam, že by všichni biskupové zůstali bez diecésí a větší část nižšího duchovenstva — třeba z třídní nevraživosti k biskupům zosnovala by nový rozkol a zmatek v neuvědomělém lidu.

A přece ta jednotná církev není holou utopií a pouhým klamem optimistů. O ní modlí se církev a modlitba její nemůže zůstati nevyslyšenou buď nyní nebo později! Vše závisí od nás — jestli my budeme toho hodni v očích Všemohoucího, abychom se stali svědky a účastníky vítězství jeho církve nad tisíciletou jizvou křesťanstva.

Nyní třeba změniti pohled na unii a postupovati jinak než před tím. Především ale třeba učiniti sobě jasné ponětí o schismatu.

Rozkolem anebo řecky schismatem nazývá se:

1. Sám skutek roztržení církevní jednoty, když místní církev, neprohřešujíc se proti jednotě katolické víry, vypovídá poslušnost zákonitému náměstku Kristovu.

2. Trvalý stav odpadlé církevní provincie. V nynější době po prohlášení dogmatu o neomylnosti papeže, schisma bez porušení víry je nemožné, ale v době, kdy nastalo schisma východní, takové ideální schisma bylo možným. My nazýváme takové schisma ideálním, protože vskutku historické schisma nebylo prosto hříchu proti víře. Nepopírajíce žádného, dramaticky vyrčeného článku víry, odvrhli dissidenti theologumena, která obsahovala v sobě krystalisující se pozdější všeobecné články víry. Toto zřeknutí se musilo býti škodlivo jejich depositu fidei. Ideální schisma je přechodní stav, jako sám akt rozkolu. Reálné schisma je postupná — neúklonná přeměna orthodoxie v blud.

Ve stávajícím pořádku orthodoxie je nerozlučně svázána s katolictvím. V procesu schismatu je možno pozorovati analogii s rozkladem trupu. Analogie je tím případnější, že církev je živý orga-

nismus — tajemné tělo Kristovo. Jako trup během času víc a více vzdaluje se od své podstaty, od podstaty živého organismu, tak i ty schismatické sbory čím dále, tím více se vzdalují od podstaty církve. Živý organismus je immanentní a stále v sobě stejný. Mrtvý mutností osudu každou chvíli je právě totožný s tím, čím byl v poslední chvíli svého žití — on každou následující chvíli již není tím, čím byl před chvílí.

Ideální schisma pro přítomnou chvíli bylo by s malou výjimkou katolickou orthodoxií v polovici 11. století. Reálné schisma je velice daleko od ní a čím dále, tím více se od ní vzdaluje. Když se mluví o sjednocení církve, tu máme obyčejně na mysli ideální schisma, myslíce, že postačí, aby východní uznali náš pozdější dogmatický rozvoj a tak již byli katolíky. Ve skutečnosti obracejíc se k nim takovým způsobem, hovoříme k nim rozličnými jazyky, ale oni nám nerozumějí. Ve východních církvích, možno-li to říci děje se evoluce vzbouření. Pud sebeobrany proti katolické pravdě nutí je jinak vykládati památky katol. podání, obsaženého ve spisech sv. Otců, ve sněmech a liturgiích a někde i upírají jejich autentičnost. Z toho povstává nové falešné podání, které je staví do bludného kola. Tak je orthodoxie nynějších schismatiků nesmírně vzdálena od orthodoxie schismatiků 15. století. Na štěstí v mrtvém těle není jednoty a pořádku ani v samém procesu rozkladu. A tu také vidíme nestejný a nerovnoměrný rozklad orthodoxie. Nedostatek závazné autority, nutící násilím k novému falešnému podání, mlčení církevního učitelstva a konečně přírodní, nejsilnější všeho toho, náboženský konservatismus působí, že i mezi dissidenty najdeme dosti lidí nejenom dobré vůle, nýbrž i skoro úplně zdravé orthodoxie. Tato orthodoxie udržuje se památkami starého katolického podání a jakousi zvláštní láskou Boží. — Toť katolici in proxima potentia. Třeba přiznati, že Duch Boží, jenž „flat, ubi vult", milosrdně chrání některé z těch církví od úplného zničení, aby nám někdy ukázal div své všemohoucnosti a prozřetelnosti.

Myslíme, že z řečeného je jasno, že, čím je schisma bližší ideálnímu, tím je snadnější sjednocení, a že nám jest obrátiti se ne k hierarchii, nýbrž k širokým masám lidu.

Nechme zázraky stranou — my jsme povinni postupovati tak, jako by jich nebylo. My jsme povinni všemi, Bohem dovolenými způsoby, přiblížiti dissidenty ke stavu ideálního schismatu — sjednotiti jejich široké kruhy v idei oživené staré orthodoxie. Vyvolaný na ten způsob nábožensko-všeobecný ruch snadno změní se v unionistický. Restaurací orthodoxie a živý zájem ke katolické nauce, který leží jako mrtvý kapitál v depositu víry východních nesmí se nésti jenom ke sporným otázkám, ale ke všem ostatním dogmatickým, morálním a asketickým pravdám. Máme již příklad v poměrech neméně trudných, jmenovitě anglickou Higt Church a oxfordský ruch. Všechny ostatní národně kulturní a politické překážky musíme sami odstraniti všemohoucí láskou a sebezapřením. Naši proselyté museji býti ideálním obrazem národně kul-

turní ideologie východních a živým příkladem, odstraňujícím všecky předsudky dissidentů. Všecko ostatní udělá všemohoucí a láskyplné Srdce Ježíšovo.

Boj s pobloužením je boj s ďáblem a s ním je třeba vésti boj nadpřirozenými prostředky. Bojujíce se lží schismatu čili bludu, my vládcové absolutní pravdy nemůžeme nezvítěziti. Ale naše pravda musí proniknouti všecka naše díla, slova, mysli i záměry. Nesmíme k pravdě Boží přimísiti naše lidské, národně politické pravdy, neboť ony kalí čisté záměry církve a činí pravdu protivníků nepřijatelnou. Jak slunce jasná pravda nebude míti blahodárné, vítězné síly, nebude-li v ní svatosti, nebude-li podávána ve jménu pravdy, t. j. nebude-li úmysl podávajícího úplně čistým.

Pravda působí na lidský rozum neodolatelnou silou, ale nesmíme zapomínati, že pravda neobratně podávaná, už není pravdou, nýbrž ledá pohoršením. Náboženská pravda nemá přesvědčivé síly bez lásky, neboť ona má působiti na rozum a zároveň na vůli protivníka. Konečně jest nám účinkovati i na srdce dessidentů, neboť oni si neuvykli rozumu užívati v náboženství. Proselyta, překonaný toliko rozumem s malou výjimkou tratí svou víru a upadá brzy do nových bludů, upevněných ve schismatu.

V Americe je více kostelů zasvěcených sv. Cyrilu a Metoději než v Československu

Píše H. Dostál

Jaké náboženské cítění donesli si Čechové a Slováci do své nové vlasti, Spojených států, toho důkazem jsou velmi četné chrámy zasvěcené ku cti sv. Cyrila a Metoděje (u Čechů sv. Václava, sv. Jana Nepom., sv. Ludmily, bl. Anežky České, sv. Vojtěcha atd.).

Byly to velmi silné, historicko-národní a náboženské tradice Čechů i Slováků, které šly s nimi daleko za oceán, které se mohly svobodně rozvinout a individuelně uplatnit v zemi volnosti a svobody.

Maďaři i Vídeň, kde mohli, tam i násilně potlačovali úctu k sv. Cyrilu a Metodějovi, bojíce se strašidla panslavismu a síly spojeného Slovanstva. Ve Spojených státech se washingtonská vláda našich svatých věrozvěstců nebála, lidu českému i slovenskému u vyznávání víry katolické nepřekážela, dodržujíc přísně svobodu náboženskou.

Pokud mi známo, je ve Spojených státech 34 chrámů českých a slovenských zasvěceno svatým soluňským bratřím.

České (moravské) katolic. osady, jež mají za patrony sv. Cyrila a

Metoděje, jsou tyto: Rannister, Michigan, Bradley, Michigan. Clarkson, Nebraska. Chicago, Illionis. Marak, Texas. Pilot Knob, Wisconsin. Shiner, Texas. Vodňany, So. Dakota. Bohemian Settlement, Kansas. Cistern, Texas. Dubina, Texas. Granger, Texas. North Judson, Indiana. Plasi. Nebraska, a Tauton, Minnesota. Jak slovenský lid v Americe miluje své svaté apoštoly, toho důkazem jsou též četné slovenské chrámy Páně, zasvěcené sv. Cyrilu a Metoději a sice: Windber, Pennsylvania. Barberton, Ohio. Youngstown, Ohio. Lebanon, Pennsylvania. Kansas City, Kansas. Brookside, Alabama. Reading, Pennsylvania. Charleroi, Pennsylvania. Fairchance, Pennsylvania. Binghamton. New York. Joliet, Illinois. Lakewood, Ohio. Winburne, Pennsylvania. Bridgeport, Connecticut. Lheboygan, Wisconsin. Boonton, New Jersey. So. Bethlehem, Penn. Kingston, Pennsylvania. Minneapolis, Minnesota.

Slováci tedy poměrně mají daleko více chrámů zasvěcených sv. Cyrilu a Metodějovi než Čechové. A mluvit tedy neb psát o neuvědomělosti národní u Slováků, nebo dokonce je obviňovat z maďaronství je křivda veliká na nich páchaná. Takovým právě útočením na ně se strany některých nerozumných českých novinářů a politikářů se stává, že místo lásky k Čechům přihlásí se — nenávist. Křivda nespravedlivá nejvíce pálí.

Kde je hluboko v duši zakotvena láska ke svatým slovanským apoštolům, tam není třeba se obávat o národního ducha!

Kromě četných chrámů, zasvěcených sv. Cyrilu a Metoději v Americe — a mnohé jsou přímo nádherné, jako na př. v Chicagu nebo v Youngstown — stavěny jsou téměř v každém českém nebo slovenském kostele jejich sochy na oltáře nebo jejich obrazy jsou na barevných uměleckých oknech. Jména sv. Cyrila a Metoděje nesou nesčetné katol. mužské spolky osadní, patřící k různým českým nebo slovenským jednotám.

Slováci mají zvláštní ženskou řeholi sv. Cyrila a Metoděje, v níž se cvičí učitelky pro slovenské katol. osadní školy.

Když vypukla světová válka, tu hned katoličtí američtí Čechové zřídili zvláštní výbor, jenž pro cyrilo-metodějský fond sháněl peníze, jež byly určeny pro strádající českou vlast. Všude tedy po celých Spojených státech nejen mezi Čechy a Slováky, ale i mezi Jugoslávy a jinými Slovany patrny jsou stopy úcty veliké k svatým apoštolům slovanským.

A co více! Mnozí vysocí hodnostářové církevní měli sv. Cyrila a Metoděje ve veliké úctě. Zemřelý arcibiskup J. Ireland dal v nádherné nové katedrále v St. Paul, Minnesota, zřídit velikolepou kapli k jejich cti. Na výzdobu této kaple skolektoval od českých kněží a lidu v diecési st.-paulské mnoho tisíc dolarů nadšený kněz, arcib. [illegible], vdp. Jan Rynda, který žije u vás nyní v Kroměříži.

Zesnulý veliký kardinál Jakub Gibbons v Baltimore, Md., byl rovněž velkým ctitelem sv. bratří slovanských, neboť jejich obraz [illegible] světničce nad klekátkem. A že láska k sv. Cyrilu a Me-

toději mezi lidem naším byla upřímná, o tom nechť vám vypravují delegáti Apoštolátu sv. C. a M., dpp. Fr. Jemelka a Lev Pospíšil, kteří zde horlivě a úspěšně delší dobu pracovali a půdu pro ideu cyrilo-metodějskou kypřili.

Mužové východu o unii zasloužili

Msgr. dr. R. Zháněl

(Pokračování.)

Sv. Cyril a Metoděj, apoštolové naši.

Svatí apoštolové a věrozvěstové naši přišli k nám z Východu. Odešli z Cařihradu v době neutěšené, neboť tam právě vznikal rozkol Fotiův. Než svatí bratří Cyril a Metoděj, třebas se zrodili, vyrostli a byli vzděláni na Východě, přece nepřiklonili se nikterak k rozkolu východnímu. Naopak, celý život jejich a dějiny působnosti u nás jsou jedinou výmluvnou apologií jejich pravověrnosti a upřímné přichylnosti ke stolci Petrovu. Zvláště jsou to dvě okolnosti, které podivuhodným způsobem dokazují jejich ustavičné spojení ve víře s apoštolskou stolicí Petrovou, totiž jejich úcta k ostatkům sv. papeže Klimenta, a jejich opětovné poutě do věčného Říma. —

Mnozí životopisci vidí i v klášterním životě jejich doklad pravověrnosti. Svatí bratří byli velmi zarmoucení nad smutným obratem církevních věcí za vlády nezletilého Michala a jeho všemohoucího zástupce Bardy. V době, kdy apoštolovali mezi Kozary, udála se totiž v Cařihradě osudná změna: pravověrný, jedině oprávněný patriarcha Ignác byl svržen a na jeho místo zasedl Fotius. Za takových okolností nezamlouvala se jim veřejná činnost. Metod odebral se bez prodlení na milovaný svůj Olymp, Cyril pak vzdělával se dále v jazyku slovanském. —

Při své působnosti mezi Kozary, národem to polodivokým, prokázali svatí bratří svou pravověrnost a přichylnost k nástupcům Petrovým, když se vzácnou pietou vyzvedli ostatky svatého Klimenta, třetího to nástupce sv. Petra na prestole římském. V končinách těch leží dodnes město Cherson, zvané také Korsuní. Tam kvetla již v prvním věku křesťanském církev Páně, tam posílal římský císař Trajan neohrožené vyznavače Kristovy na těžkou práci v kovových dolech. Mezi jinými byl tam dopraven i třetí nástupce Petrův sv. Kliment, žák sv. apoštolův, o němž i svatý Pavel se zmiňuje ve svém listě k Fillippenským (4, 3.). Apoštolský tento nástupce Petrův utvrzoval dlící tam křesťany ve víře, ba získal také mnoho pohanův pro učení Kristovo. Byl za to od pohanů utopen, zavěšena mu kotva na hrdle. Posvátné tělo bylo však od zbožných křesťanů vyzdviženo, pochováno s největší úctou na blízkém ostrůvku, později vystavěn tu i chrám. V následujících

pohnutých časech — kdy krajinami těmi táhly nesčetné davy stěhujících se národů, upadlo místo i svatyňka v zapomenutí. Svatý Cyril, pátraje v zemi kozarské po křesťanských starožitnostech, našel i stopy bývalého kostelíka a hrobu sv. Klimenta, papeže mučedníka. Vyzvednul je s uctivostí a donesl je jako poklad drahocenný do své vlasti, odtud pak na Moravu a do Říma. —

S těmito posvátnými ostatky sv. Klimenta, jednoho z nejprvnějších nástupců sv. Petra, putovali sv. věrozvěstové naši do věčného města Říma. V čas ten řídil lodičku sv. Petra jeden z největších papežů, Mikuláš I., rovněž tak rázný, jak věhlasný. Dostalo se mu perné, světskými vládami znesnadněné úlohy, metropolity, jimiž biskupové a arcibiskupové jednoho krajiště nebo celé země byli podřízeni, odkázati do příslušných hranic jejich působnosti. Kromě Fotia osobovali si i metropolité ravenský, trevirský a kolínský církevní moc vyšší, než jim patřila. Tak byli i sami slovanští věrozvěstové v zemích československých jemu vítanou hradbou, o niž se měla rozbíti zpupnost metropolitů v říši francké. Dověděv se Mikuláš I. — bezpochyby listem knížete Rostislava — o blahodárné činnosti sv. Cyrila a Metoděje u nás a nespravedlivém sočení se strany Franků, pozval papež oba svaté bratry do Říma.

Na sklonku roku 867 nastoupili tedy v průvodu četných žáků tuto cestu. Než došli do Říma, umřel papež Mikuláš a na jeho místo nastoupil Hadrián II. Papež tento vyšel svatým bratřím vstříc, přijal je s velikou ctí a slávou. Poučen byv nebeským viděním, schválil Hadrián slovanskou bohoslužbu, jíž sám také obcoval, a položil posvátné slovanské knihy svatých bratří na doklad své úcty k nim na oltář ve chrámu Matky Boží u jesliček nebo sv. Petra. V měsíci lednu 869 byli sv. Cyril a Metoděj v Římě posvěceni na biskupy, bezpochyby od papeže samého. Dne 14. února 869 zesnul však sv. Cyril v Římě v Pánu a byl pohřben ve chrámě sv. Klimenta v Římě, kdež byly uloženy i posvátné ostatky svatého papeže Klimenta.

Svatý Metod byl pak ustanoven arcibiskupem moravským a panonským a vrátil se do zemí našich. Ještě jednou dokumentoval svatý apoštol náš svou lásku a úctu k Římu, když odebral se tam roku 880. Papež Jan VIII. potvrdil obřad slovanský ustanovil Metoděje metropolitou daleko široké metropole slovanské, k žádosti pak knížete Svatopluka přidal mu latinského biskupa Wichinga.

Tak vlastně je celý životopis našich sv. apoštolů Cyrila a Metoděje zdůrazněním jejich upřímné lásky, oddanosti, přichylnosti a úcty ke Stolici římské. Proto právem počítáme je ke sloupům unie mezi Slovany. Jsou-li kteří mužové o dnešní naše spojení s církví pravou zasloužení, jsou-li dále kteří mužové Východu o unii Slovanstva zasloužili, jsou to dojista svatí naši věrozvěstové Cyril a Metoděj.

Tutéž naprostou oddanost Stolici římské potvrzuje jejich učení, jak dovozuje na příklad dr. Grivec (dle Časopisu katol. duch. roč.

65, 1924, seš. 2. str. 144): „Theologii našich věrozvěstů poznáváme z legend pannonských, z překladů Písma sv. a ze zlomků staroslovanských. V učení sv. Cyrila vyskytují se stopy theologie Řehoře Naziánského a Pseudo-Dionysia poskrovnu. Na způsob myšlení a vyjadřování sv. věrozvěstů mělo značný vliv Písmo svaté. Svatí věrozvěstové nenásledovali Fotia, nýbrž obecné tradice církve východní. V nauce o primátu přidržovali se názoru mnichů řeckých (Theodora Studity); ideu křesťanské říše byzantské spojovali s primátem římským; při překladu Písma svatého zákona Nového řídili se recensí alexandrinskou, kdežto theologové byzantští užívali pravidelně recense Lucianovy; idea liturgie slovanské je původní myšlenkou Cyrilovou a vznikla z tradic orientálních (syrské, koptské, armenské), nikoliv byzantských." —

Zvláštním, ojedinělým a vzácným zjevem v dějinách církevních a v našich dějinách vlasteneckých jsou skutečně svatí bratří soluňští. Kolébka jejich stála tam, kde nyní se prostírá zájem církve východní; nynější obyvatelé jejich domoviny jsou dokonce v čase přítomném z veliké většiny odvrácení od jednoty víry, přilnuvše k rozkolu východnímu. A přece náleží tito svatí mužové také zcela západu: působili hlavně na Moravě, byli v Římě vysvěceni na biskupy, ba jeden z nich, sv. Cyril, je pochován v Římě, kdežto ostatky druhého, sv. Metoděje, odpočívají v naší vlasti, na Velehradě. Svatí bratří soluňští jsou však nejenom „muži východu, o unii zasloužilými", nýbrž oni tvoří vzácnou podstatu mohutné ideje, aby všichni národové slovanští byli opět sjednoceni v jediné pravé víře, jak zachovává ji neporušenou svatá Stolice římská. Svatému Cyrilu a Metodovi děkujeme, že jsme nestrnuli v nehybném orthodoxismu, ale že jsme živými údy pravé životné říše Kristovy, jak řídí ji viditelný jeho zástupce a zákonitý nástupce prvního knížete apoštolského sv. Petra. Velicí naši věrozvěstové, kteří v obor rozsáhlé působnosti své převzali skoro všechny národy slovanské, jsou jako dvě jasné hvězdy, které přivedou i rozkolné bratry Slovany do lůna církve pravé. Kéž proto idea cyrilometodějská, kterou sobě Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje, zřízený důstojným jejich nástupcem, nezapomenutelným arcibiskupem drem Ant. Cyr. Stojanem, napsal na štít svůj, hojně se šíří, nalézá vždy lepšího a hlubšího porozumění u všech! Dva tito vzácní mužové Východu a nadšení apoštolové Západu budou vůdci bratří oddělených, aby šťastně vrátili se ke zdroji pravdy a víry, ke skále Petrově. — — —

U kolébky díla Don Boscova

Fr. Š. sal. stud.

Byli jsme u ní... Ale neviděli jsme jí v pravé podobě — viděli jsme již mohutné dílo, mluvící nesmírnou prostotou a přec i nesmírnou silou, dýchající čistou křesťanskou charitou a láskou.

To jsou ty základy, budované v tak děsivé, katolictví protivné revoluční době a slídění italského zednářstva? A na těchto základech tak-zdárně společnost salesiánská budovala a buduje? — Ano, jsou to ony, neboť jsou samy protirevolucí, revolucí, nadšením vznícených opuštěných srdcí, které dovedl Don Bosco rozehřát a postaviti z nich armádu bojujících Kristových v pravém smyslu. A to bylo zápolení v práci s modlitbou na rtech a pevnou nadějí v hrudích.

Proto jsme se tak divili, stojíce před milostným obrazem Panny Marie Pomocnice křesťanů v turínské basilice, tak jako se již před námi divili příslušnici tolika národů.

Don Bosco se stal v Italii celou svou činností postavou nanejvýš známou, oceněnou a také účinnou. Je asi více oceněn (myslím tím lid v nejširším slova smyslu), než jiní zakladatelé řádů středověkých. Doba, v níž žil, potřebovala jiné práce, širší, pronikavější, ostentativnější, která dovedla ještě i zmatenou duši lidskou pohnouti. A přece ta sama doba musela nezbytně vidět i ctnosti askety — pravý ideální křesťanský život v praxi. Toto vše bylo Prozřetelností zosobněno v Don Boscovi, či mám-li užíti jeho pokorných slov: „Panna Maria i skrze nehodné může mnoho dobra vykonati."

Snad nepřicházím s Don Boscem právě vhod, dost málo se o něm u nás posud ví — nebylo by tedy divu. Ale přece doba působení jeho podobá se tak blízce naší, ba, řekl bych, připomíná nám dost dobře činnost Stoianovu blahé paměti. Snad to nejlépe budou dokazovati příklady. Don Bosco zakládal prvý v Italii kroužky katolické mládeže, již shromažďoval ve svých nedělních oratořích, a prvý zakládal sdružení katolického dělnictva a řemeslnictva, kterážto organisace se pak rozšířila ve všeodbor. a všestavovskou, a pojmenovav ji „cooperatori salesiani", přivtělil ji úzce ke kongregaci salesiánské a učinil tak pravou oporou celého díla. Konečně založil prvé katolické nakladatelství a tiskárnu „lettura catholica". Tato se stala nejhlavnější a trvá tak podnes, donášejíc nejbohatší výběr pro lid i inteligenci. A v prvních letech byl jediným přispívatelem. Že k podobným úkolům položil v oběť celé své „já", ba ještě více, je věcí samozřejmou. Obětavá práce, důvěrná modlitba a veselá mysl to byla, která mu dodala odvahy, by pouze se čtyřiceti soldy započal stavbu basiliky v Turině ke cti Panny Marie Pomocnice, která jej takřka ve všem podnikání vedla za ruku. Tato se stala také jeho nejlepším, nesmrtelným pomníkem, trvalejším toho, jejž mu postavili vděční chovanci před jejím vchodem. Ne pro její velikost neb nádheru, ale pro plamen křesťanského, katolické nadšení, vycházejícího z jejích stěn.

Stáli jsme u tohoto ohniště díla salesiánského, zkusili jsme jeho teplo na sobě a viděli jsme jeho účinek i na jiných. Člověka cos přímo nutilo vzpomínati na Velehrad a Hostýn. Kéž by se tamější naše poutě mohly vyrovnati všestranností i velkolepostí jednou poutím turínským.

— Turin, ač velkoměsto, nevidí po celý rok větších mas lidu, větších manifestací pravého nadšení nad pout k „Maria Ausiliatrice" 24. května. (Letos se ji asi vyrovnaly slavnosti při uvítání nového arcibiskupa msgra Gamby 4. května.) Sdružení katolické mládeže, skauti, korporace, prapory, hudba, celé řady vysokého duchovenstva i lidu, to vše změní úplně jindy obvyklý ráz na několik dní a i nocí, nádherně ozářeným prostranstvím ozývá se stálé volání: viva, Don Bosco — viva, Maria Ausiliatrice!

Don Bosco zemřel, ale jeho duch žije, žije v jeho rozsáhlém díle. — Je tomu 50 let, co postavil Don Bosco kolébku svojí společnosti v průmyslovém Turíně, která odchovala a chová s touhou otcovskou láskou děti všech katolických národů. Dnes je v samém Turíně kromě hlavní kapituly asi devět ústavů. Upoutaly nás zvláště tři, všechny mluvící stejně silně a dojímavě pro salesiána i hosta.

Procházíme první ústav, oratoř při basilice. Sta a sta mladíků a spolubratrů zaměstnává se různými pracemi. Vidíme rozsáhlé dílny mechanické, elektrotechnické, stolařské, krejčovské, knihvazačské, atd. Vše zařízeno co nejpraktičtěji, elektrickým pohonem. Zde se nemusí mluvit o sociálních otázkách — stávkách, vždyť Kristus sám dal zákony pro pracující. Ještě větším živým bohatstvím salesiánů je snad však prvotřídní knih- a kamenotiskárna. Celé desítky strojů pracují ustavičně na dobrých katolických dílech všech jazyků. Zdá se člověku, jako by to byla zadostiučinná modlitba strojů za všechny ty jiné, které slouží záměrům církvi nepřátelským. Jistě mocný úhelný kámen rozsáhlé kongregace.

Na opačné straně města jiný ústav, odlišný od prvého svým klidem, prostotou a čistotou. Je to „Crocetta", salesiánská bohoslovecká fakulta, ústav nový, moderně, avšak prostě zařízený. Studující zde bohoslovci jsou ze všech končin a národů světa; skutečné večeřadlo Páně, odkud, jdouce do celého světa, uči všechny národy. Byli jsme uvedeni do vyzdobené auly. Po stěnách visely prapory všech států, jichž příslušníci se v ústavě zdržují. Československý zaujímal též čestné místo, ozdoben lvem a křížem cyrilometodějským. Kolem nás seskupil se hlouček slovenských, polských, slovinských bohoslovců — vůbec, s kterými jsme se mohli domluviti. Byl to skutečně hřejivý rozhovor slovanských bratří, podávajících si ruce k bratrské spolupráci na poli svaté matky — církve, u kolébky díla Don Boscova.

A třetí drahé, svaté, památné místo: „Valsalice". Tam vypustil šlechetnou duši ctihodný sluha Boží Don Bosco, zakladatel, tam odpočívají i jeho věrní následovníci: Don Rua, Beltrami, Albera. Zde ztrávil část svého mladého věku i ctihodný Dominik Savio, žák Don Boscův, a ctihodný Augustin Czartoryski, blízký náš slovanský bratr — polský kníže. Všechna tato jména čekají, až jim prozřetelnost Boží přidá v nynějších dobách tak řídký přívlastek — blahoslavený — svatý. Proces o beatifikaci je u všech již zahájen.

Uvedl jsem tři ze základních kamenů společnosti salesiánské.

Všechny mluví samy, proč jsou dost pevné, proč na nich i v „moderní" době tak velká budova vyrostla.

Nám se zdálo, že mluvily ještě více. Mluvily četné památky, dovezené z misií nejzapadlejších končin, a mluvil k nám sám duch Don Boscův.

Šeptal nám, že ta budova ještě poroste a poroste i tam kde nemá sice nejlepší půdy, ale mnoho zato práce!

Sjednocovací snahy podporované a šířené Apoštolátem

Unionismus vyrůstá z podstaty církve Kristovy. Není ničím jiným než prováděním slov zakladatele církve — b ě ž t e d o c e l é h o s v ě t a a k a ž t e e v a n g e l i u m v š e m u s t v o ř e n í a b u d e j e d e n o v č i n e c a j e d e n p a s t ý ř. — Prvními slovy jest vložena expansivnost do lůna církve Kristovy. Omne bonum est difusivum sui, tak zní starý axiom filosofie křesťanské. Proto dějiny církve nám ukazují v každém století neustávající snahu přenésti a rozšířiti nauku Kristovu všude. Není zemědílu, není národa na zemi, kam by bylo daleko pro misionáře Kristovy. Po této stránce plní církev vždy své poslání a nemusí se báti dějin ani jejich kritiky.

Druhými slovy jest dán povel přivésti všechno v jednotu víry, co postupem času se vzdálilo lidským zasáhnutím a lidskou zvůlí. I tomuto úkolu byla církev vždy věrná, nescházelo nikdy pokusů získati zpět ty, které rozkol odtrhl.

V užším smyslu rozumíme unionismem spojení slovanských národů s církví římskou. Máme ještě Balkán s autokefalními církvemi, které nutno také připojiti k jednotě víry. V nejužším smyslu znamená unionismus spojení pravoslavného bývalého velikého Ruska s Římem. Porobené Rusko zase jednou obnoví svoji velikost a bude opět největším slovanským národem, k němuž druhé slovanské národy budou vzhlížeti jako ke svému vzoru a ochránci. Proto, kdyby se povedla unie s Ruskem, pak ostatní národové slovanští na Východě budou jistě následovati svého vzoru a svého ochránce.

I tento unionismus v nejširším smyslu jest tak starý, jak východní rozkol. Církev nikdy nezapomenula na bratry odtržené. V dějinách církve nacházíme dosti dokumentů snahy pro spojení s Východem. Od Lva XIII. stává se tato snaha vždy akutnější, papežové věnují jí velkou pozornost a svoji touhu po spojení dávali a dávají při vhodných příležitostech na jevo vždy. I u nás našel se muž boží, který žil pro tuto velkou křesťanskou myšlenku. Byl to nezapomenutelný arcibiskup dr. S t o j a n.

On vypozoroval, co jest k Boží chvále a k slávě našeho národa, proto celou svojí ideální duší zahořel pro unionismus. Jen nejbližší

jeho přátelé vědí, kolik mu bylo prožíti nepochopení se strany bývalé vlády i spolubratří. Mnozí krátkozrací viděli v tom jen romantismus, on však viděl v tom jediný čin, jímž národ náš může si zajistiti v dějinách světa nehynoucí paměť. Čím se může náš národ za nynějšího svého stavu proslaviti a do dějin zapsati nesmazatelným písmem? Jistě technikou nepřekonáme Ameriky, kulturou nepřevýšíme dnešních kulturnějších národů evropských, válečnictvím nepřemůžeme mocné sousedy, snad příslovečným a krátkodechým antiřímanstvím svým bychom mohli smutnou památku po sobě zanechati, ale to není prvkem kulturnosti. Není opravdu ničeho jiného, čím by národ náš mohl vyrýti nesmazatelným způsobem své jméno do dějin lidstva, leč unionismus, který u nás roste, a kdyby se stal mesianismem národa celého, pak bychom mohli počítati s tím, že u nás na Velehradě položí se základy k definitivnímu spojení Východu se Západem. Což kdyby se stalo, tak národ náš má zachované jméno po celou budoucnost.

Obsahuje unionismus oba potřebné prvky, aby mohl býti ideálem každého věřícího Čecha. Předně unionismem projeví se sláva Bohu a jeho církvi, která by vzrostla a obohatila ovčinec Kristův masou lidu s hlubokým citem náboženským. Pak by se také projevila sláva národu, který by označen byl v dějinách světových za most a zprostředkovatele tohoto nesmírného díla. Proto je nejen věcí víry, ale i lásky k národu, abychom vší silou podporovali snahy unionistické.

K těmto dvěma prvkům přistupuje ještě třetí, týkající se kultury lidstva vůbec. Víme všichni, že západní kultura evropská má převahu techniky. Je tam zbystřený, ba rafinovaný rozum, ale srdce jest plytké a zanedbané. Na Východě není tolik techniky a také tolik racionalismu. Tam se nedaří pouhému doktrinářství, protože srdce hluboké a zvroucněně cítící vytvořilo a tvoří hlubiny mysticismu, kterého také jest třeba k plnosti lidské kultury. Spojením těchto dvou světů by se západní racionalismus zmírnil, jakož i přemrštěný mysticismus východní a kultura by se brala střední zlatou cestou. Což pro lidstvo znamenalo by nesmírně mnoho.

Když nyní víme, co jest to unionismus ve své podstatě, a známe jeho účinky v trojím směru tak blahodárné, pak přiroz. nastává nám úkol šířiti unionismus. Po stránce vědecké šíří unionismus Velehradská akademie, která vydává spisy a svá Akta, v nichž se vědecky pracuje internacionálně pro unionismus. Texty a studie budou také u nás v češtině pracovati vědecky pro unionismus. O to všechno jest postaráno důmyslným zařízením největšího unionistického pracovníka arcibiskupa dr. Stojana. Než sama věda nestačí, v době demokratické musí lid, celý národ vstoupiti do služeb unionismu. Vedle vědy jest zapotřebí mnoho modlitby a milosti Boží. Tu musí nastoupiti lid a svými modlitbami musí útočiti na milosrdenství Boží, jako v Lurdech mariánští ctitelé svými zpěvy a svými modlitbami útočí na přímluvu Neposkvrněné Panny. Tam

si vymodlí a vyprosí zázraků, proto i my si musíme modlitbou vyprositi provedení díla tak ohromného.

Tuto armádu modlících se má vybudovati a sešikovati Apoštolát. Každá farnost měla by býti c e l á v Apoštolátě. Naše arcidiecése jest na prvním místě mezi všemi slovanskými diecésemi co do počtu odborů Apoštolátu i členstva. Máme ve 305 farách Apoštolát. Členstva jest přes 22.000. Je to poměrně velmi krásné, ale je to málo. Ještě cela ¼ far nemá Apoštolátu, členstvo pak činí z počtu katolíků jen 3 procenta! Zde tedy je místo, kam se musí páka podložiti, abychom v nástup modlitby uvedli celý národ. Proto bude úkolem kněžstva, posud pracujícího v duchovní správě, hlavně ale těch mladých, nadšených kněží, kteří vyjdou v této době unionistického varu, aby ze všech sil pracovali na rozšíření Apoštolátu. Není myslitelno, že by věřící katolík, kterému se vyloží úkol unionismu, nestal se členem Apoštolátu. Povinnost jest pomodliti se Otčenáš a Zdrávas s invokací a nějaký dárek dáti třeba při sbírkách v kostele. To může každý a jistě po vysvětlení také každý učiní.

Dnes, po velkém unionistickém kongresu, by si mělo naše kněžstvo, chce-li opravdu býti cyrilo-metodějským, dáti heslo, že do příštího sjezdu unionistického shromáždí půl milionovou armádu členů Apoštolátních, aby jejich modlitbou a obětavostí velké dílo bylo urychleno a provedeno. K takovému dílu by jistě žehnal odpočívající v Královské kapli a všichni ostatní, kteří rozumí dokonale unionismu.

Katolický úkol sjednocení křesťanských církví

J. Calvet

II.

Působení Ducha sv. v církvi směřuje k jednotě. Pán Ježíš, louče se na sklonku svého života pozemského se svými učedníky, zanechává jim jako poslední vůli vroucí přání svého srdce, zřejmou vůli svého vykupitelského ducha: přeje si, aby učedníci jeho setrvali v jednotě dokonalé, chce, aby všichni věřící byli sdruženi v jedné společnosti: Toto sdružení je nezbytné, protože nechápeme lásky, která nesdružuje, a protože láska je potřebná ke spasení — neboť povrchní a hrubý člověk neuzná božského původu církve, nespatří-li zázraku lásky v jednotě — konečně, protože musí církev býti sjednocená, aby odolala útokům nepřátelským, jejichž souhrn nazývá božský Spasitel světem. Božské přání po jednotě, opřené o tak pevné důvody, ponechává božský Spasitel apoštolům jako svou poslední vůli. Chtěl je opustiti, dokončiv na zemi své poslání, zváti lidi do království nebeského, které byl dříve osvobodil od jha ďáblova, a založiti církev, která by ovoce jeho vykoupení lidem rozdílela.

Ač Ježíš odchází se světa, protože poslání jeho je ukončeno, nechce přece nechati lidí opuštěných, ponechati je sobě samým a rozmaru vlastního ducha. Nechce nikdy býti vzdálen svého díla, jež jest církev: a já s vámi jsem po všechny dny až do skonání světa. Bude ovšem s církví způsobem neviditelným a tajemným: svým Duchem, Duchem Božím, o němž zřejmě mluví svým apoštolům a kterého jim chce poslati, jak se o tom opětovně zmiňuje ve své řeči na rozloučenou. Všimněme si jeho výroků nejurčitějších.

„Toto všecko mluvil jsem vám, u vás přebývaje, Ale Utěšitel Duch sv., kterého pošle Otec ve jménu mém, tenť vás naučí všem věcem a připomene vám všecko, cožkoliv budu mluviti vám. Pokoj zůstavuji vám, pokoj svůj dávám vám, ne jako svět, já dávám vám. Toto je přikázání mé, abyste se milovali vespolek, jako jsem miloval vás. Když pak přijde Utěšitel, kterého já pošlu vám od Otce, Ducha pravdy, který od Otce pochází, tenť svědectví bude vydávati o mně: a i vy mně budete vydávati svědectví, protože od počátku se mnou jste.

Nyní jdu k tomu, kterýž mě poslal, a žádný z vás neptáte se mě, kam jdeš? Ale že jsem ty věci mluvil vám, zármutek naplnil srdce vaše. Ale já pravdu pravím vám: Prospěje vám, abych já odešel, nebo neodejdu-li, nepřijde Utěšitel k vám, pakliť odejdu, pošlu ho k vám. A když přijde On, trestati bude svět z hříchu a spravedlnosti a soudu. Ještě mnoho mám mluviti vám, ale nemůžete snésti nyní. Když pak přijde ten Duch pravdy, naučíť vás všelíké pravdě, nebo nebude mluviti sám od sebe, ale cožkoli uslyší, bude mluviti a co přijíti má, zvěstuje vám. On mne oslaví, nebo z mého vezme a zvěstuje vám. Všecko, cožkoliv má Otec, mé jest, protože jsem řekl, že z mého vezme a zvěstuje vám." Jan (14—16).

Tato rozhodná slova pronesená božským Spasitelem naznačují božským způsobem poslání Ducha sv. učedníkům a církvi. Duch sv., Duch Boží bude spolupracovati na díle našeho spasení, které bude pak dílem lásky všech tří božských osob. Otec stvořil lidi k spravedlnosti a blaženosti, kterých pozbyli svou vinou. Pokračuje v díle Otcově, Syn vykoupil lidi padlé a pozval je k získání království Božího pomocí milosti, zjednané vykoupením. Dokonav dílo své, zaujal své místo ve slávě a oba s Otcem vysílají Ducha sv., Ducha, jenž je páskou lásky a světla, pojící Otce se Synem, vysílají ho, aby pokračoval a dokonal poslání Synovo a přivedl lidi bezpečně do království nebeského Otce. Jeho poslání různí se od poslání Synova: Poslání Syna bylo časným, poslání Ducha sv. trvati bude až do skonání světa; spojen s církví, neopustí jí nikdy; poslání Synovo bylo viditelným a zevnějším, poslání Ducha sv. je neviditelným a vnitřním. Pokusme se ve světle Písma sv. stopovati působení Ducha sv. a uvidíme, že veškerá jeho činnost směřuje k jednotě a že o to usiluje sjednotiti veškerý křesťanský svět.

Duch sv., Utěšitel, usadiv se v církvi založené Pánem Ježíšem,

bude církvi připomínati slova Ježíšova, jeho učení, obsahující pravdy, které třeba věřiti ke spasení. Nebezpečí, jemuž je vystavena každá mravní nauka, pochází jistě a nevyhnutelně z naší zapomnělivosti. Člověk povrchní a těkavý zapomíná pomalu na naučení, které pokládal kdysi za velmi důležité; zapomíná na ně tím ochotněji, čím více odporuje jeho vášním. Jeho vášně poskytují mu každou chvíli prostředek k zapomenutí; oplývajíce vytáčkami, dosazují za původní pravidla každodenním zvykem zatemnělá jiná pravidla ohebnější, pohodlnější, která se zdánlivě podobají původním a která konečně bez výčitek zaměňují. Tak se pomalu původní znění přísného učení otupí a zjaloví a lidé přejdou, aniž by si toho byli vědomi, k náboženství úplně přirozenému. A jako jsou dle různých kmenů, jednotlivců a dob různé vášně, také je různým znetvoření jednoho a téhož učení, takže po několika staletích se zdá, jako by dalo původ velikému množství rodin nemajících více kromě původu nic společného. Také učení Ježíšovo by bylo došlo toho úpadku, kdyby Duch Boží, církev oživující, neměl úlohu za všech okolností připomínati původní a přísné učení Spasitele, jež jest jediné, totéž pro všechny třídy a pro všecky lidi. Toto upomínání na učení Kristovo, listy apoštolskými, rozhodnutím sborů církevních, chrání učení v jeho původní jednotě. Tak zůstává jedno, zůstává neporušeno. Každé rozdělení je změna, je zárodek smrti. Poslání Ducha sv. je posláním k záchraně jednoty.

Duch sv. má nám, jak Pán Ježíš praví, vykládati jeho učení, abychom je chápali. Lidem tělesným zdá se tato řeč temnou a nepochopitelnou. Apoštolové sami, ačkoliv tři leta ztrávili ve společnosti Ježíšově, ponecháni sami sobě, nemohou pochopiti jejího smyslu a vykládají ji ve smyslu opačném. Božský Spasitel, znaje člověka a jeho nemoc ducha kritisujícího, hašteřivého a upřeného, věděl, že by učení jeho bylo vykládáno a vysvětlováno různým způsobem a zavdalo podnět k nekonečným rozepřím. Tomuto bláznivému dogmatisování bez pravidel a bez mezí, manii, která by skončila kouskováním do nekonečna, drobením a úplným setřením jeho myšlenky, bylo třeba položiti hranice. Duch Boží, Utěšitel, jenž přebývá v církvi, má vnuknouti představeným jejím pravý smysl slov Kristových. Když vyvstanou různice, když jinověrectví a rozkol zavedou učení rozdílná, když nastanou roztržky a rozsápají církev, tu Duch Boží plní svůj úkol a hlasem těch, kterým dává vnuknutí, stanoví pravý smysl slova Mistrova. A poněvadž může býti jenom jeden, prohlašovati ho znamená jednotu a také zde poslání Ducha sv. vysvětlujícího učení Ježíše Krista, je posláním jednoty.

Konečně praví Ježiš, že Duch sv. doplní jeho učení. Zjevení jeho nebylo tedy ukončeno. Sdělil se s apoštoly jenom o základní pravdy, jež měly býti základem církve. Po ukončeném poslání jeho církev měla se ustaviti pod řízením a vnukáním Ducha sv. a v tomto ustavení, v jednotlivostech života nové společnosti

Duch sv. udílel svá vlastní poučení a vnuknutí. Toto poučování je jenom rozvíjení učení Kristova, je použitím jeho v nově se vyskytujících poměrech a staví po bok výslovného učení Mistrova jiný pramen křesťanského učení, který my nazýváme ústním podáním. Z toho můžete poznati důležitost poslání Ducha sv. Společnost jako církev, která je zřízena, aby vedla lidi do království Božího rozdílením milosti Kristovy, musí říditi běh života veškerého a rozmanitého a skoro bezpočetné úkony činnosti náboženské. Při různosti kmenů, místa, doby, jednotlivců kolik by tu vzniklo rozmanitostí a uvádělo život křesťanský ve stálé a vrtkavé zmítání. Bylo tedy třeba hned s počátku, v době zřizování církve, za doby apoštolské založiti ústní podání, které by všecko řídilo a chránilo křesťanskému životu jeho základní jednotu. Zjevení Ducha sv., takovou pravomocí opatřené jako zjevení Synovo, mělo tento úkol při zřizování církve a vy vidíte ve skutečnosti, že bylo tím, čím je Bůh chtěl míti, totiž pojítkem jednoty a jednotu opravdu chránilo.

Jak jsme viděli ze slov Ježíšových, nemá Duch sv. pouze úkol učiti, má také církev brániti. Je ochráncem církve. Bude ji brániti proti spojeným mocnostem tohoto světa, které jí budou hledět potříti a zajistí její vítězství. Dokáže, že svět hřeší, nevěře dílu Ježíše Krista, jehož historická jistota, dostupná všem, potvrzuje jeho božství. Dokáže spravedlnost Ježíše, která nebyla uznána od Židů. Byl opravdu synem Božím a měl právo vstoupiti na nebesa a posaditi se ve slávě po pravici Otcově. Dokáže, že odsouzení Ježíše bylo nespravedlivým a že bezpráví odsoudilo nevinnost. Jak rozuměti této mocné obraně Ducha sv., která dopomůže církvi k vítězství nad celým světem, a k úctě u jejích nepřátel? Nejedná se o triumf časný, o panování církve nad knížaty a národy tohoto světa. Tyto tělesné náhledy jsou úplně cizími duchu Kristovu; jedná se o triumf duchovní. Duch Boží, oživující církev, dávající vnuknutí k jejím skutkům, posvěcující duše, dá tak jasným způsobem vyniknouti její svatosti, její dobrotě a její moci nadpřirozené, že i ti, kteří ji potírají, budou donuceni uznati, že není zřízením lidským, nýbrž že má vtisknutý znak božský. A která je ta rozhodná známka, kterou církev zvláště nakloní rozum lidský k uznání? Je to dokonalost lásky. Jestli církev uskuteční v sobě, co lidé pokládají nemožným, lásku, která strhne ohrady a odstraní nedorozumění a lidi bratrsky sjednotí, toho dne lidstvo údivem přemoženo klesne na kolena před dílem Ježíše Krista. I tím jeví se ochranné a obranné poslání Ducha sv. jako poslání jednoty.

Dopomoci církvi k vítězství před světem, je zevnější úkol; ji oživovati je vnitřní úkol Ducha sv. Duch sv. oživuje církev, když rozvádí milost Boží mnohými prameny každé duše, která tvoří svatou společnost. A tak poslání Ducha sv. ve svém základě souhrnné stává se svým působením ojedinělým (individuelním). A jakým způsobem rozdílí Duch sv. milost ospravedlňující duším? Mohl by snad dotknouti se duší lidských tajemným způsobem dle

své vůle. Avšak Ježíš chtěl s námi jednati jako s lidmi složenými z těla a duše, duše upoutané na hmotu a proto spojil milost s viditelnými znameními, která můžeme viděti a hmatati, se sv. svátostmi. Tato zevnější znamení jsou projevem jednoty ve viditelné církvi a Ježíš chtěl, aby církev byla společností, skládající se z řad viditelných a řiditelných. Proto užívá Duch sv. řádně zřízeného kněžstva a svátostí kněžstvem udílených ve jménu církve, aby rozdával milost věřícím v Ježíše Krista. Ovšem zůstává Bůh pánem milosti a může je udíleti také jinými prostředky, avšak pravidelně lidem žijícím v poměrech pravidelných neuděluje milost leč prostředky viditelnými, kněžími a sv. svátostmi.

Život křesťanský a křesťanské spasení nejsou možny mimo církev; jsme ratolestmi velikého stromu, v němž proudí božská míza, a jak souvisíme s kmenem, tak přijímáme mízu života; jestli jsme tak nešťastnými a odtrhneme se od něho, stáváme se mrtvým roštím, které pošlapává noha poutníkova. Božský Duch, rozdavač milosti a božského života, jeví se takto jako mocný zastánce jednoty; tajemnými a důtklivými slovy zve k sobě všecky, kteří chtějí žíti životem Kristovým, kteří, odtrhnuvše se od pravého kmene a pozbyvše pravé kněžství, odloučili se od pramene a zasypali přítoky, které jim přiváděly milost.

Milost Boží, kterou Duch sv. rozdílí v církvi věřícím, proniká do duše každého z nás. A tak Duch sv., ochránce veškeré církve, stává se zvláštním ochráncem každého jednotlivého člena církve. Sestupuje v nás do chrámu duší našich; ačkoliv chudý je tento příbytek, přebývá v něm a má v něm zalíbení; bez ustání v něm pracuje; přestavuje ho dle nových plánů, mění ho, zdobí a obohacuje; a jestli se s ním shodujeme a s ním pracujeme, vytvořuje v nás znenáhla podobenství syna. Abychom vejíti mohli jedenkráte do království světla, musíme nabýti přirozenosti světla, abychom byli Otcem přijati jako dědicové království, musíme podobnými se státi synu, jenž je dědicem království od věčnosti. Jest to týž obraz, ke kterému Duch sv. připodobňuje všecky duše; jest to týž ideál, ke kterému všecky povznáší, všecky směřují k témuž Bohu a čím více se k němu bliží, více a více se mu podobajíce, tím více se podobají sobě vespolek. Výsledkem tohoto vývoje pak bude dokonalá jednota dítek Božích v království nebeském. Vidíte, že i tu Duch sv. se jeví jako budovatel jednoty.

K jednotě volá veškeren svět. Je zde přítomen neviditelně, vznášeje se nad veškerenstvem, jako se kdysi vznášel nad propastmi, aby svět uspořádal. Ve zmatku kmenů a vášní plní týž úkol pořadatele a rovnatele, jímž ho pověřili Otec a Syn ve světě vykoupeném. Práce jeho nelze hned na první pohled viděti a nám se zdá, jako bychom po 20 stoletích byli teprve na počátku pořádku. Trpíme též prudkými a surovými zmatky, kterých dřívější století neznala. Je to přelud; duch pořadatel pracuje v lidstvu, mravní zušlechtění pokračuje, to jest, my kráčíme k jednotě. Kmeny na sebe narážejí a se potírají, ale žádný nepokládá tyto

bratrovražedné boje za zákon, nýbrž každý je odsuzuje jako nemravné a neřádné a všichni lidé usilují, třebas někdy neobratně, ale přece s dobrou vůlí o jednotu kmenů a lidských pokolení. Tato touha a potřeba jednoty pociťovaná všemi, toť přece pokrok. Zajisté nikde nebývá pociťována hlouběji nežli ve světě křesťanském: dnes cítíme více než kdy jindy, že všichni křesťané musejí býti sjednoceni v jedné církvi viditelné; dnes více než kdy jindy snažíme se, abychom uskutečnili tuto jednotu, a jsme hotovi i pro to trpěti. Toť zřejmý pokrok. Toť zjevné působení Ducha jednotitele na tomto světě. (Pokračování.)

Hlídka unionistická

Breve Pia XI. ke čtvrtému unionistickému kongresu na posvátném Velehradě. Ctihodnému bratru Leopoldu Prečanovi, arcibiskupu olomuckému Pius PP. XI. Ctihodný bratře, pozdrav a apoštolské požehnání. Od milovaného syna svého Jana, svaté římské církve kněze kardinála Tacci, tajemníka kongregace pro východní církev, dostává se nám obšírné zprávy o tom, že ve vsi Velehradě u slavného hrobu svatého Metoděje biskupa, který se svatým Cyrilem přivedl slovanské kmeny k víře Kristově, bude se konati příštího měsíce července za tvého řízení a předsednictví vědecký sjezd, aby se našly vhodnější způsoby, jimiž by byl dán zdárný podklad pro sjednocení východních národů s katolickou církví římskou, ano, jimiž by se toto spojení také nějak uspíšilo. Bude to již čtvrtý ze sjezdů, za různých okolností svolaných na popud zbožného spolku Apoštolátu, pojmenovaného podle svatých biskupů Cyrila a Metoděje, který, byv založen v roce naší spásy 1880 a od římských velekněží, našich předchůdců, často převelice pochválen, hojné ovoce přinesl podporováním tohoto tak důležitého zájmu náboženství a víry. Kráčejíce tudíž ve stopách svých nejbližších předchůdců, abychom projevili svou přízeň úkolům a svatým záměrům tohoto sjezdu, umínili jsme si, že jej poctíme zvláštní úchvalou. Víme dobře, že tento sjezd usiluje hlavně o to, aby zjednal hlubší znalost o východních krajinách, pokud se týče dějinných osudů a změn u národů, lidových zvyklostí a podání, úcty hodných obřadů a ustanovení církevních, spolu však že nešetří ani starostí, ani námah, aby všichni východané byli přivedeni k jednotě víry do lůna katolické církve, jediné strážkyně velikého pokladu Božského zjevení. Kojíme se pak pevnou nadějí, že tyto svaté záměry sjezdu přispějí nemálo k tomu, aby mnohé pochybnosti a bludy, i hrubší, které se dostaly mezi lid o dějinách a náboženském životu na Východě, byly zažehnány; dále, že sám sjezd, zvláště, bude-li veden pravým duchem křesťanské lásky, velmi mnoho bude působiti, aby bloudící byli přivedeni zpět do jediného ovčince Kristova pod jediným pastýřem. Proto opětovně vybízíme a přejeme si pro budoucnost, aby nejen mužové katoličtí, ozdobení zbožností a věděním a vzníceni touhou po rozhojnění spásy duší, byli přítomni tomuto užitečnému sjezdu, jenž se koná u hrobu svatého Metoděje, a súčastnili se svědomitě jeho prací, nýbrž aby také klerus rozkolný přišel na tento sjezd, neboť tak bude míti snadno možnost naskrz proniknouti katolické učení a seznatí, že se podstatně shoduje s naukou, kterou učili Otcové jak východní, tak západní, a kterou

sněmy dřevní církve potvrdily a schválily. Pročež tobě, ctihodný bratře, jehož zbožnost, vědění, rozvážnost a jiné zvláštní přednosti ducha a nadání jsou nám dobře povědomy a osvědčeny, a o němž víme, že jako předseda a ředitel čtvrtého tohoto vědeckého sjezdu poblíž hrobu svatého Metoděje biskupa, nejúplněji vyhoví našemu očekávání; a všem věřícím, kteří se shromáždili na tento sjezd, udělujeme předobrotivě jako příslib nebeských darů a také na důkaz naší ochotné blahovůle apoštolské požehnání. Dáno v Římě u svatého Petra, pod prstenem Rybáře, dne 21. června 1924, Velekněžství našeho roku třetího. P. Card. Gasparri, státní sekretář. J. Card. Tacci, tajemník kongregace pro východní církev.

Rusko-katolické velikonoce v Paříži. U přítomnosti asi tisíc osob — Rusů a Francouzů — začal se obřad o půl dvanácté hodině v noci přípravnými modlitbami kněžstva s požehnáním jídel velikonočních a čtením ze Skutků apoštolských za účasti věřících. Rázem půlnoci utvořil se imposantní průvod před ikonostasem. Za křížem a ministranty šli v průvodu bulharský kněz Jan Nikolov, kaplan ruského semináře sv. Basilia v Lille, rumunský princ Gika, bulharský o. Christov, ruský msgr. Evreinov, soukromý tajemník apoštolského nuncia. Za nimi pak kráčel msgr. Serěj Dabič, ruský archimandrita s orientální mitrou na hlavě ze zlatohávu, ozdobenou svatými obrazy a drahokamy. Držel v pravé ruce trojramenný svícen, se svícemi nahoře v jednu spojenými, symbolem to Nejsvětější Trojice; v levé ruce berlu orientální. Průvod vyšel z kostela a obešel jej. Potom se začala dojemná velikonoční jitřní s hymny, plnými jásotu a radosti a se známým „Christos voskrese." Potom byla sloužena mše sv. s evangeliem v osmi řečích: staroslověnsky, latinsky, řecky, francouzsky, rusky, rumunsky, srbsky, polsky. Při mši sv. šlo asi 150 osob — mnozí Francouzové k sv. přijímání pod obojí. Msgr. Dabič promluvil o svízelech ruského národa, který má býti připraven na znovuzrození Ruska ve víře a návratu do církve universální. Obřady se skončily ve 2 hodiny po půlnoci, klaněním se svatému kříži. Š.

Unionistický sjezd na Velehradě vydařil se letos neočekávaně. Předně účast biskupů byla veliká. Posud na Velehradě nebylo 24 biskupů při nějaké slavnosti. Učený svět theologický byl stkvěle zastoupen. Referáty odborné stály na výši doby. Jednání mělo ráz vážný a ukázalo nám, že musíme mnoho pracovati, abychom poznali ruskou duši. Zastoupení sv. Otce dodalo letošímu sjezdu světový význam. Jelikož považujeme referáty i celé jednání za důležité, přinášíme v tomto čísle celý průběh jednání i se zkráceným obsahem všech přednášek. Latinsky vyjde vše podrobně popsáno ve zvláštní knize, která bude rozeslána do celého světa.

Hlídka apoštolátní

Indulgentiae ac privilegia concessa membris Apostolatus ss. Cyr. et Meth.

I. Sacerdotes sodales Apostolatus ss. Cyr. et Meth. facultate gaudent benedicendi pia objecta cum applicatione Indulgentiarum Apostolicarum. Sacra Poenitentiaria Aplica concessit rescripto dici 1. Julii 1922 sacerdotibus sodalibus Apostolatus ss. Cyr. et Meth. ad quinquennium facultatem benedicendi pia objecta cum applicatione Indulgentiarum Apostolicarum. (Acta Curiae Olom. 1922, pag. 72.)

II. Praeter facultatem benedicendi pia objecta cum applicatione Indulgentiarum Apostolicarum (Acta Curiae Olom. 1922, pag. 72) procurata fuit a. 1923 pro sacerdotibus sodalibus unionis Apostolatus etiam facultas benedicendi et imponendi cum consensu Ordinarii scapularia sub unica formula. Quoad usum huius facultatis plura habent Acta Curiae Olom. 1923, pag. 61 sqq.

III. S. Congregatio Indulgentiis Sacrisque Reliquiis praeposita, Sacerdotibus Sodalitatis „Apostolatus ss. Cyrilli et Methodii" addictis in perpetuum concessit privilegium altaris personalis tribus in qualibet hebdomada diebus, dummodo simili privilegio alia de causa iam non gaudeant.

Program apoštolátní slavnosti kostelní. Ráno: Mše svatá se společným svatým přijímáním členů Apoštolátu. Do obětování píseň: „Ejhle, oltář...", nebo píseň eucharistická z velehradského zpěvníčku, vydaného zemřelým arcibiskupem drem Stojanem tušim v r. 1913. „Tak smíme, Pane, k Tobě jíti..." Od obětování do pozdvihování zpíval by sbor na chóru. V družinských zpěvnicích máme pěknou eucharistickou vložku, která by vystačila právě do pozdvihování. Mohla by se ovšem také zpívati mariánská píseň, o ty není pochyby, nebo, což ještě vhodnější, o sv. Cyrilu a Metoději. Po pozdvihování modlitby jak v 7.—8. K svatému přijímání zpíval by zase sbor, kde by to nešlo, tedy lid, jak označeno v č. 7.—8. Po svatém přijímání totéž, jak uvedeno v čís. 7.—8. Na konec třeba některá z písní k Božskému Srdci: „Co na zemi a v nebi..." nebo mariánská, (abychom Pannu Marii nezkrátili!) — Odpoledne: Píseň: „Bože, cos ráčil..." nebo na chóru: „Zavítej, sv. Duše, k nám..." (Máme ji v družinských zpěvníčcích). II. Promluva. III. Totéž, jako v čís. 7.—8., jenže po litanii mohl by sbor něco vhodného zazpívati, ač to u nás zvykem není. Pak by teprve následovalo zasvěcení k Božskému Srdci Páně, IV. K požehnání sbor, třeba: „Ježíši, králi země a nebe..." V. Požehnání, VI. Po požehnání totéž, jako v čís. 7.—8. VII. Totéž jako v čís. 7.—8., jen místo velehradské písně mohlo by se zpívati třeba: „Tisíckrát pozdravujeme Tebe..."

Čím má býti odbor Apoštolátu v každé farnosti. Nejprve odpovíme na otázku, kdo má býti členem odboru. Mariánské družiny, Třetí řády, členové nejsvětější Svátosti oltářní, živý růženec, členky spolku sv. Terezie, Omladina, Orli a lidovci. Z toho plyne, že všechno, co je uvědoměle katolickým, má býti v Apoštolátě. Apoštolát má býti velikou a jednotnou náboženskou organisací, na níž by spočíval celý náboženský život u nás. V něm by všichni členové ostatních spolků závodili v opravdovém náboženském životě. Členstvo Apoštolátu by mělo své shromáždění měsíčně, kde by se jim přednášely theologické pravdy, které by podpíraly praktický život náboženský. Vedli by se k častému sv. přijímání, nebo jinak náboženský život u nás nebude hořeti, dokud častá sv. přijímání nebudou zavedena pro každého člena Apoštolátu. Pěstovati se bude vzájemná účinná láska mezi sebou, která vynese právě bratrství křesťanské a pomoc potřebným. Do tohoto velkého spolku apoštolátního by stálou agitací všech členů byli přiváděni jednotlivci z táborů jiných, posud však matrikoví katolíci, později by se sítě vrhly na sektáře a bezkonfesní. Společnou prací tak velkého počtu členů v odboru by se dalo velmi mnoho provésti. My musíme nejprve získati naše lidi ve farnosti, přivésti je k živé víře, utvořiti jeden ovčinec z celé farnosti. Člen Apoštolátu znamená člověka nadšeného, ochotného šířiti dědictví otců do srdcí našich sousedů a spolubydlitelů. Odbor Apoštolátu musí býti buňkou expansivnosti, kvasem, který musí prokvasiti celou farnost. Kdybychom tyhle ideály oznámili našemu lidu, jistě se nalezne velmi mnoho nadšených lidí, kteří by za několik let systematickou prací přeměnili tvářnost každé farnosti. Odbory Apoštolátu musí býti takovými místy výpadů, kde se zkoumá posice odumřelých, nepřátelských lidí i nevěrců, a na něž se útokem lásky žene v době příhodné. Tam si budou jednotlivci sdělovati zkušenosti ze své činnosti výbojné, druzí budou se poučovati, opravovati svoji metodu, až se dílo podaří. Odbor Apoštolátu měl by býti úlem, z něhož by včelky nadšené vyletovaly a přinášely sladký pel nových Kristu získaných duší. Kdo si takto založí a vybuduje odbor Apoštolátu ve své farnosti, ten se brzy přesvědčí, že odbor bude mu vším a že celá farnost bude v odboru. Pak by se výsledky jednotlivých odborů uveřejňovaly v časopise Apoštolát, a měli bychom krásný přehled naší apoštolské činnosti. Odvésti katolíky z nekatolických spolků, přivésti zbloudilé do ovčince Kristova, získati nevěrce, toť práce pro členy Apoštolátu. Pokusíme se takový vzorný odbor Apoštolátu založiti v Olomouci, aby postaven byl vzor pro jiné, ač zatím vzorným odborem jest odbor Apoštolátu v Přerově, kde se velmi mnoho pracuje.

Změna stanov Apoštolátu. Na valné hromadě na Velehradě v neděli, dne 3. srpna 1924, odhlasována byla změ-

na stanov. Apoštolát stává se světovým spolkem katolické církve. Sídlem spolku zůstává Velehrad, ale druhým sídlem bude Olomouc. Výbor se nebude voliti na valné hromadě, nýbrž Ústřední výbor bude tvořen delegáty diecésí, v nichž Apoštolát jest zaveden. Každá diecése má 2 delegáty. Za Olomouc budou dva, za Brno dva, na Slovensku asi ve třech diecésích je Apoštolát zaveden, v Čechách začíná se teprve zakládati v pražské arcidiecési a v hradecké. Jugoslavie má Apoštolát ve všech diecésích. Bude tedy Ústřední výbor mnohočlenný. Cyrilometodějská fakulta v Olomouci vysílá tam 2 delegáty a Matice C. M. rovněž 2. Předsedou jest arcibiskup dr. Přečan. Takto ustavený výbor ústřední bude pak ještě kooptovati některé pracovníky ze starého výboru, na př. P. Horáka, profesora z Litovle, který delší dobu byl pokladníkem, a kanovníka Stavěla, který vedl Apoštolát po smrti arcibiskupa dr. Stojana, a zajisté oba delegáty americké P. Jemelku a P. Pospíšila. Zatím nový výbor vypadá takto: předsedou arcibiskup dr. Přečan, za fakultu msgre dr. Špaček a dr. Vašica, za Matici C. M. prelát Ledóchowski a kanovník Světlík. Ostatní teprve budou oznámeni. Až budou stanovy vytištěny, pak je každému odboru pošleme.

Půlmilionová armáda členů Apoštolátu má býti shromážděna do příštího unionistického sjezdu na Velehradě. Takové přání přednesl na bohosloveckém sjezdě druhý řečník dr. Hrachovský z Olomouce. Doposud arcidiecése olomucká má přes 305 odborů s 22.000 členy. Jelikož dílo unie jest dílem milosti Boží, musíme se za to modliti a čím více se nás bude modliti, tím rychleji se dojde k cíli. Půlmilionová armáda modlící se jistě víc zmůže u Boha než 22.000, proto jest na našich čtenářích, aby pracovali ve svém okolí na zvýšení počtu členů Apoštolátu. Každý katolík má býti členem Apoštolátu. Dle změněných stanov může býti členem i ten nejchudší člověk, který se denně pomodlí Otčenáš a Zdrávas s dodatkem Svatá Panno Maria a sv. Cyrile a Metoději, oroduje za nás, a jednou za rok, když je sbírka na Apoštolát, nějakým dárkem přispěje. Není tedy výmluvy na placení příspěvků, proto doufáme, že půlmilionová armáda modlících se členů Apoštolátu bude postavena, když kněžstvo ze všech sil bude pro to pracovati. Toť zajisté úkol cyrilometodějského kněžstva, které vychoval a tím duchem naplnil veliký arcibiskup dr. Stojan, jenž po celý život svůj řídil bohoslovecké sjezdy na Velehradě.

Stojanov jest dílem nedocenitelným. Bez Stojanova nebyl by možným unionistický sjezd, na němž byla tak veliká účast z celého světa. Exercicie nyní s větším zdarem se tam mohou konati, protože každý má svůj pokoj, kde je vše elegantně zařízeno. Stojanov jest nejlepším pomníkem zemřelého arcibiskupa dra Stojana. Jeho náhrobek v Královské kapli jest příliš jednoduchý a dá se přechodně snésti jen jako provisorium. Definitivní jeho hrobka musí býti lépe upravena. Stojanov již nyní hlásá jeho slávu, a až bude celý dostaven a proveden, pak teprve svět pozná, co všechno svému lidu chtěl dáti jeho miláček Stojan. Jelikož předčasná smrt nedovolila mu celý náklad zapraviti, jak to bylo jeho úmyslem, musí katolický lid dokončiti jeho dílo. On pomohl každému, proto pro vděčnou paměť k němu musí náš lid přispěti na Stojanov. Bude zařízena velká loterie ve prospěch Stojanova, proto upozorňujeme své čtenáře, aby ze všech sil pracovali, by se co nejvíce losů prodalo v jejich okolí, aby ani jeden nezůstal neprodaný. Rozprodejem losů bude stavba a celé zařízení zajištěno. Vldp. děkan Hříva z Napajedel, synovec zemřelého arcibiskupa, který nejlépe zná všechna přání zemřelého, chce v krátké době celé dílo dokončiti. Kéž milost Boží a přízeň lidí urychlí mu tuto těžkou práci!

Svěcení Stojanova bylo krásnou slavností našeho Slovácka. Z jiných kmenů Moravy nebylo mnoho přítomno, za to naše Slovácko zajásalo svými hýřivými barvami krojů i svojí pobožností, jíž se tolik liší od jiných. Pořadatelstvo z Uh. Hradiště zaslouží plného uznání ode všech. Svěcení provedl arcibiskup dr. Přečan za přítomnosti papežského nuncia msgra Marmaggiho a všech biskupů, přítomných na sjezdu unionistickém v neděli, dne 3. srpna 1924. Původce této veliké stavby, arcibiskup dr. A. C Stojan, nedočkal se tohoto krásného okamžiku, ač by to byl jeden z nejkrásnějších okamžiků jeho živo-

ta. Však duše jeho viděla, že se vše vedlo Stojanovsky. A Stojanovské tradice je nutno ve všem zachovati. Pozorovatelé cizí byli velmi uneseni zbožností a chováním se našeho lidu, že dru Alfredovi Fuchsovi z Prahy v „Lidových listech" vynutilo to tvrzení, že národ na Velehradě, tedy moravský lid, je jiným lidem a národem než v Čechách. Tuto skutečnost konstatovati, to není separatismus, to je historická skutečnost, se kterou musí se v Čechách počítati. My máme svůj svérázný život náboženský na Slovácku i na Slovensku, čímž se lišíme od Čech...

Tridua. Přiblíží se brzy doba adventní, v níž se pořádají tridua na povznešení náboženského života ve farnostech. Důležitost těchto triduí se stále více uznává, takže rok od roku počet jejich vzrůstá. Kdo by si přál, aby u něho konal triduum sekretář Apoštolátu dr. Hrachovský, musí se brzy přihlásiti. Již jest několik triduí na advent umluveno. Tridua jest nejlépe konati pro celou farnost, i když Orel nebo Omladina mají závazně exercicie prodělati.

Ke zdaru misií a triduí patří velká příprava. Úkolem duchovní správy jest udržeti to, co misie a tridua přivedou opět k náboženskému životu. Aby toho dosíci mohly, musí duchovní správa podniknouti vše, aby se misie i tridua mohla vydařiti. V Německu a v Anglii roznesou farní duchovní osobně do všech domů pozvánky a pozvou všechny na misie i tridua. Jistě někdo z těch, kteří do kostela nechodí, přijde, a může se obrátiti. Proto nikde nekonejme misie bez takovéto přípravy důkladné. Každému duchovnímu musí na tom záležeti, aby duchovní život se v jeho farnosti povznesl, a toho se dosahuje jen vydařenými misiemi a triduy. — Jsme ještě pozadu za moderní pastorací. Jen si spočítejme v neděli, kolik je lidí v kostele a kolik je duší ve farnosti, a hned budeme míti jasnější obraz o své farnosti. Spočítejme si kajícníky za rok a počet věřících, a ihned poznáme, zda všichni žijí praktickým katolicismem. My musíme nastoupiti ofensivu, doposud jsme byli v defensivě, ale tam nesmíme zůstati. Ofensiva plyne z podstaty katolicismu. Nenecháme přece v našem národě tolik bezvěrců a čechoslováků. Nebudeme pracovati o unii za hranicemi, a doma bude království zpustošené. Proto všude je třeba dobře připraviti misie a tridua, aby ofensiva mohla začíti.

Dva noví zakládající členové Apoštolátu. Od posledního čísla přibyli dva členové zakládající. Jedním se stal vldp. Jan Konečný, farář ve Velkém Újezdě, který nesložil pouze 1000 Kč, nýbrž dal sedmnáct akcií Moravsko-slovenské banky Apoštolátu. Podporoval vždy vše, co ve spojení bylo s myšlenkou zemřelého arcibiskupa dra Stojana. Dar tento dokazuje, že oceňuje činnost Apoštolátu skoncentrovaného. Druhým členem novým stala se pí radová Sykorová z Českých Budějovic. Je to druhá dáma z Čech, která se stává zakládajícím členem Apoštolátu. Na všech stranách roste porozumění pro snahy Apoštolátu. Počet zakládajících členů jest 47. Ještě tři scházejí do padesátky, kterou chceme dosáhnouti do konce roku. Jsou jistě rodiny zámožné a naše, kterým by mnoho neubližilo na majetku, kdyby 1000 korun složily na čestné členství Apoštolátu. Je třeba upozorniti je, aby takto podpořily dobrou věc. Apoštolát šíří víru i za hranicemi a prohlubuje ji u nás, což jest velmi důležito i pro budoucnost naší vlasti, protože národ může žíti šťastně jen tehdy, má-li zbožné a hodné členy. Takové vychovává Apoštolát; proto se těšíme, že brzy uveřejníme nová tři jména zakládajících členů Apoštolátu.

Diecésní výbor Apoštolátu bude dle nových stanov jmenován biskupem, má však právo kooptace dalších členů; ovšem všichni musí býti schváleni biskupem. Činnost jeho jest v nových stanovách vytčena.

Činnost v odborech musí býti jiná nežli posud. Bude třeba aspoň jednou v měsíci v kostele udělati shromáždění členů Apoštolátu a zařídíti patřičnou pobožnost, protože odbory Apoštolátu musejí býti živou a modlící se armádou, při níž nestačí jen se zapsati a zaplatiti příspěvek. Odbory Apoštolátu musejí býti ohnisky náboženského obrodu v každé farnosti! A růsti musí stále, až celá farnost bude v Apoštolátě.

Schůze ústředního výboru Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje pod ochranou blahoslavené Panny Marie, ko-

naná dne 25. června 1924 v Olomouci, na níž přítomni byli: Místopředseda kanovník Jan Stavěl, prelát Ledóchowski a dr. Špaček, assessor F. Harna, dři J. Vašica, J. Matocha, Kl. Žůrek a Fr. Hrachovský, děkan B. Hříva, rektor P. A. Ostrčilík, Fr. Vaculík, Fr. Hala a msgr. R. Kozák. Místopředseda zahájil modlitbou schůzi a přivítal přítomné, připomenuv, že ndp. arcibiskup, jsa na cestách visitačních, přál si, aby se schůze konala za jeho nepřítomnosti. Vzata na přetřes otázka o řeholnicích, sestrách, jimž by správa Stojanova na Velehradě svěřena byla a které by se časem súčastnily misijní činnosti Apoštolátu v díle unionistickém. Usneseno ohlédnouti se po sestrách, které by se hlásily k tomuto dílu a sdělily své podmínky a návrhy. Vyjednávání svěřeno jednateli. Jednáno o změně stanov, které komisí přepracovány byly a dají se prozkoumati odborníku ve věcech spolkových, aby požadavkům vyhověly. Obstará dr. Žůrek. O legitimacích k unionistickému sjezdu přijat návrh dra Vašice, aby tyto vydány byly česky, latinsky a francouzsky, a hostům z ciziny zaslány byly zdarma, ostatním účastníkům mají se zaslati za 10 Kč. Na legitimace povolena byla 50% sleva jízdného na drahách. Legitimace nechť si každý účastník opatří u rektorátu papežské koleje na Velehradě do 15. července, aby si tak zajistil byt a stravu, neboť později nebude se za oboje moci ručiti. Hostům z ciziny vymoženo bezplatné visum na pasy u našich konsulátů. Sjezdové medaile vydány nebudou. Poté čten a schválen protokol předešlé schůze. Jednatel podává hned k tomu různá vysvětlení, jak vyřízeny jednotlivé předměty, o nichž se jednalo, o publikacích v novinách, které podávaly zprávy o unionistickém sjezdě, vzpomíná návrhu dra Grivce, aby sporné otázky byly ponechány k rozhodnutí sv. Stolici. O krajinských slavnostech cyrilo-metodějských mimo Velehrad dopsal jednatel diecésním odborům, od nichž v tom smyslu došly souhlasné projevy, takže svátek našich sv. Věrozvěstů bude po všech slovanských krajích důstojně oslaven. Pro přednášky se světelnými obrazy probuzen zájem a na přípis jednatelův přihlásilo se dosti spolupracovníků, někteří dali své obrázky diapositivy k disposici, jiní je přislíbili, takže bude možno ještě letos konati přednášky o myšlence unionistické. Jednatel sděluje dále, že na Slovensku se unionistická myšlenka utěšeně šíří. Nejnovější dobou založen apoštolát v Podkarpatské Rusi. Činnost pro Apoštolát nabývá vždy více půdy. Diecésní odbory jmenovaly svoje delegáty do ústředního výboru. Diecésní odbor z Prahy žádá, aby mu byl svěřen dozor nad duchovní správou východního ritu v Praze. Přijato. Místopředseda sděluje, že apoštolská nunciatura v Praze dala na vlastní náklad provésti elektrické osvětlení v kostelíku u Sv. kříže na Příkopech, který byl odevzdán k používání ruským katolíkům, a že doplatila schodek za upravení kostela. Vysloven ji dík. Nato byly vyřízeny došlé žádosti o podpory na církevní a misionářské účely. Modlitbou pak schůze ukončena.

Kalendáře pro členy Apoštolátu. Do katolických rodin patří katolické kalendáře! A takovými jsou osvědčené kalendáře Matice cyrilo-metodějské! Letos Matice slaví 25leté jubileum svého trvání a proto vydala také ve větším nákladu jubilejní kalendáře. Jsou tři druhy: „Poutník svato-hostýnský", „Stráž Moravy" a „Velký kalendář Matice cyrilo-metodějské". Jsou ze všech kalendářů nejlacinější! Nevázaný „Poutník" a „Stráž Moravy" stojí 6 Kč, vázaný 8 korun. „Velký kalendář" nevázaný 12 korun, vázaný 14 Kč. Přinášejí poučení i zábavu s mnohými radami pro hospodáře a domácnosti. Obrázková část je pěkná, do každého malého kalendáře jest vloženo šestnáct stran obrázků na křídovém papíře. „Velký kalendář" má 32 stran obrázků. Obrázky přinášejí fotografie našeho ndp. arcibiskupa, nuncia msgra Marmaggiho, prelátа msgra Špačka, šest pohledů na Stojanov na Velehradě, několik obrázků z americké činnosti P. Jaška, předsednictvo Matice cyrilo-metodějské, Ústřední výbor, redaktory jejich podniků literárních, místnosti Matice a nejkrásnější pohledy z pohřbu zemřelého arcibiskupa dra Stojana jak v Olomouci, tak na Velehradě. Doposud vždycky byly rozprodány všecky kalendáře Matice cyrilo-metodějské, jistě tomu tak bude i s jubilejními kalendáři. Čtenáři

Apoštolátu ať si ponechají zaslané kalendáře a rozšiřují je ve svém okolí! Objednají se v Olomouci, Wurmova č. 13.

Naše sbírky. Jest pozorovati, že naše čtyři sbírky, do roka ustanovené, stávají se stále menší a menší. Je nedostatek peněz, to víme, a proto bude nutno zvýšiti počet členů, aby příspěvků přibývalo, protože úkoly Apoštolátu nepřestávají, ba se stále množí. Bude nutno také odkazy pamatovati na Apoštolát. Můžeme prozraditi, že Apoštolát má slíbený velký odkaz. Také při různých slavnostech by se mohlo na Apoštolát sbírkou pamatovati. Prosíme farní úřady, aby poslaly sbírky na katolický tisk i vnitřní misie i se členskými příspěvky, aby pokladník mohl podati ve výborovém sezení zprávu o výsledku těchto sbírek.

Naše vyobrazení. Dnešní dvojčíslo jest věnováno sjezdu unionistickému na Velehradě, jehož krátký přehled a obsah přinášíme v úvodním článku. Přinášíme šest obrázků z tohoto sjezdu, aby naši čtenáři měli představu o účasti různých národů. Máme ještě více fotografií ze sjezdu samého, hlavně ze svěcení Stojanova. Ty snad později přineseme také. Ovšem v tomto ročníku musíme ukončiti pohledy z pohřbu arcibiskupa dra Stojana na Velehradě, z nichž ještě několik zbývá. —

Schůze sekretáře

V Olomouci na slavnosti místního odboru Matice cyrilo-metodějské „Na střelnici" v neděli, dne 29. června r. 1924, místo ohlášeného řečníka p. učitele Bartoše z Lipníka musel promluviti dr. Hrachovský o významu manifestace a slavnosti.

Velehrad na svátek sv. Cyrila a Metoděje byl naplněn zástupy našeho moravského lidu. Ve Stojanově konferoval dr. Hrachovský s P. Lvem Pospíšilem, vrátivším se z Ameriky.

Dolní Bojanovice za Hodonínem měly v neděli, dne 6. července 1924, velkou slavnost. Novokněz Švec obětoval první mši svatou. Celá vesnice byla oděna svátečně, lidu se sešlo z celého okolí velmi mnoho. Kázání venku před kostelem měl dr. Fr. Hrachovský.

Biskupice u Prostějova oslavovaly slavnostně patrocinium sv. Markety. Dvě kázání měl dr. Hrachovský, velkou mši svatou sloužil P. Heroudek, farář z Kralic.

Svatý Hostýn. V pondělí, dne 14. července 1924, kdy na Svatém Hostýně konala pout severní Morava, byl také přítomen dr. Hrachovský.

Troubky u Přerova oslavovaly své patrocinium sv. Markety v neděli, dne 20. července 1924, při němž kázal dr. Hrachovský.

Vítkovice konaly okrskový sjezd Lidových jednot v neděli, dne 27. července 1924 v zahradě Závodního hotelu. Na plakátech bylo uvedeno sedm řečníků, z nichž čtyři poslanci. Přijel však jediný dr. Hrachovský.

Velehrad. Od 30. července do 3. srpna 1924 byly obvyklé slavnosti velehradské. Sjezd inteligence katolické ve Stojanově, sjezd bohoslovců, na němž dr. Hrachovský měl druhý referát, sjezd unionistický, kde byl dr. Hrachovský jedním ze zapisovatelů.

Brodek u Nezamyslic. V neděli, dne 10. srpna 1924 kázal dr. Hrachovský dvakráte a odpoledne mluvil na táboru lidu.

Řepčín u Olomouce. Na svátek Nanebevzetí Panny Marie, dne 15. srpna konala Lidová jednota pro Řepčín-Hejčín schůzi ve spolkovém sále o 7. hodině večer, na níž promluvil o náboženské výchově dětí dr. Fr. Hrachovský.

Brno. Na sjezdu katolickém 17. srpna kázal dr. Hrachovský pro muže.

Velehrad. Od 18.—23. srpna 1924 konaly se ve Stojanově týdenní exercicie pro pracovníky ve spolcích. Řídil je P. Řihák, S. J. z Prahy. Účastníků bylo přes 70. Těchto duchovních cvičení súčastnil se i dr. Hrachovský.

Boskovice u Brna. Na velkém táboře v Boskovicích, dne 24. srpna, o školské otázce mluvil dr. Hrachovský.

Řešice u Moravského Krumlova. Při velké slavnosti dne 31. srpna kázal a dopoledne na táboru mluvil dr. Hrachovský.

Hodolany. V neděli, dne 7. září kázal dopoledne dr. Fr. Hrachovský při slavnosti svěcení pomníku padlých.

Život Ježíše Krista. Nákladem Josefa Birnbauma v Brtnici na Moravě r. 1924, vyšel překlad G. Fouarda od P. Dominika Pecky. Je to krásný překlad dle XXII. francouzského vydání, v němž jsou vynechány mnohé vědecké poznámky, protože jeho úkolem je pomoci v pastoraci. Dílo má 520 stran a jest krásně vypraveno. Rozděleno jest na sedm knih. Život Krista Pána jest podán dle evangelií. Znalost doby a reálií s krásnou dikcí, obvyklou u Francouzů, jest předností díla. Kněz i každý katolík rád po takovém díle sáhne. Možno ho použíti k přípravám na kázání, do školy, ale také za duchovní četbu pro každého katolíka. Přáli bychom této krásné knize, aby našla mnoho čtenářů na naší Moravě.

Noční rozhovor. (Císař Vilém II. a zajatec). Jan Mucha ve Velkém Meziříčí vytiskl r. 1924 nákladem Josefa Birnbauma v Brtnici překlad Leonidy Andrejene. Dílko přeložil Michail Inževatkin. Obsahem dílka o 37 stranách jest noční rozhovor ruského zajatce s císařem Vilémem II., který vystihuje názory císaře na válku. Spis sepsán byl počátkem r. 1915. Cena není udána při knihách v Brtnici vydaných.

Z ovzduší klášterního. Povídky, které napsal Ingeborg Maria Sick, přeložil z dánštiny O. S. Vetti. Je to několik povídek z klášterního života, jež obsahují a vyličují některé hluboké pravdy náboženského vnitřního života. Každý katolík si je rád přečte. Knížku vydal r. 1924 v Brtnici Josef Birnbaum.

Sjezd katolíků v Brně se krásně vydařil v každém ohledu. Nedobře působilo, že bylo přítomno málo biskupů. Se Slovenska jen Jantausch, z Čech nikdo. Zvláště byla pozorována velká účast mužů v nedělním průvodě, která překvapila mnohé. Viděti jasně, že rosteme nezadržitelně a že musíme se nyní především starati o náboženské prohloubení našeho lidu i našich vůdců. V čele našeho hnutí nebudou moci státi lidé, jejichž náboženský život nevyhovuje touze našeho lidu. Za poslance a zástupce naší strany všude musí býti vybíráni jen praktičtí katolíci, mužové hlubokého náboženského života a dobrého příkladu. Musí přestati stavěni do popředí lidí, kteří nejsou osvědčeni v náboženském praktickém životě. Poslancem nebude moci býti muž, který v neděli není na mši svaté, který i když v Praze v klášteře bydlí, do kostela nechodí. Katoličtí politikové hájili práv církve nejen řečí v parlamentě, ale také modlitbou sv. růžence a přijímáním svatých svátostí. Takové předáky potřebujeme i my, proto ti, kteří mají v ruce personalie našich vůdců budoucích, nesmí se přes tento požadavek našeho zbožného lidu přenésti v budoucnosti. Vše musí jíti do hloubky, vše musí býti náboženstvím prosviceno.

Spisovatelka slč. Annie Christitch v „The Tablett" (London, 26. července 1924, Vol. 144, No. 4,394), p. 126., podává předběžnou zprávu o chystaném sjezdě na Velehradě, a přičiňuje k tomu, že vláda československá povolila cizím účastníkům bezplatná visa a sníženku na drahách, tuto poznámku: „A tak, kdežto beznáboženští činitelé v Čechoslovensku a jejich přátelé za hranicemi tvrdí, že katolíci v republice jsou živel bezvýznamný a netečný, pozorujeme, že netoliko si hájí svých posic a zajišťují si vážnost u vlády, ale také činně podporují věc, která jest zvláště drahá svatému Otci." —

Plakety s arcibiskupem dr. Ant. C. S t o j a n e m lze koupiti na Velehradě u pí Melichárkové, nebo objednati v administraci časopisu Apoštolátu sv. C. a M. v Olomouci, Wurmova 13. Jedna plaketa stojí 38 Kč bez poštovného. V některých farnostech rozprodali 4 i více plaket. Cestující p. Fr. Vagner z Holice při svých cestách upozorňuje, nebo objednává tyto plakety také. Vděčnost k velkému arcibiskupovi by žádala, aby všecky naše spolkové místnosti byly ozdobeny těmito plaketami.

Cyrilometodějský tiskový spolek na Velehradě jest nyní v koncentraci s Apoštolátem a jinými spolky, kde participuje na čtvrtině příjmů, které pak rozděluje na katol. tisk. Úřadujícím místostarostou po zemřelém arcibiskupovi dr. S t o j a n o v i jest kanovník J a n á k, jednatelem a pokladníkem jest generální superior H o n i g s dr. H r a c h o v s k ý m. Ostatními členy výboru jsou: děkan Hříva z Na-

pajedel, superior Ostrčilik S. J., z Velehradu, superior Kutal z Olomouce, dr. Vašek, profesor universitní z Olomouce, P. Zamykal, šéfredaktor „Našince". Náhradníky jsou: P. Hladký a Zapletal z Kroměříže. Spolek v posledním roce 1923 rozdělil obnos naň patřící takto: Akademie velehradská dostala 4000 Kč na splácení dluhu svých nákladných publikací, „Slovácké noviny" obdržely 2000 Kč, „Nový lid" 1000 Kč, „Naše Slezsko" 1500 Kč, „Severní Morava" za darmo posílané exempláře 1700 Kč. Na dílo dr. Hrubana o Danteovi 600 Kč. V posledním výbor. sezení byl podán návrh, aby jednotlivé spolky jako Mariánské družiny a Třetí řád přistoupily za členy, by jejich delegáti mohli se súčastniti valné hromady a zvoliti výbor, což se má státi příštím rokem třebas na Velehradě nebo v Olomouci. Tiskový spolek nyní nic nevydává, nýbrž bude jen přidělené obnosy rozdělovati mezi potřebné podniky.

Československému lidu! Přátelům slovanského sjednocení! Spojiti národy slovanské v jednotné víře vzali si za cíl sv. apoštolové Slovanů Cyril a Metod. Tato veliká myšlenka cyrilometodějská dosud není uskutečněna. Přes sto milionů Slovanů odděleno je od pravé církve Kristovy. A přece sjednocení Slovanů u víře znamenalo by obrovský obrat v dějinách Slovanstva, osvětové obrození Evropy, pravý triumf katolické církve. Kdo je však povolanější k uskutečnění tohoto velikého díla než národ náš československý se staroslavným Velehradem, kolébkou naší víry, ohniskem snah a činů sjednocovacích? To dobře cítilo veliké slovanské srdce Stojanovo. Proto tak horlil pro rozšíření a zmohutnění „Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje", do jehož služeb chtěl postaviti všecky katolické organisace. Kolik obětoval na konference a sjezdy unionistických pracovníků! Zvláště však jak vřele podporoval ústav sv. Cyrila a Metoděje pro misie slovanské, který od Tovaryšstva Ježíšova roku 1916 na Velehradě byl založen. Zřízení tohoto ústavu je událost dalekosáhlého významu. Z něho mají vycházeti apoštolští kněží, kteří by, jsouce vyzbrojeni vědou, ctnostmi a nadšenou láskou ke Kristu a Slovanstvu, věnovali se v některém misijním řádě apoštolským pracím mezi Slovany a stali se takto průkopníky unie. Jak zahanbující však je to pro nás, že západní národové Francouzi, Němci, Italové, ačkoliv obětují ročně miliony na misie mezi pohany, přece věnují velký zájem i slovanskému východu. Jejich apoštolské školy nově založené jsou toho skvělým dokladem. Jak nepatrné jsou vedle nich naše příspěvky na misie u vlastních bratří! Nechceme-li tudíž, aby nám příští pokolení vyčítalo, že jsme nepochopili důležitosti díla pro sjednocení Slovanů a promeškali příhodnou dobu, pak musí československý lid vzíti záležitost cyrilometodějského ústavu na Velehradě za svou vlastní a podporovati jej co nejvíce. Misijní řád Tovaryšstva Ježíšova, který řídí tento ústav, přinesl vpravdě obrovské oběti hmotné na jeho udržení, než pro budoucnost sám na to nestačí. Chovanci platí totiž za celé zaopatření ročně jen 1200 Kč, kdežto skutečné výlohy skrovně počítáno dosahují u každého výše asi 3000 Kč. I z toho malého platu třeba mnohým pro jejich chudobu poskytnouti zvláštních úlev. Musí tedy při 72 chovancích, jež ústav vydržuje, býti ročně dosazeno aspoň 120.000 Kč. S povděkem třeba uznati, že se každoročně nalezlo hojně dobrodinců, kteří pochopili plně význam ústavu a snahy jeho štědře podporovali, než všecky tyto příjmy daleko nestačily na krytí všech výloh. Má-li ústav i v budoucnosti dostáti všem nadějím v něj kladeným, musí podpůrná činnost býti hojnější a soustavná. Za tím účelem obracíme se ke všem přátelům veliké myšlenky cyrilometodějské s uctivou prosbou, aby nás v tomto svatém díle podporovali. Může se to státi několikerým způsobem: a) modlitbou a rozšiřováním slovanského misijního spolku „Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje"; b) ročním příspěvkem na vydržování jednoho nebo více chovanců; c) zbožným odkazem; d) založením fundace pro nemajetné chovance ústavu; e) poskytnutím příspěvku v naturáliích (potravinách). S pevnou důvěrou hledíme v budoucnost, spoléhajíce na Prozřetelnost Boží, že vzbudí štědré dárce, kteří pochopí a dovedou oceniti význam díla a podají nám pomocné ruky. Tím uloží nejlépe a nejjistěji své poklady a stanou se spolupracovníky na velikém díle cyrilometodějském. Přispějte jakkoli, jed-

ná se o dalekosáhlé zájmy království Božího. Příspěvky přijímá: Ústav sv. Cyrila a Metoděje pro misie slovanské na Velehradě, Morava.

Sbírku na „Vnitřní misie" provedly: Velký Újezd u Olomouce 1.35, Třebovice 51.75, Fryšava 5, Dačice 5, Chlum 38, Starý Jičín 125.17, Brno u minoritů 10, Pyšelo 31.50, Kateřinky 250, Přívoz 67.35, Hruška na Hané 104.35, Jakubovice 13.08, Tlumačov 60, Dubany 70.95, Nezamyslice 80, Jezernice 40, Kunovice 30, Olomouc-Klášter Hradisko 22.50, Kojetín 70.06, Olomouc-Nová Ulice 10, Uher. Brod 100, Mohelnice 10, Náklo 150, Paršovice 162, Černotín 50, Pržno 22.50, Střítěž 76, Bojkovice 40, Svébohov 56.76, Piňovice 50, Štramberk 100, Čejkovice 28.50, Loštice 75, Štítná 150, Vedrovice 32, Lípov 35, Mariánské Hory 201.63, Nové Město 40, Pohořelice 27, Bohuňovice 150, Jedlí 60, Cotkytle 40, Morkovice 40, Mor. Prusy 96.68, Myslibořice 15, Brodek u Nezamyslic 208, Deblín 25.10, Heřmanov 10, Město Žďár 6.44, Kunovice 62, Vilímov 26.45, Rychaltice 60, Bílovice 102, Žečov 100, Frýšták 95, Želechovice 80, Osek nad Bečvou 17.45, Krumsín 20, Dobromělice 25, Domaželice 50, Starč 25, Slušovice 20, Všemina 60, Raduň 83.62, Doloplazy 10, Loučka u Valašského Meziříčí 80, Kokory 102, Cholina 61.50, Bernatice 35, Borkovany 20, Hoštice u Zdounek 18.26, Budkov 10, Kněždub 75, Bratřejov 30.60, Beňov 36.50, Mysliovice 32, Rajhrad 90, Příbor 313, Přerov 615, Syrovín 14, Vlkoš u Kyjova 61, Třebětice 89, Hluk 25, Hukvaldy 90, Ml. Bříště 37, Horní Studýnky 26.48, Žerotice 10, Litultovice 25, Lhota n. P. 10, Vlkoš 90.84, Spálov 26.76, Bránky 110.30, Soběchleby 100, Vítonice 22, Zvole 75, Bzenec 81.50, Čebín 20, Pavlov 20, Hoštýn 20.60, Francová Lhota 13.20, Štípa 40, Drahany 31.22, Kelč 10, Hvozdná 35, Pavlovice u Kojetína 50, Koryčany 120.14, Štěpánov 30, Místek 535.64, Všechovice 57.05, Němčice na Hané 42.68, Hradisko u Krom. 25, Zlámanka 45, Kuželov 25, Ořechov u Brna 53.42, Topolany 8.92, Křepice 46, Halenkovice 77.80, Palupín 5, Val. Klobouky 10, Mošnov 10, Kyjov 89.10, Loučka u Lipníka 23, Pitín 31, Místřín 105, Jindřichov 12.10, Komín u Brna 15, Jalubí 80, Hor. Újezd 30, Brno na dómě 46, Uh. Ostroh 91.75, Hor. Moštěnice 80, Stínava 15, Radkovice 9.30, Syrovice 10, Rad. Svratka 30, Křelov 70, Čelechovice 25, St. Bělá 420, Štěpánov 100, Brodek u Přerova 44, Chvalnov 30, Hovězí 53, Strážek 40, Zděchov 10, Vlčovice 30, Předmostí 50, Sulíkov 5, Čehovice 24.35, Zábrdovice 5, Těšnovice 10, Kněžice 10, Troubky 70, Šumice 63.50, Sloup 25, Polanka 50, Chudobín 5, Holešov 204.16, Bílá 6, Zábřeh 220, Dolany 70, St. Hrozenkov 12.50.

Příspěvky členů Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje od 15. července do 15. srpna 1924. Rychaltice 163.12, Loštice 30, Penčice 38.50, Brodek u Nezamyslic 10, Báňsko-bystřická konsistoř 1340.07, Otice u Opavy 75, Švердík, farář, Mošnov 500, Pržno 14, Stará Bělá 312.10, Bránky 39, Pavlovice u Kojetína 50, Všechovice 198.04, Hradisko u Kroměříže 50, Josef Zorvan, Karpáty, Klembark 100, Dolněměi 62, Kopřiva, Nivnice 25, Halenkovice 117 kor. 22 hal., Kozlovice 100, Horní Moštěnice 200, Lubojaty 175.50, Šumvald 30.74, Hoštice na Hané 10.30, Polešovice 75, Město Trnávka 275, A. Salajka, Moravská Nová Ves 6, Jalubí 101, Ptení 226, Čehovice 44, z farnosti Brodek u Nezamyslic 100, ze sanatoria v Jevíčku 142.50, Jurečka, prefekt, Kroměříž 6, nejmenovaný, Hodolany 10, Jezernice 50, Kroměříž 103 Kč.

Další sbírky na tisk. Životice 10, Paskov 45, Střítež 40, Holešov 122.80, Borkovany 5, Starč 25, Piňovice 50, Dubicko 50, Valašské Klobouky 140, Klenovice 16.13, Větřkovice 32, Újezd u Vizovic 25, Syrovice 10, Zděchov 9, Švábenice 25 Kč.

Trpíte-li porušeným zažíváním, zvracením neb průjmy, tož pijte dietní bylinný přípravek

„Vade mecum".

Žádejte v drogeriích (v Olomouci Jaroš a Stehlík) neb u firmy „Vademecum" Dašice — Čechy.

Lidové knihkupectví
Ignác Hofírek,
Olomouc,
Wilsonovo náměstí číslo 18.

Vlastním nákladem vydalo:
Řehulka Jaroslav, Ministranti. Humoresky. 2. vydání. Poštou 13 Kč. Sheehan, Lukáš Delmege. Kněžský román. 30 Kč. Malý kancionál arcid. olomouc. Bez not. Váz. po 5.50 Kč, s mariánskými (poutními) písněmi 10, 16, 18 Kč a výše dle vazeb.
Podporujte svépomocný podnik

Ing. Fr. Weinling, stavitel v Přerově, Morava,

projektuje a provádí veškeré pozemní stavby, specielně Orlovny. — Odborné provádění fasád a zaličení bez čmouhů se zárukou. — Veškeré porady nezávazně. — Výhodné podmínky, levné ceny.

„Toko"
spol. s ruč. obmez.

I. moravská továrna na karlovarské oplatky, piškoty, suchary, čajové i zákuskové pečivo a cukrovinky

Olomouc-8.
Pavlovice.
Založeno 1877. Telefon 734.

*

Žádejte
„La Rö" fíkovou kávu
* (s ochr. známkou „Kostel") *
známá nejlepší kávová
přísada

*

NAŠE TISKY

dosvědčují, že

1. závod náš je moderně zařízen
2. zaměstnáváme dobře školený personál
3. používáme prvotřídního materiálu

a jsou proto

ELEGANTNÍ,
LACINÉ A ÚČELNÉ

—

Rozpočty a návrhy posloužíme na požádání zdarma.

—

Arcibiskupská
knih- a kamenotiskárna v Olomouci,
Wilsonovo 16.

Telefon 220.

APOŠTOLÁT

sv. Cyrila a Metoda pod ochranou bl. Panny Marie

Ročník XV. Listopad-Prosinec 1924. Číslo 11-12.

Zahrádka cyrilometodějská

Podává dr. Josef Vašica

Život sv. Cyrila a Metoděje

II.

poslání sv. Cyrila k mohamedánům zachovala se nám jediná zpráva, posud známá, v jeho starém slovanském životopise. Třebas je patrno, že legendista, řídě se zálibami své doby, leccos ve svém vypravování pozměnil na úkor prosté dějinné skutečnosti, zejména že zkrátil a snad zjednodušil průběh učených rozprav a hádek, které měl Konstantin s muslimy, přece v jádře možno se naň spolehnouti. Již teď najdeme v jeho zajímavém líčení arabské mise, kterou byl pověřen mladistvý filosof, tolik jednotlivostí, zapadajících přesně do rámce tehdejších poměrů, že by nebylo rozumno pochybovati o věrohodnosti této skvělé episody v životě Konstantinově. Doufejme, že objev nějakého nového pramene nebo nález určitější zmínky o této hádce v arabských pramenech nám jasněji osvětlí leckteré temné místo naší legendy, anebo vyplní některou z jejích mezer.

Poslechněme tedy, co tam napsáno.

Saracení nebo-li Agarení,[1] jak tehdy posměšně byli Arabové nazýváni od křesťanů, tupili jediné božstvo Nejsvětější Trojice, říkouce: „Kterak vy, křesťané, věříte v jediného Boha, potom jej rozlučujete ve tři, pravíce, že jest Otec i Syn i Duch? Můžete-li nám to jasně vysvětliti; pošlete muže, kteří by nám o tom pověděli a nás přehádali." Filosofu bylo tehdy čtyřiadvacet let. Císař svolal poradu a pozvav Konstantina, pravil mu: „Slyšíš-li, filosofe, co hanební Agareni mluví proti naší víře? Jsi sluhou svaté Trojice a jejím učedníkem, jdi a postav se jim na odpor, a Bůh, jenž všecko dokonává, v Trojici slavený Otec, Syn a Duch svatý, ať ti dá milost a sílu v řeči a učiní tě druhým Davidem, který porazil Goliáše třemi kaménky, ať se k nám navrátíš, hoden jsa království nebeského." Konstantin vyslechnuv to, odpověděl: „S radostí půjdu pro

[1] Řekové nazývali všecky mohamedány Agareny podle domnělého původu Arabů z Ismaele, syna Abrahamova a Hagary neb Agary.

křesťanskou víru. Neboť co je mi sladší na tomto světě, než za svatou Trojici živu býti a umříti?"

Přidělili mu tajemníka Georgia (Jiřího) a oba je vyslali.

Kam? Toho se z legendy nedovídáme. Z dějin však víme jen, že císaři Michalu byly poslány od Arabů dva listy, v nichž se s pohrdáním vyslovovali o křesťanské víře, jmenovitě o tajemství svaté Trojice. Odpovědi na tyto pomluvy napsal z rozkazu císaře Michala a jeho nástupce Basilia I. spisovatel Niketas Byzantský, vrstevník slovanských apoštolů. Zda i poselství Konstantinovo souviselo nějak s touto výzvou se strany Arabů, či k ní zavdal podnět nějaký jiný útok proti víře křesťanské, těžko rozhodnouti. Také není jmenováno místo, kde se Konstantin utkal s arabskými učenci. Z celého líčení je patrno, že spisovatel si je umístil v samém hlavním městě arabské říše.

Nástupcem Mohamedovým byl tehdy kalif Mutavakkil (847—861) z dynastie Abbassovců. Sídlem kalifů v IX. století a zároveň střediskem všeho civilisovaného musulmanstva byla Samarra, ležící na řece Tigridu, severně od Bagdadu, s nádhernými mešitami, o jejichž rozlehlé velkoleposti svědčí posud zachované trosky. Největší z nich byla stavěna právě v letech 846—852 a blížila se svému dokončení, když Konstantin v roce 851 dospěl na dvůr kalifův. Mutavakkil obnovil stará nařízení proti všem, kdož nechtěli přijmouti islam, zvláště křesťanům, nařídiv, aby na dveře svých bytů připevnili dřevěnou, ďábla představující postavu. To potvrzuje i naše legenda.

Neboť, když došli do říše mohamedánského vládce, vypravuje se tu, uzřeli divné a hnusné věci, které všem křesťanům tam žijícím, na potupu a smích činili Saraceni, sužujíce je nemálo. Na dveře všech křesťanských stavení namalovali zvenčí obrazy ďáblů, páchajíce při tom nezbednu a rouhajíce se. I otázali se filosofa mohamedáni, kteří ho provázeli: „Můžeš, filosofe, poznati, co je to za znamení?" A on dí: „Vidím obrazy ďáblů a myslím, že uvnitř žijí křesťané. Ďábli nemohli s nimi žíti společně, proto utekli od nich ven. Kde toho znamení zvenčí není, tam jsou ďábli s lidmi uvnitř."

Potom na obědě seděl Konstantin s Agareny, muži moudrými a vzdělanými, vyučenými v geometrii a astronomii a v ostatních vědách, a ti jej zkoušeli a dotazovali se ho, řkouce: „Vidíš-li, filosofe, ten podivný zázrak, kterak prorok Boží Mohamed přinesl nám blahou zvěst od Boha a obrátil mnoho lidí? A my všichni se držíme jeho zákona, nic nepřestupujíce, kdežto vy, křesťané, ačkoli se přidržujete zákona Krista, vašeho proroka, držíte a děláte si, jak se komu líbí, ten tak, ten onak." Filosof jim na to: „Bůh náš jest jako hlubina mořská. Pravíť o něm prorok: Rod jeho kdo vypoví? Bude zajisté vzat život jeho ze země. (Is. 52. 8). Proto mnozí, aby jej vyzpytovali, vstupují na tuto tůň, a silní rozumem za jeho pomoci, nabyvše bohatství ducha, přeplavou a navrátí se. Slabí však, jako by se pokoušeli přejíti v shnilých korábech, jedni se utopí a druzí s trudem sotva dechu popadajíce, potácejí se v bezmocné tuposti. Vaše

moře jest též úzké a pohodlné, takže je každý přeskočí, malý i veliký. Není na něm nic, kromě lidského obyčeje, nýbrž co každý může dělati. Aniž vám Mohamed co zakázal. Ničím zajisté nespoutav vašeho hněvu a vaší vášně, v jakou as propast vás uvrhne! Roz-

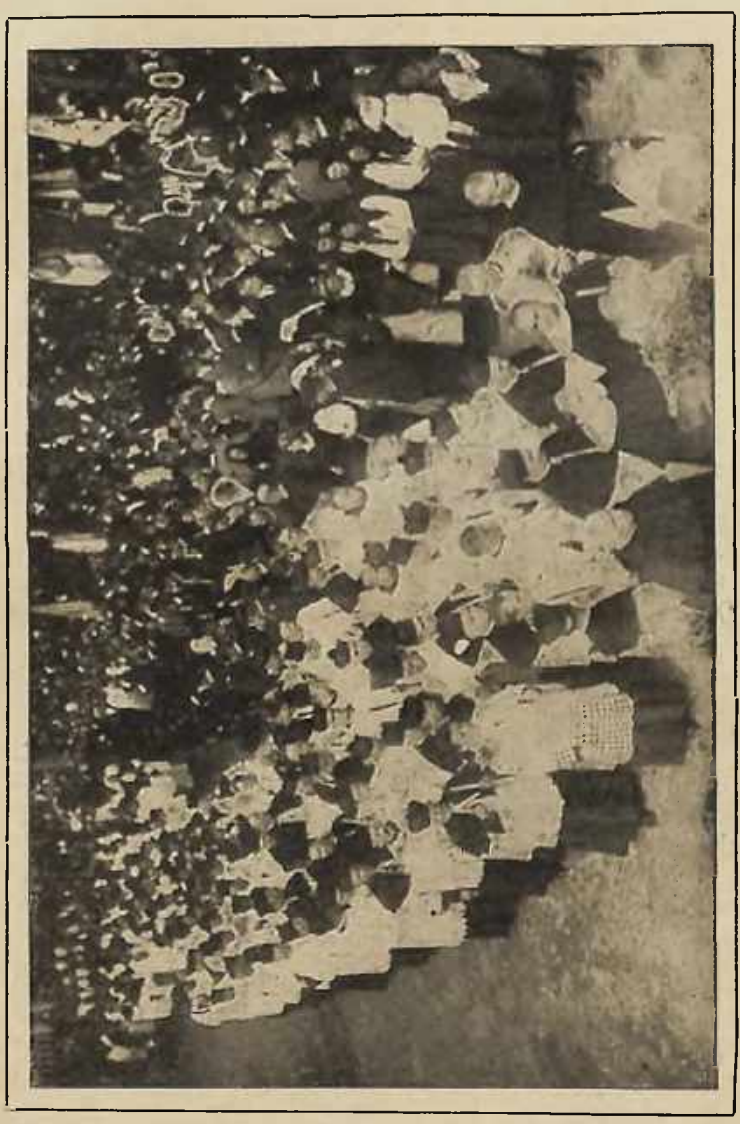

Kněžstvo v průvodu na Velehradě.

umný ať pochopí! Kristus však ne tak, nýbrž těžké pozvédá z dola nahoru, vírou a mocí Boží učí člověka. Neboť, jsa tvůrcem veškerenstva, stvořil člověka uprostřed mezi anděly a zvířaty, řečí a rozumem odloučiv jej od zvířete, hněvem a žádostivostí od andělů. Ke

které z obou krajností se člověk blíží, tou se účastní víc výšin nebo nížin."

I otázali se ho dále: „Kterak slavíte Boha, kterýž jest jediný, v třech? Pověz, víš-li. Nazýváte jej Otcem, Synem a Duchem. Když tak o Bohu mluvíte, tedy mu dejte i ženu, ať se z toho naplodí mnoho bohů." Filosof jim odpověděl: „Nemluvte takových nestoudných rouhání. My isme se zajisté naučili oslavovati Trojici od proroků a Otců a učitelů, Otce i Slovo i Ducha, tři osoby v jedné bytosti. Slovo pak se vtělilo v Panně, a narodilo se pro naše spasení, jak svědčí i váš prorok Mohamed (v koránu, sura 19. 17), napsav takto: Poslali jsme ducha našeho k panně, přejíce si, aby porodila. Odtud já vám předkládám důkaz o Trojici."

Tím poražení, obrátili se k jiným námitkám: „Když věc se má tak, jak pravíš, hosti, a je-li Kristus vaším Bohem, proč nečiníte, jak velí? Neboť psáno jest v knihách evangelních: Modlete se za nepřátele a dobře čiňte těm, kdo vás nenávidí a pronásledují, a tvář nastavte těm, kdo vás bijí. (Luk. VI. 27—29; Mat. V. 44). Vy však se tím neřídíte, ale brousíte válečnou zbraň na ty, kdo vám tak činí." Filosof nato odpověděl: „Když jsou dvě přikázání v zákoně, kdo vyhovuje plně zákonu, kdo jedno zachovává či ten kdo obě?" Odvětili mu: „Ten, kdo obě." Filosof děl: „Bůh řekl: Modlete se za ty, kdo vás tupí (Luk. VI. 28); jinde opět řekl: Větší lásky, než tato, nikdo nemůže ukázati v tomto životě, než aby dal duši svou za jiné. (Jan XV. 13). My pak bojujeme za jiné, aby s tělesným zajatstvím také duše jejich nebyla jata."

Saraceni opět namítali: „Kristus dal daň za sebe i za jiné, proč tedy vy nečiníte podle jeho skutků? A když již se tedy sami bráníte, proč aspoň nedáváte daň tak velikému a mocnému národu ismaelskému za své bratry a za jiné? Žádáme málo, toliko po jednom zlatém, a pokud svět světem bude, zachováme mír mezi sebou, jako nikdo jiný." Filosof se jich otázal: „Jestliže kdo chtě jíti za svým učitelem a kráčeti v týchž šlépějích, v nichž jde i on, někdo druhý pak se s ním potká a odvrací jej, jest to přítel jeho či nepřítel?" Oni řekli: „Nepřítel." Filosof ptal se dále: „Když Kristus dal onu daň, jaké bylo tehdy království, ismaelské či římské?" Oni nato: „Římské." „Proto se nesluší," vece filosof, „abyste nám co vyčítali, ježto všichni platíme daň Římanům."

Potom kladli mu i jiné mnohé otázky a zkoušeli jej ze všech oborů vědních, které sami znali. Ale pověděl jim vše, takže i v tom je překonal. I divili se, čím to, že všechno to ví. A tu Konstantin jim to vysvětlil oním podobenstvím, které jsme uvedli shora, o muži, vychloubajícím se měšcem se smrdutou vodou mořskou. Arabi museli mlčky přisvědčiti, když jim řekl, že všechny vědy a všechna umění přejali od Řeků.

Aby přece vzbudili jeho podiv, jali se mu ukazovati zahradu, nikým nesázenou, jež občas vyrůstala ze země, a když Konstantin jim vysvětlil, jak se to děje, opět mu ukazovali všechno bohatství, paláce zdobené zlatem a stříbrem, drahokamy a perlami, pravíce:

„Viz, filosofe, jaký to úžasný div. Veliká je síla a bohatství Amerumna,[1] vládce Saracenů!" On na to: „Tomu se nedivme. Bohu buď sláva a chvála, který vše to stvořil a dal lidem na útěchu. Neboť jemu vše to patří, a ne jinému."

Nakonec přemohla muslimany vrozená zloba, i dali mu jedu do nápoje. Ale milostivý Bůh, který řekl: I jestliže by co jedovatého pili, neuškodí jim (Mar. XVI. 18), ochránil jej a přivedl zdráva zpět do jeho vlasti.

Církevní otázka na Rusi

O. Glěb Verchovskij

Sjednocení církve nedovrší nebo aspoň neupevní se bez proliti mučednické krve. To je tajemná podmínka každé katolické misie a tato podmínka našeho apoštolování na východě musí býti splněna, jinak spásonosná milost na poli tom nerozkvete.

S naší strany je tedy ke sjednocení třeba pravdy, spravedlnosti, víry, modlitby, lásky, obětavosti.

IV.

Křesťanský západ uvykl si pokládati Rus za nepřístupnou katolickému apoštolování, takže, mluví-li se o obrácení východu, myslí se obyčejně na církve v Malé Asii a na Balkáně, Rusko pak nechává se stranou, Rusko je zvláštní svět, o kterém buď mluvíme s údivem nebo s postrachem. Katolický západ je velmi málo obeznámen nejen s náboženským veřejným životem, nýbrž i s jeho dějinami a zeměpisem. Pravda, všichni dobře znají, že je Rusko krajem, kde všichni pijí vodku, čaj ze samovaru, kde jsou rozkolníci, mužíci a mnoho medvědů. Zkušenější dodávají, že na Rusi uměji dobře nadávati a že je tam dobrý tabák. Naši západní bratří přímo užasli, když přišli na Rus a viděli železné dráhy, komport, elektriku, uhlazenou zdvořilost, francouzskou řeč v salonech — — a zarážející bohatství a nádheru katedrál. Nicméně byla Rus neznámou, zahalenou mystickým mrakem, pod divnou hypnosou na pospas nemilosrdnému režimu. Ten mrak jako černá chmura stál po staletí nad neznámým krajem a zakrýval šestou část světa před paprsky slunka pravdy. Nyní, kdy dobrodušný a směšný „ruský čert" proměnil se ve strašného ďábla světové sociální revoluce, kdy na moskevském Kremplu ve středu všeruských svatyň a starobylých, tajemných katedrál místo mocného zástupce byzantského cesaro-papeže usedl Lenin, Rusko je hrozným. Ba, někde již říkají, že není Ruska.

Nikoliv, Rusko je a to strašné Rusko! Strašné, ale ne pro nás

[1] Jménem Amerumnés označovali Byzantinci saracenského kalifa, sídlícího v Samaře (Bagdadu.)

s vámi, čtenáři! „Facta habitatio daemoniorum et custodia omnis spiritus immundi" (Apokalipse 18, 2.), nám strašnou není. Je strašnou „regibus terrae, qui cum illa fornicati sunt, tuum mercatoribus terae, qui divitas facti sunt de virtute deliciarum eius. (Zjevení sv. Jana.) My jsme viděli, jak se zdvihl a protrhal černý mrak, který je zahaloval před námi, a jak dokonal Hospodin svůj spravedlivý soud nad těmi, kteří je skrývali před naším sluncem. Nyní je „ad tempus tradita satanae, in interi tum carnis, ut spiritus salvus sit". Hospodin nekáže, aby zahubil, nýbrž, aby spasil. A kým chce spasiti? Naší láskou a pravdou.

Strádání, jaká snáší ruský národ, nerovnají se daleko tíži hříchů, toť Boží navštívení na spasení, očištění a osvícení národní duše. Rus, jež uměla během dvou věků nahánětí strachu, samovládou svých carů, a Rus, jež v domnělé agonii zachvívá osnovami světového řádu, toť církevní východ. Nyní je v prostředí apokalyptického momentu, jaký prožívá svět.

Ruská církev, jež vytvořila náboženskou politickou ideu samoděržaví, jež vychovala dobrého ruského „medvěda" a bezohledné komunistické zvíře, je největší a nejsilnější ze všech církví východních; ona několik desítekkráte převyšuje všecky ostatní církve východní, jak počtem, tak rozlohou. Je bohatá intelektuálnými silami, srdci horlivě hledajícími pravdu Boží, umem, žijícím kosmickým ideálem, masami nadšeně věřících duší, hledajících věčného spasení a pohnutek zbožnosti. Ačkoliv je církví národní, přece její zájmy sahají daleko za hranice národního obzoru.

Ruský národ vědomě i nevědomě věří ve svoje světové poslání, i to, co se tam nyní děje, pokládá za jeden projev této víry.

Egoistické národní ideje ruský národ v sobě nenosí a nerozumí jí. Příčinu toho třeba hledati v jeho mnohověké souverenosti a v tom, že jest složen z celého konglomerátu plemen a národů, jež v dávných dobách se mu podrobili a slili se s ním k vybudování společné náboženskonárodní kultury. Ruská církev je matkou a zároveň plodem ruské duše, a jako tato, je plná neslučitelných krajností a protiv.

Rus je církevní východ a církevní východ je Rus. Ruská církev a jí vytvořená říše, toť zosobněné „bojující a vítězící schisma". Bude-li schisma tam přemoženo, bude přemoženo všude, neboť ruská církev dle všeobecného mínění má velikou autoritu u všech východních disidentův a její rozhodnutí bude míti veliké následky.

Ruská otázka v katolictví je otázkou církevního východu a teprve tehdy, kdy nám revoluce otevřela dveře na Rus, stojí před církví v celém svém rozsahu.

Za nynějších okolností budí všeobecný zájem, a v ní musejí se soustřediti všecky intelektuální síly katolicismu, jako v otázce světové. Jako ruská revoluce má nepopiratelně světový význam svým vlivem a svými následky, tak i navrácení ruského národa do církve má nemenší význam.

Či možno nový tento úkol církve, jenž na ni čeká, porovnati s ji-

ným v exotických krajích, třeba s obrácením Hotentotů. Všecky síly církve museji býti vrženy na tu novou a tak dlouho očekávanou frontu. Vrhnouti tam všecky síly, neznamená ještě zvítěziti

Studentstvo před Stojanovem.

— nesmíme se klamati, že volnost propagandy nám všecko nahradí — my jsme viděli již tu svobodu na blízkém východě.

Stydno je i bolestno, ale přece třeba to přiznati, že v západním katolickém kleru je tendence, aby na Rusi, třeba jenom částečně a v míře možnosti navázána byla latinská církevní kultura. Před-

stavitely takové tendence jsou z části političtí nepřátelé Rusi, z části nepřátelé východního obřadu; úzcí šovinisti latinství a z části, a to povětšině lidé neuvědomělí s úmysly nejlepšími. Ovšem je jasno, že s nepřáteli Rusi zde nepolemisujeme — pro ně není místa na areně ruského apoštolování, na ně jenom poukážeme své přátele. S nepřáteli východního obřadu již jsme bojovali a budeme s nimi bojovati dále. Pro neuvědomělé, kteří nechtě mohou býti pod vlivem jedněch nebo druhých, píšeme toto s úmyslem, osvětliti otázku podle svých slabých sil.

Vystupujíce proti těm, kteří se nazývají katolíky, píšeme jako představitelé katolicismu a zároveň Rusi. V žití církve nastoupil okamžik, kdy všecka neporozumění Ruska ustoupiti musejí jako pobloudení. Rozumí se, že není naším úkolem je odsunovati, odsune je svatá Stolice, a my máme jenom smělost věřiti, dokud nám nedokáží opaku, že bráníme jejích zájmů, její ideologie.

Myslíme, že nikdo nebude popírati, že apoštol musí znáti a milovati ty, jež jde osvěcovati. K úspěchu jeho práce je to nutné. Neméně jasné je, že, čím méně je předmět jeho apoštolování primitivní, tím je ten závazek vážnější. Vypravuje se k divochům, bude aspoň hleděti poznati je, jich jazyk, víru, základní city jich života a nějaké ostražitosti, aby nebyl sněden bezúčelně, t. j., non in odium fidei.

Zcela jinak tomu ale s národy již křesťanskými a kulturními. Tu nám ovšem nehrozí bezprostřední nebezpečí, že nás sní, hrozí nám ale něco horšího, totiž, že nám neporozumějí a že s nepořízenou vrátíme se domů.

Apoštol nemůže býti cizím k ideálům toho národa, k němuž jde, jemu je málo milovati jenom nesmrtelné duše, ale pro ně povinen je milovati, a dobře rozuměti některé časové okolnosti nějakým způsobem svázané s půdou, na které ty duše vyrostly. Tomu dobře rozumějí staří misionáři. S Rusi sňata pečeť uzavření, ale není s ní sňata pečeť neporozumění. Všichni, kteří touží tam pracovati, musejí obírati se jejím poznáním. Apoštol Rusi musí znáti a milovati kulturu ruskou. V těchto statích často jsme užívali toho slova kultura v jejích nejrozmanitějších významech. A nyní tušíme, jak se našich čtenářů zmocňuje dobře míněná nelibost, že užíváme toho slova také o Rusku. Vidí v nás již potřeštěného nacionalistu. Rus a kultura! — Vy se mýlíte, to jsou dvě naprosto se vylučující metafysické pojmy! Vy žertujete — ruská kultura?? Kultura v kraji nevolnictví? V kraji, kde je 60 procent negramotných, kde pijí vodku, kde jsou mužíci, kozáci, kde bílí medvědi chodí po ulicích Sebastopolu? Kultura u národa, jenž nemá ni kapky vlastenectví, jenž prodal své spojence, opustil frontu, jenž se bratříčkuje s Němci, sám zničil své hospodářství, potřísnil své ruce krví své inteligence, a nyní, umíraje z hladu, trpí vládu sovětů, které nemůže svrhnouti, a konečně, nechce platiti svých dluhů! Toť jsou nejsurovější barbaři, ke kterým třeba jíti s křížem a holí jako k Papuánům! Čtenář již chce hoditi naši knížku pod stůl, a s námi se

dáti do sporu, ale my prosíme jenom o minutku trpělivosti, neboť bude vás přece zajímati, jak se dostaneme ze svého trudného postavení.

Proč pokládáme všichni Angličany za kulturní národ? Protože je tam textilní průmysl, parlament a silné lodstvo? Spíše proto, že mají Shakespeara, Byrona, Tomáše Moora, Gensbora, Wentslera, Bardelay, Oskara Wilde, Newtona, Darwina, Stuard Mila, Bauklea a jiné.

Rusové mají Puškina, Lermontova, Gogola, Turgeněva, Tolstoje, Dostojevského, Merežkovského, a jiné. Máme Mendelejeva, Lobačevského, Menčikova, Pavlova, Veselovského, Solovjeva, Loského, Vinogradova a jiné. Všichni jsou dobře známi vašim akademiím. Máme umělce: Levického, Borovikovského, Kiprenského, Felotova, Repina, Serova, Levitona, Somova, Jakovleva a druhé.

Máme skladatele: Hlinku, Čajkovského, Rimského-Korsakova, Ljadova, Skyjabina, Glazunova a jiných bez počtu... Nomenclator Theologiae russicae o. A. Palmieriho ukazuje nám bohatství bohoslovecké literatury.

Možná, že vy toho všeho neznáte! Ale to není naší vinou. Či setkali jste se s těmito jmény na vašich vyšších školách v literatuře? Naše střední a vyšší škola neskrývala před námi vašich zázraků, a my je známe neméně než své!

Zdá se, že my slovem kultura nerozumíme to, co přijato, ne vysoké procento gramotnosti, ne vyšší procento spokojených a uhlazených buržoů, ne Zweikindersystem a ani parlamentarismus. Připustíte, že parlamentarismus aspoň patří více k civilisaci nežli ke kultuře. My kulturou označujeme deposit tvořivosti jistého národa, vycházející z hranic úzkého nacionálního stavu. A poněvadž to u ruského národa jest, jest on národ kulturní. A poněvadž vaši učenci přiznávají, že ruská literatura je světová, že ruští učenci mají ne malou zásluhu o světovou vědu, že ruské malířství není horší druhých, že ruská hudba je velkolepá, že ruský carský balet je první na světě... tedy stat thesis.

Může býti, že nyní nás budou podezřívati z bolševismu, a my řekneme, že ruský člověk je ve všem bolševik, t. j. maximalista, on je maximalistou v svatosti i zlosti, ve velkomyslnosti i zuřivosti, ve víře i bezvěří, i v katolictví je maximalistou. Minimalistou je jenom v jedné věci, ale toho mu žádný nezazlí, totiž v buržouství, v prázdném, materialistickém, filisterském živobytí.

Na Rusi nebylo po celá staletí parlamentarismu, ale dovolte nám aspoň sub specie aeternitatis pochybovati o absolutní potřebě tohoto ústavu. Ale chcete-li, jest u ruského národa socialismus, řekli bychom dernier cri, je ovšem trochu nepodařený, ale i tím není vinen ruský národ, nýbrž vinen sám socialismus, který, jsa utopií, zatoužil uskutečniti se v životě.

Ostatně my nejméně jsme nakloněni k tomu, abychom na tom trvali, že ruská kultura je nejlepší, anebo že jest bez nedostatku. Bože, chraň, to by nebylo dost objektivním. Naopak, my dobře

chápeme její nedostatky, i to, že v některých odvětvích života jí není, a to dle našeho mínění třeba připisovati náboženským příčinám. Ruská kultura je faktem, ale faktem dosti záhadným. Ona vyrostla z byzantského církevnictví na slovansko-finsko-tatarské půdě a během osmi věkův úzkostlivě uzavírala se všemu závanu latinského ducha jako bludařského a ďábelského. Před 200 lety podrobila se násilnému a bolestnému štípení toho ducha, jež provedl největší z ruských bolševiků, car — obnovitel. Plody tisíciletého evropského pokroku podivuhodně ujaly se na dlouho isolované půdě a brzy rozkvetly pyšným květem. Ale ani stará moskevština nezůstala svou, ani nový evropeismus svým, ony se spojily, ale neslily, a z nich povstalo cosi třetího, celkem originálního, ale také universálního, celistvého v sobě, ale přece s dvojím lícem.

K úplnému pochopení toho můžeme poslati čtenáře do ruské literatury, k těm nesčetným, opravdu vážným a učeným autorům, kteří zabývali se vychováním Rusi, my ale pro nedostatek času a místa budeme se zabývati předměty, které jenom nahodile mohou nám ozřejmiti ruskou kulturu, protože jsou s ní v blízkém, ba bezprostředním spojení.

Již nahoře jsme se zmínili, že ruská duše je plna nesmiřitelných odporů.

Ruskou duší rozumíme ve většině případů ne jednotlivou nesmrtelnou duši, nýbrž smrtelnou duši národa, to jest individuální duši in abstracto, jako klasický výraz nacionálního ducha. Někdy i individuální ruská duše může býti subjektem těch protiv, neboť právě nejvíce typická duše aktuálně a každá potenciálně je malou Rusí, jako duše Francouze je malou Francií. Považujeme za potřebné, podotknouti, že kolektivní duši pokládáme za smrtelnou u porovnání se specifickou nesmrtelností individuální duše. Ale a priori nepokládáme nemožným její trvání secundum quid věčnosti jako nějakého accidenta blaženého bytí vítězné církve, a tak nesmrtelnou ji jmenujeme v tom významu, jako nazývají nesmrtelným lidského genia.

Třebas stavají se naši přátelé, aby oddělili ruskou duši od Ruska, přece tomu tak vskutku není — suverénní ruský národ a utvořená jím Rus je jedno a totéž.

Ovšem, nynější sovdepia a ruský národ není jedno a totéž — nyní ruský národ není suverénní, suverénní je toliko kapka mezinárodních avanturistů, kteří šalbou a podlou demagogií dostali vlast do svých rukou a stáhli na svou stranu všecky provinilé prvky a nelidským, ďábelsky-systematickým terorem udržují se proti vůli národa, který ztratil hlavu ve svém katastrofálním neštěstí. Sovdepia to není Rus. Pravdivá Rus se skryla, ale je živa. Je vystěhována do ciziny, je v duších tisíců inteligentů, donucených hladem, chladem a terorem pracovati v sovětských úřadech, ona je v pozbavené občanského práva ruské církvi, je v tom ustrašeném, zatemnělém prostém lidu, jenž krvavými slzami oplakává svou lehkověrnost k agitátorům a hořce se kaje ze svých hříchů.

Sovdepia je Rusí jen na tolik, na kolik jsou Lenin, Trocký, Zinověv a ostatní ruskými inteligenty, na kolik ruský lid, porobený jejich zvěrským režimem je pokorným nástrojem jejich nerozumné idee, která na neštěstí našla si tam půdu v bezmezném idealismu jedněch, v trestuhodné bezzásadnosti druhých a v pasivnosti třetích. Ale přece formaliter to není Rus. To je strašná maska na ni hozená — tvář šelmy, která se jí zmocnila. — Staří známí to neuznávají, oni praví, že Rus vždy takovou byla, že nynější obličej je její skutečný obličej a to dřívější že bylo maskou.

A strašná zvířecí maškara přirůstá jí již ke kůži jako kůže kentaura a Rus — sovdepia v zoufalství divokého bolu, ač toho nechce přiznati, tančí dále svůj bakchanální tanec, podněcovaný rozžhaveným železem katů — čekistů, a nuzným podílem pokrmu, který je podáván jen těm, jenž mají znak zvířete. I z úst ruské inteligence, s počátku dlouho se vzpírající, ale potom násilím a hladem donucené spolupracovati s bolševiky v jejich úřadech a nyní žádné pomoci od lidu nečekající, nezřídka slyšeti slova pochybné hrdosti: náš čert je starší.

Nevidouce před sebou žádného úsvitu, přivedení do zoufalství, lidé počínají pociťovati chorobnou spokojenost, že jejich rodný ruský čert působí tolik klopoty veškerému světu, že s ním nedovede zápolití ani jeden cizorodý kapitalistický. Ač čert, přece je ruský, domácí. Lidé se radují z vítězství červeného vojska a z protirevoluce přecházejí ke komunismu. Zvrácený patriotismus — strašný symptom, že maska přirůstá. Ale ruská duše zvítězí, maska odpadne! Celý národ nemůže zahynouti sebevraždou.

Co nyní se děje pro dívnou pasivnost ruského národa, možno v jistém vzhledu nazvati kolektivnou vůlí k sebevraždě. Ovšem jenom v jistém vzhledu. Bytost obdařená svobodnou vůlí, může jíti proti přírodě a zbaviti se života, ale přírodní kolektiv, jako takový, nemá té svobody a může jíti proti přírodě jenom do určité hranice pod bičem osobnosti. Ovšem zbavený své podstatné formy, která jej činí dokonalou společností, kolektiv řídí se jenom instinktem, nebo jeho rozum a vůle může se realisovati toliko v konkretní osobnosti, ke které bývá nezměněně pasivním. Když v daný okamžik určitá osobnost jeví se ke kolektivu absolutně aktivní, zosobujíc iuxta ius naturae jeho vůli k životu, ta osobnost stává se zákonitou mocí, potvrzenou Bohem, jenž dává jí plnou moc a přechodný moment jejího uznání kolektivem je toliko causa coeficiens, conditio sine qua non a signum sensibile sanctionis divinae. Nyní není na Rusi takové osobnosti přiměřené okolnostem, tam je kolektiv rozštěpený na dva a oba nepříčetné: jeden v protipřirozené činnosti, druhý v chorobné pasivnosti. Ale to jen proto, že národ nedošel ještě ke své konečné mezi, kdy stichijnou silou probudí se v něm zvířecí pud sebeobrany, pomine rozdrobení a z masy povstane osobnost, jež zosobní jeho tvůrčí vůli k žití a budování.

Která je tedy pravá Rus? Snad ne ta, sedící na tmavorudé bestii? I ona, i ne ona zároveň. Tam ta — Rus konkretní, poli-

tická, subjekt mezinárodního práva, veliká říše, zaujímající větší část Asie a Evropy. Pobloudilá — je jenom jednou stranou těchto základních protiv. —

Ruská samovláda je náboženskou ideou, kterou zanechala dědictvím Moskvě umírající Byzanc. Nadpřirozená víra v ni jako dělný princip, zabezpečující mír a svobodu, učinila ruskou duši nadmíru zženštilou... Zprostivši ji vší morální odpovědnosti za své politické bytí, samoděržava ponechala té duši úplnou svobodu ponoření se v samu sebe, a odtud ona v sobě chová bouřlivý individualismus a anarchickou lásku k svobodě s nekonečně rozpínavou podidajností a způsobilostí ohýbati se bez hranic. Dalo by se očekávati, že národ, který svým časem utvořil tak silnou vládu s tak silným státním aparátem, je neobyčejně činným. Tak ale všecka jeho činnost unikla, přešla v samoděržaví, které jako upír vyssálo ji z národní duše. Za to stalo se jí samoděržaví jakýmsi samostatným bytím organično svázaným, ale zároveň přece ostře se lišícím od ruské duše. Vssávši v sebe její mužnost, žilo do posledního dne pro kletou zženštilost temnorudého zvířete, na jehož hřbetě seděla.

Náboženská lež samoděržaví je základní lží schismatu, jaká je hlavní příčinou ruského protiřečí. Máti ruské duše, řecko-ruská církev, kdysi ještě za své mladosti zradila Krista a stala se ženou césara, stala se jedním tělem se svojím synem (cum sua prole) a tímto krvosmilstvím zohyzdila svou apoštolskou svatost. Církev, jež zradila katolickou jednotu, ztrácí svou podstatnou formu, živou duši, a utváří si její rusogát v nepřirozeném svazku s državou, jejíž hlavu prohlašuje pozemským bohem, svým ženichem. Shora jsme pravili, že ruská církev je matkou a původem ruské duše. Ona vytvořila a sformulovala tu duši, její temné i jasné stránky. Ruská duše vřele miluje svou máteř a zároveň stydí se za její nestoudné žití. V lásce zrodila druhou tvářnost své máteři — pokáním usmířenou, prozářenou — Svatou Rus.

Tři sta let tomu, co ještě naivní duše ruská divně prohlédla — před ní mihla se strašná podoba antikrista, se kterým byla její máť spojena. Antikrist — posvěcené samoděržaví, „pomazaný Páně". Od té chvíle šla ruská duše na pout, hledati Krista a jeho nevěsty, ruská duše nemá tu místa trvalého, nýbrž hledá budoucího. V tom je její veliká vnitřní tragedie. Zbavena politického žití, jímž zabývá se antikrist, oddala se úplně tomu hledání, a na té pouti, v té muce hledání zrodil se v ní nový světlý obraz rodné církve, „církve neviditelného města", ona hledá to město, hledá Krista-Pravdu. Tak daleko odešla od té, co seděla na bestii, mezi nimi taková propast, že možno říci, že ony již nejsou jedna a táž.

Ač vzhledem ke tvůrci všecko stvoření je ženské, přece zvláštním způsobem ženskou je lidská duše. Z ženských nejvýše ženskou je ruská duše; se zavázanýma očima hledá svého ženicha nebeského, a v tom náruživém hledání rozvila se a vyrostla ruská

kultura. Nyní Nebeský ženich svrhnul bludného svatokrádce a velikými, všeobecnými pohromami očišťuje ruskou duši, aby nakonec našla ho ve své rodné církvi, prozářené a sloučené v katolické jednotě.

Rakev arcibiskupa dra Stojana před Stojanovem.

Každý národ má své hoře, má svůj kříž. Hoře to obyčejně spočívá ve ztrátě samostatnosti nebo v porobě nebo ve vnitřních, nábožensko-politických nehodách. Hoře ruské duše bylo, jak jsme viděli, zcela jiného druhu, bylo eschatologické. Všecky zájmy rus-

ké duše „hledající města" soustřeďují se v oblasti metafysických předmětů. Mnozí myslí, že ruská duše běsní z bujnosti, co jí vlastně chybí?

Z bujnosti, jak z bujnosti, ale v každém případě ne z nedostatku sil! Prosta od světových klopot, šla hlouběji do sebe v naprostý psychologismus. Nebezpečné to zaměstnání, řeknou, tak bolševici prohloubili revoluci, až zůstala jenom díra! Nepřeme se, věc nebezpečná, ale hlavní věc záleží v tom, že ruská duše je způsobilá k vyčerpávající a až do nedílnosti dovodící analysi, a také způsobilá k závratné, vše objímající syntesi.

Eschatologie její — není jen domácí, nýbrž světová. Uvedená v ruch eschatologickým bolem ruská mysl zašla do všelidského, a to dvojím směrem: nábožensko-národním a atheisticko-kosmopolitickým. Oba směry zavánějí eschatologií, neboť oba hledají „města". Prvý připisuje Rusku zvláštní světové poslání božské, neboť ruské pravoslaví má říci světu poslední slovo. Druhý, ruský osvobodítelský ruch, přikládá Rusku poslání ve světové revoluci. Jak vidíme, hledatelé „města" zašli daleko. Prvnější nevyprostili se ještě ze zakletí schismatu, z uzavřeného kola, ruského náboženského protiřečí (protiv). — Druzí naplili na vše, vyšli a hledí své „město" vybudovati na zemi samé.

Zdá se, že oboji směr má hráti svou úlohu v lidském žití, a to tím více, že druhý už hraje, a první ještě dohraje v oslepitelné nebývalé synthesi ruské duše s katolickou pravdou.

Dříve než přejdeme k analyse ruského náboženství, třeba se nám ještě zastaviti u jednoho významného zjevu ruského života, ruské inteligence. Pojem, ruská inteligence, dělí se na dvě části, z nichž prvou nazveme fenomenem ruské civilisace a druhou fenomenem ruské literatury ve vlastním smyslu, nebo ruské duše. První, toť inteligence v širokém vulgárním smyslu slova. K ní přísluší více nebo méně vzdělaní lidé, kteří se tím liší od prostého davu. V staroreżimé Rusi příslušnost k této obsáhlé sociální třídě nesloučovala se vždy s rodem, ale skoro vždy s faktickým privilegovaným stavem, který vždy pojal se s pojmem vzdělanosti aspoň prostřední. V tom významu — počínajíc od vyšší vládnoucí aristokracie a končíc každým, kdo osobně vymanil se ze selských kruhů — je všecko inteligence. Ale druhé, ve vlastním významu specifické pojetí ruské inteligence je nadtřídní. V tom významu na Rusi nazývají inteligencí toliko lidstvo myslitelů vysoké duševní kultury.

Tento druh leží, jak řečeno, v oblasti nadsociální a je to spíše ne třída společnosti, nýbrž třída lidí. Ač příslušnost její do vyšších tříd společnosti dle rodu nebo jmění nezřídka se přihází, přece z větší části této myslitelé náleží do chudších rodin šlechtických anebo vycházejí z lidu. Vyšší vojenská aristokracie náleží k této inteligenci jenom z menší části, více sem náleží aristokracie pozemková.

Inteligence v druhém významu, to jest ne jako třídy vládnoucí, nýbrž jako výběr ruské duše, toť pravá ruská aristokracie ducha.

To je elita ruské kultury, v níž jako v ohnisku soustřeďují se všecky přednosti i nedostatky ruské duše. To jest duše ruské duše.

Během doby více a více roste ve svém objemu a stává se kvasem masy. Větší procento negramotnosti na Rusi není výčitkou nekulturnosti ruského lidu, neboť největší část nejinteligentnějších představitelů inteligence je těsně svázána svým původem s lidem, jenž nepřestává doplňovati její řady. Bylo by nesmyslem připustiti mínění, že všecek lid změní se v inteligenci, ale potenciálně je každý prostý člověk inteligentní. My rádi a ochotně přijímáme pro Rusy jméno barbarů, ale jenom v tom smyslu, v jakém sv. Duch nazývá barbary Egypťany, „in exilii Israel de Egypto".

Ruská inteligence je nejen zjevem nadsociálním, nýbrž i nadnárodním. Po prvé je nadnationální v hranicích říše ruské vzhledem na množství jí obývajících národů, po druhé ve významu skutečně mezinárodním. V prvém případě patří k ní kromě Velkorusů rusínští Ukrajinci, Bělorusíni, Poláci, Němci, Gruzínci, Birmané a Židé a j., a s ohledem na tu příslušnost nazývají se ruskými. Oni rovněž hledají „město", ruská duše je prosáklá, stala se jejich duší — oni žijí a pohybují se její metafysikou. Oni jsou dětmi, nositely a buditeli ruské kultury. Vlastně, v mezinárodním významu je ona nadnacionální světovostí svých ideálů, svým vybraným kosmopolitismem; po druhé tím, že nosí v sobě nepopsatelné kouzlo pro kulturní cizozemce k ní se dostavší; oni snadno nadchnou se jejími ideály a nevědomky přijímají světový názor ruský. To je zvláštní půvab ruské kultury, vycházející z jejího nitra.

Ruská inteligence, par excellence, hledající „města", je velmi rozvětvená, neboť je mnoho konceptů toho „města" a drah k němu ještě více. Ona je kvintesencí ženskosti ruské duše, a tím se dá vysvětliti její půvab na mužské cizozemce. Jeví se v umění, vědě, v opoziční a revoluční společnosti, v náboženské a filosofické sféře i v nejjemnějším druhu vzdělání, i v tak zvané kontemplativní oblasti, v estetismu. A ve všem tom je nekonečně ženskou, bezmezně idealistickou, zbavenou vší všednosti, vzdálenou vší reální politiky. Ona svým bezohledným idealismem zničila ruskou říši — obdrževši neočekávaně do svých rukou vládu, ona nepochopila prosté skutečnosti, že umění vládnouti říší je hrubé, a že kabinetní idealismus bylo třeba odložiti na bok. Nyní je ve zkušebním ohni, učí se. Rus bude, a třeba by jí naši dávní přátelé nepomohli, a třebas by ji rozdělili mezi sebe jako kořist, pak brzy uzří vítězství pokořeného Řecka na Římem — ruská kultura otráví svým způsobem celý svět.

Rusko je kraj rafinované myšlenky. Rus je rozený myslitel. Inteligence je ponořená v řešení proklatých otázek, maří čas v jemné polemice a v analytických rozhovorech. To neznačí, že by ruská duše byla hovornou, ona je oddána voluptatibus intellectualibus, je to jakási hypertrophia ideologismi. V tom zračí se již výše zmíněný psychologismus a bezmezné zahloubání se v sebe. Dva neb tři sešedší se Rusové nemohou nemluviti „vysokých řečí", ne-

rozvinouti „proklatých otázek". Nezmýlíme se, řekneme-li, že pro většinu Rusů největším neštěstím a ztrátou je, nemožnost mluviti klidně z nedostatku nevyhnutelně nutného k tomu minima obecného pořádku a elementární sytosti, ač mnozí již tomu uvykli a mluví.

Pokládáme nezbytným ukázati také na některé črty ruské duše, co se týká patriotismu. Objasnění dojde to hojného v dříve řečeném. Přihodilo-li se vám setkati se ve své otčině s Rusem, tu mohli jste pozorovati, že takořka závazně a s potěšením tupí svou otčinu i vše domácí. Tento ruský „systém samoopluvánjá" stal se již příslovečným. Ale když vy začnete tupiti Rus, anebo s pohrdáním o ní se vyjadřovati, tu on projeví vám nelibost, neboť haniti Rus je jeho privilej a ne vaše. Možná, že se s vámi nedá do sporu, zvláště když sám bezprostředně na ni plval, ale bude hluboce uraženým a nazve vás idiotem, ničemu nerozumějícím. Přece ale smíří se s vámi v duši, neboť uznává, že porozuměti Rusku není tak snadno a zvláště cizozemci.

Rus má velmi rád, když někdo Rusko chválí, o ně se zajímá, ale sám ze skromnosti je tupí. Rus snaží se dle svých sil mluviti s cizozemcem jeho jazykem. V tom ohledu je velmi delikátním a nedopustí, abyste, třebas umíte rusky, namáhali se s ním ruským jazykem. Ale v hlubině své duše pohrdá cizozemcem a umí důkladně posouditi jeho národnostní a osobní nedostatky. Za svůj neobyčejný kosmopolitismus mstí se jizlivým sarkasmem, jehož pravdu nevycítí ani sám cizozemec. On nepřenáší na osobu své národnostní a politické nevraživosti, a velice se horší, dělají-li to druzí. Umí milovati a chápati až do krajnosti cizí kulturu, může neobyčejně hluboko chápati a osvojiti si cizí národní duši, umí podivným způsobem býti neruským, ale přece nikdy se neodnárodní.

Je Rus vlastencem? — Odpovíme kladně, ale s nějakou ohradou, hromadně vzato, není vlastencem, leda s řídkými výjimkami. Jeho vztah k otčině závisí od sociálního postavení a politického přesvědčení. Ale buď si kterákoliv haluz z mnohých ruských větví, je mu nade všecko drahocennou. I racionální pocit lásky k otčině probouzí se, jak jsme nahoře viděli, in casu contradictionis. Ale aby otčinu miloval prostě, tu by ji musil chváliti jako takovou hic et nunc a toho on nemůže pro svůj kriticismus. V církevních, vojenských, byrokratických a drobno měšťanských kruzích byl svého druhu oficielní državný patriotismus. Ale ruská inteligence tento zjev pokládala za nepěkný. Ona má svůj velmi hluboký, ale individuální patriotismus, ale hromadný, oficielně državný patriotismus je pro ni, „jež hledá města", nepochopitelným, neboť předpokládá schválení dané skutečnosti.

Příkladem ruského prohloubení a psychologismu může býti ruský román, jak v literatuře, tak v životě. Obyčejně je to nepřetržité mučení a rozrývání duší obou stran otázkami, „co je láska", a „miluju-li já"? Ruská žena jako inteligentka v ničem neustupuje muži, toliko psychologismus její je ještě hlubším a ještě více unavujícím. Třeba přiznati, že na Rusi je více inteligentních žen než mužů.

Ruská žena nejméně žije pro všední záležitosti rodiny a hospodářství, ona se dívá na ně sub specie aeternitatis a velmi ji to trápí, nedopřává-li se ji času k delices intellectuales.

Snad nám vytknou nedostatek objektivnosti a symbolismu za tu stať o ruské duši. Pokládáme za svoji povinnost prohlásiti, že jsme se dali do toho výkladu v plném vědomí. Jiným způsobem nebylo nám možno uvésti čtenáře k porozumění ruského národního ducha, nebo „vnitřního Ruska". V hypothese bylo by možno vyložiti filosofii ruské duše, opírajíc se o literární typy, o etnografii, dějiny, statistiku a jiné. Ale tu se předpokládá u čtenáře hluboká znalost ruské literatury, nebo nekonečné, nudné citáty — etnografie je trochu obšírná a sama v sobě dosti temná oblast, historická fakta nevyznačují se dostatečnou objektivností a mohou se upraviti pro i proti, a statistikou z pochopitelných příčin nemůžeme se vykázati a pochybujeme, že by ona mohla hráti rozhodující úlohu v té stránce.

Rusko zůstane i pro samé Rusy ve skutečnosti záhadou. Jeden z velikých ruských básníků v polovici 19. století praví:

„Umem Rusi nepochopíš, lokty obsahu jejího nezměříš, ona má v sobě cosi neobyčejného, v Rusko lze jenom věřit."

Servatis servandis jsou tyto verše pravdivy. Vskutku, ruský život veřejný i soukromý je plný nepochopitelných divů. Rusovi, nemajícímu absolutního bodu opěrného ve své ideologii, není žádného východu z toho neporozumění, není žádného klíče. Ty nešťastné duše, které našly sobě ten opěrný bod v materialistickém marxismu, oddaly se mu s veškerou vroucností své vrozené nábožnosti a své neobmezené upřímnosti.

Ony skutečně vyšly z toho „kruhu neporozumění", ony nevěří v Rusko, ale myslí, že je znají. Ale ta nevěra je nevěra zoufalství. Odtud oni nejsou Rusi, nýbrž vyvrhelové ruské duše, ač ji nosí v sobě obrácenu naopak. Klíč k porozumění ruské duše a k rozuzlení všech jejích protiv máme jedině my, katolíci. My jako majitelé absolutní objektivní pravdy víme dobře a nepochybně a priori, že příčina tohoto neduhu veřejné, jakož i individuální duše leží v náboženském poblouzení, v němž ona žije, ač bez své viny. Socialista vidí tu příčinu v hospodářství, my ji vidíme ve schismatu a nikterak se nemýlíme. Na možnou výčitku nacionalismu směle odpovídáme, že se za Rus a ruské jméno nestydíme, milujeme ji katolickou láskou a nepřejeme si ničeho více, než roznítiti touto láskou všecky naše rodáky a souvěrce, jimž milost a láska nejsvětějšího srdce Kristova diktuje snahu pracovati o osvícení ubohé ruské duše. Myslíme, že národ bez své viny tisíc let boudící není tak odpovědným za svoje přestupky před soudem Božím, jako národ apostat. Přirozené dary ruského národa bujně rozkvetou v milostivém katolickém životě, osvobozené od rozvratné nepravdy. Pro ruskou duši je katolicismus potřebným ke spasení, ale i ruská duše je potřebná katolické církvi, jako duše mladá, toužící po svatosti a poznání, plná síly k tvořivé účasti v božské eko-

nomii. Církev Kristova je kvasem, jenž má prokvasiti veškerý svět, a působnost národa, jenž tak horlivě prokvašuje svět zlobou svých bludů, bude pro něj působením Pavla.

Myslíme, že to dostatečně a objektivně objasňuje to, co jsme shora nazvali synthesou ruské duše s katolickou pravdou.

Z následující statě pozná čtenář, že my neidealisujeme ruské duše de praesenti. My se blížíme k jejímu nejsvětějšímu, k tomu, co nás nejvíce zajímá a čemu jsme zasvětili tento traktát, k jejímu náboženství. Půjdeme k ní ne se symbolickým zrcadlem, nýbrž s chirurgickou lancetou, a ozbrojivše se největší chladnokrevností, přistoupíme k vivisekci:

Ruská církev a ruské náboženství.

Tuto stať o ruském náboženství, kterou nerozumíme zbožnost, nýbrž vůbec činnost duše v jejím vztahu k Bohu, spojujeme s traktátem o ruské církvi. Činíme to ne proto, že tyto dvě věci se kryjí, nýbrž proto, že ruské náboženství je mimocírkevní a ruská církev mimonáboženská. Ruské náboženství je mimocírkevní v tom smyslu, že jednotlivá ruská duše je ve svém vztahu k Bohu a křesťanskému zjevení krajně individualistickou a nesklání se pod všeobecnou „regula credendi" své církve. Ruská církev pak je mimonáboženská pro ruskou duši v našem katolickém smyslu, to jest ve smyslu ztotožnění víry jednotlivce s vírou církve, kterou ona vykládá ex officio se závaznou autoritou pro všecky své členy. Svou živou autoritou nemá ruská církev žádného přístupu k ruské duši a nijak se s ní neztotožňuje v jejím intimním credu.

V druhém, širším významu ruská církev hraje důležitou úlohu v ruském náboženství, ale to je subjektivní vniknutí v individuální vědomí reálné církve, to jest církve „neviditelného města". S tou církví ruské positivní náboženství stýká se potud, že ve většině případů nemá možnosti táhnouti ohraničovací linie mezi náboženským vědomím a domácí církevností. — To je tak zvané ruské pravoslaví. Analism ruského náboženství počneme od jeho negativních zjevů, jmenovitě od ruského bezvěří. Ruský národ je všeobecně pověstný svou pobožností, čehož důkazem jsou nesčíslné velkolepé chrámy, velmi bohaté, četné kláštery, tisíce zázračných ikon Přečisté Děvy, atd., ale zároveň je v Rusku hojně rozšířená nevěra. Nevěřícími nazývají na Rusi ty, kteří neuznávají ničeho nadpřirozeného, materialistických monistů. Ty, co nevěří v osobního Boha a Bohem rozumějí cosi velmi rozplynulého a nejasného v rodě svého vlastního vědomí, Rusové nazývají prostě věřícími. Třeba Lev Tolstoj nazýval sám sebe věřícím a za takového pokládala jej všecka ruská veřejnost. Ale my zdržíme se u formální nevěry a ty, co sami sebe nazývají věřícími, zařadíme do níže následující analysy ruské víry.

Ruský, tak řečený teoretický atheismus je rozšířený hlavně mezi lidmi reálného a technického vzdělání, mezi přírodopisci, lékaři a socialisty, marxisty.

V lidu je ve svém středišti, tak zv. uvědomělého proletariátu.

přecpaného materialistickou propagandou sociálních demokratů. Tu se pokládá za první znak uvědomění. Ten materialismus má svůj začátek ve vlivu encyklopedistů na vyšší kruhy ruské veřejnosti za času Kateřiny II., která byla v přátelském dopisování

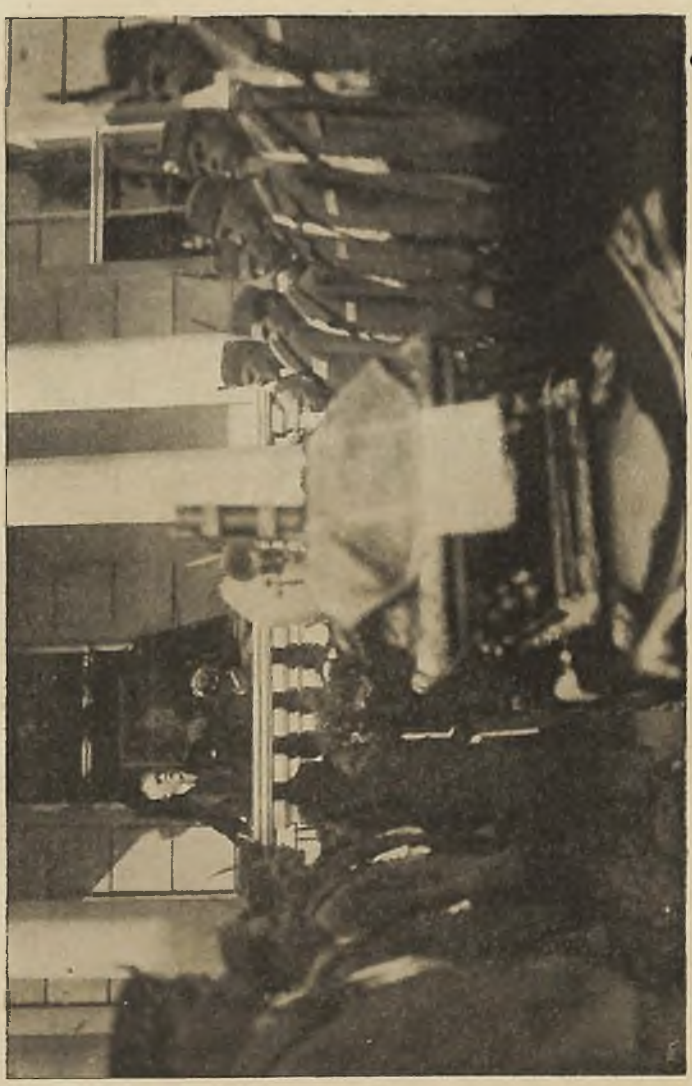

Dr. Hruban mluví se Stojanova.

s Voltairem. Následování jejího vznešeného příkladu zrodilo tak zvaný ruský voltairianismus, ke kterému brzy přidružil se vliv veliké revoluce a zednářstva. Po nezdaru vojensko-aristokratické revoluce 1824 (dekabristé), ideologie ruského osvoboditelského hnutí

je principielně atheistickou. Přenesen na intelektuální ruskou půdu marxism v konci upevňuje stanovisko atheismu v myšlení předních vrstev ruské veřejnosti. U přívrženců ruské revoluce „nihilen" je bojujícím.

Ruská individuální duše jako každá jiná je naturaliter christiana. Každý ruský atheista tak nebo jinak prožil kritický moment ztráty víry a přijetí materialistického dogmatu. V inteligentním prostředí jest druh zděděného atheismu, když rodiče nevěrci zvláště vychovávají v něm své děti. Ale ve skutečnosti nebylo to na Rusi tak jednoduché. Povětšině taková výchova byla zamlčováním před dětmi náboženské otázky a připomínala Emila J. J. Rousseaua. Ale úplně isolovati mladou duši nebylo možné. S počátku náboženský vliv čeledi, potom školy, kde bylo povinné vyučování náboženství. Dítě vrátilo se domů s probuzenou zvědavostí náboženskou lekcí, dotazovalo se rodičů a rodiče odpovídali, že to jsou všecko hlouposti, že pořádným člověkem možno býti i bez toho. Tu počíná se obyčejně těžké drama dětské duše, ale odporné vyučování náboženství, a celkem sama střední škola brzy vytiskla vínu a drama skončilo se v plné shodě s rodiči.

Nezděděný atheismus také vděčíme škole.

Mladá ruská duše příliš záhy se mučí metafysickými otázkami, na něž nemůže dostati uspokojivé odpovědi ani od katechety, ani od rodičů, kteří obyčejně kárají zvědavost a říkávají, že je třeba věřiti psanému a neptati se po objasnění. Konečně docházejí objasnění buď od některého z druhů, jenž už objevil Ameriku, anebo od vysoce váženého bratra akademika, kteří opatří ubožáka příslušnou literaturou. Ta krise zřídka přejde bez bolesti. Mladíku je velmi obtížno rozejíti se se svým náboženským, ač velmi nejasným ideálem, ale půvab positivního vědění povzbuzuje a materialismus přijímá se jako dogma. Velmi charakteristickým je, že teoretický atheismus nikdy nepovstává ve spojení s předmětem 6. přikázání Božího; to se vysvětluje tím, že mladíku nikdo neklade tečky nad i, že v té otázce a osvobození od svého náboženského svědomí nemusí hledati teoretického utvrzování bezbožectví.

Ruský atheismus různí se od západního tím, že není tak zlý. Ruský atheista chová se s dobrodušnou shovívavostí k „pobloudilému" bližnímu, dle možnosti pečuje o jeho obrácení, ale nikdy nezmásilňuje svobody, jsa velmi tolerantním. V životě jsou výjimkou sociální demokraté, sfanatisováni svými programy a disciplinou, kteří atheismus pokládají za nutný prostředek k dosažení cíle.

Tolerantnost ruského atheisty vysvětluje se velikou nejasností a rozplynulostí ruského „theismu". Na západě, kde tertium non datur, kde buď církev, anebo nic, kde k atheismu možno dojíti jenom odpadem — psychologie atheismu je jinou. Ruský atheista toho typu obyčejně velmi miluje Krista jako člověka, jako prvního socialistu, a ve sféře mravnosti upřeně pokládá se za křesťana.

Ruský atheismus teoreticky je velmi zajímavým také v jiném

ohledu. Mezi ruskými atheisty, především dřívějších pokolení, bylo velmi mnoho lidí hluboce morálních. Byli to lidé práce a povinnosti, nezaprodané cti, velicí altruisté, vzory manželské věrnosti a doslibné čistoty. Tu pohanskou čestnost vděčí svému negativnímu, ale pevnému světovému názoru, sloučenému se zvláštní askesí, sloužiti obecnému dobru.

Povětšině jsou to potomci tak zvaných vlastenců 60. a 70. let minulého století, znamenitě zastoupených v ruské literatuře. Jako potěšující zjev třeba připomenouti, že votum impoenitentiae finalis shledává se u nich velmi zřídka. Před smrtí často volají k sobě kněze a umírají křesťansky.

Skončivše zdogmatisovanou ruskou nevěrou, přejdeme k druhému typu, jejž v porovnání s předešlým nazveme atheismem praktickým. Jako první, doktrinálně zamítá jsoucnost Boží, ale v praxi přívrženci jeho postupují tak, jako by Bůh byl, to druzí, neuzásadňujíce dogmaticky svého popírání, svým chováním snaží se dokázati, že Boha není. Praktický atheism povstává v ruské duši z různých příčin — mezi nimiž na prvém místě je neschopnost pravoslavné církve uspokojiti duši, hledající božské pravdy, potom střední a vysoká škola. — Vliv německé filosofie, agnosticismu a skepticismu, bezbožecká literatura, budhism a theosofia, konečně strach Boží sankce u lidí nemorálných „in sexto et novo", kteří mají citlivé svědomí a hledají osvobození od jeho příkazů, ale pro svůj idealismus nemohou přijati materialistického monismu. Většinou jsou to pantheisté nebo přímo skeptici. Tyto povahy nemají té pevnosti a vlastního pokoje, který vyznačuje materialistu. Je to ostatně pochopitelno, neboť tam ti už našli a tito teprve hledají. Pro svůj vrozený idealismus ani nemohou se upokojiti, leda na krátkou dobu, materialistickým monismem. Neznají objektivní pravdy, a jejich subjektivní pravda, utvořená jimi samými, zřídka je upokojuje, a táhne je ustavičně k novému hledání, k novým obzorům. Ti atheisté ztráví celý život hledáním pravdy, přijímají jedno po druhém — často s nebezpečnou upřímností nejrůznější světové názory, se všemi logicky z nich vyplývajícími následky. Do toho počtu atheistů náleží většina ruské školní mládeže obého pohlaví, důstojníci, právníci, úředníci, vychovatelé a osoby svobodných profesí.

Tento typ nevěry je rozšířen mezi prostým lidem více než prvý. Vzniká stykem s analogickým typem vzdělanců a jako následek vlivu rozličných sekt, podrývajících autoritu pravoslavné církve. Tím způsobem i Rusové, velmi kulturní a drobní úředníci provinciální se středním vzděláním, více nebo méně bohatí a vzdělaní kupci, vesničané, většinou úplně negramotní, všichni dle svého vzdělání a rozvoje — všude doma v chatě při nekonečném pití čaje s přáteli, na ulici při setkání se známými, ve vagoně s nahodilými cestujícími, na samotě, polykajíce knížky náboženskо-mravního obsahu, anebo přímo o těch věcech hovoříce — horečně hledají jakési credo, jež by mohlo ukojiti jejich hlad po pravdě.

Oddání ducha tomuto nedostižitelnému, „jednomu potřebnému", je příčinou, že Rus všeobecně nemiluje a pohrdá prací nebo řemeslem, k němuž ho nutí život. S radostí naplil by na všecko, aby se mohl volněji oddati svému hledání. Odtud ta lhostejnost v hospodářství, nedbalost v domácích potřebách, zkrátka, to nestarání se o to, co není nezbytně nutné. Buržoasní cizozemci na stejné úrovni, přišedše do Ruska (velmi často, aby tam udělali štěstí), s počátku velmi se urážejí dívnou primitivností ruského zevnějšího života, a pokud jenom povrchně znají Rusy, nazývají je barbary. Později, když byli přítomni ruským rozhovorům a když se obeznámili s jejich zájmy, s literaturou, úplně prosáklou tím hledáním, cizozemci zamilují si Rusko, nebo, co se častěji děje — dospívají k přesvědčení, že Rusové jsou barbaři svého druhu, že se zabývají věcmi, které se jich bezprostředně netýkají, a opovrhují tím, na čem záleží každému obyčejnému člověku. Vpravdě, kdo jako na Rusi bylo by možným, aby dva lidé, nemající nic ve své chatě, co by jenom zdaleka mluvilo o komfortě, mohli se pohádati a býti smrtelnými nepřáteli proto, že se u nich objevily různé umělecké vkusy a různé náhledy o podstatě mystiky.

Ale my máme klíč k tomu zjevu. To je fanatism duše, zbavené dogmatu, ale zrozené k tomu, aby byla hluboce věřící. Na doplnění obrazu těchto atheistů třeba dodati, že u prostředně vzdělaných, polointeligentních lidí, a zvláště u mládeže, nevěra pokládala se až do poslední doby za zvláštní přednost. To nutilo lidi slabé víry schovávati se se svými náboženskými úkony, aby nebyli vysmíváni; ostatně ta móda ukončila se několik let před válkou.

Nyní můžeme přejíti k positivním zjevům ruského náboženství, to jest k ruské víře. Ty zjevy jsou positivními vzhledem k dříve popsaným, ale samy sebou s našeho stanoviska katolického, většinu těch zjevů možno nazvati positivní jen v přeneseném smyslu. Přistupujíce k nekatolickému náboženství, nesmíme zapomenouti, že by bylo nerozumným hledati pravou víru mimo naši církev, ač a priori není pochybnosti, že mezi materiálními schismatiky a heretiky, kde působí duch církve, možno se setkati s živou vírou veliké intensivnosti a někde i s hrdinnou ctností, ale vždycky s jakýmsi formálním nedostatkem. A posteriori může se ukázati, že v jednotlivých případech ta víra bude odpovídati našim požadavkům, a budeme ji musiti připisovati zvláštnímu účinkování milosrdné prozřetelnosti a Duchu sv., jenž „ubi vult, spirat".

Nahoře jsme pravili, že ruské positivní náboženství jest nerozlučno od subjektivního uvážení ruské církve v individuálním vědomí, a to jsme nazvali ruským pravoslavím. Jinými slovy: ruské positivní náboženství je ruským pravoslavím.

Katolický úkol sjednocení křesťanských církví

J. Calvet

Protože je jisté, že Duch sv. chce jednotu a k ní pracuje, pravím všem, kteří pociťují v duši své jeho přítomnost se sv. Pavlem: Nezarmucujte Ducha sv., jehož znak nosíte; dbejte jeho vnuknutí a kráčejte k jednotě, která jest jeho úkolem. A všem, kteří touží po tom cíli, ale ke skutku nemohou se rozhodnouti, protože pokládají ideál za nemožný, připomínám slova, kterými vyznáváme svou víru ve všemohoucnost Ducha sv.: Vyšli Ducha svatého a obnoví tvářnost země. Ano. Přes všecky překážky obnoví Duch sv. tvářnost země a jedenkráte přece, ovšem později, budeme-li chtíti, a jestli si toho zasloužíme, země spatří ten zázrak, dokonalou jednotu věřících a vlivem tohoto zázraku lásky, též bratrskou jednotu všech lidí.

III.

Hříchy proti jednotě; schisma (rozkol); protivení se jednotě.

Svatá Trojice stvořila nás k jednotě. Syn Boží, zakládaje církev, chtěl jednotu svých dítek. Duch svatý obdržel poslání, aby tuto viditelnou jednotu uskutečnil, a pracuje tajemně a úsilovně k tomu cíli. A jak odpověděli lidé na tyto úmysly Boží? Když se podíváme na křesťanský svět, tu naskytuje se nám smutné divadlo během století. Křesťanský svět odporoval vůli Boží, hřešil proti jednotě; a kde Bůh chtěl řád jednoty, nastrojil nepořádek, neshody a různice.

Křesťanské dějiny prvních čtyř století jsou dějiny nejprudších různic v učení církevním. A skoro se tomu nebudeme diviti. Církev učinila rychlé a zázračné pokroky; ustavila se, stanovila své učení a kázeň, a ve světě, který neznal, leč náboženství národní, ba i náboženství místní, postavila ideál nový, náboženství, spojující lidi, bratry i přes hranice kmenové a politické. Ký div, jestli místní partikularismus oživuje, dává si přednost a tarasí organisaci a sjednocení novými a novými vrtochy. Nejostřejší rozepře se vede přirozeně o osobu božského Zakladatele církve; arianismus, který učinil z Ježíše tvora vyšší podstaty, přece však jenom tvora a nikoliv Boha, rozšířil se jako nakažlivá nemoc po celém východním světě a hrozil zachvátiti církev v jejím základu. Otcové, shromáždění na sněmu nicejském, odstranili nebezpečí ariánské; ale učení, vyrostlá z arianismu nebo jemu podobná, neustávají, a v pátém století vidíme odtrhovati se od církve dvě silné větve: Nestoriány a Monofysity, kteří dosud trvají a kteří urvali jednotě, zamýšlené Kristem, Nestoriáni Persii a Monofysité Aethiopii. Toť první hřích proti jednotě, první bolestná roztržka, první roztržka, kterou viděl Ježíš ve svých úzkostech v zahradě, které na něm vyrazily krvavý pot.

Posud aspoň jednota světa křesťanského byla podporována jed-

notou říše římské, jejíž zřízení zdá se býti dílem prozřetelnosti Boží, protože poskytovalo vzrůstající církvi správní oblast a způsob správy. Avšak, když byla říše rozdělena na dva díly, a dva středy přicházely k platnosti, dvě hlavní města, Řím a Cařihrad, jednota světa křesťanského byla tak ohrožena, jako jednota říše. Nechci dnes vykládati dějiny sváru po věky trvajícího, v němž závodily spolu lest a násilí, a jenž vedl k odloučení Cařihradu a Říma, trhaje svět křesťanský na dvě části, východ, který sledoval osudy Cařihradu, a západ, sledující osudy Říma. To je veliký hřích proti jednotě, veliká roztržka, jejíž následky dosud trvají: církev východní má více než 100 milionů věřících, odloučených od Říma. Původcové tohoto zločinu, cítíce jeho nehoráznost, snažili se ho v následujících stoletích napraviti a vrátiti se k jednotě. Dvakráte prohlásili zástupcové obou církví jednotu, ve století 13. na sněmě lyonském (1274) a ve století 15. na sněmě florentském (1439), shledavše, že souhlasí ve všech částech víry. Ale rozkol způsobil mezi oběma církvemi nedorozumění, které čas ještě prohloubil; obě strany navykly nenávisti, neboť člověk navykne spíše nenávisti než lásce. Kněží a lid nenásledovali nařízení představených, z nichž mnozí, vrátivše se domů, želeli svého správného jednání a porušili smlouvu, učiněnou v zánětu lásky evangelické. A rozkol trvá dosud.

Sledujme nyní obě části křesťanské, církev východní a církev západní, a vizme, jak v nich kvas roztržky během věků působí.

Církev východní dala nebezpečný příklad, který byl následován. Nebyla ovšem tak pevným středem, neměla té organické vážnosti, která zajišťuje církvi římské větší pevnost proti drobení. Pravomoc Cařihradu na východní svět byla velmi pochybnou; Jerusalem a Antiochie se pokládaly za přednější pro své stáří a pro svou vznešenou minulost. Cařihrad ztratil brzy význam hlavního města křesťanského východu a upadl v moc tureckou. Tou měrou, jak vznikali noví národové v nitru říše turecké nebo v Evropě na březích Dunaje, v Rusku, v Řecku, každý chtěl míti neodvislou církev od Cařihradu. Brzy se pojítko uvolňuje tak, že nevidíme více církve jediné, nýbrž množství církví, z nichž každá přiznává cařihradskému patriarchátu jakési prvenství dějinné, ale sebe prohlašuje za neodvislou, a vskutku žije neodvisle, svým učením, svým kněžstvem a svou kázní.

Hle, obraz náboženského světa na východě:

A. Pravoslavná východní církev dělí se na 15 církví neodvislých. 1. Patriarchát cařihradský ve Fanaru; 2. Patriarchát alexandrijský v Kairu; 3. Patriarchát antiochejský v Damašku; 4. Patriarchát jerusalemský v Jerusalemě; 5. Metropolita cyperský; 6. církev ruská; 7—8. Církev srbská, dva sbory; 9. Církev černohorská; 10. Církev řecká; 11. Církev rumunská v Sedmihradsku; 12. Církev rumunská v Bukovině; 13. Církev rumunská v Bukurešti; 14. Církev bulharská; 15. Arcibiskupství na hoře Sinai.

B. Dvě církve schismatické jsou odděleny od této církve pra-

voslavné: 1. Nestoriáni; 2. Monofysité (Armeni, Koptové, Habešané)

C. Sedm církví vrátilo se k jednotě římské, zachovavše svůj obřad: 1. Řeckokatolíci; 2. Maronité; 3. Sjednocení Syřané; 4. Chaldejci; 5. Sjednocení Armeni; 6. Sjednocení Bulhaři; 7. Katoličtí Koptové.

Pozorujeme-li tedy křesťanský východ, jaká to bolestná roztříštěnost naskytá se našim zrakům. Mimoděk napadá nám myšlenka, že tato roztříštěnost je trestem, anebo alespoň následkem rozkolu prvního. Tato roztříštěnost podobá se příliš náboženské anarchii, která hrozí východnímu křesťanství úplným rozkladem a bezbranné vystavuje útokům a pronikání islamismu.

Vraťme se nyní na západ a pozorujme osudy církve římské po rozkolu. Byla zmítána v některých krajinách hnutím jinověreckým dosti prudkým, jako bylo hnutí Albigenských a Valdenských; ale církev se vynasnažila zachrániti jednotu a bez velikého úsilí se jí to podařilo, protože hnutí bylo více národní a nebylo podporováno autoritou vlastních představených. Hůře bylo, když papež opustil Řím, hlavní město latinské jednoty a přestěhoval se do Avignonu. Tehdy církev římská utrpěla velmi bolestnou roztržku. Dvě nepřátelské skupiny kardinálů jmenovaly každá svého papeže, a tak povstali dva nebo dokonce tři papežové správně zvolení, kteří se prohlašovali za zákonité nástupce sv. Petra a navzájem se exkomunikovali. Veliké tyto hříchy proti jednotě naplňovaly zármutkem srdce věřících a svaté častokráte pohnuly k slzám. Avšak bouře se přece utišila a sněm kostnický roku 1418 vrátil církvi pokoj v jednotě.

Ale pokoj ten neměl dlouhého trvání a století 16. spatřilo velikou roztržku křesťanství, která zachvátila nový věk a zkalila náboženské vědomí západu, jako schisma Fotiovo je zkalilo, odtrhnuvší od jednoty celý východ. Luther způsobil pod jménem a záminkou reformy velikou roztržku protestantismu, která uvrhla křesťanské jednotě nejprve velikou část Německa, potom některé krajiny Francie, když Kalvín přispěl na pomoc reformaci svou řečnickou obratností a svou rozhodností. Z příčin náboženských, politických a národnostních následovala toho hnutí také Anglie a rovněž se odtrhla od Říma. Tak byl západní svět křesťanský rozpolcen na dva: s jedné strany církev římská, s druhé strany církve reformované.

Sledujme osudy obou těchto částí, a to nejprve osudy církve reformované. Jestliže protestanti jako Kalvín se s počátku honosili, že svět protestantský zachová jistou jednotu a užili ku provedení této myšlenky naprosté nesnášelivosti, musili se brzy vzdáti tohoto snu, který také křížilo jejich základní pravidlo svobodného badání. Brzy nastaly v řadách jejich rozmíšky. Bossuet ve svých „Histoir de Variatons" zaznamenal pokrok ošklivé rakoviny náboženské roztržky, a od té doby zlo se jenom rozmohlo. Jestli dnes pozorujeme protestanty německé, švýcarské a francouzské, najdeme je

rozdělené na veliké množství skupin. A se stanoviska křesťanského nejsmutnějším je, že je mezi nimi stále větší počet těch, kteří nevěří v božství Ježíše Krista, ani ve kněžství a pokládají křesťanství jenom za náboženství lidské, jenom za pouhou mravní nauku.

Církev anglikánská, o které vám zvláště promluvím, zachovala více jednoty. Předně, rozšířila své duchovní výboje na veškeren svět a hranice své až do nejzazších končin říše anglické, prostírajíc se po severní Americe, Austrálii, Novém Zélandě, všude, kde Anglie zatkla svou vlajku. Zachránila-li Anglie více jednoty, to dlužno přičítati tomu, že zachránila více katolicismu a romanismu. Zůstala věrna dogmatu katolickému a kněžství. Avšak jednota mezi dvěma velikými zlomky této církve je jenom zdánlivou, a pravomoc arcibiskupa Yorského a Canterburského uznávají jenom ti, kteří chtějí a pokud chtějí. Ostatně byla církev tato silně zmítána sektami, nadchnutými nejradikálnějším protestantismem, které jí uloupily veliký počet věřících, kteří se stali buď puritány nebo methodisty, nebo vstoupili do některé z četných sekt, jimiž se hemží svět anglosaský. Zároveň rozepře o článcích víry i těch nejzákladnějších, jichž žádná učitelská autorita nemůže rozhodnouti, vzbudily v duších náboženský neklid, který snadno zavede věřící k nacionalismu.

Církev římská ztrativši údy, uchvácené reformací, utrpěla ještě jiné otřesy náboženské, gallikanismem a jansenismem; ale čím zlo zdálo se hrozivější, tím pravomoc římského papeže událostmi samými lépe chápaná a zesílená ukládala meze stížnostem a chránila jednotu.

Tak dílo Ježíšovo, jež božský učitel chtěl jednotné a v jednotě dovršené, je po 20 stoletích roztříštěno jak na východě, tak na západě.

A proč ten zmatek? Protože lidé, nehodní dobrodiní božských, hřešili proti jednotě; Duch svatý pracuje k jednotě, ale lidé tělesní protiví se vůli Pána Ježíše a činnosti Ducha svatého. Pohleďme jenom letmo na jejich odpor a ihned poznáme jeho příčiny. Roztržky náboženské mají náboženství za důvod, ale to je jenom záminka. Pravé příčiny jsou zcela jiné.

Politika se přidávala k náboženství pod záminkou, že je bude brániti; později se ho úplně zmocnila a je porobila. Knížata, náčelníci států viděli v náboženství morální moc prvního řádu a užívali ho jako nástroje k své službě, aby provedli své osobní choutky nebo choutky národnostní. Kterak možno psáti dějiny rozkolu východního, rozkolu západního, německé reformace, odtržení Anglie, a nezmíniti se na prvém místě o činnosti světských knížat. Politika vyčerpává všecko, a i tu, kde se jedná o náboženskou budoucnost národů, náboženství není ničím. Biskupové, kněží a věřící, kteří dopustili vměšování politiky do náboženství, dopustili se veliké chyby, zhřešili těžce proti jednotě.

Cit pudový, ostatně oprávněný a původce mnohých vznešených

skutků, cit národnostní, přispěl často na pomoc politice knížat anebo byl jimi obratně využitkován proti jednotě. Duchům málo obezřelým se zdálo, že neodvislost politickou musí nevyhnutelně následovati neodvislost náboženská. Také se stávalo, že jednota

Průvod jde od Stojanova.

národnostní, ohrožovaná válkou nebo porušená porážkou, hledala svého projevu nebo své spásy v národnostním náboženství, a žárlivé chránění národního náboženství zdálo se skutkem vzneseného vlastenectví. A přidejte k tomu všecky stranické malichernosti,

žárlivost a pudovou nenávist jednoho kmene k druhému, jednoho národa k druhému, přidejte pudový cit, že každý je hrdým na svou řeč, na své zvyky a své tradice, a pochopíte, jak náboženství národní neodvislé, je střediskem všeho stranictví. Avšak dlužno doznati, že je v přemrštěném stranictví mnoho pudů, které nejsou ke cti lidské přirozenosti a ti, kteří obětovali těmto temným pudům krásnou jednotu náboženskou, zamýšlenou Pánem Ježíšem, dopustili se veliké chyby, prohřešili se proti jednotě.

Mohl bych dodati, že k těmto příčinám, které nejsou vždycky čestné, ale přece jsou omluvitelné, bylo by možno připojiti ještě jiné, které nejsou omluvitelné: osobní ctižádostivost, pýcha, tvrdohlavost, přilnutí k závidění hodné hmotné výhodě, používání výhod ulehčujících velice jho evangelické, žárlivost, hněv, nenávist, zkrátka všecky nízké vlastnosti lidské přirozenosti ... a máme ty nejhlavnější hříchy proti jednotě.

Konče tento ponižující a bolestný výklad, kterého jsem nemohl opomenouti, táži se všech křesťanů, ať si patří ke kterékoliv křesťanské církvi, všech křesťanů, kteří se klaněji a milují Pána Ježíše a chtějí poslouchati jeho nařízení a nařízení Ducha svatého, kterého poslal. Táži se jich: nezdá se vám, že rozdvojení křesťanského světla, roztržka mezi východem a západem, nezdá se vám, že roztržky pozdější, družící se k rozdvojení církví křesťanských, jsou zjevným odporem proti vůli Ježíše Krista, hříchem proti lásce, pohoršením před světem?

Máte rádi náboženský stav, odporující zřejmě úmyslům svatého evangelia a zjevnému působení Ducha svatého? Nevidíte, že pohoršlivé rozdvojení toto nemá původ v příčinách náboženských, nýbrž v politice, ve špatně pochopeném nacionalismu, v pýše a jiných vášních lidských? Zkrátka, myslíte, že je možno býti upřímným křesťanem a souhlasiti s tímto rozdělením křesťanů?

Znám odpověď. Každý křesťan, který miluje Ježíše, jenž cítí v duši své povinnost uskutečniti lásku Kristovu, musí býti rozhodným apoštolem jednoty. I vy budete všichni aspoň svými modlitbami apoštoly jednoty. A mně se zdá, že my všichni pro své nedostatky a pro své chyby jsme částečně odpovědnými za dlouhé trvání pohoršujícího roztržení, které mnoutí srdce našeho božského Mistra.

Ze salesiánských misií

Trochta

Prožíváme stále krásné a nezapomenutelné chvíle. V prázdniny lze spatřiti v čelnějších salesiánských ústavech nejvíce. Vystřídávají se chovanci z různých krajů, vyměňují se namnoze i představení, celé řady dojemných primicií, oslavy, návštěvy, výlety.

Zvláště ty návštěvy bývají různé, rozdílné a přece zase tak podobné, neb všechny souvisí jen a jen s výchovou mládeže. Předně jsou to misionáři ze všech končin, seriosní vousatí páni, kteří tolik, tolik krásného a zajímavého vykládají. Z každé téměř misie přijel některý, aby si nabral nových sil — chovanců. K salesiánům se hlásí poměrně nejvíce do misií, ale proti rozsáhlé práci jejich trpí nedostatkem. Misijní ústav kromě místních, v jednotlivých misiích mají v Ivrei (Lombardie), odkudž odchází každoročně pěkný počet nadšenců do Patagonie, Ohňové země, Brasilie a po celé Americe, nyní však hlavně do Číny, Japonska, Indie, Polynesie, Australie, Palestiny, celé Afriky a t. d. (Letos odjíždí asi 5 Slováků.) Nesnadno o všech psáti! Dotýkám se jen letmo Číny a Japonska. Má to pro nás větší důležitost, aniž bychom to tušili. V těchto zemích rozestřeli své sítě též misionáři angličtí, a ti obracejí více penězi než křížem, majíce obyčejně za důležitější příčinu politickou spekulaci. Dost těžko se tomu tedy s naší strany čelí. Misionářům katolickým se tedy těžko získává lid, daří-li se to Angličanům u šlechty. Každý řád misijní má pod svou duchovní správou jistý obvod. Salesiáni jediní mohou kamkoliv. Zakládají shromaždiště pro mládež a řemeslnické školy. Mládež čínská, vedena touhou, že se pobaví a naučí divným evropským řemeslům, dochází a snadno se pak získává. Ta je pak velmi odhodlaná. Za persekuce padlo pro víru tolik odhodlaných životů, že nebylo možno podati ani přibližné statistiky. Musí se tedy i v Číně a Japonsku začíti jen s mládeží a vychovávati novou generaci. Salesiáni mají již i noviciát, a tak se dá očekávati, že v brzku bude vycházeti vlastní čínský klerus. Co je ale pro nás velmi důležité? Je to nápadná blízkost a podobnost ruské Sibiře. Angličané pošilhávají po těch končinách, udomácňují se ve Vladivostoku, a může se státi, že při dnešní roztříštěnosti a nemohoucnosti Ruska přit svojí si misionářskými cestami všechny důležitější přístavy na japonském moři. Též katoličtí misionářové by rádi vnikli do Ruska, alespoň zezadu, nenápadně, když volný vstup do Ruska za bezhlavosti bolševické je nemožný. Běda, nezískají-li si srdce lidu kněží katoličtí, kteří nehledají nic jen spásu duší. Mnoho pravoslavných kněží má čilé styky s katolickými misiemi v Číně a mnoho pronásledovaných se k nim uchyluje. Možno tedy, že i tam se dosavadní nepatrná sice, ale žádoucí práce nemine s výsledkem.

Obrázek s jiných misií, hrůzný, ale může nám sloužiti za povzbuzení! Navštívil nás též palestinský misionář-Armen a dovedl s sebou několik chovanců. Jeden zůstal v našem noviciátě. Vykládal nám na požádání různé události (italsky), ale velmi skoupě. „Je to bezúčelným, nedá se tomu uvěřit," vymlouval se. Doslechli jsme o hrozném řádění Turků v křesťanské Armenii. A vskutku, zprávy ty nejsou přehnané. Jemu samému otec, matka a sourozenci zhynuli pod tureckými mučidly. „A ty jsou hrozné — neuvěříte tomu," zamlčoval se. Mluvili jsme tedy o jiném, o Palestině, o Jerusalemě, kdež se zdržoval v salesiánském ústavě. Ke svému

překvapení jsme se dozvěděli, že tam poznal našeho českého salesiánského kněze Šiška a byli dobří přátelé. Po takovém objevení se stal otevřenějším. Utekl do Evropy jen proto, aby zaplašil hrozné myšlenky a neslyšel dále hrozných zpráv. Již přes dva miliony Armenů je vyvražděno a volí raději podstoupiti smrt, než tureckou nadvládu. Ba, vídouce často nezbytí, mužové sami střílejí své ženy a děti, aby nepadly do hrozných muk. Turci mutí děti, jež si nechávají na konec, píti krev vlastních rodičů. Není ušetřen nikdo, leč ten, kdo slouží u tureckého námořnictva. Co křesťané, to psi! Tak na příklad jeden armenský šlechtic nabízel dva miliony egyptských lir, jen aby byl přímo zastřelen, ale nebylo mu to dovoleno. Napřed jej umučili a pak si vzali peníze, samo sebou. Všude je zmatek. Arménští katolíci nemají kněží, proto splynuli se schismatiky a jinými. Každému stačí, když se pomodlí v křesťanském kostele. Znají jen kontrast: křesťan a musulman, na katolictví není času myslet. „A přece," povídal, „jste válčili proti Němcům, jen evangelíkům, a nás jste nechali zmírat pod kordem tureckým." Chudák, neví, že u nás se z náboženského nadšení již neválčí. Těšili se, že bude po válce lépe, ale zklamali se. Turecko, jež bylo značně okleštěno, odvrátilo od sebe vnější pozornost, aby tím více řádilo ve svém území. Armenové obrátili tedy své zraky k sousednímu křesťanskému Rusku. A to jim poskytlo té pomoci, že se museli státi bolševiky a ubíjeti se tak vzájemně dále.

Salesiáni měli domy v Cařihradě a Smyrně. Musulman se nedá obrátiti, ale starali se alespoň o tamější katolíky a přijímali uprchlíky z Armenie. Taktéž se dělo na Krymu. Z Krymu je však po rozdělení papežského daru pro hladovějící Rusko prostě vyhnali a rovněž tak z Turecka. Tím přerušen dostup k Rusku Dardanelami. Snad se nynějším vyjednáváním papežským něčeho docílí, ale mnoho toho nebude asi ještě. — Celkový úsudek však si můžeme uděláti následovně. V Asii teče a tekla již křesťanská krev, snad hůře než v dobách Nerona. Krev ta neteče nadarmo, dá vzrůst křesťanství v budoucích letech. Asie bude křesťanskou, nebude to brzy, ale bude to jistě! (Nesmíme v to zahrnovati musulmany, kteří se prý jen zázrakem dají obrátiti.) Bude tedy při své dosti značné kulturní vyspělosti a velké početnosti dávají v příštích stoletích směr, co do quantity i Evropě. Ne nám, ale příštím, třeba ještě velmi vzdáleným generacím. Starejme se tedy, má-li takovou býti, a chceme-li, aby takovou byla, starejme se o to, aby nebyla jen pokřtěnou, ale aby byla katolickou. Jedině katolictví nemá žádných jiných cílů ani předsudků, než spásu duší. Není rozkladné, není proti autoritě a přec nanejvýš demokratické — může tedy prospěti, ne rozvraceti. Jiné národy dávají ještě tolik odhodlaných misionářů církvi, kteří snad přímo odčiňují křivdy, páchané doma. My jich neposíláme, nemáme jich ani pro sebe. Starejme se, abychom si vychovali řady obětavého, podnikavého kleru pro sebe, a pak pro rozvrácené končiny slovanské, pro naše bratry. Bez zlých úmyslů — jen pro Krista!

Život sv. Josafata, arcibiskupa polockého, mučedníka za jednotu církve a apoštola Rusínů

an 24letý přijal roucho svatého Otce Basilia z rukou metropolity Hypáce Počeje.

Jméno řeholní „Josafat", kterého se mu dostalo, bylo slavným jménem na Východě. Než krok Jana-Josafata Kunceviče mohl se zdáti všem rozumným lidem bláznovstvím. Ano, měj si po vůli, vstup do kláštera, chceš-li, ale do trojického kláštera? Do trojické sbořeniny? Nebude tam ani učitelů duchovního života (byť trojický klášter pro basiliány průchodícím domem. Přišel některý, okusil bídy a odešel zase. Byly časy, kdy tam později Josafat býval skutečně sám).

Nebude tam noviciátu, ba ani samoty, neboť dotěrní lidé obsadili vše, co pod střechou dosud stálo.

Ukázalo se však, že sv. Josafat Bohem byl povolán, Bohem veden a vyučen. S nejskromnější pokorou, s nejrozhodnější vůlí a rychlostí člověka, jemuž jde o duši a zhola nic o tělo, zabral si sv. Josafat malinkou jizbičku u spuštěné brány klášterní. Zařídil si ji bleskurychle, jako by ne mezi lidmi, ale na egyptské poušti byl, křížem Páně ozdobil, klíčem se v ní uzavřel (neb nebylo jiné klausury možné, nechtěl-li se směšovati a rozrušovati lidmi) — a pohroužil se s tvrdou opravdovostí v Boha. Svědčí biskup Jakob Susza, že nevycházel téměř ze své jizbičky, oddán věcem nebeským a trvaje na modlitbách dnem, nocí.

Modlitby řeholníků basiliánských konal s největší pozorností a láskyplnou svědomitostí. Ač několik hodin zabíraly, přidával k nim prostinké, přečasto po sobě se opakující, a rusínskému lidu tolik milé: „Pane Ježíši Kriste, Synu Boha živého, smiluj se nad námi" — jindy opět: „Pane Ježíši Kriste, smiluj se nade mnou, ubohým hříšníkem." Tyto povzdechy provázel hlubokými poklonami, stoje a žehnaje se při tom. Tak navykl tomuto prostinkému vzývání Ježíše Krista, že i ze sna je co chvíle pronášel. Simeon Jackyjevič, pozdější žák Josafatův, spal jednou s ním v jeho jizbě, a ač Josafat tvrdě spal, nemohl Simeon oka zavříti pro časté, ze spaní pronášené modlitby Josafatovy. Knih rozjímavých neměl, a také ani rozjímati neuměl — neměl kde se tomu učiti. Bůh ho proto učil sám.

Písmo svaté a obřadní knihy řecko-slovanské měl vždy v rukou, nemodlil-li se právě. Písmo sv. vypravovalo mu o lásce Boží, obřadní knihy mu vždy víc a více vyjasňovaly pohled na jednu svatou, katolickou a apoštolskou církev, konající obřady svaté ať jazykem latinským nebo staroslovanským. Obdivuhodné jest řízení Boží. Že Písmo sv. a knihy životů svatých každému jsou studnicí života duchovního, toť jasno. Proč ale kupecký mládenec Kunce-

vič vrhl se s tak nesmírnou lačností na studium knih obřadních, v nichž se stal — moderně řečeno — specialistou. Nespouštějme s mysli, že Bůh ho chtěl míti apoštolem, zastáncem a mučedníkem unie (spojení) rozkolných pravoslavných s církví katolickou. Nuže, v knihách staroslovanských obřadů bylo tolik proseb za jednotu ovčince Páně, bylo tam tolik nesmírně krásných a hlubokých modliteb východních Otců a učitelů církevních, bylo tam tolik upomínek na světce a světice východní i ruské, srbské, byly tam modlitby k Petru apoštolu, jenž byl prvním papežem z uložení Kristova. Bylo do těchto knih tolik čerpáno z prvních sněmů církevních, ze sněmů východních, které slavily se v době, kdy východ se západem spojen byl pod vládou klíčů papežských. A těchto knih užívali, těchto Otců východních a sněmů se dovolávali, k těmto světcům a světicím se modlili i rozkolní pravoslavní. Vnikal proto Josafat vždy hlouběji ve smysl těchto obřadních knih, přemýšlel, rozjímal, poznámky si činil; poznámky rostly, tříbily se poznatky, které učinil Josafat v soukromých rozmluvách s dvěma vysoce vzdělanými a zbožnými O. O. jesuity, P. Valentinem Kovalským a P. Janem Gruzevským*. Z těchto poznámek zrodily se nesmírně pralatické a apoštolské knihy obranné: K ř e s t s v. V l a d i m í r a, kde vyvrací se slabé a vymyšlené důkazy pravoslavných, že Rus nebyla na počátku katolická. V tomto spisu obhájil krásně primát papežův, a jda zpět do minulosti, až ke kolébce církve ruské, ukazuje Rus dítkem církve římskokatolické.

O ř e h o l n í c í c h, j i c h s l i b e c h a r o u c h u, B e z ž e n s t v í k n ě ž s k é v němž ukazuje, na vznešenost oběti těla a na neduhy církve rusínské, povstalé ženěním kněží. O b r a n a u n i e, spis, povstalý z řady spisů, jednajících o článcích víry, sporných u pravoslavných. Josafat později i na kazatelně, v disputacích bojoval s pravoslavnými, poráželje je důkazy, čerpanými z těch knih obřadních, kterých pravoslavní sami užívali. Josafat, jenž z lásky k Bohu se obětoval řádu sv. Basilia, nevážil strastí, které mu přinášela spousta a zpuštění kláštera trojického; ač tam přes rok trval sám a sám, ač neměl téměř kam hlavy složit, co do úst dáti, jedno měl na mysli: Boha, k němu jíti a k němu bratry rozkolné vésti. Jednu modlitbu volala jeho panická duše: „Hospodine, Bože náš, zničiti račiž veškerý rozkol, dej nám unii."

A rozjímaje z Písma muky Páně, obětované tak láskyplně za spásu duší, toužil vždy ohnivěji trpěti, býti žertvou, obětí za rozkol bratří. Žíznil po podávání dostiučinění za hříchy bratří, hladověl po pokání, které sám chtěl konati za bratry, pokání nečinící.

Tímto hladem a žízní po spáse a dostiučinění vysvětlíme si tvrdosti, kterými trestal sám sebe, podávaje se v oběť Bohu za bratry.

Přísežný svědek jeho života, biskup Jakob Susza, dosvědčuje, že

* Tito dva jesuité byli vlastně novicmistry Josafatovými, jeho soukromými profesory, jeho otcovskými rádci ve všem počínání. K nim i docházel ke svaté zpovědi.

postíval se často několik dní, nebera ničeho do úst. Musil-li již, brával za vděk pokrmem nejprostším. Po pět let neokusil nápoje, leč vody. Pravidelně pomíjel své tvrdé lůžko a spával na holé zemi, maje pod rouchem řeholním roucho žíněné a přidávaje k trýzni žíní bolesti ostnatých železných pásů (cilicií). Ke skutkům kajícím, obvyklým ve východních řeholích, přidával bičování sebe, obvyklé v řeholích západních. Noc co noc vstával vícekráte k modlitbě, vycházeje s oblibou (i za velkých litevských mrazů) bosonohý, a jedině žíněným rouchem zahalený ke kostelní zdi, kde měl skrytý koutek k modlitbám a kajícím trýzním. Těžko se dnes a dnešními lidmi chápe, co pochopí jedině ten, kdo Boha miluje, kdo ví, co je spása neb zavržení duše lidské, a komu není zatěžko odpírati sobě to, co život skýtá.

Ideály Apoštolátu

Marie Smolova

V čem tkví a jaké jsou?

Odpověděti na tuto otázku není nic nesnadného, uvážíme-li, co jest Apoštolát, kým a proč byl založen. —

Apoštolát je dle stanov organisací čistě náboženskou. Byl založen a je tedy dílem nadšeného ctitele a horlivého šiřitele myšlenky cyrilometodějské, zvěčnělého metropolity moravského, dra A. C. Stojana. — Podnět k myšlence vybudovati tak mohutné dílo na podkladě náboženském dala zvěčnělému tvůrci Apoštolátu jeho bezměrná úcta a láska k pravé katolické víře — k dědictví otců — k ideálům cyrilometodějským. Stojan dokazoval sice svoji lásku k víře horlivou a neúnavnou péčí o její rozšíření, upevnění a zvelebení ve vlasti naší i mimo ni, péčí o úpravu života dle víry, chtěl ji však dokázat a dokázal také ještě něčím jiným. Úsilovnou snahou o to, aby v jeho práci o rozkvět víry bylo pokračováno, aby byla dokončena. Právě v této snaze zračí se jeho neodolatelná touha, dosíci něčeho velikého, dospěti k ideálu, k ideálu náboženskému. A Stojan chtěl k němu dospět stůj co stůj. Potřeboval k tomu však pomoci, kterou hledal ve svém okolí, mezi pracovníky stejně s ním smýšlejícími. Z těchto vybíral a řadil horlitele pro myšlenku cyrilometodějskou, kněze i laiky, jednotil je k práci a sjednotil roku 1891 v pevné organisaci, v Apoštolátě. Ne však v organisaci mrtvé. Po zakladateli, plném života a nadšení, po zakladateli tak vznětlivém a ideálním nesmělo zůstati dílo bez života, bez ideálů, jež by upadlo v zapomenutí. Proto dal Stojan svému dílu také život, dal mu jej svojí láskou a svými ideály, jež do Apoštolátu přenesl, a které právě v této organisaci měly dojít uskutečnění. Tyto ideály spočívají v touze po obnovení všeho v Kristu a po návratu všech k praktickému, činorodému křesťanství přijal Apoštolát

za své. Jimi byl zároveň naznačen vznešený cíl a úkol Apoštolátu a sestaven program jeho činnosti.

Apoštolát se tedy zrodil z příčin a důvodů náboženských v samém ohnisku našeho náboženského života na Velehradě. — Zrodil se s ideály náboženskými. Jimi odkojen, sílen vírou Metodějovou a kryt křídly lásky, vyrostl ve slibnou organisaci, která zůstala věrna ideálům svého zakladatele. Zůstala věrna i jeho programu, který dosud nezměnila. Jsou tedy ideály Apoštolátu náboženské.

K čemu směřují?

Ideály Apoštolátu jsou sice náboženskými, nevyčerpávají se však, jak by se snad někdo domníval, zaváděním modliteb a různých pobožností, nebo poutěmi a podobně. Tyto nejsou posledním a nejvyšším ideálem, cílem nebo úkolem Apoštolátu. Jsou jen prostředky, ovšem že prostředky nutnými, jimiž sahají však dál, mnohem dál. Zasahují takřka celý náš život nábož., ježto směřují k jeho obnovení — k duchovnímu znovuzrození — a k úpravě života dle víry, což jistě nezůstává bez vlivu na náš život veřejný. —

Obnovení všeho v Kristu — duchovní znovuzrození. Co to znamená? Uvést Boha se všemi jeho milostmi na zanedbané oltáře lidských srdcí. — Toho však nelze docíliti jinak než vírou a láskou, kterých my právě postrádáme. Doba naše trpí hrozným nedostatkem víry a náboženského uvědomění, protože oheň víry v přílišném spoléhání na světélko vědy zhasl. Člověk moderní odhodil víru a poslal ji jako nepotřebnou přítěž do musea starožitností a zapomenul zde nepokoj srdce, prázdnotu duše a nejistotu rozumu. A přece psal veliký apoštol národů, před žádnou mocí se neskládající výrok: „Bez víry nelze Bohu se líbiti." A jako hrozba zní řetězem věků slova Kristova: „Kdo neuvěří, bude zatracen." Co tedy zbývá jiného, leč pracovat na obnově víry, zavést lidstvo poznovu k pramenům, jež mu otevřelo srdce matčino — srdce katolické církve? Co jiného, leč otevřít evangelium, zákoník Kristův, a jeho vznešenou naukou ukojit a nasytit duše hladové, zející prázdnotou? Víra však pochází ze slyšení. A protože naše doba o ní tak nerada slýchá, protože o její poznání tak málo dbá, protože je v tomto ohledu tak mělká a povrchní, proto my, její dítky, víry, aspoň živé víry, tolik postrádáme. — A tomu zlu chce Apoštolát odpomoci, a to soustavným zaváděním misií, tridui, a duchovních cvičení po celé vlasti naší, dále šířením náboženských knih a dobrých knih vůbec a konečně péči o vybudování katolického školství. Přeje si, aby důkladným pozorováním a sledováním věčných pravd při těchto misiích a duchovních cvičeních přiveden byl člověk ke správnému názoru, že je stvořen od Boha, by jej ctil a chválil, jemu sloužil a duši svou zachránil, vše ostatní že jest stvořeno pro člověka za tím účelem, aby svého cíle snadněji dosáhl. Ale nejen správný názor má jemu být ukázán, také

správný směr, kterým by se k Bohu bral, totiž cestou Božích přikázání, jež bývají při této příležitosti probírána tak podrobně a přesně, a proto mnohem důkladněji, než je to u nás o nedělích a svátcích možné.

Před královskou hrobkou.

Chce šířením dobrého tisku a prací o vybudování katolického školství u nás zamezit přílivům nevěry a otevřít nové prameny víry, z nichž by se tato prýštila hojným tokem, veletokem, který by zanechával v duších lidských úrodnou náplavu.

Leč nejen prameny víry, přítoky pravd, ale i přítoky milosti a lásky Boží chce otevřít. —

Kristus Pán přišel na svět a umřel, aby všichni, kdož v něho věří, „život měli a hojněji měli". Život — svoji milost — rozdává prostřednictvím církve své — ve svatých svátostech. Přijímáním těchto vlévá a rozmnožuje se milost Boží v duších lidských, ideální harmonie mezi Bohem a duší, jež byla hříchem porušena, bývá opět uvedena v soulad, Bůh se sklání a spojuje s duší lidskou, a zasedá na trůn lidských srdcí. Uvést Boha s jeho milostmi na zanedbané oltáře lidských srdcí... To se stává poznáním Boha — vírou a spojením se s Bohem — svatými svátostmi, láskou, stává se to zvláště při misiích a duchovních cvičeních, kdy se otvírá všem, i těm zatvrzelým, přístup k světlu, pravdě a milosti. A k tomu směřují ideály Apoštolátu. —

Spravedlivý živ je z víry. Víra naše je tedy věrou činu. Náš katechismus nesmí zůstat jen školní učebnicí, musí zůstat naším životním zákoníkem. A zákony Kristovy musí býti praktikovány. Nebyly dány proto, aby zůstaly mrtvou literou, ale aby byly plněny. Kristus přišel na svět jako učitel lidstva, ne však jako ten, který jenom teorii přednáší, a to jen pro školu, ale jako učitel praktického života. A proto nemá v očích jeho ceny pouhý posluchač zákona, nýbrž jeho plnitel. Proto žádá, a neúprosně žádá přetvoření vnějšího člověka dle svého zákona, žádá práci, přemáhání sebe sama, lásku k bližnímu, čistotu, střídmost... Žádá však i pokřesťanění vnitřního člověka, ježto každý rozpor mezi vnějším a vnitřním, každý farizeismus je v očích jeho nenáviděn. Žádá, abychom mu byli nejen smýšlením, ale i skutkem podobnými, žádá návrat k praktickému, činorodému křesťanství — život dle víry.

A proto směřují ideály Apoštolátu k přetvoření vnějšího i vnitřního člověka dle vzoru Kristova. Proto chce působit na výchovu katolíků důsledných a praktických. Nechce míti rozmazlenců a zbabělců, chce vychovat pevné charaktery, kteří Krista vyznávají modlitbou a prací, přijímáním svatých svátostí, kteří jsou věrní víře, svému katolickému přesvědčení a věrní jeho náměstku. Chce dále vychovat katolíky, kteří dle své víry také žijí.

Skutky věřících jsou teploměrem jejich víry. „Na skutky naše hleďte a pak suďte naši víru," volali Origenes a Klement Alex. — Apoštolát chce zavádět misie a duchovní cvičení také proto, aby se při nich věřícím připomínala nejen rovnost všech před Bohem, ale i odpovědnost, aby byli nabádáni k plnění povinností nejen vůči Bohu, ale i bližnímu, aby jim byly důkladně vyloženy jejich povinnosti stavovské. Při nich má víc než kdy jindy dojít ohlasu přikázání lásky: Miluj bližního jako sebe sama, to jest dávej mu, co jemu patří, a napravuj křivdu na něm páchanou. — Chce vychovat katolíky činem, u nichž, co duše chápe, to ruka provádí, chce vychovat katolíky pro život sociální, chce, aby sociální modlitba „Otče náš, jenž jsi na nebesích," byla zase nejen modlitbou, ale i programem spořádaných proseb jednotlivce a celé společnosti. —

A jaký má význam tento návrat k praktickému křesťanství pro náš život veřejný? Není návrat ke Kristu a jeho lásce také nejlepším a nejosvědčenějším prostředkem k ozdravění našich poměrů sociálních? Či dají se otázky sociální řešit bez Krista, bez lásky bližeňské, bez soucitu? Kristus Pán řekl: „Beze mne nemůžete ničeho učiniti," a je tedy jisto, že ani otázka sociální bez Krista aspoň úspěšně — rozřešena býti nemůže.

Nic není sociálnějšího nad náboženství Kristovo, nikde takového spojení jako v těle, jehož hlavou je Kristus. A proto směřují ideály Apoštolátu k návratu k praktickému, činorodému křesťanství, ke spojení se s Kristem, k sjednocení se s ním a s bližními. —

Chce vše sjednotit s Kristem nejdříve ve vlasti naší, a z těch duší, jemu vrácených, s ním sjednocených, vychovávat apoštoly velikého sjednocení Slovanů u víře, které chce vrátit Kristu a jeho církvi, chce je vrátit ideálům našich sv. bratří: katolicismu. V tom vrcholí ideály Apoštolátu. A to je též výsledkem praktického křesťanského života — života z víry.

„Aby všichni jedno byli." Velikost této myšlenky, vyšlehlé ze Srdce Kristova, v němž jedině je možné sjednocení u víře, lze pochopit jen tomu, kdo je s Kristem a jeho církví úplně a úzce spojen. Má-li tedy náš národ unionismus správně pochopit, má-li se stát jeho ideálem, musí být k tomu vychován, musí pochopit krásu a vznešenost nauky Kristovy, duchovně se obnodit a žít dle víry. A k tomu chce Apoštolát náš národ vychovávat, k tomu směřují též jeho ideály. Chce k tomu vychovávat zvláště náš dorost. Podaří se mu to?

Ideály Apoštolátu jsou jistě vznešené a krásné. Je však otázkou, zdali budou pochopeny a splněny, či zůstanou jen snem. Mohou být pochopeny a splněny, ale jen tehdy, když se o to všichni přičiníme.

Nuže, podejme Apoštolátu pomocné ruky, podporujme jej všemožně, množme jeho řady, a tím urychlíme uskutečnění jeho ideálů.

Náboženské poměry v Podkarpatské Rusi

(Dokončení.)

Sčítání lidu v údolí Teresvy (Marmaroš) provedeno pod tlakem takového násilí. Asi 50 až 60 proc. obyvatel Vulchovce, Neresnice, Dubova a j. svedli neb sterorisovali. Násilí tomu mnozí pokusili se vyhnouti tím, že v den konscripce poutíkali do lesů.

V Zadě (Zadňa-Marmaroš) jeden muž i přes divý teror přiznal se za řecko-katolíka, t. j. uniata. Při prohlídce sčítacích archů se to vyjevilo. Tu schismatici svolali schůzi a vynesli rozsudek: „Každý schismatik je povinen, udeřiti v tvář směléhо

uniata a naplíti mu do očí. Dobytek jeho zaženou s pastviska. Z lesa nebude si smětí navésti dříví. A nenapraví-li se, vyvrhnou jej z obce." (Odsouzený uniat ještě zavčas prchl, takže rozsudek nebyl vykonán.)

Schismatici svému počínání rádi dávají úřední ráz. Tak v Čumaljově (Marmaroš) svolali uniaty do selského stavení, a tam je přinutili k věrolomnosti 18. září 1920.

V Lipše 29. července 1919, zapálili seno Vasilja Tomišča za to, že byl uniatem, a jinému, Ivanu Melcerovi, zničili ovocné stromy. V únoru ve vesnici Vulochuvcach (Marmaroš) uřízli ocasy koňům Ondřeje Kucina a druhý den naštvali naň pouliční mládež, když hnal dědinou své zhanobené koně. „Hej, papiš," pokřikovali za ním. Nicméně, muž ten neochvějně setrvával při své víře. Co tedy učinili? Zahubili mu ovce. Potom ho obvinili z agitace proti státu, neboť prý se vyslovil, že četníci nejsou k ničemu, když nedovedou obrániti život a majetek občanů. Dali ho zatknouti a uvěznili. A času, co byl zavřen, využitkovali k tomu, aby terorisovali jeho ženu. Tvrdili, že „baťuška" dá každého uniata zavříti, a že spíše, než za tři léta se nedostane ze žaláře, nepřestoupí-li k „pravoslaví".

5. února 1921 ve Vel. Lučkách vyhrožovali smrtí řecko-katolickému kurátorovi. Ivan Fedak ukryl se ve faře, kde ho však našli, pošlapali ho na zemi, a starému šedému muži způsobili smrtelná zranění botami, zlámavše mu žebra; a takovým způsobem vynutili na něm klíče od kostela.

V Liptě zemřel řecko-katolický kurátor záhadnou smrtí: našli jej v lese ubitého.

III. Kalvarie řecko-katolického duchovenstva.

Ale s nejhorší nenávistí vystoupili proti duchovenstvu, stojícímu na výši svého povolání. Chtěli rozbíti a zničiti ty nevzdělance ruského národa, kteří jen z lásky k lidu a z lásky k svému povolání pracovali, vidouce v tom jedinou radost a náhradu, že mohou se obětovati pro národ.

Nejmírnějším způsobem boje bylo vytloukání oken, což dělalo se plánovitě. Tak činili v Kopašném, v Nankově, Čumaljově (1. pros. 1920), v Zadně a v mnohých jiných obcích, kde v noci rozbíjeli okna far. V Kopašném hodili oknem do fary kámen 5 kg těžky, aby zabili duchovního. Kámen padl blíž postele, na níž spal.

O bezpečnosti majetku duchovenstva nelze ani mluviti.

Ve Vel. Lučkách otrávili v září 1920, dva vepře farářovi. V Bělkách farářovi zabili nejlepší krávu (7. května 1920). V Čumaljově zkazili farářovi pitnou vodu, nalivše do studně nafty. Otravy a hnoje naházeli též ve Voněově (30. září 1920).

Sahali kněžím i na život. V Bělkách 7. srpna 1920. hledali faráře Viktora Chomu, aby jej zabili. Nenašedše jej, pátrali po něm, rozbíjeli, co jim přišlo do rukou, ničili vše. V neukojeném

záští padli na kolébku malého, nevinného dítěte farářova. Šílení, diví títo banditě naplivali do tváře tomuto nevinnému dítěti. Potom se vlámali do stáje a ubili tam jednu krávu.

Každý člověk má právo na život i na to, aby si k němu opatřil potřebné prostředky. Duchovenstvo řecko-katolické potkává se v plnění svých povinností s těžkými překážkami. Mnozí z nich stali se obětí zchytralých útoků. Okolo 15. července 1920, Gavriil Kosej byl zpovídati, a když se vracel domů, byl zezadu udeřen velikým kamenem, že teprve doma za dlouhý čas se probral ze mdlob, do nichž upadl. Na hod Boží vánoční, pro smích světa, po celou ulic naň házeli kamením. Několikráte mu vytloukli okna, stříleli mu do bytu. Všechny tyto otřesy působily tak zhoubně na nervy mladého kněze a jeho ženy, že jim podryly oběma zdraví.

10. března 1921 v Krivo-Uliče (zemplinská župa) byl zbojský farář, Alexander Fircak, napaden Ivanem Čokinou, který mu způsobil železnou holí těžké rány na hřbetě a hlavě.

Do chrámu nepustili 28. listopadu 1920 Alexandra Hladonika, kaplana veliko-lučánského; 12. září 1920 Nikolaje Barna, danilovského; v prosinci 1920 Michaila Egrešija, vulchuvského; 20. září 1920 Emiliána Štefana, faráře ugljanovského. Zamkli dveře kostelní i před farářem lužským a kušnickým, který jen oknem mohl se vkrásti a zachrániti nejsvětější Svátost a rozloučiti se s oltářem, jemuž skoro 40 let byl sloužil.

Totéž stalo se 29. dubna 1920 i s duchovním zadňanským. Štěpána Bereca, faráře lipšanského, nepustil do kostela, zastoupiv mu cestu, schismatik M. Sabota.

Fanatism schismatiků, podnícených agitátory, dostupuje vrcholu, když 7. května 1920 zahnali z farního obydlí kněze zadňanského a 19. září 1920 čumaljovského. Nábytek, šatstvo a zásoby naložili jim na vozy a vyvezli je z obce, způsobivše jim veliké škody, neboť nářadí polámali a mnoho věcí se při tom ztratilo.

Pozn. 7. června 1919 zabit byl od českých vojáků, což je prokázáno, tamní farář ve Vel. Domanincách u Užhorodu, P. Alex. Jackovič, hodný a oblíbený kněz, ne sice z odporu proti unii, nýbrž ze msty. Velitelství vojenské však dosud nedalo lidu, těžce dotčenému, žádného dostiučinění.

IV. Co se stalo s majetkem řecko-katolické církve.

Podle zákonů, platných v Podkarpatské Rusi, kostely, fary, polnosti farské i kostelní zůstávají nescizitelným majetkem řecko-katolíků i tehdy, kdyby všichni věřící odpadli od své víry; v tom případě přejdou ve vlastnictví eparchie, representované biskupem.

Však co se děje ve skutečnosti?

V Iže a Horinčově schismatici násilně oseli kostelní majetek. V Lipše 29. července 1919 Štěpán Vakaro a jakýsi agitátor Nikora dali do nájmu kostelní polnosti. Na farních nemovitostech beztrestně kopou v Nankově, Terebji, Zadně, Vulochovcách a j. Klíče kostelů násilně jsou odbírány z far neb od kostelníků. Ve Vel. Lučkách po prvé 28. listopadu, po druhé 3. února 1921 zmocnili se schismatici řecko-katolického chrámu. V Zadně 29. dubna 1920, v Bělkách, hrozíce smrtí, žádali kostelníka, aby jim otevřel kostel, jelikož však neměl klíčů, vloupali se jak zloději do kostela, 7. května 1920. V Lipše již 19. července násilím vzali klíče učiteli Petru Stankaninecovi. V Danilově 13. září 1920, ve Vulochovcách v prosinci 1920, v Luže a j.

Všude tam zabrali i kostelní pokladnu a peněz upotřebili ke svým účelům.

V. Teror na poli kulturním.

Schismatici, odpadlí od řecko-katolické církve, nepřejí uniatům ani klidného rozvoje kulturního. Děti uniatů nemohou docházeti do školy, bývá jim v tom bráněno způsobem barbarským a děti na ulici veřejně bývají bity. Tak nasbíral v Lučkách Vasilij Kučěnka plnou torbu kamení, jež byly uchystány na děti. A tak se stává, že v některých obcích i 300 dětí školou povinných jest nuceno zdržovati se doma na př. v Lučkách, neboť rodiče nemohou svých dětí vydati v šanc potupám a smrtelným ranám. V Lučkách na př. není ani jednoho učitele uniatského, a školní úřady poslaly tam šest schismatických učitelů, z nichž ředitel Ganovský je známý pijan.

VI. Teror proti náboženským úkonům.

Je-li víra živá, jak má býti, jeví se přirozeně na venek skutky a zvláště lid rád konává pouti, aby tím dal průchod svým náboženským citům. Nuže, i v tom se mu brání. Tak napadli schismatici v Danilově poutníky holemi a poutníci mohli jen pomocí četnictva pokračovati v další cestě.

Z Luku dne 19. září 1920 mnoho věřících se vypravilo na pout do Teresvy, ale schismatici prohlásili, že zahyne každý smrtí, kdo se odváží s korouhvemi účastniti pouti.

2. srpna 1920 schismatici doráželi na poutníky, ubírající se z Neresnice do Boroňavy a nepustili jich přes svou ves.

Ale nedivíme se tomu, neboť sami byli jsme svědky podobné hrubosti 27. září 1920 v Užhorodě, když se konal průvod (obchod) okolo katedrálního chrámu za přítomnosti biskupovy a velikého účastenstvi lidu i kněží. Právě se zpívalo evangelium, když pojednou jacísi vojáci, s vozem naplněným dřevem, s velkým rachotem namířili mezi procesí poutníků, k nemalému jich pohoršení; vojáci nedali si v tom zabrániti ani uprositi, ač by jim bylo poč-

kati jen pět minut. A dosud nedostalo se uraženému zástupu dostiučinění za toto bezohledné jednání.

VII. Vůdcové teroru.

Osnovatelé teroru získali oddané pomocníky při své práci v tak chuvcách: Racin, a nověji z Ameriky sem přišlý jakýsi Baran. Jsou zvaných „batuškách", jimž svěřili vedení rozvášněného lidu. Tak v Lučkách: Iličkov, v Iže: Kabaljuk, Vakarov, Kemen, ve Vuloto lidé vesměs nekulturní a nevzdělaní, kteří lid sytí kejklemi a pověrou, ve svých kázáních nadávají papeži, biskupům i kněžím uniatským, loupí kostelní roucha, nádoby i majetek a všelijakými našepty štvou věřící proti jejich otcům duchovním.

A to vše trpí česká vláda a nepřekáží tomu. Právem může se mluviti o „svobodě teroru", nikoli však o „svobodě svědomí".

Agitátorům vše jest dovoleno. Haličtí moskofilové, Galatko a Curkanovič, ještě za časů administrátora dra Brejchy proti zákonu dostali tu občanské právo, jelikož tu nebydlili předepsanou dobu, neplatili daní a pod. A třebas že mnohé politické strany a deputace eparchie žádaly od vlády, aby těmto hlavním vinníkům schismatických rejdů (oba jsou redaktory schismatické „Ruské Zemlje") bylo odňato nezákonně udělené právo občanské, jak se to stalo poslanci Toblerovi, vláda prosby té nesplnila.

Organisace „Červeného kříže" převzali do svých rukou schismatičtí agitátoři a peníze této humánní instituce taktéž obracejí proti řecko-katolické církvi.

Všechny poctivé složky ruského národa vidí v podporování schismatické agitace nejodpornější pronevěru, jakou si kdy dovolila politická zloba. Řecko-katolický lid ruský se kojil tou nadějí, že u katolického a slovanského národa českého najde obranu svých duchovních i národnostních pokladů a zájmů, a zatím se potkal s nejostudnější zradou svých drahocenných statků.

VIII. Koketování vlády se schismatiky.

Nikdo nemůže býti soudcem svého díla. Proto uniaté hledali pomoci proti teroru u civilní správy. A v mnohých případech správcové Podkarpatské Rusi projevili svou pomoc.

Leč žel, podaná pomoc byla horší smrti. Do Luček vypravena byla komise s panem školským referentem insp. Peškem. Místo aby upokojili lid, ještě víc jej pobouřili. Nemaje nejmenšího cítu pro spravedlnost, z nevědomosti dá církev uniatskou k společnému užívání schismatikům (což je nepřípustno, jakožto cooperatio in haeresi). A když kněz proti tomu nezákonnému jednání protestuje, namítá chytře pan referent, jako kdysi Pilát: „Nemůžeme vám pomoci, poněvadž uniatští kněží jsou v takové nenávisti a opovržení." Pan referent, kdekoli se octne, všude hovoří o křesťanské lásce. A lásku křesťanskou si představuje tak, aby uniaté

přestali brániti své víry a stali se odpadlíky. Tak nazval věrného kurátora kostelního, uniata, Jidášem za to, že horlivě se postavil na odpor schismatikům.

Církevní referent dr. Podhajecký, kritisuje uniatského biskupa před každým jeho knězem, a prosté věřící snaží se pohnouti tím, že jim domlouvá, aby odpadli od víry, jak kromě jiných, nejnověji v březnu dosvědčila vdova po knězi (Holíšova).

Týž oddíl, stavě se na stranu schismatiků, požádal za odstranění uniatského kněze v Kopašném, přípisem ze dne 3. prosince 1920, čís. 9822.

Když diecesanní správa žádala pomoci proti schismatikům, řádícím ve Vulochovcách a Luže, dostalo se jí v odvět, že kněží těch farností jsou — maďarony. A proč? Proto, že roku 1914, za invase, uprchli. Leč kdo tehdy by nebyl utíkal?

Na gubernii deputace uniatů z Lučok patnáctkrát prosila za vydání klíčů kostelních, ale marně. Odpovědělo se jim, že není známo, kde klíče jsou. Takový jest postup a takové zakročení úřadů.

V únoru 1921 hlavní služný teresavského okresu ukázal cit pro spravedlnost a humánnost, odebrav se do Vulochovců, aby učinil pořádek. Nato byl volán do Užhorodu na gubernii; odtud však vrátil se úplně změněn. Řecko-katolický děkan jej žádal, aby rozkázal vydati klíče kostelní a aby nedovolil schismatickému knězi konati církevní služby. Po užhorodské cestě hlavní služný již neshledával příčiny, aby splnil prosbu.

Jest všeobecné mínění, že poslaní četníci a vojáci oheň hasili olejem: v té chvíli sice zachránili knězi život, avšak svým chováním pokazili věc ve Vulochovcach, ve Vel. Lučkách, v Kopašnově a Čumalově.

Četníci vulochovští nezabránili Kabaljukovi, schismatickému knězi, dne 30. ledna 1920, aby nezabral řecko-katolický kostel. Proseb uniatských věřících nedbali, zato schismatickým agitátorům Kucinovi, Bedevjovskému a druhům jejich splnili, oč žádali. 30. ledna četníci ti navečer přišli k řecko-katolickému knězi a se zbraní hrozivě žádali, aby jim vydal klíč od Kivota (svatostánku). Kněz je služebníkem nejsv. tajemství, co je četníkům do těch věcí?

Na místech od schismatiků pobouřených ustanovovali úředníky a starosty smýšlení schismatického. Ve Vel. Lučkách starosta obce osobně vedl lid k uloupení kostelních klíčů, v Bělkách obecní starosta, jménem Andraško, pořizuje protokoly, příčící se spravedlnosti. Ve Vulochovcach a v Zadně opět jsou starosty protivníci unie.

A tak bylo by lze dále pokračovati v žalobách, v líčení křivd a urážek uniatů, autochtonních obyvatel Podkarpatské Rusi, jež jim jest snášeti od cizích přichozích a jejich agitací i zlých útoků.

IX. Jak pomoci těmto bědám?

Nezbytně třeba, aby se učinila přítrž tomuto náboženskému bol-

ševismu, a aby urážky činěné uniatům, byly zhojeny vydatným zakročením. Nestačí však pouhé písemné vynesení, jak dosud bývalo na Podkarpatské Rusi; nestačí pouze vydávati o svobodě svědomí a svobodném vyznání víry plakáty hlasně prohlašovati a právu soukromého vlastnictví vzhledem na církevní majetek: účinnější slova, jest skutek.

A poněvadž podmínky, na kterých závisí moc chrániti život a majetek občanů, žádají toho, aby úředníci takovým způsobem úřadující byli bez prodlení odstraněni se svých míst, byť by běželo i o samého referenta školského oddílu insp. Peška, ať jsou posláni na místa taková, kde nemohou tolik škoditi a dopouštěti přestupky proti zákonům. Ať přemýšlejí o lásce k bližnímu ti, kdož projevili takovou slabost v úřadě, neboť jistě že nejsou tak krátkozrací, aby nepochopili, jak veliké chyby se dopustili.

Rusíni řecko-katoličtí do krve uražení, stojí na tom stanovisku, které spočívá na osnovných pracích spravedlnosti a může jim zabezpečiti jejich potřeby a které tudíž každý kulturní národ musí uznati spravedlivým: žádají spravedlivého šetření práv zákonem zabezpečených. A jestliže by to nebylo splněno, jestliže by nepřestala agitace, prováděná takto nepřípustnými prostředky, jestliže teroristé, prostí všeho lidského citu, budou pokračovati ve svém mrzkém počínání, tehdy krev nevinně prolitá, jako nesmazatelný znak hanby, navždy ulpí na čele těch, kdož byli povinni svým úřadem tomu zabrániti, avšak opomenuli to z nectné bázlivosti neb trestuhodné nedbalosti.

Na základě práva k životu žádáme, aby naše kostely, naše kostelní pokladny a nemovitosti byly odebrány schismatikům, kteří si je nespravedlivě přisvojili, aby byla řecko-katolickým Rusínům zabezpečena jistota života a majetku, a aby pan školský referent Pešek, hlavní příčina všech nepokojů, byl co nejdříve odstraněn.

Poměry, jako u nás byly.

Listy z Rumunska

Dr. Kl. Žůrek (Pokračování.)

Nebylo třeba. Starý Bordovský nám spěchal v ústrety. Je v Ogradině zástupcem a slabou náhražkou duchovní správy. Vetchý stařec, kus dějin hraničářské Ogradiny svolává v neděli věřící do kostela. Pomodlí se s nimi, zazpívá si s nimi — kněz přijde jen několikrát do roka. A do Oršové je daleko. Tak je obyvatelům Ogradiny tato nedělní pobožnost slabou náhražkou pravidelných bohoslužeb. Ogradina je celá česká, i přistěhovalí Rumuni se naučili česky — ale daleko široko není nikoho, kdo by jim lámal chléb slova Božího v jejich mateřském jazyku. V Oršově jeden jediný kněz a ten neuměl česky nic. Učitel v Ogradině Ně-

mec. Česky neumí. Učí české děti rumunsky a německy. Lidé nemají českých modlitebních knih. Je to k pláči!

Přijeli jsme před chudičký kostelík. Vozka vzal z vozu v plachtě svázaná kostelní roucha a posvátné nádoby; víno a hostie a mísál, zanesl vše do chudičké sakristie a pan farář zavedl mne do hostince, kamž dal zavolati členy kostelního výboru. Musila se rozřešiti palčivá otázka, kam se mnou! Pan farář se musil vrátiti do Oršové a mne ponechati samého sobě a dobrým lidem.

Zakusil jsem podobného dojmu, jaký má sirotek, když přijde na obec.

Nastalo omlouvání se! Jeden se vymlouval na děti, druhý na ženu. Třetí, že nemá zvláštní světnice, čtvrtý, že mne nemá čím uctíti.

Zakoušel jsem část útrap těch, jež vyslal Pán: „Jdouce, učte!" A podivno, byl jsem při tom klidný.

Konečně, když se všichni omluvili, tedy naznali, že nejspíše mne by mohl přijati Matěj Štěpanovič.

Kdo to byl Matěj Štěpanovič? Chorvat od Rjeky. Přistěhoval se do Ogradiny jako podnikatel vodních a báňských staveb. Za války a revoluce byl vydrancován a tak se jeho majetek hodně seschl. Ale zdí jeho domu nemohli odnésti. Tedy tam prý najdu světnici a budu mít pokoj, poněvadž má již odrostlé děti.

Tak se zdvihla celá válečná rada a putovali jsme i s panem farářem na konec vesnice, kde stál dům pana Štěpanoviče.

Přijala nás jeho žena, Češka, vlídně, ale pravila, že bez muže nemůže nic udělat. Počkali jsme na pana Štěpanoviče. Přišel za malou chvilku a vyslechl naši společnou prosbu jaksi zaraženě. Byl to svalnatý malý muž, energického vzezření. Tázal se, na jak dlouho mínim se u nich ubytovati. Řekli jsme, že dva, tři dni. A tu hned ochotně přislíbil. Myslil prý, že na delší dobu. Čeká však prý hosti, a na dlouho svých světnic zadati nemůže.

Tvář pana faráře oršovského nabyla výrazu naprosté spokojenosti. Vykonal svůj úkol a může tedy jít.

Ale pan Štěpanovič nedal. Přijal mne do domu a jeho slovanská povaha jej nutila ukázati, že ví, co je slovanská pohostinnost. Hned nosilo se na stůl, co skrývala jeho spižírna i jeho sklep. Má svůj vinohrad. Začal nás hostiti, jako bychom byli dávno čekanými hostmi, a vypravoval o svých stycích s Čechy.

Oršovský vozka jevil známky nepokoje. Nebylo zbytí. Pan farář Römer musil se vrátiti do Oršovy. Ale přece ještě si přidal půl hodiny a zašel se mnou do Staré Ogradiny, rumunské obce, ležící u vjezdu do Kazanské úžiny. Tam je telefonický úřad. Telefonoval do Ujbanye, vědí-li co o panu faráři eibenthalském. Začalo telefonické shledávání. Až konečně hlásila telefonická stanice z Plavišovice, že pan farář Fresz odejel před hodinou z Plavišovice do Ogradiny.

Dle výpočtu pana faráře Römera mohl by přijeti do Ogradiny

za dvě hodiny. Z toho jsem poznal, že ten Eibenthal neleží kdesi za ogradinskými humny, jak jsem se dosud domníval.

Začínalo mi býti z toho úkolu, který na mne čeká — horko.

Hrob arcib. dra Stojana na Dušičky.

Ale ještě více mi bylo horko, když přijel konečně pan farář eibenthalský Fresz a při dobré večeři u pana Štěpanoviče mi rozvinoval svůj cestovní plán. Nerozehřívalo mne pouze ohnivé víno, do něhož nás náš milý hostitel stále nutil, ale více též čtyřicet

kilometrů, jež jsme měli ještě před sebou, než bychom uviděli Eibenthal.

Měl ten pan farář Fresz za ušima. Vždy psával jen Eibenthal u Oršovy, tak jako se psává Hradisko u Olomouce a nenapsal nikdy, že se tomu nemá rozumět „po hanácku".

Málo platné! Už jsem řekl „a", musím říci „b" — — —

Ogradinské obyvatele svolával zatím zvonek k první večerní pobožnosti. Chtěl jsem, aby se pomodlili před kázáním růženec, jako je to zvykem u nás v postě.

Prohlásili chudáci ostýchavě, že se jej modlit neumějí. Bylo tedy jen kázání a litanie, jež jsem musel se modlit ze staré, švabachem tištěné modlitební knihy pana Borkovského.

Po kázání bylo u kostela shromáždění pod širým nebem. Většinu tvořily ženy. Pochvalovaly si, že slyšely p o p r v é v ž i v o t ě české kázání. Litovaly, že tu není jejich mužů, že jsou i s dospělými syny na práci, až kdesi u Caranšebeš. (Kde to je, jsem tehdy ještě nevěděl). Do velikonoc prý se nevrátí a tak přijdou o příležitost, vyzpovídati se ve svém jazyku.

Eibenthalský pan farář nad těmi lamenty krčil rameny. On své eibenthalské uvědomil, že začneme u něho až v sobotu. A sem do Ogradiny přijel mi pomoci zpovídat. Bylo zde co dělat. Děti školní nebyly připraveny k sv. svátostem. Dospělí potřebovali též přípravy. Na zítřek se přihlašovali tři nemocní o zaopatřování.

Pan farář Frész byl rodem, jak ukazuje jméno (Jahoda), Francouz. Jeho rodiče se přistěhovali z Alsaska do Banatu. Tak se v mládí naučil německy a maďarsky a jako kněz byl dán hned za faráře do opuštěného Eibenthalu, kdež se musil začít učit česky. Nebyl vůbec nikde kaplanem. Závidí-li mu někdo z kaplanů jeho rychlý postup, ať se jen přihlásí. Odešel právě z Eibenthalu, nemoha tam vydržet. Kdokoliv z mladých kněží by si přál, může se státi farářem „snadno a rychle".

Pojedeme budoucně si eibenthalskou faru obhlídnout!

II.

Konečně mne převezli Turci z Adakalé přes rozvodněnou Černou, a tak jsem se dostal po osmnáctihodinné cestě povozem opět ke dráze. Chtěl jsem vám toho napsati mnoho, ale nebylo kdy... Začínám uvažovati až dnes o svých zažitých dojmech, pokud ovšem mi to dovoluje hluk v okolí Baratie.

Povozy jakého chcete druhu, počínajíc od elegantního automobilu a bezvadného kočáru s bujnými ruskými koňmi a vozkou na kozlíku, oděného v řásný kaftan z namodralého neb černého aksamitu a přepásaným ozdobným, bronzovými ozdobami vykládaným pásem, s vysokou beranicí na hlavě, až po vozíky venkovské, taženými jedním, dvěma neb třemi chlupatými koníky neb voly v jařmu, tísní se na úzké ulici a zastavují chodce. To se ví, že se to bez křiku a hřmotu neobejde. Vždyť chodci — ať jsou to důstojníci — jimiž

se ulice bukurešťské jen hemží, anebo prodavači zeleniny a jižního ovoce s opálkami na dlouhém ráhně přes rameno převěšeném, anebo pekaři s koši na hlavě, anebo bukurešťské dámy a prodavačky a děvečky a dělnice, všichni mají dosti velikou dávku výmluvnosti, aby pověděli své rozhořčení v nejrůznějších rytmech a toninách. Právě pod oknem u průjezdu rozložil si švec svůj movitý majetek a provádí své řemeslo na pacientech ctihodného stáří a nevzhledného zevnějšku.

No, ale přece napíši alespoň něco.

Už ani nevím, kde jsem se se svými čtenáři rozloučil. Můj život byl jako kaleidoskop, měnil se denně; vždy nové okolí, osoby i zaměstnání a v tom shonu člověk snadno zapomíná.

Tuším, že jsem líčil svůj příchod do Bukurešti.

Katedrála svatého Josefa je opravdu velmi hezká a škoda, že jí dosud schází věž a kdo ví, jak dlouho ještě za nynějších poměrů budou zvony viseti na nízké dřevěné provisorní zvonici.

Palác ndp. arcibiskupa dr. Raimunda Netzhammera, benediktina z kláštera z Einsiedelu ve Švýcarsku, je vzdálen od katedrály asi 10 minut.

Katedrála je v ulici generála Berthelota čís. 19, residence arcibiskupská ve Strada Esculap č. 5.

Residence je krásná budova, postavená v gotickém slohu, krásná z venčí, ale uvnitř kromě přijímacích salonů jednoduše zařízená. Bydlí v ní ndp. apoštolský nuncius, ndp. arcibiskup a jeho sekretář, jeden z kanovníků a seminaristé se svým prefektem.

Přijat jsem byl od ndp. arcibiskupa s nelíčenou, upřímnou srdečností a zaveden ke stolu.

Z rozhovoru při stole jsem poznal, v jak skromných peněžních poměrech žije ndp. arcibiskup i jeho kapitula. Dómský farář a člen kapituly ndp. dr. Auner i se svým kaplanem jsou též ve stravě u ndp. arcibiskupa a tak se s ním den co den dvakráte scházejí. Ndp. arcibiskup hovořil se všemi s bratrskou otevřeností i otcovskou láskou.

Zdomácněl jsem hned a ochotně odpovídal na dotazy o našich krajích. Nezajímala jich tak naše politika, jako náboženský a mravní stav našeho lidu a ochotně mne uváděli do rumunských poměrů.

Krajiny, kam jsem vlastně cestoval, neznali. Je to sousední diecése, která nepatřila k „regatu", bývalému malému království rumunskému. Nynější Velké Rumunsko se skládá ze dvou velmi různorodých částí, ale o tom až později.

Ndp. arcibiskup mne pozval na večeři a vyzval, abych si do té doby trochu odpočinul. Milý a úslužný ndp. kapitulár dr. Auner mne zavedl do svého bytu s opětovnými omluvami, že mu úřední záležitosti nedovolují, aby se mi zcela věnoval.

Uznal jsem to plně i rád, poněvadž jsem se chtěl pomodlit breviář.

Ale spánek se hlásil neúprosně o své právo. Hleděl jsem jej zahnati procházkou v městském parku, leč přihnala se jarní bouře,

která mne důkladně pokropila. Utekl jsem se pod střechu zahradního domku, kdež našly útočiště též chůvy s dětskými vozíčky.

Bavily se hlučně vzájemným výkladem, kolik každá má platu, kolik příplatků a kolik darů dostává ještě kromě smluvené mzdy. Poznal jsem z rozhovoru, že pocházejí z Německa.

Přečkal jsem liják a za drobného deště jsem se bral pod pohostinnou střechu ve Strada Generál Berthelot.

Brzy po mém návratu jsme šli k večeři do residence a kostelník dómský mne vyprovázel na nádraží, vyzvedl v garderobě můj velký kufr a chtěl obstarati jízdní lístek, bylo mu však řečeno, že lístky se vydávají až po desáté — naší deváté hodině.

Zvěstoval mi to před dvěma Švábы ze Sedmihrad, kteří mezitím se posadili ke mně a zapředli se mnou hovor.

„Dejte mi pět lvů," povídá jeden z nich, „a já vám donesu lístek ihned."

„Dám," pravím mu, „alespoň zkusím, mají-li „lvi" v Rumunsku takovou sílu!"

Skutečně! Za nějakou minutu byl můj společník zpět i s jízdním lístkem.

Poznal jsem brzy, že bývalí příslušníci Maďarska se nijak nemohou s nynější vládou spřáteli — a to nejen Maďaři, nýbrž ani ne Němci a Rumuni. Odtud ta strohá policejní opatření v Rumunsku, o nichž vám ještě všelicos povím.

Moji hovorní společníci z bukurešťské nádražní restaurace zavinili, že jsme opomněli zavčas pátrati po způsobu, jak bychom se dostali do simplonského rychlíku snadno a rychle. Tak se stalo, že jsem měl co činiti, abych umístil svá zavazadla mezi spoustou zavazadel nad svou hlavou a zachytil poslední místo u dveří.

Můžete si mysliti, jak se mi tam pohodlně sedělo. Obecenstvo chodilo z přeplněného vozu ven na čerstvý vzduch a cestující, kteří kolem mne seděli po zemi, vstávali a strkali do mne, kdykoliv se vlak zastavil a nový proud cestujících se hnal do vozu.

Vzpomněl jsem si na dobré rady a výstrahy, dané mi před Košicemi a čas od času jsem sáhl do náprsní kapsy, mám-li ještě tašku s penězi.

(Pokračování.)

Hlídka unionistická

Kabelotelegram Hynka Dostála unionistickému sjezdu na Velehradě ze dne 2. srpna, zněl latinsky takto: Congressus Unionis Velehrad, Moravia, Cechoslovatia, Europe. Sumus vobiscum. Apostolatus sanctorum Cyrilli et Methodii unioque Slavorum in sinu Ecclesiae catholicae vivat, crescat, floreat! Deus det, ut simus unum. Hynek Dostál, St. Louis, America. Česky: Jsme s vámi. Kéž Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje a jednota Slovanů v lůně církve katolické žije, roste a vzkvétá. Dejž Bůh, abychom byli jednotni. — Kabelotelegram stál 11 dolarů, tedy asi 385 Kč. To všechno svědčí o velkém porozumění snah unionistických, které šíří v Americe redaktor Hynek Dostál, muž nadšený a krajně obětavý pro dobrou věc.

Výstava misijní ve Vatikáně. O milostném letě 1925 bude také otevřena výstava misijní, kde bude znázorněna celá misijní činnost církve katolické. Společnosti celocírkevní, jako Propagatio Fidei, Sanctae Infantiae, Sti Petri Apostoli a Unio cleri budou míti význačná místa na výstavě. Vedle toho budou zastoupeny i národnostní misijní spolky, tak i náš Apoštolát bude tam míti svoji statistiku. Bylo by si přáti, aby hodně čtenářů Apoštolátu vypravilo se na cestu do Říma, která bude od nás podniknuta brzy po velikonocích. Řím viděti na vlastní oči, znamená odsouditi pro vždy nesmyslnost hesla Řím musí býti souzen a odsouzen. — Řím jest chloubou a slávou naší církve, proto poznejme ho poutí v roce 1925.

Americkým přátelům Apoštolátu. Bylo několikráte stěžováno si do redakce Apoštolátu, že nepřinesla seznam amerických zakládajících členů a že těmto členům nebyl posílán časopis jak delegáti v Americe slibovali. Jakousi omluvou by mohlo býti to, že do redakce nikdo nic takového neposlal, a proto nejsouc vševědoucí, nemohla splniti ona přání mnohých. Delegáti oba také na redakci naléhali, dokonce si i stěžovali na ni, že neuveřejnila onen seznam a neposílala časopis do Ameriky. Sami však přímo do redakce toho seznamu neposlali, proto nebylo možno vyhověti. Časopis „Apoštolát" jest majetkem skoncentrovaných čtyř spolků, a v době jejich pobytu v Americe nastala změna v účtování, proto se muselo čekati, až delegáti se z Ameriky vrátí, vyúčtují vše a dodají redakci. To se nyní stane, proto uveřejníme v příštím čísle seznam zakládajících členů Apoštolátu v Americe a prohlašujeme, že příští ročník zašleme každému do Ameriky. Při tom si dovolujeme podotknouti toto. Obnosy zakládajících členů amerických šly na účet zahraničního Apoštolátu na misie a unii. Z těch obnosů nedostalo vydavatelstvo „Apoštolátu" ničeho, proto je to pro vydavatelstvo velkou obětí posílati velkou řadu exemplářů zdarma, když jenom poštovné do Ameriky stojí ročně tolik, co stojí roční předplatné „Apoštolátu". Nicméně vydavatelstvo „Apoštolátu" je si vědomo velkých obětí amerických zakládajících členů, a proto také rádo onu oběť přinese. Doufáme, že bude nám vše prominuto a že časopis „Apoštolát" bude radostně vítán od našich přátel v Americe. Musí k omluvě uvážiti, že zemřel P. Jašek v Americe a zde náš arcibiskup dr. Stojan, kteří vše měli v rukou, a než se v tom jiní vyznají, trvá to vždy delší čas.

Snahy unionistické byly předmětem mnohých úvah s různých stran. Také chudobinský Židek, jehož pobytu na nové faře nebude na dlouho, protože je v menšině proti přívržencům Farského, v přerovském „Obzoru" uveřejnil projev pravoslavného arcibiskupa pražského, který se neliší od obvyklého názoru západních biskupů ruských, kterým všesvětové vlnobití duchů jest cizím. Nemíníme se jeho názory zabývati, protože jsme slyšeli jinak o unii smýšleti ruské kněze, biskupy i laiky. Pražský pravoslavný arcibiskup je proti unii, to však je stanovisko zastaralé a neudržitelné. A naše nová pravoslavná církev, vedená Gorazdem, přece nemůže býti pro unii, když se od Říma teprve odtrhla a již se několikráte přeorientovala. Má prý v republice asi 8000 přívrženců a šest kněží, proto její názor nepadá na váhu ve snahách unionistických.

Kolik je dosud sjednocených. S církví katolickou je spojeno 5,800.000 východních křesťanů, a to: I. Uniátů armenských: 1. ritu armenského 100 tisíc (15 diecésí, 1 patriarchát). II. Uniátů koptských: 1. ritu čistě koptského 22.000 (3 diecése, 1 patriarchát), 2. Ritu koptsko-ethiopského 3000 (1 apoštolský vikariát). III. Uniátů řeckých: 1. ritu čistě řeckého 73.000 (1 diecése), 2. ritu řecko-rumunského 1 milion (5 diecésí, 1 metropolita), 3. ritu řecko-rusínského 3,500.000 (5 diecésí, 1 metropolita), 4. ritu řecko-bulharského 13.000 (2 apoštolské vikariáty), 5. ritu řecko-melchitického 160.000 (12 diecésí, 1 patriarchát). IV. Uniátů syrských: 1. ritu čistě syrského 25.000 (8 diecésí, 1 patriarchát), 2. syrsko-chaldejského 45.000 (12 diecésí, 1 patriarchát), 3. syrsko-maronitského 360.000 (9 diecésí, 1 patriarchát), 4. syrsko-malabarského 500.000 (1 apoštolský vikariát) — celkem 5,800.000 uniátů.

Počet katolíků v Asii jest dle nových statistických údajů odhadován na 7,351.961. Největší počet vykazují britské kolonie.

Bývalý korunní princ saský knězem. Jak se oznamuje z Kolína, byl bývalý korunní princ saský vysvěcen na kněžství na hrobě sv. Hedviky v Třebíči (ve Slezsku). Princi Jiřímu je 31 rok. Jeho strýc princ Max je knězem už od roku 1896 a je profesorem na universitě ve Freiburce a pracuje také v unionistické otázce.

Valná hromada Apoštolátu sv. Cyrila a Metoda pod ochranou bl. Panny Marie, konána na Velehradě dne 3. srpna 1924 za účasti 30.000 členů. Památné dny prožil náš Velehrad od 30. července do 3. srpna 1924, kdy slaven IV. sjezd unionistický za účasti 360 učenců ze všech končin Evropy, mezi nimi bylo 23 biskupů. Otázka unie posunula opět blíže k svému cíli. Po tisíci letech patřil opět Velehrad po prvé na svěcení biskupa v jazyku staroslovanském. Posvěcen byl totiž na biskupa uniatského pro diecési Mukačevo mdp. msgre Petr Gebej. Posvětili jej uniatští biskupové dr. D. Njaradi a Kocilovský a dr. Fischer-Colbrie za přítomnosti apoštolského nuncia F. Marmaggiho a všech zde dlících biskupů. Po této slavnosti hnuly se mohutné průvody od Cyrilky a braly se na nádvoří velehradské, kde mši sv. obětoval P. Zamykal, redaktor z Olomouce, a vykonal modlitby za sjednocení. Po nich zahájena valná hromada Apoštolátu a vdp. Světlík vyložil přítomným důležitost otázky unie, která nyní zaměstnává celý vzdělaný svět, a Velehrad stává se střediskem tohoto světového hnutí. Apoštolát, který tuto myšlenku u nás probudil, nabývá významu světového a jest nutno, aby tomuto novému svému poslání se přizpůsobil změnou stanov. Žádá proto přítomné členy, aby ústřední výbor zplnomocnili, tuto změnu stanov provésti a Apoštolát připojiti římské kongregaci pro církev východní, čímž se stane střediskem unionistických prací a působením zůstane na Velehradě. Přijato. Jednatel msgre Kozák přednáší jednat. zprávu: Nejdůstojnější a slovutní pánové, slavné shromáždění! Je mi milou povinností, že mohu přednésti zprávu o činnosti Apoštolátu za rok minulý, který nám uplynul pod dojmy radostnými i truchlivými. Mezi nejtruchlivější zajisté patří úmrtí našeho milovaného pana arcibiskupa dra Antonína Cyrila Stojana, spoluzakladatele a starosty Apoštolátu, který byl dlouhý čas jeho nejhorlivějším jednatelem a jeho duší. Po čas jeho nemoci chvěli jsme se strachem o něho a vysílali za něho modlitby k Bohu, aby nám jej zachoval. Než, stala se vůle Boží. Kterak jsme doprovodili našeho miláčka k poslednímu odpočinku sem na posv. Velehrad, kterak jsme mu projevili svoji vděčnost, to je všem v živé paměti. Za zpěvu hymny velehradské ubíral se v průvodu mezi námi, aby odpočinul tam, kde dlel celou duší svou. To nám dokazují jeho poslední slova, která vyslovil: „Velehrade, Velehrade, vzhůru srdce k Bohu!" Pak oněměla jeho ústa. — Pochovali jsme jej ne jako obyčejného člověka, ale jako oslavence Božího a pevně důvěřujeme, že Bůh jej laskavě přijal za všecky ty oběti, které lidu svému přinesl. Než náš zármutek nad ztrátou tak bolestnou nesklonil nás. Bůh nás potěšil a dal nám arcipastýře, který ochotně převzal dědictví Stojanovo a chce pokračovati v jeho duchu. I vznášíme k němu prosbu, aby se jako nový starosta ujal Apoštolátu a vedl jej k cíli určenému. Jeho ochota, s jakou se ujal díla, je nám vzpruhou, že i dále se chceme snažiti, aby Velehrad náš rozkvétal vždy znova, a sice jak tento Velehrad pozemský, v němž ctíme památku našich sv. věrověstů, ale i Velehrad duchovní, jak si ho přál zesnulý náš vůdce, totiž, aby víra, zde zasetá, nás vždy vedla k Bohu. Tato víra cyrilo-metodějská má býti na Velehradě utvrzována a prohlubována poutěmi a zvláště duchovními cvičeními čili exerciciemi. To bylo pohnutkou, že založen zde poutní a exerciční dům „Stojanov", který má dnes býti posvěcen a svému účelu odevzdán. Není ještě dobudován, váznc na něm ještě značný dluh, ale to nevadí, neboť doufáme, že známá štědrost vaše dopomůže k tomu, aby „Stojanov" byl dobudován. K rozmnožení úcty našich sv. věrověstů bylo žádáno, aby se slavnosti cyrilo-metodějské nekonaly jen na Velehradě, ale i na jiných památných místech. Tato žádost byla Apoštolátu vítána i přičinil se, aby slavnosti tyto konaly se nejen po celé Moravě, ale v Če-

chách a na Slovensku, ano i u Jihoslovanů. To se i stalo, jak nám o tom zprávy došly, a bude se díti i nadále. Tím dokážeme, že nám je bližší úcta našich sv. apoštolů, než uctívání Husa, a je žádoucno, aby tento projev naší úcty všady rozšířen byl. Prohloubení ducha náboženského snažil se Apoštolát dosáhnouti podporováním sv. misií a trojdenních pobožností, při nichž pořádány též apoštolátní schůze. Zde se činně súčastnilo kněžstvo domácí, zvláště dr. Hrachovský, Štancl, Tauber a jiní, začež jim patří naše uznání a dík. Těmito pobožnostmi a schůzemi čeleno bylo proti snahám sekty československé, zabráněno dalšímu jejímu šíření, ba mnozí zbloudilí dali se poučiti a vraceli se do církve katolické. Pro misie domácí i v cizině podporuje Apoštolát apoštolskou školu na Velehradě, která za vedení OO. jesuitů utěšeně zkvétá. Vychovávají se zde mladíci tak, jak toho jejich budoucí povolání vyžaduje, aby časem mohli působiti nejen mezi krajany svými, nýbrž i mezi bratry Slovany, jichž jazyk si ve škole osvojili mohou. Apoštolát skládá do této školy velké naděje a vděčně děkuje OO. jesuitům, že se tohoto úkolu ujali. Mezi našimi krajany v cizině působili ve jménu Apoštolátu minulého roku: Dr. Žůrek v Rumunsku, na Poruří a na Volyňsku, dp. P. Stříž na Volyňsku, v Americe dpp. P. Pospíšil a P. Jemelka, kteří se těchto dní z Ameriky vrátili a přinesli vesměs utěšené zprávy, kterak byli od našich krajanů vřele přijati a podporováni. Jejich přičiněním, jakož i přispěním p. Hynka Dostála, redaktora, získáno Apoštolátu mnoho členů a vydatné pomoci, která Apoštolátu umožnila, že mohl svým, často velkým úkolům, dostáti. I pro „Stojanov" došlo odtud mnoho příspěvků. Bůh odplatiž jejich dobrou vůli. Po odchodu misionářů zůstali naši krajané s námi i nadále ve styku. Mnozí toho použili, aby si pomocí Apoštolátu opatřili potřebné spisy k urovnání svých rodinných poměrů. Mnozí, zvláště v Německu, nemohli předložiti zákonem předepsaných průkazů a nemohli uzavříti manželství, i žili spolu, ač nerádi, nesezdaní. Apoštolát vymáhal u zdejších úřadů potřebné spisy, čímž mnohé k vděčnosti zavázal, nebo jim zprostředkoval výpomoc; slovem, snažil se ulehčiti jim jejich smutné postavení, aby si nestěžovali, že jsou od svých zcela opuštěni. Došlo též mnoho žádostí o zaslání knih, časopisů a kalendářů. I tu Apoštolát učinil, seč mohl, a odeslal do Německa, Rumunska i Volyňska přes pět metrických centů knih. Knihy ty byly většinou darovány od našich členů a těm budiž ve jménu podělených krajanů vysloveny vřelé díky. Máme však i jinde krajany, o které Apoštolát chce pečovati. Jsou to zvláště Češi v Paříži a ve Francii, kam se poslední doby hrnou, jako kdysi do Vídně. Ano i do Australie nastěhovalo se mnoho našich krajanů a prosí o duchovní. Bude úkolem Apoštolátu i zde se postarati, aby ovečky nezůstaly bez pastýře. V Paříži zatím působili někteří naši dpp. kněží, kteří tam dleli na studiích, jako P. Neumann a Dvorník, ale třeba pomýšleti na stálou duchovní správu, čím očekávají Apoštolát nové oběti. Apoštolát však nezapomněl na svůj hlavní účel, totiž aby pracoval pro sjednocení církve katolické s církví východní. Za tím účelem pořádal velké sjezdy unionistické, které byly přípravou tohoto sjednocení a na kterých se věhlasní učenci z celého světa dobrovolně účastnili, aby toto sjednocení připravovali. I letošní sjezd, který právě ukončen, jest pokračováním této snahy. Doufejme, že dobrou vůlí a hlavně přispěním Božím na přímluvu Matičky Boží a sv. Cyrila a Metoda bude odstraněna ta zeď, která zlobou časů přehradila budovu církve Kristovy, že jsme se od sebe oddělili, mohouce jako bratři blíže se k sobě přimknouti. Pracujme, aby se vyplnila vůle Kristova, aby všichni jedno byli. Aby myšlenka sjednocení pronikla i mezi naše slovanské bratry, zvláště mezi Rusy nyní u nás žijícími, vydržuje Apoštolát v Praze katolickou duchovní správu pro Rusy i Rusíny, aby hlavně mládež na vysokém učení pražském poznala naše snahy a pro ně získána byla. I tu lze pozorovati, že práce tato, ač pomalu, pokračuje s Boží pomocí vpřed. Bylo získáno již několik inteligentů Rusů pro katol. církev. Mimo to začal Apoštolát pracovati mezi našimi krajany, kteří se před časem do Ruska odstěhovali a tam buď z přinucení neb z nedostatku vlastních kněží přijali pravoslaví. Vloni mezi nimi pracovali dpp. dr. Žůrek a P. Stříž, letos již zase

P. Stříž měl odejeti, aby ve svém díle pokračoval. Tam celé osady české čekají na kněze a žádají býti zpět přijaty do lůna církve katolické. I mezi nimi nalezne Apoštolát pracovníky v díle unionistickém. Pro všechny tyto snahy nalezl Apoštolát porozumění především u sv. Stolice, která všem biskupům slovanským odporučila, aby Apoštolát zaveden byl ve všech diecésích, v nichž bydlí Slované a, což jest hlavním důkazem přízně a porozumění, že svého zástupce poslala, aby byl účasten našeho unionistického sjezdu. Toto porozumění budí se na všech stranách. Nejen osoby duchovní, ale i věhlasní mužové a ženy stavu světského postavili se do řad pracovníků Apoštolátu. Zmiňují se též o Cyrilo-metodějské lize akademiků v Praze, která pojí v sobě studující mládež všech slovanských národů a která jménem sv. apoštolů Cyrila a Metoděje spojuje se, aby pro jednotu Slovanů ve víře pracovala. Zmiňují se o spolku katolických inteligentů v Praze, kteří stojí na základech víry cyrilo-metodějské a svatováclavské. Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje tedy mohutní a šíří se po všech slovanských zemích. Vloni zapustil své kořeny na Slovensku, letos se začal šířiti i po arcidiecési pražské, kde místní a diecésní odbor založen a zároveň obnoveno u Panny Marie nad Týnem bratrstvo cyrilo-metodějské, které tam již r. 1852 založeno bylo. U nás není skoro farnosti, kde by nevěděli o Apoštolátě a jej nepodporovali. 22.000 členů je v obnovených místních skupinách zapsáno, vskutku však jich jest mnohem více. Podobně diecése brněnská vykazuje přes 20.000 členů, z Jihoslovanska jest jich hlášeno přes 40.000, tak roste a vzmáhá se náš Apoštolát. Žádoucno jest, aby všady úplně zdomácněl, a to se stane, budeme-li všichni spolupůsobiti, jak to stanovy, které jsme ke změně předložili, ukazují. Dle těchto změněných stanov mají se v každé farnosti ustaviti místní odbory se svým duchovním v čele a v nich jsou zastoupeny všecky stavy, jakož i katolické spolky a bratrstva, i konají porady, jak Apoštolát zvelebiti a rozšířiti. Členem stává se každý, kdo se dá zapsati u svého farního úřadu neb od něho ustanoveného sběratele. Každý člen pomodlí se denně 1 Otčenáš a Zdrávas s dodatkem: Sv. Panno Maria, ochraňuj nás, sv. Cyrile a Metoději, orodujte za nás. Dle možnosti přispěje měsíčním příspěvkem na účely Apoštolátu 50 h neb 1 korunu, kdo může, dá více. Činní členové mimo almužnu pracují pro Apoštolát slovem i perem. Zakládající členové složí najednou větší obnos, 100, 500 neb 1000 Kč. Posledního času přihlásilo se více členů zakládajících po 1000 Kč, zvláště z Ameriky a též od nás počtem 45, mezi nimi Fabian Gregarek ze Staré Bělé, Jind. Geisler z Olomouce, Lidová zádruha v Lipníku, Fr. Stodola, starosta v Biskupicích, Ferd. Harna ve Chvalkovicích, Jan Záletka z Olomouce, Ferd. a Christina Přikrylovi v Soběchlebích, továrník Baťa ve Zlíně, Josef a Kateřina Vymětalovi v Nákle, poslankyně Rozsypalova v Praze, Alexandr Jareš z Dubence, Čechy, Fabian a Anežka Neplechovi z Mor. Loděnice, Stan. Suchánek z Polešovic. Nejmenovaní ve Zlíně, Říkovicích a Pavlovicích, celkem 45. Kéž najdou hojných následníků. Členové jsou účastni všech milostí a dobrodiní, udělených od sv. Otce Apoštolátu, plnomocných odpustků a mají účast na všech mších sv., které se za ně obětují, jak po čas života, tak i po smrti. Vzdávaje všem členům i dobrodincům Apoštolátu za jejich laskavost srdečný dík a „Zaplať Pán Bůh!", končím s prosbou, aby dobrotivý Bůh žehnal dalším pracem Apoštolátu na přímluvu bl. Panny Marie a sv. Cyrila a Metoděje. Poté přikročeno k volbě nového předsedy, i poprošen ndp. arcibiskup, aby úřad tento převzal, jakožto nástupce sv. Metoděje. Ndp. arcibiskup dr. Leopold Prečan přijímá volbu a věnuje vzpomínku zesnulému předsedovi dr. A. C. Stojanovi, za nějž se s lidem modlí. Přikročeno dále k volbě výboru, do něhož zvoleni: ndp. prelát Z. Ledóchowski a dr. R. Špaček, kanovník Světlík a dr. Vašica. Pokladník podává zprávu, dle níž Apoštolát přijal za rok minulý (hlavně příspěním Američanů ze dvou třetin) Kč 623.004.51, vydání činilo 475.228.17. Zůstává tedy přebytek 147.776.34 Kč. Dp. děkan B. Hříva sděluje, že účty byly náležitě prozkoumány a v pořádku shledány i navrhuje pokladníkovi absolutorium. Přijato. P. min. Mičura z Podkarpatské Rusi přináší pozdrav a praví, že dnes posvěcením nového biskupa slovanského stává se Vele-

hrad středem republiky, jsa pojítkem všech katolíků. Národ československý, kráčeje po stopách cyrilo-metodějských, jde radostné budoucnosti vstříc. Předseda děkuje řečníkovi za krásná slova. P. Pospíšil přináší pozdravy z Ameriky a zprávu o své a P. Jemelkově činnosti v Americe, jakož o obětavosti krajanů amerických pro Apoštolát. Nedejme se jimi zahanbiti. Ndp. arcibiskup ukončuje valnou hromadu Apoštolátu a zahajuje valnou hromadu Družstva Velehrad, která podáním zpráv a volbou nových funkcionářů ukončena. Zatím seřazen byl průvod a pohyboval se okolo tribuny za zpěvu písně velehradské. Pestré kroje národní skytaly malebný pohled a cizí hosté na tribuně stojící, byly jimi unešeni. Toho prý ještě neviděli. Ndp. arcibiskup vítal, zjevně dojat, svoje milé dítky a vyzval je, aby přítomným pánům biskupům, které jim představoval, provolaly slávu. Po průvodu zařadili se všichni přítomní církevní hodnostáři a šli ke Stojanovu. Tam přivítal světitele, ndp. arcibiskupa dra Prečana, místopředseda vdp. kanovník Stavěl a poprosil o vysvěcení Stojanova. Podobnou prosbu přednesli zástupci inteligence, studentstva, rolnictva. Následoval posvátný úkon svěcení před budovou a v ní. Zatím s balkonu promluvil ndp. opat Zavoral a apoštolský vikář Jantausch i poslankyně Rozsypalová. Po ukončení svěcení promluvil v kapli Stojanova ndp. apoštolský nuncius Marmaggi na ukončení IV. unionistického sjezdu, načež zazpíváno Te Deum, a průvod brał se ke královské kapli ke hrobu Stojanovu vykonati pobožnost. Tím slavnosti ukončeny a lid se rozcházel, zřejmě povzbuzen vším, co viděl a slyšel. — Raf. Kozák, zapisovatel.

Výborová schůze ústředního výboru Apoštolátu sv. Cyrila a Metoda, konaná dne 1. října 1924 v poradní síni arcib. konsistoře v Olomouci. Přítomné členy výboru pozdravil místopředseda ndp. kan. Stavěl a modlitbou zahájil schůzi. Protokol valné hromady čten a schválen. Ndp. prelát Ledóchowski děkuje za volbu do výboru a slibuje, že rád bude pro rozkvět Apoštolátu spolupůsobiti, seč jeho síly jsou. Jednatel podává zprávu, že dle usnesení výboru objednal pro unionistický sjezd staroslovanská díla Kuncířova, z nichž jen nepatrná část prodána a budou vyložena ke koupi vždy o kněžských exerciciích, ježto jsou ceny trvalé a poměrně laciná. Prosí, aby účet zapraven byl, prodané výtisky se vyúčtují. Povoleno. Jednatel navrhuje, aby nové stanovy a jednací řád konečně zredigovány a do tisku připraveny byly. Ujednáno, že redakci provedou do budoucí výborové schůze dři Vašica a Matocha a msgre Kozák. Zásoba diplomů pro zakládající členy je vyčerpána a třeba pořiditi nové. Ježto Apoštolát novými stanovami nabývá rázu světového, uvažováno již o tom, aby obrázky diplomů tak byly upraveny, aby tomuto novému poslání vyhovovaly a pro všecky národnosti se hodily. Text na ně by pořídily jednotlivé národnostní odbory, jimž společně diplomy se dodají. Otázka ta odložena na dobu pozdější, až bude vyhlédnut umělec, který úpravu obrázků provede. Zatím jednatel pro okamžitou potřebu opatří obrázky dosavadní. To zvláště proto, že se má do Ameriky zaslati značný počet diplomů a dále nelze s tím odkládati. Bude třeba vydati i nové obrázky pro členy přispívající a opatřiti je textem dle nových stanov. I tato otázka projedná se v příští schůzi. Jednatel sděluje, že P. Pavel Marášek, který se nabídl za misionáře Apoštolátu ke krajanům do ciziny, obdržel od svých představených řádových povolení k této cestě, ale podotýká, že by výhodnější bylo pro něj, kdyby cestu podnikl až o prázdninách. K misiím se též přihlásil dobrovolně P. Mart. Vítovský. Vdp. předseda zmiňuje se o tom, že dp. P. Stříž, který se přichystal na novou cestu do Volyňska, neobdržel potřebného visa od úřadů, které v těchto cestách podezřívají politické pozadí a proto činí obtíže. Bude tedy záhodno, tyto cesty na pozdější příhodnější dobu odložiti, až se poměry ustálí a cestování nebude s takovými obtížemi spojeno. Vdp. předseda objednal již pro tuto cestu P. Střížovu žádané náboženské knihy, které budou jistým horlitelům na Volyňsko zaslány. Účty za ně zapraví Apoštolát. Vdp. dr. Žůrek připomíná, že i on obdržel z Rumunska žádosti o knihy a zpěvníky, i prosí, aby směl na účet Apoštolátu potřebné zakoupiti a odeslati. Povoleno 600 Kč. Stran vydržování bohoslužeb východ. obřadu v Praze zahájena debata, při

čemž vzpomenuto na obtíže, vzniklé jednáním protivníků, kteří proti unii pracují. Ujednáno podporu do konce roku, jak přislíbeno, vypláceti a odporučiti v Praze, aby se tam další vydržování těchto bohoslužeb zajistilo. Delegáti z Ameriky dp. Lev Pospíšil a Fr. Jemelka přednášejí stížnosti našich amerických krajanů, kteří se cítí od nás zanedbávanými, jednak že jim dosud nebyly poslány diplomy jako zakládajícím členům, jednak, že zasílání časopisu nebylo dle slibu provedeno. — Uznává se, že stížnost je oprávněna a že každý nemile nese toto opoždění, které se stalo jednak úmrtím ndp. arcib. dra Stojana a nastalou změnou u vedení Apoštolátu, jednak i tím, že se s objednávkou diplomů a členských obrázků stalo opoždění, neboť se pomýšlelo na vydání diplomů a obrázků v nové formě. Poněvadž dosud nebylo určeno, komu se tento úkol má svěřiti, dají se ihned diplomy ve starém formátě vyhotoviti a do Ameriky zaslati. Časopis bude se členům zasílati, jak přislíbeno, v naději, že američtí členové zasílání nějak usnadní, neboť poštovné do Ameriky je dražší než časopis sám. Usneseno dále jednohlasně, aby sekretářem Apoštolátu ustanoven byl dp. Fr. Jemelka, který by si vzal na starost Apoštolát v cizině, zvláště v Americe. Nato vyřízeny různé žádosti o podpory na misijní účely. Potom schůze modlitbou ukončena.

Rafael Kozák, zapisovatel.

Čechové na Volyni a pravoslaví. Ve Vlčkově „Osvětě" roč. XXX., 1900, díl I., str. 58, píše Sáva Chilandarec ve článku „Pod klášterní střechou" o Češích na Volyni a pravoslaví toto: Roku 1887 vymohl jsem si u představených kláštera (Chilandaru na hoře Athosské) dovolení, abych mohl navštíviti svou vlast a zůstati na cestách osm měsíců. Mnoho nescházelo a byl bych se již z té cesty nevrátil na Svatou Horu. Z Čech konal jsem zpáteční cestu přes Kyjev, abych navštívil sestru tam žijící. Měl jsem u sebe psaní pražského pravoslavného faráře P. N. Apraksina ku protorejí kyjevskému, kterýž mne v Kyjevě představil metropolitovi Platonovi a gubernátorovi. Byl jsem od nich vyzván, abych navštívil české kolonie na Volyni a podal zprávu o tom, co zpozoruji; na tu cestu byly mi dány peníze ze státní pokladny ruské. Cestu z Kyjeva na Volyň vykonal jsem za dvě neděle. Byl mi učiněn návrh, abych se s vychovanci svými přestěhoval na Rus a usadil se v opuštěném klášteře v městě Dubně. Ruský svatý synod chtěl zříditi český pravoslavný klášter k tomu cíli a konci, aby čeští osadnici na Volyni rychleji přestupovali k církvi pravoslavné. Já jsem měl býti igumenem nebo představeným prvního českého kláštera pravoslavného. Necítil jsem v sobě mnoho způsobilosti k takovému povolání, a rovněž nepředvídal jsem při něm velikého zdaru, ačkoli bylo patrno, že volynští Čechové přestupují valně ku pravoslaví i bez českého kláštera. Nabídnutí v Kyjevě mi učiněného jsem nepřijal ani nezavrhl, ale odvolával jsem se především na souhlas svých vychovanců, že bez jejich přivolení nemohu ničeho slíbiti. Žádáno na mně, abych již zůstal v Kyjevě a svým chovancům psal, aby přišli na Rus; já však jsem si umínil, že s nimi musím o tom osobně promluviti, a na čem se usneseme, to že potom do Ruska oznámím. Tím způsobem rozhodnutí dopadlo, jak jsem si v duchu přál. Když jsem se vrátil do Chilandaru a chovancům svým věc vyložil, jim nechtělo se opustiti Svatou Horu: já jsem jich k ničemu nepřemlouval a tak zůstali jsme v Chilandaru. — Sava Chilandarec jmenoval se původně Slavibor Breuer, narodil se roku 1837 v Kutné Hoře, kde otec byl továrníkem. Studoval reálku a vyšší hospodářskou školu. Byl filanthropem, ve 44. roce věku svého vstoupil do kláštera Chilandaru na hoře Athos, kde roku 1912 umřel. Sděluje dr. Z.

Hlídka apoštolátní

Stojanov na Velehradě. Blahodárně již působí exerciční dům „Stojanov" na Velehradě. Konaly se tam tyto exercicie: 1. Od 9.—18. července pro kněze s kursem pro duchovní vedení duší. Exercitátor P. Alois Stork T. J., účastníků 26. — 2. Od 21.—25. července triduum pro kněze, exercitátor P. Ant. Řehoř T. J., účastníků 23. — 3. Pro inteligenty

od 5.—9. srpna vedl P. Met. Řihák T. J., účastníků 72. — 4. Pro studentky od 11.—15. srpna, řídil P. Met. Řihák T. J., účastnic 105. — 5. Od 18.—23. srpna pro kněze, činné v katolických spolcích, vedl P. Met. Řihák T. J., účastníků 63. — 6. Třídenní pobožnost pro katolické železničáře od 10. do 14. září, vedl P. provinciál Škarek T. J., účastníků 41. — Projektovány jsou dále pro ženy a dívky z měst na 22.—26. říjen, pro vedoucí domácnost od 4.—8. listopadu, pro venkovské ženy od 12.—16. listopadu, pak buď 4. prosince nebo 8. ledna pro Omladinu a Orla, zvlášť pro členy a zvlášť pro členky. Tak ročně sta budou vycházeti ze Stojanova, duchem Kristovým proniknutých mužů, žen i mládeže, aby byli apoštoly ducha Kristova v naší vlasti. Milým byl pobyt všem v útulných, čistých a vzorně zařízených pokojích, kterých je 115, vedle kaple, jídelny pro 200 osob a krásného vestibulu, ještě nehotového, a velké kuchyně. Účastníkům exercicií ani se nechtělo jíti domů, a se slzami se loučili se světničkami, kde konali svůj duchovní obrod. Kdo prochází chodbami Stojanova, čte nade dveřmi nápisy: Pokoje † arcib. dra Ant. Stojana (č. 1. a 2.), poslance Šamalíka (3.), preláta Ledóchowského (4.), Klobučanky (5.), min. Šrámka (6.), P. Fr. Horáka z Budišova (7.), Podivínských (8.), Anny Peštukové z Kojetína (9.), města Příbora (10.), Radhoště (11.), P. Aug. Fraňka (12.), Mariánských Družin (13.), města Strážnice (14.), Hynka Dostála z Ameriky (15.), Msgra Kozáka (25.), Svazu lid. železničářů č. 5, Praha (34.), † Ad. Jaška (32.), pokoje diecése Nitranskej (nejdůst. p. biskup Kmeťko) č. 37. a 38., ndp. opata Meth. Zavorala na Strahově (39. a 40.), kláštera August. na Starém Brně (41.), Charity (42.), † Ondř. Otha, kaplana (43.), † Jana Otha, assessora (44.), Fr. Otha (45.) — všichni ze Senice (věnovala Anna Zlámalová); kaplan č. 1 (46.), Msgr. Obdržálek z Horní Moštěnice (47.), továrníka T. Batě (48.), katechety Jedličky (49.), Matouše Nováka (50.), Jana Skýby z Velké (51.), P. Lva Pospíšila (52.), a P. Jemelky (53.), misionářů Apoštolátu v Americe; P. Aloise Šebely, vikáře v Kroměříži (80.). Ústředí Raiffeisenek (94.), Jednoty duchovenstva v Olomouci (95.). Železničáři z Přerova skládají na zařízení pokoje. — Povšimněme si, kolik z každého stavu věnovalo na zařízení pokoje. Ještě 75 pokojů čeká na své nápisy, nesoucí jména dárců. Účty nezaplacené činí přes 300.000 Kč. Jak lehko by mohly býti zaplaceny, kdyby oněch 75 pokojů našlo svých dárců. Došel dopis tohoto znění: „Starý, chudý kaplan z farnosti, kde nemá ani intenci, účastník exercicií ve Stojanově pro pracovníky ve spolcích katolických, splácí z peněz „za školy" prvních 1000 Kč na zařízení jedné světničky ve Stojanově s nápisem „Kaplan čís. 1." — místo, aby si byl zajel k moři, nebo do Alp, nebo na Slovensko, či jinam utužit nervů, ač by toho též potřeboval. Vivant sequentes! kteří mají lepší místa a lepší nervy! Uctěte první výročí nezapomenutelného „tatíčka" † dr. Antonína Cyrila Stojana! — „Kdo rychle a rád dává, dvakrát dává!" Kéž tento dopis vzbudí hodně podobně smýšlejících dárců! Pak bude dobudován Stojanov celý! O složenky račiž se každý obrátiti: Stojanov — Velehrad.

Pastorační povinnost. Nejdůležitějším úkolem pastorace moderní v každé farnosti jest vyslati co nejvíce lidí na duchovní cvičení do Stojanova. Dokud nebudeme míti v každé farnosti několik lidí, kteří prodělali duchovní cvičení, nebudeme moci mluviti o obrodu náboženského života u nás. Ve Stojanově budou se po celý rok konati duchovní cvičení. K vůli přehledu budou se spracovávati jednotlivé kraje, aby účast byla co největší. Člověk si musí jasně rozumem uvědomiti svoji závislost na Bohu, aby mohl vésti náboženský život. Toho se dosahuje jen duchovními cvičeními. Až Stojanov bude ročně vykazovati tisíce účastníků duchovních cvičení, pak teprve Stojanov dosáhne svého významu a jeho tvůrce bude míti radost v nebi.

Bezkonfesní Ostravsko. Každého pozorovatele překvapí velký počet bezvěrců na vesnicích kolem Ostravy. I v těch slezských vesnicích máte kroužky bezvěrců. Chceme-li tomuto směru hráze položiti, pak bude nutno na Ostravsko posílati nejhodnější a pracovité kněze. Jen kněží svatého života mohou se tomu směru postaviti na odpor. Lid i při své bezkonfesnosti

není tak zlý, aby ho ideální kněžský život a opravdová moderní pastorace nezískala. Tam musí býti všude založen Apoštolát, který se bude starati o obnovu náboženského života v každé farnosti. Ostravsko musí nám býti prvním misijním polem, ten lid pracující musí znovu poznati krásu katol. náboženství, proto upozorňujeme všecky na nynější stav na Ostravsku, který nesmí takovým zůstati. Dělník nesmí žíti bez Boha, nesmí býti uloupen o pokoj Kristův. Jak ale uvěří v Něho, nebude-li jim hlásán?

Život v odborech Apoštolátu musí býti jiný než posud. Odbory Apoštolátu mají býti jedinou, společnou organisací náboženskou v naší arcidiecési. Členy bude elita katolíků v každé farnosti. Každý, kdo vede, nebo chce vésti opravdový, vnitřní, náboženský život, patří do odboru. Dle stanov nových ustaví se výbor odboru, který vede akci za obrod náboženského života ve farnosti. Jako vzor vedení pro odbory v arcidiecési jest ustanoven odbor olomucký, který se zkoncentruje kolem Panny Marie Sněžné a povede ho dr. Hrachovský. Každý měsíc bude shromáždění v kostele, kde se budou především prohlubovati vědomosti náboženské a provozovati snahy unionistické v našem národě i za hranicemi. Programy těchto shromáždění budou uveřejňovány v časopise tomto, aby také jinde taková činnost nastala.

Zakládající členové. Dovršili jsme počet 50, jak jsme si určili na počátku roku. 47. členem zakládajícím byla pí radová S ý k o r o v á z Českých Budějovic. Tři noví jsou tito: sl. n e j m e n o v a n á z V y š k o v a, pí M a r i e H l o m o l o v á, domkařka ve Vřešíně č. 70 u Poruby ve Slezsku, a M a r i á n s k á d r u ž i n a z Přerova, která má číslo 50. Za 3 leta koncentrace spolků jest dosti pěkným činem sehnati 50 zakládajících členů po 1000 Kč. S novým rokem budeme se snažiti počet tento rozmnožiti aspoň o 15 nových členů. Očekáváme, že stoupenci unionismu budou hleděti snahy naše podporovati přistupováním za zakládající členy.

Diecésní sjezd Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje koná se dne 16. listopadu v Městském domě v Přerově. Program je tento: Dopoledne: 1. O 9. hod. mše svatá za živé i zemřelé členy Apoštolátu s kázáním p. dr. J. Vašice. 2. O 10. hod. v malém sále zahájení pracovního sjezdu předsedou. 3. Univ. prof. dr. J. Matocha: „Apoštolát organisací světovou, organisací slovanskou." (Výklad stanov.) 4. Ferd. Chýlek: „Jak vésti Apoštolát dle ducha nových stanov a úmyslu sv. Otce." (Referát organisační.) Po obou přednáškách debata a volné návrhy. Delegáti se prosí, aby si nachystali — možno-li — písemné návrhy pro vedení Apoštolátu. 5. Volné návrhy. — Odpoledne: 1. Požehnání. 2. O půl 3. hod. slavnostní zahájení manifestační schůze sjezdové předsedou ve velkém sále. 3. Zpráva pokladní. Pokladník vdp. vikář J. Glogar. 4. Zpráva jednatele. Jednatel Ferdinand Chýlek. 5. Univ. prof. dr. Josef Vašica: „Význam myšlenky cyrilometodějské pro naši dobu." 6. Dr. Josef Durych: „Překážky unionismu." 7. Lev Pospíšil: „Apoštolské poslání Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje v Americe." 8. Zakončení cyrilometodějskou hymnou.

Administrace Apoštolátu žádá všechny odběratele časopisu Apoštolát, aby za tento ročník zaslali doplatné, by ušetřili upomínání. Také ty, kteří za více roků dluží, žádáme, aby dluh svůj splatili. Kdyby nám všichni dlužníci zaplatili, sešel by se pěkný kapitál a my bychom mohli přikročiti k rozšíření časopisu, nebo k jeho zlevnění. Dlužníci tedy ztěžují pokrok a rozmach dobré věci.

Redakční. Ukončili jsme ročník, v němž jsme neprovedli všechny své plány a ideály, jak jsme si to představovali na počátku. Nedopatřením redakce nabyla zpráva o unionistickém sjezdu na Velehradě na některých místech rázu subjektivní kritiky, což před vydáním sjezdových akt nebylo vhodné, zvláště když autor na některých místech svoji kritiku osobně zahrotil. S touto polemikou redakce arci nesouhlasí. Chceme se v novém ročníku více starati o o b r o d n á b o ž e n s k é h o ž i v o t a u n á s. Národ je silným jen tenkráte, když stojí věrně na stanovisku náboženském, tuto půdu chceme v národě kypřiti. Děkujeme všem přispívatelům i odběratelům a prosíme je, aby nám své přátelství i nadále zachovali. V obrázkové části jsme chtěli zvěčniti jedinečný pohřeb nezapomenutelného arcibiskupa dr. A.

C. Stojana, jehož slávu šířiti jsme z vděčnosti povinni. V příštím ročníku přineseme několik fotografií ze Stojanova, z nejkrásnějšího to pomníku jeho.

Nový ročník vyjde svým prvním číslem před vánocemi. Přáli bychom si, aby všichni dosavadní odběratelé zůstali věrnými a celou řadu nových abychom získali. Chceme růsti a postupem času státi se misijním časopisem. Doposud nemáme misionářů žádných, kteří by působili za hranicemi, nemůžeme se tedy obírati misiemi mezi Slovany. Zatím dorostou nám misionáři z Apoštolské školy na Velehradě a pak budeme míti původní zprávy z misií.

Členské příspěvky od 16. srpna do 1. listopadu 1924. Majetín 51.50, Jedlí 91, Velehrad 95.70, F. Brusák, administrátor, Rousínov 300, Liptál 10, nejmenovaný Olomouc-Hodolany 20, Bohuňovice 538, Přerov 1020, Knčžice 10, Bzenec 35, Čermínová, Lesní Albrechtičky 5, Bartoníková, Bochoř 100, sestry Sedláčkovy, Bohuňovice 3, Švábenice 20, Kojetín 278.20, Říkovice 70, Vracov 83.50, Hoštice na Hané 2.74, Domanín 71, Kořínek, Kostelany 6, Hlinsko 175, Polešovice 30, Zbejšov 3, Lichnov 114.20, Chvalnov 20, stařenka Tesařová, Boršice 100, Lobodice 107, Mariánská družina dívek, Přerov 500, Starý Jičín 5, M. Sýkorová, České Budějovice 1000, nejmenovaná Vyškov 1000, Homolová, Morav. Třesina 1000. — Sbírku na misie provedly další farní úřady: Břesovice 30, Strážnice 70, Milotice 50, Třebíč-město 20, Rénoty 20, Kladky 64.56, Mokré Lazce 88.05, Stará Ves 109.86, Hlavnice 20, Brušperk 22.50, Staříč 25, Prostějov 100, Rohatec 30.52, Větřkovice 35, Životice 30, Hrabyň 17, Drásov 10, Lichnov 56.75, Mollenburk 5.

Pomozte sirotkům! Sirotčinec Útulek svatého Josefa v Praze-Král. Vinohrady, vydal svým nákladem krásný kalendář o 180 stranách ušlechtilé četby a s pěknými obrázky. Kalendář jest zdrojem výživy 130 českých sirotků, které tento ústav vychovává. Ačkoliv ústav již velký náklad kalendářů rozprodal, přece jen ještě jest jich 2000 kusů neprodaných na skladě. Doporučujeme našemu čtenářstvu vřele tuto knihu, neboť jejím zakoupením zmírníte starost tohoto blahodárnému ústavu. Též prosí Útulek v kruté době drahoty o sebe menší příspěvek, obnošené šatstvo, prádlo, obuv, potraviny a podobné.

Schůze sekretáře

Schůze sekretáře. Na svátek Narození Panny Marie dne 8. září 1924 byl sekretář dr. Fr. Hrachovský na Velehradě, kde byl sjezd strany bývalé křesťansko-sociální. Oslavovala 25leté jubileum. U sv. přijímání byl ministr dr. Dolanský a bývalý ministr Mičura ze Slovenska, což působilo velmi krásně na účastníky. Ministr Šrámek jako papežský prelát celebroval onu mši sv. se společným sv. přijímáním. V neděli, dne 14. září kázal na Sv. Kopečku, kde byla orelská pouť župy Šrámkovy. V neděli, dne 21. září měl veřejnou schůzi v Proskovicích u Staré Bělé. V sobotu 27. září kázal na eucharistické pobožnosti SSS. u sv. Michala v Olomouci. V neděli, dne 28. září byl na Sv. Hostýně a měl mši svatou před 12. hodinou. V úterý, dne 30. září sloužil mši sv. na hrobě arcibiskupa dra Stojana v Královské kapli na Velehradě. Byl to výroční den jeho úmrtí. V neděli, dne 5. října měl přednášku ve Velké Bystřici u Olomouce. V neděli, dne 12. října měl dvě kázání ve Slatině u Bílovce, odpoledne pak veřejnou schůzi, na níž se dostavili korporativně bezvěrci a také debaty se súčastnili. Schůze byla pěkná. V neděli, dne 19. října měl veřejnou schůzi v Krásném Poli ve Slezsku. I tam přišli bezvěrci a súčastnili se debaty, ale schůze byla klidná. Byla to první nerozbitá a klidná schůze naše. Jeden z nevěrců řekl předsedovi o řečníkovi: „To je pravý římský kněz, který všechno vyloží a vysvětlí, ale neštárá do nás, na jeho přednášku přijdeme zase!" Tam v debatě řečník odsoudil řeči Čurdy-Lipovského a rozbíjení křížů, které jest v módě na Ostravsku. V neděli, dne 26. října měl kázání eucharistické

v klášteře v Přerově, pak schůzi apoštolátní. V národní svátek, dne 28. října, měl bohoslužby v Želechovicích u Uničova s kázáním.

Dne 28. října konalo se první shromáždění členů Apoštolátu v Olomouci v kostele Panny Marie Sněžné o 6. hodině večer. Přítomno bylo přes 300 lidí. Kázal dr. Hrachovský.

V neděli 2. listopadu kázal sekretář v Dolním Újezdě u Lipníka o otázce náboženské, protože sekta chce začíti pracovati také zde z Drahotuš. — Ve čtvrtek, dne 6. listopadu, mluvil v Lidovém domě v Olomouci o školské otázce. — V neděli, dne 9. listopadu měl apoštolátní schůzi ve Bzenci. —

Různé zprávy

Výsledek práce Don Bosca — apoštola mládeže. Podati věrnou statistiku salesiánských podniků a práce, bylo by dosti nesnadným, neboť stále přibývá po celém světě mnoho nových a nových členů. Výsledky však můžeme snadno posouditi podle statistiky, kterou nám zanechal sám Don Bosco při své smrti r. 1888. Tehdy již zanechal přes 150 dobročinných domů s tisíci mladíků. Statistika salesiánská po smrti jeho nástupce Don Ruy 1906 vykazuje již přes 4000 členů v 305 ústavech. Mezi nimi je 300 nových kostelů a kaplí, 74 farností, 18 misií s 30 sídly, 225 pracovních domů, 40 gymnasií, 75 seminářů, 33 lyceí, 7 učitelských ústavů, 280 vychovatelen, 28 konviktů, 16 technických škol, 240 škol lidových, 76 řemeslnických, 7 nemocnic, oratoria, školky a školy pro analfabety. Dále měli 3 továrny, 76 dílen, 23 nakladatelství, 29 knihkupectví atd. Chovanců, kteří se zdržovali v ústavech, bylo skoro ¾ milionu, nepočítajíc tak zv. „exalievi", kteří docházejí jen do oratorií. Zajisté jsou to tedy ohromující úspěchy a nedá se to jinak vysvětliti, než že Bůh si zvolil sám tuto kongregaci, aby jí učinil v nynějších zvrácených dobách zázraky. Dlužno ovšem připomenouti, že se salesiánské ústavy množily i během světové války, kdy byly poměry tak nepříznivé a pak hlavně po válce. Po válce jsou to hlavně zámořské misie mezi pohany i křesťany a naše severnější končiny Evropy. Jen v Polsku po válce bylo založeno přes 20 ústavů. Rovněž tak v Německu, Rakousku a Jugoslavii. Aby však zpráva byla úplná, dlužno připomenouti to, co činí kongregaci tak aktivní. „Jiní se utahují do klášterů, aby se vyhli světu a stali se svatými, my zakládáme ústavy, abychom se vrhli mezi lid a stali se svatými," říkával Don Bosco. A společnost tato postavila skutečně za těch 50 let své působnosti celou řadu kandidátů beatificace. Je to především Don Bosco sám, Don Rua, jeho nástupce, Don Altera, třetí nástupce, Don Beltrami, Dominik Savio, Don Augustin Czartoryjski (polský kníže) a mnoho jiných. Až se bude naše mládež hrnouti k salesiánům, až v ní vlejí tolik nadšení, chuti k práci, čistého veselí — a až se mezi ní vyskytnou takoví, kteří umírají v pověsti svatosti, pak si můžeme říci, že jsme na dobrých cestách. Dovede to český charakter? Modleme se, aby dovedl!

České salesiánské dílo. O tom se u nás již dosti mluví a přec je ještě více v projektu, než v pravé existenci. Je však jistě na postupu, není ilusí, je skutečností v několika příštích málo letech a to skutečností do té míry, pokud se o něj sami přičiníme. V červenci nás navštívil vdp. Klement, sekretář S. K. M. v Čechách, Praha, Spálená 16. Byl jmenován ředitelem sal. propagandy v Čechách, tak jako vdp. prof. Štancl na Moravě. V obou jsme získali velmi obětavé síly a přejeme si, by našli jen hodně následovníků mezi klerem i laiky. Po prázdninách bude otevřeno nižší gymnasium v Šaštíně na Slovensku. Bude to jistě výhodou již i pro země české. Kéž by se salesiánům v našich vlastech dařilo tak, jak se jim daří posud jinde, kéž by se k nim i naše mládež houfně hrnula; bylo by dobře: Da mihi animas et cetera tolle! Bude tedy soustředěna práce sal. na Moravě u vdp. dr. Štancla v Hranicích, v Čechách u vdp. Klementa. Tam račte zasílati všechny dotazy, přihlášky, příspěvky! P. Klementovi tímto děkujeme za milou návštěvu, za všechna poučení, upozornění a laskavá slova a přejeme jemu, jakož i všem příznivcům a spolupracovníkům mnoho Božího požehnání

v radostné práci pro záchranu duší mládeže. Zdař, Bože! —ta.

Kongregace Těšitelů Božského Srdce je nejvýš časová. Členové její zavazují se k obzvláštní službě Nejsvětějšího Srdce. Charitou, návštěvou nemocných, rozšiřováním úcty Nejsvětějšího Srdce, denními modlitbami a adorací, t. j. klaněním dávají smír či těší Božské Srdce. Význam pak této nové společnosti také v tom záleží, že chce věnovati zvláštní péči Slovanům, kteří žijí v cizině, aby je zachovala svaté víře. Potřebovali bychom v našich velkých městech, zvláště v Praze, Těšitele, aby nám zachránil nesmrtelné duše, z nichž má každá větší cenu než i miliony světů. Nechť tedy hlásí se zbožní, nadaní a zdraví jinoši, kteří se chtějí věnovati službě Nejsvětějšího Srdce. Též mladíci s opožděným povoláním od 14 do 22 let mohli by jednou zvláště zdárně jako kněží působiti. Kdo doporučí neb hmotně podporuje zbožné a nadané jinochy, kteří se chtějí věnovati této službě, potěší Božské Srdce, jež hojně odplatí, a modlitba řádových členů bude též náhradou. Dotazy, zásilky, milodary na týž účel račte říditi na důstojného generálního představeného Těšitelů Božského Srdce, t. j. pan P. Josef Litomiský, Vídeň III./4, Rennweg 63. Kdo chce vstoupiti, nechť doporučené zašle krátké vypsání běhu života, křestní list, vysvědčení mravnosti od faráře a katechety, poslední školní vysvědčení, lékařské vysvědčení, po případě dovolení rodičů a chce-li studovat, nechť napíše, kolik by platil.

Americký dopis. Příčina, proč vám píši, je ta: Smím Vás žádati, abyste na můj účet objednal či zamluvil 100 výtisků každého čísla apoštolátního časopisu? Dal bych to do nejlepších rodin, aby se trochu slovansky občerstvili z toho čtení. Bude to jistě prospívat! A ročně vždy v postě zašlu částku za celý ročník, neb jinak se vypořádám s vydavatelstvím. Smetana se občerstvil moravskou písní, Dvořákovy pomohly moravské dvojzpěvy do světa (Brahmsem), a v jiných slovanských písních hledal napojit svou slovanskou duši hudební (Slovanské tance). Jen občerstvení slovanského člověka v Čechu přivede ho trochu k sobě, spraženého cizinou.

Vzkaz do vlasti. Letos po sedmé ztrávily děti z česko-vídeňských škol své prázdniny ve vlasti. Přes šest tisíc dětí vysláno bylo jednak do prázdninových kolonií, jednak k hostitelům, jednotlivcům. Po návratu děti, osvěžených a posílených zdravým venkovským vzduchem i dobrou stravou, považuje „České srdce" za svou povinnost poděkovati veřejně touto cestou všem svým příznivcům ve vlasti, bez jejichž práce, obětí a porozumění nebylo by možno provésti z ciziny akci tak rozsáhlou. Nelze jmenovati všech, kdož věnovali dětem po dobu prázdnin svůj volný čas při vycházkách, ani těch, kteří seznamovali je s drahými památnými místy ve vlasti. Nelze jmenovati těch, kdož starali se o opatření dětí všemi potřebami denního života. Nelze ani vyjmenovati ty, kdož vybavili děti na cestu do Vídně šatstvem, obuví a potravinami. Na to byla akce příliš veliká. „České srdce" děkuje proto všem společně a prosí, aby všichni hostitelé našich dětí zůstali nám věrni také v budoucnu a podporovali nás ve snaze po zachránění českého dítěte svému národu. Menšina poznala letos znova, že ve vlasti chápou její snahy a že s radostí ulehčují jejím ústředním jejich práci. Srdečné díky všem! „České srdce", Čsl. sociální péče v Rakousku.

Dobrý dětský časopis je jistě vhodným pomocníkem ve výchově. Dítěti i dospělým přinese hojnost zábavy i milého poučení. Mezi nejlepší a nejlevnější dětské časopisy řadí se „Květy mládí". Počaly letos vycházeti v 7. ročníku. Za dobu svého trvání získaly si pevný počet odběratel a neobyčejnou oblíbu. Redakci podařilo se pro nový ročník získati řadu osvědčených přispívatelů, takže tento ročník „Květů" bude redakčně možno ještě lépe vybaviti, než minulý. Z obsahu 1. čísla uvádíme: Dyjský: Po prázdninách. — Zoufalá: O němé princezně. (Pohádka). Hrbáček: Lidé v pravěku; jak bydlili naši předkové. Jak člověk lovil v pravěku. — Smrt sv. Václava — Vilma: Září. — Svátek andělů strážců, sv. Ludmila, sv. Václav. — Šak na školo neteče... — Alfonsa: Hloupý Honza. — Potrestaná závist. (Pohádka). — Děti. — Pavlovický: Podivný zjev. — Všetečka: Několik drobností z katolických misií. — Naše děti. — Jak bývávalo před lety na gymnasiu. — Ze světa. — Velehrad! — Světový eucharistický sjezd v Am-

sterodamě. — Pařížská Olympiada. — Děti za návštěvy pana presidenta republiky na Moravě. — Pozoruhodná zbožnost katolického generála. — Voda pod Saharou. — Medvědi v naší vlasti. — Naše přírodní bohatství. — Šalomounský rozsudek. — Těžký případ. — Spekulant. — Dovede stát na hlavě. — Po vysvědčení. — Strom, který hvízdá. — Hádanky. — Hry: Na holoubka. — Lenoch. — Dětská dílna: Vlastní výroba letacího draka. — Druhým číslem počínajíc vycházeti bude u „Květů" povídková příloha. Přílohu lze svázati jako zvláštní knihu. První bude uveřejněna povídka slavného amerického spisovatele Francise Finna „Krok za krokem — neboli: Vzestup Vojty Veselého", ze života amerického roznašeče novin. Je to povídka neobyčejně poutavá a zajímavá. Hojnost vyobrazení z celého světa doplní obsah ročníku. Dopište si ihned o ukázkové číslo na adresu: „Květy mládí", Brno, Běhounská ulice č. 22. Předplatné na celý ročník 8 Kč. Jednotlivá čísla po 1 Kč. Kdo získá alespoň dvacet odběratelů obdrží jako odměnu krásný barevný nástěnný obraz v paspartu v rozměru 50 x 70 cm. Katoličtí rodičové! Učiňte radost svým dítkám a objednejte pro ně „K v ě t y m l á d í"!

Veledůstojné duchovenstvo, katolické rodiče a učitele upozorňujeme na nejstarší katolický časopis pro mládež „Rajskou zahrádku", vydávanou Cyrilo-metodějskou knihtiskárnou v Praze, jejíž první číslo nového ročníku (již 34.), právě vyšlo! „Rajská zahrádka" svým vždy pečlivě vybraným obsahem, pro katolickou mládež co nejvíce vhodným, nalezla rozšíření v nejširších kruzích, což jest nejvýmluvnějším důkazem, že plní svědomitě svůj úkol, podporovati náboženskou výchovu naší mládeže. — „Rajská zahrádka" jest při své slušné úpravě i časopisem nejlevnějším: předplácí se na rok pouze 6 Kč. Zasluhuje tudíž všestranné podpory. — Přihlášky a předplatné přijímá: Cyrilo-metodějská knihtiskárna a nakladatelství v Praze II., Štěpánská ulice [illegible].

Služebička, prokázaná Božskému Srdci Ježíšovu. V době války, kdy se právě dělo nejvíce hříchů, byla založena v naší vlasti kongregace, hodící se jak svým účelem, tak svou zevní činností do naší doby. Členové této kongregace zasvěcují se úplně Božskému Srdci Ježíšovu a zavazují se: 1. Býti v první řadě oběťmi smíru v náhradu za ty veliké urážky, které se Mu dějí. — Tato smírná oběť obsahuje celý život Sester. 2. Ošetřovati úplně bezplatně chudé opuštěné nemocné, takové, kterých se i dobří lidé štítí, o které se snad nikdo nestará, neb ani o nich neví; takové vyhledávají, jim pomáhají a starají se hlavně o záchranu jejich nesmrtelných duší. Kolik takových ubohých bylo by snad již zahynulo, kdyby se jim byla v čas pravý neposkytla pomoc! Právě těch se sestry ujímají, a kam nemá přístupu kněz, tam mají přístup ony sestry, jejichž povinností jest raziti knězi cestu do ubohých rodin a k loži umírajících. Sestry nemají žádných příjmů, neboť konají své služby úplně zdarma; vydržovány jsou ze svého skrovného věna a z darů dobrodinců. Poněvadž tato apoštolská činnost jest tak potřebná právě v naší době, docházejí na sestry často prosby, aby zakládaly filiálky i v jiných městech. (Dosud jsou pouze v Brně a v Praze). Ale aby se mohly rozšířiti, je naprosto třeba většího materince pro výchovu novicek, které se hlásí v hojném množství. Z jara má se začíti se stavbou poblíž Brna, ale prostředky stačí pouze na malou, sotva dostatečnou část budovy. Na stavbu kaple, která má býti přece srdcem celého domu, nemohlo by býti ani pomýšleno. Kdo chce býti navždy účasten všech modliteb, vykonávaných za dobrodince Kongregace Těšitelek Božského Srdce Ježíšova! Kdo chce přispěti k tomu, aby Božské Srdce Ježíšovo bylo potěšeno a aby se Mu podával smír za nesčíslné hříchy, kterými bývá neustále uráženo? Kdo chce pomoci zachrániti nesmrtelné duše, které na pokraji hrobu se nalézají v těžkém hříchu a v největším nebezpečí? Kdo chce pomoci uleviti nesčíslným ubohým, opuštěným nemocným v jejich utrpení? Kdo chce býti účasten všech smírných obětí a skutků, které sestry konají pro záchranu nesmrtelných duší? Zbožné duše, které by rády konaly skutky tělesného i duchovního milosrdenství na svých bližních, ale povinnosti svého stavu nemohou, nechť je konají prostřednictvím těchto sester. Obracíme se na všechny ctitele Božského Srdce, aby

pomohli vystavěti dostatečně velkou část budovy, a zejména také kapli! Obracíme se na zámožné i chudé — ať dají mnoho nebo málo, každý dar je vítán! Pán Bůh nehledí na velikost daru, nýbrž na lásku a ochotu darujícího! Obracíme se na dobročinné lidi bez dědiců, kteří přemýšlejí, na jaký účel by mohli věnovati svůj majetek. Obracíme se na ředitele a ředitelky III. řádů mariánských družin, katolických spolků a korporací, aby při příští schůzi uspořádali sbírky na tento účel. Obracíme se zvláště na duše, které by rády něco vykonaly pro Božské Srdce Ježíšovo: uspořádejte malé, soukromé sbírky v kruhu svých známých — v rodině, ve škole, v úřadě, v továrně; sbírejte po haléřích, po korunách, a posílejte obnos, ať už je malý nebo velký! Prosíme všechny, aby z lásky k Pánu Ježíši nějakou méně potřebnou věc, kterou si právě chtějí koupiti, nekoupili; aby se zřekli nějakého výletu nebo zábavy; aby šli jednou pěšky, když chtějí použíti elektriku; aby se zřekli jediný den nebo několik pátků po sobě cukrovinek, čokolády nebo ovoce, vína, tabáku, a aby poslali ušetřené peníze na dole uvedenou adresu. Tímto způsobem příspěvky by se staly zvláště milé Božskému Srdci. I děti by se mohly súčastniti tím, že by darovaly Ježíškovi haléře, které dostaly na palmsky a větší požehnání by spočívalo na těch malých darech, než na stovkách miliónářů. Ještě jednou prosíme všechny, kteří milují Božské Srdce a chtějí se Mu zavděčiti, aby pomohli vystavěti tento dům k Jeho útěše, cti a slávě! Božské Srdce zajisté odmění každou oběť tisíceronásobně! Adresa na zasílání darů: „Těšitelky Božského Srdce Ježíšova", Brno, Šerikova ulice č. 1, Úřednická čtvrť.

Z Říšského poradního sboru. Jednání předsedal msgr. universitní profesor dr. Fr. Stejskal za účasti 11 delegátů. Po přečtení protokolu z poslední schůze, konané na Velehradě 30. července 1924, přikročeno k vlastnímu programu, jehož obsahem byla hlavně činnost přípravného výboru o sbírce na chrám sv. Víta. Dr. Janda referuje o dosavadních pracích, vykonaných za účelem této sbírky a sděluje, že bylo rozesláno na 18.000 sběracích archů, a ohledně propagace na Slovensku dosud nic positivního, se strany episkopátu nedošla dosud odpověď. Sbírku v Praze převzal ochotně a s nevšední laskavostí sekretariát mládeže. Dalším bodem programu byl referát o výstavce svato-václavské, jejíž výbor byl ustaven na schůzi přípravného výboru tisíciletého jubilea smrti sv. Václava v první středu měsíce září, jehož členy ustanoveni: slč. Zdenka Braunerová, dr. Orel, p. Šorm a jiní význační pracovníci. Potom byla podána zpráva o letošních oslavách svato-václavských jak v Praze, tak i na venkově, o které má velkou zásluhu dp. biskup Podlaha, ústřední sekretariát Sdružení mládeže a Orel. Zdařilý úspěch těchto akcí vzat na vědomí. Přípravný výbor zamýšlel zavésti dobrovolnou daň na chrám sv. Víta prostřednictvím „Národní politiky", k čemuž z důvodů manipulačních ze strany „Politiky" nedošlo, a bylo touto darováno na velechrám 500 Kč. Vzhledem k nastávající konferenci biskupské usnesl se poradní sbor předložiti ve formě písemné prosbu s tímto obsahem: 1. aby dokončení velechrámu svato-vítského, naší nejdůstojnější a nejvzácnější umělecké památky a zároveň nejdůstojnější hrob našich milovaných světců, sv. Václava, sv. Vojtěcha a sv. Jana Nepomuckého, bylo podporováno. 2 Putování katolických věřících ke hrobům těchto světců a zvláště putování ke hrobu sv. Václava do Prahy a k místu jeho umučení do Staré Boleslavě. 3. Provádění jubilejní svatováclavské výstavy a zvláště pro nynější dobu dotazníkové akce, jež bude zahájena ve vikariátech a u farních úřadů za tím účelem, aby byl získán co možno největší a nejcennější materiál pro jmenovanou výstavu. 4. Zřizování zvláštních diecésních výborů pro jubilejní slavnosti svatováclavské, jež by si obraly za úkol v té které diecési působiti k rozšíření úcty svatováclavské a tím organisovati a prováděti každoročně oslavy svatováclavské a připravovati lid na vzpomenuté již jubileum v roce 1929. Přítomný p. Polanský, který přijat jako delegát, uvolil se přednésti na příští schůzi určitý plán o kulturní práci důstojníků mezi vojáky. Na konci schůze vzat na vědomí návrh msgra dra Stejskala ohledně vypracování podobného plánu pro katolickou inteligenci laickou po způsobu Apoštolátu. Na základě toho

usnesl se poradní sbor pověřiti klub seniorů, aby na příští schůzi určité návrhy v tom směru vypracoval. Ježto zájem universitních přednášek pro širší posluchačstvo na bohoslovecké fakultě poklesl, žádáme tímto delegované spolky, aby své členy upozornily na význam těchto přednášek a těch se súčastnili. Obsah přednášek pro širší posluchačstvo jest tento: Prof. dr. Stejskal: Církevní dějiny české, část III., čtvrtek od 19.—20. hod. Prof. dr. Kudrnovský: Filosofie zjevení, pondělí od 19.—20 hod. Prof. dr. Čihák: Křesťanská mystika, úterý od 19.—20 hod.

Svobodní zednáři v Čechoslovensku. Lóže, které v Čechoslovensku za Rakouska jenom potají žily, mají nyní plné právo rozvoje a netřeba jim svoji existenci tajiti. Stačí, když svoje stanovy pacifistickými a humanistickými cíli na venek se honosící dají k úřednímu schválení, a není pochyby, že se jim schválení dostane. A přece zednářské lóže v ČSR. tohoto svého práva nepoužívají. A to jedině proto, že svoji činnosti nechtějí se před nejširší veřejností chlubiti. Jednají jako generální štáb, jenž svoje válečné plány na potření nepřítele úzkostlivě tají. Jak v Čechách zednáři působí, o tom autentickou zprávu přinesl list chicagských zednářů „Masonic Chronicler". Tuto zprávu poslal listu chicagský občan Louis Peters, člen zednářské lóže, který čsl. republiku navštívil a poměry v ní důkladně poznal. Dopis jeho psán je: Libava, Čechoslovensko, dne 19. července 1924. O českých zednářích, s nimiž vešel v přátelské styky, píše toto: „Pokud se zdejšího zednářství týče, jest stále ještě v dětském rozvoji. V Praze jsou celkem 4 zednářské lóže. V Plzni jest jedna. Pražské lóže se jmenují: Jan Amos Komenský, Národ, Dílo a 28. říjen. Všechny jsou podřízeny lóži Velkého Orientu, anebo velkolóži Čechoslovenska se sídlem v Praze. Československá velkolóže byla uznána nejvyšší radou A. A. S. R. severní zednářské pravomoci Spojených států amerických a téměř všemi velkolóžemi v Evropě. Úřední velkolóže jsou vesměs 33. stupně a korunování buď v Lausannu ve Švýcařích, nebo v Budapešti v Uhrách, nebo v Berlíně v Německu již před válkou. Většinou jsou to mužové, kteří rozhodují touto dobou o osudu této země. Jedním z největších úkolů, které si obrali, jest odluka církve od státu, což bude těžkou úlohou, neboť většina obyvatelstva je katolická. Úspěch se však dostaví v mladším pokolení, které jest vychováváno za větší svobody a není nuceno přijímati katolickou církev, jako byli donucováni jejich otcové. Před válkou byly téměř všechny děti nuceny učiti se ve školách katolickému náboženství, ale dnes se kněží smějí a říkají, že je všechno, co povídá, smýšlenkou." Tato zpráva je pro nás ve dvojím směru poučná. Svobodní zednáři již před válkou bezpečně soudili, jak válka skončí a že potom Čechoslovensko bude vděčným polem jejich činnosti. Proto se dali úředníci nynější československé velkolóže již před válkou „korunovati" v cizině! A dále: Víme, že jsou to zednáři, kteří rozhodují touto dobou o osudu československého státu. To jsou dobré informace. Toto nepokryté doznání amerického zednáře otevře jistě mnohým, kteří tajnou podkopnickou činnost našich zednářů podceňovali, velmi jasně oči. Je potřebí největší bdělosti jak v zájmu církve, tak i v zájmu čsl. státu. Zednáři čekají, že příští generaci se podaří, čeho nemohou nyní zmoci sami. „Malý školský zákon" je jim v jejich plánech, jak viděti, velmi nápomocen. — „Hlas" roč. LII. ze 7. října 1924, č. 3593.

Víte, co je Vade mecum? Pojď se mnou? Je to životosprávní výtažek, připravený ze zdravotních bylinek, jenž odvádí plyny a působí blahodárně na zaživací orgány. Zkuste a přesvědčíte se, že bylinky, jež Bůh ve své lásce k nám lidem po horách, luzích a stráních rozesel, jsou nade vše!

Trpíte-li porušeným zažíváním, zvracením neb průjmy, toť pijte dietní bylinný připravek

„Vade mecum".

Žádejte v drogeriích (v Olomouci Jaroš a Stehlík) neb u firmy „Vademecum" Dašice — Čechy.

Lidové knihkupectví
Ignác Hofírek,
Olomouc,
Wilsonovo náměstí číslo 18.

Vlastním nákladem vydalo:
Řehulka Jaroslav, Ministranti. Humoresky. 2. vydání. Poštou 3 Kč. Sheehan, Lukáš Delmege. Kněžský román 30 Kč. Malý kancionál arcid. olomouc. Bez not. Váz. po 5 50 Kč, s marián. (poutními) písněmi 10, 16, 18 Kč a výše dle vazeb.
Podporujte svépomocný podnik

Ing. Fr. Weinling, stavitel v Přerově, Morava,
projektuje a provádí veškeré pozemní stavby, specielně Orlovny. — Odborné provádění fasád a zalíčení bez čmouhů se zárukou. — Veškeré porady nezávazně. — Výhodné podmínky, levné ceny.

„Toko“
spol. s ruč. obmez.

I. moravská továrna na karlovarské oplatky, piškoty, suchary, čajové i zákuskové pečivo a cukrovinky

Olomouc-8.
Pavlovice.
Založeno 1877.
Telefon 734

*

Žádejte
„La Rö“ fíkovou kávu
* (s ochr. známkou „Kostel“) *
známá nejlepší kávová
přísada

*

NAŠE TISKY

dosvědčují, že

1. závod náš je moderně zařízen
2. zaměstnáváme dobře školený personál
3. používáme prvotřídního materiálu

a jsou proto

ELEGANTNÍ,
LACINÉ A ÚČELNÉ

—

Rozpočty a návrhy posloužíme na požádání zdarma.

—

Arcibiskupská
knih- a kamenotiskárna v Olomouci,
Wilsonovo 16.

Telefon 220.